

Univerza v Mariboru
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovanske jezike in književnosti

Majda Marija Lesjak

GOVOR SV. JERNEJA NAD MUTO

MAGISTRSKO DELO

Maribor, marec 2015

Univerza v Mariboru
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovanske jezike in književnosti

Majda Marija Lesjak

GOVOR SV. JERNEJA NAD MUTO

MAGISTRSKO DELO

Mentorica: zasl. prof. dr. Zinka Zorko

Maribor, marec 2015

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici zasl. prof. dr. Zinki Zorko za strokovno pomoč in potpežljivost pri dolgotrajnem nastajanju magistrske naloge.

Hvala vsem prijaznim domačinom za gostoljubnost in pomoč pri zbiranju narečnega gradiva.

Hvala moji družini, ker ste me podpirali in verjeli vame.

IZVLEČEK

Magistrsko delo zajema teoretično in empirično analizo govora hribovite obmejne vasi Sv. Jernej nad Muto, ki vključuje opis vokalizma, konzonantizma, oblikoslovja, skladnje, besedotvorja in besedoslovja, dopolnjuje pa jo obsežno gradivo (besede in frazemi) za narečni slovar.

Besede in stalne besedne zveze sem zbrala z intervjuvanjem informatorjev, z večletnim aktivnim usmerjenim poslušanjem govora in zapisovanjem ter z lastno kompetenco rojenega govorca. Preverila sem tudi, koliko in katere besede iz govora so se pojavile že v rokopisnem slovarju Ivana Antona Apostla iz leta 1760.

Govor Sv. Jerneja nad Muto spada v koroško narečno skupino, v vzhodno podjunsko narečje. Sem ga lahko uvrstimo predvsem zaradi ohranjenih koroških glasovnih pojavov (švapanje, štekanje, naglasni pomiki tipa babíca – mis'li:l̥j, de'lo:l̥j), ki so v remšniškem podnarečju pod vplivom štajerskih govorov (zlasti kozjaškega govora) že opuščeni. Z besedoslovnega in deloma skladskega vidika je za govor značilen predvsem velik vpliv nemškega jezika, na ravni glasoslovja in oblikoslovja pa je govor ostal zvest slovenskemu jezikovnemu razvoju.

V magistrski nalogi je nakazano, kako se starejše narečne oblike ohranjajo in razvijajo pri mlajših govorcih. Nalogi so dodani tudi zapisi govora Sv. Primoža nad Muto ter sosednjih avstrijskih vasic Laaken in Rothwein, ki jih dopolnjuje kratka primerjava govorov.

UDK: 811.163.6'282(497.413)(043.2)

GESLA: narečje, Sv. Jernej nad Muto, glasoslovje, oblikoslovje, narečni slovar

SUMMARY

This master's degree thesis gathers theoretical and empirical analysis of a dialect spoken by people from a hilly border village Sv. Jernej nad Muto. It includes the description of vocalism, consonantism, morphology, syntax, word formation and lexicology and it is also completed by extensive material (words and idioms) for dialectal dictionary.

I gathered words and collocations through interviews with informants, through actively oriented listening and writing the dialect which took place several years and also through personal competence as a native speaker. I have also checked how many and which words from the dialect have already been mentioned in a manuscript dictionary by Ivan Anton Apostel from year 1760.

The dialect of Sv. Jernej nad Muto belongs to the Carinthia's dialect group, moreover to Eastern Podjuna dialect. This classification can be made mostly because of the Carinthia's vocal occurrences which are still preserved (švapanje, štekanje, move of the diacritical mark type babíca – mis'li:l̩j, de'lo:l̩j) but which are in Remšnik's sub-dialect under the influence of Styria dialect (especially Kozjak dialect), already disused. In case of lexicology and partially syntax it is typical that German language has hugely influenced the dialect but in case of phonetics and morphology it stayed loyal to Slovenian linguistic development.

In this master's degree thesis we can see how older dialect forms are preserved and developed with younger speakers. Written dialect of Sv. Primož nad Muto is also added to this thesis as well as the written dialects of neighboring Austrian villages Laaken and Rothwein which are completed with short dialect comparison.

UDK: 811.163.6'282(497.413)(043.2)

KEY WORDS: dialect, Sv. Jernej nad Muto, phonetics, morphology, dialect dictionary

ZNAKI ZA ZAPIS

Znaki za zapis govora so povzeti po fonetični transkripciji za Slovanski lingvistični atlas (OLA).

Mesto naglasa označuje **črtica** ('), ki stoji tik pred naglašnim samoglasnikom ('ana) ali tik pred istozložnim soglasnikom pred naglašnim samoglasnikom ('x'ri:bər). Dolžino samoglasnika označuje **dvopičje** za samoglasnikom ('mi:šj). Nevtralni sredinski srednji polglasnik je označen z znakom **ə**. **Pika pod e ali o** označuje ozki izgovor vokalov ('rɔ:p, 'mɛ:ša). **Krožec pod i in u** pomeni nekoliko nižji in manj napet izgovor vokalov (i'ži:na, ku'xi:ja). **Krožec pod soglasnikom** pomeni zlogotvornost (pɤ'cikɫ).

Drugi znaki: **w** je dvoustnični drsник, ki se pojavlja v položaju pred vokali ('wa:da); za samoglasnikom pred pavzo ali konzonantom ali v vzglasju pred konzonantom pa nastopa varianta **u** ('šou); **ŋ** označuje alofon fonema n v položaju pred k, g, x ('i:ŋga); **x** je nezveneči mehkonobni pripornik, enak knjižnemu h-ju ('xaban). Za označitev pomena uporabljam **ležeči tisk**.

Krajšave, kratice, slovnične in besednovrstne oznake:

daj. – dajalnik	os. – oseba
del. – deležnik	prid. – pridevnik
dv. – dvojina	prid. neskl. – nesklonljivi pridevnik
dov. – dovršni glagol	prisl. – prislov
ed. – ednina	PRS – Pregovori in reki na Slovenskem
im. – imenovalnik	psl. – praslovansko
m – samostalnik moškega spola	rod. – rodilnik
medm. – medmet	s – samostalnik srednjega spola
mest. – mestnik	sam. – samostalnik
mn. – množina	sr. sp. – srednji
m. sp. – moški spol	SSF – Slovar slovenskih frazemov
nam. – namenilnik	SSKJ – Slovar slovenskega knjižnega jezika
nav. – navadno	tož. – tožilnik
ned. – nedoločnik	vel. – velelnik
nedov. – nedovršni glagol	zaim. – zaimek
or. – orodnik	

Vsebina

1	UVOD.....	9
2	GEOGRAFSKI ORIS.....	10
3	ZGODOVINSKI ORIS.....	11
4	VOKALIZEM.....	16
4.1	DOLGI NAGLAŠENI VOKALI.....	16
4.2	KRATKI NAGLAŠENI VOKALI.....	20
4.3	NENAGLAŠENI VOKALI.....	23
5	KONZONANTIZEM.....	26
5.1	ZVOČNIKI.....	26
5.2	NEZVOČNIKI.....	28
6	OBLIKOSLOVJE.....	31
6.1	SAMOSTALNIK.....	31
6.1.1	SAMOSTALNIKI MOŠKEGA SPOLA.....	31
6.1.2	SAMOSTALNIKI ŽENSKEGA SPOLA.....	34
6.1.3	SAMOSTALNIKI SREDNJEGA SPOLA.....	37
6.2	PRIDEVNIK.....	39
6.2.1	SKLANJANJE PRIDEVNIKOV.....	40
6.2.2	STOPNJEVANJE PRIDEVNIKOV.....	41
6.3	ZAIMKI.....	42
6.4	ŠTEVNIKI.....	48
6.5	GLAGOL.....	49
6.5.1	SEDANJIK.....	49
6.5.2	VELELNIK.....	51
6.5.3	NEOSEBNE GLAGOLSKE OBLIKE.....	53
6.5.4	GLAGOLSKI VID.....	58
6.6	PRISLOV.....	60
6.7	POVEDKOVNIK.....	64
6.8	PREDLOG.....	64
6.9	ČLENEK.....	66
6.10	MEDMET.....	67
7	SKLADNJA.....	68
7.1	PRIMERI ZA PRIREDJE.....	69
7.2	PRIMERI ZA PODREDJE.....	71
8	BESEDOTVORJE.....	75

9 BESEDOSLOVJE.....	78
9.1 GRADIVO ZA NAREČNI SLOVAR.....	81
9.2 FRAZEMI V GOVORU SV. JERNEJA NAD MUTO	140
9.3 BESEDJE IZ GOVORA SV. JERNEJA NAD MUTO IN APOSTLOV SLOVAR....	154
9.4 OSEBNA IN HIŠNA IMENA V GOVORU SV. JERNEJA NAD MUTO	166
9.4.1 NAREČNE OBLIKE NAJPOGOSTEJŠIH OSEBNIH IMEN.....	166
9.4.2 HIŠNA IMENA.....	168
10 PRIMERJAVA GOVORA SV. JERNEJA NAD MUTO Z GOVOROM SOSEDNIJH AVSTRIJSKIH VASIC LAAKEN IN ROTHWEIN	180
11 BESEDILA	184
11.1 ZAPIS GOVORA NA SV. JERNEJU NAD MUTO	184
11.2 ZAPIS GOVORA NA SV. PRIMOŽU NAD MUTO.....	206
11.3 ZAPIS GOVORA NA SV. TREH KRALJIH.....	215
11.4 ZAPIS GOVORA V VASI ROTHWEIN.....	215
11.5 ZAPIS GOVORA V VASI LAAKEN	226
12 SKLEP	229
13 UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA.....	237
Priloga: ZAPIS BESEDJA PO VPRAŠALNICI ZA SLOVANSKI LINGVISTIČNI ATLAS.....	239

1 UVOD

Starši so me naučili pristne domače govorice, dolga leta šolanja in študija pa so v meni le še utrjevala spoštovanje do narečja, do neposrednega, včasih grobega in okornega izražanja mojih sokrajanov.

Govor moje rojstne vasi Sv. Jernej nad Muto je še vedno precej arhaičen. Narečja tu ne govorijo le starejši ljudje, ampak v veliki meri tudi mladi. Vpliv knjižnega in pogovornega jezika na narečje je še vedno le tolikšen, da lahko upamo, da se bo narečni govor tu ohranil tudi v prihodnje.

Cilj magistrske naloge je preučiti govor Sv. Jerneja nad Muto na vseh jezikovnih ravnanah, s poudarkom na besedoslovju, zbrati gradivo za slovar narečnih izrazov in zapisati v govoru najpogosteje rabljene narečne frazeme ter preveriti, koliko in katere besede iz govora so se pojavile že v rokopisnem slovarju Ivana Antona Apostla iz leta 1760.

Izhodišče naloge je zapis besedja po vprašalnici za Slovenski lingvistični atlas in posnetki pripovedovanja dvanajstih informatorjev s Sv. Jerneja nad Muto. Besede in stalne besedne zveze so bile zbrane z intervjuvanjem informatorjev, z večletnim aktivnim usmerjenim poslušanjem govora in zapisovanjem ter z lastno kompetenco rojenega govorca.

Analizo govora in zbrano leksikalno gradivo dopolnjuje popis narečnih oblik najpogostejših osebnih in hišnih imen, ne le na Sv. Jerneju, ampak tudi v sosednjih vaseh na obeh straneh državne meje (od Pernic do Sv. Treh Kraljev) in zapis govora vasi Sv. Primož nad Muto ter avstrijskih vasic Laaken in Rothwein s kratko primerjavo govorov predvsem v luči zgodovinske povezanosti.

2 GEOGRAFSKI ORIS

Uradno ime Sv. Jernej nad Muto domačini praviloma skrajšajo v Jernej. Od leta 1955 do osamosvojitve (do l. 1993) je bilo zaradi povezave poimenovanja s cerkvijo kraju vsiljeno ime Branik nad Muto, ki pa se med domačini ni nikoli zares prijelo.

Sv. Jernej nad Muto je del Dravskega obmejnega hribovja, ki je razčlenjen hribovit svet med Dravsko dolino in državno mejo na severu. Na tem območju ni enotnega pogorja, ampak več posameznih gorskih skupin. K Dravskemu obmejnemu hribovju tako spadajo Košenjak, južni obronki Golice in Kozjak (hribovje vzhodno od radeljskega prelaza). Hribovje sestoji domala le iz metamorfnih škriljavcev, tu in tam prekritih z ostanki mezozojskih ali terciarnih kamenin. Na celotnem hribovju prevladuje gozd z iglavci, iz gozdnega zelenja nas pozdravljajo celki samotnih kmetij.

Gre torej za redko poseljeno, prometno odmaknjeno in težko dostopno področje. Svet je tu zelo razgiban, največje strmine so na nižjih pobočjih, med ozkimi hrbti so globoki in ozki jarki, ki so jih v hribovje zarezali dravski pritoki. Največji med njimi je rečica Mučka Bistrica, ki so jo na avstrijski strani pregradili z nasipnim jezom za hidroelektrarno Golica.

Sv. Jernej nad Muto na severu omejuje državna meja, na zahodu rečica Mučka Bistrica, na jugu in na zahodu pa Prevolov graben in potok Vud¹, eden večjih pritokov Bistrice, ki loči Sv. Jernej od Sv. Primoža. Cerkev sv. Jerneja stoji na nadmorski višini 1044 m, kar je tudi najvišja točka v kraju. Poglavitni dostop do kraja je po cesti z Mute po Bistriškem jarku.

Sv. Jernej nad Muto spada v občino Muta, ki je naslednica nekdanje Krajevne skupnosti Muta in je nastala leta 1995 po razpadu bivše občine Radlje ob Dravi. Do konca prve svetovne vojne je kraj spadal pod slovensko občino Sv. Primož nad Muto.

¹ Ime potoka lahko najdemo le na zemljevidih in v literaturi, domačinom pa je povsem neznano in tuje. Imenujejo ga enako kot grapo oz. sotesko: g'ro:bn̩ oz. Pre'wo:lg'ro:bn̩.

Leta 2002 so na Sv. Jerneju našeli 120 prebivalcev. Večina pretežno kmečkega prebivalstva se preživlja z živinorejo in lesom. Pet kmetij se je že pred leti preusmerilo v ekološko kmetovanje. Zaradi neugodnih pogojev za kmetijstvo pa so predvsem mladi prisiljeni iskati dodaten zaslužek v tovarnah v dolini ali v bližnji Avstriji. Nekaj kmetij je že opuščenih, nekaj pa jih je brez primernih naslednikov. Nekatero pašnike in obdelovalne površine že zarašča gozd. Kljub vsemu pa lahko poleg opuščenih kmetij, žag in propadlih mlinov v kraju opazimo nove stavbe, ki vendarle obetajo ne le obstanek, ampak tudi nadaljnji razvoj tega področja.

3 ZGODOVINSKI ORIS

Na razvoj in poselitev Dravske doline ter hribovitih območij ob Dravi je odločilno vplival benediktinski samostan v Št. Pavlu v Labotski dolini, ustanovljen l. 1091. Na svojem teritoriju je pospeševal kolonizacijo, večala se je gostota prebivalstva. V 11. stoletju se je tako začela nižinska kolonizacija srednje Dravske doline, tej je v 13. stoletju sledila še višinska faza kolonizacije. Za naseljevanje še neobljudenih območij je večinoma zadoščalo domače prebivalstvo, tujci skorajda niso prihajali mednje. O zgodnji naselitvi Sv. Jerneja nad Muto priča tudi prva omemba župnijske cerkve sv. Jerneja leta 1382. V drugi polovici 15. stoletja se je število prebivalstva zaradi kuge in vojn občutno zmanjšalo.

Med Dravogradom in Mariborom so živeli v srednjem veku praviloma Slovenci, ki so segali še na tla ivniške, žleberske in arveške gosposčine. Ukvarjali so se v glavnem s kmetovanjem, nove kmetijske površine so pridobivali s požiganjem. Zemlja je bila v 12. stoletju že v večinski lasti plemstva in cerkve, slovenski kmet je imel status najemnika, le nekaj je bilo takšnih, ki so si ohranili ali pridobili dedno najemno pravico, zelo malo je bilo svobodnih kmetov.

Obsežnih gozdov v gospodarske namene niso izkoriščali vse do 14. stoletja, ko so šentpavelski menihi organizirali prodajo lesa z dravskim splavarstvom.

Trgovina z lesom – in s tem povezano splavarstvo in žagarstvo – se je še bolj

razmahnila v drugi polovici 16. stoletja. Središči splavarstva sta bili Muta in Vuzenica.

Izrednega pomena za razvoj in tudi način življenja na tem območju je bilo tudi fužinarstvo, ki ni prineslo zaposlitve le kovačem, ampak tudi gozdarjem, lesarjem, oglarjem, rudarjem, furmanom in trgovcem. Prva fužina se omenja v Bistriškem jarku leta 1579. V bližnji Soboti se je razvilo glažutarstvo.

Sv. Jernej nad Muto in Radvanje

Čeprav leži Sv. Jernej nad Muto tik ob državni meji z Avstrijo, se večina, predvsem mlajšega prebivalstva ne zaveda, da je kraj z bližnjim ozemljem v današnji Avstriji tudi zgodovinsko izjemno povezan. Meja, določena leta 1920, je namreč nekdanjo župnijo Sv. Jerneja v Radvanju raztrgala na dva dela in skoraj polovica prebivalcev oz. župljanov je ostala v Avstriji. Vse to je pomenilo tudi preimenovanje župnije (in s tem tudi kraja) Sv. Jerneja v Radvanju v župnijo Sv. Jerneja nad Muto.

Danes je ime Radvanje med prebivalci Sv. Jerneja nad Muto povsem neznano, večina ve le za Rothwein, kraj na drugi strani državne meje. V strokovni literaturi pa se Radvanje še vedno navaja kot tisti del Sv. Jerneja, ki je večinoma pripadel Avstriji.²

Celotno področje današnjega Sv. Jerneja nad Muto in Rothweina se je prvotno verjetno imenovalo Radvanje, kasneje pa je bilo razdeljeno na katastrski občini Radvanje in Sv. Jernej. Dokaz za to je tudi urbar gospoščine iz 16. stoletja, kjer so navedeni podložniki urada pri Sv. Primožu nad Muto in v Radvanju (ne pa tudi pri Sv. Jerneju). Med podložniki v Radvanju so našeta tudi domača imena kmetij, ki jih še danes najdemo na Sv. Jerneju: Jurij Stuek - S'ku:ək, Ulrik Lube - 'Lu:bj, Valentin Herko - 'Xe:rk, Štefan Lesnik - Lj's'njĭk, Urban Vunčič - 'Nu:nčjĭč, Peter Rebernik - Reber'njĭk, Martin Presil - Pre'ži:l/Prežl (danes na Sv. Primožu nad Muto) in v današnjem Rothweinu:

² Prim. oba krajevna leksikona (iz l. 1980 in l. 1995) in oba atlasa Slovenije (iz l. 1992 in 2012).

Ruprecht Ribič – 'Ri:bjč, Nikolaj Papertnik - P'ropørnk, Gregor Krامل - K'rامل, Jurij Tertičnik - Tər'ti:čnik (prim. Mravljak 1927).

Prav ime Radvanje, ki naj bi nastalo iz imena Rado, priča o tem, da je bil kraj zgodaj naseljen, saj so takšna imena ustvarjali Slovenci »najbolj v prvih stoletjih po naselitvi« (Koropec 1972: 89). Najstarejši zapis imena je iz leta 1315, ohranjen pa je v štajerskem deželnem arhivu v Gradcu. Že takrat se omenja pet hub v Radvanju: »funf hu^oben ... dev drittev in der Redwein« (Prepisano po Blaznik 1988: 197).

Župnijska cerkev sv. Jerneja se prvič omenja leta 1382 v nekem sporočilnem listu marenberških nun z besedami: »Sti. Bartholomäi ob der Raidwein«.³ Leta 1623 je cerkev pogorela, leta 1625 pa so jo obnovili. Prvotno je bila cerkev podružnica muške župnije, leta 1789 se je iz nje izločila kot lokalija in kasneje postala samostojna župnija.

Po prvi svetovni vojni je bila župnija razdeljena na dva dela, pri čemer so številni in »bolje situirani posestniki župnije«⁴ pripadli Avstriji. V Avstriji je tako ostal manjši del katastrske občine Sv. Jernej in večina katastrske občine Radvanje. Zaradi tega je Knezoškofijski lavantinski ordinariat leta 1924 župnijo priključil v soupravljanje župniji na Muti. Vse to je pomenilo tudi preimenovanje župnije (in s tem tudi kraja) Sv. Jerneja v Radvanju v župnijo Sv. Jerneja nad Muto. Kraj je bil s tem razdeljen na dva dela, stiki med prebivalci nekdanje iste fare in občine pa onemogočeni. Za nekdanje župljane Sv. Jerneja v Radvanju, ki so ostali v Avstriji, sta bili zadolženi župniji Sv. Ožbalt in Sv. Lovrenc, ostali pa so brez cerkve. Zaradi tega so leta 1951 blizu meje postavili Jernejevo kapelo (Bartholomä-Kapelle), kjer so skoraj dvajset let

³ To je prepis iz župnijske kronike, sicer pa so ime župnije in kraja zapisovali zelo neenotno. Na platnicah kronike najdemo zapis Kronika župnije Sv. Jerneja v Radvanjah, sicer pa se v besedilu kronike pogosteje uporablja edninska oblika: v Radvanju/-i. Enak je tudi zapis kraja na poročnem listu Roze in Jurija Galerja iz leta 1900: Sv. Jernej v Radvanji. V knjigi Jožeta Mlinariča Marenberški dominikanski samostan najdemo naslednje prepise omenjenih imen iz listin samostana: bey Sandt Bärtelme, pei sand Bartholomei ob der Redwein, in der Roedwein, in der Radwein, Radbein, in der Rädwing; v knjigi Pavleta Blaznika Historična topografija pa naslednje prepise iz različnih listin: Redwein, Raedwein, Radwein, Roedwein, Radwen, Radweⁿ, Re^dwein. Ante Beg (1905: 11) omeni, da bi se moral kraj pravilno imenovati v Radomi, in se sprašuje, od kod so Nemci dobili »svojo spako Rothwein /.../ saj tu ne raste ne rdeče ne belo vino, ako izvzamemo borovničevca«.

⁴ Citat iz pisma muškega župnika Janka Breznika Kraljevski banski upravi v Ljubljani, 25. 5. 1936.

obhajali Jernejevo lepo nedeljo. Leta 1967 so v Radvanju zgradili cerkvico (Klemenitikirchlein).

Število prebivalcev⁵

LETO	1880	1900	1921	2002
Župnija Sv. Jerneja v Radvanju	361	473	/	/
Sv. Jernej nad Muto	/	/	219	120
Rothwein	/	/	170	42

Razvoj šolstva

Prva šola naj bi po nekaterih zapisih na Sv. Jerneju delovala že pred več kot dvesto leti v gostilni Gasthaus zur Linde (pri Primožu), kasneje so jo preselili v župnišče, ki je bilo dograjeno leta 1791. Od leta 1880 so učenci s Sv. Jerneja in Radvanja obiskovali osnovno šolo v leseni in ometani zasebni hiši, ki je kasneje postala last krajevnega šolskega odbora (danes na desni strani ceste pod Primoževo hišo). Pouk je sprva potekal v slovenščini, med letoma 1880 in 1919 pa gotovo v nemščini. Za prevlado nemščine v šoli naj bi bil kriv takratni »župnik Jurij Galun, ki je sprejel od nemškega šulferajna beraških 200 goldinarjev za neko izpopolnitev, oziroma popravo lesenega šolskega poslopja« (Beg 1905: 13).

Čprav je bilo v celotnem šolskem okolišu le okoli osem nemško govorečih družin, so se otroci v šoli vse do leta 1919 učili nemško, le v prvem razredu se je poučevalo s pomočjo slovenščine. Leta 1919 je mesto učitelja začasno prevzel domači župnik Anton Trinkaus. Po določitvi meje leta 1920 so v Radvanju odprli nemško šolo. Župnik Trinkaus je ob tem v župnijsko kroniko zapisal, da je bila na nemški strani ustanovljena »ponemčevalnica slovenskih otrok, saj pristno nemških otrok tam skoraj ni«. Hkrati je prihajalo do vedno večjega razkoraka med standardom na obeh straneh državne meje. Medtem ko

⁵ Podatki so prepisani iz župnijske kronike in po izsledkih uradnega štetja (l. 2002).

je bilo na slovenski strani šolsko poslopje v razsulu, so onstran meje zidali »cele šolske palače«.⁶

Po drugi svetovni vojni je bil pouk za Svetojernejčane prestavljen v Bistriški jarek, sprva je potekal v zasebni hiši (v lasti Štefana Hutmajerja), od leta 1961 pa v novozgrajenem šolskem poslopju. Leta 2003 je bila podružnična Osnovna šola Branik ukinjena, šoloobvezni otroci pa se vozijo na Muto.

Pred več kot sto leti je na Sv. Jerneju delovala godba na pihala, Leksikon Dravske banovine omenja tudi javno knjižnico na Sv. Jerneju, podružnico Ciril-Methodovega društva, ki je bila ustanovljena leta 1930, kasneje pa zaradi vojne uničena. Začasno je bila na Sv. Jerneju leta 1924 nameščena vremenska postaja.

Kakor je razvidno iz šolske in župnijske kronike, predvsem pa iz pripovedovanja ljudi, je bilo življenje v kraju vedno izredno težavno, ljudje so živeli v pomanjkanju, zime so bile hude, šolsko poslopje je bilo zanemarjeno, obisk šole pa slab. Župnija ni imela gozda, potrebna pa so bila nenehna popravila župnijskih in šolskih poslopij. V 20. stoletju sta domačine hudo prizadeli obe vojni, zlasti druga je terjala velik človeški davek.

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja so na Sv. Jernej dobili cesto in elektriko, kar je kraju omogočilo hitrejši razvoj.

⁶ Prepisano iz Kronike enorazredne osnovne šole pri Sv. Jerneju.

4 VOKALIZEM

4.1 DOLGI NAGLAŠENI VOKALI

V sistemu dolgega vokalizma pozna govor naslednje foneme: i:, u:, i:ə, u:ə, e:, o:, e:, ee:, o:, oo:, a: in əɾ.

Dolgi i se pojavlja v vseh besednih zlogih. Je večinoma refleks za praslovanski i in y v dolгих zlogih, lahko pa tudi za narečno novoakcentuirani i po naglasnem pomiku na naslednji zlog. Nastal je lahko iz jata, pred istozložnim w ali n in iz polglasnika pred istozložnim n.

Gradivo: ž'wi:na, F'ri:da, s'wi:je, 'zi:ma, i'ži:na, tər'ki:ja, 'či:sŋ (*nisem*), ple'wi:ca, 'ži:tə, ku'xi:ja, 'zi:ma, 'pi:pat, 'li:zat, pa'di:l̥j; kə'si:l̥j; gə'ni:l̥j; xə'di:l̥j; pa'li:ca, ba'bi:ca, gəse'ni:ca, mɔd'li:l̥j; 'pi:uɕj, g'ri:ŋka; 'ti:ŋka.

Medtem ko so ostanki starega koroškega pomika akuta pri mlajših govorcih večinoma že opuščeni, pa se zelo pogosto sliši oblika 'bi:ca < ba'bi:ca.

Dolgi i slišimo tudi v prevzetih besedah. Za primerjavo so v oklepaju navedeni nemški knjižni izrazi: š'pi:lat (*spielen*), 'ri:xtat (*richten*), 'li:mat (*leimen*), 'xi:lat (*eilen*), 'di:la (*die Diele*), 'bi:dər (*der Widder*), 'fi:lat (*fullen*), g'li:xat (*gleich*).

Dolgi u se govori predvsem sredi besede in v izglasju ter je nastal iz praslovanskega cirkumflektiranega in akutiranega u ter iz dolgega ol- v položaju pred n, v določenih položajih pa se je razvil tudi iz drugih glasov. V besedi wa'ru:čka (*varuška*) je prišlo do naglasnega pomika na naslednji zlog.

Gradivo: 'ku:xam, p'lu:žim, 'lu:šim, 'lu:č, g'ru:ška, 'mu:šŋca, 'ju:žje; ɔ'pu:nema, 'žu:na, 'bu:na; 'mu:škat (*mečkati*), 'u:n (*ven*), d'ru:wa.

Prevzete besede: 'lu:šŋɔ (*lustig*), 'pu:tər (*die Butter*), 'ju:ckat (*juchzen*), 'mu:zika (*die Musik*), 'pu:šl̥ (*das Büschel*).

Diftong i:ə je refleks praslovanskega stalno dolgega jata in dolgega cirkumflektiranega e, v določenih položajih (predvsem v glagolskih deležnikih) pa tudi cirkumflektiranega in akutiranega i.

Gradivo: 'Ni:əmɔj, 'ci:əl̩j, 'bi:əl̩j, 'li:əp, s'ni:əx, x'li:əw̩j, 'mi:əsɔc, m'li:əkɔ, t'ri:əba, p'ri:əd̩j, g'ri:ədə, pɔ'wi:əm, b̩'si:əda, 'ri:əsɔ, d'wi:ə, 'ši:əst, s'wi:ət, 'li:əs, 'si:ətwa, k'li:ət, 'pi:əč, ʊ je'si:ən̩j, s'mi:əx, 'ni:əg̩j, 'ri:əšl̩j, s'wi:ət̩j, z'li:əzl̩j, 'si:əkəl̩j, 'di:əl̩l̩j, 'wi:əd̩l̩j, 'zi:əxəl̩j; 'si:əla (prisl.), 'ži:əla, zgɔ'di:əwɔ, sk'ri:əwa, 'pi:əwa, su'ši:əle.

Prevzete besede: 'ci:əgl̩ (der Ziegel), g'ni:ət (der Niet), g'ri:əs (der Grief), 'li:əbək'nɛ:d̩l̩ (der Leberknödel), 'mi:əs̩ɔx (müßig).

Diftong u:ə je nastal iz praslovanskega padajočega o in se pojavlja v vseh besednih zlogih.

Gradivo: 'du:əbla, g'ru:əbal̩j, 'šu:əlat, 'nu:əč, s'pu:ət, 'bu:əx, 'du:əm, nau̩sez'gu:əda, g'nu:əj, 'ru:əmaje, s'pu:əwet, gɔs'pu:ət, ɔt'ru:ək (rod. mn.), 'nu:əs, 'ku:əs, 'mu:əst, 'ku:əst, 'bu:əs.

Prevzete besede: f'ru:əška (das Frühstück), 'fu:ətrat (füttern), 'pu:əp (der Bub), 'cu:ə (zu), 'šu:əx (der Schuh), 'šu:əštər (der Schuster), 'xu:əba (die Hube), 'fu:ərm̩ (die Form), 'tɔ:t̩ng'ru:əbər (der Totengräber).

Diftonga i:ə in u:ə sta v govoru zelo opazna in tega se zavedajo tudi mlajši govorniki. V nekaterih besedah se tako že posplošuje monoftong: 'Nimɔj, 'nimš̩kj, 'jɛm, 'wɛm; 'šu:x, 'šul̩, s'pɔwet, g'nuj, 'mɔ:j.

Dolgi ozki e je deloma naslednik praslovanskega dolgega polglasnika in redko tudi novoakutiranega polglasnika v nezadnjem besednem zlogu. Nastal je iz novoakutiranega etimološkega e, iz e različnega izvora pred j, iz staroakutiranega jata v določenih položajih, iz kratko naglašene jata in iz terciarno naglašene jata po naglasnem pomiku na naslednji zlog, deloma tudi iz nosnega ɛ in iz nenaglašene e po naglasnem umiku za zlog proti začetku besede.

Gradivo: 'dɛ:n, 'mɛ:x, 'lɛ:n; 'mɛ:ša; 'zɛ:le, 'žɛ:n̩n, 'mɛ:lem; 'la'žɛ:j̩j, 'wɛ:j̩kj, 'tɛ:j̩kɔ; s'lɛ:, 'jɛ:st̩j, 'jɛ:d̩l̩j, ž̩'wɛ:l̩j, 'mɛ:l̩j, s̩j'dɛ:l̩j, sples'nɛ:l̩j, zate'dɛ:l̩j (*zategadelj*), n̩j'dɛ:la, 'dɛ:kla, bɔ'lɛ:n, 'dɛ:da, gan'tɛ:la, w̩j'dɛ:l̩j; p'lɛ:sal̩j, 'žɛ:l̩j, za'čɛ:l̩j, wər'jɛ:l̩j, p̩j'šɛ:ta (rod. ed.), jag'nɛ:ta; 'pɛ:l̩l̩j.

Prevzete besede: trɒm'pɛ:ta (die Trompete), 'pɛ:tʃ (das Beet), 'pɛ:tlər (der Bettler), pi'gɛ:tʃ (das Bukett), p'rɛ:tʃ (das Brett), 'zɛ:gn̩ (die Segnung), 'zɛ:sʃ (der Sessel), ʃ'tɛ:mat (stemmen).

Dolgi ozki o je nastal iz dolgega cirkumfektiranega in akutiranega nosnega ɔ, iz dela novoakutiranih o, iz nenaglašnega o po naglasnem umiku za zlog proti začetku besede in iz dolgega a pred sklopom zvočnika n in soglasnika, največkrat k in g, tudi v prevzetih besedah. Pojavlja se tudi kot refleks za sonantni ɹ. Dolgi ozki o slišimo predvsem pri mlajših govorcih tudi v svojilnih zaimkih namesto diftonga u:ə pred istozložnim -j, kjer je diftong težje izgovorljiv.

Gradivo: 'mɔ:kɑ, 'gɔ:bɑ, gɔ'lɔ:p, 'pɔ:t, 'sɔ:set, 'pɔ:kn̩; 'wɔ:lɑ, 'ɔ:sɒm, 'nɔ:sɪm, 'mɔ:dlɪm, 'mɔ: (*mogel in moral*), 'dɔ:ʊtɑ; 'xɔ:dlɪ, 'nɔ:slɪ, 'wɔ:zli; pi'sɔ:n̩kɛ, ʒ'gɔ:n̩kɪ, pi'jɔ:ncɪ, 'kɔ:n̩glɑ, 'rɔ:ntɑ; 'tɔ:ʊcɛm, 'pɔ:ʊx, 'dɔ:ʊx, 'bɔ:ʊxɑ, 'čɔ:ʊn; 'mɔ:j, t'wɔ:j, s'wɔ:j.

Prevzete besede: 'pɔ:lma (der Ball), pɔ'ʃɔ:bat (schaben), p'rɔ:kʃ (der Brocken), 'rɔ:lat (rollen), ʃ'lɔ:sər (der Schlosser), 'ɔ:fər (das Opfer), 'ɔ:fnat (öffnen), 'xɔ:set (die Hochzeit), ʃ'tɔ:n̩gɑ (die Stange), 'mɔ:ntʃ (der Mantel).

Dolgi (srednje) široki e je manj pogost glas in se pojavlja kot refleks nosnega ɛ, e in polglasnika ter večinoma sekundarno naglašene e v soseščini zvočnikov, lahko pa je nastal tudi iz -aj po monoftongizaciji, iz jata ali celo iz a.

Gradivo: g'le:dam, g'le:t, nɑ're:t, ʊ're:č, t're:sem, p're:dem, 'se:dem, 'we:žem, ʊ'ze:mem, spɔ'me:nem, wər'je:mem, 'pe:t, de'we:t, te'le:tɑ, 'ne:sem; 'če:lɔ, b're:me, p're:ʃič, 'e:nɑ, 'te:le, 're:čejo; 'ze: (*zdaj*), k're:; pɔ'we:t; 'že:rkɔ.

Prevzete besede: fər'de:rbat (verderben), 'fe:rtɪx (fertig), 'me:ʊdat (melden).

Diftongični široki ɛɛ zastopa staroakutirani jat, novakutirani etimološki e in sekundarno naglašeni e, redko tudi nenaglašeni e po naglasnem premiku za zlog proti koncu besede in nosni ɛ.

Gradivo: 'cɛ:sta, kɔ'lɛ:ne, st'rɛ:xa, 'lɛ:tɔ, ʒe'lɛ:zne, 'pɛ:sm̩, 'kɛ:dn̩, pre'mɛ:talɪ, p'rɛ:šalɪ, 'sɛ:kɔ, 'rɛ:kɔ, 'nɛ:sɔ, 'dɛ:lat, 'dɛ:wɔ, 'rɛ:pa, 'mɛ:wa,

s'lɛ:da, pɔ'ʒɛ:wa, za'čɛ:wa, 'dɛ:da (rod. ed.), za'pɛ:le, zasɛr'bɛ:lɔ, 'rɛ:kla, 'tɛ:klo, 'sɛ:stra, 'tɛ:ta; kɪ'sɛ:le, ma'čɛ:xa, 'ʃɛ:ga.

Prevzete besede: 'fɛ:ca (der Fetzen), 'xɛ:rat (aufhören), k'lɛ:ma (die Klammer), 'rɛ:stat (rösten), 'fɛ:xtat, flɛ:rat.

Dolgi široki o je pogost fonem, saj zastopa večino (V primerih -ra-, -la- ostane a: t'ra:wa, g'la:wa.) praslovanskih dolgih (cirkumflektiranih in akutiranih) a in ponaglasnega a po naglasnem pomiku na naslednji zlog.

Gradivo: z'lɔ:gat, st'ro:x, 'po:šɲik, na'wo:da, 'so:mɔ, b'ro:zda, 'ko:xla, g'lo:s, ɯ'čo:sɪ, pɛr'go:jalɪ, smɛ'jo:lɪ, ɯst'ro:šla, na'mo:zat, pat'ko:na (*podgana*), pɪ'jo:na, 'bo:ba, s'lɔ:bɔ, 'ro:ma, 'so:dje; se'ko:lɪ, de'lo:lɪ, smɛ'to:na.

Prevzete besede: 'co:gat (verzagen), fɛr'šo:lat (verschalen), flɔ:ša (die Flasche), 'fo:rba (die Farbe), g'ro:bɲ (der Graben), k'ro:mat (kramen), 'fo:tɛr (der Vater), 'o:xtat (achten), 'zo:xɲ (die Sachen), 'to:bɛrx (das Tagwerk), 'xo:kɫ (der Haken).

Diftongični široki oo se pojavlja v vseh besednih zlogih kot refleks za novoakutirani o in deloma tudi za sekundarno naglašeni o.

Gradivo: š'kɔo:da, 'rɔo:ža, 'pɔo:rat, 'kɔo:plem, sɔ'bɔo:ta, stanɔ'wɔo:je, 'pɔo:zɲ, 'pɔo:znam, pɔ'kɔo:šen, na'wɔo:žen, na'nɔo:šen, z'lɔo:žen, na'sɔo:jen, 'xɔo:dɛr; 'kɔo:ga, 'dɔo:ma.

Prevzete besede: 'gɔo:treža (die Gartenrose), 'kɔo:ca (die Kotze), 'mɔo:trat (martern), d'rɔo:t (der Draht), 'kɔo:gɫ (der Hügel).

Dolgi a se pojavlja predvsem kot refleks za dolgi široki o in sekundarno naglašeni o, za etimološki a v določenih položajih, za kratki naglašeni a v edinem zlogu, deloma za nosni ɛ, deloma pa tudi za dolgi polglasnik in novoakutirani polglasnik v nezadnjem besednem zlogu.

Gradivo: 'ra:sa, 'wa:da, 'na:ga, 'ta:pla, s'pa: (*spodaj*), 'ma:čna, 'za:rjɪmɔ, 'ka:za, š'ra:ka, 'da:ra, s'wa:je, s'na:pe (tož. mn.), 'wa:le (tož. mn.), 'ka:le (tož. mn.), z'ba:leɯ, 'da:ma, 'a:trek, 'ka:ga; k'ra:wa, p'ra:jɔ (*pravil*), t'ra:ɯɲik, ɯk'ra:st, ɔ'ta:wa, 'ta: (*tja*), g'la:wa; 'ja:s, b'ra:t; p'ra:ja, 'ža:ja, 'ra:sa; 'da:n, 'ma:x, 'pa:jsjɪ.

Prevzete besede: 'a:jmər (der Eimer), 'fa:jxtat (feuchten), 'fa:jrat (feiern), 'la:jxtər (der Leuchter), 'ja:ʊzn̩ (die Jause), 'ka:sɫ (der Kasten), fər'da:man (verdammt), 'ta:jxt (der Teich), 'pa:jsn̩t (beißen), š'ra:ʊfat (schrauben), tr̩ŋg'la:zɫ (das Trinkglas), ž'la:jdrat (schleudern).

Diftong ər je v govoru zelo opazen zaradi pogosto uvularno izgovorjenega r. Gradivo: 'pərga, s'tərwe, š'tərt̩j (četr̩ti), 'mər̩m̩, 'tərd̩o, 'wər̩žex, 'wər̩n̩t.

4.2 KRATKI NAGLAŠENI VOKALI

Govor Sv. Jerneja nad Muto pozna naslednje kratke naglašene samoglasnike: i, u, ɛ, e, ɔ, o, a in ə. Ti se zaradi naglasnega umika za zlog proti začetku besede pojavljajo v vseh besednih zlogih. Kratki samoglasniki so tako lahko »nasledniki prvotnih kratkih naglašanih samoglasnikov ali pa so rezultat poznejših naglasnih umikov za zlog proti začetku besede, le i in u se krajšata tudi zaradi položaja pred zaporniki« (Zorko 1995: 164). V novejšem času se število kratkih glasov sredi besede veča tudi zaradi pretiranih korekcij zelo slišanih narečnih glasov: 'na:ga > 'noga, 'ta:pla > 'topla, 'wa:da > 'woda, ɔ'tra:ke > ɔ'troke, s'pu:əwet > s'pōwet.

Kratki naglašeni i je naslednik dolgega i v določeni soglasniški soseščini, praslovanskega kratkega i v edinem zlogu in prednaglasnega i po naglasnem umiku za zlog proti začetku besede. Pojavlja se tudi v nedoločnikih. Posebnost je oblika 'diš za *dež*.

Gradivo: 'sin, 'zit, 'šilo, 'j̩spa, s'lika, 'misli, 'tist̩j, F'rida (*moško ime Friderik*), c̩j'diuj̩ɛŋk, s'tričt; 'nič, 'sit, 'tič, 'miš, š'l̩j; 'cigan, 'wisek, 'žiweu, p'rišli, 'bilj, 'nišər (*nihče*), 'wigret, 'ime; s'ličt, ɔb'ličt, ʊličt, s'tričt, ʊm'rit, d'rit, ž'rit.

Prevzete besede: b'ritɔf (der Friedhof), 'cimər (das Zimmer) 'ciŋgelj (die Klingel), 'dix̩ŋga (die Dichtung), fər'nixt̩t (vernichten), f'lika (der Flicker), 'gift (das Gift), ʊš'tift̩t (stiften), š'wicat (schwitzen), š'trikat (stricken).

Kratki naglašeni u je refleks dolgega u v določeni soglasniški soseščini, praslovanskega kratkega u v zadnjem ali edinem zlogu in prednaglasnega u po naglasnem umiku za zlog proti začetku besede. Kratki u se pojavlja tudi v nedoločnikih glagolov *ubiti*, *umiti*, *vpiti*, v posameznih primerih pa tudi kot

refleks za dolgi ozek o, za e ali celo i. Kratki naglašeni u slišimo predvsem pri mlajših govorcih tudi namesto diftonga u:ə pred istozložnim -j, kjer je diftong teže izgovorljiv. V členku 'tudi se u v izgovoru pogosto približa i-ju.

Gradivo: 'lukna, 'kupšat, 'lupjt, 'kupo (3. os. ed.), čulj, o'bulj; k'rux, kla'buk, 'kup, 'uš, 'jux; 'uxa, 'kupjt, 'puslj (*pustili*), d'rugam, 'učjt; u'but, u'mut, u'put; 'kuma (*komaj*), o'kuljo, 'sunce; 'wunta, 'mučkat; šurek; 'kuj, g'nuj, 'duj.

Prevzete besede: 'apurt (der Abort), 'cux (der Zug), 'cukər (der Zucker), d'rukər (der Drucker), 'šun̩k (der Schwung), 'šumeu̩ (die Hummel), š'pukat (spucken), š'muglat (schmuggeln), 'rukat (rücken), 'pupa (die Puppe), k'ruka (die Krücke), 'nuncat (nutzen).

Kratki naglašeni ozki e je refleks za terciarno naglašena e in jat, del sekundarno naglašanih e in del novoakutiranih e v edinem besednem zlogu ali kratkih nedoločnikih.

Gradivo: 'seŋo, 'teŋto, d'rewo, u 'leŋu, 'pečj (rod. ed.), 'lepo, 'pe-lat, 'ze-mla; 'jeŋu, 'wečər, 'nebo; k'met, 'neŋt, p'leŋt, 'pečt.

Prevzete besede: 'be-k (weg), 'be-kərca (der Wecker), 'ce-tlat (zetten) 'de-kl̩ (der Deckel), 'e-k (die Ecke), 'fe-lga (die Felge), pər'xeftat (heften), 'pe-glat (bügeln), 'pe-ŋz̩ (der Pinsel).

Kratki naglašeni (srednje) široki e se pojavlja kot refleks za novoakutirani e v edinem besednem zlogu ali v kratkih nedoločnikih. Posebnost sta obliki 'reka (poleg 'raka) za besedo *roka* (psl. rōka) in 'remen za *rumen*.

Gradivo: x'lep, 'det; m'let, 'met, k'let, 'žet, s'jet, 'pet.

Prevzete besede: 'cek (die Zecke), 'erbat (erben), flek (der Fleck), p'lex (das Blech), p'ledrat (plaudern), ž'lext (schlecht).

Kratki naglašeni ozki o je refleks kratko naglašnega o (z varianto a) v edinem besednem zlogu, dela sekundarno naglašanih o in terciarno naglašnega o. V določeni glasovni soseščini je lahko nastal tudi iz e. Ta fonem je pogost predvsem pri mlajših govorcih in tudi pri starejših, kadar se pogovarjajo s tujci in narečno zelo opazen dolgi a zamenjujejo s kratkim ozkim o-jem.

Gradivo: š'koř, 'koř, k'rop, k'roř; 'woda, 'nořit, 'lowit, 'bořič, 'woli, 'dořti, o'trořci; 'oko, 'podni, 'zobi; 'lopo, č'rowo; 'noga, 'topla, s'poda, 'močna, š'roka, 'dobra, s'woje, s'nope (tož. mn.), 'wole (tož. mn.), 'kole (tož. mn.), 'koga.

Prevzete besede: š'nops (der Schnaps), k'lōcŋ (der Klotz), k'nof (der Knopf), 'zokŋ (die Socke), š'toplŋ (der Stoppel), š'tok (der Stock).

Kratki naglašeni široki o je refleks dolgega a pred zvočnikom w in sledečim samoglasnikom, večinoma v opisnih deležnikih za ženski in srednji spol ednine ter za moški spol dvojine. Izjema je oblika 'bowa, kjer se je o razvil iz prednaglasnega i.

Gradivo: 'dowa, s'towa, k'lowa, z'nowa, a'rowo; 'bowa.

Kratki naglašeni a je naslednik novoakutiranega o (z varianto o) v zadnjem besednem zlogu, kratkega naglašene polglasnika v edinem besednem zlogu, prednaglasnega polglasnika po naglasnem umiku s končnega kratkega zloga, nosnega e pod terciarnim naglasom, prednaglasnega a po umiku akcenta s končnega zloga, prednaglasnega o, dolgega a v predzadnjem zlogu in dolgega o. Posebnost je oblika 'raka za psl. 'roka in sed. oblika g'ram (*grem*).

Gradivo: 'kaš, s'trak, 'pat; 'pas, 'bat, na 'taše, 'nas (*danes*), 'sam (*sem*, prislov); s'tabər, 'čabər, 'paklo, 'magla, 'kasoc, 'tark, s'tazda, 'badet; 'maso, 'maxko; 'laxko, 'začeŋ; 'dabŋt, 'kapat, 'samrak; pōb'ralŋ, uř'galŋ, ŋs'talŋ; 'ača, 'an, 'ana.

Prevzete besede: 'kantat (kanten), k'rap (der Krapfen), š'lapŋ (der Schlappen), 'falŋt (fehlen), 'fal (feil), 'fadrat (fordern), 'xacat (heizen), za'xaklat (einhaken), zg'lancat (glänzen).

Kratki naglašeni polglasnik je najpogosteje rezultat moderne vokalne redukcije.

Gradivo: p'rəřli, 'təři, 'gərsa, 'gəra, 'nətre, 'wəlek.

4.3 NENAGLAŠENI VOKALI

Nenaglašeni vokali so: *ɨ*, *ʉ*, *e*, *o*, *a* in *ə*. Nenaglašena *ɨ* in *ʉ* se izgovarjata nekoliko nižje in manj napeto od naglašene *i* oz. *u*.

4.3.1 PREDNAGLASNI VOKALI

Prednaglasni *ɨ* je refleks za etimološki nenaglašeni *i* (*is'ko:l̥j̥*, *pi'so:ŋka*), za *i*, ki je po naglasnem pomiku izgubil naglas (*k̥i'se:wo*), za *e* v položaju pred naglašnim *i*, diftongom *iə* ali (večinoma) ozkim *e*: (*s̥i'ki:əra*, *w̥i'či:ərja*, *mi'xi:ər*; *w̥i'si:əl̥j̥*, *b̥i'si:əda*; *č̥i'p̥e:l̥j̥*, *n̥i'd̥e:la*, *s̥i'd̥e:l̥j̥*; *d̥ik'le:te*;) in v določenih položajih za prednaglasni *u* (*i'ži:na*, *k̥i'mi:na*, *l̥i'di*) ali tudi *o* (*d̥ik'le:r*). Vzglasni *ɨ* lahko tudi onemi: *'met* (*imeti*), *'m̥e*: (*imej*).

Prednaglasni *ʉ* je naslednik etimološkega *u*, ki pa se v vzglasju pred konzonantom premenjuje z *ʉ*: *kʉ'xi:ja*, *Wʉz'ni:ca*; *ʉk'ra:st*, *ʉst'ro:šla*. Izjemoma je lahko nastal tudi iz *e*: *ču'bu*.

Prednaglasni široki *e* je nastal iz *e* (*we'selje*, *me'to:l̥j̥*), *ě* (*sme'ji:m se*, *ple'ni:ca*, *se'ko:č*, *se'ko:l̥j̥*), polglasnika (*pek'li:ənsk̥j̥*) in nosnega *ɛ* (*sme'to:na*, *de'te:la*, *we'či:noma*).

Prednaglasni ozki *o* je nastal iz etimološkega *o* (*p̥o'mo:t*, *p̥o'd'ri:əmal̥j̥*, *p̥o'wi:əm*) in tudi polglasnika (*k̥o'do:j*).

Prednaglasni *a* zastopa etimološki *a* (*na'wo:dno*, *nap'ra:ulat̥j̥*, *xar'mo:nike*), nastal pa je tudi iz *o* po disimilaciji (prednaglasno akanje: *p̥o da'mo:čem*, *kla'bo:sa*, *ka'l̥o:urat*, *ka'z̥o:uc*, *pat'ko:na* (*podgana*), *gla'bo:ča*, *ka'po:l̥j̥*, *a'ra:ʉ*, *a'ro:l̥o*), redko tudi iz prednaglasnega *e* (*pa'pi:ʉ* (*pepel*), *Rab̥ər'ni:kaw̥o* (*Rebernikovo*), *'an 'ca:jt*).

Prednaglasni polglasnik je nastal po redukciji *i*, *e* in *ě* zlasti v breznaglasnicah (*nə* < *ne* (nedoločni člen), *žə* < *že*, *čə* < *če*, *bə* < *b̥j̥*), pojavlja pa se tudi pred *r* za prednaglasni zlogotvorni *ɾ* (*tər'p̥e:wa*, *zasər'b̥e:wo*); *pri* > *pər* (*pərrax'lo:l̥j̥*, *pər'n̥est*), *dru-* > *dər-* (*dər'go:č̥j̥*, *dər'gam*, *dər'ge:*).

4.3.2 PONAGLASNI VOKALI V ODPRTIH ZLOGIH (končni vokali)

Končni i se pojavlja kot pogosto obrazilo pri prislovih (p'ri:əd̩, 'pɔdn̩), kot ljubkovalna pripona ('piskər̩l̩, 'dɛ:d̩), najpogosteje pa se pojavlja v oblikoslovju kot morfonem ali kot del končnice (opisni deležnik: 'mɛ:l̩, p'lɛ:l̩; velelnik: 'dɛ:l̩, 'pɛ:l̩; 'lid̩, žgɔ:n̩k̩, pər 'xi:š̩, 'Lu:b̩, pər 'Sɛ:d̩n̩k̩, s 'ka:šɛm̩, 'ki:ər̩, 'maxk̩).

Končni u je nastal iz etimološkega u-ja in se pojavlja kot morfonem v dajalniku, mestniku in orodniku, redko tudi rodilniku ednine za moški spol: pɔt̩ s'tɔl̩, ɯ m'li:n̩, z b'ra:t̩, 'ni:ma 'sin̩.

Končni široki e je nastal iz e, ɛ in ě. Pogost je pri prislovih ('pale, p'race, 'kupe, 'skuze), glagolnikih (s'ro:je, p'ro:je, m̩š'lɛ:je, 'ru:əmaje) in kot morfonem v oblikoslovju. V določni obliki pridevnikov ima imenovalnik srednjega spola obliko na -e, ki je nastala iz jata: gɔ'we:ske 'masɔ, 'su:xe 'sɛnɔ, s'latke m'li:əkɔ, 'zi:me 'zi:tɔ. Pri glagolu v 3. osebi ednine se redko doda členica -de (cwe'ti:de, 'či:de); navezna oblika osebnih zaimkov: 'na:je (nanje), 'pa:je (ponje).

Končni ozki o je pogost fonem, nastal je iz etimološkega o in ɔ ('masɔ, 'sɛnɔ), iz -ət̩, -il in -at̩ ('nɛ:sɔ, 'rɛ:kɔ, p'rišɔ, 'wi:dɔ, ɔg'lo:sɔ, 'ku:pɔ, k'lɛ:čɔ, s're:čɔ), pojavlja se v oblikah opisnega deležnika za srednji spol ('dowɔ, 'bowɔ, s'towɔ, f'lincawɔ), v prislovih ('tɛ:jɔ, 'laxkɔ, 'mo:lɔ, 'ču:dnɔ, mag'lɛ:nɔ, ɯ'ju:trɔ, w̩'daŋkɔ, wi'čɛ:rkɔ, 'du:əmɔ) in kot morfonem za označevanje spola, sklona in števila (ɯ 'mɛ:stɔ, s'trɛ:xɔ, 'pɛ:t 'zɔbɔ).

Končni a se pojavlja v prislovih (s'pa:da, z'gu:əda, 'gərta) in kot morfonem za označevanje spola, sklona, števila (s'to:ra 'bo:ba, 'xicna 'wɔla).

4.3.3 PONAGLASNI VOKALI V ZAPRTIH ZLOGIH

Ponaglasni i je nastal iz etimološkega i, pogost je tudi kot morfonem v oblikoslovju, predvsem v pridevniških sklanjatvah m. in sr. sp. ed.: 'kɔʃit̩, ɯ'do:r̩t̩, ɯ'čo:s̩ix, 'jo:bɔčn̩jga, 'tist̩jga.

Ponaglasni u je naslednik etimološkega u, pojavlja se tudi v prevzetih besedah: 'xant̩ɯx, 'xo:b̩ɯx.

Ponaglasni široki e je nastal iz etimološkega e ('po:met, 'sɔ:set), pogost je tudi v oblikoslovju kot morfonem ali kot del končnice (posplošena končnica v mestniku, deloma tudi orodniku množine: na je'senskek d'ne:wex, na Tər'bu:jex, zə p'si:cemj, s 'pasemj). V nedoločnikih je za č, ž in š prišlo do preglasa a > e: k'lɛ:čet, 'rɛ:žet se, 'ti:šet, 'dəržet, 'fərčet, 'bərčet, x'ru:šet, ɔp'tačet.

Ponaglasni ozki o je nastal iz etimološkega o in iz polglasnika: s s'wi:tɔm, 'ɔ:sɔm, 'pi:əsɔk, 'ta:rɔk, 'kasɔc, x'lo:pɔc.

Ponaglasni a je nastal iz etimološkega a: 'ma:jkawɔ, s'pɔɔ:znawa, 'a:stat, 'xa:užwalj, 'ɛ:ŋkrat.

Ponaglasni polglasnik se pojavlja skupaj z r iz zlogotvornega r: 'pi:skər, 'nətər, 'pɔ:tərɣwat.

4.4 SILABEMI

Zlogotvorni postanejo tudi glasovi l, l', n, redko tudi m.

l: 'Nantl, 'Gusl, 'ša:rtl, pi'ge:tl, 'kancl, 'pu:šl, 'na:gl, k'ne:dɫ, škər'ne:cɫ, š'ti:fl, š'ti:bl, 'po:rkɫ, k're:mpɫ, 'picɫ, 'pe:tɫ, k'ri:əgl, 'ti:əxl, 'fa:ngl, p'rigl, 'šintɫ, pər'jo:tɫ, š'tɛkɫ, š'tɛmpɫ, 'zɛkɫ, 'ka:sɫ, 'wagɫ, 'žo:kɫ, žg'rɔbɫ, 'ci:əgl.

Pri sklanjanju teh samostalnikov se lahko osnova podaljšuje z -n- ('Nantlna, 'pe:tlna, k'ri:əglna), pri mlajših govorcih pa se -n- opušča. Pri nekaterih samostalnikih se pojavljajo tudi variante brez zlogotvornega l: 'wagɔ, 'pi:əgɔ, žg'rɔbɔ.

ŋ: 'kɛe:dŋ, sŋ (*sem*), 'mi:əsŋc, 'zo:xŋ, 'ri:əsŋ, 'pɔ:kŋt, 'začŋt, 'pɔɔ:zŋ, 'wərŋt, 'jɛsŋ, 'e:dŋ, 'bo:bŋca, 'ja:užŋ, 'rɛe:zŋ.

m: 'mərŋ, 'pɛe:sŋ, 'jo:rŋ.

4.5 REDUKCIJE VOKALOV

Do popolne redukcije nenaglašanih vokalov prihaja le ob zvočnikih, redko se pojavljajo tudi druge redukcije: 'mam (*imam*), 'pusla (*pustila*), 'kupla, 'palca, 'malca, sra'mo:k, s'ru:ətə, s'rɔ:u, 'tɛ:jk (*toliko*), s'jalj, 'mu:šŋca.

5 KONZONANTIZEM

5.1 ZVOČNIKI

V govoru Sv. Jerneja se pojavljajo zvočniki: **l, w z varianto ɥ, n, j, r in m**. Nastali so iz ustreznih izhodiščnih slovenskih zvočnikov, poznajo pa tudi posebne vzhodnokoroške razvoje.

Zvočnik l se govori pred sprednjimi samoglasniki: i, i:ə, ɛ, e in ɛɛ: (gɔ'ni:l̥j, š'l̥j, 'li:z̥ika, 'li:əpa, 'l̥ɛ:bn̥, 'l̥ɛ:dr̥ɔ̥ka), pred zadnjimi (u, u:ə, o, ɔ, a) pa le, če je l na začetku besede ali za konzontanom, za vokali se večinoma premenjuje z w ('laxkɔ, 'lɔ:pa, 'lo:rfa, 'lu:š̥jt, 'lu:šn̥ɔ, 'lu:št̥at se, ɔts'lu:ž̥lj, z'l̥o:gat, k'l̥u:əx; 'd̥ɛ:wo, sa'di:əwa). Pri mlajših govorcih pa so že pogostejše oblike brez švapanja (a'ro:l̥ɔ, 'mo:l̥ɔ).

Praslovanski l' se je depalataliziral v l, ki se praviloma ne premenjuje z w, za nezvočnikom postane zlogotvoren: 'z̥ɛmla, s't̥ɛ:la, 'p̥ɛ:le (*pelje*), 'liɔ̥j, 'wɔ:la; 'na:gl̥, k'r'ɛ:mp̥l̥. Izjema je varianta 'boj, 'boj̥š̥j, ki se sliši poleg 'bo̥l, 'bo̥l̥š̥j. Samoglasniški ɭ iz praslovanščine je dal u: ali ɔ:ɥ ('pu:na, 'wu:na, 'bu:na, 'žu:na, s'mu:natɥ; 'dɔ:ɥx, 'sɔ:ɥza).

Zvočnik bilabialni w z varianto ɥ za samoglasnikom pred pavzo ali konzontanom ali v vzglasju pred konzontanom je na Sv. Jerneju ohranjen. Nastal je iz praslovanskega w in iz l v določenih položajih, predvsem pred zadnjimi samoglasniki, največkrat v deležnikih za ž. in sr. sp. ednine ter m. sp. dvojine: 'wi:dla, 'wi:əte, ɥ'se, ɥ'ju:tr̥ɔ; de'wa:ɥc̥j, 'd̥ɛ:wo, sa'di:əwa, 'pi:əwa, ži'w̥ɛ:wa, p̥ər̥l̥j̥'t̥ɛ:wa, ɔs't̥owa, l̥j̥'ž̥owa, 'ku:xawa, 'p̥ɛ:law̥ɔ, 'm̥ɛ:taw̥ɔ, ɥ'si:paw̥ɔ, ɔ'bu:wa, 'me:ɥ, a'row̥ɔ.

V zvezah -ɛɛ:wa, -ewa, -owa/-ɔ in -awa/-ɔ lahko w onemi in slišimo izgovor dveh zaporednih samoglasnikov:

'm̥ɛ:wa > 'm̥ɛ:a, za'č̥ɛ:wa > za'č̥ɛ:a, 'd̥ər̥ž̥ewa > 'd̥ər̥ž̥ea, ɔs't̥owa > ɔs't̥oa, 'mo:w̥ɔ > 'mo:ɔ, 'ma:wa > 'ma:a, 'di:əlaw̥a > 'di:əlaa, na'bo:saw̥ɔ > na'bo:saɔ.

Redko se w pojavlja tudi kot proteza ('wɔ:jst̥ɛrt, 'wɔ:jgn̥, 'wɔ:gle, 'wut, 'wu:jd̥j, 'wɔ:zek, 'wusa), v vzglasju pa lahko w/ɥ tudi onemi ('čo:si, 'č̥ɛ:ra, 'u:na, 'mi:əs, 'so:k).

W pred samoglasniki pogosto (tudi v prevzetih besedah) prehaja v b: 'bata (*vata*), bə'li:ce (*vilice*), 'binta (*velnica*), 'bɛ:bərca (*veverica*), pɔd'wu:əje (*podboj*), la'bu:ər (*lavor*), pu'lɔ:bər (*pulover*), 'da:bɪt (*daviti*), 'bɛ:š (*die Wäsche*), 'bi:dər (*der Widder*), 'bɛ:tat se (*wetten*), bɪrt'ʃaftərca (*die Wirtschafterin*).

Končni u v rodilniku množine samostalnikov moškega spola pogosto onemi ('pasɔ, xek'ta:rɔ). Glagolska predpona u- se v govoru vedno izgovarja kot u/w (u'go:sɪt, u'st'rɛlɪt, u'stat, um'rit, u'but, 'wut).

Zvočnik n ima varianto ŋ pred k, g in x: ž'gɔ:ŋkɪ, 'pu:ŋgrat, š'kɔ:pjɛŋk, 'i:ŋga, 'jɛ:ŋga, 'ɛ:ŋkrat, 'ju:ŋka. Z -n- se podaljšujejo osnove na samoglasnik samostalnikov moškega spola in pogosto tudi samostalniki tujega izvora, ki se končajo z zlogotvornim l: 'Silwɔna, 'dɛ:dana; Nantɫna, škər'nɛ:cɫna, 'pu:šɫna, 'pa:kɫna, 'pukɫna.

Palatalni n' ni doživel enotnega razvoja, v nekaterih besedah ga zastopa n, v določenih položajih pa zvočnik j: 'ni:wa, č'ri:əšna, 'žɛ:gnaje, 'jo:gne, bɔ'lɛ:je, 'kɔ:ša (*košnja*). Beseda 'ni:wa ima pri starejših govorcih tudi obliko g'ni:wa.

Rinezem se pojavlja v besedah: 'pɔ:jɛŋk, 'pɔ:jɛnčna, 'mi:əsɪc, gan'tɛ:la (*detelja*, psl. *dɛtɛlb). Prvotni prislov rěsnъ je ohranjen kot 'ri:əsɪ. Sekundarni nazalni konzonant se sliši v besedah: 'buntare, špran'ci:ərət, 'nuncat. Končni n redko prehaja v m: s'ri:əm (*sren*), žɛ'ni:m. Po sedanjiški osnovi je n tudi v nedoločnikih: 'piknɛm > 'pikɪt, 'pɔ:kɛm > 'pɔ:kɪt.

Zvočnik j zastopa praslovanski j ('ji:əš, 'jɛ:za, 'ju:ŋka, 'ja:ušje, 'ju:žje), psl. d' ('mɛ:ja, 'pɔ:jat (*poditi*), 'ro:jšɪ) in v določenih položajih tudi psl. n' ('ru:əmaje, stanɔ'wɔɔ:je, 'na:je, 'pa:je, 'maj (*manj*), 'ku:əj, 'lu:əj).

Redko se j pojavlja tudi kot proteza pred vzglasnim naglašenim i ('jɪspa, 'jɪt) ali kot novonastali glas pred sičnikom, šumnikom, d ali g ('pa:jsjɪ, 'dɔ:jstɪ, 'a:jstər, 'wɔjstɛrt, 'pɔ:jsla w'ɔ:jɪŋ, 'go:jda, 'bɛ:jžɪ, 'bɔ:jžat) in pred končajem -eu pri edninski moški obliki deležnika na -l (glagoli III. glagolske vrste) in pri redkih samostalnikih (c'watjeu, 'wi:djeu, 'ži:wjeu, 'tɛrpjeu, k'lɛ:čjeu, 'se:djeu; 'pa:djeu, 'zo:bjeu).

Z -j- se lahko premenjujejo nenaglašeni zlogi -li, -wi in -gi: 'tɛ:jko, 'wɛ:jko, 'kɛ:jko; p'ra:j̥, p'ra:j̥l̥, sp'ra:j̥l̥, us'ta:j̥l̥, ku'ku:jca; d'ru:jga. V j lahko preide tudi medvokalični x: 'lajek, 'majek, špɔ'je:rt.

V izglasju in med vokaloma j pogosto onemi. Gre predvsem za deiktični -j na koncu prislovov in končni ali medvokalični j pri velelnikih: s'lɛ:, p'rɛ:, nap'rɛ:, 'kuma (*komaj*), z'gu:əda, k're: (*kraj*), 'kɛ: (*kje*), dər'gɛ: (*drugje*), 'ze: (*zdaj*), 'mɛ: (*imej*), 'mɛ:te (*imejte*), 'dɛ: (*daj*), 'ɛ:da (*ajda*).

V govoru so žive dvojne (jotirane in nejotirane) oblike: 'Pɛ:xčawa, 'ɛ:račwa (st.) in 'Pɛ:xtɔtwa, 'ɛ:ratwa.

Zvočnik r se na Sv. Jerneju večinoma izgovarja uvularno. Ohranjeni sta skupini čre-, žre-: č'ri:əšna, č'ri:əs, ž'rob̥l̥ (in žg'rob̥l̥). V besedah kər'pi:wa (*kopriva*), ri'bi:ja (< erb-) in sk'ru:č̥it̥ (*skrčiti/spraviti v položaj, ko sosednji deli med seboj tvorijo kot*) je prišlo do premeta, medtem ko premet v besedi 'rɛmɛn (*jermen*, psl. *remy) ni bil izveden. Prim. tudi ime vasi Rə'nɛ:j (*Jernej*).

Zvočnik m je ohranjen, redko postane tudi zlogotvoren: 'pɛ:sm̥, 'jo:rm̥. Značilne so nekatere premene: mn > ml (pomniti > 'pu:əmlat, temno > 'tamlɔ), m-m > n-m (mimo > 'ni:əmɔ, 'ni:əmat, b-m > p-n (nem. Buchsbaum > pušpan).

5.2 NEZVOČNIKI

Nezvočniki so nastali iz ustreznih izhodiščnih slovenskih nezvočnikov in s spremeno po zvonečnosti; nezveneči nezvočniki so tako nastali iz zvonečih nezvočnikov po asimilaciji na sledeče nezveneče nezvočnike ali pred pavzo, zvoneči nezvočniki pa iz nezvenečih po asimilaciji na sledeče zvoneče nezvočnike. Izjema je končni g, ki izgublja zaporo in ne prehaja v k, ampak v x, prav tako se predlog k/h glasi le x.

Primeri za izgubo zvonečnosti:

-b > -p: 'japka, 'pu:əp 'pu:əba, x'lep x'lɛ:ba, 'det 'dɛ:da;

-d > -t: b'ro:st b'ro:zda, 'ra:t 'ro:da, m'lo:t m'lo:da, s'pu:ət s'pu:əd̥, gɔs'pu:ət gɔs'pu:əda;

-z > -s: 'go:s 'go:zj, K'nɛ:s pər K'nɛ:zj, b'ri:əs b'rɛ:za;

-ž > š: 'ru:əš 'rɔ:ža, 'na:š 'noža, 'kuə:š 'kɔ:ža;

-g > -x: b'ri:əx b'rɛ:ga, p'lux p'lu:ga, 'jux 'ju:ga, 'cux 'cu:ga, 'nu:əx 'na:ga;⁷

-dg- > -tk- pat'ko:na (*podgana*).

Premene po asimilaciji:

šč > š: 'nišɐr, 'piše, 'ši:ət (*ščetka*), 'ši:pat, 'gɔ:ša, 'lu:šjt, lu'ši:ne, 'ko:ša (*kašča*), 'wɛ:ša, kɔ'siše, kɔ'si:ca, k'li:əše, x'ru:šet, 'pu:ša, 'lɔ:š, tər'si:ca;

hč > č: 'či:ɐra, 'či:əm;

tl > kl: k'lo:čjtj, 'wiklj, na k'li:əx (mest., v tožilniku premene ni: 'na:tle), pjk'lin;

dn > gn: dɔ'pɔ:gnj, g'no:r, š'kegn, gan'tɛ:la (*detelja*, psl. *dɛtel'ь);

dl > gl: g'li:ətwa.

Redukcije:

pt > t: 'ti:ca;

bt > t: 'xɛrta (*hrbta*), xɛr'tiše (*hrbtišče*);

g > ɐ: pɔ'mo:wa (*pomagala*), pɔ'mo:j (*pomagaj*), 'mɔlj (*mogli*), pɔ'te:nɔ (*potegnil*);

k > ɐ: s'lɛ:da;

stn > sn: 'ma:sɔ, 'kɛrsɔ (*krstni*);

stl > sl: 'pusla (*pustila*), 'pɔ:jsla (*postelja*).

Druge redukcije soglasnikov so redke: 'ko:ga < 'ko:kjga, 'mija (*midva*), pɔ'čɛ:neš (*počepneš*), pɔ'čo:j (*počakaj*).

⁷ Izjeme so le pri nekaterih prevzetih besedah, kjer se pojavljata obe obliki: 'ma:xtjk/'ma:xtjx, 'fe:rtjk/'fe:rtjx.

Druge spremembe:

Govor Sv. Jerneja se od knjižnega jezika razlikuje tudi v rabi sičnikov in šumnikov v nekaterih besedah: 'mu:škat (*mečkati*), wa'ru:čka (*varuška*), c'we:dər (*sveder*), 'pə:šlat (*poslati*), 'šə:ncj (*senca, del obraza*), 'ka:jša (*kajža*), š'tərtj (*četrty*). Š in z v prevzetih besedah se govorita ž: 'žə:fa (*die Seife*), 'žɛ:gnat (*segnen*), ž'ni:dər (*der Schneider*), 'žno:la (*die Schnalle*), ž'ma:uɔ (*das Schmalz*). Pridevniška pripona -ški se lahko glasi -čki (ut'ru:čkj, 'mu:čkj).

Prav tako prihaja v prevzetih besedah do zamenjave b > p, izjemoma tudi k > p (Bluse > p'lu:zna, Bier > 'pi:ər, Brett > p'rɛ:tj, Bube > 'pu:əp, Kuß > 'puš), enak pojav opazimo v besedi 'lupje (*lubje*).

Pri starejših govorcih se predvsem pred zadnjimi samoglasniki pojavlja protetični x: 'xanj, 'xana, 'xa:sa, xad'ri:ca, 'xəo:dər, 'xə:us, 'xə:set, 'Xa:na, 'xəmpər. V besedi zd're:u zdrɛ:la je sklop zr- prešel v zdr-. Primarni sklop dl je ohranjen v glagolu 'mɔdjt 'mɔ:dlj in v pridevniku 'we:dj. Medvokalični x lahko preide v j: 'lajek, 'majek, špə'je:rt. V besedi g'ru:ška je ohranjena praslovanska oblika *gruša. V besedah bučɛ:la bučə'jo:k je prišlo do premeta soglasnikov. V besedi 'kɔ:tnj (*kočnik*) je ohranjena izvorna praslovanska oblika (*kɔtɲnikъ) brez jotacije. V pridevniku k'ro:dek (*kratek*) se je t zamenjal s svojim zvonečim parom.

Pri redkih starejših govorcih je še ohranjeno štekanje, tj. »pojav, da se pred t-kazalnih zaimkov in krajevnih prislovov postavlja š-« (Zorko 1995: 112): šətj, 'šəta, 'šəte, bolj razširjeni pa so časovni prislovi, ki kažejo na ostanke štekanja: š'tu ('zo:dɔč), š'tam ('te:, žə 'boj dɔ:uɔ 'zo:t), š'tam no 'ba:t, š'nɔ:. Prav tako lahko pri redkih starejših govorcih še naletimo na ostanke sekundarne palatizacije velarov: 'Gər na 'raje sɔ mɔ na're:dj š'trik.

6 OBLIKOSLOVJE

6.1 SAMOSTALNIK

V mestniku množine se je pri vseh samostalnikih posplošila končnica -ex, v orodniku pa (z nekaj izjemami) -emj. V govoru Sv. Jerneja je tudi nekaj samostalnikov, pri katerih spol ni natančno določen in se lahko sklanjajo po različnih sklanjatvah.

Primeri iz govora:

luft (ž/m): 'Kak s'lo:bə 'luft pa 'te: 'mo:te 'tu! - 'Lufta ne də'bi:de.

'wečər (ž/m): Pə'žee:le 'bək 'tistə 'wečər. - 'Ze: sə pa ži 'də:ugj we'či:əri.

'a:trek (s/m): 'Təte 'a:trek je 'baj ž'lext. - 'Mo: 'niga ət'rəkü.

s'mi:ət (m/ž): 'Ze: mǝ je pa ni 'we:jkǝ s'mi:ət 'nətər 'po:də. - Pə'be:ri ži 'tətə s'mi:ət nə'ba:t!

š'pi:əgle/š'pi:əglǝ (m/ž): 'Nəwe š'pi:əgle sǝ sǝ s'trupaa! - 'Ke: bi le b'li 'ma:ji š'pi:əglǝ?

Ob zanikanem povedku se uporablja imenovalniška in ne rodilniška oblika samostalnika: 'Wi:əš 'ko:j, 'ma:ma, d'ru:go'ba:t tǝ pa ži 'nema 'ne:sla m'li:əkə 'gəta!

6.1.1 SAMOSTALNIKI MOŠKEGA SPOLA

I. MOŠKA SKLANJATEV

Večina samostalnikov moškega spola se sklanja po nepremičnem naglasnem tipu, ohranjen pa je tudi premični naglasni tip (č'la:wek člə'we:ka, 'a:grat ag'ro:da, 'ječmen ječ'mee:na, p're:šjč pre'si:ča, 'jəpjč jəpi:ča), ki pa se pri mlajših govorcih že počasi izgublja ('ječmen 'ječmena, p're:šjč p're:šjča, 'jəpjč 'jəpjča).

Samostalniki knjižnega končniškega naglasnega tipa so doživeli naglasni umik za zlog proti začetku besede (s'tabər s'tabra, š'kegn š'kegna), enozložni tip je posplošil imenovalniško osnovo: 'pas 'pasa, 'diš 'diža/'di:ža.

Deloma je predvsem pri starejših govorcih ohranjen tudi mešani naglasni tip ('la:sǝ la'si:, 'lidǝ li'di:), ki je bil v zgodovini govora Sv. Jerneja pogostejši,

zaradi naglasnega umika za zlog proti začetku besede pa se je ta tip na videz izenačil z nepremičnim naglasnim tipom, nanj pa še vedno kažejo refleksi sekundarno naglašanih samoglasnikov v neimenovalniških osnovah. Nekateri samostalniki poznajo zaradi različnega glasovnega razvoja celo tri osnove: 'bu:əx 'ba:ga 'bɔɣu 'ba:ga pər 'bɔɣu z 'bɔɣu; b'ri:əx b'rɛ:ga b'rɛɣu; 'li:əs 'lɛ:sa 'lɛsu.

Vzorec za nepremični naglasni tip:

k'ri:š-ə -a/-u -u -ə -u/i -u/om;

k'ri:ža -ɔu/-o -oma -a -ex -oma;

k'ri:ži -ɔu/-o -om -a -ex -emj.

- Govor ne pozna preglasa o v e za soglasniki c, č, ž, š in j, prav tako ni končnice -je v imenovalniku množine ('lidj, b'ra:tj, 'la:sj/'lasj, sɔ'sɛ:dj) in ne podaljševanja osnove z -ov ('zidj, 'mɔštj, 'po:sj, g'rɔbj).

- V roditeljskem ednine je posplošena nenaglašena končnica -a, predvsem pri starejših govornicah pa še slišimo tudi končnico -u iz rod. ed. prvotnih u-osnov: *synb-u. Primeri za -u: 'sinu, 'lasu, ɔ'rɔku, 'nožu, g'no:rju, 'mɔštu, ɔ'ču, s'tɔlu, 'nu:ərcu, 'ti:ərcu, 'pɔdu.

- V tožilniku ednine imajo samostalniki, ki pomenijo živo, končnico -a. Pri nekaterih samostalnikih je tudi v tožilniku možna končica -u: 'Mo: nija 'sinu, ɔ'rɔku, ɔ'ču, 'nu:ərcu.

- V mestniku in orodniku ednine prevladuje končnica -u. Govorimo lahko o »izenačenju moškega pridevniškega edninskega orodnika z mestnikom« (Zorko 1995: 114). Mestniška končnica -j se dosledno uporablja predvsem pri domačih imenih kmetij.

Posebnosti:

- Kvantitetna premena osnove: 'kup 'ku:pa, p'lux p'lu:ga, kla'buk kla'bu:ka, p'k'lin p'k'li:na, 'diš 'di:ža, s'nap s'na:pj.

- Kvalitetna premena osnove:, 'mašt 'mɔštu, s'nap s'nɔpa, p'lax p'lɔxi.

- Kvantitetna in kvalitetna premena osnove: g'laš g'lo:ža, ž'max ž'mo:xa, p'lu:ət p'lɔta, d'ru:əb d'rɔba, x'lep x'lɛ:ba, x'rɛn x'rɛ:na, 'ka:u 'kɔla.

- Podaljševanje osnove z -n-, kadar se samostalnik končuje na samoglasnik (predvsem na a in o) ali na zlogotvorni l̥: 'Silwə 'Silwəna, 'a:ʊtə 'a:ʊtəna, 'Fida 'Fidana, 'Joka 'Jokana, 'Ruba 'Rubana, 'Nantl̥ 'Nantl̥na, 'Nanta 'Nantana, 'pu:ʃl̥ 'pu:ʃl̥na, 'na:g̥l̥ 'na:g̥l̥na, k'nɛ:d̥l̥ k'nɛ:d̥l̥na, škər'nɛ:c̥l̥ škər'nɛ:c̥l̥na, t'ra:kl̥, t'ra:kl̥na.

Podaljševanje osnove z -n- je živo tudi pri mlajših govorcih, izgublja se le pri sklanjanju samostalnikov z zlogotvornim l̥. Tako pogosto slišimo tudi oblike 'pu:ʃəla, t'ra:kəla, k'nɛ:dəla. Pri nekaterih samostalnikih pa je povsem prevladalo sklanjanje brez podaljševanja osnove: ci:əgl̥ ci:əgl̥a.

Ker med narečnimi oblikami moških imen prevladujejo imena s končnico -a (npr. 'Toma, 'Xanza, 'Ruma, 'Urba, 'Zima), nekaj pa je tudi tistih z zlogotvornim l̥ (F'ri:d̥l̥, 'Gusl̥, 'Jokl̥, 'Nantl̥), se po analogiji z -n- podaljšujejo tudi osnove nekaterih moških imen, ki se ne končujejo na samoglasnik ali l̥: 'Tɔnč 'Tɔnčna, 'Minč 'Minčna, 'Pe:p 'Pe:pna, 'Maks 'Maksna, 'Lɛkš 'Lɛkšna, 'Lɛ:nc 'Lɛ:ncna, F'ra:nc F'ra:ncna, F'ric F'ricna.

Podaljševanje osnove z -n- lahko pri mlajših govorcih opazimo tudi pri pregibanju samostalnika *oče*: 'ača 'ačana/'ačna, starejši pa ta samostalnik še vedno sklanjajo tako: 'ača 'očɥ 'očɥ 'očɥ pər 'očɥ z 'očɥ/'očɥom.

- Osnove, ki se končujejo na -r, se podaljšujejo z -j-, kadar je zadnji zlog naglašen (me'so:r me'so:rja, ka'mo:r ka'mo:rja, a'mo:r a'mo:rja, g'no:r g'no:rja, mɔč'wi:ər mɔč'wi:ərja, pu'bo:r pu'bo:rja), sicer pa ne (Bil'do:nər Bil'do:nəra 'ɛ:mpər 'ɛ:mpəra, 'ku:šər 'ku:šəra, 'mɛ:žnər 'mɛ:žnəra, 'co:mər 'co:məra, cin'ta:wər cin'ta:wəra, 'ca:jgər 'ca:jgəra, 'dɔ:xtər 'dɔ:xtəra, 'go:bər 'go:bra, 'go:tər 'go:tra, 'ta:pər ta'po:ra). Kot je videti iz primerov, se polglasnik pred r večinoma ohrani tudi pri pregibanju, v nekaterih primerih pa izpade.

- Z -j- se podaljšujejo tudi osnove nekaterih samostalnikov, ki se končujejo z -i: 'Pe:pj̥ 'Pe:pj̥ja, 'bicj̥ 'bicj̥ja, 'čugj̥ 'čugj̥ja, 'gɔ:tj̥ 'gɔ:tj̥ja, 'xa:l̥j̥ 'xa:l̥j̥ja.

- Sicer neobstoje e iz polglasnika v sklopu dveh nezvočnikov (predvsem v pomanjševalnicah in ljubkovalnih imenih) se večinoma ohrani tudi v neimenovalniških sklonih ('rɔpčɛk 'rɔpčɛka, 'Mixɛc 'Mixɛca, 'ku:žɛk 'ku:žɛka).

- Samostalnik *otrok* se v ednini pogosto sklanja po srednji sklanjatvi, v dvojini in množini pa samo po prvi moški: 'a:trek ɔ'trɔkɥ ɔ'trɔkɥ 'a:trek/ɔ'trɔkɥ/ɔ'tra:ka pər ɔ'trɔkɥ z ɔ'trɔkɥ; ɔ'tra:ka ɔ'tru:ək ɔ'tra:kɔma ɔ'tra:ka pər ɔ'tra:kex z ɔ'tra:kɔma; ɔ'trɔɕi ɔ'tru:ək ɔ'tra:kɔm ɔ'tra:ke pər ɔ'tra:kex z ɔ'tra:kemj.

- V govoru se pogosto rabi samostalnik 'na:rc v pomenu '*odvečna, nezaželena stvar*'. Ta samostalnik se v ednini sklanja takole: 'na:rc 'nu:ərcɥ/'na:rca 'nu:ərcɥ/'na:rcɥ 'nu:ərcɥ/'na:rca pɔ 'nu:ərcɥ/'na:rcu z 'nu:ərcɥ/'na:rcɥ.

- V to sklanjatev spadajo tudi samostalniki: ču'bu: ču'bu:wa (*čebula*), a'mo:r a'mo:rja (*omara*) in 'zo:bjeɥ 'zo:bjewa (*zabela*).

Govor ne pozna druge moške sklanjatve, saj se osnove na -a podaljšujejo z -n- in sklanjajo po prvi moški sklanjatvi. Prav tako v govoru ni nesklonljivih samostalnikov moškega spola. Posamostaljeni pridevniki se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi in imajo določni člen t̥j: t̥j s'to:r̥j, t̥j m'lo:d̥j.

6.1.2 SAMOSTALNIKI ŽENSKEGA SPOLA

I. ŽENSKA SKLANJATEV

Tudi pri sklanjanju samostalnikov I. ženske sklanjatve je prevladal nepremični naglasni tip, naglasni premik opazimo le še pri variantnem sklanjanju samostalnika 'mo:t̥j (ma'te:re).

Vzorec:

k'tra:wa -e -i̥ -ɔ̥ -i̥ -ɔ̥;

k'tra:wj̥ -ə -ama -i̥ -ex -ama;

k'tra:we ɐ -am/-ɔm -e -ex -amj̥/-emj̥.

Končnica -ami v orodniku množine je značilna za starejše govorce, pri mlajših se je posplošila končnica -emj̥.

Posebnosti:

- V rodniku množine so ohranjene metatonirane oblike: 'ka:za 'ku:əs, 'kɔo:ža 'ku:əš, 'cɔo:ta 'cu:ət, 'na:ga 'nu:əx, 'reka/'raka 'ru:ək, 'rɔo:ža 'ru:əš, sm'r̥e:ka sm'r̥i:ək, st'r̥e:xa st'r̥i:əx, b'r̥e:za b'r̥i:əs, 'r̥e:pa 'ri:əp.

- V rodilniku dvojine in množine postane zvočnik za nezvočnikom na koncu osnove zlogotvoren, le pred j se vrine samoglasnik j: 'mɛɛ:tɿ, 'ko:xɿ, 'piksɿ, 'la:jsɿ, 'lo:djɿ.

- Zaradi močne feminizacije nevter spada v to sklanjatev (že v ednini, predvsem pa v dvojini in množini) tudi precej samostalnikov, ki so v knjižnem jeziku srednjega spola. S -s- podaljšane osnove so prišle že podaljšane v to sklanjatev ali pa daljšave ne poznajo (oči:əsa oči:əse, 'uxa 'uxe). Nekateri od teh samostalnikov so se že povsem feminizirali ('rɛɛ:bra 'rɛɛ:bre, 'uxa 'uxe), pri nekaterih pa sta v ednini še vedno ohranjeni obe obliki, pri čemer oblike za srednji spol slišimo predvsem pri starejših govorcih. Starejše oblike: 'okɔ o'či:əsa, d'rɛwɔ dre'wi:əsa, č'rɛwɔ čre'wi:əsa, 'kɔɔ kɔ'li:əsa, 'ja:jce 'ja:jca; mlajše oblike: oči:əsa oči:əse, d'ri:əwa d'ri:əwe, č'ri:əwa č'ri:əwe, kɔ'li:əsa kɔ'li:əse, 'ja:jca 'ja:jce.

- Samostalniki ženskega spola na -ev, nastali iz stare -u osnove, večinoma niso ohranjeni: o'stərwa, b'rɛskwa, m'lo:čwa, 'rɛtka, 'pɔtka (*podkev*). Izjema je le samostalnik 'ci:ərko 'ci:ərkwɛ. Pri samostalniku bu'kɔ:ɯna je prišlo do daljšanja osnove z -n- v vseh sklonih.

- Samostalnik *hči* ima obliko 'či:əra in se sklanja po 1. ženski sklanjatvi.

- Samostalnik *mati* se sklanja večinoma takole: 'mo:tɿ 'mo:tere 'mo:terɿ 'mo:ter 'mo:terɿ 'mo:terjɔ, pri starejših govorcih pa tudi tako: 'mo:tɿ ma'te:re ma'te:rɿ 'mo:ter ma'te:rɿ 'mo:terjɔ.

- Samostalnik *kaplja* ima obliko 'ko:pna, rod. mn.: 'ko:pɿ.

- V to sklanjatev spada tudi samostalnik fɿ'žɔ:la in množinski samostalniki s'mu:če, 'sane, 'pərse, 'jo:sle.

II. ŽENSKA SKLANJATEV

Tudi pri samostalnikih II. ženske sklanjatve je prevladal nepremični naglasni tip.

Vzorec:

k'lɔ:p -j -j -θ -j -jɔ;

k'lɔ:pj -j -ɔma/-ema -j -ex -ɔma/-ema;

k'lɔ:pj -j -ɔm/-em -j -ex -emj.

Tako se sklanjajo še: 'pe:st 'pe:stj, 'pɔt 'pɔ:tj, 'miš 'mi:ši, 'rit 'ri:ti ...

- Samostalniki, katerih osnova se končuje na nezvočnik in zlogotvorni zvočnik (lu'bi:əznɔ, p'l'ɛ:snɔ, 'pɛ:smɔ), imajo v or. ed., daj. in or. dv. ter v or. mn. končnice: 'pɛ:smjɔ, 'pɛ:smjima, 'pɛ:smjimi.

- Sledovi mešanega naglasnega tipa so v kvaliteti in dolžini korenskega samostalnika neimenovalniških osnov: k'li:ət k'lɛ:tj, 'nu:əč 'nɔčj, 'ku:əst 'kɔstj, 'pi:əč 'pɛčj, 'ri:əč 'rɛčj, s'li:ət s'lɛdɔ.

- Nekaj samostalnikov ima še vedno naglašeno končnico v rodilniku množine: mi'ši:, du'ri:, u'ši:. Pri sklanjanju samostalnika 'durj se spreminja tudi dolžina naglašenevog vokala: 'durj du'ri: 'du:rɔm 'durj 'du:rex 'du:remj.

- Samostalnik 'jɛsnɔ je'si:ənj se sklanja po mešanem naglasnem tipu.

- Samostalnik 'wɛčər je lahko ženskega spola: Smɔ pa pɔ'žɛ:le 'bɛk 'tistɔ 'wɛčər.

- V to sklanjatev spada tudi samostalnik ž'wo:t ž'wadj.

- Samostalnik piščal ima obliki 'pi:šɛu in pi'šɔ:la.

- Samostalnik s'mi:ət se večinoma sklanja po prvi moški sklanjatvi ('Ze: mj je pa nj 'wɛ:jki s'mi:ət 'nɛtər 'pɔ:dɔ.) in nima množine, ampak obstaja samo oblika za edninski samostalnik (skupno ime): s'mi:ətje.

- Govor ne pozna nesklonljivih samostalnikov ženskega spola. Posamostaljeni pridevniki se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi in imajo določni člen ta: ta m'lɔ:da, ta s'to:ra.

6.1.3 SAMOSTALNIKI SREDNJEGA SPOLA

I. SREDNJA SKLANJATEV

Samostalniki srednjega spola se večinoma sklanjajo po nepremičnem naglasnem tipu, le nekaj samostalnikov, ki podaljšujejo osnovo, se sklanja po premičnem naglasnem tipu. Mešani in končniški naglasni tip sta iz govora izginila zaradi naglasnih umikov: 'maso 'masa, b'lago b'laga, 'təsto 'təsta, z'lato z'lata.

Vzorec za nepremični naglasni tip:

g'ni:əzdə -a -u -o -u/-i -om/u;

g'ni:əzdj -ə -ama/-oma/ -i -ex -ama/-oma;

g'ni:əzde -ə -am/-om -e -ex -emj.

- Končnici -ama v dajalniku in orodniku dvojine in -am v dajalniku množine sta značilni za starejše govorce, ki se ob tem spominjajo, da so njihovi starši govorili »še bolj na a in glas a še bolj poudarjali«.

- Samostalniki srednjega spola so predvsem v dvojini in množini podvrženi feminizaciji, deloma pa tudi maskulinizaciji (samostalniki s podaljšano osnovo na -n- in -t-). V ednini je srednji spol dokaj ohranjen, pri nekaterih samostalnikih pa v govoru hkrati obstajajo oblike za srednji in za ženski spol. Med samostalnike ženskega spola so v ednini prešli samostalniki: 'ja:jca, 'rɛ:bra, kə'lɛ:na, g'li:ətwa, 'a:kna, 'pi:əsca (*pesto*), 'pila, 'japka (tudi 'jo:bəkə), s'tɛ:gna in samostalniki, ki podaljšujejo osnovo s -s-: č'ri:əwa (tudi č'rɛwə), o'či:əsa (tudi 'okə), kə'li:əsa (tudi 'kolə), d'ri:əwa (tudi d'rɛwə), 'uxa. S feminizacijo teh samostalnikov se izgublja tudi mešani naglasni tip.

- Samostalniki, ki podaljšujejo osnovo z -n-, so v ednini srednjega spola, v dvojini in množini pa preidejo med samostalnike moškega spola: 'sɛ:me, dv. se'mɛ:na, mn. 'si:əmunj.

- Samostalniki, ki osnovo podaljšujejo s -t-, »označujejo mlada, majhna, nebogljen bitja ali predmete« (Toporišič 200: 297): 'te:le, 'piše, 'jo:gne, 'ine, ž'rebe, 'mače, s'wine, p're:se, 'kazle, 'šene. V ednini so srednjega, v dvojini in množini pa moškega spola: dv. 'tɛ:lata/te'le:ta, 'pi:šata/pi'šɛ:ta, jag'nɛ:ta, i'nɛ:ta; mn. tɛ:latj; 'pi:šatj, jag'nɛ:tj, i'nɛ:tj. Izjema je samostalnik 'de:kle dɪk'le:ta, ki se

zaradi naravnega spola feminizira: dv. d̥j'le:t̥j, mn. d̥j'le:te. Pri večini od teh samostalnikov je ohranjen mešani naglasni tip: 'te:le, te'le:ta te'le:t̥u 'te:le p̥ər te'le:t̥u s te'le:t̥om. Za razliko od knjižnega jezika tudi samostalnik 'aje podaljšuje osnovo s -t-: 'aje a'je:ta.

- Po analogiji s samostalniki, ki označujejo mlada, majhna, nebogljena bitja, je tudi samostalnik 'a:trek v ednini prešel med samostalnike srednjega spola. Primeri iz rabe: 'Ko:j je 'tu za ne 'b̥o:ge 'a:trek? Čj je 'te: 'a:trek b'l̥o sp̥o'č̥e:te, je 'bi̥u pa šk'ratek.

- Samostalnik 'o:l̥j (*olje*) je moškega spola.

- Samostalnik 'l̥e:t̥o (*leto* in *poletje*) se sklanja takole:

ed. 'l̥e:t̥o 'l̥e:ta 'l̥e:t̥u 'l̥e:t̥o 'l̥e:t̥u/-j 'l̥e:t̥om;

dv. 'l̥e:t̥j 'li:ət 'l̥e:t̥oma 'l̥e:t̥j 'li:ət̥ex 'l̥e:t̥oma;

mn. 'li:əte 'li:ət 'li:ət̥om 'li:əte 'li:ət̥ex 'li:ət̥em̥j.

- Med nesklonljive samostalnike srednjega spola spadata 'j̥e:st̥j in 'pi:t̥j ('Nas je b'l̥o pa 'bu:r̥ne 'j̥e:sti n̥u pa 'pi:t̥j.), ki nista nedoločnika (ned.: 'jest, 'pit).

- Posamostaljeni pridevniki se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi in imajo določni člen te: te 'zo:dne. Izjema so pridevniške oblike hišnih imen, ki se rabijo brez določnega člena, v imenovalniku je končnica -o (sicer pri pridevnikih srednjega spola prevladuje končnica -e, pregibajo pa se po pridevniški sklanjatvi: Reb̥ər'nikaw̥o -j̥ga, -em̥u, -aw̥o, -em, -em.

Mlajše oblike: Pri zapisu sklanjatvenih vzorcev sem skušala upoštevati oblike, ki so v rabi pri najstarejših še živečih govorcih. Ugotovila sem, da se sklanjanje pri teh skoraj ne razlikuje od sklanjatvenih vzorcev za perniški govor (Zorko 1995: 170–173), izjema je le posplošena orodniška končnica -em̥j, ki se v govoru Sv. Jerneja, podobno kot v govorih proti vzhodu (na Kapli, na Remšniku in na Svetem Duhu) uporablja v množini pri vseh spolih in vseh sklanjatvah, le v I. ženski sklanjatvi je poleg končnice -em̥j redko slišati tudi še končnico -am̥j. Sklanjatveni vzorci pri mlajših govorcih pa se od navedenih lahko razlikujejo. Nanje ni vplival knjižni jezik, kot bi morda pričakovali, ampak se pod vplivom mestniške in orodniške končnice -e- posplošuje v množinskih in dvojinskih končnicah vseh sklanjatev ('li:pema, 'li:pem; 'k̥ostema,

'kɔstem; kɔ'li:əsema, kɔ'li:əsem; redkeje s'tɔlema). Zdi se, da je šel razvoj vokalov v množinskih in dvojinskih končnicah samostalnikov ženskega in srednjega spola v smeri: a > ɔ > e.

6.2 PRIDEVNIK

Pridevniki imajo posebne končnice za spole v ednini: -ə/i -a in -e (< -oje, -eje). Ločevanje med določno in nedoločno obliko pridevnika se je v končnici zabrisalo, zato sta to vlogo prevzela pregibni določni (tɔ, ta, te) in nedoločni člen (nɔ, na, ne), ki lahko stojita pred pridevnikom (tɔ 'wɛ:jki ma'rɛ:l, ta 'zo:dna 'ni:wa, ne 'bɔ:ge 'jo:gne).⁸

Primeri kakovostnih pridevnikov (vprašalnica: 'ko:k, 'ko:ka, 'ko:ke)

Primeri samostalniških besednih zvez: 'fa:jna ('su:ərtə), 'nɔwɔ ('x'li:əwɔ), žel'ɛ:zna (š'tɔ:ŋga), 'lu:šna (ži'ni:ca), 'wələk/'wɛ:jki (mɔ'to:r), 'wɛ:jka (s'lɛ:da), 'li:əpe ('ži:tɔ), 'xɛ:rawɔ ('lidɔ), ɔ'dərtə ('a:trɛk), m'lo:de 'puže, š'wicnɔ ('wɔli), 'ta:pla ('wa:da), 'xu:dɔ ('ca:jti), p'la:we (kɔ'lɛ:ne), 'bu:rɔ ('kasɔc), s'tərma (u'ro:čka), 'remen (š'pɛx), 'te:škɔ (žju'lɛ:je), 'pɔɔ:zna ('jɛsnɔ), s'lo:be (w'reme), 'ra:uɔ (p'lac), ža'rɛ:ča (g'la:wa), 'ma:kra (t'ra:wa), 'ču:dna (š'ka:rpa), 'wožna ('pɔ:t), 'gumɔ (š'ko:rɔ), 'gumatnɔ (š'ko:rɔ), 'dɔ:uge ('li:ətɛ), 'rɛ:znɔ ('mošt), 'ža:u (bɔ'si:əda).

Pridevniki: 'xi:cɔ, 'ma:sɔ, 'ba:gat, 'lo:čɔ, s're:čɔ, 'xɛ:roɔ 'xɛ:rawa, 'dara'mu:ətɔ, 'a:ubɛtɔ, 'zo:dɔ, nat'ri:əskan, 'cɔ:tɔɔ 'cɔ:tawa, 'dɔ:bər 'da:ra, 'ma:čɔ, g'ma:jtɔ, mag'le:n, 'čərnɔ, kɔ'ra:jžɔ, kas'mo:t, bɔ'lɛ:n/'bu:n bɔ'lɛ:na/'bu:na, s'ta:r s'to:ra, 'mərtɔ 'mərtwa, 'pu:n, 'majek 'maxka, 'lajek 'laxka, 'wisek wɔ'sa:ka, 'šurek š'ra:ka, 'wɔ:zek, k'ro:dek k'ro:tka, 'tamli, 'me:dɔ, k'ri:glɔɔ, s'ladek, d'ro:x d'ro:ga, ka'mɔ:t, ž'lex't/ž'lex'tɔ, 'lɛ:dɔk, 'že:učɔ, 'xa:klɔx/'xa:klɔžɔ, 'tɔ:plɔx/'tɔ:plɔžɔ, 'xin, s'co:gan, 'čɔ:droɔ, gla'du:n, 'ku:žɔɔ, ɔk'rɔ:gɔ, 'bi:cɔk, zakum'ro:n, pɔ'tɔ:pan, 'cɛ:glɔ:u, š'ti:ərɔ'wag'lo:t, 'mu:əlɔšɔ, š'ku:ədlɔɔ, kər'mi:žlɔɔ, s'mu:natɔ, smɔ'li:ən.

⁸ Nedoločni člen lahko sicer stoji tudi pred samostalnikom (celo pred lastnim imenom: Je pa 'biɔ 'tak nɔ 'Jɔka), določni pa ne.

Primeri svojilnih pridevnikov (vprašalnica: čj'ga:u)

Svojilni pridevniki se tvorijo s priponami -ou, -(a)wa, -(a)we; -in, -ina, -ine: 'Tɔo:maʒou 'Tɔo:maʒwa 'Tɔo:maʒwe, Ljɪs'nikou Ljɪs'nikawa Ljɪs'nikawe, 'E:ratwa/ 'E:račwa, 'Xerkou, 'E:nərwa, sɔ'se:dou; 'očna ('see:stra), 'Micin ('pu:əp).

Svojino je možno izraziti tudi s pripono -j- (Preg'la:u Preg'la:ula/Preg'la:uja), lahko pa se tvori tudi iz podaljšane osnove ('Lɛ:nc 'Lɛ:ncnou 'Lɛ:ncnawa, 'Xanza 'Xanzanou 'Xanzanwa).

Primeri vrstnih pridevnikov (vprašalnica: 'ki:ərj/'di:ərj, 'ki:əra/'di:əra, 'ki:əre/'di:əre): 'zi:me ('ži:tɔ), ki'see:le (m'li:əkɔ), 'pa:uərski ('sin), 'ni:əmški ('je:zik), p'ra:lnj (st'rɔ:j), g'ra:njčarska (s'tazda), k'ru:šna ('pi:əč), s'winski ('pi:skər), 'guə:rŋ (k're:), s'pu:ədna ('Mu:ta), 'guərna ('Wi:žŋga), 'pustna (nj'dɛ:la), 'ku:šəɔ (š'nɔps), s'tu:əržŋ (k'rux), 'ka:jšna ('Xa:na), g'nu:əjski ('kup), 'o:učje, gɔ'we:ske ('masɔ), gɔs'pɔ:ški (g'want), k'ru:xawa (š'ku:ərja), 'tu:rska (s'lo:ma), c'wɛtna (ni'dɛ:la), 'li:əpa (ni'dɛ:la), 'kɔ:tərnj ('kɛ:dn), 'mɛ:šŋ (g'want), 'ɛ:dawa ('mɔ:ka), 'xa:dn (c'wi:ərŋ), 'wu:natnj ('ža:ki), g'ru:šou, 'jo:bɔčŋ ('mašt), sm'rɛ:kou (š'to:r), p'lu:ətŋ ('ka:u).

6.2.1 SKLANJANJE PRIDEVNIKOV

Vzorec za moški spol:

ed. s'ta:r s'to:rjga s'to:remu s'ta:r/s'to:rjga pər s'to:rem s s'to:rem;

dv. s'to:ra s'to:rex s'to:rema s'to:ra pər s'to:rex s s'to:rema;

mn. s'to:rj s'to:rex s'to:rem s'to:re pər s'to:rex s s'to:remj.

Vzorec za ženski spol:

ed. s'to:ra s'to:re s'to:rj s'to:rɔ pər s'to:rj s s'to:rɔ;

im. in tož. dv.: s'to:rj; im. in. tož. mn.: s'to:re.

Vzorec za srednji spol:

ed. s'to:re s'to:rjga s'to:remu s'to:re pər s'to:rem s s'to:rem;

dv. in mn. enako kot ženski spol.

Za moški in srednji spol je značilna rodilniška končnica -iga, v orodniku pa končnica -em po mestniku. V dvojini in množini so se po pronominalni sklanjatvi posplošile končnice -ema, -emj, -ex.

Pridevniki se sklanjajo po nepremičnem naglasnem tipu, razen nekaterih izjem: 'ba:gat ba'go:tiga, 'zelen ze'le:niga, 'remen ru'mēe:niga, 'kiseu kǐ'sēe:līga, 'wisek wǐ'sa:kjiga.

V govoru je precej prevzetih pridevnikov, ki so nesklonljivi (npr. 'ma:xtik, 'xin, 'ajfər'zixtix) in se večinoma uporabljajo v vlogi povedkovega prilastka in povedkovega določila, le redko pa tudi pred samostalnikom. Nekateri prevzeti pridevniki pa se pojavljajo v dveh oblikah; v nesklonljivi obliki ('xa:kljix, 'tə:pljix, 'ni:djix) in v obliki, ki je bolj prilagojena slovenskemu jeziku ('xa:kljžn, 'tə:pljžn, 'ni:djčn).

Posebna je raba pridevnika 'bu:əs, ki pozna v položaju pred samostalnikom tudi obliko za ženski spol ('ba:se 'na:ge), v vlogi povedkovega določila oz. prilastka pa se oblika za moški spol lahko rabi za vse spole in števila: 'Ana je žǐ d'ruč 'bu:əs. 'La:uženkjǐ 'bu:əs 'li:ətajǐ pred 'ba:jtǐ.

6.2.2 STOPNJEVANJE PRIDEVNIKOV

Govor Sv. Jerneja pozna opisno stopnjevanje (s prislovi 'bǐl, 'naj'bǐl (redko tudi 'boj, 'najboj), 'maj, 'naj'maj) in stopnjevanje z obrazili -ši, -ji in -ejši. Oblike so enake za vse tri spole, razlikujejo se le v členu določnosti: 'najtǐ'gu:əršǐ, 'najta'gu:əršǐ, 'najte'gu:əršǐ. »Največjo ali najmanjšo stopnjo določene lastnosti lahko pomeni tudi primernik s členom določnosti« (Zorko 1995: 121): tǐ 'gu:əršǐ, ta 'gu:əršǐ, te 'gu:əršǐ.

Primeri:

'li:əp 'gu:əršǐ 'najtǐ'gu:əršǐ/tǐ 'gu:əršǐ;

s'lap ž'li:əxčǐ 'najž'li:əxčǐ/tǐ ž'li:əxčǐ;

'dǔ:bər 'bǐlšǐ/'bojšǐ 'najtǐ'bǐlšǐ/tǐ 'bǐlšǐ;

'lajek la'žǐ:jjǐ 'najtǐla'žǐ:jjǐ/tǐ la'žǐ:jjǐ;

'te:žek 'te:žǐ 'naj'te:žǐ;

k'ro:dek k'ro:čǐ 'najtǐk'ro:čǐ/tǐ k'ro:čǐ;

'micnǐ/mo:lǐ 'ma:jšǐ, 'najtǐ'ma:jšǐ/tǐ 'ma:jšǐ;

'wələk/'wǐ:jkǐ 'we:čǐ 'najtǐ'we:čǐ/tǐ 'we:čǐ;

m'lo:t m'lo:jšǐ 'najtǐm'lo:jšǐ/tǐ m'lo:jšǐ;

s'ta:r s'ta'rǐ:jšǐ/s'to:ršǐ tǐ s'to:ršǐ;

'fal 'fo:lšj 'najtj'fo:lšj/tj 'fo:lšj;
'šurek 'ši:ərj 'najtj'ši:ərj.

Nadomestne oblike slišimo pri pridevnikih 'dɔ:bər, 'li:əp in s'lap.

6.3 ZAIMKI

OSEBNI ZAIMKI

'Ja:s 'mine me 'mine/'mini mj 'mine me pər 'minex/'mini z 'me:nɔ;
'ti: 'te:be te 'te:be/'te:bj tj 'te:be te pər 'te:bex/'te:bj s 'tu:əbɔ/s 'te:bɔ;
'se:be se 'se:be/'se:bj sj 'se:be se pər 'se:bex/'se:bj 'su:əbɔ/'se:bɔ;
'an 'jɛ:ŋga/'jɛ:ga ga 'jɛmɯ mɯ 'jɛ:ŋga/'jɛ:ga ga pər 'jɛmɯ ž 'ji:əm/z 'jɛmɯ;
'ana 'jɛ: je 'jɛ: jɪ 'jɔ: jɔ/gɔ pər 'jɛ: ž 'jɔ:;
'ane 'jɛ:ŋga/'jɛ:ga/(x)'anɪga (kot kazalni zaimek);

'niba/'nibad'wo:/'mi:ja 'nɔ:ɔ:jɪ 'no:ma 'nɔ:ɔ:jɪ pər 'nɔ:ɔ:jɪ /'no:ma z 'no:ma;
ž. sp.: 'nibj/'nibjɔ'dwi:ə;

'wiba/'wibad'wo: 'wɔ:ɔ:jɪ 'wo:ma 'wɔ:ɔ:jɪ pər 'wɔ:ɔ:jɪ/'wo:ma z 'wo:ma;
ž. sp.: 'wibj/'wibjɔ'dwi:ə;

'(x)anad'wo: 'jɛ:wa/'ju:əjɪ 'jɛ:ma 'jɛ:wa/'ju:əjɪ pər 'jɛ:ma ž 'jɛ:ma/'ji:əma
ž. in sr. sp.: '(x)anɪd'w:iə;

'mi: 'na:s 'nam 'na:s 'pərnas/ɔ 'na:s z 'no:mj; ž. sp.: 'nibe/'mjbe;

'wi: 'wa:s 'wam 'wa:s 'pərwas/ɔ 'wa:s z 'wo:mj; ž. sp.: 'wibe;

'anɪ 'jɪx 'jɪm 'jɛ/'jɪx pər 'jɪx ž 'ji:əmj/ž 'jɛ:mj; ž. in sr. sp.: 'ane.

Navezne oblike s predlogi v tožilniku: 'na:me, 'za:me, 'pa:me; 'na:te, 'za:te, 'pa:te; 'na:jŋga, 'za:jŋga, 'pa:jŋga; 'na:jɔ, 'za:jɔ, 'pa:jɔ; 'na:je, 'za:je, 'pa:je.

Naslonske oblike za rodilnik, dajalnik in tožilnik množine so enake naglasnim, le da so brez stavčnega poudarka. Obliki osebnih zaimkov za ženski spol 'nibe, 'wibe sta iz dvojine prešli v množino.

V dajalniku ednine je ohranjena stara končnica z jatom ('mine, 'te:be, 'se:be), ki pa pri mlajših govorcih že počasi izginja ('mini⁹, 'te:bj, 'se:bj). Enako velja

⁹ Končni i lahko tudi odpade, npr. kadar je zaimek rabljen skupaj s predlogom: 'Tista 'černa pɔs'ta:wa se pa 'kɔj pɔ'mika pɔtj 'min.

za mestniško končnico -ex in orodniški obliki s 'tu:əbɔ in 'su:əbɔ ter za predlog ž, ki ga počasi nadomešča z.

Za 1. osebo dvojine se najpogosteje rabi zaimek 'niba, najredkeje pa 'mi:ja (predvsem v hitrem govoru), oblika 'nibad'wo: ima včasih tudi varianto 'mibad'wo: in mɪd'wo:, 'nibɿ pa mɪd'wi:ə. V zvezi za 'ja: 'dɛ:lɿ je ohranjena stara koroška oblika *nja* (*njega*, prim. Zorko 1995: 175).

SVOJILNI ZAIMKI

'Mu:əj/'mɔ:j 'mu:əjga/'mɔ:jga 'ma:jem 'mu:əjga/'mɔ:jga pər 'ma:jem z 'ma:jem;

'ma:ja 'ma:je 'ma:jɿ 'ma:jɔ pər 'ma:jɿ z 'ma:jɔ;

sr. sp.: 'ma:je;

dv. m. sp.: 'ma:ja 'ma:jex 'ma:jema 'ma:ja pər 'ma:jex z 'ma:jema;

dv. ž. in sr. sp.: 'ma:jɿ;

mn. m. sp.: 'ma:jɿ 'ma:jex 'ma:jem 'ma:je pər 'ma:jex z 'ma:jemɿ;

mn. ž. in sr. sp.: 'ma:je;

t'wu:əj/t'wɔ:j t'wu:əjga/t'wɔ:jga;

s'wu:əj/s'wɔ:j s'wu:əjga/s'wɔ:jga;

'jɛ:ŋgɔɯ/'jɛ:ɡɔɯ, 'jɛ:n, 'no:jn, 'wo:jn, 'ju:əjɿn, 'no:š, 'wo:š, 'jixɯ.

Oblike z diftongom 'mu:əj, t'wu:əj, s'wu:əj je slišati redko, predvsem pri starejših govorcih.

KAZALNI ZAIMKI

Pridevniški: 'šətɿ 'šəta 'šəte, 'tətɿ 'təta 'təte, 'etɿ, 'eta, 'ete; 'tistɿ 'tista 'tiste; 'xanɿ/'anɿ 'xana/'ana 'xane/'ane, 'unɿ 'una 'une; 'to:k 'to:ka 'to:ke.

Prislovni¹⁰: š'tu, š'tam, 'tu, 'tam, 'i:nde/'ine/'xine, 'ta:, 'gərta, 'gərta, 'dɔ:ɯta, 'dɔ:ɯsa, 'sam; 'ze:, 'te:, š'tu, š'tam, š'nɔ:; 'tak, tak'le:; 'tɛ:jko, 'tɛ:jko'bo:rtɿ.

Kazalni zaimki so v govoru zelo pogosti. Štekanje je ohranjeno pri starejših govorcih, in še to le pri posameznikih. Zaimki š'tu, š'tam (in š'nɔ:) se rabijo tudi za kazanje v času: š'tu je 'zo:dɯč, š'tam pa 'te:, žə 'boj dɔ:ɯɡɔ 'zo:t.

¹⁰ Izraz prislovni zaimki uporabljam po Toporišiču (2000: 336).

Primeri iz govora: 'Minda je pa b'lə na'me:jeŋə **'tak**, da **'tistjga** naj 'nebj̥ ʊst'ri:ələ, 'minda 'Bu:əx 'tak 'xotə, je pa 'pəl 'e:nem̥ d'ru:gem̥, 'Qo:tawem̥ 'sin̥, 'ko:zə, 'kak je **'unjga** 'xotə ʊst'ri:əlat, kə je pa **'tistem̥** 'sin̥ pə'ko:zə, je pa se **'tista** 'puška sp'rə:žla, pa je 'bi̥ 'mærtə. - **'Tak** da sə 'bil̥ ʊ'čo:sjx 'wəlj̥ **'tak** š'wicnj̥, da je 'kəj 'tɛ:klə pə 'j̥jx. - **'Tate** je 'no:ma 'tud̥ 'wɛ:jko we'selje, da 'no:ji še 'ro:d̥j̥ p'ri:dejo ɔ'biskat pa da 'ni:sma **'tak** 'so:ma z'mi:ərom. - **'Tjste** ka'maje smə 'gə:nəl̥j̥, **tak** 'wi:ətə, 'rəčnə. - 'Jo:, **'tak** je b'lə ɔ'ku:ə **'təjga** p'rɛ:šaja.

VPRAŠALNI ZAIMKI

Samostalniški: 'du:əj/'duj 'ka:ga/kə'go: 'kəmə/kə'mu: 'ka:ga/kə'go: pər 'ku:əm/pər 'kəmə s 'ku:əm/s kə'mu:; 'ko:j/'ko 'čɛ:sa 'čəmə 'ko:j/'ko pər 'či:əm s 'či:əm; 'ki:ərj̥/'di:ərj̥.

Zaimek 'du:əj/'duj je nastal iz izhodiščne oblike: *kdo > *kdo > *do + -j > 'du:əj > 'duj. Ker je diftong u:ə pred istozložnim -j teže izgovorljiv, se je že skoraj povsem posplošil izgovor s kratkim u. Druge variantne oblike se v govoru uporabljajo enakovredno.

Zaimek 'du:əj/'duj se uporablja za človeško, 'ko:j pa za stvari, do zamenjav ne prihaja. Najredkeje se slišita obliki 'čɛ:sa in 'čəmə. Ob zanikanem povedku se večinoma uporablja imenovalniška in ne roditeljska oblika: 'Ko:j ne 'wi:əš?

Namesto vprašalnega zaimka 'du:əj/'duj se lahko uporablja tudi zaimek 'ki:ərj̥/'di:ərj̥. V poudarjeni legi se lahko namesto zaimka 'ko pojavi tudi 'ko:.

Pridevniški: 'ko:k 'ko:ka 'ko:ke; 'ki:ərj̥/'di:ərj̥ 'ki:əra/'di:əra 'ki:əre/'di:əre; čj'ga:u.

Prislovni: 'kɛ:, 'kam/'kum, 'ka'do/kə'do:j, 'kak/'kə:de.

Primeri iz govora: **'Ko:j** b̥j̥ pə'wɛ:də ɔd nex s'to:rex 'ca:jtə? - **'Kə:de** 'bəš pa 'neɛ:sə? - 'Pəo:, **'ki:ərj̥** b̥j̥ le 'bi̥? - **'Ko** pa 'tɛ: pə'mi:ənj̥ 'tətə 'lu:č?

OZIRALNI ZAIMKI

V govoru Sv. Jerneja ni posebnih oblik za oziralne zaimke, ampak funkcijo oziralnih zaimkov opravljajo vprašalni zaimki.

Primeri: Sə 'nam pəb'ralj̥ ɯ'se 'kup, k'rux pa 'wə:ɯnə pa ɯ'se, **'ko:j** smə kaj 'mɛ:l̥j̥. - **'Kɛ:** s̥j̥ ga ɯ'ze:ɯ, 'tam ga pa 'dɛ:. - **'Kə'do:j** da 'da:ma 'ni: 'bo:wə 'wəlko 'dɛ:la, je pa š'la x sə'sɛ:d̥ɯ pə'mo:t.

Namesto zaimka *ki* se najpogosteje uporabljata *kə*, včasih pa tudi 'kak: 'No, 'ača so pa na'wo:dnə f̥j̥'zə:lə 'lu:šlj̥ pa 'mi:, **kə** smə m'lo:jšj̥ b'l̥j̥. - 'Tistj̥, **kə** je pa 'ni:əmə 'šəɯ, **kə** je 'mo:ə 'pijan 'biɯ, je pa 'rɛ:kə ... - 'Ju:la, **'kak** je b'la 'jɛ:ŋgawa 'sɛ:stra. - 'Nant̥l̥ je 'biɯ pər 'xi:šj̥, **'kak** 'sin əd 'jɛ:ŋga.

NEDOLOČNI ZAIMKI

Samostalniški: 'nɛ:d̥j̥, 'nɛ:ka.

Pridevniški: 'ni:əx 'ni:əga 'ni:əge 'ni:əgi/'ni:əkj̥.

Prislovni: 'nɛ:kj̥, 'nɛ:kəm, (əd) nɛ'kə:t, nə'ba:t, 'nɛ:kət/'nɛ:kə.

Primeri: **'Ni:əge** 'a:trɛk je peč bə'lɛ:ne 'bowə. - **'Ni:əgi** sə pa 'mɛ:l̥j̥ 'ra:dj̥j̥. - 'Tistə 'bo:bɯcə, kə sə p'rɛ: pər'raxlaj̥, je **'ni:əx** 'tudj̥ 'du:əmə pər'pɛlə. - 'Te: pa 'či:sta 'ma:a 'tak 'wɛ:j̥kə 'gər na'bo:sat, 'mo:lə **'nɛ:ka**, 'kəj̥ tak ne 'cucle. - 'Te:j̥ je 'ma:wə žj̥ **'nɛ:ka** 'bitj̥, da je 'te:j̥ ɯ'so:kj̥ga 'tudj̥ 'bowə st'ro:x. - 'Jo:, pa je **'nɛ:kə** še 'kəj̥ š'lə.

NIKALNI ZAIMKI

Samostalniški: 'nišə, nə'be:d̥ŋ/də'be:d̥ŋ, 'nič, 'ničkaj, 'ko:r'kaj, 'ko:r'kɛ:ka.

Pridevniški: nə'be:n.

Prislovni: ni'ki:ər, ni'ka:mər; ni'kə:l; ni'kakər.

Primeri: 'Tiste pa **nə'be:d̥ŋ** 'ni: 'ra:t 'wi:də, da b̥j̥ 'ki:ərj̥ p'rɛ: 'du:əmə 'šəɯ. - Pa **'nišə** m̥ɯ 'ni: 'ra:t pə'ma:ɯ. - 'Če gəwə'ri: 'na:me, pa **'ko:r'kɛ:ka** m̥ɯ 'ni:s̥ŋ na're:dla. - 'To:k č'la:wek pa žj̥ **n̥j̥'ki:ər** ne 'm̥o:re 'bit s're:čŋ. - Pa k̥j̥ 'ni:ma **'ko:r'kɛ:ka**.

POLJUBNOSTNI ZAIMKI

Po obliki so enaki vprašalnim, razen zaimka **'kaj 'kɛ:kɑ**, ki se razlikuje od vprašalnega **'ko:j/'ko 'tʃe:sa**. Pri sklanjanju pridevniškega zaimka **'ko:k** pa prihaja zaradi oslabljenega naglasa do krnitve: **'ko:ga < 'ko:kiga**.

Pri nekaterih govorcih slišimo tudi oblike **'bi:lɔ'du:əj**, **'bi:lɔ'kaj**, **'bi:lɔ'ko:k**, **'bi:lɔ'kɛ:**, **'kojsj'bo:dj** ...

Primeri: S'jalj smɔ **'wɛ:jko**, **'ko:ga** t'raktɔra a pa **'kaj** še **'tistj 'ca:jt 'ni:smɔ** pɔz'no:lj. - **'Kak** 'lu:ʃnɔ je b'lɔ. - Sj **'dɔ:ɯta 'ʃɔɯ** pa **'ko:kɔ** 'ki:lɔ 'mɔ:ke 'ku:pɔ za 'ko:ke k'ro:pe a pa **'kaj**. - Da sɔ še dik'le:te b'le pa da se je še 'ko:k muzj'kant z'na:ʃɔ **'kɛ:**, 'pa se je pa š'pi:lawɔ se pa p'lɛ:sawɔ, 'tak da je z'mi:ɛrɔm še we'sɛlje b'lɔ, **'kum** 'it. - Mɔ'gɔ:ɕe **'ki:ɛrj** 'mo: **'ko:kɔ** 'lu:bjɔ 'nɛtra pa **'ko:kɔ** pat'ri:ɛlampɔ pa s'wi:ɛtj. - U'ɕo:sj sj **'ka:ga** t'ru:cɔ, da tj je pɔ'ma:ɯ. - 'Te: pa p'ri:de 'unta, pa 'aɕj 'ɕi: 'wi:deɯ **'kɛ:kɑ** 'gɛr ɯ 'za:lnɯ. - 'Tak da sɔ 'tudj ɔ'trɔke pɔ'nuncalj, da sɔ pɔ'mo:galj, al sɔ s'nɔpe 'kup 'nɔʃit a pa **'bi:lɔ'kaj**. - 'Te: je pa x'ɕe:rka š'la dɛr'gam ɯ 'to:bɛrx, da je še 'ko:k 'di:nɛr al pa žj **'kojsj'bo:dj** 'cu:ɛ zas'lu:žla.

MNOGOSTNI ZAIMKI

Samostalniški: **'we:ɕ'du:əj**, **'we:ɕ'kaj**, **'we:ɕ'ki:ɛrj/'we:ɕ'di:ɛrj**, **'marsj'kaj**, **'marsj'ki:ɛrj**, **'mo:lɔ'du:əj**, **'mo:lɔ'kaj**, **'mo:lɔ'ki:ɛrj/'mo:lɔ'di:ɛrj**, **'ri:ɛtkɔ'du:əj**, **'ri:ɛtkɔ'kaj**, **'ri:ɛtkɔ'ki:ɛrj/'ri:ɛtkɔ'di:ɛrj**, **'ɕu:dnɔ'du:əj**, **'ɕu:dnɔ'kaj**, **'ɕu:dnɔ'ki:ɛrj/'ɕu:dnɔ'di:ɛrj**.

Pridevniški: **'we:ɕ'ki:ɛrj/'we:ɕ'di:ɛrj**, **'marsj'ki:ɛrj**, **'mo:lɔ'ki:ɛrj/'mo:lɔ'di:ɛrj**, **'ri:ɛtkɔ'ki:ɛrj/'ri:ɛtkɔ'di:ɛrj**, **'ɕu:dnɔ'ki:ɛrj/'ɕu:dnɔ'di:ɛrj**, **'marsj'ko:k**, **'ri:ɛtkɔ'ko:k**.

Prislovni: **'we:ɕ'kɛ:**, **'marsj'kɛ:**, **'mo:lɔ'kɛ:**, **'ri:ɛtkɔ'kɛ:**, **'ɕu:dnɔ'kɛ:**, **'mo:lɔ'kɔ'do:j**, **'ri:ɛtkɔ'kɔ'do:j**, **'marsj'kak**.

Redko je slišati tudi predpono **'mo:ɔ-** namesto **'mo:lɔ-** (npr. **'mo:ɔ'du:əj**). Zaimki s predpono **'ɕu:dnɔ-** se uporabljajo samo ob zanikanem glagolu.

Primeri: 'Tam sj je 'tudj **'marsj'ki:ɛrj** 'na:ʃɔ 'de:kle, ne'wɛ:stɔ. - Pa 'ɕi:sɯ še b'la 'tak **'ɕu:dnɔ'kɛ:**.

CELOSTNI ZAIMKI

Samostalniški: ʊ'so:k, ʊ'se:, (x)'abad'wo:/ʔbad'wo:, ʔ'bo:.

Pridevniški: ʊ'so:k, ʊ'se:, (x)'abad'wo:/ʔbad'wo:, ʔ'bo:.

Prislovni: pʔ'sʊ:t/pʔ'sʊ:dema.

Primeri: Kʊ je 'fa:jrant 'biʊ ži pa kʊ je wi'či:ərja b'la, je **ʊ'so:k** 'du:əbʊ s'wʊ:j 'pu:šl̩. - 'Ze:, **ʊ'so:k** peč 'ni: 'biʊ 'tak ʊ're:d̩j̩ 'kasʊc. - 'An je **ʊ'so:kʊ** sʊ'bʊo:tʊ 'wɛčər 'tak 'pʊo:znʊ 'mle:ʊ. - Tam je b'lʊ pa 'wəl̩kʊ dre'wi:əs, **ʊ'se** 'su:ərte, 'jo:bʊke, g'ru:ške. - 'Pal smʊ se pa **ʊ'si** 'kupe ʊst'ro:šl̩j̩. - 'Mʊ:j 'ača pa 'ma:ma sta b'la **ʔbad'wo:** 'pawərska. - 'Te: pa sʊ š'la, pa g're:ma **abad'wo:** 'gəta 'tʊ pʊ 'wɛ:jkeɣ 'ni:wɛɣ. - In 'tak sta ʊs'towa 'tam **xabad'wo:.**

DRUGOSTNI ZAIMKI

Pridevniški: d'ru:gi d'ru:jga/dru:ga (<d'ru:giga).

Prislovni: dər'gɛ:, dər'gam, d'ru:gjč, dər'go:čj.

Primeri: 'Te: pa 'un̩j pʊ'se:dejʊ 'ta: za 'mi:zʊ, 'ma:ma j̩m pa 'te: 'nɛ:ka **d'ru:ga** 'do: za 'jest̩j̩. - 'Bowa se 'tak 'ni:sʊ 'ka:ga **d'ru:ga** kʊ pa s'lʊ:b̩ga člʊ'wɛ:ka. - 'Pal **d'ru:gj** 'da:n pa p'ri:de. - Kʊ sʊ š'li 'du:əmʊ, pa s̩j̩ ži x **d'ru:gemu** 'šʊ ʔpale **d'ru:gj** 'da:n 'tud̩j̩ s'tɛ:lʊ nap'ra:ʊlat̩j̩.

ISTOSTNI ZAIMKI

Pridevniški: 'list̩j̩, g'li:x 'to:k.

Prislovni: g'li:x 'tam, g'li:x 'te:, g'li:x 'tak.

Primeri: Pʊ'lɛ:t̩j̩ je pa **g'li:x tak** b'lʊ 'tud̩j̩, smʊ š'li 'kʊs̩jt̩. - 'An je pa **g'li:x to:k**, kʊ je pa 'ača 'biʊ.

6.4 ŠTEVNIKI

Glavni števnik

'E:dn̩/en 'e:na 'e:ne, 'e:n̩ga 'e:nem̩ 'en/'e:n̩ga pər 'e:nem z 'e:nem;
d'wo: d'wi:ə, d'wi:əx/d'wu:əjex d'wɛ:ema/d'wi:əma d'wo: pər d'wi:əx z
d'wɛ:ema/d'wi:əma;
t'ri:j̩ t'ri:, t'ri:jex/t'ri:əx t'ri:jem/t'ri:əm t'ri: pər t'ri:jex/t'ri:əx s t'ri:jem̩/t'ri:əm̩;
š'ti:r̩j̩ š'ti:ər̩j̩, š'ti:r̩jex š'ti:r̩jem š'ti:ər̩j̩ pər š'ti:r̩jex s š'ti:r̩jem̩;
'pe:t 'pe:tex 'pe:tem 'pe:t pər 'pe:tex s 'pe:tem̩;
'ši:əst 'še:stex, 'sɛ:d̩m 'se:dmex, 'ɔ:s̩m 'ɔ:smex, de'wet de'wetex, de'set
de'setex, 'adnest/'ednest, d'wo:nest, 'petnest, d'wa:jst̩/d'wa:jst, 'a:nd'wa:jst,
t'ri:əst̩, š'tirdeset/š'ti:əred̩j̩, 'pe:deset, 'ši:əzdeset, 'sɛ:d̩ndeset, 'ɔ:s̩ndeset,
de'we:deset, s'tu:ə, 'ta:užnt, mil'jo:n.

V pregibanju glavnih števnikov so končnice prevzete po pridevniški sklanjatvi. Števnika t'ri:j̩ in š'ti:ər̩j̩ sta prevzela samostalniško množinsko končnico (prim. 'lid̩j̩, 'zɔbj̩). Redko in predvsem pri starejših govorcih je še slišati staro zahodnokoroško obliko š'ti:əred̩j̩. Števnik s'tu:ə je nesklonljiv.

Drugačne oblike pa se pojavljajo v zvezah, ki odgovarjajo na vprašanje, ob kateri uri se je kaj zgodilo: ɔb 'e:n̩x, d'wɛj̩x, t'ri:j̩x, š'ti:ər̩j̩x, 'pet̩x, 'šɛst̩x, 'sɛdm̩x, 'ɔsm̩x, de'wet̩x, de'set̩x, adnest̩x, d'wo:nest̩x.

Posebna je oblika števnik t'ri: v zemljepisnem imenu Sveti Trije Kralji v imenovalniku in tožilniku ('Tam sɔ pa ž̩ T'ri:je K'ro:l̩j̩; na T'ri:je K'ro:le), ker se na ta način ime kraja loči od občnega imena: t'ri:j̩ k'ro:l̩j̩; na t'ri: k'ro:le.

Vrstilni števnik se večinoma rabijo skupaj z določnim členom t̩j̩ ta te. Glasijo pa se takole: 'pər̩w̩j̩, d'ru:g̩j̩, t'rɛtk̩j̩/t'rɛt̩j̩j̩, š'tɛrt̩j̩, 'pe:t̩j̩, 'še:st̩j̩, 'se:dm̩j̩, 'ɔ:sm̩j̩, de'we:t̩j̩, de'se:t̩j̩, s'tu:ət̩j̩, 'ta:užnt̩j̩.

Ločilni števnik »opravljajo v govoru vlogo količinskih ločilnih števnikov« (Zorko 1995: 177), izgubili pa so možnost izražanja različnih vrst. Uporabljata se le obliki d'wu:əje, t'ru:əje.

Z **množilnima števnikoma** d'wu:əjne in t'ru:əjne štejejo slovnično neštevna imena (d'wu:əjne š'pi:əgle, t'ru:əjne 'sane), poudarijo, da je kaj več vrst

(d'wu:əjna 'župa, d'wu:əjna sa'lo:ta, d'wu:əjne 'd̥e:lo) ali pa »povedo, da je kaj dano tolikokrat, kot pove glavni števnik« (Toporišič 2000: 334): 't̥o:pli:ž̥n̥ c'wi:ət, d'wu:əjn̥j̥ 'p̥o:d̥n̥.

6.5 GLAGOL

V govoru Sv. Jerneja nad Muto glagol ni doživel velikih sprememb. Od knjižnega jezika se najbolj razlikuje po številnih germanizmih (npr. 'a:jfrat, fər'de:rbat, fər'šo:lat, 'fa:jxtat, faʊ'l̥ɛncat, g'ra:užat se, za'ca:jxnat, 'x̥o:lcat). Med germanizme spada tudi pogosta raba prislovov ob glagolih ('gər ʊs'tat, 'd̥o: 'sest).

6.5.1 SEDANJIK

Spregatveni vzorec v sedanjiku:

'ro:ste-m	'ro:ste-ma	'ro:ste-m̥
'ro:ste-š	'ro:ste-ta	'ro:ste-te
'ro:ste-θ	'ro:ste-ta	'ro:ste-j̥.

Enozložne glagolske osnove in dvozložne z naglašeno pripono lahko v 3. os. ednine predvsem pri starejših govorcih podaljšujejo osnovo s čenico -de: g̥o'wo:ri:de, cwa'ti:de, 'ji:əde, k̥o'si:de, 'mo:de, 'ni:de, 'b̥ode. V prvi osebi dvojine se je posplošil del množinske končnice: 'ro:ste-**ma** V govoru ne poznajo krajših oblik za 3. os. množine.

Končaji sedanjiških oblik (-am, -im, -em, -jem) so nenaglašeni, tudi zaradi številnih naglasnih umikov ('zaprem, 'začnem, 'o̥tprem), ali pa je naglašen -im, -em ali koren: s̥j'di:m, 'ji:əm/'j̥em, g'rem.

Po tem vzorcu se spregajo tudi brezpriponski glagoli: 'b̥om, 'dam, 'ji:əm, 'wi:əm. Posebne sedanjiške končnice ima le glagol biti: s̥ŋ s̥j̥ je sma sta sta sm̥o ste s̥o. Zaradi pogoste rabe tega glagola prihaja v nepoudarjenih položajih v hitrem govoru do redukcij pri oblikah za prihodnjik, največkrat v 1. osebi vseh števil in v 2. osebi ednine: 'b̥om > m ('ze:m *zdaj bom*), 'b̥oš > ʊš ('auš *a boš*), 'b̥oma > ma, 'b̥om̥o > m̥o.

Prav tako govor pozna več zanikanih oblik glagola biti, pri čemer se je naglas tudi v prihodnjiku prenesel na nikalnico: 'ni:sŋ/'či:sŋ, 'ni:sj/'či:sj, 'ni:/'ni:de/'či:/'či:de, 'ni:sma/'či:sma, 'ni:sta/'či:sta, 'ni:smo/'či:smo, 'ni:ste/'či:ste, 'ni:sɔ/'či:sɔ; 'nebom/'čebom/'nem/'čem, 'neboš/'čeboš/'neuš/'čeuš, 'nebode/'čebode/'nebo/'čebo/'neų/'čeų, 'neboma/'čeboma/'nema/'čema, 'nebota/'čebota/'neuta/'čeuta, 'nebomo/'čebomo/'nem/'čem, 'nebote/'čebote/'neute/'čeute, 'nebojo/'čebojo/'neųjo/'čeųjo.

V poudarjenem položaju se lahko pred vse oblike z nikalnico ni-/ne- postavi še členica k̄j, npr.: Pa k̄j 'ni:sŋ še 'm̄e:wa 'ca:jta, da b̄j s'ku:xaa. Dodatno pa lahko zanikano obliko poudari še nikalnica 'ko:r: Pa k̄j 'ni: še 'fe:r̄t̄ix, 'ko:r.

Tvorba sedanjskih oblik po glagolskih vrstah¹¹

I/1. 'n̄est: 'ne:sem, t'rest: t're:sem, 'pa:st: po:sem, m'lest: 'munzem/'mu:zem, 'lest: 'li:əzem, g'rist: g'ri:zem;

I/2. k'ra:st: k'ro:dem, 'pa:st: 'po:dem, p'rest: p're:dem, 'sest: 'se:dem, p'l̄est: p'l̄e:tem, 'bost: 'badem, 'it: g'rem/g'ram, g're:š, g're:/g're:de, g're:ma, g're:ta, g're:mɔ, g're:te, g're:jɔ;

I/3. 't̄epst: 'te:pem, 'z̄epst: 'ze:be, g'repst: g're:bem, p'let: p'l̄e:jem;

I/4. 'r̄ečt: re:čem, 'p̄ečt: 'pe:čem, 'sečt: 'se:žem, 'lečt: 'le:žem, ũ'ričt: 'w̄eržem, st'ričt (*striči*): st'ri:žem, st'ričt (*streči*): st'ri:əžem.

I/5. 'zač̄nt/'začet: 'začnem, ũ'zet: ũ'ze:mem, 'žet: 'ža:jem, p̄er'jet/p'rim̄j̄t: p'ri:mem, w̄er'jet: w̄er'je:mem;

I/6. ũm'rit: ũm'ri:jem, d'rit: 'de:rem, p'rat: 'pe:rem, ž'rit: 'že:rem, m'let: 'm̄e:lem; k'let, k'l̄e:jem, k'lat: 'k̄o:lem;

I/7. x'cat: š'či:jem, 'pet: 'pa:jem; 'pit: 'pi:jem, 'čut: ču:jem, g'ret: g're:jem, 'a:stat: o's'to:nem;

II. 'p̄o:k̄nt: 'p̄o:knem, sp̄o'me:n̄j̄t: sp̄o'me:nem, p̄ok'l̄e:k̄nt: p̄ok'l̄e:knem, ũ't̄e:k̄nt: ũ't̄e:knem, ũ'j̄en̄j̄t se: ũ'je:nem se, p̄o'te:n̄j̄t/p̄o'te:ḡnt: p̄o'te:nem/p̄o'te:ḡnem, p̄o'ti:s̄nt: p̄o'ti:snem;

III. 'widet: 'wi:d̄j̄m, 'žiwet: ži'wi:m, 't̄erpet: t̄er'pi:m, k'l̄e:č̄et: kli'či:m, 'ti:šet: ti'ši:m, 'l̄e:ž̄et: li'ži:m, 'se:det: si'di:m, s'pat: s'pi:jem, s'm̄e:jat se: sme'ji:m se;

IV. 'mislj̄t: 'mi:sl̄j̄m, 'l̄o'w̄j̄t: l̄o'wi:m, 'k̄o's̄j̄t: k̄o'si:m, 'x̄o'd̄j̄t: 'x̄o:d̄j̄m, 'mi:əs̄j̄t: 'mi:əs̄j̄m, s'ku:s̄j̄t: s'ku:s̄j̄m, k'l̄o:č̄j̄t: k'l̄o:č̄j̄m;

¹¹ Glagolske vrste navajam po zgledu Zinke Zorko (klasifikacija Dobrovskega, ki jo je prevzel Miklošič).

V/1. 'd̥e:lat/'d̥e:wat: 'di:əlam/di:əwam, 'sekat/'s̥e:kat: 'si:əkam, s'p̥o:znat:
s'p̥o:znam, p'lo:čat: 'plo:čam, de'la:wat: de'la:wam;
V/2. 'a:rat: 'a:rjem, 'r̥e:zat: 'ri:əžem, 'pi:pat: 'pi:p̥lem, 'we:zat: 'we:žem, 'kapat:
k̥o:p̥lem, 'di:əwat: 'di:əwam/'di:əwlem;
V/3. s'jet: 's̥e:jem, žgat: ž'gem, b'rat: 'be:rem, g'nat: že:nem, 'wet: 'w̥e:jem;
VI. p̥oka'pu:wat: p̥oka'pu:jem, zba'ru:wat: zba'ru:jem, 'xa:užwat: 'xa:užwam/
'xa:užjem, zasi'pu:wat: zasi'pu:jem, ku'pu:wat: ku'pu:jem;
VII. 'bit: s̥ŋ, jest: 'ji:əm/j̥em, 'ji:əš, 'ji:ə, 'ji:əma, 'ji:əta, 'ji:əm̥, 'ji:əte, 'ji:əj̥, 'w̥e:det:
'wi:əm/w̥em, 'wi:əš, 'wi:ə, 'wi:əma, 'wi:əta, 'wi:əm̥, 'wi:əte, 'wi:əj̥, 'da:t/'dat:
'dam, 'do:š, 'do:, 'do:ma, do:ta, 'do:m̥, 'do:te, 'do:j̥.

Posebnosti:

- g'le:t: g'le:dam, p̥o'mo:gat/p̥o'mo:t: p̥o'mo:gam/p̥o'mam, na're:t: nar'di:m, x'tet:
'x̥očem/'či:əm, 'met: 'mam, 'mo:š, 'mo:, 'mo:ma, 'mo:ta, 'mo:m̥, 'mo:te,
'mo:j̥, zanikana oblika: 'ni:mam/'či:mam;
- glagol *morati*: 'm̥ərem/'m̥ərm̥; glagol *moči*: 'm̥o:rem/'m̥o:rm̥/'m̥o:.

Navedene sedanjiške oblike (vključno z diftongi) se v govoru ohranjajo, najbolj pa se spreminja oblika za prvo osebo ednine pri atematskih glagolih in glagolu *hoteti* (poleg oblik 'ji:əm, 'wi:əm, 'či:əm se pogosto slišijo oblike brez diftongov: 'j̥em, 'w̥em, 'č̥em).

Pri nekaterih glagolih z nedoločniško pripono -a- (V. glagolska vrsta) se lahko v sedanjiški obliki pojavi -l-: k'lepat: k'l̥e:p̥lem, š't'ra:jfat: š't'ra:jflem, 'ri:bat:
'ri:blem, 'š̥o:pat: 'š̥o:p̥lem, 'ši:əbat: 'ši:əblem, 'š̥o:bat: 'š̥o:blem, 'š̥n̥o:fat: 'š̥n̥o:flem,
'lupat: 'luplem, 'ši:pat: 'ši:p̥lem, 'si:pat: 'si:p̥lem, 'ra:mat: 'ra:mlem, 'pi:pat:
'pi:p̥lem, 'upat: 'uplem. Glagoli s'pat, u'ret in k'let v sedanjiku podaljšujejo osnovo z -je-: s'pi:je, u'r̥e:je, k'l̥e:je.

6.5.2 VELELNİK

Velelniške končnice: 'ro:st̥j, 'ro:st̥jma, 'ro:st̥jta, 'ro:st̥j̥m̥, 'ro:st̥j̥te.

Pri velelniških oblikah je prevladal nepremični naglasni tip in edninska osnova se je posplošila tudi v dvojini in množini. Pri glagolih s korenem na -č ('re:čem) se je sedanjiška osnova posplošila tudi v velelniku: 'reč̥j, 'peč̥j.

Končaj -aj v velelniku prehaja v j, v teh primerih sta večinoma v rabi obe obliki: 'd̥e:laj/'d̥e:l̥j, končni -j za ɛ-jem pa onemi in ɛ se podaljša, tudi tukaj slišimo obe obliki: p'lej/ p'l̥e:, 'jej/'je:, 'dej/'d̥e:, 'mej/'m̥e:.

Posebno obliko velelnika v nepoudarjenem položaju imata glagola 'čo:kat (tudi pɔ'čo:kat) in pɔ'mo:gat, kjer je prišlo do redukcije: 'čo:k̥j (pɔ'čo:k̥j), 'čo:j (pɔ'čo:j) in pɔ'mo:g̥j, pɔ'mo:j.

Pregled tvorbe velelnika po glagolskih vrstah:

I/1. 'n̥est: 'n̥e:ʃj, 't̥rest: 't̥re:sj, 'pa:st: 'po:sj, m'lest: 'munz̥j/'mu:z̥j, 'lest: 'li:əz̥j, g'rist: g'ri:z̥j;

I/2. k'ra:st: k'ro:d̥j, 'pa:st: 'po:d̥j, p'rest: p're:d̥j, 'sest: 'se:d̥j, p'lest: p'l̥e:t̥j, 'bost: 'bad̥j, 'it: 'pɔj/'id̥j, 'pɔjma/g're:ma, 'pɔjta/'id̥jta, 'pɔjmɔ/g're:mɔ, 'pɔjte/'id̥jte;

I/3. 't̥epst: 't̥ep̥j, g'repst: g're:b̥j, 'plet: p'lej/p'l̥e:;

I/4. 'r̥ečt: r̥eč̥j, 'p̥ečt: 'p̥eč̥j, 'sečt: 'se:ž̥j, 'lečt: 'l̥e:ž̥j, ɯ'ričt: 'w̥ərž̥j, st'ričt: st'ri:ž̥j, st'ričt: st'ri:əž̥j;

I/5. 'zač̥nt/'zač̥et: 'zač̥n̥j, ɯ'zet: ɯ'z̥em̥j, 'ž̥et: 'ž̥e:, p̥ər'jet/p'rim̥j: p'rim̥j; w̥ər'jet: w̥ər'j̥em̥j;

I/6. ɯm'rit: ɯm'ri, d'rit: 'd̥er̥j, p'rat: 'p̥er̥j, ž'rit: 'ž̥er̥j, m'let: 'm̥l̥j; k'let, k'lej/k'l̥e:, k'lat: 'k̥l̥j;

I/7. x'cat: š'č̥j, 'pet: 'p̥e, pit: 'pi:j, 'čut: ču:j, 'g'ret: g'rej, 'a:stat: 'a:st̥j/ɔ'st̥an̥j;

II. 'pɔ:k̥n̥t: 'pɔ:k̥n̥j, spɔ'me:n̥j: spɔ'me:n̥j, pɔk'l̥e:k̥n̥t: pɔk'l̥e:k̥n̥j, ɯ't̥e:k̥n̥t: ɯ't̥e:k̥n̥j, ɯ'j̥en̥j se: ɯ'j̥en̥j se, pɔ't̥e:n̥j/pɔ't̥e:g̥n̥t: pɔ't̥e:n̥j/pɔ't̥e:g̥n̥j, pɔ'ti:s̥n̥t: pɔ'ti:s̥n̥j;

III. 'žiwet: 'žiw̥j, 't̥ərpet: 't̥ər̥p̥j, k'l̥e:č̥et: k'l̥e:č̥j, 'ti:šet: 'ti:š̥j, 'l̥e:ž̥et: 'l̥e:ž̥j, 'se:det: 's̥e:d̥j, s'pat: s'pi, s'm̥e:jat se: s'm̥e:j̥j se;

IV. 'misl̥j: 'misl̥j, 'l̥ow̥j: 'l̥ow̥j, 'k̥ɔs̥j: 'k̥ɔs̥j, 'x̥ɔd̥j: 'x̥ɔd̥j, 'mi:əs̥j: 'mi:əs̥j, s'ku:s̥j: s'ku:s̥j, k'l̥o:č̥j: k'l̥o:č̥j;

V/1. 'd̥e:lat/'d̥e:w̥at:, 'd̥e:laj/'d̥e:l̥j, 'd̥e:lajma/'d̥e:l̥jma, 'sekat/'s̥e:kat: 'sekaj/'sek̥j, s'pɔo:zn̥at: s'pɔo:zn̥aj/s'pɔo:zn̥j, p'lo:č̥at: 'plo:č̥aj/'plo:č̥j, de'la:w̥at: de'la:w̥aj/de'la:w̥j;

V/2. 'a:rat: 'a:r̥j, 'r̥e:zat: 'r̥e:ž̥j, 'pi:pat: 'pi:pl̥j, 'we:zat: 'we:ž̥j; 'kapat: 'kapaj/'kap̥j/k̥ɔpl̥j, 'di:əw̥at: 'di:əw̥aj/'di:əw̥l̥j;

V/3. s'jet: 's̥ej/'s̥e:, ž'gat: ž'gi, b'rat: 'b̥e:r̥j, g'nat: 'ž̥e:n̥j, 'wet: 'w̥ej/'w̥e:;

VI. poka'pu:wat: poka'pu:waj/poka'pu:wj, zba'ru:wat: zba'ru:waj/zba'ru:wj,
'xa:užwat: 'xa:užwaj/'xa:užwj zasi'pu:wat: zasi'pu:waj/zasi'pu:wj, ku'pu:wat:
ku'pu:waj/ku'pu:wj;

VII. 'bit: 'bɔdʲ, 'jest: 'jej/'jeː; 'we:det: 'we:dʲ, 'da:t/'dat: 'dej/'deː.

6.5.3 NEOSEBNE GLAGOLSKE OBLIKE

Nedoločnik in namenilnik

V govoru se je razlika med nedoločnikom in namenilnikom izgubila. Končni -i v nedoločniku je v hitrem govoru odpadel, pri posameznikih pa ga je še vedno slišati, pri čemer pogosto prihaja do napak in se -i sliši tudi ob namenilniku. Primeri: 'Te: pa me je 'an p'rišɔ 'čo:kati. – Smɔ se pa 'mi:ənəlʲ, da 'bɔmɔ š'li 'wečər 'kam flincati. – 'Ja:s bi peč pɔ'we:deu, 'kak je u'čo:six se gɔ'di:əwɔ, kɔ smɔ 'tak 'xɔ:dli ɔ'kulɔ 'pa:urom pɔ'mo:gati s'tɛla'ra:jɔ 'de:lat.

Posebna oblika za namenilnik je ohranjena le še pri redkih glagolih (prim. Zorko 1995: 129) in še to le pri starejših govorcih (g'rem 'ji:əst, m'li:əst, x'co:t, 'po:st, s'po:t; 'mərəm 'jest, m'lest, x'cat, 'pa:st, s'pat; 'Ze: pa 'xitɔ 'ji:əst, 'pal pa g're:mɔ 'du:əmɔ), pri mlajših pa se je tudi v teh primerih v večini že posplošila nedoločniška oblika.

Zaradi naglasnega umika za zlog proti začetku besede se v nedoločniku pojavljajo kratki ali dolgi sekundarno naglašeni samoglasniki: 'začɔt, 'lɔwɪt, 'xɔdɪt, s'pɔo:znat, 'a:stat. V glagolu *vžgati* se je naglas prenesel na predpono: 'wažgat in 'wužgat.

Glagoli s korenem na -č- ('re:čem) imajo v nedoločniku dodano nedoločniško obrazilo -t-: 'rečt, st'ričt. V glagolih *umreti*, *žreti*, *dreti* se -re- premenjuje z -ri-: um'rit, d'rit, ž'rit, v glagolih *praviti* in *postaviti* pa zlog -vi- z -j-: p'ra:jt, pɔs'ta:jt. V glagolih *ubiti*, *umiti*, *vpiti*, *skrčiti* se v korenu pojavi vokal -u-: u'but, umut, u'put, sk'ru:čit. Pri številnih glagolih se glagolska pripona iz sedanjika posploši v nedoločniku: ku'pu:jem > ku'pu:wat, poka'pu:jem > poka'pu:wat, zapi'su:jem > zapi'su:wat; 'začnem > 'začɔt, 'piknem > 'pikɔt, 'pɔ:kɔnem > 'pɔ:kɔt, 'na:pnem > 'na:pɔt. Predpona pri- se premenjuje s pər- (pər'pɛlat, pəržgat), glagolska pripona -ni- z -ɲ- (ɔ'bərɔt, pɔg'ri:əzɔt), pri nekaterih

glagolih (III. vrsta) pa pripona -a- z -e- (k'l̥e:č̥et, 'r̥e:ž̥et se, 'ti:š̥et, 'd̥ər̥ž̥et, 'f̥ər̥č̥et, 'b̥ər̥č̥et, x'ru:š̥et, ɔp'tač̥et, 'wa:let). Glagola *lupiti* in *špiliti* (*spenjati konce črev s špilo*) imata v nedoločniku in tudi sedanjiku pripono -a: 'lupat, š'pi:lat (sed.: 'luplem, vel.: 'lupaj/'lupj, del. -l: 'lupɔ, 'lupa(w)a, 'lupalj), glagola *kozlati* in *računati* (v pomenu *napisati, povedati dolžni znesek za kaj*) pa imata poleg pripone -a tudi pripono -i: 'kɔz̥l̥t/'kɔz̥lat (sed.: 'kɔ:z̥l̥im/'kɔz̥lam, vel.: 'kɔz̥lj, del. -l: 'kɔz̥lɔ, 'kɔ:z̥la(w)a/'kɔz̥la(w)a, 'kɔz̥lalj/kɔz̥'li:l̥j); ra'ču:nat/ra'ču:nj̥t (3. os. ed.: ra'ču:na/ra'ču:nj̥, vel.: ra'ču:nj̥). Glagol *pestovati* ima namesto pripone -ova- pripono -a- ('p̥e:stat). Zaradi pogoste rabe je prišlo do redukcije pri glagolih *pomagati, gledati, narediti, povedati, pustiti*: pɔ'mo:t, g'le:t, na're:t, pɔ'we:t, 'pust. Glagol *sesati* se glasi 'zi:zat.

Opisni deležnik na l

Pregled tvorbe po glagolskih vrstah:

I/1. 'n̥e:sɔ, 'n̥e:sla, 'n̥e:slo, dv. 'n̥e:sla, 'n̥e:slj, mn. 'n̥eslj, 'n̥e:sle; t're:sɔ, t're:sla, t're:slj; 'po:sɔ, 'po:sla, 'po:slj; 'munzɔ/'mu:zɔ, 'munzla/'mu:zla, 'munzlj/'mu:zlj; 'li:əzɔ, 'li:əzla, 'li:əzlj; g'ri:zɔ, g'ri:zla, g'ri:zlj;

I/2. k'ro:dɔ, k'ro:dla, k'ro:dlj; 'po:dɔ, 'po:dla, 'po:dlj; p're:dɔ, p're:dla, p're:dlj; 'se:dɔ, 'sedla, dv. 'sedla 'sedlj, mn. 'sɛdlj, 'sedle; p'l̥e:tɔ, p'l̥etla, dv. p'l̥etla, p'l̥etlj, mn. p'l̥etlj, p'l̥etle; 'badɔ, 'badla, 'badlj; 'šɔɯ, š'la, š'lj;

I/3. 't̥e:pɔ, 'tepla, dv. 'tepla 'teplj, mn. 't̥ɛplj, 'teple; 'ze:blɔ; g're:bɔ, g're:bla, g're:blj; p'le:ɯ, p'l̥e:wa, dv. p'l̥e:wa; p'l̥e:l̥j, mn. p'l̥e:l̥j, p'l̥e:le;

I/4. 'r̥e:kɔ, 'r̥e:kla, dv. 'r̥e:kla 'r̥e:klj, mn. 'r̥ɛklj, 'r̥e:kle; 'p̥e:kɔ, 'p̥e:kla/'pekla, dv. 'p̥e:kla/'pekla, 'p̥e:kli/'peklj, mn. 'p̥ɛklj, 'p̥e:kle/'pekle; 'se:gɔ, 'se:gla, 'se:glj; 'l̥e:gɔ, 'l̥e:gla, dv. 'l̥e:gla, 'l̥e:glj, mn. 'l̥ɛglj, 'l̥e:gle; 'w̥ərgɔ, 'w̥ərgla, 'w̥ərglj; st'ri:gɔ, st'ri:gla, st'ri:glj; st'ri:əgɔ, st'ri:əgla, st'ri:əglj;

I/5. za'č̥e:ɯ/'zač̥nɔ, za'č̥e:wa, dv. za'č̥e:wa, za'č̥e:l̥j, mn. za'č̥e:l̥j, za'č̥e:le; ɯ'ze:ɯ, ɯ'z̥e:wa, dv. ɯ'z̥e:wa, ɯ'z̥e:l̥j, mn. ɯ'z̥e:li, ɯ'z̥e:le; 'ž̥e:ɯ, 'ž̥e:wa, dv. 'ž̥e:wa, 'ž̥e:l̥j, mn. 'ž̥e:l̥j, 'ž̥e:le; p̥ər'j̥e:ɯ/p'ri:mɔ, p̥ər'j̥e:wa/p'ri:m̥əla, dv. p̥ər'j̥e:wa/p'ri:m̥əla, p̥ər'j̥e:l̥j/p'ri:m̥əl̥j, mn. p̥ər'j̥e:l̥j/p'ri:m̥əl̥j, p̥ər'j̥e:le/p'ri:m̥əle; w̥ər'j̥e:ɯ, w̥ər'j̥e:wa, dv. w̥ər'j̥e:wa, w̥ər'j̥e:l̥j, mn. w̥ər'j̥e:l̥j, w̥ər'j̥e:le;

I/6. ɯ'm̥əɯ, ɯ'm̥əɯwa, ɯ'm̥əɯl̥j; 'd̥əɯ, 'd̥əɯwa, 'd̥əɯl̥j; p'ra:ɯ, p'rowa, dv. p'rowa, p'ralj, mn. p'ralj, p'r̥ale; 'ž̥əɯ, 'ž̥əɯwa, 'ž̥əɯl̥j; m'l̥e:ɯ, m'l̥e:wa, dv. m'l̥e:wa,

m'lee:l̥j, mn. m'le:l̥j, m'lee:le; k'le:u, k'lee:wa, dv. k'lee:wa, k'lee:l̥j, mn. k'le:l̥j, k'lee:le; k'la:u, k'lowa, dv. k'lowa, k'lal̥j, mn. k'lal̥j, k'lale;

I/7. x'ca:u, x'cowa, dv. x'cowa, x'cal̥j, mn. x'cal̥j, x'cale; 'pe:u, 'p̥ee:wa, dv. 'p̥ee:wa, 'p̥ee:l̥j, mn. 'pe:l̥j, 'p̥ee:le; 'pi:u, 'pi:əwa, dv. 'pi:əwa, 'pil̥j, mn. pil̥j, 'pile; 'ču:, ču:wa, dv. 'ču:wa, 'čul̥j, mn. 'čul̥j, 'čule; g're:u, g'r̥ee:wa, dv. g'r̥ee:wa, g'r̥ee:l̥j, mn. g'r̥e:l̥j, g'r̥ee:le; 'a:st̥o, o's'towa, dv. o's'towa, o's'tal̥j, mn. o's'tal̥j, o's'tale;

II. 'p̥o:kn̥o, 'p̥o:kn̥wa, 'p̥o:kn̥l̥j; sp̥o'me:n̥o, sp̥o'me:n̥əwa/sma'n̥owa, sp̥o'me:n̥əl̥j; p̥ok'lee:kn̥o, p̥ok'lee:kn̥wa, p̥ok'l̥ee:kn̥l̥j; u't̥ee:kn̥o, u't̥ee:kn̥wa, u't̥ee:kn̥l̥j; u'j̥en̥o, u'j̥e'n̥owa, u'j̥e'n̥o:l̥j; p̥o't̥e:n̥o/p̥o't̥e:gn̥o, p̥o't̥e:n̥əwa/p̥o't̥e:gn̥wa, p̥o't̥e:n̥əl̥j/p̥o't̥e:gn̥l̥j; p̥o't̥i:sn̥o, p̥o't̥i:sn̥wa, p̥o't̥i:sn̥l̥j;

III. 'wi:d̥jeu/'wi:d̥o, 'wi:d̥la, 'wid̥l̥j; 'ži:w̥jeu/'ži:w̥o, ži'w̥ee:wa, dv. ži'w̥ee:wa, ži'w̥ee:l̥j, mn. ži'w̥e:l̥j, ži'w̥ee:le; 't̥ərp̥jeu/'t̥ərp̥o, t̥ərp̥ee:wa, dv. t̥ərp̥ee:wa, t̥ərp̥ee:l̥j, mn. t̥ərp̥e:l̥j, t̥ərp̥ee:le; k'lee:č̥jeu/k'lee:č̥o, k'lee:č̥ewa/kle'č̥owa, dv. k'lee:č̥ewa/kle'č̥owa, k'lee:č̥el̥j/kle'č̥o:l̥j, mn. k'lee:č̥el̥j/kle'č̥o:l̥j, k'lee:č̥ele/kle'č̥o:le; 'ti:š̥eu, 'ti:š̥ewa, 'ti:š̥el̥j; 'l̥ee:ž̥eu, l̥j'ž̥owa, dv. l̥j'ž̥owa, l̥j'ž̥o:l̥j, mn. l̥j'ž̥o:l̥j, l̥j'ž̥o:le; 'se:d̥jeu, s̥j'd̥ee:wa, dv. s̥j'd̥ee:wa, s̥j'd̥ee:l̥j, mn. s̥j'd̥e:l̥j, s̥j'd̥ee:le; s'pa:u, s'powa, dv. s'powa, s'pal̥j, mn. s'pal̥j, s'pale;

IV. 'mi:s̥l̥o, 'mi:s̥l̥wa, 'mi:s̥l̥j/mis'li:l̥j, 'l̥o'wi:u, l̥o'wi:əwa, dv. l̥o'wi:əwa, l̥o'wi:əl̥j, mn. l̥o'wi:l̥j, l̥o'wi:əle; k̥o'si:u, k̥o'si:əwa, dv. k̥o'si:əwa, k̥o'si:əl̥j, mn. k̥o'si:l̥j, k̥o'si:əle; 'x̥o:d̥o, 'x̥o:d̥la, dv. 'x̥o:d̥la, 'x̥o:d̥l̥j/x̥o'di:l̥j (redko), mn. 'x̥o:d̥l̥j/x̥o'di:l̥j (redko), 'x̥o:d̥le; 'mi:əs̥o, 'mi:əs̥la, 'mi:əs̥l̥j; s'ku:s̥o, s'ku:s̥la, s'ku:s̥l̥j; k'lo:č̥o, k'lo:č̥la, k'lo:č̥l̥j;

V/1. 'd̥ee:l̥o, 'di:əla(w)a, dv. 'di:əla(w)a, 'di:əl̥al̥j, mn. 'di:əl̥al̥j/de'l̥o:l̥j, 'di:əl̥ale; 's̥ee:k̥o/'sek̥o, 'si:ək̥a(w)a, dv. si:ək̥a(w)a, 'si:ək̥al̥j, mn. 'si:ək̥al̥j/se'k̥o:l̥j (redko), 'si:ək̥ale; s'p̥oo:zn̥o/s'pa:zn̥o, s'p̥oo:zn̥a(w)a, dv. s'p̥oo:zn̥a(w)a, s'p̥oo:zn̥al̥j, mn. s'p̥oo:zn̥al̥j/spaz'n̥o:l̥j (redko); p'lo:č̥o, p'lo:č̥a(w)a, p'lo:č̥al̥j; de'la:w̥o, de'la:w̥aa, de'la:w̥al̥j;

V/2. a'ra:u, a'rowa, a'ro:l̥j; 'r̥ee:z̥o 'ri:əza(w)a, dv. 'ri:əza(w)a, 'ri:əzal̥j, mn. 'ri:əzal̥j/re'zo:l̥j, 'ri:əzale; 'pi:p̥o, 'pi:pa(w)a, 'pi:pal̥j; 'we:z̥o, 'we:za(w)a, 'we:zal̥j; 'kap̥o, 'k̥oo:pa(w)a, dv. 'k̥oo:pa(w)a, 'k̥oo:pal̥j, mn. 'k̥oo:pal̥j/ka'po:l̥j; 'di:əw̥o, 'di:əw̥aa, 'di:əwal̥j;

V/3. s'je:u, s'jowa, dv. s'jowa, s'jalj, mn. s'jalj, sjale; žga:u, ž'gowa, dv. ž'gowa, ž'galj, mn. ž'galj, ž'gale; b'ra:u, b'rowa, dv. b'rowa, b'ralj, mn. b'ralj, b'rale;, g'na:u, g'nowa, dv. g'nowa, g'nalj, mn. g'nalj, g'nale; 'we:u, 'wɛ:wa, dv. 'wɛ:wa, 'wɛ:lj, 'wɛ:lj, 'wɛ:le;

VI. poka'pu:wɔ, poka'pu:waa, poka'pu:walj; zba'ru:wɔ; zba'ru:waa, zba'ru:walj; 'xa:užwɔ, 'xa:užwaa, 'xa:užwalj; zasi'pu:wɔ, zasi'pu:waa, zasi'pu:walj; ku'pu:wɔ, ku'pu:waa, ku'pu:walj;

VII. 'biu, b'la/'bowa/'boa, b'lɔ/'bowɔ/'boɔ, dv. b'la/'bowa, b'lj/'bilj, mn. b'lj/'bilj, b'le/'bile; 'ji:ədɔ, 'jedla, dv. 'jedla, 'jedlj, mn. 'jɛ:dlj, 'jedle; 'wɛ:djeu, 'wi:ədla, 'wi:ədlj; 'da:u 'dowa, dv. 'dowa, 'da:lj, mn. 'da:lj, 'da:le.

Navedene oblike deležnikov so večinoma ohranjene tudi pri mlajših govorcih, do razlik prihaja največkrat le pri oblikah, kjer je še ohranjeno švapanje, le-to namreč vse bolj izginja in namesto w-ja se vse pogosteje sliši l (žj'wɛ:la, 'pɛ:la, p'lɛ:la, za'čɛ:lɔ, zasɛr'bɛ:lɔ, na'pi:əla). S tem prihaja do podaljšanja o-ja pred l-jem: ɔs'towa > ɔs'to:la, p'rowa > p'ro:la, b'rowa > b'ro:la, 'dowa > 'do:la. Še vedno pa je zelo pogosto slišati izgovor dveh zaporednih samoglasnikov: u'zɛ:a (-ɛ:wa > -ɛ:a), 'ti:šea (-ewa > -ea), 'pi:saa (-awa > -aa), s'poa (-owa > -oa), ɔs'toɔ (-owɔ > -oɔ), na'bo:saɔ (-awɔ > -aɔ). V deležnikih, kjer bi bilo brez redukcije slišati izgovor dveh zaporednih w-jev, pa ta zvočnik vedno izpade: zapi'su:waa, rjɛ'nu:waa, da'ru:waa.

Ker se govorci zavedajo narečnosti diftonga ɛɛ:, se pri nekaterih glagolih namesto tega glasu pojavlja tudi kratki e (ozek ali širok): 'nɛ:sla/'nɛsla, p'lɛ:tla/p'letla, 'pɛ:kla/'pekla, 'rɛ:kla/'rɛkla.

V deležnikih za moški spol ednine se vse bolj posplošuje končaj -ɔ. Mlajše oblike: 'wi:dɔ, 'žiwɔ, k'lɛ:čɔ, 'tɛrɔ, 'le:žɔ, 'se:dɔ, 'a:rɔ, 'wɛ:dɔ, začnɔ; starejše oblike: 'wi:djeu, 'žiwjeu, k'lɛ:čjeu, 'tɛrpjeu, 'le:žeu, 'se:djeu, 'a'ra:u, 'wɛ:djeu, za'čɛ:u.

Dvojnice množinskih oblik deležnikov za moški spol so rezultat naglasnih premikov (starega koroškega pomika akuta s prvega na drugi zlog v trozložnicah in mlajšega naglasnega umika za zlog proti začetku besede). Starejše oblike so tako naglašene na koncu, mlajše pa na začetku besede:

se'ko:li/'si:əkali, nabe'ro:li/na'bi:ərali, de'lo:li/'di:əlali, re'zo:li/'ri:əzali, mɔd'li:li/'mɔ:dləli, pərrax'lo:li/pə'raxlali; nɔ'si:li/'nɔ:slɔ, sples'nɛ:li/sp'lɛ:snli, wɔ'zi:li/'wɔ:zli, gɔ'ni:li/'gɔ:nəli, xɔ'di:li/'xɔ:dlɔ, me'to:li/'mɛ:ətali, že'ni:li/'žɛ:nəli, ka'po:li/'kɔ:palɔ, spaz'no:li/s'pɔ:znali, kle'čo:li/k'lɛ:čeli, is'ko:li/'iskali, pe'lo:li/'pɛ:lali. Redkeje se tovrstne dvojne oblike pojavljajo v drugih osebah in številih, še največ v srednjem spolu ednine: nɔ'si:əwɔ/'nɔ:slɔ, mɔd'li:əwɔ/'mɔ:dlwɔ.

Posebnosti:

- *hoteti*: x'te:u/'atjeu, x'tɛ:wa/'atla, dv. x'tɛ:wa/'atla, x'tɛ:li/'atli, mn. x'tɛ:li/'atli, x'tɛ:le/'atle;
- *imeti*: 'me:u, 'mɛ:wa, dv. 'mɛ:wa, 'mɛ:li, mn. 'mɛ:li, 'mɛ:le;
- *pomagati*: pɔ'ma:u, pɔ'mowa, dv. pɔ'mowa, pɔ'mo:li, mn. pɔ'mo:li, pɔ'mo:le;
- *morati*: 'mərɔ, 'mərwa, dv. 'mərwa, 'mərli, mn. 'mərli, 'mərle;
- *moči*: 'mɔgɔ/'mɔ:, 'mɔgla/'ma:wa/'ma:a, 'mɔglɔ/'ma:wɔ, mn. mɔgli/'mɔli, mɔgle/'ma:le.

V govoru pa ni več jasne ločnice med oblikami opisnih deležnikov glagolov *morati* in *moči*. Namesto opisnega deležnika glagola *morati* se pojavljajo vse oblike opisnega deležnika glagola *moči*. V pogojniku se namesto glagola *morati* pogosto rabi tudi glagol *imeti*.

Primeri iz govora: 'Pɔɔ:, 'so:ma 'ni:sma 'ma:wa 'it, 'tɛ:jkɔ je b'lɔ s'nɛ:ga. - Pɔɔ:, 'ti:, a 'wi:əš 'ko:j, 'ti:, 'wa:le zap're:žima, 'gɛra je za'ro:nɔ, 'bɔma 'ma:a 'nətər ɯ'sjet. - 'Bɔmɔ 'mɔgli pa zadɔ'wɔ:lnɔ 'bit 'tak, 'kak je. - 'Mɔli smɔ 'fɛ:jst 'dɛ:lati. - A bɔ 'ma:wa te nap'rɔsɔt, da bɔ 'ti: 'wɛčər pa x 'nam p'rišla 'žet? - 'Ma:ma je 'ma:wa ɯ'so:k 'kɛ:dnɔ k'rux 'pɛčtɔ. - Ži 'da:ɯnɔ bɔ ga 'mɛ:wa na'sadɔt. - 'Pale ɯ'ju:trɔ sɔ 'mɔgɔ pa 'koj 'bərš ɯ'stat pa 'it na 'šixt. - 'Tu snɔ 'ma:a pa 'tut 'fɛ:jst 'dɛ:lat. - 'An bɔ 'me:u pa ɯ 'wɔ:jskɔ 'it. - 'Ko pa te je 'ma:wɔ 'bit, da je 'te: 'to:k?

Deležniki stanja in opisni deležniki na -n/-t:

- I/1. za'ro:šen, za'ne:šen, rast're:šen, pɔ'po:sen, pɔ'mu:nžen, zg'ri:žen;
- I/2. ɯk'ro:den, na'po:den, sp're:den, spl'ɛ:ten, za'baden;
- I/3. 'te:pen, zag're:ben, ɔpli:ət;

I/4. za're:čen, 'pe:čen, za'se:žen, zalj'žo:n, 'wəržen, pøst'ri:žen, pøst'ri:əžen;
 I/5. za'čë:t, u'zi:ət, pər'jë:t;
 I/6. o'dərt, o'p'ro:n, pø'žərt, zam'li:ət, zak'li:ət, zak'lo:n;
 I/7. pøx'co:n/pø's'co:n, za'pë:t, pø'pi:t, zag'ri:ət;
 II. 'pø:kjen, u'te:kjen, u'jëjen, pø'te:gjen, pø'ti:sjen;
 III. s'ti:šen, zalj'žo:n, zas'po:n, nasme'jo:n;
 IV. za'mišlen, u'løulen, pø'køø:šen, pø'xøø:jën, za'mi:əšen, s'ku:šan, pøk'lo:čen;
 V/1. 'di:əlan, 'si:əkan, spøz'no:n/s'pøø:znän, p'lo:čan;
 V/2. za'ro:n, 'ri:əzan, o'pi:pan, z'we:zan, s'køø:pan, 'djo:n/'do:n;
 V/3. s'jo:n, ž'go:n, b'ro:n, g'no:n, z'wi:ət;
 VI. pø'køø:pan, z'bo:ran, 'dø: s'xa:užwan, za'si:pan, 'kuplën;
 VII. pø'ji:əden, 'do:n.

Raba trpnika

Tvorni način se uporablja pogosteje kot trpni. Trpni način se tako kot v knjižnem jeziku uporablja, kadar hoče govorec »spraviti v ospredje tistega (tisto), ki ga prizadeva glagolsko dejanje, zamolčati ali potisniti ob stran pa (iz)vršilca glagolskega dejanja« (Toporišič 2000: 359).

Primeri rabe: Re'čëno je pa 'jo: 'bowø, da 'nam 'bojø pø'mo:lji. - 'Čøšj se je pa 'wë:jko s'jowø, pa ne 'tak kø 'na:šn'dën, kø u'se 'kupijø. - Pər 'pa:urex se je pər'nëe:slø k'rux.

6.5.4 GLAGOLSKI VID

Tvorba dovršnikov iz nedovršnikov

Iz nedovršnih glagolov dobimo dovršne tako, da jim dodamo predpono.

Primeri: **dø**'tərpət, døpø'we:t, dø'tø:učet; **na**'mo:zat, na'rëe:zat, na'tø:učet, naž'wekat, nap'røšit; **s**'pu:cat, s'pëlat, s'xødjt, s'po:xat, z'rëdjt, z'budjt, z'grist, z'mi:əšat; **øb**'we:zat, øb'dəržet, øb'wi:set, øb'letet; **øg**'le:t sj, øg'ret; **ød**'rëe:zat, ødg'ri:znjt, ød'wo:djt, ødw'ličt, ødc'watet; **pø**'da:rat, pøt'ku:wat, pød'løžjt; **spød**'hëst; **preg**'ri:znjt, pre'sëe:kat, pre'cedjt, pre'mødjt, pres'tat; **pred**'lo:gat, preds'ta:jt; **pər**'žënjt, pər'pëlat, pər'ju:ckat, pər'pet, pərg'nat; **raz**'we:zat, raz'metat, raz'mo:zat, ras'tərgat, raz'd'ro:žjt; **u**'je:zjt, u'rëe:zat, u'go:snt, ust'rëljt, u'stat; **uz**'letet, uz'rëdjt,

u'sxo:jat; za'si:wat (*sešiti* in *zašiti*), zaž'gat, za'zut (*sezuti*), za'zu:wat (*sezuvati*), za'se:kat (*sesehati* in *zasehati*), 'kup zas'ta:jt (*sestaviti*), 'kup zaš'tet (*sešteti*), za'ku:xat, za'zi:dat, za'lēe:žet, za'rečt, za'zōrjt (*dozoreti*).

Iz zadnjih primerov se jasno vidi, da se predpona za- uporablja namesto knjižne predpone se- in v enem primeru tudi do-.

Glagolske predpone so pogosto podkrepljene še s prislovi: 'gər za'ni:ətiṭ, 'gər pərž'gat; 'dō: ɯ'go:sṅt, 'dō: s'pu:cat; 'cu:ə pər'si:wat, 'cu:ə pər'ženṭ; 'bək ɔd'ree:zat, 'bək ɔd'lōmiṭ; 'nətər ɯ'lōmiṭ, 'nətər ɯ'lōžṭ; 'u:n z'mē:rṭ, 'u:n st'rest; 'kup zg'rist, 'kup s'pi:sat, 'kup z'mi:əšat.

Tvorba nedovršnikov iz dovršnikov

Iz dovršnih glagolov dobimo nedovršne z menjavo glagolske pripone, »hkrati se pogosto premenjuje še korenski del« (Toporišič 2000: 349).

Zaradi narečnega razvoja glasov se pri tvorbi nedovršnikov samoglasniki v sedanjiku 1. osebe ednine premenjujejo tako, da se prevladujoči e-jevski glas (e:, ēe:, e, e:) v korenu največkrat nadomesti z diftongom i:ə (prep'le:tem > prep'li:ətam, pɔ'be:rem > pɔ'bi:əram, ɔ'de:rem > ɔ'di:əram, pɔ'me:tem > pɔ'mi:ətam, pɔ'če:pnem > pɔ'či:əpkam, pɔ're:sem > pɔ'tri:əsam, zag're:bem > zag'ri:əbam, 're:čem > 'ri:əkam, pre'te:pem > pre'ti:əpam, pre'ze:bem > pre'zi:əbam, ɔ'se:rjem > ɔ'si:əram, s'pe:rem > s'pi:əram, 'se:žem > 'si:əgam, za'te:čem > za'ti:əkam, ɔ'de:nem < ɔ'di:əwam, ɯp're:žem > ɯp'ri:əgam, ɔb'je:mem > ɔb'ji:əmam, pɔk'lēe:knem > pɔk'li:əkam, 'le:žem > 'li:əgam, 'se:dem > 'si:ədam, na'sejem > na'si:əwam, nas'te:lem > nas'ti:əlam, ɔ'bē:sim > ɔ'bi:əšam, zak'le:nem > zak'li:əpam, pər'pe:čem > pər'pi:əkam, preɯ'ze:mem > preɯ'zi:əmam, ɔt'we:žem > ɔt'wi:əgam), lahko pa tudi z i-jem (pre'me:knem > pre'mikam, na'te:knem > na'tikam, ɯ'se:xnem > ɯ'si:xam, spɔ'me:nem > spɔ'mi:jam) ali celo z o-jem (pre'ne:sem > pre'no:šam). Glasova a in ɔ v korenu se najpogosteje premenjujeta z o:, a tudi z ɔ: (z'badem > z'bo:dam, zasa'di:m > za'so:jam, dam > 'do:jam (tudi: 'di:əwam), napɔ'ji:m > na'po:jam, na'to:čim > na'to:kam, na'mɔ:čim > na'mo:kam, na'lɔ:žim > na'lo:gam, s'ko:čim > s'ko:čem, spa'di:m > 'pɔ:jam). Posebna je oblika nedovršnega glagola *prodajam*: p'ri:ədam (dov. pre'dam).

Premene glagolskih pripon se večinoma ne razlikujejo od knjižnega jezika: p'l'o:čam > pla'ču:jem, 'mo:xnem > 'mo:xam, 'zi:nem > 'zi:əwam, s'k'o:čim > s'ko:čem. Posebne pa so pripone -i:ula-, ki je vedno naglašena (t'r'o:fim > t'r'o'fi:ulam, d'o'bi:m > d'o'bi:ulam, 'o:fnam > o'f'ni:ulam, s't'o:pim > s't'o'pi:ulam, 'p'o:šlem > p'o'ši:ulam), -i:ukl- (me'žiknem > 'me'ži:uklam, pre'di:əm > pre'di:uklam) in -ka- (p'o'če:pnem > p'o'či:əpkam, za'li'ti:m se > za'li:ətkam se).

6.6 PRISLOV

V prislovih deiktični -j pogosto izginja, pri nekaterih sta v rabi še obe varianti: p'r'e:j/p'r'e:, k'o'do:j/k'o'do:. Končaj -aj je (podobno kot pri veleznikih) prešel v -j: 'zo:dj, p'ri:ədj. Nekateri prislovi imajo še staro kočnico e < ě: 'ju:tre, 'k'o:de, 'i:nde, 'gəre. V časovnih prislovih š'tu, š'tam in š'n'o: je ohranjeno štekanje. Členici -ta ('gərta 'd'o:uta, 'unta) in -sa ('gərsa 'd'o:usa, 'usa) se uporabljata glede na položaj govorca in naslovnika, pri čemer -ta pomeni »oddaljevanje od izhodišča«, torej od govorca, -sa pa »približevanje izhodišču« (Zorko 1995: 138) oz. govorcu.

PRISLOVI KRAJA

'Ke: 'da:ma, 'zo:dj, p'ri:ədj, 'zuna, 'nətre/'nətra, 'gəra/'gəre, z'gu:ər, s'pa:da/s'pa:, p'o'so:dema, p'o'so:t, p'one'ko:t, o'ku:/o'ku:o, 'tu, b'li:z'u, dər'g'e:, dər'g'e:ma, 'n'ekj.

'Kam/'kum: 'du:əm'o, 'zo:t, p'ri:ət, '(w)u:n, '(w)unta, '(w)usa, 'nətər/'nət, 'sa:ntər, 'gər, 'gərsa/'gəsa, 'gərta/'gəta, 'd'o:, d'o:uta, d'o:usa, 'sam, 'ta:, 'do:le/'de:le (*dalje*), b'li:že, č'ri:əs, p'ru:ətj, 'b'ek, 'cu:ə, s'kuze/s'ku:əs, na'tj'gu:ər, na'gu:ər, nauz'du:, 'da:uč, 'b'ek, u'k're:, dər'gam, 'n'ee:k'om, 'na:tle, 'ni:əm'o, g'ri:əde.

PRISLOVI ČASA

K'o'do:j/k'o'do: 'nas, 'č'ee:ra, 'ju:tre/'ju:tra, u'čo:sj/'čo:sj, z'gu:əda, š'tam, š'tu, š'n'o:, 'bərš, n'o'ba:t/n'o'k'ra:t, p'r'e:j/p'r'e:, 'najp'r'e:, 'pale/'pala/'pal/'pa, 'te: (*tedaj*), s'l'e:, 'ze:, k'o'ko:j (*takoj*), 'časka (*takoj*), ka'da:u'no (*zdavnaj*), 'na:š'ŋ'd'ən, 'w'ečər, 'p'o'dnj, u'so:k'o'ba:t, z'mi:ər'om, na'wo:dn'o, o'be:dnem, na'zo:dn'o, d'ruč, 'lo:nj, 'li:ət'oš, 'wigret, sp'om'lo:dj, p'o'l'ee:tj, u'j'ješ'ŋ, p'o'zi:mj, u'ju:tr'o, wj'da'ŋk'o, d'o'p'o:gna, wj'č'e:rk'o, n'o'co:u, s'nu:əčj, s'nu:əč'ka, nan'o'ba:t, d'ru:go'ba:t, 'd'o:u'go, nau'xe'zo:dn'o,

'pɔo:znɔ, 'kɛ:jko'krat, 'kɛ:jko'bo:rtj, t'ɛ:jko'krat, t'ɛ:jko'bo:rtj, djk'ler, mlad'ja:/mla'dɛ:ga, star'ja:/sta'rɛ:ga.

PRISLOVI NAČINA

'Kɔ:de, 'kak: 'fa:jn, tak'le:, pɔsu'rɔ:u'snɔ, ɔɔ'spɔ:škɔ, 'lu:šnɔ, 'te:škɔ/'tɛ:škɔ, 'tɛrdɔ, 'da:rɔ, 'laxkɔ, 'xɛcnɔ, ka'mɔ:t, dɛr'go:čj, 'pɛ:škj, 'šo:rf, 'lɔpɔ/'lɛpɔ, pɔ'si:ɔbɛx, pɔ'si:ɔbjɛč, u'rɛ:čɔ/u'rɛ:čɔ, ž'lext, stra'xi:, st'ri:nskɔ, nak're:, na'ga:x, g'ri:ɔde'sam, pɔ'mo:lema, pɔnɔ'mo:ɔ, pɔte'we:čem.

'Kɛ:jko: 'si:ɔla, 'ču:dnɔ, 'ganc, 'fɛ:jst, 'mo:lɔ/'mo:ɔ, c'mowɔ, k'lu:ɔx, 'wɛ:jko, c'wɛ:jko, 'kɔlčka, p'race, za'si:ɔma, 'dɔstj, 'tɛ:jko, 'cɔu, 'boj/'bɔl, 'maj.

PRISLOVI VZROKA

Za'ko:j/za'ko: za'tu:ɔ, zač'la:js/č'la:js, zate'dɛ:lj.

PRISLOVNI IZRAZI: za 'ma:je 'dɛ:lj, za 'ja: 'dɛ:lj, na u'si swet'ni:ke¹², na 'we:rnɛx 'du:š 'dɛ:n, d'ru:ge 'mo:lj, k'rɛnc ɔ'ku:ɔ, x 'na:ɔɔm (pɛš), na 'rake/na 'rakɔ/pɔd 'rakɔ, pɔ da'mo:čem, na 'gu:ɛrn k're:, ɔ'du:ɔma, s'ri:ɔt 'cɛ:ste, na 'ti:ɔkɔ ('wi:djɔ, na'ri:ɔɛjeɔ), 'ci:ɔlɔ 'nu:ɔč, 'nu:ɔč pa 'dɛ:n, u s'to:rnɛx 'ca:jtɛx, dɔ k'rɔ:ɔja, s k're: k'rɔ:ɔja, 'ta: pa 'sam, dɔ ne 'da:be (je šɔu), ɔ'tiste 'da:be, (da je še 'saj) pɛr 'tɛ:ma, 'kɛ:jko 'tɛ:jko, na d'wi:ɔx 'mɛ:rnɛx, na T'ri:je k'ro:le, pɔ 'mo:leɔ, 'te: pa 'te:, na 'trac, nɔ 'no:jɔ, nɔ 'traxɔ, u 'ni:zɔj, 'kuma nɔ 'kuma, pɔ 'tumastɛm, na u'sɛm 'li:ɔpɛm, pɔ 'ra:unɛma, pɛr p'ro:znɛma (pri prazni mizi), 'we:čj 'to:l (večinoma), ne 'da:re 'bo:rtj (velikokrat), d'ru:ge 'mo:lj (drugače, običajno), p'rɛ:tj 'da:n.

V govoru so opazni prislovni izrazi oziroma predložne zveze z mestnikom, kjer ob izpadu samostalnika pridevnik dobi končnico -a, ki je pogosta pri krajevnih prislovih, ki povedo, kje ali kod se kaj dogaja (pɔ'sɔ:dɛma, dɛr'gɛ:ma, s'pa:da). Predložna zveza se je s tem približala krajevni prislovi: pɛr p'ro:znɛma < pɛr p'ro:znj 'mi:zj, pɔ 'ra:unɛma < pɔ 'ra:unj 'pɔ:tj, pɛr 'jo:snɛma < pɛr 'jo:snj 'pɔ:metj, ɔ'pu:nɛma < ɔp 'pu:nj 'lu:nj (kɔ je 'mi:ɛsnɔ ɔ'pu:nɛma).

¹² Končni -i v zaimku je ostanek koroškega razvoja te besedne zveze. Prim. na Ojstrici: 'si:nswɛtj (Zorko 1995: 104.)

PRISLOV OB GLAGOLU lahko »okrepi osnovni pomen glagola ali pomen predpone« (Zorko 1995: 138), lahko pa pomen glagola tudi povsem spremeni. Pri tem je pri nekaterih glagolih poleg novega, prenesenega pomena ohranjen tudi osnovni pomen: 'cu:ə s'wi:ət̚it̚ (1. *svetiti komu, npr. pri delu*; 2. *opazovati, gledati kaj*), 'gər z'mi:əšat (1. *premešati*; 2. *raziskati kaj sumljivega*). Nekateri glagoli pa ob sebi obvezno zahtevajo prislov, saj brez njega sploh nimajo pomena: 'd̚o: 'p̚o:tat, 'd̚o: 'bik̚nt se, 'u:n 'xo:ltat, 'u:n š'pa:ŋglat, 'u:n 'ra:js̚nt.

V nadaljevanju navajam zbrane stalne zveze glagolov in prislovov, ki glagolom spremenijo pomen.

'Bək: 'bək p'rit (*umreti, uničiti se, izginiti*); 'bək sp'ra:jt 'ka:ga (*ubiti koga*).

'Cu:ə: 'cu:ə 'da:t (1. *dati*; 2. *pretiravati*); 'cu:ə 'da:t se (*potruditi se*); 'cu:ə 'it (*dogajati se*: K̚o b̚i 'du:əj 'w̚e:djeu, 'k̚o:de 'p̚ənas 'cu:ə g're:!); 'cu:ə s'tat (*prenašati, biti udeležen*: 'Ni: za 'cu:ə s'tat.); 'cu:ə s'wi:ət̚it̚ (1. *svetiti komu, npr. pri delu*; 2. *opazovati, gledati kaj*).

'D̚o: 'd̚o: 'da:t 'ka:ga (*odpustiti koga*); 'd̚o: 'd̚o:jat (*oddajati npr. mleko*); 'd̚o: 'it (*kak dogodek se izteči*: 'K̚o:de b̚o še 'kaj p̚o'g'ri:əp 'nas 'd̚o: 'š̚oʉ?); 'd̚o: 'it 'k̚o:m̚u 'kaj (*pogrešati kaj*); 'd̚o: 'kup̚it 'k̚om̚u 'kaj (*odvaditi koga česa*); 'd̚o: na're:t (1. *poročunati, dogovoriti se*; 2. *zabeliti*: Ž'g̚o:ŋke sm̚o pa z g'rumpem̚i 'd̚o: na're:d̚li.); 'd̚o: p̚o's'ta:jt se (*upreti se, ne nadaljevati*); 'd̚o: po'te:gjen (*prebrisan, zvit, skop*); 'd̚o: 'p̚o:k̚nt se (*uleči se*); d̚o: p'rit (1. *biti kos komu*: 'Da:ma pa 'jo: če p'ri:dejo 'we:č 'd̚o: ž 'ji:əm; 2. *ugasniti (ogenj)*: K̚o 'či: 'bow̚o 'ka:ga, da b̚i 'ni:ət̚o, je pa u 'p̚eč̚j 'd̚o: p'riš̚o; 3. *ne biti več v navadi*: Č̚o:s̚j je pa 'jo: 'lu:š̚n̚o 'bow̚o na 'ko:k̚j 'mu:z̚ik̚j a pa f'lincarij̚j. 'Ze: je pa u se 'kupe 'd̚o: p'riš̚o; 4. *izteči se, rešiti se obveznosti, stroškov*: Je pa 'k̚o'j 'fa:jn, č̚j p̚o'č̚e:n̚j 'd̚o: p'ri:deš.); 'd̚o: 'reč̚t (*zavriniti prošnjo, ponudbo*); 'd̚o: s'pu:cat (*posekati drevje in grmovje, da se lahko tam pase ali kosi*: P̚ər 'wo:šem s̚o's̚e:d̚u s̚o pa 'ze: 'fe:jst 'd̚o: s'pu:caḷ.); 'd̚o: sp'ra:jt 'kaj (*spraviti kaj iz navade*); 'd̚o: 'uḷič̚t (*zbijati ceno*); 'd̚o: 'wi:set 'k̚om̚u (*biti vseeno komu za kaj/koga*).

'Gər: 'gər 'bit (*bedeti*); 'gər 'd̚əržet se (*nahajati se*: 'K̚e: se 'kaj 'an 'ze: 'gər d̚ər'ži:?); 'gər 'da:t (*vnaprej plačati, dati akontacijo*); 'gər na'bo:sat se 'k̚om̚u (*biti užaljen*); 'gər o'p'ra:jt se (*zjasniti se*); 'gər p'lo:č̚at (*nastradati*); 'gər s'p̚elat se

(*upreti se z besedami*); 'gər p'rit s̩j (*ugotoviti*); 'gər na'ku:xat se (*razjeziti se, upreti se z besedami*); je za gər 'pɔ:knt 'kɔ:mɯ (*nekdo je užaljen: Pa 'či:sɯ 'wɛ:jkɔ 'kaj 'rɛe:kla, pa je 'žj b'lɔ za 'gər 'pɔ:knt.*); 'gər 'dəržet 'ka:ga (1. *skrbeti za dobro vzdušje*: 'Co:mər je 'mərɔ peč s'wo:te 'gər 'dəržet; 2. *onemogočati komu spanje*: 'Mi: 'bɔmɔ 'bərš š'li, da 'wa:s 'nebɔmɔ 'gər 'dərželj.); 'gər ɔ'bɛe:rat (*očitati*); 'gər sp'ra:ulat (*vzgajati, skrbeti za otroke*); 'gər ɯ'zet/'jɛe:mat (1. *zrediti se/rediti se*: P're:se je pa žj p'race 'gər ɯ'zɛe:wɔ; 2. *dan se daljša*); 'gər ɯ'ričt 'ka:ga (*zbuditi*); 'gər ɯ'zet 'ka:ga (*najeti, zaposliti*); 'bit 'gər ɯ'zi:ət (*biti priljubljen pri kom, imeti protekcijo*: 'An je pər 'jɛ: pa 'jo: 'čū:dnɔ 'gər ɯ'zi:ət.); 'gər 'zapərt se 'kɔmɯ (*imeti težave s prebavo, biti zaprt*); 'gər z'mi:əšat (1. *premešati*; 2. *raziskati kaj sumljivega*: Je 'biɯ pa 'dər 'ri:əsɯ žj 'ca:jt, da je 'nɛe:dj 'təte 'gər z'mi:əšɔ. 'Bu:əx 'wi:ə, 'kɛ:jkɔ sɔ 'kaj žj pɔk'ro:dlj).

'Kup: 'kup na'ku:xat (*narediti prepir*); 'kup na'ku:xat se (*pooblačiti se*); 'kup na're:t (*sestaviti*); 'kup na're:t se (*neprimerno obleči, našemiti se*); 'kup nast'ro:šjt (*obleči, pripraviti, urediti kaj brez stetskega občutka*); 'kup 'pa:st (1. *podreti se*; 2. *omedleti*); 'kup pɔ'te:gnt (*sešteti, najpogosteje stroške*); 'kup p'rit (*srečati se*); 'kup s'pu:cat 'ka:ga (*biti hud na koga, okarati ga*); kup ɯ'zet (1. *zožiti oblačilo*; 2. *biti hud na koga, okarati ga*); 'kup ɯ'zet se (*spremeniti svoje navade na boljše, poboljšati se*); 'kup z'ra:mat 'ka:ga (*biti hud na koga, okarati ga*).

'U:n: 'u:n 'bit (*končati se*: 'Nas je b'la pa 'mɛ:ša 'xitrɔ 'u:n.); 'u:n b'rit (*klestiti tanjšje veje, ki ostanejo po pravilu lesa in drv, da nastanejo okleščki za kurjavo*); 'u:n 'da:t (1. *imeti stroške*; 2. *imeti učinek*: 'Jo:, se pa 'jo: ɯ'so:kɔ 'ju:trɔ 'mo:žem, pa če 'do: 'u:n; 'Jɛmɯ pa g'no:r 'čū:dnɔ 'u:n 'do:.); 'u:n f'likat 'ka:ga (*nadomeščati*); 'u:n 'it (*splačati se, imeti dobiček*: A mɯ 'le g're: 'u:n?); 'u:n 'metat se (*truditi se, da bi izstopal*: 'Kine se 'tak 'u:n 'mɛčj!); 'u:n na're:t (*opremiti stanovanje, hišo*); 'u:n p'rit (1. *izzveneti (bolezen), izboljšati se*; 2. *biti rezultat govoric*); 'u:n 'šiwat (*vesti*); 'u:n ɯ'do:rjt (*priiti na plano, npr. bolezen*); 'u:n ɯ'ličt se (*skušati se otresti odgovornosti*); 'u:n ɯ'zet se za 'ka:ga/'kaj (1. *opaziti kaj/koga, biti pozoren na kaj*; 2. *zavzeti se za koga, zagovarjati koga*); 'u:n se zas'mɛ:jat 'kɔmɯ (*norčevati se*); 'u:n z'wɔnjt (*zvoniti ob smrti nekoga*); 'u:n 'žet (*čistiti mlad gozd, nasad mladega gozdnega drevja*: Anad'wo: pa žj 'ci:əlj 'kɛe:dɯ 'u:n 'ža:jeta.).

'Unta: 'unta 'dɛe:lat/na're:t/ʊs'rat (*obrekovati, slabo govoriti o kom*); ne 'widet sɨ 'unta (*biti v brezizhodnem položaju*).

Redkeje so ob glagolih rabljeni naslednji prislovi: **č'ri:əs** 'da:t (*izročiti npr. kmetijo, zadolžiti koga za kaj*); **'nətər** ʊ'zet (*zaužiti, predvsem zdravilo*); **'zo:t** pɔs'ta:jt se (*upreti se*); **'zo:t** 'da:t (*bruhati*); **ʊk're:** p'rit (*umreti, uničiti se, izginiti*); **s'kuze** 'da:t (*doživeti*); s'kuze p'rit (*preživeti ob nizkih dohodkih*); **'sam** ʊ'zet (*biti hud na koga, okarati ga*); **p'ri:ət** 'metat (*očitati*).

6.7 POVEDKOVNIK

V govoru Sv. Jerneja nad Muto sem zasledila naslednje predikative (povedkovnike), tj. »besede, ki se rabijo samo kot povedkova določila« (Toporišič 2000: 412) in ne morejo opravljati nobene druge vloge v stavku, prav tako se ne dajo pregibati: 'i:nɨk, 'kulfɨ (Za'ko:j sɨ 'kaj 'kupɔ tɨ 'tumast ma'sin? Tɨ pa 'jo: 'či: 'kaj 'kulfɨ.), k'ro:tɨ (Če 'mo:rš ga 'bitɨ k'ro:tɨ. *Ne moreš brez njega.*), 'mi:əsɨx, 'ku:əs, 'wərʒex, g'wa:ʊtɨx, 'ma:jstər, frit, š'pat (Š'pat te je 'ži:xər.), 'fa:ʊš, k'wit, 'lɔ:s, 'mu:əs, 'mu:əsajɨ, t'ri:əba.

6.8 PREDLOG

Tudi predloge v narečju lahko delimo na prave, ki se uporabljajo samo kot predlogi, in na neprave, ki so lahko hkrati tudi »prislovi, samostalniki ali kaj drugega« (Toporišič 2000: 413).

PRAVI PREDLOGI

Predlog z ima morfemske varante **s**, **zə** in **ž** ter zastopa knjižna predloga **z/s** in **iz**. Varianta **z** se rabi pred zvenečimi glasovi, razen pred **j** v osebnih zaimkih: z b'ra:tɨ, z 'mo:terjɔ, z 'a:ʊtɔɨ, z 'wɔlemɨ, z ɔ'či:əse, z 'iste 'bu:če. Varianta **s** stoji pred nezvnečimi glasovi, razen pred **s** in **š**: s 'kujemɨ, s 'ko:xle, s 'tiste 'cɔ:kle, s Tər'bu:j. Morfemska varianta **ž** je značilna za orodniško obliko tretjeosebnihi zaimkov in jo slišimo pri starejših govorcih: ž 'jɔ:, ž 'ji:əmɨ. Varianta **zə** stoji pred glasovoma **s** in **š**: zə 'si:ətɔ, zə 'šixtemɨ, zə 'sɛnc, zə š'tɛk'dɔ:ze, zə sɔ'sɛ:dɔ, zə sɔ'sɛ:dowemɨ 'pu:əbemɨ, zə š'pa:jza, zə š'kɛgna, zə 'šibɨcemɨ, 'u:n zə 'šu:əle.

Predlog x nima nobene morfemske variante, saj je knjižni k prešel v x (prim. tudi k v izglasju): x 'nam, x 'na:gom, x La'di:njku, x 'ka:jši.

Predlog pār se vedno veže z mestnikom in je skupaj z osebnima zaimkoma mi in vi zmeraj naglašen: pār 'Faštenəwǝ 'ba:jtǝ, pār Rabər'ni:kǝ, pār 'Xe:rkǝ, 'pərnas, 'pərvas.

Predlog od (pred zvenečimi glasovi se glasi **ot**, pred d in t pa ostane le še **o**) se uporablja tudi namesto predloga o: ot ka'pə:le 'gəta, ot 'tɛ:te 'mɔ:š, 'kolə od 'go:r, ot 'san ž'nu:ra, o'du:əma, o'tiste 'da:be, pə'we:t od nex s'to:rex 'ca:jtə pa ot st'ro:xə, p'ra:jt od nex 'li:pəx dǝk'le:t, 'mi:ənjt se od ma'si:n.

Predlog za se pogosto veže tudi z nedoločnikom: je b'lə 'təškə za 'nošitǝ, 'tərdə za 'it, t'ru:cat za flǝncatǝ, 'mɛ:lǝ smə 'wəlko 'so:dja za pəb'rat.

Primeri iz govora za druge predloge: **pə** 'wɛ:jkex 'ni:wex, **pə** 'tətem s'tərmem b'regə, '**pə** 'par d'ni:, **pə** 'wɔ:jskǝ; **də** 'ja:ušja, **də** 'Mɛ:žnərwǝga pǝk'li:nca, **də** de'se:tǝx; 'gəta **u** 'luft, 'nətər **u** 'to:škə, **u** 'ka:pex, **u** x'li:əwə, 'gəsa **u** 'xi:šə, **u** 'to:bərx, **na** La'pə:uŋkwə 'li:pə, **na** 'na:ge, **na** 'ta:jxt; **pət** 'pə:tjə; **pred** 'wa:lemǝ; **op** še:stǝx, o'pe:tǝx; '**med** 'no:ma.

Dvojne predložne zveze: ot spəm'lo:dǝ **də** 'pɔ:zne je'si:ənj, ot flǝnca'ri:je **də** flǝnca'ri:je, **pə** 'petnest **də** d'wa:jst 'kascə.

NEPRAVI PREDLOGI se lahko razlikujejo od prislovov: pɔtǝ 'wɛčəru, pɔtǝ La'di:nəkwǝ 'mɛ:ji (prisl.: p'ru:ətǝ); čres 'k'ɛ:dn (prisl.: č'ri:əs); s'kuze p'lu:ət (prisl.: s'ku:əs in s'kuze), lahko pa so enaki prislovom: 'ni:əmə La'pə:uŋkwe 'li:pe, 'tam 'ni:əmə; s'pu:ət š'ka:rpe, s'pa: s'pu:ət; b'li:zə s'pu:ədne 'Mu:te, 'cəu b'li:zə je p'rišə; o'kulə 'u:st, o'ku:ə/o'ku:wə. 'tətǝga p're:šaja, je š'ti:ərčə o'kulə/o'ku:wə.

6.9 ČLENEK

Navezovalni: **Jo:**, 'te: pa g're:ma 'ze:. - **No**, 'pal se je pa še rɔ'diɥ tɥ d'ru:gi 'sin.
- **Te:** pa 'le 'fa:jn se 'mɛ:te!

Čustvovanja: 'Pal 'te: so x'wa:la 'bɔgu 'dɛr z'mi:ɛnɛlɥ se. - **Ma:**, bɥ 'ja:s 'mo:ɔ
'tam 'bɔl s'towa, bɥ 'ja:s 'du:ɛbla s'kɥze 'lampe, 'ja:.

Poudarni: **Pa** 'kɔj 'tak 'tɛškɔ je 'nɔsɔ. - Pa 'dɛr 'ni: za 'cu:ɛ g'le:t, 'tak se
nap'ra:ɥla! - 'Ze: pa 'te: 'dɛr g'le:da 'na:jɔ.

Izvezalni: **So:mɔ**, 'ja:s pa še 'nas ne 'wi:ɛm, 'du:ɛj je 'gɛr za'ra:ɥ. - Je pa 'jo:
'so:mɔ 'pi:ɛč!

Presojevalni: 'Nas bɥ me pa s'kɛr pɔlɔ'wi:ɛwɔ. **Kuma** sɥ se 'ri:ɛšɔ!

Dodajalni: 'Pɔdnɥ smɔ 'mo:ɔ 'bɔj zas'po:nɥ b'lɥ, 'dɛ:lat smɔ 'mɔlɥ pa g'li:xtak
'kɔj. - 'Pal pa 'tiste 'tut, kɔ 'e:nɥ sɔ 'we:zali 'to:ke 'buntare 'kup. - 'Ni:majɔ 'ca:jta
pa 'tut ma'ši:ne sɔ 'zi:ɛ.

Zadržka: 'Ja:s bi peč pɔ'we:deɥ, 'kak je ɥ'čo:sɥx se gɔ'di:ɛwɔ. - Je peč 'mɛ:ja, je
peč 'tak b'lɔ, 'ja:. - **Ja:**, 'tak 'da:rɔ pa 'jo: 'či: b'lɔ. - Pa 'saj mɥ ne wɛr'je:mejɔ! -
P'rej sma 'xi:lali ɥ'zi:nɔ 'ku:xati pa sɥ pa 'te: 'ja:s ɔtp'ra:jwa se pa sɥ š'la x
st'ri:cɥ.

Potrjevanja ali soglašanja: **Jo:**, s'pa: pɛr 'Se:dɥkɥ. - **Pɔo:**, je 'no:ma 'pa:saɔ, 'pa
sma 'baj 'bo:saa 'tistɥ g'nɥj! - **Pa** še 'lu:šnɔ je b'lɔ! - 'Ja:, 'tak 'da:rɔ pa 'jo: 'či:
b'lɔ. - **Jo:**, 'wɥda, 'xani pa 'ni: 'wɛ:djeɥ, da je 'tistɥ g'wi:ɛr na'lo:dan 'biɥ. -
'**Ma:**, kɔ je pa muzɥ'kant za'čɛ:ɥ š'pi:lat, sma pa z 'ma:jɔ sɔ'sɔ:lkɔ š'li 'unta za
'wagɔ.

Možnosti, verjetnosti: **Mɔ'gɔ:čɛ** pa 'ni: 'tak š'wo:x. - **Mo:rda** bɥ 'ana 'tudi š'la
'su:ɛbɔ.

Mnenja, domneve: **Minda** je pa b'lɔ na'mɛ:jɛnɔ 'tak. - 'An pa 'baj 'či: 'we:č
'da:ma.

Vprašalni: A mɥ 'bɔš pɔ'ma:ɥ? - **Pa** 'rɛ:epɔ 'tut še sa'di:te?

Spodbujalni: Da ga mǐ tak pǒ'se:rješ! - A bǒš 'da:u 'mi:r! - Pu:əbj, 'le p'ri:dǐte 'pit! - 'Na:, 'le 'pǒ:j 'se:bǒ!

Zanikanja in nesoglašanja: Pa kǐ 'ni: še 'da:ma, 'ko:r. - 'A:, 'ta: pa 'či:sǔ š'la. - 'A:, 'nem š'la, 'sam 'pǒ:j. - 'Ne, 'du:əmo se mǐ pa če mu'di:.

6.10 MEDMET

Razpoloženjski: 'U:, je b'lǒ 'fa:jn! - Ma'ri:ja, 'te: sǔ se pa 'te:jko ũstro:š'la! 'Te: sǒ se pa 'te:jko sme'ljo:lǐ, 'ǒx! - 'O:, je b'lǒ 'teškǒ ǒd za'četka! - Ma'do:na, 'pǒo:, 'ko:j 'bǒmo pa 'te: 'ze: na're:dǐ? - Maj'li:əbər, 'pǒo! - 'Je:jǐša 'bo:ri!

Zvalnice in pozdravi: 'Ě:, 'e: 'ti:, 'bu:əx 'dǛ:, s're:čkǒ, s're:čno, 'dǒbər 'dǛ:n/'da:n, 'laxkǒ 'nu:əč.

Vabni klici za živali: Za ovce: 'bicke 'bicke 'bicke; za krave: 'čuge 'na, 'čuge 'na; za zajce: 'munǐ munǐ; za kokoši: 'pi: 'pi: 'pi:; za mačke: 'muc 'muc; za psa: 'ta 'ta 'ta; za svinje: 'nu:cǐ 'nu:cǐ.

7 SKLADNJA

Tvorba podredno, priredno in soredno zloženih povedi se v govoru bistveno ne razlikuje od knjižne tvorbe. Najpogosteje se pojavlja veznik pa (v vezalnem, protivnem in posledičnem priredju), pogosta so tudi brezvezja (v vezalnem, protivnem in pojasnjevalnem priredju ter v pogojnem in časovnem odvisniku) in »zapleteno zložene povedi« (Toporišič 2000: 652). Sicer pa se v besedilih pojavljajo »vse značilnosti ubesedovalnega govorjenja« (Zorko, 1995: 338), od številnih ponovitev, pretrganosti, preskakovanj iz ene skladske oblike v drugo do slabše povezanosti posameznih delov besedila. V govoru so opazni narečno zaznamovan besedni red, ki se kaže predvsem v drugačnem zaporedju v naslonskem nizu (pomožni glagol na začetku stavka, naslonska oblika osebnih zaimkov in povratni se na koncu stavka) ter v zamenjavi izhodišča in jedra (glagol je pogosto na koncu, čeprav ni jedro stavka, jedro stavka pa je pogosto na začetku), izpuščanje pomožnega glagola biti v preteklem času ter pogosta raba povezovalnih sredstev 'te:, 'te: pa, pa, 'pal na začetku povedi.

Primeri iz govora:

Pomožni glagol na začetku stavka (pogosto s poudarnim členkom pa): **Je pa** 'wu:n s 'xoo:dra u'ze:u ga. - **Je** 'xecno b'lə. - **Je pa** 'bowo 'na:s 'we:jkə 'da:ma. - **Sə** se 'zuna t'ri:ji zb'ralj, **sə** 'to:k 'wəlek s'winski 'pi:skər 'gər na špo'je:rt po'sta:jlj pa ta'li:ərje 'cu:ə pa s'ku:xalj s'winski 'župə. - **Je pa** 'rē:ko, da 'na:j 'bi 'te: z 'jemu 'šo:u 'unta. - **Sə** b'la s'to:ra 'tak ne 'pe:t 'li:ət.

Naslonska oblika osebnih zaimkov in povratni se na koncu stavka: Či: tak 'xitro b'lə ga. - Či 'ne, sə se pa u'se sme'jo:le ji. - Je pa st'ro:x b'lə jix. - 'Pal je pa pre'wərgla se, pa 'tu pə 'tətj s'tərmj u'ro:čkj 'də:usa 'rə:laa se. - 'An je pa 'koj 'tak nj 'mē:tər 'də:uta s'pustə se, pa je 'ta: 'bək za'ri:də pa se mj s'mē:jə, 'ja:s pa 'so:ma 'ni:su 'ma:a 'ri:əšitj se.

Glagol na koncu stavka: 'Wirt 'bə pa 'tudj 'teškə 'čo:kə, da 'bomə na 'ni:wə 'zo:t š'le, kə 'an 'bə žj 'pal pa z'lo:gat za'če:u. - 'Tiste pa 'ni:su 'wi:ədla, da je 'ku:šəro š'nops 'biu. - 'Tak da je u'čo:six 'na:s st'ro:x 'bowo. - 'Pol smə pa 'že:lj, 'že:lj, 'malca je b'la. - 'Ze:m pa še nj pri'me:r pə'we:də, 'kə:de smə 'čo:sj

f'lincat š'lj. - F'ra:nc je pa 'gəra na 'ispi 'biu, g'li:x na 'tistəmu 'kɔncu, kɔ smɔ u ku'xi:ji 'mi:zɔ 'mɛ:lj. - 'Ze:, sɔ peč 'tistəmu smɛ'jo:lɔ se, 'ki:əri je bres 'pu:šlɔna 'a:stɔ.

Izpust pomožnega glagola biti v preteklem času: G'wi:ər pa na'lo:dan 'biu, pa g'li:x 'tam z'ra:uɔ 'min 'lɔ:š 'šɔu, pa 'gərta 'tu s'kuze st'rɔp. - 'Mjine pa zač'ee:wɔ, sp'lɔx 'ni:sɔ 'ma:a 'bɛk. - 'Jo:, 'pal pa, 'o:, 'kak 'fa:jn 'mi:əsɔc s'wi:ətɔ 'bi:əlɔ! - 'Məbe smɔ 'tɛ:jk ɔst'ro:šle! - 'Minda 'Bu:əx 'tak 'xɔtɔ. - 'Gəra u 'za:lnu je 'baj pa 'te: 'wi:dɔ 'e:njiga 'dɛ:da 'gər, z 'ru:semj, pa g'we:r 'gər 'mɛ:u. - U'čo:sj še 'lu:šnɔ 'bowɔ. - 'Məbe smɔ 'tɛ:jk ɔst'ro:šle, smɔ 'misle, da je 'ko:k na'pa:t. - S 'cɔ:klemj trepe'to:lɔ 'dɔ:ɔta, pa 'mɔkrij p'rišlj u 'šu:əlɔ pa u'se. - Pa 'ista 'fo:rba b'la.

Pogosta raba povezovalnih sredstev 'te:, 'te: pa, pa, 'pal: 'Te: sɔ pa 'tətj g'ra:njčəri p'rišlj pɔ'mo:t 'tɔdj. - 'Te: pa kɔ smɔ 'žɛ:lɔ, sɔ pa 'pu:əbj 'nam 'sərpe 'wɔ:jstərli. - Pa sj 'mɔgɔ pa 'itj, u'ju:trɔ sj 'mɔgɔ pa 'koj 'bərš ɔst'at pa 'it na 'šixt. Pa smɔ z we'se:ljom ɔst'alj pa š'lj na 'šixt, pa 'wɛčər smɔ 'tut š'lj zadɔ'wɔ:lnj 'du:əmɔ. - 'Te: pa, 'tistj se bj pa 'te: p'rɔtj 'nu:əč ... kɔ je 'nu:əč g'ro:tawa, sɔ ga pa 'te: 'wi:dli.

7.1 PRIMERI ZA PRIREDJE

VEZALNO PRIREDJE (pa, nu pa, brezvezje):

'E:na je š'trikaa, d'ru:ge sɔ p're:dle. - Sɔ p'ra:jlj, 'mi: smɔ pa 'ro:dj pɔ's'lu:šalj. - Smɔ se 'kər 'tam 'dɔ: 'sɛdlj se pa 'un z 'e:ne s'lɛ:de 'jɛ:dli. - 'Ni:majɔ 'ca:jta pa 'tut ma'ši:ne sɔ 'ži:ə. - 'Pal je pa z'ba:leu, nu pa u 'bɔlɔcɔ je 'šɔu, nu pa 'ni: 'biu 'we:č 'bɔlšj 'pal. - Sɔ se 'zuna 'tri:ji z'b'alj, sɔ 'to:k 'wɛlek s'winskj 'pi:skər 'gər na špɔ'je:rt pɔ's'ta:jlj pa ta'li:ərje 'cu:ə pa s'ku:xalj s'winskɔ 'župɔ. - Nɔ'bɛ:dne 'go:zj 'ni: b'lɔ pa p'lu:žɔ 'tɔdj 'nišər 'ni:.

PRIREDNO VEZALNO ZLOŽEN STAVČNI ČLEN (pa, nu, nu pa, nu 'pale pa):

'Fa:jn 'kup z'lɔo:ženɔ pa z'we:zanɔ; Preg'la:ɔja 'Micka pa Mar'jɛ:ta; nɔ 'wɛ:jkɔ s'lɛ:do ž'gɔ:ɔkɔ pa kɔ'sɛ:lɔga m'li:əka; 'Li:za pa 'Tɔ:nj pa 'Fika; 'ja:s pa 'Zɔ:fa pa F'ra:nc; 'Nantlj nu 'pale pa 'Ti:tɔs; 'Joža nu pa 'Mica; s'tu:əržɔ k'rux pa s'latkɔ 'mošt pa 'rɛ:zɔ 'mošt, pa še 'ko:ke 'da:re g'ru:ške; 'wu:natne 'ža:ke pa 'gumj

š'ko:rne **pa** 'ju:ŋkɔ; nɔ ža'ree:čɔ g'la:wɔ **pa** ne 'ru:se **pa** nɔ 'mɛe:tɔ **pa** š'ko:rne;
'ku:xana **nu** 'pečena; 'e:nj **nu** 'isti; 'dɔ:uga **nu** š'ra:ka.

STOPNJEVALNO PRIREDJE (ne 'so:mɔ – pa 'tut/'tudj, ne – 'ko:r):

Pa k'i:ni: b'lɔ 'so:mɔ 'tɛte, jɔ je **pa** g'wi:šnɔ 'tɛe:pɔ '**tut**. - 'An pa 'jo: **ne** 'di:ɛla
'so:mɔ 'ru:šte, 'wa:m **pa** 'jo: š'tɛ:je '**tut** nar'di:. - 'Čo:sj pa 'ni: b'lɔ 'tak 'cu:ɛt, pa
'jɛstj 'tudj '**ko:r**. - S'pa: pa 'cɔu 'či: 'bowɔ 'da:re 'jɛ:stj, '**ko:r** da bj 'ko:ke
pe'ci:wɔ s'pɛkɫj. – Wɛda, 'čo:sj 'da:ma 'ni:smɔ p'rɛ: 'kaj 'jɛ:dɫj, **pa** '**ne** fru:əškali.

LOČNO PRIREDJE (a pa, al, al pa, čj):

U'ju:trɔ bo pa 'tri:ɛba 'tudj u'statj pa d'rɔč 'iti x d'ru:gemu 'pa:uru pɔ'mo:t
ku'ru:zɔ sp'ra:ulat **al** pa 'rɛe:pɔ 'kapat. - P'rimj za 'dɛe:lɔ **a pa** se pɔ'bɛrj! - A sj
s'xujaa **čj** 'ko:j? - A se 'pas 'mi:sj d'rɔč **čj** 'bɔ 'le 'fe:lɔ? - **Al** 'bɔš 'ro:jšj 'da:ma
'a:stɔ **čj** 'bɔš 'su:ɛbɔ 'šɔu?

PRIREDNO LOČNO ZLOŽEN STAVČNI ČLEN (a pa, al pa, čj):

K'ro:pe **a pa** pɔ'ti:ce; s'latke m'li:ɛkɔ **a pa** k'i'sɛe:wɔ m'li:ɛkɔ; 'tak nex 'sɛdmjx **a**
pa še p'rɛ: pɔne'kɔ:t; s'lo:bjga čɫɔ'wɛe:ka **al pa** s'lo:be ž'wi:ne; č'res d'wi:əs'tu:ə
d'wo:nt'ri:ɛstj **čj** d'wi:əs'tu:ə d'wo:nd'wa:jstj.

PROTIVNO PRIREDJE (pa, 'so:mɔ, brezvezje):

'Pɔdnj smɔ 'mo:ɔ 'boj zas'po:nj b'lj, 'dɛe:lat smɔ 'mɔlj **pa** g'li:xtak 'koj. - 'Ze:
'mo:jɔ u 'š'u:ɛlj u'se: 'ja:uɔɔ, j'ži:nɔ, u 'š'u:ɛlɔ se 'wɔ:zjɔ z 'a:uɔɔnu, **pa** še 'ni:sɔ
zadɔ'wɔ:lnj. - 'Tu sn pa s'to:rɪga 'dɛe:da 'du:ɛbla, smɔ **pa** g'li:xtak 'baj 'xa:uɔɔwaj
nap'rɛ:j. - 'Mošta je b'lo 'dɔstj, 'pit ga **pa** 'ni:smɔ s'mɛ:lj. - U'se sj se 'mɔgɔ
na'u:čjt, '**so:mɔ** z 'da:rɔ 'wɔ:lɔ je **pa** u'se š'lɔ. - 'Ja:s sn pa 'jo: 'bowa 'mo:la še
'te:, sn 'ma:wa **pa** 'wɔdɔ 'nɔsɪt jɪm. - Je pa 'jo: 'xitrɔ pɛr'letɔ, '**so:mɔ** 'či: 'mo:
'kɛ:ka na're:t. - Š'li sɔ ɔ'du:ɛma, 'e:n 'kuma je ɔ'sta:u, še 'tɛtj 'ni:ma gɔspɔ'di:je.

POJASNJEVALNO IN VZROČNO PRIREDJE (brezvezje):

'Ze: 'bɔš 'ti: pa 'da:ma ɔ'stowa, 'bɔš pa 'ti: na 'xa:uɔɔɔ. - 'Ja:s sn pa 'laxkɔ
'du:ɛbla ple'wi:ce, sn 'mɛe:wa 'pe:ra pɛr 'xi:šj. - Še 'ma:ma je p'rišla, 'ana je
s'pa: pɛr 'Se:dɔkɫj b'la. - 'Ja:s sn pa 'Kɔ:ndrada 'mɛe:wa, je 'biu pa 'Tɔ:mažɔu
'sin. - 'Tu pa žj ne 'smɛm 'a:statj, bj 'ma:mɔ p'reweč skɛr'b'ɛe:wɔ. - 'Pɔo:,
'so:ma 'ni:sma 'ma:wa 'it, 'tɛ:jɔ je b'lɔ s'neɛ:ga. - 'Tistj 'pu:ɛba 'či: p're'ziweu, je

'biu nə t'e:jko bɔ'l:ɛn. - 'Ti: 'koj 'mɛ: 'tistj 'mašt, 'mi: 'mo:mɔ 'tak s'wɔ:jga 'tu. - 'To: sɔ b'lj 'baj 'xu:dj 'ca:jtj, 'ni: b'lɔ 'a:ɯtɔna pa 'nič 'kaj.

POSLEDIČNO PRIREDJE (za'tu:ə, pa):

'An je 'biu pa 'bu:n, **za'tu:ə** pa 'ni: 'mɔ: p'rit z'lo:gat. - Pa se je še 'sam 'bɛk ɯst'ri:əlɔ, **za'tu:ə** sɔ, 'misljim, **za'tu:ə** je 'pɔl pa p'rišla ɯ 'tistj na'mɛn na're:ta ka'pɛ:la. - 'So:ma sɔ 'ni:sɯ z'nowa pɔ'mo:t, **za'tu:ə** sɯ pa 'gɛrsa pɛrlj'tɛ:wa. - Pa sɔ 'fɛ:jst 'gɛr ɔb'li:əkɔ, **pa** je še 'boj 'tɛškɔ b'lɔ za 'nɛstj. - Smɔ pɛč ɯ'se za 'da:rɔ 'mɛ:lj, **pa** je b'lɔ 'lu:šnɔ. - 'Le:žeu 'ni:sɯ 'wɛ:jko, pa sɯ 'lɛpɔ zas'lu:žɔ.

7.2 PRIMERI ZA PODREDJE

OSEBKOV ODVISNIK (da, čj, a/al, oziralni zaimki):

'**Ki:ərj** je pɛč 'bɔl 'bu:ərɯ 'biu, 'tistj je pɛč 'tudj 'ra:t 'mo:ɔ 'bɔl pɔ'te:nɔ 'un z 'iste 'bu:če. - '**Ki:ərj** je 'sɛrpe b'ru:sɔ, 'u:, je 'biu wj'si:əlj! - Pa g'la:ɯnɔ, **da** sɔ 'bilj zd'ra:wj! - Tu je pa 'najbɔl 'dɔ:ɯga'ca:jtnɔ, **da** gɔspɔ'di:je 'ni:. - 'Da:rɔ, **da** smɔ ne 'xɔ:fɛre 'mɛ:lj. - Pa 'čo:sj še 'kuma, **da** ne 'ču:jem. - **Duj** 'bo:ra, ne 'do: 'ra:t. - Me je pɛč za'ni:mawɔ, **čj/a** 'boš še 'dɔ:ɯgɔ. - Re'čenɔ je 'bɔwɔ, **da** ɔb 'dwe:jjx 'kup p'ri:demɔ.

PREDMETNI ODVISNIK (da, a, ko, oziralni zaimki):

Sɔ pa d'ruč 'gɛra ɯ Ra'pɔčawem 'lesɯ čj'pɛ:lj pa 'dɔ:ɯsa g'le:dlj, **ko'do:j** 'bɔmɔ 'mi: x 'izi:nj š'lj. - Še 'wɛm, **ko** sɔ nɔ pre'pu:west nɔ'ba:t p'ra:jlj. - 'Ja:s bj pɛč pɔ'we:deu, '**kak** je ɯ'čo:sjx se gɔ'di:əwɔ. - Pa 'ni:smɔ 'wi:ədlj, '**ko:de** 'na:j ga 'ri:əšjɯ. - A bj 'ma:wa te nap'rɔsɯt, **da** bj 'ti: 'wɛčɛr pa x 'nam p'rišla 'žet? - ɯp'ro:šam pa 'bo:ram, '**du:əj** je. - Sma g'le:dlj, '**kɛ:** je 'boj 'ra:ɯɯ p'lac 'biu. - ɯ'čo:sj sɔ 'ka:ga t'ru:cɔ, **da** tj je pɔ'ma:ɯ. - Še wj'si:əlj smɔ 'bilj, ko 'ni:smɔ 'wi:ədlj, '**ko** je 'xudɔ. - 'Bu:əx 'wi:ə, **a** 'bojɔ še ka'do: 'to:kj 'ca:jtj p'rišlj na'za:j.

KRAJEVNI ODVISNIK ('kɛ:, 'kam, ko):

'**Kɛ:** se je p'rišlɔ s'kup, sɔ za'čɛ:lj 'sɛ:katj s 'tistemj p'si:cemj. - Je pa 'tut 'sam 'šɔɯ 'dɔ:ɯta, **ko** je ɯ'čo:sjx b'lɔ pɛr s'to:rj 'xi:šj 'to:kj 'gɔ:ɯk s'to:rj 'unta, 'tam 'dɔ:ɯta s'pu:ət. - Smɔ se pa 'mi:ənəlj, da 'bɔmɔ š'li 'wɛčɛr kam f'lincaɯtj, '**kɛ:** se je f'lincawɔ. - Ko smɔ pa p'rišlj dɔ 'tiste 'xa:ɯžɯge tam, **ko** sɔ f'lincaɯtj, smɔ pa

'či:stə 'ti:xə b'li. - 'Ze: pa za 'ma:je 'dɛ:lɨ g're:, 'kam 'či:ə. - 'Mərma se 'xitrə 'tam 'nətər ɯ'lečt, **kə** 'kələ g're:de ɔd 'go:r.

ČASOVNI ODVISNIK (kə, kə'do:j, kə'do:j da, p'rɛ: da, 'pal kə, 'kak, dɨk'ler, dɨk'ler da, brezvezje):

Kə smə 'du:əmə š'le m'lo:de 'puže, smə sɨ še g'ri:əde za'pɛ:le. - **Kə** sɨ 'mo:la b'la, sɨ ɯ 'šu:ələ 'xə:dla ne š'ti:ərɨ 'li:əte na 'Mu:tə. - Sə pa 'ju:ckalɨ pa 'pɛ:lɨ, 'kə sə kə'si:lɨ. - **Kə** smə še tər'ki:jə flincat 'xə:dli, je pa še 'lu:šnə b'lə. - **Kə** smə 'fe:rtɨx pəflɨncalɨ tər'ki:jə, 'pale je 'bowa pa 'mu:zika. - **Kə** sə na 'rakə se'ko:lɨ 'da:ma s'tɛ:lə za ž'wi:nə, je 'bowə 'fa:jn 'kup z'lə:žənə pa z'we:zanə. - **Kə** je 'nu:əč g'ro:tawa, sə ga pa 'te: 'wi:dli. - **Kə** smə tam 'kup p'rišlɨ, smə pa 'rɛklɨ, da bɨ pa 'ki:ərə za'pɛ:lɨ pə 'pə:tɨ, **kə** g're:mə. - 'Pa smə 'mɔglɨ pa 'gər 'zo:t na'bo:sat pa 'da:ma ɯse 'ləpə 'də: sp'rat, **p'rɛ: da** smə d'ruč 'laxkə p'rɛ:šalɨ. - 'Tiste pa nə'be:dɨ 'ni: 'ra:t 'wi:də, da bɨ 'ki:ərɨ p'rɛ: 'du:əmə 'šəɯ, **p'rɛ: da** je b'lə 'fe:rtɨx flincaja. - '**Kɛ:jko'rat** 'tam 'ni:əmə 'pɛ:lemə, se s'pəmnɨm. - '**Pal kə** smə pa 'fe:rtɨx zma'ši:nalɨ, sɨ 'jɨm pa 'jɛ:stɨ 'dowa. - Pa še 'rɛ:epə 'tɨdɨ 'kə:plɛm, **kə'do:j da** 'mərɨ. - '**Kə'do:j da** 'da:ma 'ni: 'bowə 'wəlko 'dɛ:la, 'te: sɨ pa š'la x sə'sɛ:du. - '**Kak** je 'gər ɯ'sta:ɯ, ga je pa 'te: d'ruč 'wərglə. - Sɨ 'ja:s 'usa p'rišla, je še 'dimɨca b'la 'tu. - Pa sɨ jɨm še 'tut pə'mo:gala, **dɨk'ler** sɨ 'mɔgla. - '**Dik'ler da** smə 'mi: x i'ži:nɨ p'rišlɨ, sə pa p'rišlɨ nɨ pə'bo:rɨ pa sə na'mo:zalɨ s 'ko:kem 'bə:gnəš'mi:ərɨ. - 'Pala sɨ pa 'tak 'də:ɯgə 'gər 'wi:sea, **da** sɨ žɨ 'cəɯ pɛ'ni:əwa 'bowa ɔ'ku:lə 'u:st (odvisnik količine časa).

NAČINOVNI ODVISNIKI (kə, 'kak, da, tak kə, ne da bɨ, 'bəl kə, 'kɛ:jko):

Sə 'nətre me'to:lɨ 'tiste k'ro:pe pa ka'po:lɨ, **da** je 'koj tak 'fərčewə ɔ'kulə. - 'Pal sə jə pa pə'sta:jlɨ p'ri:ədɨ, '**tak kə** bɨ s'towa. - 'Tak da sə 'bilɨ ɯ'čo:sɨx 'wəɫɨ 'tak š'wicɨ, **da** je 'koj 'tɛ:klə pə 'jɨx. - Na'wo:dnə sə pa še 'tak na're:dli, **da** 'e:dɨ 'pu:šlɨ je 'maj 'biɯ, '**kɛ:jko** je se'ko:čə b'lə. - Pač 'ni: 'we:č 'tɛ:jko wɨ'si:əlɨga, **kə** je b'lə pa 'čo:sɨ. - Sɨ 'ja:s p'rišla 'čistə d'ru:ga 'du:əmə, **kə** sɨ pa š'la. - 'Tu je p'lux 'tak 'šəɯ, '**bəl kə** bɨ s 'kujemɨ a'ra:ɯ. - 'Bəmə 'mɔglɨ pa zado'wə:lnɨ 'bit 'tak, '**kak** je. - 'Tam je b'lə še 'kər za'jəbanə 'it 'gərta, kə je b'lə 'tɛ:jko s'nɛ:ga ɯ'čo:sɨx pə'zi:mɨ, **da** smə 'mɔglɨ 'kapatɨ.

VZROČNI ODVISNIK (kø):

'Pal smø pa 'kuma 'čo:kali, da sò š'li, **kø** sò 'to:kj p'jò:ncj b'lj. - Je pa 'tudi na 'li:əpa sù'rò:ušna b'la 'tu, **kø** je nì 'to:k 'gər 'biu, da 'či: x'tjeu 'dɛ:lat. - 'Lidj sò u'se 'su:ərtə za'čɛ:lì p'rɛ: u s'to:rex 'ca:jtex, **kø** x 'dò:xtəru 'či:sò 'tak 'xò:dli. - 'U je'si:ənj smø pa se wese'li:lì, **kø** sò 'bìle žj flɛncə'ri:je. - 'Ni:su p'rɛ: 'mi:əra 'me:u, **kø** sù p'rɛ: me'nike pø'sta:ulo. - 'Wəda, **kø** me je 'ra:t 'meu, je pač 'ku:pe 'gərta z'nosò. - Š'li smø pa u'si z we'sɛljem u'so:k na s'wò:j k're:, **kø** smø sù, u'so:k sù je ž'e'le:u s'wò:j 'du:əm, **kø** ga p'rɛ: 'ni:smø 'mɛ:lì. - 'Ni: 'upò se u 'xi:šò pər'ko:zatj, **kø** se je 'ačna 'ba:u.

NAMERNI ODVISNIK (da):

Peč 'e:dŋ je peč z'mi:ərom 'u:n 'a:stò, 'tɛ:jkø da je, 'so:mø zate'dɛ:lì, **da** je s'mi:əx 'biu. Op t'ri:jix si od 'du:əma 'šou, pa **da** sù x 'tistemu p'rišò. - Pa kø se je 'mašt pər'nɛe:sò, **da** sò 'pilì 'pal. - 'Bomø 'xi:lalì flincat, **da** 'bomø še pa 'laxkø 'ko:kø'ba:t zap'lɛsalì 'tudi. - 'Zo:dj 'cu:ə sò pa še djk'le:te b'le, **da** sò 'wu:n zə 'sɛnc g'rò:blì pa t'rò:sle. - 'Pa smø pa še 'wòdò g'rɛ:lì, **da** smø 'wa:le napò'ji:lì s 'toplò 'wòdò, **da** se 'ni:sò prexla'di:lì. - 'Ti: pa 'køj 'pò:j 'gəta u š'kɛdŋ, **da** 'boš 'sɛnò 'gər 'di:əwaa. - Pa 'ni:smø 'mɛ:lì p'rau 'bɛ:ša, **da** bì 'tak 'lɛpò se o'b'li:əklì. - 'Tam smø ga 'pale pòb'ralì pa 'nɛslì 'gəta dò 'Pò:xteŋka 'nətər u ku'xi:jò, **da** smø ga pøsu'si:lì, **da** 'nɛbì 'bu:n g'rò:tò.

POGOJNI ODVISNIK (čj, da, kø, brezvezje):

Čj se ne o'g'lo:sjš, 'ze: te pa u'do:rjɪm! - Čj 'ni:sj 'biu op 'sɛdmjx na 'ni:wj, te je b'lò žj s'ram. - Čj sò o'trò:cj b'le:nì b'lj, sù 'mògò peč 'kuj 'nɛst jix 'dò:uta. - 'Naj'bòl 'tɛškø je b'lò, čj je zas'po:lò. - Čj smø š'li kaj 'kupjɪt, u'se na g'la:wj, na g'la:wj pər'nɛst 'du:əmò. - **Da** sò še djk'le:te b'le pa **da** se je še 'ko:k muzj'kant z'na:šò 'kɛ:, 'pa se je pa špi:lawò pa p'lɛ:sawò. - 'Ma:, bì 'ja:s 'mo:ò 'tam 'bòl s'towa, bi 'ja:s 'du:əbla s'kuze 'lampe! - 'Pər 'mɛjì 'kɛ: 'kup p'rišlj, 'mine 'ni:sò u'za:lì. - Sù 'ja:s 'cu:ə p'rišò, 'bɛk 'da:lì 'jɛ:stj.

DOPUSTNI ODVISNIK (čjg'li:x da):

Pa še 'lu:šnò je b'lò, čjg'li:x **da** smø 'mòlj 'fɛ:jst 'dɛ:latj pa u'se. - Sù jìm pa d'ruč'køj pò'mowa, čjg'li:x **da** sò me 'tak 'unta na're:dli.

PRILASTKOV ODVISNIK (da, kọ, 'kak, 'ki:ərj):

Pa še 'du:əj d'ru:gi je p'rišo, **da** je z'na:u še 'kaj pọ'we:t ọt st'ro:xọ pa u'se 'su:ərte. - 'Ni:majọ 'ca:jta pa 'tut 'to:ke ma'si:ne sọ 'ži:ə, **da** u'se ku'ru:zọ ọflincajọ. - 'Jo:, je pa 'du:əbla 'e:ŋga 'to:kjga, **da** je 'gər p'lọ:čaa. - 'Pal sọ se pa ọs'ta:lj, **kọ** sọ 'tam 'si:əkali, u'si sọ se sme'jo:lj. - 'Tistọ 'bo:bŋcọ, **kọ** sọ p're: pər'raxlaj, je 'ni:əx 'tudj 'du:əmọ pər'pələ. - 'Biu je pa 'e:dŋ 'pu:əp, **kọ** me je 'mo:lọ 'ra:t 'wi:dọ. - Še 'Pe:rnačwa, **kọ** je žj 'najsta're:jša b'la, se je sme'jowa. - 'Ze:, sọ peč 'tistemu sme'jo:lj se, **'ki:ərj** je bres 'pu:šjna 'a:stọ. - 'Tam z'gu:ər je na 'lukna, **kọ** smọ u'čo:sj 'rɛ:epọ 'dọ:uta sp'ra:ulalj u k'li:ət. - 'Tam sma pa 'tistọ p'ropret, **kọ** je b'lọ 'nət za'fu:lanọ, sma 'wu:n. - Sŋ pa za'čɛ:wa g'le:t za 'tətem 'ma:jem 'dɛ:du, **kọ** ga 'mam 'ze:. - 'Ju:la, **'kak** je b'la 'je:ŋgawa 's'ɛ:stra.

ZAPLETENO ZLOŽENE POVEDI:

Kọ smọ pa p'rišlj dọ 'tiste 'xa:užŋge, tam kọ sọ flincalj, smọ pa 'či:stọ 'ti:xọ b'lj, smọ pa 'naj'pre: 'mo:lọ ọ'ku:wọ 'waglọ pọš'pɛ:galj, 'ko:k 'we:jkj 'kup ku'ru:ze je pa 'či: je 'kaj žj 'we:jkọ flj'n'co:rjọ, da 'nebj 'bowọ t'ri:əba pre'dọ:ugo nam flincatj. - 'Pa kọ se je pa pọflincawọ, sọ pa p'rišlj x'lọ:pcj s 'kašemj, da sọ flince 'kupe sp'ra:jlj, 'dɛ:kle sọ ku'ru:zọ 'bɛk z'nọ:sle, pa še 'mɛ:tlọ sọ pər'nɛ:sle, da sọ 'kup pọ'metle, da smọ 'pale 'laxkọ p'lɛ:salj. - 'Kɛ: je 'sərp pọb'ra:u s k'lɛxa, da ga je nab'ru:sọ, je 'ma:a mu pa 'puš 'da:t 'pal za'tu:ə, kọ ga 'so:ma 'ni: 'dowa u 'reke, da je 'mọ: 'sam pọb'rat. - 'Ni:sŋ wər'je:u, a je 'ri:əs al se zaje'ba:wa al pa da mọ'gọ:če 'ki:ərj 'mo: 'ko:kọ 'lu:bicọ 'nətra pa 'ko:kọ patri:əlampọ pa s'wi:ətj. - Pọ š'ti:rjəx 'li:ətɛx je pa 'pale 'ma:ma 'rɛ:kla pa 'fo:tər, da 'mərŋ 'iti u Wuzɛ'ni:cọ u 'šu:əlọ, kọ je 'biu u Wuzɛ'ni:cj 'te: žj 'nimškj 'je:zik, da se 'bom š'la nap're:j 'šu:əlat.

8 BESEDOTVORJE

Priponska obrazila imajo večinoma podoben pomen in funkcijo kot v knjižnem jeziku, razlikujejo se le po glasovni podobi. Pri tvorbi samostalniških besed je to videti takole:

- ec > -ɔc/-c/-ec ('kasɔc 'kasca, xɪ'na:ɯc xɪ'na:ɯca, 'pubec 'pubeca);
- ač > -o:č (se'ko:č, ka'wo:č);
- ar > -o:r (pod naglasom), -ər (brez naglasa) in -lər (zɪ'do:r, 'ku:xər, 'ba:jtlər, 'ka:jšlər);
- ak > -o:k (diɯ'jo:k, Kɔz'jo:k);
- an > -o:n (pes'jo:n);
- inja > -i:ja (gɔspɔ'di:ja, ku'xi:ja);
- nja > -na (p'rɔšna);
- ilja > -i:la (šj'wi:la);
- ezen > -iə:zɯ (bɔ'li:əzɯ);
- ev > -wa (p'li:ətwa, 'si:ətwa, 'že:twa);
- oba > -a:ba (sit'na:ba, žlɛxt'na:ba);
- ota > -u:əta (sra'mu:əta);
- alo > -owɔ/-o:lɔ (a'rowɔ/a'ro:lɔ);
- ilo > -i:əwɔ (mlɛ'zi:əwɔ, mɔtɔ'wi:əwɔ);
- (a)nje > -o:je/aje (p'ro:je, s'ro:je, b'ro:je; 'xu:jaje, 'li:ətaje);
- enje > -ɛ:je (kɔ'rɛ:je, tərɫ'ɛ:je, se'dɛ:je);
- išče > -iše (mraɯ'lišɛ).

Posebnost pa so pripone -eɲk, -lɪ, -ɯga in -ɔ:ɯje.

Primeri za pripono -eɲk: sɪ'wa:ɯjeɲk, k'ru:šɛɲk, š'kɔ:pjeɲk, k'ra:ɯjeɲk, 'ku:rjeɲk, 'pe:ɯčjeɲk, 'li:əšɛɲk, 'mi:zjeɲk, 'la:ɯžɛɲk, s'tu:djeɲk, re'jɛ:ɲk, 'kɔo:čjeɲk, 'mišɛɲk, 'pɔo:jeɲk, 'uši'bi:jeɲk, sme'tɔo:jeɲk, cɪ'diɯjeɲk, 'fičjeɲk, 'wi:jeɲk, 'ki:žlɛɲk, za'pərtjeɲk, pɔ'šɔ:bjeɲk.

Pripona -lɪ pomeni manjšalno in ljubkovalno: 'piskərɫɪ, 'pɛxərɫɪ, 'pu:əbelɪ, 'pimpelɪ, 'bingelɪ, 'cingelɪ, 'ba:ɯkelɪ, 'Ma:žɛɫɪ (*Tomažek*), k'ris'pa:mɛɫɪ, 'gašperɫɪ.

Pripona -ŋga je prevzeta iz nemščine (-ung): 'xacŋga, 'mi:əšŋga, p'rɔ:bŋga, 'fu:ətərŋga, 'kupŋga, 'we:zŋga (*poročni obred*).

Pripona -ɔ:uje se sicer pojavlja tudi v knjižnem jeziku za skupna imena (večinoma za rastlinje: hrastovje, gabrovje – prim. Toporišič 2000: 184), vendar je v govoru Sv. Jerneja pogostejša, pojavlja se tudi v izrazih za človeško in ima večinoma pomen slabšalnosti: ba'bɔ:uje, de'dɔ:uje, ter'bɔ:uje, fər'k'lɔ:uje, smər'k'lɔ:uje, fra'cɔ:uje, te'lɔ:uje, pisk'rɔ:uje, punč'kɔ:uje, puŋ'k'lɔ:uje, pe'čɔ:uje, ra'bɔ:uje.

V nadaljevanju navajam še nekaj posameznih primerov narečnih samostalniških izpeljank, v katerih se obrazilo razlikuje od knjižnega jezika: ɔ'bu:ja (*obutev*), x'ri:bər (*hrib*), 'mərɔɔ (*mrda*), 'ku:xla (*kuhalnica*), kərs'ti:tje (*krst*), pɔkrɔ'wa:uka (*pokrovka*), ku'ku:jca (*kukavica*), k'lepe (*klepalnik*), 'pi:ja (*pijančevanje*), k'lu:čanca (*ključavnica*), rj'be:žl̩ (*ribež, ribežen*), ž'gɔ:ŋkj̩ (*žganci*), 'purman (*puran*), bo'rɔ:uc (*bor*), pɔ'sɔ:dwa (*posoda*), 'bikj̩č (*bikec*), pɔ'na:čna (*polnočnica*), s'lɛčka (*skledica*), ɯ'dɔɯ (*vdovec*).

Posebna je tudi tvorba feminitivov k hišnim imenom, ki je podrobno razdelana na str. 169.

Med priponskimi obrazili za tvorbo pridevniških besed izstopa pripona -natŋ, ki izraža snovnost (p'lɛ:xatŋ, 'wu:natŋ, 'gumatŋ, s'mu:natŋ, pa'pi:ərnatŋ, t'ra:unatŋ) ali podobnost (g'lawnatŋ), posebna je tudi pripona -ritŋ ('faʊša'ritŋ, 'no:ga'ritŋ, x'wo:la'ritŋ), od knjižnega jezika pa se razlikujejo tudi obrazila v nekaterih drugih pridevnikih: 'ri:əwežŋ (*reven*), na'rɔ:bičŋ (*naroben*), 'šikan (*šik*), 'ɔ:bičŋ (*običajen*), 'ro:x (*rahel*), s'tɔ:žŋ (*otožen*). Poleg pripone -ški se sliši tudi -čki ('mu:čkj̩, ɯ't'ru:čkj̩).

Tudi po tvorbi glagolov se govor ne razlikuje bistveno od knjižnega jezika. O dodajanju predpon in sestavljanju prim. str. 58–59. Izstopa pa izpeljava glagola wa'ru:čwat/wa'ru:čkat (*varovati majhne otroke*) iz samostalnika wa'ru:čka in glagola ba'bi:čwat (*opravljati vlogo babice pri porodu*) iz samostalnika ba'bi:ca.

Sicer pa je tudi na besedotvorni ravni v govoru Sv. Jerneja opaziti velik vpliv nemškega jezika. Prevzete besede so različno prilagojene slovenskemu jeziku,

pri nekaterih je še ohranjeno izvorno obrazilo ('ajfər'zixtix, 'ma:xtix, 'lɛ:djɪk, 'fa:ɯlɪkajt), večinoma pa je prevzet le koren, obrazila pa so že domača ('cɛ:glou, fri:šɳ, g'wi:šɳ, cartl'ni:ja, faɯlɛncari:ja, fab'rika, š'pilika, birt'šaftərca, ɔpu'su:wat, pərš'tɛ:lat, naš'tɛ:lat, ɯš'tɛ:lat, pər'pu:cat, za'pu:cat, s'pu:cat), pri nekaterih besedah se pojavljata prevzeto in domače obrazilo (š'pi:laje, špila'raj; fru:əštɪk, fru:əška). Iz prevzetih korenov nastajajo nove besede in novi pomeni, ki jih v nemškem jeziku ni ('ga:sat *hitro teči, voziti, dirjati*; ma'si:nat 1. *delati z določenimi stroji*; 2. *hlastno jesti*; 3. *spolno občevati*).

Prav tako je pod vplivom nemščine v govoru zelo veliko samostalniških in tudi pridevniških zložen, ki so lahko v celoti prevzete ali pa so nastale v govoru: 'bɛ:š'pulfər, 'cimpərman, 'ɛk'la:jsna, 'cɔkl'šu:əx, 'cukərg'rax, d'rɔo:t'piršna, g'nu:əj'wɔo:ža, s'tɛla'ra:ja, 'tɔ:tɳ'gru:əbər, 'fu:ətərma'sin, 'rep'pa:na, Lɪs'nik'ka:jšlər; 'gala'bu:čɳ, 'no:ga'ri:tɳ, 'dara'mu:ətɳ.

9 BESEDOSLOVJE

Večina besed v običajnem občevalnem jeziku je **večpomenskih** (prim. Toporišič 2000: 114). To velja tudi za narečje. Večpomenke nastajajo z metonimičnim ali metaforičnim razširjanjem prvotnega pomena. Za ponazoritev navajam nekaj večpomenskih izrazov iz govora Sv. Jerneja: 'lɛ:ɬə (*leto, poletje*); 'ši:sa (*driska, gnojnica, naglica*); 'pukɫ (*grič, hrbet*); 'rušt (*ostrešje, nart*); k'nɛ:dɫ (*cmok, debelušen otrok*); 'lɛ:dər (*usnje, denarnica*); 'cu:cka (*žensko spolovilo, seč; pretopla pijača, navihano dekle*); 'mu:zika (*glasba, veselica*); 'nafa:jxtat se (*navlažiti se, rahlo se opiti*); k'lɔ:ca (*suha hruška, posušeni iztrebki na živalski dlaki*).

Od večpomenk »moramo ločiti besede, ki imajo sicer tudi enako glasovno podobo in več pomenov, med njimi pa ni videti kake metonimične ali metaforične povezanosti, niti si v danem trenutku ne moremo misliti, da bi bila taka zveza kdaj obstajala.« (Toporišič 2000: 115) To so **enakozvočnice** ali homonimi. Nekaj primerov iz govora: 'kɛ:la (*zagozda (der Keil), zidarska žlica (die Kelle)*); 'xɔ:fər (*nekdaj najemnik na kmetih, dar za cerkev*); p'rux (*kamnolom, kila*); 'pi:ja (*pijančevanje, naprava za stepanje*), 'ine (*tele, tam*); 'furt (*stran, zgodaj*); š'pi:lat (*igrati, spenjati konce črev s špilo*); 'pɔk (*šop, kozel*).

Predvsem zaradi mnogih prevzetih besed je v govoru tudi veliko **sopomenk**, pri čemer med samostalniki izstopajo sopomenski izrazi za *hudiča* (najpogosteje v pomenu *oseba, stvar, ki v govorečem zbuja jezo, nejevoljo*¹³): 'ta:jfɫ, 'tu:jfɫ, 'ta:jksɫ, ɯ'ro:x, 'na:rc, 'cɔ:tɫ, 'cɔ:pərnɪk, xɯ'dir, xu'di:č, xu'di:k, š'mɛnt, z'lu:ədɟ; za *omejenega, neumnega moškega*: bu'da:lɔ, 'bumbər, 'ci:əpɔc, 'čɔ:lɟ, 'čɔxan, 'xərtan, 'xa:lɟ, 'xažgan, 'lu:dɫ, 'pərɣan, te'lɛ:bɯs, t'rɔ:tɫ, 'te:rc, 'tumɛɟ, t'rep in za *omejeno, neumno žensko*: 'xampa, 'te:rba, 'tu:dla, t'rɔ:la, 'a:ɯša, 'fuksa. Med pridevniki je največ sopomenskih izrazov, ki ustrezajo knjižnima pridevnikoma *neumen* ('čɔ:rɔɯ, pərflɪkjen, pər'kɛ:lan, pər'ti:šen, 'tumast, 'tum'tum, za'ga:man, za'rukan, 'zi:əran) in *skopuški* (k'lɛ:cast 'ga:jcast, k'lu:əžɯ, š'kərtast, s'ti:sjen, s'ni:əden, škər'pi:čast, 'wu:əxərskɟ, 'tərt, 'dɔ: pɔ'te:gjen). Številno

¹³ Prim. razlago pod geslom šment v SSKJ: ekspr., z oslabiljenim pomenom izraža odklonilen odnos do osebe ali stvari, ki jo določa navadno prilastek.

sopomenk narašča tudi z ekspresivno rabo (in metaforičnim razširjanjem pomena) prvotno nesinonimnih izrazov. Tako se namesto glagola pre'tepst pogosto uporabljajo čustveno zaznamovani izrazi: na'xobl̩at, na'r̩e:zat, nakl̩e:st̩jt, na's̩e:kat, na'ž̩o:mat, nam'l̩o:t̩jt, nat'rupat, namesto glagola z'mi:əšat se (kõm̩) izrazi: s'catat se (kõm̩), ʉtrgat se (kõm̩), z'r̩o:lat se (kõm̩), s'pi:əgat ('ka:ga), s'pipat ('ka:ga), 'zi:ərxat ('ka:ga), v pomenu *zelo hitro pripeljati/prispeti* pa slišimo naslednje ekspresivne izraze: p̩ər'p̩eɡlat ga, p̩ər'ni:ət̩jt ga, p̩ər'k'lat ga, p̩ər'ž'gat ga, p̩ər'kad̩jt se, p̩ər'ga:sat, p̩ər'pič̩jt ga.

Ostale sopomenke, ki sem jih izpisala iz gradiva:

Samostalniki: 'f̩o:c̩n̩, 'bač̩n̩; 'pirš̩na, 'ši:ət; 'de:k̩le, 'puža; 'la:r̩m̩, ga'la:ma, ra'mu:əš; 'čo:ča, š'pilika; s'ru:ət̩a, 'te:r̩ba; sra'mo:k, 'te:rc; 'tri:əs̩ka, t̩ər'ši:ca, ɔ'bi:ər; k'sixt, fri:s; 'ru:če, 'a:ʉtre, 'x̩o:zn̩t'r̩e:g̩ər̩j; 'kat̩oç, 'k̩o:č̩jeŋk; 'la:t̩ər, 'det; 'lape, 'pap̩n̩; 'xo:ba, 'li:ət̩anca; 'a:grat, 'ga:rt̩j; 'a:trek, 'la:ʉž̩eŋk, froc; 'xa:jz̩l̩, 'šajs'xa:jz̩l̩, 'apurt; 'x̩o:f, 'g̩o'ri:ca; 'w̩o:za, ž'nu:əra; 'šo'pi:ne, flince; 'made, 'pute; š'wi:ŋɡ̩l̩ç, š'mug̩l̩ç, š'wi:ŋɡ̩l̩ç̩e:g̩l̩ç; 'ma:j'pa:m, 'm̩o:ja; s'l̩ečka, 'šalca; 'ž̩o'ki/'ž̩ak̩j, 'z̩o'kn̩j, š'tu:nf̩j; 'b̩o'k'ša:jt, d'rik̩l̩; 'b̩o'lc̩n̩, 'wal̩jč, 'tuf̩ər; 'o:f̩ər, 'ka:jš̩l̩ər, 'ba:jtl̩ər; k'l̩o:ž̩n̩, k'lump, ra'fu:da; 'šala'ba:jz̩ər, 'po:c̩ər; č'r̩e:te, š't'r̩e:ne, š't'ri:k̩j (*žile v fižolu*); 'x̩o:d̩ər, 'p̩ojsla, š'pamp̩et; štuk'ru:əbn, k̩o'ra:ba; š'tuk, 'f̩o:s̩n̩; ca'ra:ʉze, 'f̩e:ce, 'bance, š't'ra:n̩çl̩ 'no:tan; 'no:jga, t'raxa.

Pridevniki: 'gala'bu:č̩n̩, 'kaš̩eg'laʉ; 'gala'ri:t̩n̩, 'no:ga'ri:t̩n̩; k'ša:jt, 'kumš̩n̩; š'wic̩n̩, 'xi:c̩n̩; g'ma:jt̩n̩, 'ma:xt̩jx, cuf'ri:d̩n̩; 'č̩o:xast, 'm̩ərdast, m'r̩e:žast; zam̩ər'la:ʉ, zakum'ro:n.

Glagoli: 'f̩o:c̩n̩t, 'bač̩n̩t, 'muz̩n̩t, p̩ər'ti:s̩n̩t; st'ru:cat, zg'ri:wat; 'x̩ər̩l̩jt, x'ri:ət̩jt; d̩o'f̩o:lgat, d̩o'ro:t̩at; d̩o'k̩e:lat, d̩o'ki:jat; 'xi:jat, 'xe:rat; š'wi:ŋɡ̩lat, š'mug̩lat; k'wantat, sala'bantat, p'ledrat, 'labrat; 'fu:lat, 'š̩o:pat; c'wa:jflat, 'c̩e:mr̩at, 'j̩omrat, c'wi:ndrat, sk'n̩e:cat; za'x̩acat, za'ni:ət̩jt; 'z̩e:lxat, p̩o'woj̩jt; 'kiclat, ci'gatlat; šp'ra:jcat se, 'go:rat se, '(x)̩o'sl̩jt se; 'rukat, 'ž̩o:kat, š't̩o:kat; 'ša:ʉsnt, ʉ'š̩eŋ̩jt, 'pa:js̩n̩t, ʉ'jest; ʉš'tiftat, ʉš'pi:lat; f̩ər'de:rbat, 'f̩ər'nix̩tat, 'xi:n 'ri:xtat; 'f̩e:xtat, t'ru:cat, p'r̩o's̩jt; 'x̩ecat, 'š̩untat; š'wantat, 'ša:jtrat; zafad'ri:əs̩at, zafər'ž'mo:gat; p̩om̩ər'le:t̩jt, p̩o'mandrat, p̩o'tancat; 'la:jnat, 'ž̩wekat; 'kantat, 'r̩o:lat, 'kuglat, p̩o'to:kat; za'fa:t̩jt, za'tu:l̩jt; 'ru:əšt̩at, 'rumplat; 'du:xat, 'dunftat; s'fu:l̩jt se, sp'lest

se; 'ba:jžat se, š'ta:tj̄t se; nap'ra:ulat se, na'r̄e:jat se; š'imfat, 'unta 'd̄e:lat;
naš'pukat, 'ḡar p'lo:č̄at; (uro) nag'li:xat, 'cu:ə naš'ti:mat, naš't̄e:lat, naš'ta:j̄t;
'm̄ərdat se, m'r̄e:žj̄t se, k'ro:mat se; 'čurlat, 'nu:rat; nam'r̄e:žj̄t, nak'ro:mat;
c'mu:l̄j̄t, 'gu:zat; 'madat, 'putat; š'r̄o:jat, 'zi:əwat, 'b̄o:l̄j̄t, d'rit se; šil'j̄o:tj̄t, š'n̄o:fat,
šn̄o'fi:ərj̄t; š'pi:nat, k'lupat.

Prislovi: z'ra:un̄o'sam, g'ri:əde'sam; 'zi:x̄ər, g'wi:šn̄o; mlad'ja:, mla'd̄e:ga; star'ja:,
sta'r̄e:ga; 'ne:reš, č'la:js.

Povedkovniki: g'wa:ut̄ix, 'ma:jst̄ər, 'ku:əs.

V nadaljevanju je predstavljeno zbrano gradivo za narečni slovar. Gradivo ne vsebuje iztočnic, ki so enake kot v knjižnem jeziku ali se od knjižnega jezika razlikujejo le zaradi drugačnega razvoja posameznih glasov. Zbrane so torej le besede, ki jih v knjižnem jeziku ni ali pa se od knjižnih zelo razlikujejo (po obliki ali pomenu). Zaradi bližnje Avstrije in ker je bilo območje južne Koroške in Štajerske v preteklosti podvrženo grobim ponemčevalnim pritiskom, gre večinoma za besede, prevzete iz nemškega jezika. V nadaljevanju je dodano tudi zbrano frazeološko gradivo. Besede in stalne besedne zveze sem zbrala z intervjuvanjem informatorjev, z večletnim aktivnim usmerjenim poslušanjem govora in zapisovanjem ter z lastno kompetenco rojenega govorca.

Za geslom in podatkom o besedni vrsti so pri večini prevzetih besed za primerjavo v oklepaju navedeni ustrezni nemški (večinoma) knjižni izrazi, sledi razlaga, ki je lahko dopolnjena z ilustrativnim gradivom oz. primeri iz govora. Frazeološko gradivo je predstavljeno v posebnem poglavju.

Pri določanju pomena sem si pomagala tudi z razlagami v SSKJ, pri čemer sem ugotovila, da so nekatere izmed zbranih besed (in pomenov), ki se v narečju pogosto uporabljajo, sicer zapisane tudi v SSKJ, opredeljene pa so z različnimi kvalifikatorji, npr. nar.: odor ('a:d̄ər), camar ('co:m̄ər), žehtar ('ža:xt̄ər), potakati (p̄o'to:kat); nižje pog.: štrikati (št'rikat), šalica ('šalca), špegati (š'p̄e:gat), špraha (šp'ro:xa); vulg.: drek (d'rek), srati (s'rat); knjiž. netiti ('ni:ətj̄t), rajati ('r̄o:jat), tolst ('t̄o:ust) ...

9.1 GRADIVO ZA NAREČNI SLOVAR

ab'fo:l -a m (der Abfall) *odpad*

'a:dər ɔ'dɔra m *zgornji del njive, prostor, s katerega se je zemlja z oranjem odstranila*: Na 'wərx 'ni:ve, kɔ ži 'ni: 'we:č 'kaj 'ro:slɔ, je 'biɥ pa 'a:dər. 'Tam je 'bowa 'so:ma 'pi:əč.

ad'ri:ca (tudi **xad'r:ica**) -e ž *majhna rjavordeča mravlja*

'a:grat ag'ro:da m *vt*

'ajərš'pa:js -za m *pečena jajca*

'a:jbjš -ža m *slez*

'ajfər'zixtix prid. neskl. (eifersüchtig) *ljubosumen*

'a:jfrat -am nedov. *biti ljubosumen*

'a:jxl -na m *v krog postavljeni in tako zloženi snopi po žetvi, predvsem ovs*

'a:jmər -a m (der Eimer) *vedro*

aj'mo:xɔc -a m (die Einmach) *obara*

'a:jzŋ'aksər -a m (die Eisenachse) *železna os*

'a:jzŋ'po:n -a m (die Eisenbahn) *železnica*

a'mo:r (tudi **xa'mo:r**) -ja m *omara*

apɔ'te:ka -e ž (die Apotheke) *lekarna*

'apurt -a m (der Abort) *stranišče*

a're:st -a m (der Arrest) *zapor*

'ašŋ'pe:xər -a m (der Aschenbecher) *pepelnik*

'a:ubetŋ -na -ne prid. *neroden (tudi slabega izgleda), odročen, okoren*

au'biks šalj. v zvezi na au'biks *postrani, površno*: A kla'buk 'mo:š pa na au'biks?

'auf medm. (auf) *izraža spodbudo pri vstajanju*: 'Au!f! 'Ze: pa u's'tani pa g're:ma!

au'frixix prisl. (aufrichtig) *odkrito, naravnost*

aug'mo:s -a m (das Augenmaß) *občutek za mere*: Smɔ pa u'se 'koj na aug'mo:s

'di:əlali. A 'ti je k'ra:wa aug'mo:s pɔ'jedla? *Ti pa res nimaš občutka za mere!*

'aus (das Aus) v povedni rabi, v zvezi 'bit 'au:s: 'Ze: je pa 'aus. *Konec je, ni več poti naprej.*

au's'gu:s -a m der (Ausguß) *odtok*

'auspuf -a m (der Auspuff) *izpušna cev*

'a:utre (tudi **'xa:ut**re) -tər ž mn. *naramnice*

'baj prisl. *baje*

'bačka -e ž ekspr. *veliko, močno dekle ali ženska*: 'Pɔo:, 'ko:ka 'bačka je!

'bačkər -a m ekspr. *velik, močan fant ali moški*

'bačŋ -a m *klofuta*

'bačŋt -em dov. *klofutniti*

'ba:jbika (das Weibchen) 1. *zajklja*; 2. *samica*

'ba:jsa -e ž slabš. *debelo dekle ali ženska* (Prim. ime za belo kravo: 'Ba:jsa.)

'ba:jsat -am in -šem nedov. 1. *pleskati*; 2. šalj. *snežiti*: A 'na:s pa 'ba:jšejo 'zuna?

'ba:jžat se -am nedov. *ukvarjati se*: Ne 'do: se mɔ 'we:č 'ba:jžat ž 'ji:əm.

'bampelj -a m 1. *drobna črna rozina*; 2. *drobni iztrebek (zajčji, ovčji)*

'bance 'banc ž mn. slabš. *nekvalitetna oblačila*

'bandl̩c -a m *večja podolgovata plastična posoda z ročaji*

'bart (tudi 'ba:t) 'bo:rt̩ ž (nem. vart (Fahrt) *voznja, pot*) krat: Ži d'wi:ə 'bo:rt̩ me je za 'nu:əs pɔ'te:nɔ.

'bašlat se -am nedov. (waschen) *umivati se*

'ba:udl̩ -na m *žuželka brez kril*

'ba:udlat -am nedov. *plaziti se, predvsem otrok*

'ba:ukel̩j -a m otr. 1. *poosebljen strah*: Či 'neboš 'bɔ:gɔ, te 'bɔ pa 'ba:ukel̩j 'du:əbɔ; 2. *umazan človek*: Sɔ t̩j 'rɛkl̩j, s̩j pa g'li:x 'to:k kɔ n̩j 'ba:ukel̩j, kɔ s̩j 'biɥ 'fɛ:jst za'mo:zan; 'Lu:be 'a:trɛk, 'ko:j s̩j pa 'te: 'di:ələwɔ, da s̩j d'ruč 'to:k 'ba:ukel̩j?

'ba:ux -a m *trava, ki raste na slabi (planinski) zemlji*

'ba:ukat -am nedov. *plaziti se, predvsem otrok*

'bazat -am nedov. *početi nekaj sumljivega, nekaj prikrivati*

'bɛ:bərca -e ž *veverica*: 'Kak je 'bi:c̩k, pa 'jo: g're: kɔ 'bɛ:bərca gərta pɔ 'pa:mɥ!

'bɛkərca -e ž (der Wecker) *budilka*

'bɛ:š -a m (die Wäsche) *perilo*

'bɛ:š'pulfər -a m (das Waschpulver) *pralni prašek*

beš'tɛk -a m (das Besteck) *jedilni pribor*

'bɛk prisl. (weg) 1. proč, *stran*: 'Pɔ:j ži 'bɛk nɔ'ba:t!; 2. 'bɛk p'rit *umreti, uničiti se, izginiti*; 3. bɛk 'bit *biti mrtev*: Pa 'minda 'jo: 'ni: 'bɛk!; 4. bɛk sp'ra:jt (se) *ubiti (se)*

beš'tɛk -a m (das Besteck) *jedilni pribor*

'bɛ:tat se -am nedov. (wetten) *staviti se*

'be:zgat -am nedov. *bezljati*

'bi:ca -e ž *babica*

'bicel̩j -a m ljubk. *ovčka, jagnje*

'bicka -e ž ljubk. *ovčka*

'bic̩j -ja m ljubk. *ovčka, jagnje*

'bi:c̩k prid neskl. *vitalen, poskočen, brhek*

'bič̩j -ja m ljubk. 1. *bikec*; 2. *trmast otrok*

'bi:dər -a m (der Widder) 1. *oven*; 2. *trmast moški*

bi'ka:r̩jt -im nedov. *trmariti*

'bikast̩ -a -e prid. *trmast*

'bik̩nt -em dov. samo v zvezi 'dɔ: 'bik̩nt se *upreti se, ne nadaljevati*

'bi:ncat -am nedov. *brcati*

'bi:nc̩nt -em dov. *brcniti*

'binta -e ž *vejalnik*

birt'šaftərca -e ž (die Wirtschaftlerin) *gospodarica, gospodinja*

'birc'aus -a m *gostilna*

b'luncat -am nedov. *pljuscati*: 'Tɛ:jkɔ 'wa:de s̩ɥ s'pi:əwa, da m̩j 'koj 'tak b'lunca pɔ 'lampɥ.

b'lunc̩nt -em dov. *pljuskniti*: M'li:əko b'luncne 'u:n z 'ža:xtəra.

b'lu:z̩jt -im nedov. *blebetati, nespametno, nepremišljeno govoriti*

b'luznt -em dov. *blekniti, reči kaj nepremišljenega*
'bo:ba -e ž 1. *ženska*; 2. *žena*; 3. *ekspr. strahopeten moški*: A s₁ bo:ba a s₁ 'det?; 4. *snop žita na vrhu kope*
'bo:bjenk -a m *ženskar*
'bo:gnərca -e ž *manjša navadna sekira*
'bək'ša:jt -a m *vpredna vaga (kratek drog pri vozu, plugu, na katerega se pripneta vpredni vrvi)*
bə'lə:je -a s *bolezen*
'bəlcn -a m *valjček za nanašanje barve na steno*
'bəlcnat -im nedov. *nanašati barvo na steno z valjčkom*
'bəl:ljt -im nedov. slabš. *tuliti (živali in človek)*
'bo:rat -am dov. *vprašati*
bo'rə:uc -a m *bor*
'bo:sər'wo:ga -e ž (die Wasserwaage) *vodna tehtnica*
bə'zə:uje -a s *bezeg*
b'rit -jem nedov. v zvezi 'u:n b'rit *klestiti, obsekavati tanjše veje, ki ostanejo po spravi lesa in drv, da nastanejo okleščki za kurjavo*: P'ri:gl₁ 'u:n b'ri:ješ pa z 'wi:je:jkəm.
b'ritəf (tudi **b'ritaf**) -a m (der Friedhof) *pokopališče*
'bu:ərŋ -a -e *boren, reven*
'bucl -na m *šop* 'bucl 'sɛ:na
'buclat -am nedov. *po pranju pripraviti volno za krtačenje*: 'Buclal₁ smə 'wu:nə, 'jo:, kə s₁ 'w:unə ɔp'ra:u, se je 'kup 'dəržea, p'rɛ: da s₁ gə skər'to:čo, s₁ 'mɔgə 'pal pa z'buclat gə, 'tak na'ro:znə ras'pi:pat.
bu'čɛ:la -e ž *čebela*
bu'čɛ'jo:k -a m *čebelnjak*
'bu:dat -am nedov. slabš. *šivati*
'bukle 'bukl ž *knjiga*: 'Ko:j te 'mo:š za ne 'bukle?
'bukelj -a m ljubk. *prašiček*
'bumbər -a m *tepec*
'burglat -am nedov. *premikati se in klopotati (dajati kratke, votle glasove)*: C'wɛ:jkə s₁ s'pi:əwa, 'wa:da m₁ 'ko:j 'tak 'burgla pə 'lampu.
'burkl -na m *ročica pri plugu*: T₁ s'ri:ədŋ 'burkl je 'u:n 'pə:də.
'buršt v povedni rabi, v zvezi 'bit 'buršt kəmu *biti komu vseeno za kaj*
'cərŋt -em dov. navadno v zvezi 'cu:ə 'cərŋt *malo priliti*: A 'či: 'də:bər 'čaj? 'Məre pa 'mo:ə 'ruma 'cu:ə 'cərŋt.
'ca:xŋ -a m (das Zeichen) *namig, znamenje ob smrti nekoga*
'ca:jgər -a m (der Zeiger) *kazalec na uri*
'ca:jxŋ -a m (das Zeichen) *ris, znak*
'ca:jt -a m (die Zeit) *čas*
'ca:jtŋge 'ca:jtŋg ž mn. (die Zeitung) *časopis*

ca'ra:uza -e ž slabš. 1. *nekvalitetno, tudi razvlečeno oblačilo*; 2. *resica ali kar je resicam podobno*: 'Ko:j t̩ pa 'te: za ne ca'ra:uze 'bək wi'si:jə?; 3. *žaljivka za žensko*: A ta ca'ra:uza se je d'ruč pərw'li:əkla!

'cartlat -am nedov. (zärteln) *ljubkovati, crkljati*

cartl̩'ni:ja -e ž (die Zärtlichkeit) 1. *razvajanje, crkljanje*; 2. *oseba, ki jo razvajajo*

'catat -am nedov. 1. *lasati*; 2. ekspr. *ne imeti urejenih misli, početi neumnosti, mešati se komu*: 'Zo:dne 'ca:jte ga 'ču:dnə 'cata.

ca'tə:uʒe -a s slabš. *oblačila*

'c̩e:gləu -awa -awe prid. (zäh) 1. 'c̩e:glawe 'ma:sə *trdo, žilavo meso*; 2. *trdoživ, odporen*

'c̩e:gl̩c -a m (der Zettel) *papirček, listek*

'c̩e:x'maštər -ra m *cerkveni ključar*

'cek -a m (die Zecke) *klop*

'c̩e:mr̩at -am nedov. *jadikovati, tarnati*

'c̩e:na (tudi 'c̩e:jna) -e ž (die Zeine) *košara*

'cepe *držalo pri cepu*

'c̩etlat -am nedov. (zetten) *trositi*

'ci:əgl̩ -a m (der Ziegel) *opeka*

'ci:ər -a m (die Zier) *okras*

c̩j'diuj̩ɛŋk -a m *cedilo*

c̩j'gatlat -am nedov. *žgečkati*

c̩j'gatəc -a m *žgečkanje*: Ci'gatəc m̩ č̩e nar'di:. *Ni žgečkljiv.*

'cimər -a m (das Zimmer) *soba*

'cimərka -e ž *vrsta tesarske sekire*

'ci:ma -e ž 1. *poganjek iz gomoljev nekaterih rastlin v zimskem času* (kot v SSKJ); 2. otr. *penis*

'ci:mat -am/-lem nedov. *kaliti, poganjati kali*

'ciŋgl̩ -na m (die Klingel) *majhen zvon, navček*

'ciŋgel̩j -a m (die Klingel) *zvonček*

'ciŋk -a m (stvn. bav. zink) *maščobni krogec na juhi*: 'Ma:, je 'ma:sna 'župa, s̩ə se ʊ'se 'cink̩j gər na're:dli̩.

'cimpərman -a m (der Zimmermann) *tesar*

'cimprat -am nedov. (zimmern) *tesati*

cin'ta:wər -a m *tavžentroža*

'ci:ux 'ci:uʒa m (das Zeug) *orodje*

c'mowə prisl. (zu wenig) *premalo*

c'mu:l̩it -im nedov. *z usti izsesavati tekočino iz česa*: c'mu:l̩it pəma'ra:n̩čə, 'cukər; 'Pə'čə:s̩j c'mu:l̩j 'cukər, da t̩ 'nebə 'də:ʊta ʊ's̩əʊ.

'co:gat -am nedov. (verzagen) *obupovati*

'cokl̩'su:əx -a m *delovni čevlji z lesenim podplatom*

'cokŋ'pək -a m slabš. *stvari, ki pripadajo enemu človeku, tudi prtljaga*: Pə'ber̩j s'wə:j 'cokŋ'pək pa 'pə:j!

'co:la -e ž *ustaljeno opravilo vsak dan ob istem času, največkrat delo pri živini, tudi obrok*: Či 'ni:sj 'me:u p'ra:wj 'ca:jt 'ku:xano, so pa 'reklj, da 'ni:maš no'be:ne 'co:le.

'colnga -e ž (die Zahlung) *plača*

'colš'tok -a m (der Zollstock) *lesen zložljiv meter*

'co:mər -a m *camar (spremljevalec mladoporočencev na poroki, zadolžen za veselo vzdušje, nekakšen voditelj na koroški poroki)*: Či 'ni: b'lə 'co:məra pa s'wɔo:tije, pa 'ni: b'la p'ra:wa 'xɔ:set.

'cɔo:ta -e ž, rod. mn. 'cu:ət 1. cunjja, krpa za brisanje: 'O:, pɔ'li:əwa sɔ! 'De: mɔ no 'cɔo:tɔ; 2. samo v mn. *oblačila*: 'Ke:jko 'li:əpex 'cu:ət 'mo:š pa 'ti! 3. samo v mn. *perilo*: 'Nas 'mərɔ še 'cɔo:te o'be:sit.

'cɔ:pərnɪk -a m *hudič, odvečna, nepotrebna stvar*: 'Ko:j 'zan 'cɔ:pərnɪk se mɔ je d'ruč 'tu 'gər u'si:ədo?

'cɔ:tɔ -na m 1. *raztrgan človek*; 2. *odvečna, nepotrebna stvar, hudič*

cɔtɔ'ni:ja -e ž 1. *raztrgana oblačila*; 2. *neurejena, revna domačija, kjer pušča streha ipd.*

'cɔ:tɔu -awa -awe prid. *raztrgan*

'cɔu prisl. *čisto*: 'Nas sɔ pa 'ne:ko 'cɔu 'fertix.

'cu:ə prisl., pogost ob glagolih (zu) *zraven*

'cu:əman -a m (der Zuname) *vzdevek*

'cuc -a m *duda*

'cucl -na m ekspr. *šop*: 'Te: pa 'či:sɔ 'ma:a 'tak 'we:jko t'ra:we na'tərgat, 'mo:lə 'ne:ka, 'koj 'tak nɔ 'cucl.

'cu:cka -e ž 1. *žensko spolovilo*; 2. *seč*; 3. *pretopla pijača* 'Ko:j je tu za na 'cu:cka? Pa 'jo: 'ni: za 'pit!; 4. šalj. *navihano dekle*: 'Ti 'cu:cka, 'ti!

cufri:dɔ -a -e prid. (zufrieden) *zadovoljen*

cu'fu:əs prisl. *peš*

cug'ru:nt samo v zvezi 'it cug'ru:nt *propasti*

'cux 'cu:ga m (der Zug) *vlak*

'cux'žo:ga -e ž (die Zugsäge) *ročna žaga na poteg za dva*

'cukər 'cukra m (der Zucker) 1. *sladkor*: 'Ke:jko 'cukra 'bɔ 'me:wa 'dat cu:ə x k'ro:pom?; 2. *bonbon*: A 'ciu 'pa:kl 'cukro ste žɔ pɔ'je:dli?

'cukər'xu:ət -a m (die Zuckerhut) *zeleni radič*

'cukərg'rax -a m (die Zuckerbse) *sladkorni grah*

'cukat cuka me nedov. *kolcati*

c'wa:jflat -am, nedov. (zweifeln) *tarnati, jadikovati*

c'wa:la -e ž *cepič, enoletni poganjek, s katerim se cepi*: Či 'xočeš 'ne:ka 'pe:ucat, 'mərš 'met c'wa:le.

c'we:jko prisl. *preveč*

c'we:gn samo v zvezi p'rit c'we:gn *ozdraveti, opomoči si*

c'we:rgɔ -na m (der Zwerg) 1. *kokošji samec pritlikave sorte*; 2. *zelo bahav mlad moški*

c'we:rglca -e ž (der Zwerg) *kokoš pritlikave sorte*
'cwikat -am nedov. (zwicken) *obotavljati se, čutiti strah pred nečim*
c'wiknt -em dov. (zwicken) *zaradi strahu si premisliti in ne opraviti načrtovanega*
c'wi:ndrat -am nedov. *tihó jokatí, tarnatí*
c'wi:ngga -e ž (die Zwinge) *primež, spona*
c'wi:ærŋ -a m (der Zwirn) *sukanec*
c'wi:žla -e ž rogovila: C'wi:žla je pa, čj 'mo: sm'ree:ka d'wo: 'wərxa al pa 'wɛ:je, kɔ jɔx 'wɛ:tər 'dɔ: na'lɔ:mj, sɔ 'tudj c'wi:žle.
čər'ni:ca -e ž 1. *borovnica*: 'Li:ətɔs 'čərníc 'jo: kɔ 'ni:; 2. *strjena kri pod kožo, ki nastane kot posledica udarca, največkrat v obliki in velikosti borovnice*
čərnj'čɔ:u čərnj'čɔwa m *borovničevo grmičje*
čər'ni:čɔuc -a m *borovničevo žganje*
čər'nu:dj -na m slabš. 1. *temnopolt človek*: 'Ko:j je 'kaj štu'di:əraa, da sɔ je 'du:əbla 'to:kjga čər'nu:djna!; 2. *umazan, neumit človek*: Za 'bɔžjɔ 'wɔ:lɔ, ko:j sɔ pa 'te: 'ti: 'dɛ:ɔ, da sɔ 'to:k čər'nu:dj!
čər'nu:dlast -a -e prid. *temnopolt*
'čadrj -ɔ(u) m mn. slabš. *neurejeni dolgi lasje*
'čapnt -em dov. *hitro zagrabití*
'časka prisl. *takoj*: 'Časka 'bɔm 'fe:rtjx.
'čɛ:dn -a -e prid. 1. *čist*; 2. *razumen, pameten*: 'An pa ne 'wɛm, čí je 'číst 'čɛ:dn.
čjg'li:x vez. *čeprav*
čj'gumj -ja m *žvečilni gumi*
'čike'tur -ja m *omet na starih lesenih hišah*
č'la:js (tudi c'la:js) prisl. *namenoma, nalašč*
č'mærknt -em dov. ekspr. *klofutniti*; 'kup č'mærknt *skrčiti se*
č'mi:ga -e ž *zelo slaba pijača*
č'mo:rjt -im nedov. (schmören) 1. slabš. *pečí*; 2. slabš. *kaditi*: A 'ti: še 'či:sj 'xɛ:ɔ č'mo:rjt?
'čɔban -a m slabš. *pastir*: 'Ti: se pa saj 'mowɔ z'ri:xtj, sɔ pa g'liɔ 'to:k kɔ nj 'čɔban!
'čɔ:ča -e ž *igrača*
'čɔ:drɔu -awa -awe prid. *skuštran*
'čɔ:fnt -em dov. ekspr. *blekniti, zabrusiti*: 'Čo:sj tɔ pa žj 'to:kɔ 'čɔ:fne, da 'če 'wi:əš, a je 'dər pər tɔ p'ra:wj.
'čɔgelj ljubk. *teliček*
'čɔxan -a m slabš. *neumen, počasen človek*
'čɔ:xast -a -e prid. *zelo počasen*
'čɔ:xat -am/-lem nedov. ekspr. *biti zelo počasen pri kakšnem opravilu*
'čɔ:lj -ja m slabš. *neumnež, tepec*; 'biŋkɔštɔnj 'čɔ:lj *kdor na binkošti vstane zadnji pri hiši*
'čɔ:ɔu -awa -awe prid. *neumen*
č're:pat -lem nedov. *pohlepno ali veliko piti*

č'repnt -am dov. ekspr. *pasti, telebniti*: Da 'neuš 'dɔ: z d'ri:əwe č'repno!

čres predlog *čez*

č'ree:ta -e ž *kar je podobno niti*: Čj se 'sɔk fər'de:rble, se 'začne ũ'ličt, sɔ 'tudj č'ree:te 'nətre, pa čj 'tak 'ta: pɔ k'li:əx 'nɛe:ka 'ro:ste, sɔ 'tudj č'ree:te, pa fi'žɔ:la 'mo: 'laxkɔ č'ree:te, 'tiste 'či: 'fa:jŋ.

č'ree:tast -a -e prid. *nitast*: č'ree:tasta fi'žɔ:la

č'ree:tat se -am nedov. *nastajati niti podobna oblika* 'Li:əs čj se 'ni: 'ci:əpɔ za 'šintŋne, se je pa č'ree:tɔ al pa ž'li:əbɔ, 'pale je pa 'pɔ:knɔ.

č'ri:əp -a m *velik lonec, velika količina*: 'Ni: t'ri:əba 'to:k č'ri:əp 'da:t 'ku:xat!

č'ri:əs prislov *čez*

'ču:dŋ -a -e prid. 1. *čuden, nenavaden*; 2. *velik*: 'Ti: 'mo:š pa 'jo: pre'ču:dne x'lo:če. A sɔ s'xujaa čj 'ko:j?

'ču:dno prisl. *zelo*: 'Nas sɔ 'biŋ pa 'ri:əsŋ 'ču:dno p'ri:dŋ.

'čuga -e ž ljubk. *telica*

'čugi -ja m ljubk. *телиček*

'čurlat (tudi **'čurat**) -am nedov. *počasi delati, zamotiti, zaigrati se*

č'wekat -am nedov. 1. *žvečiti*; 2. slabš. *govoriti*

č'we:špl -na m *sliva*: č'we:špl k'nɛ:dŋŋ *slivovi cmoki*

'dər poudarjalni členek (podobno kot 'ri:əsŋ) 'Ze: 'mərte se mu pa 'dər zax'wo:ljt.

'dər'mər samo v zvezi na're:t 'dər'mər *razburiti se, raziskati kaj, da bi prišli stvari do dna*

dər'gɛ:ma prisl. *drugje*

dara'mu:ətŋ -a -e prid. (gutmütig) *dobrovoljen*

de'dɔ:ujɛ -a s slabš. *več moških*

'dɛkl -na m (der Deckel) *pokrov*

de'la:wat -am nedov. *razgrajati, noreti, biti v gibanju (navadno otroci)*

'det 'dɛe:da m, mn. 'dɛ:dj 1. odrasel moški: 'Če:ra je p'rišɔ 'nŋ 'det, ga 'či:sŋ 'pɔo:znaa. – 'Ciŋ 'det sɔ žj; 2. mož

'dixŋga -e ž (die Dichtung) *tesnilo*

'dixt prid. neskl. (dicht) 1. *zatesnjen*; 2. *pri pravi pameti*; 3. *trezen*: 'An pa 'ro:jtam 'ni: 'we:č 'cɔŋ 'dixt.

'dixtat -am dov. (dichten) *tesniti*

'di:la -e ž (die Diele) 1. *deska*; 2. ekspr. nav. mn. *smuč*

dɔ'fɔ:lgat -am dov. (folgen) *utegniti, slediti, zmoči*: 'Ma:ma je 'tɛ:jko 'xitrɔ 'žɛe:wa, da 'sŋ 'kuma dɔ'fɔ:lgaa 'po:se 'dɛe:lat.

dɔ'g'ro:tat -am dov. *utegniti, slediti, zmoči*

'dɔx'pɔpa -e ž (die Dachpappe) *strešna lepenka*

dɔ'kɛ:lat -am dov. slabš. *dopovedati*: 'Če 'mo:rš mu 'ka:j dɔ'kɛ:lat, je ũ'se 'kup zas'to:jn.

dɔ'ki:jat -am dov. slabš. *dopovedati*

dɔpər'no:šat -am nedov. *zelo čustveno reagirati*

dɔ'ro:tat -am dov. (raten) *uganiti*: A dɔ'ro:taš, 'ka:ga sŋ 'nas 'wi:dla na 'Mu:tj?

dɔ'tupjɪt -im dov. ekspr. *dopovedati*: Pa 'če 'mo:rš mu 'ka:j dɔ'tupjɪt.
'dɔ:uxca:jt -a m *dolgčas*
d'rɛ:jər -a m (drehen) *strugar*
d'rek 'drɛ:ka m *blato, razmočena zemlja*: 'Japke sɔ ɯ'se š'le 'nətər ɯ d'rek.
d'rekan -a m slabš. *umazan, tudi neiznajdljiv moški*
d'rɛ:pɔŋk -a m (die Drehbank) *stružnica*
d'rɛ:šma'sin -a m (die Dreschmaschine) *mlatilnica*
d'rikl̩ -na m *vprežna vaga (kratek drog pri vozu, plugu, na katerega se pripneta vprežni vrvi)*
d'rit se 'de:rem se nedov., glagolnik: d'ri:tje 1. *jokati*: 'Kine se 'dɛr̩, 'saj 'bɔ 'bɔ:lš̩; 2. *kričati*
d'rɔ:t -a m (der Draht) *žica*
d'rɔ:t'piršna -e ž (die Drahtbürste) *žična krtača*
d'ro:žnik -a m *draga, odtočni jarek*: 'Lɛt̩ d'rɔ:žnikɛ s'pu:cat, ɯ'so:k 'ca:jt bɔ ɯ'liwɔ.
d'ru:əp d'rɔba m ('černj) d'ru:əp *jetra*, 'bi:əl̩ d'ru:əp *pljuča*
d'ruč prisl. *spet*
d'rukər -a m (der Drucker) *pritiskač*
d'ru:wa -e ž *poleno*
'du:xat -am nedov. *smrdeti*
'dunft -a m *smrad*
'dunftat -am nedov. *smrdeti*
'durx prisl. (durch) *neprestano*
'durx'cux 'durh'cu:ga m (der Durchzug) *prepih*
d'žabe samo v zvezi za d'žabe, ɯ d'žabe *zaman, zastonj (brez plačila)*
'ɛ:da -e ž (tudi 'xɛ:da) (das Heide(n)korn) *ajda*
'ɛ:dɔɯc̩j -ɔ mn. m *ajdova kaša*
'ɛk -a m (die Ecke) *vogal*
'ɛk'la:jsna -e ž (die Leiste) *kotna letev*
'ɛmpər (tudi 'xɛmpər) -a m *vedro*
'erbat -am/-lem dov. (erben) *dedovati*
'ɛ:sjx -a m (der Essig) *kis*
'ɛ:sjxfla:jš -a m (Essigfleisch) *mesna solata (kuhana govedina s čebulo, oljem in kisom)*
'ɛ:štraŋk -a m *nosilni tram*
fər'bu:əšŋga -e ž (verbuttern) *razsipavanje, razsipno ravnanje*
fər'da:man -a -e (verdammt) *preklet*
fər'damski -a -e (verdammt) *preklet*
fər'de:rban -a -e (verdorben) *pokvarjen*
fər'de:rbat -lem dov. (verderben) *pokvariti*
fər'k'lɔ:ujɛ -a s slabš. *otroci, frklje*
'fərljɪt -im nedov. *vihati*
'fərljɪt se -im nedov. *kodrati se, vihati se*: 'Las̩ se j̩ 'fərlj̩ɔ.
fər'luks -a m šalj. *uživanje, zabava*: Wiče:rkɔ me pa 'ni:, g're:m na fər'luks.

'fər'nixtat -am dov. (vernichten) *uničiti, pokončati*
fər'pa:nt -a m (der Verband) *povoj*
fərš'lu:s -a m (der Verschluss) *zadrga*
fər'šo:lat -am nedov. (verschalen) *opaževati*
fər'šo:lŋga -e ž (die Verschaltung) *opaž*
fab'rika -e ž (die Fabrik) *tovarna*
'fadrat -am nedov. (fordern) *terjati*
fad'ri:sat se fad'ri:sa se m̄ nedov. *zdeti se zamalo*
'fa:jd̩ -na m *žepni nož, pipec*
'fa:jfa -e ž (die Pfeife) *pipa za kajenje*
'fa:jfat -am nedov. (die Pfeife vulg. *penis*) vulg. *spolno občevati*
'fa:jxt -a m (die Feuchtigkeit) *vlaga, mokrota*
'fa:jxtat -am nedov. (feuchten) *prepuščati vlago: S'ti:əne 'fa:jxtajo, kə še 'ni: fa'sa:de.*
'fa:jxtŋ -a -e (feucht) 1. *vlažen: 'Cɔ:te sɔ še 'mo:ɔ 'fa:jxtne; 2. okajen¹⁴: 'Jɛ: pa 'xitɔ s'tɔ:p̩ ɯ gl'a:wo. Je 'mi:nda ž̩ 'mo:ɔ 'fa:jxtna.*
'fa:jməštər -ra m *župnik*
'fa:jn -a -e (fein) *prijeten*
'fa:jŋtat -am nedov. (feind *sovražen, nenaklonjen*) *grdo ravnati s kom*
'fa:jrant -a m (der Feierabend) *konec dela*
'fa:jrat -am dov. (feiern) *končati, prenehati z delom*
'fa:l prid. neskl. 'fo:l̩š̩ (feil) *poceni*
'fa:lat -am dov. *poginiti*
'fal̩jt fa'li:m nedov. (fehlen) 1. *manjkati: 'So:mɔ 'e:na 'pɔlma 'nam še fa'li:; 'Ni: 'we:jko fa'li:əwɔ, pa b̩ 'kɔ:zlaa; 2. biti narobe s kom: 'Ko:j 'ti: pa 'te: 'nas fa'li:, da se 'tak 'gərdɔ 'dəržiš?*
'fal̩jt fa'li:m dov. (verfehlen) *zgrešiti*
fa'lu:wat -jem nedov. 1. *poginjati; 2. slabš. biti bolan*
fa'mi:l̩ja -e ž (die Familie) *družina*
'fa:ŋgl -na m (die Fahne) *bandero: 'Ki:əŋ 'bɔ pa 'te: 'li:ətɔs t̩ 'we:jki 'fa:ŋgl 'nɔsɔ?*
'fa:ŋgl -na m zidarska *zajemalka*
fara'ca:jx fara'ca:jga m (das Feuerzeug) *vžigalnik*
'fa:s̩ -na m (das Faß) *manjši sod*
faŋ'lɛncat -am nedov. (faulenzeln) *lenariti*
faŋ'lɛncər -a m (faulenzeln) *lenuh*
faŋ'lɛncə'ri:ja -e ž (faulenzeln) *lenarjenje*
'fa:ulesŋ -a -e prid. (faul) *len*
'fa:ul̩kajt -a m (die Faulheit) 1. *lenoba; 2. ekspr. lenuh: 'Ti: g'ərd̩ 'fa:ul̩kajt, 'ti:, ɯ's'tan̩ ž̩ nɔ'ba:t!*
'fa:uš prisl. in prid. neskl. (falsch) *napak: 'Təte s̩ pa 'fa:uš 'kupe na're:dɔ.*
'fa:uš v povedni rabi (falsch) *zavisten, nevoščljiv: 'Kine 'bɔ:d̩ m̩ 'tak 'fa:uš!*

¹⁴ Prim. nem. feucht Abend (*vesel, zapit*).

faʃər'ni:ja -e ž (falsch) *zavist, nevoščljivost*
faʃa'ritŋ -a -e prid. (falsch) *zavisten, nevoščljiv*: 'Pqo:, 'tə je b'la 'ba:j na faʃa'ritna
 'bo:ba.
faʃa'ritneš -ža m (falsch) *zavistnež*
faʃa'ritŋca -e ž (falsch) *zavistnica*
'fa:zŋt'rə:fər -a m (der Phasenprüfer) *preizkuševalec toka*
'fē:ca -e ž (der Fetzen) slabš. *tanko, nekvalitetno oblačilo*: 'Ko:kə 'fē:cə sɨ sɨ pa 'te:
 'ti: 'kupla?
'fē:dra -e ž (die Feder) *vzmet*
'fē:xtat -am nedov. *prostiti*
fex'to:rjɪt -im nedov. *prosjačiti*
'fē:jst prid. neskl. *postaven, čeden*
'fē:jst prisl. *zelo*
'fe:lat -am dov. *poginiti*
'felga -e ž (die Felge) *platišče*
'fəntat -am dov. *pokončati*; 'fəntat se *narediti samomor*
'fe:rtjx prid. neskl. (fertig) 1. *končan*; 2. *izmučen*: 'Nas sŋ pa 'cəʊ 'fe:rtjx, 'tē:jko smə
 'di:əlali.
'fi:clat -am nedov. *rezati zelo na drobno*
'fi:clŋj -o(ŋ) mn. m slabš. *prsti na rokah*
'fičjenk -a m slabš. *denar*
'fi:lan -a -e (fullen) *polnjen*: 'fi:lana 'paprika
'fi:lat -am nedov. (fullen) *polniti*
fi'na:ncər -a m (der Finanzier) *carinik*
'fi:ŋgrat -a m (der Fingerhut) *naprstnik*
'firboc -a m *radovednost*: A te 'firboc 'mo:tra?
'firtux -a m *predpasnik*
'firmat -am nedov. (firmen) 1. *birmati*; 2. šalj. *klofutniti*
'firmga -e ž (die Firmung) *birma*
'firpčŋ -a -e prid. *radoveden*
'fi:əraŋk -a mn. m (der Vorhang) *zavesa*
'firtlc -a m (das Viertel) *četrtna*
'fla:jstər -a m (das Pflaster) *obliž*
fla'nělka -e ž *rjuha*
flan'ki:ərjɪt -im nedov. *potepati se, postopati*
flaška -e ž (die Flasche) *steklenica za dojenčke*
flecŋt -em dov. *zadeti z elastiko*
fledər'ma:us -a m (die Fledermaus) *netopir*
fli:əxa -e ž (die Fläche) *velika ravna, večinoma prazna površina*
flek -a m (der Fleck) *madež, lisa*
flekast -a -e prid. (der Fleck) *popackan, lisast*
flec:rat se -am, nedov. slabš. *voziti*

fli:dər -a m (der Flieder) *španski bezeg*
fli:əgl -na m *manjši plug za osipavanje krompirja*
fli:əglat -am nedov. *osipavati krompir z manjšim plugom*
fli:gŋp'ra:tər -təra m (der Fliegenfänger) *muholovec*
fli:gər -a m (der Flieger) *letalo*
flika -e ž (der Flicken) *křpa, zaplata*
flikat -am nedov. (flicken) *křpati*
flikŋt -em dov. 1. slabš. *poginiti*; 2. ekspr. flikŋt 'ka:ga (tudi flekŋt) *pasti, vreči koga*: 'Da:řo me je flikŋwə na 'leđu. 'Wiš, kə je 'tak 'pə:uškə!; Ma'ri:ja, 'kak ga je flekŋwə!
flinca -e ž *krovni list koruznega storža*
flijnca'ri:ja -e ž *običaj, ko so kmetje skupaj ličkali koruzo, nato je sledila domača zabava ob diatonični harmoniki*: 'Tak da je še kəj 'lu:šnə b'lo na flijnca'ri:jex, 'ze: pa 'te:ga 'ni: 'we:č.
flicat -am nedov. *ličkati*
flijn'co:r -ja m *kdor lička koruzo*: 'Jo:, flin'co:rjə je še 'kəj w'ə:jkə 'bowə.
fli:ŋka -e ž (die Flinte) *puška*
flo:muna (tudi fla:umuna) -e ž *kita (močno tkivo, ki veže mišice na kost)*: 'Təte 'masə pa 'dər ne 'mo:rš 'jest, sə pa 'jo: 'so:me fla:umune.
flo:s -a m (das Floß) *splav (plovilo)*
fli:sna -e ž (die Fliese) *keramična ploščica*
flo:ša -e ž (die Flasche) *steklenica*
flo:nca -e ž (die Pflanze) *sadika*
'fo:cŋ -a m *klofuta*
'fo:cŋt -em dov. *klofutniti*
'fo:gleš 'fo:gleža m (der Vogelkäfig) *ptičja kletka*
'fo:xman -a m (der Fachmann) *strokovnjak*
'fo:xt -i ž *enkrat napeljana žica na pašniku*: 'Bə t'ri:əba pa 'saj d'wi:ə 'fo:xtj d'řo:ta pə'te:gŋt, 'čj 'mi:sljš ə:uce 'tut 'pa:st.
'fo:lc -a m (fälzen) *utor v deski*
'fo:lcət -am nedov. (fälzen) *delati utore*
'fo:ltna -e ž (der Falt) *zalikane gube na obleki*: k'la:dl na 'fo:ltne
'fo:lgat -am nedov. *utegniti, slediti, zmoči*
'fo:lgat -am dov. *imeti dovolj*: 'Ze: pa 'ti: 'ri:əsn 'fo:lgaš. 'Kine 'je: 'we:č, tj 'bə še 'xudə.
'fo:ŋgər -a m (fang mir) *otročka igra skrivanja in tekanja*
'fo:ř samo v zvezi 'met ('kaj/'mo:lə) 'fo:řa *imeti rezervo (v času, dolžini ipd.)*
'fo:rba -e ž (die Farbe) *barva*
'fo:řbat -am nedov. (färben) 1. *barvati*; 2. *lagati se, vleči koga za nos*: A me 'ti: 'fo:rbaš?
'fo:řf (tudi 'fo:řof) -a m (das Pfarrhaus) *župnišče*
'fo:sat 'fo:šem jix dov. *nastradati*: 'Ze: nə'ba:t 'jix 'bəmə pa 'da:řə 'fo:salj.

'fo:səŋga -e ž (die Fassung) 1. *živež, ki ga kupimo vsake toliko časa, zaloga hrane*; 2. *okov, grlo (priprava, v katero se pritrdi vznožek žarnice)*

'fo:sŋ -a m *debela deska*

'fo:tər -a m (der Vater) *oče*

fra'çə:ujə -a s (der Fratz *frklja*) slabš. *otroci*

fra:j prid. neskl. (frei) *prost*; vlogi samostalnika 'u:nta na fra:j; v vlogi predloga: fra:j g'la:we *na pamet, iz glave*

fra:j'la:uf -a m (der Freilauf) *prosti tek*

fra:wa -e ž (die Frau) *gospa*

fře:x prid. neskl. (frech) *vzvišen, predrzen*

fřemŋ -a -e prid. (fremd) *tuj, neznan*

fře:ta -e ž slabš. *majhna, slaba kmetija*

fře:tər -a m (fretten) 1. *kdor je površen, nestrokoven*; 2. *kdor se komaj prebija*

fře:tət -am nedov. 1. *drgniti med premikanjem*; 2. *težko živeti, komaj se prebijati skozi življenje*

fri:s -a m *obraz*

fri:šŋ -a -e prid. (frisch) *svež*

frit (der Frieden) samo v zvezi frit 'met: frit 'me: (*daj mir*), A 'boš ži 'me:u frit nə'ba:t!

froc -a m (der Fratz *frklja*) slabš. *otrok*

fřo:kat -am nedov. *razsipavati, pretirano, nepremišljeno uporabljati dobrine*

fřomža -e ž *resica*

fřo:ta -e ž *poseka, golosek, praznina*

fřu:əška -e ž (das Frühstück) *zajtrk*

fřu:əškat -am nedov. *zajtrkovati*

'fřu:əštik -a m (das Frühstück) *zajtrk*

'fu:əra -e ž (die Fuhre) 1. *kar se enkrat pripelje*: 'Še 'dwi:ə 'fu:əri 'pi:əska bə t'ri:əba pər'pə:lat; 2. *voznja*: Ži z'gu:əda je 'šəu na 'fu:əro; 3. *podloga pri oblačilih*

'fu:ərat -am nedov. (führen) *voziti, prevažati*

'fu:ərmŋ -a m (die Form) 1. *način*: 'Ko:k 'fu:ərmŋ sɨ pa 'te: 'nas 'ti: 'du:əmo p'ri:šə? *Na kakšen način?*; 2. v zvezi pə 'fu:ərmŋ vřeč: 'Ko:r 'kə:ka mŋ 'ni: pə 'fu:ərmŋ.

'fu:ərman -a m (der Fuhrmann) *voznik vprege*

'fu:ətər -a m (das Futter) *krma*

'fu:ətərŋga -e ž (die Fütterung) 1. *krmljenje*; 2. *krma*

'fu:ətərma'šin -a m (die Futtermashine) *slamoreznica, siloreznica*

'fu:ətrat -am nedov. (füttern) 1. *krmiti*; 2. *lagati se, vleči koga za nos*: A me d'ruč 'fu:ətraš? 'Ti: sɨ pa 'u:n s xu'di:ča!

'fučkat se 'fučka se mŋ nedov. *vseeno biti komu za kaj*: 'Fučka se mŋ za 'šu:əlo.

'fuj'nu:dɫ -na m (die Nudel) *krompirjev svaljek*

'fuksa -e ž (der Fuchs) 1. *neotesana, neumna ženska*; 2. *vrsta kobile (in ime za kobilu)*

'fu:la (tudi 'fi:la) -e ž (fullen) *nadev*

'fu:lat -am nedov. (fullen) ekspr. 1. *polniti*; 2. *pretirano dajati, podariti komu kaj*; 3. *pretirano hraniti otroka*

'furt prisl. (fort) *stran*: Pa 'či:sə je 'mɔlj za'dəržet, 'furt je šla.

'furt prisl. (früh) 'Nas je pa še 'furt ʊs'towa.

'fu:šat -am nedov. 1. *delati na črno*; 2. *peti ali igrati napačne tone*

'ga:jc -a m (der Geizkragen, der Geizhals) *skopuh*

'ga:jcast -a -e prid. (geizig) *skopuški*

'gajc'pa:jtl -na m (der Geizkragen, der Geizhals) *skopuh*

'ga:jge 'ga:jg ž mn. (die Geige) *violina*

'ga:uge 'ga:ug ž mn. 1. *vislice*; 2. *leseno stojalo za sušenje lanu*: 'Čo:sj sɔ 'da:lj 'kɛ:ka 'sušjt na 'ga:uge 'gər, 'to:ke li'si:əne 'ga:uge, 'lan so 'gər na 'ga:uge 'da:lj, da se je pɔ'su:šɔ, 'tak pɔ'šɛ:ʊno je b'lɔ pa 'lo:te 'ta: č'ri:əs, 'tak kɔ nj kɔ'zɔ:ʊc.

'ga:jstɔ -a -e prid. *zagnan, divji*

ga'la:ma -e ž *hrup, trušč, ropot, vrvež*

ga'la:mjt -im nedov. 1. *povzročati hrup*; 2. *razburjati se, jeziti se, nergati*

'gala'bu:čɔ -a -e prid. *gologlav*

'gala'ri:tɔ -a -e prid. *pomanjkljivo ali premalo oblečen*

'ganc prisl. (ganz) *povsem*

'ga:rtl -na m (der Garten) *vrt*

'ga:s -a m (das Gas) *pedal za dotok goriva v vozilu*

'ga:sat -am nedov. (das Gas) *hitro teči, voziti, dirjati*

'gate 'gat mn. ž *spodnje hlače*

'ga:ufat -am/-lem nedov. *grabiti imetje*: 'Anj pa 'jo: 'cɔʊ c'wɛ:jko 'ga:ʊflejɔ 'kup, 'to:kɔ 'če wa'lɔ:.

'ge:gnt -em dov. slabš. *poginiti*

ge'na:ʊ prid. neskl. (genau) *natančen*

ge'na:ʊ prisl. (genau) *natančno*

ge'pi:s -a m (das Gebiß) *zobovje*

ger'xop ger'xɔba m *jerob, varuh*

'gɛ:žla -e ž (die Geißel) *bič*

'gift -i ž (das Gift) *strup*

'giftɔ -a -e (giftig) 1. *strupen, zelo škodljiv za zdravje*; 2. ekspr. *hudoben, zloben*: 'giftɔ 'jɛ:zjɔk

'gips -a m (der Gips) *mavec*

gla'du:n -a -e prid. ekspr. slabš. *zelo lačen*

gla'du:wat -ujem nedov. ekspr. *biti lačen, stradati*

gladu'wi:ja -e ž ekspr. 1. *lakota*; 2. *sestradan človek*

glancat -am nedov. (glänzen) *loščiti (npr. tla)*

glaš g'lo:ža m (das Glas) *kozarec*

glože'wina -e ž (das Glas) *razbito steklo*

g'li:ətjt -im nedov. *obdelovati z dletom, dletiti*

g'li:ətwa -e ž *dleto*

g'li:x členek (gleich) *ravno*: Pa g'li:x 'ti: s̩ 'ma:wa 'it 'tak 'da:uč!
g'li:x prisl. (gleich) *ravno*: 'Či: 'xa:kl̩ix, 'kam g're:š ku'pu:wat, p̩'so:dema je g'li:x d'ro:g̩; g'li:x za g'li:x komaj komaj
g'li:xat -am nedov. (gleichen) *delati ravno*
gli:xat se -am nedov. (gleichen) *razumeti se, živeti v slogi*
g'li:xŋ -a -e prid. (gleich) *enak*: 'Nib̩j 'mo:ma 'minda g'li:xne 'ž̩ke.
g'lit g'lida m (das Glied) 1. členek verige; 2. členek na prstih
g'ma:jt̩ -a -e prid. *zadovoljen*: 'Ti: s̩ pa 'ži:xər g'ma:jt̩, da 'mo:š 'to:k̩iga 'sina.
g'ni:ət -a m (der Niet) *kovica*
g'no:r -ja m *denar*
'g̩:ŋk -a m *lesen pokrit balkon*
'go:rat se -am nedov. *leže ali sede se raztegovati*
'go:re 'go:r mn. ž (der Karren) 1. *voz, manjša prikolica*; 2. slabš. *avto*
g̩'ri:ca -e ž *dvorišče, prostor okoli kmečke hiše*
'go:tər -a m (das Gatter) *mreža*
'g̩:t̩j -ja m ljubk. *boter*
'g̩:t̩ -a m *boter*
'g̩o:ta -e ž *botra*
'g̩o:t̩ca -e ž ljubk. *botra*
'g̩o:treža -e ž (die Gartenrose) *vrtnica*
g'ra:uš medmet, izraža gnus: G'ra:uš 'g̩rd̩j! G'ra:uš te 'b̩:d̩j!
g'ra:užat se -am nedov. (grausen) *gabiti se*
g'ri:əde prisl. *na poti mimo neke hiše vstopiti na kratek obisk*: Še pər S'ku:ək̩j je 'š̩:u g'ri:əde; Pa le p'ri:əd̩j še k̩'do:j g'ri:əde.
g'ri:əde'sam prisl. *mimogrede*: 'T̩t̩e se pa 'jo: g'ri:əde'sam nar'di:.
g'ri:əs -a m (der Griefß) 1. *pšenični zdrob*; 2. *zdrob*: 'tursk̩j g'ri:əs
g'ril g'ri:la m *ščurek*
g'ri:wat g'ri:wa me nedov. *obžalovati svojo odločitev*: G'ri:wa me, da s̩ š'la 'su:əb̩.
g'ro:b̩ -a m (der Graben) 1. *grapa*; 2. *potok*
g'r̩o:la -e ž
g'ro:tat -am nedov. 1. *postati*: 'Ko s̩ pa 't̩j 'tak 'n̩e:xt̩j g'ro:taa? 2. dobro obroditi: 'Čo:s̩j je pa 'jo: 'b̩l g'ro:taw̩, 'ži:t̩ 'li:əpe b'l̩ pa pš'e'ni:ca pa u'se.
g'ru:əbat -am nedov. *osipavati, ogrebati*: 'R̩e:p̩ 'mo:m̩ še za g'ru:əbat.
g'ru:mp -a m (die Griebe) *ocvirek*
g'ru:nt -a m (der Grund) *kmetija*
'gu:mpa -e ž *bula*
'gu:mpast -a -e *bulast*
'gum̩'le:z̩ŋga -e ž (die Gummilösung) *tekočina za lepljenje pnevmatik*
'gu:ndrat -am nedov. *godrnjati*
'gu:rtna -e ž (der Gurt) *pas za povezavo stranic in tovara na prikolici*
'gu:zat -am nedov. *z usti izsesavati tekočino*

'gužwa -e ž 1. gneča; 2. preobremenjenost z delom: 'Mo:š 'gužwə? 'Nɛe:ka bɨ te t'ru:cə.

'gužwat se -am nedov. *stati ali premikati se v gneči*

'g'wa:nt -a m 1. moška obleka; 2. oblačilo: 'Ko:j zan g'wa:nt 'boš pa 'te: za 'xəset 'gər 'do:wa?; 'mɛ:šɲ g'wa:nt nedeljsko oblačilo za k maši

'g'wa:uṭix v povedni rabi, v zvezi bit g'wa:uṭix ('kəmu) zmoči, biti sposoben kaj narediti: U'zignɨ gə žɨ nə'ba:t! A jɨ 'či:sɨ g'wa:uṭix?

'g'we:r -a m (das Gewehr) puška

'g'wi:jat -am dov. (gewinnen) zadeti (na loteriji, pri stavi)

'gwi:šɲ -a -e prid. (gewiß) gotov, stalen: 'Wi:dɨš, 'ze: 'mo:š pa 'sa:j nɨ gwi:šɲ g'no:r.

'g'wi:šnə prisl. (gewiß) gotovo

'g'wixt (das Gewicht) utež

'g'wixtat -am nedov. (das Gewicht) dvigati uteži

'xərɫɨ -im nedov. smrčati

'xəršɨt se -im nedov. bahati, postavljati se: 'Ko: se 'te: 'tak 'xəršɨš?

'xərɲt -em dov. udariti

'xərtan -a m tepec, neumnež

xər'tiše -a s hrbtenica prašiča z nekaj mesa

'xaban -a m tepec, neumnež

'xabat xa'ba:m xa'bo:š nedov. slabš. 1. mahati, kriliti z rokami; 2. brezglavo tekati naokrog, hiteti po opravkih

xa'bo:t (tudi a'bo:t) 'xabo:da m obad

'xacat -am nedov. (heizen) kuriti

'xacɲga -e ž (die Heizung) 1. kurjava; 2. kurišče

'xa:dɲ -a -e prid. lanen: 'xa:dɲ 'pərt

'xa:j'pək -a m (das Heupferd) kobilica

'xa:jzɨ -a m stranišče

'xa:klɨx (tudi 'a:klɨx) prid. neskl. (heikel) izbirčen

'xa:kližɲ (tudi 'a:kližɲ) -a -e prid (heikel) izbirčen

'xa:lɨ -ja m tepec, neumnež

'xa:litɨ -im nedov. zasanjano se potikati: 'Kɛ: pa 'te: 'xa:liš ɔ'kulə?

'xampa -e ž nerodna, neumna ženska

'xəŋgelɨ -a m kuhinjska krpa, brisalka

'xantux -a m (das Handtuch) brisača

'xa:rfa -e ž kozolcu podobna naprava za sušenje sena in otave, brez strehe, lesena ali žičnata

'xa:rfat (tudi 'a:rfat) spravljati krmo na "harfo"

'xa:sək (tudi 'a:sək) -a m osat

'xa:uba -e ž (die Haube) pokrov vozila

'xa:uɔɨx (tudi 'a:uɔɨx) preužitek

'xa:udər -a m jeza, prepir: 'Wo:ša ta m'lə:da je pa 'so:mə za 'xa:udər 'dɛe:lat.

'xa:uda -e ž 1. nadzemni deli korenovk: petər'ži:lawa 'xa:uda; 2. visok plevel

'**xa:uḡḡ** -a m (der Haufen) *velik kup, veliko*: 'Li:ətɔs 'mam pa 'ci:əlḡ 'xaḡḡ 'ru:əš.
'Mo: ni 'xa:uḡḡ ɔt'ru:ək.

'**xa:ulḡ** -im nedov. slabš. *stegovati se*

'**xa:us'tur** -a m (die Haustür) *vhodna vrata*

'**xažgan** -a m *tepec, neumnež*

'**x'canḡ** -a m otr. *fantek, ki se še polula*

'**x'cat** x'či:jem (tudi š'či:jem) nedov., namenilnik x'co:t *opravljati malo potrebo*

'**xca'ni:ja** -e ž *mokra oblačila zaradi urina*

'**xɛ:blḡ** -na m (der Hebel) *ročica*

'**xɛcat** -am nedov. (hetzen, anhetzen) *pregovarjati*: 'An je 'biḡ pa ḡ'doḡ, je pa 'ma:mɔ tak 'xɛɔ, je pa 'sam š'la.

'**xɛcat se** -am nedov. *šaliti se*

'**xɛklat** (tudi 'ɛklat) -am nedov. (häkeln) *kvačkati*

'**xɛk'no:dḡ** (tudi 'ɛk'no:dḡ) -a m (die Häkelnadel) *kvačka*

'**xɛksḡšus** -a m (der Hexenschuß) *nenadne ostre bolečine v vratu in otrdel vrat*

'**xɛ:ḡks** -a m (der Hengst) *žrebec*

'**xɛ:rat** -am dov. (aufhören) *nehati*

'**xɛ:roḡ** -awa -awe prid. *čemereri*

'**xɛrowina** -e ž 1. *čemernost*; 2. *čemernež*

'**xica** -e ž (die Hitze) *vročina*

'**xi:cḡ** (tudi 'i:cḡ) -a -e prid. *poten*

'**xi:jat** -am dov. *jenjati, nehati*

'**xi:lat** -am nedov. (eilen) *hiteti*

'**xin** prid. neskl. 1. *mrtev*: Če 'mo:rš pɔ'mo:t, ḡ'so:k 'bɔ nɔ'ba:t 'xin; 2. *pokvarjen, uničen*: A t'wo:j pi'cikḡ je žḡ d'ruč'koj 'xin?; 3. *zlomljen*: 'Ze: je pa 'na:ga 'xin! 4. *utrujen*: 'Če:ra smɔ pa 'tɛ:jkɔ 'di:əlali, da sḡ še 'nas 'cɔḡ 'xin.

'**xo:ba** -e ž *perut*

'**xɔblat** -am nedov. (hobeln) *skobljati*

'**xɔbl'ma:ši:na** -e ž (die Hobelmaschine) *skobeljni stroj*

'**xɔbl'ponk** -a m (die Hobelbank) *skobeljnik (miza, v katero se pritrdi predmet, ki se skoblja)*

'**xo:bux** -a m (habicht) *kragulj*

'**xo:bwat** -am nedov. *skrbeti, da ne pade, držati v ravnotežju*: 'Ki:əre dik'le:te 'bojɔ pa 'li:ətɔs Ma'ri:jɔ 'xo:bwale?

'**xɔ:f** -a m (der Hof) *dvorišče*

'**xɔ:fər** -a m *nekdaj najemnik na kmetih, bajtar*

'**xɔ:fərca** -e ž *nekdaj najemnica na kmetih, bajtarica*

'**xo:klḡ** (tudi 'o:klḡ) -na m (der Haken) *kavelj*: 'Xo:kḡḡ sɔ pa za 'masɔ ɔ'bi:əšat.

'**xɔ:lcər** -a m (der Holzer) *gozdni delavec, drvar*

'**xɔ:lcət** -am nedov. (holzen) *spuščati hlode po strmih pobočjih, kjer ni ceste*

'**xo:ltat** -am nedov. (halten) samo v zvezi 'u:n 'xo:ltat *vzdržati, vztrajati*: 'Ko:de še 'ka:j 'ti: 'u:n 'xo:ltaš?; Pa 'neboš 'mɔ: 'tak 'u:n 'xo:ltat, čḡ boš 'tɛ:jkɔ 'dee:ḡ nap're:.

'xomər -a m (der Hammer) *kladivo*

'xo:ntlat -am nedov. (handeln) *barantati, prekupčevati*

'xo:ntli -o(u) mn. m (das Handeln) *opravki, težave*: 'Lu:bj 'Bu:əx, s 'tu:əbɔ sɔ pa 'ri:əsn 'so:mj 'xo:ntli!; 'Ko: pa 'te: 'ti: 'mo:š za ne 'xo:ntle? *Kaj pa ti počneš?*; Ž 'ji:əm 'ni: 'xo:ntle za 'met. *Z njim se ne kaže ubadati, najbolje ga je pustiti pri miru.*; *A ži d'ruč 'xo:ntle 'di:əlaš? Ali spet delaš, iščeš prepir?*

'xo:ntl'mo:xər -a m (das Handeln, der Macher) *oseba, ki s širjenjem govoric dela prepir*

'xoo:dər 'xoo:dra m *postelja*

'xoo:dra -e ž *večje ogrinjalo*

'xo:rat -am nedov. *s poparjenjem odstranjevati svinjske ščetine pri kolinah*

'xo:set (tudi 'o:set) -i ž (die Hochzeit) *poroka*

'xo:setər -a m (der Hochzeitsgast) *svat*

'xo:snt -em nedov. *koristiti, pomagati*

'xo:znt're:gəri -o(u) m mn. (Hosenträger) *naramnice*

x'ri:ətj -im nedov. *smrčati*

x'rupoc -a m *hrustanec*

'xu:əba -e ž (die Hube) *posestvo, kmetija*

'xu:jat -am nedov. *hujšati*

'xu:jčka (tudi 'xučka) -e ž *gugalnica*

'xu:jčkat (tudi 'xučkat) -am nedov. *gugati*

'xu:jša -e ž *večji prostor v hiši, ki se je uporabljal kot spalnica ali dnevna soba*

'i:bər'cuk 'i:bər'cu:ga m (der Überzug) 1. *prevleka za posteljnino*; 2. *delovni kombinezon*

'i:bər'la:uf -a m (der Überlauf) *količina vode, ki teče čez bazen in je odveč*

'i:bər'rək -a m *suknja*

'i:bəržn -a -e prid. *odvečen*

'i:bŋge 'i:bŋg mn. ž *skrbi, težave*

'i:nde (tudi 'ine) prisl. *ondi, tam*

'i:ŋga -e ž *vratno ali okensko nasadilo*

'ine i'nɛ:ta s *tele*

'i:nfat -am dov. (impfen) *cepiti proti boleznim*

j'ni:ca -e ž *telica*

'i:njɔk samo kot pov. določilo 'bit 'i:njɔk *občutiti*: 'Ze: sŋ ga pa ži s'kər 'mowo 'i:njɔk, kɔ sŋ ži nɔ g'laš s'piu; Pa 'či:sŋ 'biu 'i:njɔk, da mɔ je 'ka:j fa'lɛ:wo, 'pale nanɔ'ba:t je 'bɔwo pa u'se na'rɔ:be.

'irxat 'irxa me nedov. *mešati se komu*

'ispa -e ž *podstrešje*

i'zi:na -e ž *kosilo*; 'mo:la i'zi:na *dopoldanska malica*

i'zi:nat -am nedov. *kositi*

'jam -a m *brest*

'ja:uše -a s *jelšje*

'ja:uzn -a m (die Jause) *malica*

'ji:əče -a s *žagovina*

'jo:gər -a m (der Jäger) *lovec*
'jo:ga -e ž (die Jagd) *lov*
'jo:gat -am nedov. (jagen) *biti na lovu*
'jo:x -a m (die Jagd) *direndaj, zmešnjava*
'jəmrat -am nedov. (jammern) *jamrati, tarnati*
'jo:n -a m *kos njive ali travnika, ki ga zaobsežejo delavci, ko med delom enkrat prehodijo njivo ali travnik: Kə sə 'en 'jo:n pəkə'si:lǝ, sə pa 'koj š'lǝ d'ru:gǝga.*
'ju:ckat -am nedov. (juchzen) *vriskati, ukati*
'ju:nc -a m 1. *mladi bik*; 2. *trmast mlad moški: 'Pustǝ ga, pa 'jo: 'wi:əš, 'ko:k 'ju:nc je!*
'ju:ŋka -e ž *ženska obleka*
'ju:žje -a s *odjuga*
kər'lə:tǝt -im nedov. *biti dolgo pokonci: 'Ko pa 'te ti: 'ci:ələ nu:əč kər'lə:tiš?*
kərs'ti:tje -a s *krst*
'kərš 'kəržǝ ž. *tropine*
'kacat -am nedov. *kapati in s tem umazati*
'kacnt -em dov. *kapniti in s tem umazati: Pa 'mo:lə g'lə:j, 'kə:de 'boš 'ji:ədə, da tǝ 'nebə 'də: 'na:tle 'kacnwo.*
ka'da:uno prisl. redko *zdamnaj*
'ka:jša -e ž (die Keusche) *kajža, kočā (majhna, preprosta hiša z majhnim posestvom)*
'ka:jšlər -a m *kajžar, lastnik majhnega posestva*
'ka:jšŋ -a -e prid. *kajžarski*
kala'bo:r -ja m *globača, slaba pot, poglobljena v zemljo*
ka'lə:p prisl. *zelo hitro*
ka'mə:t prid. neskl. 1. *udoben*; 2. *ustrežljiv, prijazen: 'Tam je 'biu pa še nǝ ka'mə:t 'det.*
'kampǝ -na m (der Kamm) *glavnik*
'ka:ncǝ -na m (die Kanzel) *prižnica*
ka'nə:ška -e ž *mala sekira*
'kantat -am nedov. (kanten) *prevračati*
'ka:pa -e ž *na tanjše deblo (əš'təru) zloženi snopi žita*
karfi'jə:la -e ž (der Karfiol) *cvetača*
'ka:sǝ -na m (der Kasten) *skrinja, omara*
kast'rə:la -e ž (die Kasserolle) *kozica, posoda*
'kašeg'lau -awa -awe *gologlav*
'ka:štat kəš'tam kəš'to:š kəš'to: nedov. (kosten) *stati, imeti določeno ceno*
kaš'tə:je (tudi kəš'tə:je) -a s (kosten) *stroški*
'katəc -a m *manjši hlev za kokoši, zajce: 'ku:rǝj 'katəc*
'ka:učka -e ž *tkalka*
'ka:za -e ž 1. *koza (domača žival)*; 2. *srna*; 3. *lesena priprava s štirimi nogami, namenjena za razkosanje prašiča*; 4. mn. *vodene koze: A 'mo:š 'ka:ze?*; 5. *psovka: 'Ko:ka 'ka:za 'sǝ!*

'**ka:zɔc** -a m *lesena letev z luknjami, pokončno pritrjena na voz, vanjo so vtaknili*
žrd: 'Že:rt je pa 'una, kɔ je za 'sɛnɔ 'dɔ: pɔwe:zat, 'ka:zɔ:c je 'biɥ pa 'zo:dj
'nɔtre, 'tistj, kɔ je pɔ'kɔncj s'ta:ɥ pa 'lukne 'me:ɥ pa sɥ 'že:rt 'gɛr na'taknɔ.

'**kɛ:dn̩** -a m *teden*

'**kɛ:la** -e ž (der Keil) *zagozda*

'**kɛ:la** -e ž (die Kelle) *zidarska žlica*

'**kɛ:lnɔr** -a m (der Kellner) *natakar*

'**kɛ:sɫ** -na m *rezervoar (npr. za vodo v štedilniku na drva)*

'**kɛ:tna** -e ž (die Kette) *veriga*

'**ki:bla** -e ž (der Kübel) 1. *večja posoda s pokrovom za shranjevanje masti; 2. debela, obilna ženska; 3. traktorski plato*

'**ki:bl'fla:jš** -a m *prekajeno svinjsko meso, konzervirano v masti v "kibli"*

'**ki:clat** -am nedov. (kitzeln) *žgečkati*

'**kič'kugla** -e ž (das Spielkugelchen) *frnikola*

'**ki:flɔrca** -e ž *vrsta stročjega fižola*

'**kimpet** (das Kindbett) *poporodna doba*

'**kinda'pɛ:t** -a m (das Kinderbett) *otročka postelja*

'**kirfet** -i ž *romanje*

'**ki:šta** -e ž (die Kiste) 1. *zaboj za pijačo; 2. zaboj za drva*

'**ki:žlenk** -a m 1. *droben okrogel kamen; 2. zelo droben krompir; 3. suhi jabolčni krlji*

'**k'la:dl̩** -na m (das Kleid) *obleka*

'**k'la:nčič** -a m *klobčič*

'**k'leɛ:cat** -am nedov. *skopariti*

'**k'leɛ:cast** -a -e prid. *skopuški*

'**k'leɛ:ma** -e ž (die Klammer) *objemka, skoba, zaponka*

'**k'leɛ:mat** -lem nedov. (klammern) *ne iti gladko, zatikati se: Pɔ'čo:j nɔ 'mowɔ. 'Mind*
'čebɔ š'lɔ s'kuze 'durj, 'nɛe:ka k'leɛ:mle.

'**k'lempɔr** -am nedov. (klammern) v zvezi 'kup k'lempɔr *popravljati, spenjati*

'**k'leɛ:štra** -e ž slabš. *žaljivka za žensko*

'**k'lepe** k'lep ž mn. *klepalnik (priprava za klepanje kose, srpa)*

'**k'li:ja** -e ž (die Klinge) *rezilo*

'**k'lɔ:bux** -a m (der Knoblauch) *česen*

'**k'lɔ:ca** -e ž 1. *suha hruška; 2. posušeni iztrebki na živalski dlaki*

'**k'lɔ:cast** -a -e prid. *ki ima na dlaki posušene iztrebke: 'Q:ɥce sɔ d'ruč ɥ'se*
k'lɔ:caste, kɔ se 'tak 'wo:lajɔ pɔ d'rekɥ.

'**k'lɔcɔ** -a m (der Klotz) *manjša klada: K'lɔcɔ je pa na š'ti:ɛrj 'wagle 'to:k 'li:əs,*
k'lɔcɔ sɥ pɔd'lɔžɔ 'nɔt pɔt 'xɔ:dɛr, da se 'ni: pɔ'dɛrɥ.

'**k'lɔ:cɔp'rɔ:t** -a m (das Brot) *sadni kruh*

'**k'lɔ:čɔ** -a -e prid. *ki je iz suhih hrušk: k'lɔ:čɔnj 'nu:dɫɔnj*

'**k'lɔ:kat** -am nedov. (klopfen) *trkati*

'**k'lɔnfa** -e ž (die Klammer) *skoba, penja, klamfa*

k'lɔo:štər -a m (das Kloster) *samostan*
k'lɔ:tīt -im nedov. *kotiti*
k'lɔo:žŋ -a m *navlaka, ropotija, krama*
k'lɔo:žnat -am nedov. *ropotati*
k'lu:əx prisl. *skoraj premalo*; k'lu:əx 'xɔ:dj *primanjkuje*
k'lu:əžŋ -a -e prid. *skopuški*
k'lump (tudi **k'lumpat**) -a m (das Klumpert) *šara, navlaka, smeti*
k'lu:nfat -lem nedov. 1. *valiti jajca*: 'ku:ra k'lu:nfle; 2. slabš. *bolehati*
k'lupa -e ž *kdor je hitro užaljen in pogosto pase mulo*: 'Kine 'bɔ:dj 'to:ka k'lupa.
k'lupat -am nedov. *mulo pasti, biti užaljen*
k'lupe k'lup mn. ž k'lupe 'met *mulo pasti*, k'lupe 'nešt *užaljeno oditi*
k'lupica -e ž *ščipalka za perilo*
k'nap prisl. (knapp) *tesno* 'Təte je pa 'ču:dnɔ na k'nap na're:tɔ, bɔ kɔ'ko:j
'pɔ:knaʋɔ.
k'na:wər -a lubadar
k'ne:dl̩ -na m (der Knödel) 1. *cmok*; 2. ekspr. *debelušen otrok*
k'nɔf -a m (der Knopf) *gumb*
k'nɔ:flca -e ž *varnostna zaponka*
'kɔo:ca -e ž (die Kotze) *volnena odeja*
'kɔ:cast -a -e prid. *popackan od hrane*
'kɔ:cek -a m ljub. *od hrane umazan človek, navadno otrok*
'kɔo:čjeŋk -a m *manjši hlev za zajce, kokoši*
'kɔ:de prisl. *kako*
kɔ'dɔ:j prisl. *kdaj*
kɔfe: -ja m (der Kaffee) *kava*
'kɔo:gl̩ -na m (der Hügel) *grič*
'kɔ:x -a m (der Koch) *kuhar*
'ko:xla -e ž (die Kachel) 1. *pečnica*; 2. *keramična ploščica nasploh*
'ko:xla -e ž *nočna posoda*
kɔ'ko:j prisl. *takoj*
kɔ'li:ər -ja m (das Kollier) *ovratnik*
kɔ'li:ndra -e ž (der Kalender) *koledar*
'kɔ:past -a -e prid. *zelo poln, zvrhan*: 'Kɔ:past ta'li:ər je pɔ'ji:ədɔ. – 'Kine mu
'dɔo:ji 'tak 'kɔ:paste ž'li:ce.
'ko:pus -a m *nasad zelenjave, predvsem za živali (npr. pesa, korenje, koleraba, zelje)*
kɔ'ra:ba -e ž *koleraba*
'ko:rp -a m (der Korb) *večja in nizka pletena košara, npr. za nošenje drv v hišo*
'ko:rt'maʋl -a m (der Maulkorb) *nagobčnik*
'kɔo:št -a m *lesena skrinja za žito*
'kɔ:šta -e ž (die Kost) *hrana*
'kɔo:štat -am dov. (kosten) *pokusiti*
'ko:tər -a m (der Kater) *maček*

'kɔo:tərnj -a -e prid. *kvatrn*
'kɔ:ʉtər -a m (der Kolter) *prešita odeja*
'kɔ:ʉtər'ci:əgər -gra m (der Kolter) *prevleka za prešito odejo*
'kɔzlt (tudi **'kɔzlat**) 'kɔ:zljm/'kɔzlam nedov. (kotzen) *bruhati*
k'ra:fl̩ -a m *malo vredno, nekoristno blago*
k'ra:jt̩lx -a m (das Kraut) *zel, zelišče*
krameš'ta:t̩t̩ (tudi **krameš'ta:r̩t̩**) -am nedov. *razburjati se*
krame'ti:ərwat -am nedov. *razburjati se*
kram'pi:žl̩ -na m *dereza*
k'rap k'ro:pa m (der Krapfen) *krof; p'ra:sn̩ k'ro:p̩j flancati*
kra'wat̩c -a m *del ovratnika, kamor se pritrdi kravata; navadno v zvezi p'rim̩t̩ za kra'wat̩c*
k'ra:užlat -am nedov. (kräuseln) *kodrati*
k're: k'rɔo:ja m 1. *kraj:* A 'pɔo:znaš 'tət̩ k're:ʔ; 2. *stran* 'Ze: se pa na d'ru:g̩j k're: še ɔ'bərn̩j, da te 'neʉ 'ši:n̩jk 'ba:leʉ; 3. *konec:* 'Ze: sn̩ se pa ž̩ na'wəlčaa. A 'bo ž̩ k're: nɔ'ba:tʔ; s k're: k'rɔo:ja *od zmeraj*
k're:cla -e ž *divji hren (plevel)*
k're:cle k're:c̩l̩ ž *garje*
k'reclat -am nedov. (kritzeln) *čečkati*
k'reft̩ŋ -a -e prid. samo v zvezi s pijačo in jedjo *močen:* 'Ze: b̩j pa 'pa:saɔ 'ne:ka k'reft̩n̩ga.
k'remplat -am nedov. *praskati*
k'renčlat -am nedov. (kränzen) *krasiti, zlasti z venci in rožami*
kres'ni:ca -e ž *ivanjščica*
k'reul -a m *orodje za ročno izkopavanje krompirja, vilasta (kraška) motika*
k'režlat -am nedov. *igrati se z ognjem*
k'ri:əgl̩ -na m *velik debel kozarec*
k'ri:ənc (tudi **k'renc**) -a m (der Kranz) *venec:* Kɔ'dɔj 'bɔte pa 'li:ətɔs k'rence p'l̩t̩lj̩ʔ; 'rɔo:ž̩ k'ri:ənc *rožni venec*
k'ri:glɔʉ -awa -awe prid. *hripav*
k'rip̩l̩ -na m slabš. *gibalno omejen človek, invalid*
k'rip̩nt̩ -em dov. slabš. *umreti, poginiti*
k'ris'pa:m -a m (der Christbaum) *božično drevesce*
k'rof -a m 1. *grlo;* 2. *vrat*
k'ro:fast -a -e prid. *golšast:* 'Kine se 'tak 'd̩r̩j, boš 'jo: k'ro:fast g'ro:t̩.
k'ro:mat -lem nedov. (kramen) *brskati, šariti, vlačiti kramo na kup*
k'ro:mat se -lem nedov. (kramen) ekspr. *biti zelo počasen predvsem pri pripravi na odhod*
k'ro:t̩t̩ se -im nedov. *glasno se jeziti, razburjati*
k'ro:t̩ŋ samo kot pov. določilo Če 'mo:rš ga 'bit̩j k'ro:t̩ŋ. *Ne moreš brez njega.*

k'ruka -e ž (die Krücke) *kljuka*: K'ruka je 'bowa 'tudj na 'jo:rmu za 'wa:le, da s̩j 'gər na'takno, 'pal s̩j pa š'ru:nc̩l̩ 'nətər 'dje:u, 'to:ka ž'e'l̩e:zna š'to:ŋga pər k'r̩o:ji. Pa na m'li:nu sm̩o 'tudj 'm̩e:l̩j k'ruk̩o za 'g̩n̩it.

k'ru:š̩eŋk (tudi k'ru:š̩eŋk) -a m *košara za vzhajanje krušnega testa*

k'ru:mpast -a -e prid. *š̩epast*

k'sixt -a m (das Gesicht) *obraz*

k'sa:jt prid. neskl. (gescheit) *pameten, prebrisan*

k'sa:jtn̩ -a -e prid. *primeren, ustrezen*: 'Če:ra s̩ŋ 'biu na 'sejmu, pa 'či:majo 'kaj k'sa:jtn̩ga.

k's̩eft -a m (das Geschäft) *posel*

k's̩eftat -am nedov. *barantati, veliko prodati in zaslužiti*

'ku:f̩ər -a m (der Koffer) *kovček*

'kugla -e ž (die Kugel) *krogla*

'kuglat -am nedov. (kugeln) *kotaliti*

'ku:xla -e ž *kuhalnica*

ku'ku:jca -e ž *kukavica*

'kulf̩ŋ v povedni rabi 'bit 'kulf̩ŋ *biti v pomoč*: 'Ja:s t̩j pa 'tak 'ma:je š'pi:agle p̩o'so:d̩im, čj t̩j b̩o 'kaj 'kulf̩ŋ.

'ku:l̩ŋ -a m (die Kohle) *premog*

'kul̩ŋ'ki:šta -e ž (Kohlen, die Kiste) *zaboj za drva*

'kumpla -e ž *povodec*

'kumš̩ŋ -a -e prid. *pameten, prebrisan*

'kumšt -i ž (die Kunst) *zapletena stvar* K'n̩oŋ pər'ti:s̩ŋt 'jo: 'či: 'ko:ka 'kumšt. *Ni zapleteno/težko.*

k̩umš'ti:ər̩jt -im nedov. *pametovati, gruntati*

k̩umu'ni:čje -a s *brusnice*

'kundj̩ -ja m (kundig) *pameten človek*

'kup̩ŋga -e ž (die Kupplung) *sklopka*

'kupšat -am nedov. *delati kupe sena ali otave, da se prej posuši*

'kuš̩ŋt -em dov. (küssen) *poljubiti*

'ku:rblat -am nedov. *spravljati v tek, prižigati vozilo*

'kurb̩os -a m (der Kürbis) 1. *buča*; 2. ekspr. *glava*

'kurbuš̩ŋ -a -e prid.: 'kurbuš̩ŋe 's̩e:me, 'kurbuš̩ŋ 'o:l̩j

'kuzla -e ž slabš. *vlačuga, lahkoživka*

'ku:ž̩ou -awa -awe prid. *majhen*

k'wantat -am nedov. slabš. 1. *govoriti neumnosti*; 2. *sanjati neumnosti*

k'wit (quitt) v povedni rabi *bot*: 'Ze: sma pa k'wit.

k'wo:tr̩ŋca -e ž *opravljivka, klepetulja*

'labrat -am nedov. slabš. *govoriti, blebetati*

la'bu:r -ja m *skleda za umivanje, lavor*

'la:d̩l̩ -na m (die Lade) *predal*

lax'te:rna (tudi **l̩ix'te:rna**) -e ž *svetilka na petrolej*

'la:jbjč -a m (das Leibchen) *telovnik*
'la:jxtər -a m (der Leuchter) *svečnik*
'la:jnat -am nedov. *biti hud na koga, napovedati jih komu*
'lajp'ki:s -a m *nekdaj mehka podloga pod konjskim jarmom*: 'Lajp'ki:s je 'biu pa z 'maxkiga matər'ja:la, zə 'ži:me, 'nətər pət 'kə:mat za 'kuja, da ga 'ni: 'ri:bawo.
'la:jre samo v zvezi p'ro:zne 'la:jre *Ni mleka v dojki, sesku.*
'la:jsna -e ž (die Leiste) *letev*
'la:jtŋga -e ž (die Leitung) *napeljava*
'lamp -a m *trebuh*
'lampa -e ž (die Lampe) *žepna svetilka*
'lampan -a m slabš. *trebušast moški*
'lampast -a -e prid. *trebušast*
'lampŋt -em dov. ekspr. *pasti*
'landrat -am nedov. (wandern) slabš. *potepati se*
'lap v povedni rabi 'bit 'lap *biti v brezizhodnem položaju*
'lapaš'ki:šta -e ž (die Klappe, die Kiste) slabš. *kdor izda kaj zaupnega, klepetulja*
'lapast -a -e prid. slabš. *ki veliko govori*
'lapat -am nedov. slabš. *blebetati (nespametno, nepremišljeno govoriti)*: 'Xe:ri ži 'lapat nə'ba:t.
'lape 'lap mn. ž (die Klappe) slabš. *usta*: 'Dərži 'lape! *Bodi tiho!*
'la:rmŋ -a m (der Lärm) *hrup, trušč, ropot*
'la:tər -a m mn. 'lotri 1. *odrasel moški*; 2. *mož*
'la:ufat -am nedov. (laufen) *teči*
'la:uženjk -a m slabš. *otrok*
'la:ufat -am nedov. (laufen) 1. *teči*: 'Kam 'tak 'la:ufaš? – Za'ko sji pa 'te: 'auto 'pusto 'la:ufat?; 2. 'la:ufat 'komu *uspešno poslovati*: Pa zg'le:da, da jim še 'ko:j 'la:ufa, so pa 'jo: 'tri: de'la:uce d'ruč 'gər u'ze:li.
'le:bnŋ -a m (der Leib) *telo, trup*
'le:dər -a m (das Leder) 1. *usnje*; 2. šalj. *denarnica*
'le:dŋk prid. neskl. (ledig) *neporočen*: 'le:dŋk pa fra:j
'le:drast -a -e prid. (ledern) *usnjen*: 'le:drastŋ pətp'lo:tŋ
'le:droŋka -e ž *zimski sorta jabolka*
'lekat -am nedov. (lecken) *lizati*
'lepen -a m *rastlinski list*: Ni 'lepen sa'lo:te tŋ je 'na:tle 'po:do.
'le:rər -a m (der Lehrer) *učitelj*
'le:rərca -e ž (die Lehrerin) *učiteljica*
'le:tra -e ž (die Leiter) *lestev*
'li:əbərknə:dl -na m (der Leberknödel) *jetrni cmok*
'li:ətanca -e ž *perutnica*
li'cina -e ž *senčna stran*
'li:fraŋ -am nedov. *odpošiljati*
'lim -a m (der Leim) *lepilo*

'li:mat -lem nedov. (leimen) *lepiti*
'li:sast -a -e prid. 1. *ki ima lise*; 2. ekspr. *ki je brez denarja*
li'si:ca -e ž *ostanek drevesne skorje na tramu, deskah ...*
'lišpat -am nedov. *lepitičiti, ličiti*
'li:zaje -a s *lizanje (priboljšek za živali)*
'li:zika -e ž 1. *bonbon na palčki*; 2. *vodenka*
'lo:bat -am nedov. *oživljati*
'lo:kərca -e ž *ročna žaga, napeta z lesenim lokom*
'lo:kat -am nedov. *pestovati otroka*: 'Ti: b̥i 'ma:a ž̥i ɔ'tra:ke 'lo:kat, 'ne pa k'ra:we š't'riglat.
'lo:pa -e ž *veža*: 'Zuna na 'lo:p̥i s̥ŋ 'pusla 'šu:əxe.
'lo:rfa -e ž *maska*
'lo:s (los) v povedni rabi 'bit 'lo:s: 'N̥e:ka je 'lo:s. *Nekaj se je zgodilo, nekaj je narobe.*
'lo:sat se (tudi 'lo:sat se) -am dov. (los) *znebiti se, otresti se*
'lo:šk̥j -a -e prid. *italijanski*: 'lo:ška fi'ž̥o:la
'lo:ta -e ž (die Latte) *letev*
'lo:tat -am nedov. 1. *zabijati letve*; 2. *spajati kovinske dele z lotom*
'lu:d̥l̥ -na m *tepec*
'luft -i ž (tudi: -a m) (die Luft) 1. *zrak*; 2. *čas*: 'Mo:š 'nas w̥j'č̥e:rk̥o 'kaj 'lufta?
'lumpat -am nedov. (lumpen) *popivati*
'lustər -a m (der Leuchter) *lestenec*
'lu:š̥ŋ -a -e prid. (lustig) *vesel, zabaven*
'lu:št̥j -o(ɥ) m mn. (die Gelüste) *skomine*: 'Lu:šte m̥j̥ 'di:əlaš.
'lu:štat se 'lu:šta se m̥j̥ nedov. ((lüsteln)) *zahoteti se, imeti skomine*
'lutat -am nedov. *tavati (hoditi brez cilja, brez orientacije)*
'mərda -e ž otr. v zvezi 'ku:rja 'mərda *kdor pri mizi zadnji poje*
'mərđast -a -e prid. *zelo počasen*
'mərđat -am nedov. ekspr. 1. *biti zelo počasen pri kakšnem opraviilu*: A 'ti: še 'ko:j 'č̥o:kaš na 'ri:ž̥o? 'Jo:, 'lu:b̥j̥ 'bu:əx, 'ko:j pa 'te: 'te:j̥k̥o 'd̥o:u̥g̥o 'mərđaj̥o?; 2. *premikati*
'mərđat se -am nedov. ekspr. *biti zelo počasen, predvsem pri pripravi na odhod*: 'Kine se 'te:j̥k̥o 'mərđj̥! Pa 'jo: 'wi:əš, da se 'no:ma mu'di:.
'mərđoç -a m *spaçene, jezne poteze okrog otroških ust, tik pred jokom, mrda*: 'Le:, 'mərđoç na'bi:əra; De'we:t 'šu:əšt̥ər̥o b̥j̥ 'lax̥k̥o 'gər 'sedl̥o, 'to:k 'mərđoç je na're:d̥o.
'mərs -a m *jeza, sovraštva*: 'Mərs 'mo: na:j̥o. *Sovraži jo*; v zvezi na 'mərs *iz jeze, sovraštva*
mər'le:t̥j̥ -im nedov. *mečkati*: 'Kine 'te:j̥k̥o mər'le:t̥j̥ 't̥əj̥ 'šal, b̥o 'ç̥oɥ c'w̥e:j̥k̥o z'mu:škan.
'mərweš̥nj̥k -a m *slabši travnik*: 'Mərweš̥nj̥k je 'biɥ pa 'ine, k̥o s̥o 'šele 'd̥o: s'pu:cal̥j̥.

'**madat** -am nedov. slabš. *nerodno hoditi, navadno s prevelikimi ali spuščeni hlačami, hlačati*

'**made** mn. ž slabš. preširoke, prevelike hlače: Ko:ke 'made pa 'te: 'ti: mo:š?

'**ma:xtix** (tudi 'ma:xtik) prid. neskl. *hvaležen, zadovoljen*: 'Mərm še 'ma:xtix 'bit, da je 'saj pər 'tɛe:ma; 'Ma:xtix je 'ži:xər; Pa še 'ma:xtix si 'biu, da si 'tiste 'dɛe:wə 'du:əbə.

'**ma:j'kɛ:fər** -a m (der Maikäfer) *majski hrošč*

'**ma:jŋga** -e ž *namen*: 'Začnima, čj 'mo:š 'ma:jŋgə.

'**ma:j'pa:m** -a m (der Maibaum) *mlaj (visoka smreka, ovenčana in okrašena, postavljena ob lepi nedelji)*

'**ma:jstər** (meistern) v povedni rabi, v zvezi bit 'ma:jstər (kɔmɥ) *zmoči, biti sposoben kaj narediti, obvladati koga, biti kos*: 'Da:ma jɟ 'či:sə 'ma:jstər 'we:č.

'**makər** člen. *magari*

'**maka'ro:nfla:jš** -a m (*das Makkaronifleisch*) *makaronovo meso*

'**ma'le:r** -ja m (*das Malheur*) *nezgoda, nevšečnosti*

'**ma:ndɫc** -a m (*das Männchen*) *samec, največkrat pri kuncih*

'**mandrat** -am nedov. *tresti*

'**ma'rɛl** -a m *dežnik*

'**ma'rɛ:lər** -a m *nekdaj nekakšen brezdomec na podeželju*

'**ma'rɛ:louka** -e ž *dežnikarica*

'**marə'di:ərat** -am nedov. *bolehati*

'**ma'ro:t** prid. neskl. *bolan*

'**ma'šin** ma'ši:na m (*die Maschine*) 1. *stroj*: 'fu:ətərma'šin, š'pexma'šin; 2. *šivalni stroj*

'**ma'ši:na** -e ž (*die Maschine*) *motor (npr. v avtu)*: 'Maši:na je za'ri:baa.

'**ma'ši:nat** -am nedov. (*die Maschine*) 1. *delati z določenimi stroji*: 'ži:tə ma'ši:nat *strojno mlatiti žito*; š'peh ma'ši:nat *strojno mleti slanino*; 2. *ekspr. hlastno jesti*; 3. *ekspr. spolno občevati*

'**ma:šɫ** -na m (*die Masche*) *pentlja*

'**mazŋt** -em dov. *ekspr. ukrasti*

'**me:dɫ** -a -e prid. 1. slabš. *suh*; 2. *brezvoljen, slaboten*; 3. *brez močne svetlobe*: 'me:dla 'lu:č

'**mɛ:dŋce** 'mɛdŋc mn. ž *kvas*

'**mɛxj** -o(u) mn. m *ekspr. harmonika*

'**meklat** -am nedov. *jecljati*

'**me:rglat** -am nedov. *mečkati (papir, blago)*: 'Tətə b'la:gə se pa 'fe:jst 'mɛrgla.

'**me:t** -i ž grobo mleta žita za krmo: 'me:t za s'wi:je

'**me:ɯdat se** -am nedov. (*sich melden*) *oglasiti se*: 'Nišər se ne 'me:ɯda.

'**mɛ:žnər** -a m (*der Mesner*) *cerkovnik*

'**mi:əsɟx** (müßig) v povedni rabi, v zvezi 'bit 'mi:əsɟx *biti brez dela*: 'Mi:əsɟx 'čisɟ 'ku:əs 'bit.

'**minceli** -a m samo v zvezi 'mo:lɟ *'mincelj mezinec*

'**mi:sjt se** -im nedov. *menjavati dlako, goliti se*: 'Ko:j je pa 'te: 'te:jko d'lo:ke? A se 'pas 'mi:sj d'ruč čj 'ko:j?

'**mi:əŋga** -e ž (die Mischung) 1. *pogonsko gorivo, sestavljeno iz bencina in olja*; 2. *mešanica nasploh*

'**mi:cŋ** (tudi 'micŋ) -a -e prid. *majhen*

'**mi:zjeŋk** -a m *poprtnik*

mla'dee:ga prisl. *prvi krajec*

mlad'ja: prisl. *prvi krajec*

'**moo:ja** -e ž *mlaj (visoka smreka, ovenčana in okrašena, postavljena ob lepi nedelji)*

moč'wi:ər -a m *močerad*

'**mo:lər** -a m (der Maler) *pleskar*

'**mo:lat** -am nedov. (malen) *pleskati*

'**mo:lj** (das Mal) samo v zvezi d'ru:ge 'mo:lj *drugače, običajno*

'**mō:ntl** -a m (der Mantel) *plašč*

'**mo:rnat** -am nedov. *govoriti (največkrat neumnosti)*

'**mo:rnaje** -a s *govorjenje*

'**mo:rŋj** -o(ŋ) m *govorjenje* 'Ko:ke 'mo:rne pa 'te 'mo:š? *Kakšne neumnosti pa govoriš?*; *S'lo:be 'mo:rne 'mo:.*

'**mo:slō** -a s *kuhano maslo*

'**moo:tərŋga** -e ž (die Marter) *muka, mučenje*

'**moo:trat** -am nedov. (martern) *mučiti*

m're:žast -a -e prid. *zelo počasen*

m're:žj -ja m *počasen človek*

m're:žjt -am nedov. 1. *biti zelo počasen pri kakšnem pravilu*; 2. *razmetati, navlačiti kramo na kup*

m're:žjt se -am nedov. *biti zelo počasen, predvsem pri pripravi na odhod*

'**mu:əlišŋ** -a -e prid. *neješč*

'**mu:ət** redko *namen*: G're:ma 'te:, čj 'mo:š 'mu:ət.

'**muclat se** -am nedov. *puščati kosme, mucke*: B'lagō se 'mucla.

'**muclat se** -am nedov. *ljubkovati se*

'**mu:ərka** -e ž (die Gurke) 1. *kumara*; 2. ekspr. *slabovoljna ženska*

'**murkslat** -am nedov. (murksen) *izdelovati drobnarije*

'**mu:əs** (muß) v povedni rabi, v zvezi 'bit 'mu:əs *nujno, obvezno*

'**mu:əsajŋ** (muß sein) v povedni rabi, v zvezi 'bit 'mu:əsajŋ *nujno, obvezno*

mu'šik prid. neskl. *siten, nadležen*

'**mu:škat** -am nedov. *mečkati*

'**mu:štər** -a m 1. *vzorec, model*; 2. *kroj*

'**muze** ž mn. *lica*

'**mu:zika** -e ž (die Musik) 1. *glasba*; 2. *veselica*

'**muzŋt** -em nedov. *klofutniti*

na'bintat -am dov. *spolno občevati z žensko*

na'buxat -am dov. 1. *preveč obleči*; 2. *nametati, napasti (snega)*

na'čo:rbat -am dov. slabš. *nametati skupaj in na hitro skuhati kako redko jed*: 'Təte pa 'cəu 'či: 'da:rə. 'Ko:j je 'kaj d'ruč na'čo:rbaa 'kup?

'nafa:jxtat se -am dov. (feuchten) 1. *navlažiti se*; 2. *rahlo se opiti*

na'fi:lat -am dov. (füllen) *napolniti*

na'ga:x prisl. (gach) *namah, v trenutku*

nag'li:xat -am dov. (abgleichen) *naravnati*

nag'ra:užŋ -a -e prid. (grausen) *ostuden*

na'xəršit se -im nedov. *naježiti*

na'xəcat -am nedov. *pregovoriti*

'naxəblat -am dov. ekspr. *natepsti*: 'Da:rə jə je na'xəblə.

'na:jen v povedni rabi, v zvezi je 'tə:jkə 'na:jen, da *najbolje bo, da*

nak're: prisl. *postrani*

nak'ro:mat -lem dov. (kramen) 1. *razmetati, navlačiti kramo na kup*; 2. *neokusno obleči*

nak'rə:tjt se -im dov. *vzrojiti*

na'lapat -am dov. slabš. 1. *natepsti*; 2. 'də:uəta na'lapat *prehitro, hlastno se najesti ali napiti*

na'lo:dat -am dov. (laden) *nabiti puško, možnar*

nam're:žit -am nedov. *razmetati, navlačiti kramo na kup*

na'po:kat se -am dov. ekspr. *zelo se najesti*

na'po:rat -am dov. *dati mrliča na mrtvaški oder*

nap'ra:ulat se -am nedov. *neumno, nerodno, neprimerno se obnašati*

na'pumpat -am dov. (pumpen) 1. *napolniti z zračno tlačilko*; 2. slabš. *oploditi*

'na:rc 'nu:ərcu (tudi 'na:rca) m *hudič, odvečna, nepotrebna stvar*: 'Ko:j 'mo:š d'ruč 'tu za njga 'nu:ərcu?

na're:jat se -am nedov. *neumno, nerodno, neprimerno se obnašati*: 'Kak se pa 'te: na're:jaš?

na'ri:əmat -lem dov. *pretepsti*

na're:zat na'ri:əžem dov. 1. *z rezanjem razdeliti na manjše dele*; 2. ekspr. *natepsti*: 'Tak te 'bəm na're:zə, da 'boš za z'mi:ərom 'pu:əmlə!

nare'zu:wat -em nedov. nedov. *spolno občevati z žensko*: A sɿ 'mo:rš 'mislt, 'ki:əro 'an nare'zu:je?

na'rə:bičŋ -a -e prid. *napačen*

'nas prisl. *danes*

nas'rat na'se:rjem dov. 1. *izločiti blato*; 2. *prevarati, okrog prinesiti, ogoljufati*

naš'pukat -am dov. 1. *izločiti z bljuvanjem*; 2. *nastradati*

naš'te:lat -am dov. (stellen) 1. *poslati nekoga nekam, naročiti komu nekaj*; 2. *nastaviti uro*: 'u:rə 'cu:ə naš'te:lat

naš'ti:mat -am/-lem dov. (stimmen) 1. *skrivaj pripraviti*: 'Wi:ədla sn, da mɿ 'bojə 'nɛ:ka naš'ti:malɿ; 2. *nastaviti uro*: 'U:ra je d'ruč 'zo:dɿ, 'mərə jə 'cu:ə naš'ti:mat; 3. ekspr. *narediti otroka*: Pa 'ne mɿ 'rečɿ, da jɿ je d'ruč 'ka:j naš'ti:mə!

na'suntat -am dov. *nagovoriti, naščuvati*

naš'wa:jsat -am dov. slabš. 1. *zelo površno pobarvati*; 2. *umazati*
'na:t redko, v rabi le še kot nedoločnik *pustiti pri miru*: 'mərə 'na:t
na'te:gnt -em dov. 1. *podaljšati z vlečenjem*; 2. *prevarati, okrog prinesiti, ogoljufati*;
 3. *spolno občevati z žensko*
na'tru:cat -am dov. *naprositi*: A bɿ 'ma:wa te na'tru:cat, da bɿ 'ti: x 'nam p'rišla
 'rɛ:ɸo 'kapat?
na'trupat -lem dov. 1. *razbiti na manjše dele*; 2. *nekoliko streti*: 'Po:dɸ je pa 'ja:jce
 na'trupo; 3. ekspr. *pretepsti*
na'trupat se -lem dov. ekspr. *opijaniti se*
na'wo:nɿk prid. neskl. (tudi prisl.) *nenapet, razrahljan*: 'Tu je d'rɔo:t pa 'jo: c'wɛ:jko
 na'wo:nɿk. G're:ma ga 'cu:ə naš'po:nat, da 'nebɸ ž'wi:na uš'la.
na'žɛ:fat -am dov. (seifen) *namiliti*
naž'mo:xat -am dov. *okusiti*
na'žo:mat -lem dov. 1. *očeliti les*: G're:ma na'žo:mat š'tuke; 2. *natepsti*: Čɿ 'neuš
 p'ri:dŋ, 'tem 'tak na'žo:mɸ!
'nɛ:ɖɿ zaim. *nekdo*
'nɛ:xɿ prid. neskl. *fin, vzvišen*
'ne:reš prisl. redko *namenoma, nalašč*
ne'rɸ:dŋ -a -e prid. *nezabeljen*: ne'rɸ:dŋ ž'gɸ:ŋkɿ
nezg'ra:užŋ -a -e prid. (grausen) *nagnusen*
nez'no:n -a -e prid. 1. *neznan*; 2. *zelo velik, gromozanski*: Mɿ je pa pərw'li:əkɸ
 'to:k nez'no:n 'sɛndwɿč, da ga še 'pɸ: 'ni:sŋ 'ma:wa pɸ'jest.
'ni:əmat se -am dov. *srečati se, iti, peljati eden mimo drugega*
'ni:ətɿt -im nedov. 1. *kuriti*; 2. 'ni:ətɿt ga *hitro peljati, premikati se*
'ni:dičŋ -a -e prid. (neidisch) *zavisten*
'ni:dɿkajt -a m (der Neid) 1. *zavist*; 2. *zavistnež*
'ni:dɿx prid. neskl. (neidig) *zavisten*
'nišər zaim. *nihče*
'ni:zga -e ž v *doba vegetacije dreves*: Kɸ je u 'ni:zgi, 'te: se pa 'šku:ərja 'lupɿ ɸ
 dre'wi:əsa.
nɸ'ba:t prisl. *enkrat, некоč*
'nɸ:blɿx prid. neskl. (nobel) *gosposki, fin*
'no:ga'ri:tŋ -a -e prid. *pomanjkljivo ali premalo oblečen*
'nɸx'ka:sɿ -na m (der Nachtkasten) *nočna omara*
'no:jga -e ž (die Neige) *majhna količina*: 'So:mɸ nɸ 'no:jgɸ g'ru:mpɸ še 'mam.
'no:tan -a m *tnalo*
'nɸo:tɿ -o(u) mn. m. (die Not) *opravki, skrbi*
'nɸo:tŋ prisl. *tako, da je veliko opravkov in skrbi*
'nu:dɿč -a m (die Nudel) *rezanec*
'nu:dɿ -na m (die Nudel) *svaljek*
'nu:dɿ'bu:rgər -a m (das Nudelholz) *kuhinjski valjar*
'nuncat -am nedov. (nutzen) 1. *potrebovati*; 2. *uporabljati*

'nu:rat -am nedov. *počasi delati, zamotiti, zaigrati se*
o'ba:uṭṅ -a -e prid. *neroden, prevelik*
o'bē:čāt -am dov. *obljubiti*
o'bi:ər -a m *trska, iver*
o'bi:ərje -ja s *trske, iveri*
'o:bičṅ -a -e prid. *običajen, navaden*
o'bli'gi:ərat se -am dov. (obligieren) *obvezati se, obljubiti, zagotoviti*
o'b'ro:jtat -am nedov. *upoštevati koga, imeti ga rad: 'Jē:ga pa 'minda 'ana še 'koj*
o'b'ro:jta.
o'bu:ja -e ž *obutev*
o'bž'nu:djīt -im dov. *obgristi*
o'dərt -a -e prid. *ki rad joče, cmerav: o'dərtē 'a:trēk*
o'd'ni:dat -am nedov. *z nevoščljivostjo komu preprečiti kaj*
'o:fər (tudi **'x'o:fər**) -a m (das Opfer) *dar za cerkev, ki se pobira med mašo*
o'fərṅṅ -em dov. *na hitro, površno narediti*
'o:darca -e ž *potrebušnica pri svinji*
'o:fertṅ -a -e prid. *prevzeten, ohol*
'o:fnat -am/-em dov. (öffnen) *odpreti*
'o:xtat -am nedov. (beachten) *paziti*
'o'pasṅ a -e prid. *neverjeten, občudovanja vreden*
o'p'xo:rat se -am dov. *popariti se*
o'p'fi:ərat o'p'fi:əra me nedov. *imeti drisko*
o'p'xo:rat -am dov. *opariti*
o'p'ci:k'a:njīt -im dov. ekspr. *olepšati, urediti*
o'p'sa:jnat -am dov. *zblediti med sijanjem*
o'p'sē:stj -j mn. ž *skrbi, sitnosti, nevšečnosti*
o'pu'su:wat -jem nedov. (küssen, das Busserl) *poljubljati*
o'ringl -na m (der Ohrring) *uhan*
'orəngā -e ž (die Ordnung) *red, navada*
'orəngj prisl. *temeljito*
'o'sljīt se (tudi **'x'o'sljīt se**) -im nedov. 1. *leže ali sede se raztegovati; 2. neumno se obnašati*
o's'rat se o'se:rjem se, dov. *umazati se*
o'sra'ni:ja -e ž *umazanija*
o'st'ru:əga -e ž *robida*
o's'təru -i ž *tanjši leseni drog ali tanjše deblo za zlaganje snopov*
o'st'ri:wṅjīk -a m *osla (brusilni kamen za koso)*
o'si:ərfat -am dov. *opraskati (ne z nohti ali s kremplji)*
o'tc'wikṅṅ -em dov. (abzwicken) *odščipniti*
o'ti:əpat -am/-lem nedov. *tepežkati*
o'tk'noflat -am dov. (aufknöpfen) *odpeti gumbe*
o'troč'jo:k -a m *vročinski krč*

o'tru:əčje -jga s *tepežni dan (28. december)*
o'ts'ra:ufat -lem/-am dov. (schrauben) *odviti vijak, matico ...*
o'twečt o'twe:žem dov. *privezati živino*
o'ženit -im dov. *poročiti*
o'žę:jen -a -e *poročen; o'žę:jenj ž'gõņkį žganci iz moke in krompirja*
o'žo:mat -lem dov. *očeliti les*
pər'ca:jtn -a -e prid. *ran, zgodnje sorte: pər'ca:jtne 'japke*
'pərga -e ž *oljne tropine: 'Pərga je pa o's'towa o'd 'maka, o'd ripsa pa o't*
'kurbuso, kõ sõ 'o:lį 'di:əlalį. 'Makawõ 'pərgõ smõ 'ro:dį 'ję:dļj.
pər'flikjen -a -e prid. *neumen*
'pərxan -a m *bedak, tepec*
pər'xęftat -am dov. (heften) *na rahlo prišiti, pripeti*
pər'kę:lan -a -e prid. *neumen*
pər'li:mat -am dov. *prilepiti*
pər'mu:əsət -am dov. (müssen) *prisiliti*
'pərpā -e ž slabš. *strahopetec, slabič*
'pərpįč -a m *vrsta slive*
pər'po:pat -am dov. ekspr. *prilepiti, pripeti*
pər'pu:cat pər'pu:čem dov. *obrezati*
pər'raxlat -am dov. *pripraviti*
pə'ra:jmat se -lem dov. *zgoditi, pripetiti se: Ne 'mo: zas'tõ:pįt, 'kak se je 'laxkõ 'kaj*
'to:kįga pə'ra:jmawõ.
'pərsleņk -a m v zvezi *'gõ:ltanj 'pərsleņk prstanec*
pərs'tę:lat -am dov. *naročiti*
pərs'tu:cat -am dov. *prirežati*
pər'ti:sņt -em dov. 1. *pritisniti*; 2. ekspr. *klofutniti, udariti*
pər'ti:šen -a -e *čudaški, neumen*
pərt'ru:can -a -e *ki ne odneha, želi nekaj izsiliti*
pərt'ru:cat -am dov. *na vsak način nekaj doseči, izsiliti: Ne 'mo:rš mu dõpõ'we:t, da*
'ni: g'no:rja. 'Či:ə pərt'ru:cat.
pərweš'ni:ca -e ž *žival, najpogosteje krava, ki prvič povrže*
'pa:c -a m *razsol*
'pa:cat -am nedov. *razsoliti meso pred prekajevanjem: 'Kak 'dõ:uğõ 'mære 'masõ*
'nətər 'pa:cat?
'packan -a m *gad*
'packan -a m šalj. policaj
'pa:cļ -na m *oklešček*
'paclat -am nedov. *ločevati meso od lupine in seme od mesa, zlasti pri bučah*
'pa:djeu -a m *prednji del lojtrskega voza*
'pa:dlek -a m 1. *kepa iz sprijete moke, zaradi katere se mlin zadela: Čj je b'lõ*
s'rõwe 'ži:tõ, kõ se je m'lę:vo, se je pa 'nətər na're:dõ 'pa:dlek, 'pal pa 'ni: š'lõ
'dõ:uta, 'kup se je s'pri:məla moka, 'ni:sj je 'mõ: 'dõbjt z m'li:na.; 2. kepa, ki se

naredi v požiralniku zaradi sprijete hrane, navadno kruha: 'Sam k'rux pa 'jo: če
 'mo:rš 'jest, pa saj 'wa:de 'cu:ə 'pi:j, da se t̪i 'neb̪ə 'pa:dlek na're:d̪ə.
'paf (baff) v povedni rabi *osupel, preč*
'pa:js -a m (beißen) *grížljaj:* 'D̪e: m̪i n̪i 'pa:js.
'pa:jsər -a m *orodje za puljenje žebeljev*
'pa:jsat -am nedov. 1. *s pomočjo capina premikati hlode:* Ca'pi:n 'do:š p̪ət p'lax, da
 ga 'laž̪i ɯ'zigneš, ga pa 'cu:ə 'pa:jsaš; 2. *nestrokovno ravnati s kom, zavlačevati*
(zlasti pri zdravniku): D'wo: d'ni: s̪ŋ pa 'jo: bowa ɯ 'b̪ol̪ŋc̪i, pa 'če 'wi:əm še,
 'ko:j m̪i je, 'koj 'tak me 'pa:jsaj̪ə.
'pa:jsnt̪ -em dov. (beißen) slabš. *ugrizniti*
'pa:jtla -e ž (der Beutel) *mošnjja, cula, manjša vrečka*
'pa:jtlat -am nedov. *tresti*
'pa:jz̪l̪ -na m *majhen prostor*
'pa:k̪l̪ -na m (die Packung) *zavitek, manjša vrečka*
'paklat -am nedov. *mešati igralne karte*
'pale (tudi 'pal) prisl. *potem*
pa'li:ər -ja m *delovodja*
'pa:m -a m (der Baum) *drevo*
'pam'b̪ə:last -a -e prid. (baumwollen) *bombažni*
'pa:na -e ž (die Pfanne) 1. *ponev*; 2. *zajemalka*
'pancər -a m *smučarski čevelj*
'pa:ŋk'l̪əkər -a m *detel*
'pa:nt̪l̪ -a m (das Band) *trak*
'pap -a m *popok*
'pap̪ŋ -a m slabš. *usta:* 'D̪ərž̪i 'pap̪ŋ!
para'da:js -za m (das Paradeis) *paradižnik*
para'da:js'k̪e:dn̪ -a m (das Paradeis) šalj. *menstrualni dnevi*
pa'ra:jt v povedni rabi, v zvezi 'bit pa'ra:jt *pripravljen*
'pa:sat 'pa:šem nedov. (passen) 1. *prilegati se*; 2. *prijati*
pat'nu:štər -tra m *molek (priprava za molitev rožnega venca)*
pat'ri:ə'lampa -e ž (die Taschenlampe) *žepna svetilka (na baterije)*
'pawər -ra m (der Bauer) *kmet*
pawər'ni:ja -e ž (der Bauernhof) *kmetija*
'pawərski -a -e (bäuerlich) *kmečki*
'pa:ɯc -a m *prst*
'p̪eɡ'la:jz̪l̪ -na m (das Bügeleisen) *likalnik*
'p̪eɡlat -am nedov. (bügel) 1. *likati z likalnikom*; 2. ekspr. *imeti v oblasti, "pod*
komando"; 3. 'p̪eɡlat ga ekspr. *hitro peljati:* 'Kak ga je 'p̪eɡl̪ə 'unta p̪ə la'di:n̪i!
'p̪exər̪l̪j̪ -a m *peharček*
'p̪e:xat 'p̪e:xa me nedov. *čutiti bolečino na strani trebuha zaradi napora*
'p̪elc -a m (der Pelz) *kožuh*
'p̪elc'mo:nt̪l̪ -na m (der Pelzmantel) *krzneni plašč*

'pɛndl̩ -na m *trd, najpogosteje valjast iztrebek*
'pɛntl̩ -na m *zanka pri pletenju*
'pɛnzl̩ -na m (der Pinsel) *čopič*
'pe:r 'pɛ:ra m *neskopljen, plemenski prašič*
'pe:tər -a m *podstrešni prostor nad skednjem za hranjenje sena*
'pɛ:tər -a m v zvezi 'dɔ:uɡi 'pɛ:tər *sredinec*
'pɛ:t̩ -na m (das Beet) *greda*
'pɛ:tlər -a m (der Bettler) *berač*
'pɛtlat -am nedov. (betteln) *prosjačiti, beračiti*
'pɛtlat se -am nedov. *vmešavati se, brigati se*: 'Ko:j se pa 'te: 'ti: 't̩ 'cu:ə 'pɛtlaš?
 'Za:se se b'ri:ɡi!
'pe:uɔat -am dov. *cepiti drevje*
'pe:uɔɛŋk -a m *sadika vrtnega sadja, mlado sadno drevo*
'pi:əɡər'ma:jstər -a m (der Bürgermeister) *župan*
'pi:əɡl̩ -na m *butara, snop za cvetno nedeljo*
'pi:əɡat -am nedov. (biegen) 1. *upogibati*; 2. ekspr. *ne imeti urejenih misli, početi neumnosti, mešati se komu*: A te 'pi:əɡa?
'pi:ərɔu -awa -awe prid. *trhel, preperel*: 'pi:ərawe d'ru:we
'pi:əsca -e ž *pesa*
'pi:əsca -e ž *pesto*
p̩'ca:jz̩ -na m *sramna uš*
p̩'ca:jzlər p̩'ca:jzləra m *dlakocepec*
p̩'ca:jzlast -a -e prid. *dlakocephski*
p̩'cikl̩ -na m 1. *kolo*; 2. ekspr. *majhen, slab avto*
'picl̩ -na m (der Pilz) *jurček, goban*
'piçit -im nedov. *hitro peljati, hiteti*: A s̩ 'no:r, 'kak ga je 'piçɔ!
p̩'di:ənat -am nedov. (bedienen) *pretirano streči*
p̩'gɛ:t̩ -na m (das Bukett) *šopek*
'pi:ja -e ž *pijančevanje*
'pi:ja -e ž *naprava za stepanje smetane pri izdelavi surovega masla*: 'Pi:ja je
 'bowa pa za 'pu:tər 'dɛe:lat, tak kɔ n̩ 'mi:ksər.
'piksna -e ž (das Büchse) 1. *pločevinka*; 2. slabš. *glava*: 'Tɛ:jkɔ le 'o:xt̩, da j̩x 'neuʃ
 'du:əbɔ 'ta: pɔ 'piksni!
'pildjč -a m (das Bild) *sveta podoba*
pin'dɛkel̩ -a m (die Decke) *krstna odeja (v obliki vreče) za novorojenčka iz belega
 platna in okrašena s čipkami*
'pi:pat -lem nedov. 1. *puliti, izdirati*: Kɔ'rɛ:je bɔ t'ri:əba pɔ'pi:tət; 2. *goliti,*
odstranjevati perje: 'Kɛ: 'bɔte pe 'te: 'ku:re 'pi:pali?; 3. ekspr. *ne imeti urejenih*
misli, početi neumnosti, mešati se komu: 'Pɔo:, 'te:be pa 'da:rɔ 'pi:p̩le!
'pi:pat se -lem nedov. *potegovati se za isto stvar*: 'Ze: se pa ɯ's̩ 'pi:p̩lejɔ za 't̩stɔ
 f're:tɔ.

'**pipnt** -em dov. ekspr., navadno z nikalnico *přitakniti se dela*: 'Lo:nj sŋ se 'mŋo:trŋ, pa 'ni: b'lŋ 'ma:je 'dŋe:lŋ 'ko:r'kŋ:kŋ u'ri:ŋdnŋ, 'li:ŋtŋ pa ne 'pipnem 'ka:j 'cu:ŋ!

'**pi:r** -a m (das Bier) *pivo*

'**pira'wet** -im nedov. *trohneti, prepereti*

'**piřŋ'wina** -e ř *preperelost, trohnoba*

'**piřna** -e ř (die Bürste) *krtača*

'**piřnat** -am nedov. (bürsten) *krtačiti*

'**pi:skŋr** -a m *lonec*

'**piškŋrlj** -a m *lonček*

'**pi'sŋ:ŋka** -e ř 1. *pirh*; 2. *darilo od krstnega botra ob veliki noči*

'**piška** -e ř *piščanec, (mlada) kokoř*

'**plac** p'lŋ:ca m (der Platz) *prostor*

'**plafŋ:n** -a m *strop*

'**plax** p'lŋxa m (der Bloch) *hlod*

'**pla:jba** -e ř (das Blei - svinec) *svinčnica*

'**pla:jhat** -am nedov. (bleichen) *pustiti zbledeti na soncu*

'**plajř'tift** -a m (der Bleistift) *svinčnik*

'**pla:ta** -e ř (die Platte) *plořča*

'**pla:t'fus** -a m (der Plattfuß) *ploske noge*

'**pla:tj** -na m (das Blatt) *list papirja v knjigi*

'**pla:twat** -am nedov. (blättern) *listati*

'**plauřat** -am nedov. *osvajati*

'**pledra** -e ř slabř. 1. *usta*; 2. *řenska, ki veliko govori*

'**pledrat** -am nedov. (plaudern) slabř. *hitro govoriti, blebetati*

'**plex** p'lŋe:xa m (das Blech) *pločevina*

'**plee:xatŋ** -a -e prid. *pločevinast*

'**plex'banda** -e ř (die Blechkapelle, die Bande) *godba na pihala*

'**plex'mu:zika** -e ř (die Blechmusik) *godba na pihala*

'**ple'jo:k** -a m *sod, polovnjak*

'**ple:xat** -am nedov. (bleichen) *seno suřiti v deřju*: 'Ciŋ 'kŋe:dŋ řj p'lŋ:xamŋ 'tŋtŋ 'fu:ŋrŋ 'řŋe:na.

'**ple:xŋt** -em dov. *udariti*

'**pleŋčat** -am nedov. *zapletati nit ali vrv tako, da se teřko razplete*

'**pleř'no:t** -a -e prid. *ki ima videz, kot da je potlačen (predvsem trři predmeti)*:
p'leř'no:t 'ko:mŋŋ

'**ple'ta:jřka** -e ř slabř. 1. *umazana meřanica, tekočina*; 2. *razmočena zemlja zaradi odjuge*

'**ple'ta:jřkat** -am nedov. *packati s tekočino*

'**pli:dŋr** p'li:dra m *predal*

'**plikat** -am nedov. (blinken) *utřipati, meřikati (luč)*

'**plu:zna** -e ř (die Bluse) *bluza*

'**plumenř'la:jŋr** -a m *pajčolanka*

p'lunc -a m zelo malo tekočine: 'So:mɔ nɨ p'lunc m'li:əka je še 'a:stɔ.

pɔ'čɛtlat -am dov. izgubiti

'po:cast -a -e prid. lepljiv, preveč moker: 'Pɔ:, 'nas je pa k'rux 'dər pre'po:cast.

'po:cat -am dov. napačno, nestrokovno zdraviti: 'Tak ga 'po:cajɔ, da 'ni: za dɔpɔ'we:t. A bɔ 'le še p'rišɔ x 'se:bɨ?

pɔc'mu:lɨt -im nedov. z usti izsesati tekočino: pɔc'mu:lɨt 'sɔk is pɔma'ranče

'po:cɔ -a m slabo pripravljena jed, packarija, packa

'po:cər -a m slabš. nestrokovnjak, kdor se ne spozna na svoje delo

pɔ'cɔ:pran -a -e začaran, zaklet

'po:čɔ -a m copat

pɔd'lu:əžjɛŋk -a m jajce, ki ga nastavimo, podložimo kokošim, da nesejo na isto mesto

'pɔ:dɔ -a m (der Boden) 1. dno; 2. tla

'pɔ:dɔ'piršna -e ž (die Bodenbürste) krtača za ribanje lesenih tal

pɔd'wu:əje -a s podboj

pɔ'erbat -am/-lem dov. (erben) podedovati

pɔ'flekat -am dov. (flecken) popackati

pɔg'li:xat -am dov. (begleichen) poravnati površino

pɔg'li:xat se -am dov. (begleichen) pobotati se

pɔ'xapsat -am dov. slabš. pograbiti, zelo se potegovati za kaj: 'Tɨ sɨ pa 'mo:lɔ 'xi:ji!
'Ze: pa 'kaj 'fɔlgaš nɔ'ba:t! Pa 'ni: t'ri:əba ɯ'se 'kup pɔ'xapsat!

'po:xat -am dov. cvreti

pɔx'canka -e ž otr. slabš. deklica, ki se še polula

'po:xjen -a -e prid. zmešan, neumen

'pɔ:jat -am nedov. poditi

'pɔ:jat se -am nedov. goniti se

'pɔɔ:jenčna -e ž pajčevina

'pɔɔ:jeŋk -a m pajek

'pɔ:jštər -a m (das/der Polster) vzglavnik

'pɔ:jštər'ci:əgər -gra m (das/der Polster, ziehen) prevleka z vzglavnik

'pɔ:jštər'tanc -a m ples, pri katerem tisti, ki izbira plesalca, nosi vzglavnik, na vzglavniku se plesalca pred plesom poljubita, za ples mora moški plačati

'pɔk 'pɔ:ka m (der Bock) 1. kozel (domača žival); 2. srnjak; 3. lesena priprava za označevanje razdalje med vrstami krompirja pri sajenju; 4. lesena priprava za podkladanje kolesa v bregu; 5. wp'režni 'pɔ:kɨ vprežne sani; 6. smr'di: kɔ 'pɔk zelo smrdi

'pɔk 'pɔ:ka m šop (papirja, bankovcev ipd.)

pɔ'kacat se -am dov. umazati se s hrano ali kakšno tekočino

pɔ'kɛglat se -am dov. ne uspeti, ponesrečiti: K'ro:pɨ sɔ se mɨ 'nas pa pɔ'kɛglajɨ.

'pɔkɛlɨ (tudi 'pɔkərli) -a m 1. narastek: 'tu:rskɨ 'pɔkɛlɨ, k'ru:xɔɯ 'pɔkɛlɨ; 2. ekspr. pecivo

pɔk'rɛmplat -am dov. popraskati

pə'ro:pat -am dov. *popariti, politi s kropom*
pəkrə'wa:uka -e ž *pokrovka*
'pəks'tant -a m (der Hochstand) *visoka lovska preža*
pə'lapat -am dov. slabš. samo v zvezi 'də: pə'lapat *pokositi, porezati, postriči*
'pə:lc -a m *podpornik (navadno iz lesa)*
'pə:lcat -am nedov. *podpirati*
'pə:ldrat -am nedov. *grajati, karati koga*
pə'lekat -am dov. *polizati: 'Pas me je 'ci:əliɡa pə'lekə.*
pəli'ta:nka -e ž *napolitanka*
'pə:lma -e ž (der Ball) *žoga*
pə'lə:sat -am dov. *spregledati (ugotoviti, spoznati pristnost, resničnost človekovega ravnanja)*
pəmə'r'le:tjət -am dov. *pohoditi, poteptati*
pə'mandrat -am dov. *pohoditi, poteptati*
'pəntaka -e ž *sekira za sekanje drevja*
'pəntəuc -a m *vrsta vrbe*
pə'nuncat -am dov. (nutzen) *porabiti*
pə'o:xtat se -am dov. (achtgeben) *biti pozoren na kaj, opaziti*
'pəpŋ'dekl -na m (der Papp(en)deckel) *karton*
pəp'rajt -im dov. 1. *odpraviti okvaro, izboljšati*; 2. ekspr. *imeti spolne odnose z žensko*
pə'ra:mat -lem dov. (räumen) 1. *pospraviti*; 2. ekspr. *pojesti*
pə'ra:jclat -am dov. *povezati z verigo ali železom ('ra:jclnəm)*
'pə:re 'pə:r mn. ž (die Bahre) *mrtvaški oder*
pəri:c'nu:wat -ujem dov. (die Arznei) *pozdraviti*
pə'ri:xtat -am dov. 1. *urediti*; 2. *opraviti vsakodnevne opravke pri živini: 'Ki:əri 'bə pa 'te: 'nas pə'ri:xtə, kə 'atana 'či: 'da:ma?*
'pə:rma'si:na -e ž (die Bohrmaschine) *vrtalni stroj*
pə'rə:lat -am dov. (rollen) *povaljati*
pə'rukat -am dov. (rucken) *podrezati*
pə'rumplat -am dov. ekspr. *poškodovati*
pə'ruštat -am dov. *postaviti gradbeni oder*
'pə:s -a m (der Baß) *bas (glasbilo)*
pə'si:len -a -e prid. *ki ne odneha, vsiljiv*
pə'stə:pjət sɨ -im dov. *upati si*
pə'si:ərfat -am dov. *popraskati (navadno ne z nohti ali kremplji)*
pə'sišat -am dov. ekspr. v zvezi 'də: pə'sišat *postriči*
pə's'le:usat -am nedov. slabš. *slabo pokositi (travo)*
pə's'lixtat -am dov. (*lepo*) *urediti*
pə š'nəblat -am nedov. *poglodati*
pə'sə:bat -lem dov. (schaben) *postrgati*
pə'sə:bjenk -a m *zadnji otrok v veliki družini*

pøš're:kat -am dov. *narediti raze*
pøš'ta:mfat -am dov. (stampfen) *poteptati sneg*
pøš'tancat -am dov. *poteptati*
pøš'ta:ntat -am dov. *poskrbeti za vse potrebno (pri otrocih, pri živini, v kuhinji)*
pøš'taubat -am dov. *posipati*
pøš'ti:mat -am/-lem dov. (stimmen) *urediti vse potrebno, pripraviti*
pøš'ti:ørkat -am dov. (stärken) 1. *poškrobiti*; 2. *pretirano se urediti*
pøš'wa:jsat -am dov. slabš. 1. *zelo površno pobarvati*; 2. *umazati*
'pøø:tørx -a m v zvezi 'pøø:tørx pør'nøst *pri tuji hiši in odnesti spanje*: Či je 'ki:ørj 'pøø:znø 'wøčør p'rišø k 'xi:šj, sø pa 'røklij, da je 'pøø:tørx pør'nøe:sø, da 'lidj 'nebojø 'moļj s'pat, pa da 'mære 'mo:lø 'dø: 'sest, da 'nebo 's'po:je ød'nøe:sø.
'pø:tørxwat -am nedov. *ponočevati*
pø'tačlat -am dov. *prijeti, rahlo udariti po zadnjici*
pøta'ma:niŕ -em dov. redko ekspr. *ukrasti*
pø'tancat -am dov. (tanzen) *pohoditi*: 'Ti: pa 'mo:lø 'o:xtj, 'kø: 'xødi:š, 'mj 'boš 'jo: u'se 'røø:že 'dø: pø'tancø.
'pø:tat -am dov. samo v zvezi 'dø: 'pø:tat *odpovedati naročilo*
pø'točj -im dov. *zakotaliti*
pø'trantat -am dov. 1. *pomendrat*; 2. *imeti spolne odnose z žensko*
pø'te:rat -am dov. *pognati*
pøte'mo:lem prisl. *najmanj*
pøte'we:čem prisl. *za silo*
pøt'feclat -am dov. *podstaviti nogo*
pø'to:kat -am dov. *kotaliti, valiti*
po'tø:pan -a -e prid. *trdoživ*
pøt'pø:lcat -am dov. *podpreti*
pøt'ro:cat -am dov. (trotzen) *ponagajati, pošaliti se s kom*
pø'tu:len -a -e *poklapan*
pø'tu:rj -am dov. *podtakniti*
pø'woj -im dov. *odimiti, prekaditi*; pø'wojene 'masø
pø'zø:gna se pø'zø:gna se mj dov. (segnen) *posrečiti se*
pøž'lampat -am dov. *pohlepno ali veliko popiti*
pøž'nu:ørat -am dov. (schnüren) *z barvno vrvico označiti dolžino pri tesanju lesa*
pøž'u:lj -im dov. *pocrkljati*
pøž'u:len -a -e *ki se rad crklja*
p'race prisl. *precej*
p'ra:wac prisl. *naravnost* 'Ze: pa p'ra:wac 'du:ømø.
pre'čø:tat -am nedov. ekspr. *hoditi brez ciljno in brezdelno sem ter tja*
pre'čø:tj -ja m *neodločen, počasen človek*
pref're:tat -am dov. 1. *razpasti na dva dela zaradi drgnjenja*; 2. *s težavo preživeti, prebiti se*

pre'kantŋt -em dov. (kanten) *prevrniti*
pre'luftat -am dov. (lüften) *prezračiti*
pre'mo:ŋgat -am dov. *pretehtati*
p'rəmzat -am nedov. (bremsen) *zavirati*
p'rəmza -e ž (die Bremse) *zavora*
p'rənix -a m (die Einbrenne) *prežganje*
p'rən'župa -e ž (die Brennsuppe) *prežganka*
pre'pu:west -e ž *pripovedka*
prese'ra:wat se -am nedov. *truditi se, da bi izstopal, hvalisati se*
preš'ənit se *prelomiti se: 'Tak 'me:dla je, da se 'bø preš'ənywa.*
p'rə:tl̩ -na m (das Brett) *kuhinjska deska*
p'rə:žŋga -e ž *običaj, da so domačini okrog polnoči prišli na poročno slavje, čeprav niso bili povabljeni*
p'rə:žŋčər -a m *gost, ki ni bil vabljen na poroko, pa je okrog polnoči vseeno prišel*
p'rigl̩ (tudi p'ri:gl̩) -na m *okleščena in razrezana tanjša smrekova veja za kurjavo*
p'riglat -am nedov. navadno v zvezi 'u:n p'riglat *klestiti smrekove veje za kurjavo*
p'ri:əd̩ prisl. *spredaj*
p'ri:əf -a m (der Brief) *pismo*
'pri:əfka:s̩l̩ -na m (der Briefkasten) *poštni nabiraničnik*
p'ri:əfto:š̩l̩ -na m (die Brieftasche) *denarnica*
p'ri:əft̩'ro:gər -a m (der Briefträger) *poštar*
p'ri:əwos -a m *trava, ki se dnevno nakosi za krmo*
p'ričlat -am nedov. *delati, igrati se z vodo*
p'rø:bat -am dov. (probieren) *poskusiti, pomeriti*
p'rø:ba -e ž (die Probe) *poskus, pomerjanje*
p'rø:bŋga -e ž (die Probe) *poskus, pomerjanje*
p'rø:k̩l̩ -na m (der Brocken) *velik kos: 'Ze: pa ž̩ ne 'mo:re 'bit 'lo:čŋ, 'ko:r. 'Wi:əš, 'ko:k p'rø:k̩l̩ 'masa je z'mo:zø.*
p'røŋgaje -a s *procesija*
p'røt'fo:n -a m (die Bratpfanne) *pekač*
p'røt'ro:r -a m (die Bratröhre) *pečica*
p'ru:əleŋk -a m *odojek*
p'rux p'ru:xa m (der Bruch) *kila*
p'rux p'ru:xa m (der Bruch) *kamnolom*
p'si:ca -e ž *orodje za sekanje stelje*
'pu:əbel̩ -a m (der Bub) ljubk. *fantek*
'pu:əbj̩č̩ -a m (der Bub) ljubk. *fantek*
'pu:əp 'pu:əba m (der Bub) *fant*
'pubec -a m (der Bub) ekspr. *nedorasel fant*
pu'bo:r -ja m (der Bub) slabš. *fant*
'pucl̩'pa:m -a m *preval*
'pu:cat 'pu:čem nedov. (putzen) *čistiti*

'pučeu -a m *majhen sod*
 'puf -a m *dolg; ū'zet na 'puf najeti kredit za kaj*
 'pukl -na m (der Buckel) 1. *izboklina, grič*; 2. slabš. *hrbet*
 'puklast -a -e prid. (buckelig) *grbast*
 'pukl'kaš prisl. *štuporamo*
 'pulbær -a m *smodnik*
 'pulfær -a m (das Pulver) *prašek*
 'pumpa -e ž (die Pumpe) *črpalka*
 'pumpat -am nedov. (pumpen) 1. *črpati*; 2. *polniti z zračno tlačilko*
 punč'ko:uje -a s *čevlji*
 'pu:nčok -a m mn. 'pu:nčkj *čevelj*
 'pu:ngrat -a m (der Baumgarten) *strm travnik pod hlevom in hišo, posajen s sadnim drevjem*
 'pu:ŋkl -na m *cula, bisaga*
 puŋk'lø:uje -a s slabš. *prtljaga*
 'pupa -e ž (die Puppe) *igrača, ki predstavlja deklico*
 'purman -a m *puran*
 'purmanca -e ž *pura*
 'pu:st -a m *dolgočasen, nejevoljen človek*
 pust'jo:k -a m *pustna šema*
 'puš -a m (der Kuß, das Busserl) *poljub*
 'pu:šl -na m (das Büschel) *šopek*
 'pu:tær -a m (die Butter) *surovo maslo*
 'pu:ta -e ž *lesen koš, navadno za prenašanje kruha, brenta*
 'putat -am nedov. slabš. *nerodno hoditi, navadno s prevelikimi ali spuščeniimi hlačami, hlačati*
 'pute 'put mn. ž slabš. *preširoke, prevelike hlače*
 'pu:tla -e ž *mlinsko sito*
 puwa'ri:ja -e ž *gradnja*
 'pu:wat -am nedov. (bauen) *graditi*
 'puža -e ž *dekle*
 'pu:ža -e ž *dojenček*
 'pužjka -e ž ljubk. *deklica*
 'pužle 'pužleta s ljubk. *dekletce*
 ra'bø:uje -a s *robovi, strm in razčlenjen svet*
 ra'fu:da -e ž 1. *navlaka, ropotija*; 2. slabš. *kot žaljivka*: 'Tista ra'fu:da s'pa: ū 'ka:jšj.
 'raxlat -am nedov. *pripravljati*
 'ra:jcat -am nedov. (reizen) *vzburljati*
 'ra:jcl -na m *železna priprava povezovanje hlodov*: 'Ra:jcl je pa 'to:ke že'lēe:zo za p'løxe 'dø: pø'we:zat.
 'ra:jclat -am nedov. *povezovati z verigo ali železom ('ra:jclnøm)*
 'ra:jŋ prisl. *popolnoma, čisto*

'ra:js -a m (der Reis) *riž*
'ra:jsər -a m *močan, živahen otrok*
'ra:jsk'nɛ:dl̩ -na m (der Reißnagel) *žebliček*
'ra:jsnt̩ -em dov. samo v zvezi 'u:n 'ra:jsnt̩ *rešiti koga iz zagate:*
'ra:jt'mɛ:sər -a m *nož z dvema ročajema za odstranjevanje drevesne skorje na že obdelanem kosu lesa*
'ra:mat -lem nedov. (räumen) *pospravljati*
'ra:mat se -lem nedov. (räumen) *oditi, odstraniti se*
ra'mu:əʃ -a m 1. *ropot, hrup*; 2. *krama, navlaka*
'ra:ŋgla -e ž *široka, nizka posoda*
'rapl̩ -a m *kdor se nespametno, neumno vede*
'raplat -am nedov. *nespametno, neumno se vesti, noreti, burno izražati čustva*
rapl̩'ni:ja -e ž *nespametno, neumno vedenje*
ras'pad̩t̩ -im dov. 1. *razpoditi*; 2. *razstaviti*: A t̩ je b'l̩ɔ 'dər t'ri:əba 'ci:əl̩ɔ ma'ʃi:n̩ɔ ras'pad̩t̩? Bu:əx 'wi:ə, 'duj b̩ɔ j̩ɔ 'ze: z'na:ɥ 'kup 'zo:t na're:t.
rasp'lɛnčət -am dov. *razvozlati*
rasš'tiklat -am dov. (stückeln) *razkosati (meso)*
rasš'tɛ:lat -am dov. (stellen) 1. *razglasiti (glasbilo)*; 2. *zmesti (povzročiti, da kdo nima urejenih, pravih misli, predstav)*
ras'to:lat -am dov. (teilen) *razdeliti*
rastran'či:ər̩t̩ -am dov. *razmesariti, raztrgati*
ras'tu:rat -am nedov. *obvladati*
'ra:ɥbər -a m (der Räuber) *ropar*
'ra:ɥbər -a m *razdelivec za elektriko*
'ra:ɥbat -am nedov. (rauben) *ropati*
'ra:ɥfaŋk -a m (der Rauchfang) *dimnik*
'ra:ɥfŋ'ki:ərər -a m (der Rauchfangkehrer) *dimnikar*
raz'dɛ:kət -am dov. *razdevati*: Za'ko:j s̩j̩ pa 'te: ɥ'se 'zo:xŋ 'ta: p̩ɔ 'mi:z̩j̩ raz'dɛ:kaa?
raz'lapat -am dov. slabš. *razblebetati (na več krajih nepremišljeno reči, povedati)*
razg'li:xat -am dov. (begleichen) *poravnati po površini*
raz'go:rat se -am dov. *razgaliti se*
raz'ra:jcat -am dov. (reizen) *vzburiti*
raz'weglat -am dov. (wack(e)lig machen) *razmajati*
'rɛ:dla -e ž *regrat*
'rɛ:pa -e ž *krompir*; 'mərzla 'rɛ:pa *krompirjeva solata*
'rɛ:stat -am nedov. (rösten) *pražiti (predvsem krompir)*; 'rɛ:stana 'rɛ:pa *pražen krompir*
'rɛ:zŋ -a -e prid. *ki že začinja vreti*: 'rɛ:zŋ 'moʃt
'ri:ja (tudi 'rɛ:ja) -e ž *nizka posoda, kozica*
'rɛ:kɫc -a m (der Rock) *suknjič*

re'pə:nčjt se -im nedov. *jeziti se, godrnjati*
repe'tikl̩ -a m *sestavni del*
'rep'pa:na -e ž (die Pfanne) *ponev z dolgim ročajem*
're:t re:dj ž *kos travnika, ki ga zaobseže kosec s koso*
'režl̩ -na m *krhelj*
re'žu:la -e ž ekspr. *dekle ali ženska, ki se kar naprej smeji*
'ri:əmat -lem nedov. *pretepati*
'ri:əpŋ -a -e prid. *krompirjev: 'ri:əpna 'župa, 'ri:əpŋ 'zɔ:s*
'ri:əwežŋ -a -e prid. *reven*
'ri:bancj̩ -o(u) mn. m *ribana kaša*
ri'bə:žl̩ -na m 1. *ribežen*; 2. *perilnik*
ri'bi:zl̩ -na m (die Ribisel) *ribez*
rič'nu:wat -ujem nedov. (die Arznei) *zdraviti*
rič'ni:je rič'ni:j mn. ž (die Arznei) *zdravila*
'ri:da -e ž *ovinek*
'ri:dat -am nedov. *zavijati, voziti po ovinkih*
'ri:fl̩ -na m *glavniku podobna naprava za nabiranje borovnic*
'rigl̩ -na m (der Riegel) *zapah*
'ri:xta -e ž *sestavina obroka: 'We:č 'ri:xt je, čj̩ 'do:š na 'mi:zɔ 'župɔ, 'pale pa še d'ru:go, 'čo:sj̩ sɔ 'laxkɔ 'tudi š'ti:ərj̩ 'ri:xtə pər i'ži:nj̩.*
'ri:xtat -am nedov. (richten) *urejati; 'xi:n 'ri:xtat pokvariti; 'xi:n 'ri:xtat se narediti samomor*
'rik'we:rc prisl. (rückwärts) *vzvratno*
'ri:ŋgl̩š'pil -a m (das Ringelspiel) *vrtiljak*
'riŋk -a m (der Ring) *obroč*
ri'pincl̩ -na m (die Rapunzel) *motovilec*
rišpi'ti:n -a m *daljnogled*
'ri:ža -e ž *vrsta, kolona, črta*
'ri:žast -a -e prid. *črtast*
'rɔ:bjt̩ -im nedov. *luščiti koruzo (odstranjevati semena s storža): 'rɔ:bjt̩ tər'ki:jɔ*
'rɔ:dj̩ -a -e prid. *pust, nemasten: 'rɔ:de 'masɔ*
'rɔ:jtat -am nedov. navadno v zvezi 'rɔ:jtam, da *mislím, da*
'rɔ:jtat se -am nedov. *zdeti se, imeti se za: 'An se pa 'ŋe:ka 'ču:dnɔ 'rɔ:jta. Ima se za nekaj več.*
'rɔ:jtat sj̩ -am nedov. *misliti si*
'rɔ:gla -e ž *doma izdelan lesen kuhinjski pripomoček za mešanje, v obliki palice z roglji (očiščeni izrastki vej) na dnu, ponavadi se je izdelal iz posušenega božičnega dreveščka*
'rɔ:x -a -e prid. 1. *občutljiv: Če 'upam se mu kaj 'rečt, kɔ je 'tak nɔ 'tɛ:jko 'rɔ:x;*
2. *ki ni trden (rahel)*
'rɔ:ɔ:jat -am nedov. *plesati*
'rɔ:la -e ž (die Rolle) *zvitek*

'rɔ:lat -am nedov. (rollen) *kotaliti se*
'rɔ:nta -e ž 1. *drog*; 2. *mlado in tanko drevo z ravnim deblom*
'ro:r 'rɔ:ra m (das Rohr) *cev*
'ro:tat -am nedov. (raten) svetovati: 'Tɛ:ta mi je 'ro:taa ne rɪc'ni:je.
'ro:zmes -a m *kvasni nastavek za peko domačega rženega kruha*
'ru:ča -e ž *naramnica*
'rukat -am nedov. (rücken) *dregati*
'rukŋt -em dov. (rücken) 1. *dregniti*; 2. *spiti na mah*: 'Rukni ga 'le, sɪ pa 'jo: 'ža:jn; 3. *zaigrati*: 'A 'bɔte še 'rukŋlɪ 'ki:əɾɔ, 'niba 'bɔma pa zap'lɛ:saa?
'ruk'zɔk -a m (der Rucksack) *nahrbtnik*
'rumplat -am nedov. (rumpeln) *ropotati*
'rumpɫ'komra -e ž (die Rumpelkammer) *ropotarnica*
'ru:sa -e ž 1. *dlaka*: 'Tak me 'ze:be, da mɪ ɯ'se 'ru:se pɔ'kɔncɪ stɔ'ji:jɔ; 2. *brk*: 'Cɔɯ d'ru:gɪ je 'ze:, kɔ 'mo: 'ru:se.
'ru:sast -a -e prid. *brkat, kosmat*
'rušt -a m 1. *ostrešje*; 2. *nart*
'ru:əštət -am nedov. *ropotati*
sala'bantat -am nedov. slabš. 1. *govoriti neumnosti*; 2. *sanjati neumnosti*
sa'mu:əteš prisl. *brez vprege, sam (vleči, kaj narediti)*
'santər prisl. *sem noter*
s'cinglat -am dov. *razbiti se z zvenom*: G'lo:žɪ sɔ žɪ s'cinglajɪ.
s'cɛ:rat -am dov. *izsušiti, izčrpati*; s'cɛ:ran *brez moči, izsušen, izčrpan*
s'co:gat -am nedov. (verzagen) *obupati*
s'fu:lit se -im dov. slabš. *zlagat se*
s'xabat sxa'ba:m sxa'bo:š dov. slabš. 1. *poleteti*; 2. *ne upoštevati več staršev, zaživeti po svoje*
'si:əla prisl. *zelo, hudo*
si'wa:ɯjeŋk -a m *ovalna košara za nasevanje*
'si:ɯŋ -a -e prid. *nasiten, redilen*
s'kər člen. skoraj
sk'lizŋt -am dov. ekspr. *pobegniti, izmuzniti se*
sk'lɔo:žnat -am dov. 1. *zaropotati*; 2. *razbiti se z ropotom*
sk'nɛ:cat s'knɛ:čɛm nedov. *stokati*
sk'ra:ɯžlat -am dov. (kräuseln) *skodrati*
s'lɛčka -e ž *skodelica*
s'likaapa'ra:t -a m *fotoaparāt*
s'li:šet -im nedov. *pripadati, biti v lasti nekoga*: A 'tɔte 'de:kɫe 'te:bɪ s'li:šɪ?
smər'dɛ:t -a m *dihur*
s'mərdŋt -im dov. slabš. *dati nekaj malega*
s'madɔc -a m *jed, ki se je prismodila*
sme'tɔo:jeŋk -a m *kazalec*
s'mɔ:lɪ (tudi: s'mɔlje) -ja m *brinje*

s'moʔtan -a -e prid. ekspr. *neustrežljiv, nepriljuden*
s'mo:tj̥t se s'mo:t̥i se mi nedov. *vrzeti se v glavi*
s'mo:tj̥t se -im nedov. *postavati, tako da si komu v napoto*
s'mu:nat̥ŋ -a -e prid. *lepljiv*
's'ni:æden -a -e prid. *skopuški*
s'nu:ačka prisl. *sinoči*
s'paclat -am nedov. *ločiti lupino od mesa, zlasti pri bučah: 'Nas b̥j̥ 'ma:a pa še 'kurbōse s'paclat.*
s'pa:jlat -am dov. *stresti: 'Ze: ga pa 'mære za 'uxe s'pa:jlat.*
s'paklat -am dov. *premešati igralne karte*
s'pa:sj̥t -im dov. *pomagati, rešiti: Je pa 'ri:əs̥ŋ 'co̥u n̥j̥ 'b̥o:gj̥, 'ko:r 'k̥e:ka ga ne s'pa:sj̥ 'we:č.*
s'pi:əgat -am dov. 1. *upogniti*; 2. ekspr. *ne imeti urejenih misli, početi neumnosti, mešati se komu*
s'pi:pat -lem dov. *izpuliti*
s'pi:pat se -lem dov. *spreti se, potegovati se za isto stvar*
sp'l̥e:xat (tudi sp'la:jxat) -am dov. (bleichen) *zblediti*
sp'lest se sp'le:tem se dov. *zlagati se*
sp̥'xi:jat se -am dov. *odpočiti si*
s'po:kat se -am dov. (packen) slabš. *odpraviti se, oditi*
s'pu:cat s'pu:čem dov. (putzen) *očistiti*
s'pu:cat se s'pu:čem dov. (putzen) 1. *očistiti se*; 2. *obriti, postriči se*; 3. ekspr. *prdniti: 'Kak 'gærd̥o s̥j̥ se pa 'ze: s'pu:c̥o!*; 4. *opraviti veliko potrebo*
s'pufat se -am dov. *obubožati, ostati brez denarja*
s'pu:wat -am dov. (bauen) *zgraditi*
s'pu:wat se -am dov. (bauen) *ne obroditi več kot nekoč*
s'ramo:k -a m 1. *duševno zaostal moški*; 2. *ubog, pomilovanja vreden moški*; 3. *siromašen človek*
s're:čk̥o medmet *izraža pozdrav, ko ob srečanju nekemu sežemo v dlan*
s'r̥otle -ja s ekspr. *sirota*
s'r̥o:ušna -e ž *siromaštvo, revščina*
s'ru:əta -e ž 1. *duševno zaostala ženska*; 2. *uboga, pomilovanja vredna ženska*
s'ru:ətast -a -e prid. *reven, ubog, pomilovanja vreden*
s'ru:ətj̥ -a m *ubog, pomilovanja vreden človek*
s'tært s'tærdj̥ ž *med*
sta'r̥e:ga prisl. *zadnji krajec*
star'ja: prisl. *zadnji krajec*
s'tazda -e ž *steza*
s't̥o:ban -a -e prid. samo v zvezi *'d̥o: s't̥o:ban slabo prehranjen*
s'to:roš'w̥e:tn̥ -a -e prid. *starodaven, nemoderen*
stra'xi: prisl. *strahoma*
st'ri:nsk̥o prisl. *po strani*

st'ro:can -a -e prid. (trätzen) *nagajiv*
st'ru:cat st'ru:ca me dov. *obupati, odnehati*
st'rupat -lem dov. *razbiti*
st'tukŋt -em dov. samo v zvezi dō: s'tukŋt se *malo se uleči*
s'tu:əržŋ -a -e prid. *polbeli, mešan*: s'tu:əržŋ k'rux
s'wi:tŋce s'wi:tŋc ž mn. *zgodnje jutranje maše v adventu, zornice*
s'wō:tija -e ž *nekakšna družica (spremljevalka mladoporočencev na poroki, zadolžena za veselo vzdušje)*: Či 'ni: b'lō 'co:məra pa s'wō:tije, pa 'ni: b'la p'ra:wa 'xō:set.
s'wē:t -a -e prid. *pobožen*: 'A:na je pa 'jo: 'ču:dnō s'wē:ta, 'koj nap'rē: č'i'pi: ū 'ci:ərkwj.
šər'bi:ja -e ž (die Scherbe) *črepinja*
'ša:jba -e ž (die Scheibe) *šipa*
'ša:jnat se -am nedov. (scheinen) 1. *svetiti se, bleščati se*; 2. ekspr. *vedeti, posvetiti se komu*: A se t̄j 'ka:j 'ša:jna, 'kē: se 'wō:zimō?
'šajs'xa:jz̄l -na m slabš. *stranišče*
'ša:jtərga -e ž *samokolnica*
'ša:jtrat 'ša:jtra me nedov. *zanašati pri hoji*
'šala'ba:jzər -a m slabš. *nestrokovnjak, kdor se ne spozna na svoje delo*
'šalca -e ž (die Schale) *skodelica*
'šamelj -a m (der Schemel) *pručka*
'ša:rtl̄ -na m *okrogla potica za veliko noč*
'ša:ūfla -e ž (die Schaufel) 1. *lopata*, 2. *smetišnica*
'ša:ūflat -am nedov. (schaufeln) *odmetavati (najpogostje sneg) z lopato*: s'ni:əx 'ša:ūflat
'ša:ūje -a s 1. *zelenje pri krompirju*; 2. *listje krmilnih rastlin*
'šē:bou -awa -awe prid. *poln izpuščajev*
'šē:d̄l -na m (der Schädel) *lobanja*
'šē:fla -e ž (der Schöpfer) *zajemalka*
'šē:kast -a -e prid. (scheckig) *pisan, lisast*
'šēŋk (schenken) samo v zvezi za 'šēŋk *zastonj*
'šēŋkat -am dov. (schenken) *dati zastonj, brezplačno*
'šēpsat -am dov. *lupiti drevesna debela z lupilnikom*
'šēpsər -na m *lupilnik drevesnih debel*
'šēe:rat se -am nedov. *vlagati veliko truda v neko početje*: 'Na:šn 'dēn se pa 'lidj 'kine 'šēe:rajō 'we:č 'tak, kō sō se pa 'čo:sj, kō sō ū'se 'da:ma s'jalj.
'ši:əbat -lem nedov. (schieben) ekspr. *premestiti*: S'pa: 'minda 'či: 'ku:əs 'bit, ga žə 'ši:əblejō dər'gam.
'ši:əx prid. neskl. *boječ, bojazljiv*
'ši:ət 'šētj ž *krtača*
'šibat -am nedov. (schieben) *odhiteti*: A' tak 'pō:znō je žj 'nas? 'Ze: 'mərŋ pa 'šibat.
'šibjca -e ž *vžigalica*

'ši:f prid. neskl. (schiefl) *poševen, postrani*
'ši:fər -a m *kos zemlje*: 'Nas sma b'li pa p'ri:dnj, 'wi:əš, 'ko:k 'ši:fər sma
 ɔ'koo:palj!
'šixt -a m 1. *služba, delo*; 2. *en delovni dan*: Nj 'šixt sɔ mj še 'dɔ:užŋ.
'šixtnər -a m *dninar, najet kmetijski delavec, plačan na dan*
šj'jo:tj -im nedov. *stikati, navadno skrivoma nekaj iskati*
'šikan -a -e prid. (schick) *lep, simpatičen*
'šikat se 'šika se nedov. (sich schicken) *spodobiti se*
'šilgat -am nedov. (schielen) *škiliti*
'šilgast -a -e prid. *škilav*
'šinfat -am nedov. (schimpfen) *obrekovati*
'šintər -a m 1. *konjar (kdor se poklicno ukvarja z odstranjevanjem živalskih trupel)*
šjntər'ni:ja -e ž *težaško delo, ki povzroča trpljenje*
'šintlj -na m (die Schindel) *škodla*
'šipkj -o(u) mn. m *skuta*
'ši'ro:klj -na m (der Schürhaken) *grebljica za peč*
'ši:sa -e ž (der Schieß) 1. *driska*; 2. *gnojnica*; 3. *naglica*: Za'ko:j pa 'te: 'ze:
 nanɔ'ba:t 'to:ka 'ši:sa?
'ši:sat -am nedov. *imeti drisko*
'šislat -am nedov. slabš. *preveč ali nepremišljeno hiteti, hitro in površno delati*
'šislav -a -e prid. *ki preveč ali nepremišljeno hiti*
'šišat -am dov. ekspr. *prehiteti*
'šit ši:jem dov. ekspr. *prehiteti, premagati*
škər'nɛ:cj -na m *manjša papirnata vrečka*
škər'pi:čast -a -e prid. *skopuški*
šk'kørt -a m *skopuh*
šk'kørtast -a -e prid. *skopuški*
šk'keŋ -a m *skedenj*
'ški:ja -e ž (der Ski) *smučka*
'ški:s -a m slabš. *nejevoljen človek*
šk'ko:pjeŋk -a m *leteča goreča metla v ustnem izročilu*
šk'ku:ədlɔ -awa -awe prid. *poreden*
š'lafrok -a m (der Schlafrock) *jutranja halja*
šlampar'ri:ja -e ž *površnost, nerodnost*
š'lampast -a -e prid. *površen, neroden*
š'lanjk prid. neskl. (schlank) *vitek*
š'lapŋ -a m (der Schlappen) *natikač, copat*
šla'po:r -ja m (der Schlappen) *natikač, copat, slabši čevelj*
š'le:prat -am nedov. *okorno hoditi, vleči nogo za sabo*
š'le:prast -a -e prid. *ki okorno hodi, ki vleče nogo za sabo, neroden, šepav*
š'le:usat -am nedov. slabš. *kositi*

š'lo:fər -a m *prevleka za odejo*
š'lo:k -a m *preseka (del gozda s posekanim drevjem v ozkem pasu)*
š'lo:sər -a m (der Schlosser) *ključavničar*
š'lo:tat -am nedov. *tipati, otipavati*
š'luk -a m (der Schluck) *požirek*
š'lukat -am nedov. (schlucken) ekspr. navadno v zvezi š'lukat ga *popivati*: 'Poo:, 'an ga pa š'luka!
š'luknt -em dov. (schlucken) ekspr. *izpiti namah*
š'mi:dat (schmieden) *kovati, ročno variti*: G'lit so 'dō za'to:u:kli, 'pal so pa š'mi:dali;
 š'mi:dani žg'rōb|ni *kovani žebli*
š'mi:ərat -am nedov. *biti v ljubezenskem razmerju*
š'mirklat -am nedov. (schmireln) 1. *smirkati, obdelovati s smirkovim papirjem*; 2. *biti vseeno komu za koga*: 'Ko te š'mirkla! Ne maram zate!
š'mirk|pa'pi:r -ja m (das Schmirgelpapier) *smirkov papir*
š'mo:rŋ -a m (der Schmarren) *praženec*
š'muglat -am nedov. (schmuggeln) 1. *tihotapiti*; 2. *goljufati pri testu, plonkati*
š'muglc -a m (schmuggeln) *listek za plonkanje*
š'neblat -am nedov. *glodati*
š'ni:ta -e ž (die Schnitte) *rezina*: š'ni:ta k'ru:xa
š'nic -a m (der Schlitz) *zadrga na hlačah, hlačni razporek*
š'nicl -na m (das Schnitzel) *zrezek*
š'niclat -am nedov. *rezati zelo na drobno*
š'no:fat (tudi š'nufat) -am/-lem nedov. (schnofeln) 1. *stikati, navadno skrivoma nekaj iskati*; 2. *težko dihati skozi nos*
š'no'fi:ərjɪt -im nedov. (schnofeln) *stikati, navadno skrivoma nekaj iskati*
š'nops -a m (der Schnaps) *žganje*
š'nops'katl -a m (der Schnaps) *kotel za žganjekuho*
š'ō:bat -lem nedov. (schaben) *drgniti, strgati*
š'o:bŋca -e ž *bela repa*
š'ō:dər 'šō:dra m (der Schotter) 1. *gramoz*; 2. ekspr. *drobiž (kovanci)*
š'ō:dər'jo:ma -e ž (der Schotter) *gramoznica*
š'ō:drat -am dov. (schottern) *posipati cesto z gramozom*
š'o:ga -e ž *šoja*
š'o:ltər -a m (der Schalter) *stikalo*
š'o:ltat -am dov. (schalten) navadno v zvezi s prislovi: 'gər 'š'o:ltat prižgati (npr. luč);
 'nətər š'o:ltat vklopiti; 'dō: 'š'o:ltat ugasniti; 'u:n 'š'o:ltat izklopiti
š'olta'tu:x -a m *večje ogrinjalo*
š'ō:pat -lem nedov. ekspr. 1. *pretirano hraniti otroka*: 'Kine ga 'tak 'š'ō:plj, mŋ 'bō še 'xudō!; 2. *pretirano dajati komu kaj*
š'o'pi:na -e ž *krovni list koruznega storža*
š'o:rf prid. neskl. 1. *oster*: 'š'o:rf 'ri:da *oster ovinek*; 2. *strog, neprizanesljiv*: 'Wo:ša ta m'lo:da je pa 'da:rō 'š'o:rf.

šo:rf prisl. *hitro*: 'Wi:əš, 'kak 'šo:rf je pər'pələ!
šo:ra -e ž 1. *čreda*: 'šo:ra 'o:ɥc, 'šo:ra k'ra:ɥ; 2. *kup*: 'šo:ra 'ci:əgla
š'pa:js špa:jza m (die Speisekammer) *shramba*
š'pa:ŋgl -na m *lesena letev, ki se polaga med sloji zloženih desk, da se les lažje suši*
š'pa:ŋglat -am nedov. samo v zvezi 'u:n š'paŋglat *polagati lesene letve med sloje zloženih desk, da se les lažje suši*
š'pa:sŋ -a -e prid. *nenavaden, čuden*
š'pampet -j ž (das Bett) *postelja*
š'pat v povedni rabi sram: Š'pat te je 'ži:xər.
š'pəe:gat -am nedov. *kukati*
š'pe'gu:tj̥t -im nedov. *kukati, oprezati za kom*
š'pex š'pəe:xa m (der Speck) *mast, slanina, salo*
š'pe:xla -e ž *pomladanska rastlina, ki so jo nekoč jedli kot solato, podobno kot regrat, le da z ocvirki*
š'pexma'shin š'pexma'shi:na m *priprava za mletje slanine in mesa*
š'pəŋgl -na m *vrsta slive*
š'pəŋglər -a m (der Spengler) *klepar*
š'pe'ri:la -e ž *veriga za zaviranje pri lojtrskem vozu*
š'pi:əgl̩ (tudi š'pi:əgə) -la m (der Spiegel) *ogledalo*
š'pi:əgle š'pi:əgl̩ ž mn., tudi š'pi:əgləɥ m mn. (der Spiegel) *očala*
š'pic -a m (die Spitze) *konica, vrh, ost*
š'pil -a m (das Spiel) 1. *otročka igra*; 2. *nastop muzikantov*
š'pi:laje -a m (spielen) *igračkanje, otroška igra, enostavno opravilo*
š'pila'raj -a m (die Spielerei) *igračkanje, enostavno opravilo*
š'pi:lat -am dov. (spielen) *igrati*
š'pi:lat se -am dov. (spielen) *igrati se*
š'piljika -e ž (das Spielzeug) 1. *igrača*; 2. *ekspr. deklica, ki se rada igra*
š'pi:nat -am dov. *mulo pasti, biti užaljen*
š'pɨr'no:d̩l̩ -na m (die Nadel) *bucika*
š'pɨ'siŋk -a m *mozolj*
š'pɨ'ti:ər -a m *prepir*
š'pɨ'ti:ərj̥t se -im nedov. *prepirati se*
š'pɨ'to:l -a m *bolnišnica*
š'po:geɪt -i ž (tudi š'po:ga) (der Spagat) *debelejša vrvica v klobčiču*
š'po:xl̩ -na m (der Spachtel) *lopatica (orodje za nanašanje kita, barve)*
š'po:nat -am dov. in. nedov. (spannen) 1. *napeti, napenjati*; 2. *ekspr. na kratko držati koga, dajati mu veliko dela*
š'pə:ŋga -e ž (die Spange) *lasna sponka*
š'pə'di:əwat se -am nedov. *norčevati se iz koga*
š'pə'xe:rt (tudi š'pə'je:rt) -a m (der Kochherd) *štedilnik*
š'po:rat -am nedov. (sparen) *varčevati*
š'p'ra:jcat -am nedov. (spreizen) *podpirati voz*

šp'ra:jcat se -am nedov. (spreizen) 1. *leže ali sede se raztegovati*; 2. *opreti se*
špran'ci:ərat -am nedov. (spazieren) *sprehajati se*
špran'ci:ər -ja m (der Spaziergang) *sprehod*
šp'rica -e ž 1. *brizga*; 2. *škropilnica*
šp'ricat -am nedov. (spritzen) *škropiti*
šp'ric'ko:ŋgla -e ž *zalivalka*
šp'ri:ža e ž 1. *trebušna slinavka pri svinji*: Šp'ri:žə smə 'čo:sj 'jɛ:dli, je pa g'ri:ŋka b'la, pa 'ču:dno je b'lə 'tri:əba 'o:xtat, da 'ni: 'cu:ə x 'ma:stj p'rjʃla, kə 'te: je pa pa 'ma:st 'pə:kaa; 2. *zelo suho dekle ali ženska*: 'Le:, 'ko:ka šp'ri:ža je! Pa 'jo: 'ko:r 'ke:ka ne 'ji:ə!
šp'rə:ŋga -e ž *špranja*
šp'ro:xa -e ž (die Sprache) *govor, jezik*
šp'ru:ncļ -na m *železna cev, ki se je uporabljala pri vpreganju volov*: Šp'ru:ncļ je 'mərə pa žel'lee:zn 'bit, kə li'si:ən 'ni: 'nətre 'a:stə.
š'pukat -am nedov. (spucken) *pljuvati*
š'pu:əla -e ž (die Spule) *motek, tuljava*
š'pu:əra -e ž (die Spur) *sled, kolesnica*
š'raj -a m (der Schrei) *kričanje*
š'raj'pɛ:tər -a m (der Schrei) *kričač*
š'ra:uf -a m (die Schraube) *vijak*
š'ra:ufat -lem/-am nedov. (schrauben) 1. *popravlјati vozilo, stroj*: Žj d'wo: d'ni: t'raktər š'ra:uflem; 2. *privijati ali odvijati*; 3. *zvijati v trebuhu*: Š'pɛt me š'ra:ufle.
š'raufŋ'ci:əgər -a m (der Schraubenzieher) *izvijlač*
š'raufš'tək -a m (der Schraubstock) *primež*
š'rɛ:kət -am nedov. *delati raze, raziti*
š'ri:ət -a m (der Schritt) *korak*
š'ri:bər -a m (der Schreiber) *tajnik, pisec*
š'ri:bərca -e ž (die Schreiberin) *tajnica*
š'rəo:jast -a -e prid. (schreien) 1. *kričav*; 2. *kričeče barve*: š'rəo:jaste b'la:go
š'rəo:jat -am nedov. (schreien) *kričati*
š'rəo:t -a m *grobno mleto zrnje, zlasti koruze*
š'ta:rŋ -a -e prid. (starr) *trd, tog, okoren*
š'tampeli -a m (das Stamperl) *šilce*
š'tancat -am nedov. *teptati*
š'tanfāt -am nedov. (stampfen) *teptati*
š'tapux -a m *vodnjak*
š'ta:tj se -im nedov. (sich beschäftigen) *ukvarjati se*
š'tɛ:cļ -na m *lesena kad za umivanje*
š'tɛ:xat -am dov. *lopatati, rahljati grede*
š'tɛkat -am dov. (stecken) 1. *navadno v zvezi s prislovi*: 'nətər š'tɛkat vklopiti; 'u:n š'tɛkat izklopiti; 2. *ne delovati, ustavljati se*: 'Ra:dijə d'ruč š'tɛka.

š'təkāt se -am dov. (stecken) *razumeti se, biti prijateljski*: 'Niba se pa še 'koj š'təkama.
š'tėkl -na m (der Stöckel) 1. *visoka peta*; 2. *olesenel kos stebła (npr. pri zelju), štrcelj*
š'tėklər -a m (der Stöckel) *čovelj z visoko peto*
š'tėlŋga -e ž (die Stellung) *nabor za vojsko*
š'tė'ma:jzł -na m (der Steinmeiße) *dleto za obdelavo kamna, zidu, kovin*
š'tė'mat -am nedov. (stemmen) *izbijati, z močnimi udarci ali strojno odstranjevati del zidu*
š'tėmpl -na m (der Stempel) 1. *žig*; 2. *odtis umazanih prstov*: Pa 'sa:j 'reke sɟ u'mu:j, 'le:, 'ko:ke š'tėmplne 'di:əlaš pɔ s'ti:ənj!
š'tėmplat -am dov. (stempeln) 1. *opremljati z žigom*; 2. *odkazati drevesa za posek*: 'li:əs š'tėmplat
š'tėŋge š'tėŋg ž mn. (tudi **š'tė:je**, **š'ti:əge**) (die Stiege) *stopnice*
š'te:rc -a m *potep*: G're:ma na š'te:rc!
š'te:rcər -a m *potepuh*
š'te:rcat š'te:rcam/š'tirčɟm nedov. *potepati se*
š'te:rl -a m *močerad*
š'ti:bl -na m *manjša sobica*
š'ti:fl -na m (der Stiefel) *škorenj*
š'tift -a m (der Stift) *zatič, čepek*
š'ti:x -a m (der Stich) *vbod*
š'ti:xŋt -em dov. (stechen) *zabosti z nožem*
š'tikł -na m (das Stück) 1. *kos*: š'tikł k'ru:xa; 2. *glava živine (zlasti krav)*: 'Kė:jko š'tikłnɔ pa 'ze: 'wi: 'mo:te?
š'til -a m (der Stiel) *držaj*: li'si:ən š'til, š'til za 'mɔ:tkɔ, 'ša:ɟflo
š'ti:ma -e ž (die Stimme) *glas*: 'Čė:ra sŋ 'tė:jko š'rɔɔ:jaa, da 'nas 'cɔɟ 'či:mam š'ti:me.
š'ti:mat -am nedov. (stimmen) *držati, biti res, ujemati se*
š'tirka -e ž (die Stärke) *škrob*
š'tirnɟk -a m *zadnji del lojtrskega voza*
š'tɔfərca -e ž (die Stopfnadel) *debela igla za krpanje volnenih nogavic*
š'tɔfat -am nedov. (stopfen) *krpati debele nogavice*
š'tɔ:kat -am nedov. (stochern) *suvati, drezati*
š'tɔ:kŋt -em nedov. (stochern) *suniti, dregniti*
š'to:la -e ž (der Stall) *hlev*
š'tɔ:ŋga -e ž (die Stange) *drog*
š'tɔ:s -a m (der Stoß) *skladovnica lesa ali drv*
š'tɔk -a m (der Stock) *vratni podboj*
š'tɔkelj -a m *lesen stol brez naslonjala*
š'tɔpl -na m (der Stoppel) *zamašek*
š'tɔ:sman -a m *veliki leseni tesarski oblič*

št'ra:f -a m (der Streifen) 1. *črta, proga*; 2. na št'ra:f (*premikati*) tako, da se vleče po tleh: P'ri:əd̩j s̩o b'le k̩o'li:əse, 'zo:d̩j je pa š'l̩o na št'ra:f.

št'ra:fat -am/-lem nedov. (streifen) *vlačiti hlode z živino ali s traktorjem*

št'ra:jfat -am/-lem nedov. *mlatiti žito (udarjati s snopom)*: S'nap si p'ri:m̩o, pa 't̩o:u̩k̩o, najp'r̩e: s̩o ošt'ra:jfal̩j s'nap, 'pale s̩o ga pa še p̩om'lo:t̩lj.

št'ra:jxər -a m (der Schleifer) *brus za nože*

št'ra:jxat -am nedov. (schleifen) *brusiti nože*

št'ramp̩l̩n̩j -o mn. m (die Strumpfhose) *hlačne nogavice*

št'ra:ncl̩ -na m *tnalo*

št'ra:ŋkla -e ž *vrsta fižola, fižol v stročju*

št'r̩e:na -e ž 1. *štrena (volna, zvita v več enako dolgih navojev)*: K̩o se je 'wu:na sp're:dla, se je pa u št'r̩e:ne na'm̩o:taw̩o; 2. *kar je podobno štreni*: Št'ra:ŋkla 'mo: ž̩j št'r̩e:ne.

št'r̩e:nast -a -e prid. *štrenast*: št'r̩e:nasta št'ra:ŋkla, št'r̩e:nast̩j 'las̩j

št'r̩eŋk prid. neskl. *strog*

št'ri:x -a m (der Strich) *črta*: 'Tam pa n̩j št'ri:x na'r̩eđj, da 'b̩oma 'wi:ədla, 'kak 'da:u̩č 'm̩e:r̩it.

št'ri:xan -a -e prid. *zelo poln*: št'ri:xana ž'li:ca

št'ri:xat -am nedov. (streichen) *barvati*

št'rigla -e ž *strigalica*

št'riglat -am nedov. (striegeln) *s čohalom čistiti, krtačiti živino*

št'rigl̩ -na m (der Striegel) *čohalo za živino*

št'rik št'ri:ka m (der Strick) 1. *vrv*; 2. *kar je podobno vrvi*: Št'ra:ŋkla 'mo: ž̩j št'ri:ke, 'c̩oʊ 'či: 'we:č 'da:ra.

št'rikan -a -e prid. (*stricken*) *ki se uporablja za pletenje*: št'rikana 'igla *pletilka*

št'rikat -am nedov. (*stricken*) 1. *plesti*; 2. ekspr. *skrivaj nekaj načrtovati*

št'ri:tat se -am nedov. (streiten) *prepirati se*

št'ro:f -a m (die Strafe) *kazen*

št'ro:fat -am dov./nedov. (strafen) *kaznovati*

št'r̩om -a m (der Strom) *tok, elektrika*

št'r̩omər -a m (der Strom) *električar*

št'ruk̩l̩ (tudi št'ru:d̩l̩) -na m (der Strudel) *zavitek (jabolčni, sirov)*

št'ru:əz̩ok -a m (der Strohsack) *slamnjača, slamo napolnjena blazina (za ležanje)*

št'rump̩fa:nt̩l̩ -a m (das Strumpfband) *podveza*

št'tuk š'tu:ka m *debela deska*

št'tuklat -am dov. (anstückeln) navadno v zvezi cu:ə št'tuklat *prišiti, pripeti, da se podaljša*

št'tuk'ru:əbn̩ -a m (die Kohlrübe) *koleraba*

št'tu:nf -a m (der Strumpf) *nogavica*

št'tupa -e ž (der Staub) *prašek*

št'tu:rmat -lem/-am nedov. *raziskovati kaj nedovoljenega, stikati (predvsem majhni otroci)*: 'K̩e: 'te: 'no:š 'mic̩o fa'l̩o:t d'ruč š'tu:rma? B̩o 'jo: 'ka:j s'trup̩o!

ʃu:əx -a m (der Schuh) *čevelj*
ʃu:əln -a m *nizki čevelj*
ʃu:ərc -a m (der Schurz) *krilo*
ʃu:əs -a m *kamnito ali betonsko stopnišče pred vhodom, ki je dostopno z dveh strani*
ʃu:əštər -a m (der Schuster) *čevljar*
ʃu:əštər -a m *zelena smrdljiva žuželka, ki je imela na vrhu neke vrste oklep*
ʃubər -a m (der Schieber) *zračna loputa pri štedilniku*
ʃumeu -a m (die Hummel) *čmrlj*
ʃumelj -a m (die Hummel) *čmrlj*
ʃuŋk -a m (der Schwung) *zalet, zagon, elan*
ʃuntat -am nedov. *ščuvati*
ʃup samo v zvezi oṭ šuba *takoj*
ʃu'pu:ər -ja m *vodir, oselnik*
ʃu'pu:ər -ja m *gnezdo krilatih žuželk: 'a:sj̩ ʃu'pu:ər*
ʃurek š'ra:ka š'ra:ke prid. *širok*
ʃus -a m (der Schuß) *strel, naboj*
ʃut -a m (der Schutt) *odpadni (gradbeni) material*
ʃ'wantat š'wanta me nedov. *zanašati pri hoji*
ʃ'wa:saapa'ra:t -a m (der Schweißapparat) *varilni aparat*
ʃ'wa:sat -am nedov. (schweißen) *variti*
ʃ'we:rc (schwarz) navadno v zvezi na š'we:rc *na črno, nelegalno*
ʃ'we:rcat -am nedov. (schwarz) *tihotapiti*
ʃ'wic -a m (der Schweiß) *pot, znoj*
ʃ'wicat -am nedov. (schwitzen) *potiti se*
ʃ'wicŋ -a -e prid. (schweißbedeckt) *poten, preznojen*
ʃ'wi:ga'fo:tər š'wi:ga'fo:tra m (der Schwiegervater) *tast*
ʃ'wi:ga'mutər š'wi:ga'mo:tere ž (die Schwiegermutter) *tašča*
ʃ'wi:ŋlat -am nedov. (schwindeln) *goljufati (pri testu, pri kartah ...)*
ʃ'wi:ŋl̩ -na m (der Schwindel) *dosti lažje delo v primerjavi z ostalimi: 'Ko:k š'wi:ŋl̩ 'mo:š pa 'ti: 'nas!*
ʃ'wi:ŋl̩c -a m (schwindeln) *listek za prepisovanje, plonkanje*
ʃ'wi:ŋl̩c̩c̩c̩ -a m (schwindeln, der Zettel) *listek za prepisovanje, plonkanje*
ʃ'wo:gər -a m (der Schwager) *svak*
ʃ'wo:x prid. neskl. (tudi: **ʃ'wo:xŋ** -a -e) (schwach) 1. *slab: 'P̩o:, 'ti:, 'no:š 'mašt pa še 'ni: 'tak š'wo:x; 2. slaboten: 'T̩əte b̩l̩e:je 'jo: je pa 'da:r̩o s'c̩c̩:raw̩. Še z'mi:ər̩m je 'co̩u š'wo:x.*
ʃ'wo:grija -e ž (der Schwager, die Schwägerin) *svakinja*
tər'ja:n̩c̩t -im nedov. *pritrkavati*
tər'ki:ja -e ž *koruza*
'tacna -e ž *pladenj*
'tačlat -am nedov. *rahlo, nežno udarjati, predvsem po zadnjici*
taxi'ni:ərat -am nedov. *tavati, postopati*

'ta:jfl (tudi **'tu:jfl**) -na m (der Teufel) *hudič, odvečna, nepotrebna stvar*
'ta:jxt -a m (der Teich) *ribnik, večja kotanja z vodo*
'ta:jksl -na m *hudič, odvečna, nepotrebna stvar*
ta'li:ər -ja m (der Teller) *krožnik*
'ta:m -a m *sopara (topel zrak, poln vidnih hlapov)*
ta'man prisl. *kot ulito, kot nalašč*
'ta:mošŋ -a -e prid. *omotičen*
'tancat -am nedov. (tanzen) *hoditi na mestu*
'tanc'pə:dn -a m (der Tanzboden) *plesišče*
'ta:pər ta'pə:ra; 'ta:pra (ml.) m *toporišče*
'ta:uxat -am nedov. (tauchen) *potapljati se*
'ta:urat -am nedov. (dauern) *trajati*
'ta:ušat -am nedov. (tauschen) *zamenjati*: A 'či:əš g'no:rje 'u:n 'ta:ušat?
'ta:užnt 'ta:užntex števnik (tausend) *tisoč*
'te: prisl. *tedaj*; 'te: pa 'te: *od časa do časa*
'te: člen. 'Kə:de bɨ pa 'te: 'wi: na're:dlj 'tətə 'riəč?
'te: 'teja m (der Tee) *čaj*
'te:jko prisl. *toliko*
te'lə:bʊs -a m *neumnež, tepec*
'te:gl -na m *cvetlični lonec*
'te:rat -am nedov. *gnati, siliti k delu*
'te:rba -e ž 1. *umsko zaostala ženska*; 2. slabš. *neumnica, tepka*
ter'bə:ujə -a m slabš. *več neumnih, zlasti mladih ljudi*
'te:rc 'ti:ərcy/'te:rca m 1. *umsko zaostal moški*; 2. slabš. *neumnež, tepec*
'te:tjč -a m *tetin mož*
'ti:əxl -na m (das Tuch) *ruta*
'ti:fa -e ž *endivija*
'ti:nstat -am nedov. (dünsten) *dušiti hrano*: 'ti:nstane 'zə:le
'tipl -na m *buška, bradavica*
'ti:šlər -a m (der Tischler) *mizar*
'ti:štux -a m (das Tischtuch) *namizni prt*
'to:bərx -a m (das Tagwerk) *dnina*
'to:bərxər -a m (das Tagwerk) *dninar*
'tə:čjt 'tə:čim nedov. 1. *točiti*; 2. *puščati*: St'rɛe:xa d'ruč 'tə:čj.
'to:fl -na m (tafeln) *velika pojedina*
'to:l -a m (der Teil) *del, delež*; za 'mə:j 'to:l *zame*; 'we:čj 'to:l *večinoma*
'to:lat -am nedov. (teilen) *deliti*
'tə:pljžŋ -a -e prid. (tudi 'tə:pljx prid. neskl.) *dvojen*: 'tə:pljžŋ c'wi:ət
'to:ška -e ž (die Tasche) *žep*
'to:šna -e ž (die Tasche) *torbica*
'tə:tŋg'ru:əbər -a m (der Totengräber) *grobar*
'tə:tn'kəmra -e ž (toten, die Kammer) *mrliška vežica*

'tə:tər -a m (der/das Dotter) *riček*: 'tə:trəu 'o:lǐ
'tə:žŋg'rə:šər -a m *tožljivec, špeckahla*
'tə:ust -a -e prid. *debel*: 'tə:uste 'japke; 'tə:ustǐ čit'ertək *četrték pred pustnim torkom*
t'rac (trätzen) samo v zvezi na t'rac *nalašč*
t'raxa -e ž *zelo majhna količina*: 'So:mə nə t'raxə k'ru:xa še 'mam.
t'ra:jbat -am nedov. (treiben) *ponavljati*
t'ra:klǐ -na m *okroglo poleno*
tran'či:ərǐt -im dov. *mesariti, trgati*
t'ranta -e ž ekspr. *veliko in močno dekle*
t'rantat -am nedov. *mečkati, vlačiti po rokah*
t'ra:wa -e ž *zimzelen za vence ob lepi nedelji*: G're:mə t'ra:wə na'be:rat.
t'ri:əska -e ž *trska, iver*
tring'la:zǐ -na m (das Trinkglas) *kozarec*
t'riŋket -i ž das Trinkgeld *napitnina*
t'ro:cat -am nedov. (trätzen) *zafikavati, dražiti*
t'rofiŋt (tudi: **ut'rofiŋt**) -im dov. (treffen) *uganiti, zadeti*
t'ro'fi:ulat -am nedov. (treffen) *ugibati, zadevati*
t'ro:xtər -a m (der Trichter) *lijak*
t'rəo:la -e ž *neumnica, tepka*
t'rəo:n -a m v zvezi Ma'ri:jǐn t'rəo:n *Marijin kip v cerkvi, ki ga bela dekleta nosijo ob procesiji na lepo nedeljo*
t'rəm'pə:ta -e ž (die Trompete) *trobenta*
t'rəo:št -a m (der Trost) *upanje*: T'rəo:št 'mərš 'me:t.
t'rəo:štət se -am (trösten) nedov. *upati, nadejati se*
t'rə:tǐ -na m (der Trottel) *bedak, tepec*
t'ru:cat -am nedov. *prostiti*
t'ru:dŋ -a -e prid. *zaspan*
t'ru:gla -e ž *krsta*
t'rupat -lem nedov. *razbijati, tretji*
t'ru:ta -e ž *zlobno mitološko bitje, potomka staršev, ki so v času oklicev spali skupaj*
'tu:ərŋ -a m (der Turm) *zvonik*
'tu:dla -e ž 1. *umsko zaostala ženska*; 2. slabš. *neumnica, tepka*
'tufər -a m *valjček za nanašanje barve na steno*
'tu:ja -e ž *luža*
'tumarija -e ž *neumnost*
'tumast -a -e prid. *neumen*; pə 'tumastem *po neumnem*
'tumelǐ -a m ljubk. *neumnež, ponavadi otrok*
'tum'tum otr. *neumen*
'tumšǐ -a m *neprijetna, soparna vročina*
'tumštǐx prisl. (dunstig) *soparno*
'tunft -a m *tolmun*
'tupǐt -im nedov. ekspr. *dopovedovati*

'turskij -a -e prid. *koruzni*: 'turskij ž'gō:ŋkj, 'turska s'lo:ma
'u:bi'tačŋ -a -e prid. *neverjeten, silno presenetljiv*
'u:n prisl. *ven*
'untərce 'untərc ž mn. *spodnje krilo*
'u:ntər'xunt prisl. *nadvse, silno*
ur'la:up -a m (der Urlaub) *dopust*
'ur'mo:xər -a m (der Uhrmacher) *urar*
'uši'bi:jeŋk -a m *palec*
'wəržex -a m (die Ursache) *vzrok*: 'Ko:j bj 'te: 'biu zan 'wəržex, da 'wa:da 'ne:
'te:če?
'wəržex v povedni rabi, v zvezi 'bit 'wəržex *biti kriv*
'waxlan -a m *kdor tava, brezciljno hodi okrog*
'waxlat -am nedov. (wachen) *tavati, brezciljno okrog hoditi*: D'ruč ga 'ni: 'bowō
'du:əmō. 'Kə: 'kaj 'waxla o'ku:ō?
wa'ru:čka -e ž *varuška*
wa'ru:čkat (tudi **wa'ru:čwat**) -am nedov. *paziti otroke*
uca'ni:xtat -am dov. (vernichten) *uničiti, pokončati*
ude'lu:wat -ujem nedov. *noreti, razgrajati*
'we:dļ -a -e prid. *uvel*
'wə:lban -a -e *obokan*
'wə:lp 'wə:lba m *obok*
'wet 'wə:jem nedov. *vejati, odstranjevati pleve in primesi od žitnih zrn*
'wi:əda (tudi: 'wəda) členek *seveda*
wi'če:rka -e ž *popoldan*
wi'če:rko prisl. *popoldan*
wi'da:ŋka -e ž *opoldne*
wi'da:ŋko prisl. *opoldne*
wj'd'ri:ca -e ž *večje leseno vedro za nošenje vode*
'wigret 'wigredj ž *pomlad*
'wigret 'wigredj ž *spomladi*
'wi:xa -e ž *nevihta*
'wi:jeŋk -a m *vejnik, klestilnik, orodje za kleščenje smrekovih vej* (p'riŋlnoŋ)
'wikļ -na m *vitel, naprava za vrtenje pogonske gredi, ki jo poganja traktor*
'wiklər -a m (der Lockenwickler) *navijalka za lase*
'wiklat -am nedov. *delati z vitlom*
'wi:nčič -a m *vime*
'wi:ŋkļ -na m (der Winkel) 1. *kotnik*; 2. *pravi kot*
'wirt -a m (der Wirt) *gospodar*
u'jeŋit -em dov. *upogniti*
u'jeŋit se -em dov. *premakniti se*
u'jest u'jem dov. *ugrizniti (ugrizniti (z zasaditvijo in s stiskom zob povzročiti komu rano, bolečino)*

u'jo:gat -am dov. (jagen) 1. *uloviti (divjad)*; 2. ekspr. *dobiti, najti*: 'Kɛ: sɨ pa 'te: 'tətɨ s'to:rɨ 'pi:skər u'jo:gɔ?

u'kre: prisl. *proč, stran*

wla'ču:xa -e ž *na kup zložene smrekove veje, ki so jih vlekli (s konjsko ali volovsko vprego) do hleva*: S'tɛ:lɔ sɔ 'kup na'di:əwalɨ pa u'li:əklɨ. 'Tistemu sɔ pa 'rɛklɨ wla'ču:xa.

u'lit se -jem dov. *opijaniti se*

u'lo:ga -e ž *naravna omaka pri pečenki*

'wo:ga -e ž (die Waage) *tehtnica*

'wo:xta -e ž (die Wache) *bedenje ob umrlem*: A 'bɔš 'ka:j š'la na 'wo:xtɔ?

'wo:jɔŋ -a m *ogenj*

'wo:ndrat (tudi 'wa:ndrat) -am nedov. (wandern) *seliti se, potovati*: 'Ma:ma pa 'ača sta 'tak 'wandraa pɔ s'wi:ətɨ.

'wo:za -e ž *vrvica*

w'rɛ:wər -a m (die Werre) *bramor*

w'ro:čka -e ž *zadnja brazda na robu njive, kjer so se voli ali konji obračali, ozara ušənɨt* u'še:nem dov. *ugrizniti (z zasaditvijo in s stiskom zob povzročiti komu rano, bolečino)*

u'ši:wat -am dov. *zakrpati*: 'Ti:, 'etex x'lo:č je pa še 'ri:əsɔ š'kɔo:da, 'jix 'mərə u'ši:wat.

uš'pi:lat -am dov. (spielen) *ušpičiti, narediti neumnost, škodo*: 'Ko:j ste 'te: d'ruč uš'pi:lalɨ, da 'ača 'tɛ:jko š'rɔo:ja?

uš'tɛ:lat -am dov. (stellen) *poslati nekaj*: 'Bu:əx'lɔoŋɨ 'wɛ:jko'bo:rtɨ, tɨ 'bɔm nɨ kɔ'fe: uš'tɛ:laa.

uš'tiftat -am dov. (stiften) *ušpičiti, narediti neumnost, škodo*

uš'ti:mat -am dov. (stimmen) *ušpičiti, narediti neumnost, škodo*

'wu:əxərski -a -e prid. *redko* 1. *len*; 2. *skopuški*: 'Wu:əxərski je pa 'tərt, 'to:k, kɔ 'nu:əče 'kaj ɔd 'sɛe:be 'da:t.

'wut 'wujdem dov. *uiti*

už'gat už'gem dov. 1. *prižgati*, 2. ekspr. *udariti*

za'bazat -am dov. *zapraviti, izgubiti*

za'ca:jxnat -am dov. (bezeichnen) *označiti*

za'ci:əxat -am dov. *razcepiti (noht)*: 'Nu:əxɔt se mɨ je za'ci:əxɔ.

'začɨt -am nedov. *delati, početi*: 'Ko:j pa še 'kaj 'ti: 'začneš 'ze: pɔ'zi:mɨ?

začɔ'pa:tɨt -im dov. ekspr. *ujeti*

za'ču:rat se -am dov. *zamotiti se, biti počasi nekaj početi; za'ču:ran zelo počasen*

za'dɛkat -am dov. (decken) navadno v zvezi 'dɔ: za'dɛkat: *pokriti*: Sɨ ga pa 'jo: c'wɛ:jko 'dɔ: za'dɛkaa, mɨ je g'wi:šɔ u'rɛčɔ.

zad're:ɔŋt -em dov. *zasesti*: A sɔ tɨ p'lac zadre:ɔŋwa?

zafad'ri:əsət zafad'ri:sa se mɨ dov. *zazdeti se zamalo*

zafərž'mo:gat zafərž'mo:ga se mɨ dov. *zazdeti se zamalo*

za'fa:tɨt -im dov. ekspr. *močno ali jezno vreči*

za'flikt -am dov. (flicken) *zakrpati*
za'fo:rbat -am dov. (farben) *zardeti*
za'fri:əmat -am dov. *zareči si (vnaprej si zagotoviti) npr. živino*
'zaft -a m (der Saft) *sok*
za'fu:ərat -am dov. (führen) *zavoziti, zapraviti*
za'fu:šat -am dov. *pokvariti, narobe narediti*
za'ga:man -a -e prid. *neumen, zabit*
za'giftat -am dov. (vergiften) *zastrupiti*
zag'ni:ətat -am dov. (nieten) *zakovičiti*
za'gustjt za'gustjt mj dov. *biti v hudi časovni stiski*
za'xacat -am dov. (heizen) *zakuriti*
za'xa:ljt -im dov. ekspr. *zaiti*
za'xa:len -a -e *zasanjan, zamišljen*
za'xaklat -am dov. (einhaken) *zatakiniti, pritrditi, obesiti na kavelj*
za'xo:gat -am dov. *zagradiťi živino*
'za:jla -e ž (das Seil) *jeklena vrv*
zajl'po:n -a m (die Seilbahn) *žičnica*
zak'lee:mat -lem dov. (klammern) *zatakiniti*
zak'no:flat -am dov. (zuknöpfen) *zapeti gumbe*
zakum'ro:n -a -e prid. (kümmern) *tak, ki slabo uspeva, zaostal v rasti*
za'ku:rblat -am dov. *spraviti v tek, prižgati vozilo*
za'lapnt -em dov. *vzeti sapo*
za'la:ufat -am nedov. (laufen) *steči*
za'li:mat -am dov. *zalepiti*
'za:lŋ -a m *električni drog*
'zalutat -am dov. *zaiti*
zamərl'a:u -a:wa -a:we *tak, ki slabo uspeva, zaostal v rasti*
za'merkat -am dov. (merken) 1. *označiti*; 2. *opaziti, ugotoviti*
za'merkat sŋ -am dov. (merken) *zapomniti si*
zan'drek prid. neskl. ekspr. *zanič, šibek: 'Cəu zand'rek sŋ g'ro:taa.*
za'nəo:tan -a -e prid. *zaseden, preobremenjen*
za'no:škat za'no:ška me nedov. *zanašati pri hoji*
za'nu:rat se -am dov. *zamotiti se, zadržati se*
za'pərtjenk -a m *klopotec (jajce, ki zaradi posušene, pokvarjene vsebine klopotata)*
za'pi:əgat -am nedov. (biegen) *upogniti (npr. pločevino)*
zap'le:nčat -am dov. *zaplesti nit ali vrv tako, da se težko razplete*
za'po:cat -am dov. *napačno, nestrokovno zdraviti: Də:xtərij sə ga za'po:calj.*
zap'rəmzat -am dov. *zavreti*
za'pu:cat za'pu:čem dov. *zgladiti beton*
za'pu:cat za'pu:čem dov. *zapraviti (denar): G'no:r mŋ 'cəu 'če 'do: 'u:n, pa 'jo: u'se p'ru:ətj za'pu:če.*
za'pufat se -am dov. *zadolžiti se*

za'ręe:zat za'ri:əžem dov. 1. *zarezati*; 2. ekspr. *udariti*
za'riglat -am dov. (verriegeln) *zapahnniti*
za'rukat se -am dov. (rücken) ekspr. *zaljubiti se*
za'rukan -a -e *zaljubljen, zagledan, neumen*
za'ru:əstat -am dov. (rösten, rosten) 1. *zarjaveti*; 2. *prisušiti se*
za'si:əma prisl. *povsem*
zas'to:pjt -im dov. *razumeti*
za'ši:əxat -am dov. *zastrašiti*
zaš'le:prat se -am dov. *spotakniti se*
za'šo:fat -am dov. *zabrusiti*
zašp'rudlat -am dov. (sprudeln) *razžvrkljati, vmešati*
zaš'ra:ufat -lem/-am dov. (schrauben) *priviti vijak, matico ...*
zaš'tękat -am dov. (stecken) *ne delovati, ustaviti se*: Ka'sę:ta je zaš'tękaa.
zaš'ti:xat -am dov. (sticheln) *zabosti*
zaš'tofat -am dov. (stopfen) *zakrpati volnene nogavice*
zaš'traj:xat -am dov. (streichen) *zavihati (rokave)*
zaš't'rikat -am dov. (*stricken*) 1. *splesti*; 2. ekspr. *zmotiti se, povzročiti nevšečnosti*: 'Nas sŋ pa 'ja:s zaš't'rikŋ, sŋ 'cŋ pŋ'zo:bŋ na 'u:rŋ g'le:t, 'pal sŋ pa za'mu:dŋ.
za'ta:ušet -am dov. (tauschen) *zamenjati*
za'tu:ljt -am dov. 1. *zakričati, zajokati*; 2. ekspr. *močno ali jezno vreči*
'za:ubęrnŋ -a -e prid. (sauber) *privlačen, lep*
zaž'la:jfat -am dov. *zavreti*
zaž'li:əmat -am dov. *očistiti čreva*: Za 'ka:šnate bŋ 'tri:əba pa še č'ri:əwe 'u:n zaž'li:əmat.
zaž'mikat -am dov. *ožeti*: 'Lu:be 'a:trek, ti pa 'cŋ:tŋ 'u:n zaž'mikŋ? A če 'widiš, 'kak 'te:če 'wa:da 'ta: pŋ k'li:əx!
zaž'ni:ərat -am dov. (schnüren) *zavezati z vezalkami*
zaž'nu:ərat -am dov. (schnüren) *nekaj narediti malce narobe*
z'ba:jkat -am dov. *spraviti pokonci*
zba'ru:wat -ujem nedov. *spraševati*
z'be:zgat -am dov. *zbezljati*
z'dęrt -a -e prid. *marljiv, prizadeven, predan*: 'An je pa 'č'u:dnŋ z'dęrt na 'dęe:lŋ.
'ze: prisl. *zdaj*
'ze:gŋ -a m (die Segnung) *sreča*: 'Ze: sŋ 'me:u pa 'ri:əsŋ 'ze:gŋ, 'bŋ 'laxkŋ 'gęrdŋ 'pŋ:dŋ.
'zęklŋ -na m (die Socke) *nogavica*
'zęlx -a m *dimnica za prekajevanje mesa*
'zęlxat -am nedov. *prekajevati*
'zę:sŋ -na m (der Sessel) *stol z naslonjalom*
zgl'a'du:wat -u:jem dov. ekspr. samo v zvezi 'u:n *zgl'a'du:wat izlakotiti, izstradati*
zgl'lancat -am dov. (glänzen) *zloščiti*
z'gli:xat -am dov. (ausgleichen) *poravnati*

zgli:xat se -am dov. (ausgleichen) *pobotati se*
zgr'i:wat zg'ri:wa me dov. *premliti si*
'zi:əran -a -e prid. *neumen, zmešan, podivjan*
'zi:ərxat 'zi:ərxa me dov. *zmešati se komu*
'zi:əwat -am nedov. slabš. *kričati*
'zic -a m (der Sitz) *sedež*
'zi:xər prisl. (sicher) *gotovo*
'zi:zat -am nedov. *sesati, piti mleko iz seska, dojke*
'zi:zi -ja m (die Zitze) *sesek, dojka*
z'la:jxkiga prisl. *brez truda, z lahkoto*
z'lapat -am dov. slabš. navadno v zvezi 'u:n z'lapat *izblebetati, izdati skrivnost*
z'lu:štat se -am dov. (lüsteln) *zahoteti se, poželeti*
z'mərdat -am dov. ekspr. *premahniti, s premikom razstaviti, zmešati*: 'Ne 'xodj b'li:zɥ, mɥ 'boš d'ruč ɥ'se pa'pi:ərje z'mərdɔ!
z'mərdat se -am dov. *zelo počasi nekaj končati (največkrat priprave na odhod)*: 'U:ra 'bɔ s'tu:ə, p'rɛ: da se 'mi: z'mərdamɔ;
z'mi:əzjɪt -im dov. *zmotiti v udobnem položaju, premahniti*: 'Tak 'fa:jɥ sɥ s'powa, 'ze: sɥ me pa z'mi:əzɔ.
z'mandrat -am dov. *stresti*
zma'nirwat -am dov. *spraviti k maniri*
z'me:rglat -am dov. *zmečkati (papir, blago)*
z'me:tkj -ɔ(ɥ) m *pinjenec*
z'mɔ:trat -am dov. (martern) *utruditi*
z'mu:əzɔk -a m *kostni mozeg*
z'mu:škat -am dov. *zmečkati*: A 'rɛ:po 'dɔ: z'mu:škam?; z'mu:škana 'rɛ:pa *pire krompir*
z'nuncat -am dov. (nutzen) *obrabiti, izrabiti*
'zo:bjeɥ -a m *zabela*
'zo:dj prisl. *zadaj*
'zɔ:s -a m (die Soße) *krompirjeva omaka*: 'ri:əpɥ 'zɔ:s
'zo:t prisl. *nazaj*
'zo:xɥ -a m (die Sachen) *stvari, potreščine*
'zɔkɥ -a m (die Socke) *nogavica*
'zɔpci -ɔ(ɥ) m *čipke*
'zra:mat se -lem dov. (räumen) *oditi, odstraniti se*
z'ra:ɥno'sam prisl. *mimogrede*
z'rɛ:stat -am dov. (rösten) *spražiti (predvsem krompir)*
z'ri:əmat se -lem dov. *stepsti se*
z'ri:xtat -am dov. (einrichten) *urediti*
z'rit -jem dov. 1. *zriti*, 2. ekspr. *pasti, telebniti*
z'ro:jtan -a -e *neiznajdljiv, nedomislen*
z'ro:jtat sɥ -am dov. *domisliti se, ugotoviti*

z'rɔ:lat -am dov. (rollen) *kotaliti se; 'kup z'rɔ:lat zviti*
z'wəlčan -a -e prid. *ki se ga naveličaš, dolgočasen*
zwit'rit -am dov. navadno v zvezi 'u:n *zwit'rit izhlapeti*
zw'ričt z'wəržem dov. *predčasno povreči največkrat mrtvega mladiča*
'ža:jfŋca (tudi 'žɛ:fŋca) -e ž (das Seifenwasser) *milnica*
'že:xŋca -e ž *lesena posoda za pranje*
'žak (tudi 'žɔk) 'ža:ka m (die Socke) *nogavica*
'ža:ubj -ja m (der/die Salbei) *žajbelj*
'ža:xtər -a m *golida*
'žɛ:fa (tudi 'ža:jfa) -e ž (die Seife) *milo*
'žɛ:gn -a m (die Segnung) 1. *blagoslov*; 2. *blagoslovljene velikonočne jedi*
'žɛ:gnat -am dov. in nedov. (segnen) *blagosloviti, blagoslavljati*
'žɛ:gn'pu:əm -a m *okrasni zimzeleni grm, ki se poleg pušpana vtika v butare za cvetno nedeljo*
'že:učŋ -a -e prid. *željan*
ž'gat ž'ge me nedov. 1. *žgati*; 2. *srbeti*
ž'gɔ:ŋki -o(ɥ) nav. mn. m *žganci*: 'turski, 'ɛ:dawi, 'bi:əlɥ, ɔ'žɛ:jeŋɥ ž'gɔ:ŋki
ž'g'rɔ:bl -a m *žebelj*
'ži:da -e ž (die Seide) *svila*
'ži:xər *lahko (izraža dovoljenje, soglasje)*: A 'ži:xər 'dɔ: 'se:dem?
'ži:je samo v zvezi p'rit na 'ži:je *domisliti se*: 'Jo:, pa ɥ'se 'su:rte mɥ p'ri:de na 'ži:je.
ž'lajər -a m (der Schleier) *tančica (predvsem na Marijinem 'tronu)*
ž'la:jfa -e ž (schleifen) *zavora*
ž'la:jfat -lem nedov. (schleifen) *zavirati*
ž'la:jdrat -am nedov. (schleudern) *točiti med*
ž'lak m (der Schlag) samo v zvezi 'božji *ž'lak kap*
ž'lampat -am nedov. ekspr. *pohlepno ali veliko piti*
ž'la:ux -a m (der Schlauch) *mehka (gumijasta) cev*
ž'lext prid. neskl. (schlecht) *poreden, nagajiv, pokvarjen (v moralnem pogledu)*
žlext prisl. *slabo*: 'Ze: mi pa ne g're:de ž'lext, da 'le ž'li:əxčɥ 'nebɥ 'bowɔ.
ž'li:əbjt se -am nedov. *nastajati žlebu podobna oblika*: 'Li:əs čɥ se 'ni: 'ci:əpɔ za 'šintɥne, se je pa č'rɛ:ɥɔ al pa ž'li:əbɔ, 'pale je pa 'pɔ:kŋɔ.
ž'li:əmat -am nedov. *čistiti čreva*
ž'lɔ:fa -e ž *voz z enim parom koles (spredaj), namenjen predvsem za razvažanje gnoja navzdol*
ž'lo:xta -e ž *sorodstvo*
ž'max ž'mo:xa m (der Geschmack) *okus*
ž'ma:ɥc -a m (das Schmalz) *salo, trebušna mast brez ocvirkov*
ž'mo:xŋ -a -e prid. (geschmackvoll, schmackhaft) *okusen*
ž'na:jcər -a m *robec*
ž'ni:əranc -a m (der Schnürsenkel) *vezalka*

ž'ni:dər -a m (der Schneider) *krojač*
ž'nitl̩x -a m (der Schnittlauch) *drobnjak*
'žno:ble 'žno:bl̩ mn. ž (der Schnabel *kljun*) *ustnice*
ž'no:droṽ -awa -awe prid. *smrkav*
ž'nṽo:dər -a m *smrkelj*
ž'no:la -e ž (die Schnalle) *zaponka*
ž'nu:əra -e ž (die Schnur) *vrivica*
ž'nu:d̩j ž'nu:d̩j mn. ž *ostanki hrane na krožniku*
ž'nu:d̩jt -im nedov. *jesti počasi, brez apetita*
'žo:grat -a m *zakristija*
'žo:kat -am nedov. (schocken) *drezati, suvati, bezati*
'žo:kṽt -em dov. (schocken) *dregniti, suniti*
'žo:lat -am nedov. *ljubkovati, božati*
'žo:mat -lem nedov. 1. *čeliti les*; 2. ekspr. *tepsti*
'župa -e ž (die Suppe) *juha: 'ri:əpna, 'nu:d̩čwa, 'turska 'župa*
ž'wekat -am nedov. *biti hud na koga, razburjati se*
ž'wajzṽt -em nedov. ekspr. *udariti*
ž'wancat -am nedov. (schwänzen *špricati šolo*) ekspr. *potepati se: 'Ke: 'te: 'an d'ruč*
ž'wanca o'kulō?
ž'wanc -a m *kravji zvonec*
ž'wa:rc̩l̩ -na m *krajnik*
ž'wo:t ž'wad̩j ž *živina, živali*

9.2 FRAZEMI V GOVORU SV. JERNEJA NAD MUTO

V letih mojega raziskovanja se je poleg narečnih besed nabralo tudi precej narečnih frazemov¹⁵, tj. stalnih besednih zvez, »katerih pomen ni ali je samo delno ugotovljiv iz pomenov njihovih sestavin in ki imajo praviloma stalno in samo omejeno spremenljivo sestavo« (Keber 2011: 9), njihova temeljna lastnost pa je tudi »ekspresivnost« (Kržišnik 1994: 92). Pri obdelavi gradiva sem s pomočjo Slovarja slovenskih frazemov (SSF), Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSJK) in knjige Etbina Bojca Pregovori in reki na Slovenskem (PRS) preverila, ali so frazemi, ki so najpogosteje rabljeni v govoru Sv. Jerneja nad Muto, splošno znani in se uporabljajo tudi v knjižnem (in pogovornem) jeziku ter kako se razlikujejo od knjižnih oz. pogovornih frazemov. Zbrane narečne frazeme sem nato razvrstila v tri skupine¹⁶ glede na podobnost s knjižnimi oz. pogovornimi frazemi:

- a) frazemi, ki so po predstavnosti, pomenu in sestavinah enaki kot v knjižnem (oz. pogovornem) jeziku (od knjižnih oz. pogovornih se razlikujejo samo na glasoslovni, oblikoslovni in deloma skladenjski ravnini);
- b) frazemi, ki so po predstavnosti, pomenu in sestavinah podobni knjižnim (oz. pogovornim) frazemom;
- c) frazemi, ki so povsem drugačni od knjižnih (oz. pogovornih) frazemov (v knjižnem in pogovornem jeziku (ter drugih narečjih) se ne dajo enostavno razumeti ali interpretirati).

V nadaljevanju navajam zbrane primere rabe.

Frazemi, ki so po predstavnosti, pomenu in sestavinah enaki kot v knjižnem (oz. pogovornem) jeziku:

Bo'ji: se ga kə w'ro:x k'tri:ža. - 'Ra:mlj se, na 'ži:uce/'jətre mj g're:š! - A me 'dər 'či:əš əb 'ži:uce sp'ra:jt? - 'Niba sma še ɥ ž'lo:xtj (*dolguješ mi še nekaj*). -

¹⁵ Del frazeološkega gradiva je zbranega že v poglavju o prislovih, kjer so našteje stalne zveze glagolov in prislovov, ki glagolom spremenijo pomen (Gl. str. 62).

¹⁶ Izhajala sem iz prispevka Saše Poklač Nekaj teoretičnih izhodišč o narečni frazeologiji in narečnih frazemih, Jezikoslovni zapiski 10, 2004, 137–145.

'Tərda/s'lo:ba mʉ p'rɛ:de. - 'Wa:da mʉ ʉ k'rɔf 'te:če. - Na 'li:əpe ɔ'či:əse mʉ je g'no:r pɔ'sɔ:dɔ. - 'Jo:, ɔ'tiste 'da:be ga 'mo:jɔ pa z'mi:ərom na ɔ'či:əsex. - 'Tak m'lo:d, pa ži ɔ'či:əse 'mɛ:če. - 'Jo:, ʉ'se 'kupe je ʉ 'wa:dɔ 'pɔ:dlo. - 'Di:əlamɔ s 'pu:nɔ 'pa:rɔ. - 'Pu:n 'ku:fər te 'mam! - 'Wi:əš 'ko:j, 'ti: 'mo:š pa 'mo:lɔ 'dɔ:ʉx 'je:zik! - Pa 'kine 'misli, da 'boš ʉ'ra:gu 'rep ʉ'tərgɔ, či 'boš 'nɔ wʉ'če:rkɔ pɔ'ma:ʉ! - 'Pɔ:j ʉ 'rit, 'dɔ:jstʉ te 'mam! - 'No, pa je 'šlɔ w'ra:gu ʉ 'rit ʉ'se 'kupe! - 'Le:, mʉ ži d'ruč ʉ 'rit 'li:əze. - A tʉ 'mərɔ 'ri:əsɔ ʉ'se x 'ri:tʉ pər'nɛst?! - 'To:k g'want 'mo:š, kɔ bi ga k'ra:wʉ 'u:n z 'ri:tʉ pɔ'te:nɔ! - 'Diš g're:!' 'Ze: smɔ pa ʉ 'ri:tʉ! - Da sʉ mʉ 'ti:xɔ kɔ 'rit! - 'Ana se pa 'ri:əsɔ 'tak nak'ro:mle, 'da te na 'rit 'wərže! - Na 'rit te 'bɔ 'wərglɔ, či tʉ pɔ'wɛm, 'duj je k'li:cɔ. - 'Ze: pa 'minda 'jo: 'cɔʉ 'ti:ɲkɔ 'pi:skajɔ. - 'Pɔɔ:, ti:, 'niba pa 'ni:sma k'ra:we 'kup 'pɔ:sla! - Pa 'jɛ:ga 'bo:rʉ, kɔ 'mo: 'tətɔ ʉ 'mo:lem 'pa:ʉcʉ. - Da mʉ 'nebʉ d'ruč s'kuze 'pa:ʉce pɔg'le:dlʉ! - 'Te: sɔ 'pal pa 'pɔ:dla, 'kɛ:jkɔ sɔ 'dɔ:ʉga nɔ šraka. - A 'či:maš 'pɔ:dna? - 'Ti: pa 'ro:jšʉ 'koj 'ti:xɔ 'dɛ:, kɔ mʉ še za 'čərn 'nu:əxt 'ni:sʉ pɔ'ma:ʉ! - A sɔ mʉ le 'da:lʉ 'wɛ:tra, 'temʉ 'cɔ:tlɔ? - 'Jo:, 'jo:, je ži 'tak, p'rɔtʉ 'wɛ:trʉ čɛ 'mɔɔ:rš x'cat. - 'Ti:, 'tətɔ bɔ pa za 'lasʉ pərʉ'ličənɔ! - Či 'nebɔ 'masa, bɔ pa d'ruč 'wɔ:jɲɔ ʉ st'rɛ:xʉ. - Pɔ 'ba:jtʉ 'mam 'to:kɔ, da se 'bu:əx us'mi:lʉ! - 'An je g'li:xtak kər'wa:ʉ pɔt 'kɔɔ:žɔ. - 'Nas sɔ pa 'cɔʉ na s'li:əpɔ s'rɛ:čɔ 'mɛ:re t'rɔfɔ. - K'rux je g'ro:tɔ 'tərt kɔ 'pi:əč. - 'Ži 'd'wo: d'ni: 'se:rje kɔ 'widra. - A sʉ d'ruč p'rišɔ 'mo:ɔ š't'rɛ:ne 'mi:əšat? - 'Suxɔ je kɔ 'papər. - A da bi tʉ 'ja:s pɔ'mowa? Sʉ ži za'mu:dɔ 'tistʉ ʉ'lak! - A čɛ 'wi:əš, 'an je 'ze: pa 'jo: 'wɛ:jka ž'wi:na? - Pɔ'te:nɔ me je za 'nu:əs tʉ 'ta:jflʉ! - 'Tətɔ bi pa še 'a:ɲgelčkʉ 'jɛ:dlʉ, či bi 'zabe 'mɛ:lʉ. - 'Mo: g'no:rja kɔ w'ro:x 'tɔ:če. - 'Jo:, 'jo:, 'an je pa 'ri:əsɔ s'wu:əjga g'no:rja w'ri:ədɔ. - 'Nas 'mo:te pa 'jo: ʉ'rɛčɔ kɔ ʉ 'paklʉ 'tu! - 'Ko: te stɔ'ji:š kɔ 'kip? 'Mi:gʉ nɔ 'mo:ɔ! - 'Kumšɔ je kɔ li'si:ca. - 'Ti: pa p'ret s'wa:jɲm p'ro:gɔm najp'rɛ: pɔ'metʉ! - 'To:k 'diš tʉ pa 'ri:əsɔ 'nebɔ na're:dɔ, pa 'jo: 'ni:sʉ s 'cukra! - Pa 'ti: jʉ 'pɔ:j pɔ'mo:t, 'mo:š pa 'jo: 'pi:san 'ca:jt! - Je 'pɔ:metɔ 'tak, da mʉ š'ku:ədʉ. - 'Ti: pa 'kine 'misli, da 'bɔm 'tak p'lɛ:saa, kɔ bɔš 'ti: š'pi:lɔ! - 'Tam pa p'lɔ:čaš, 'tak da smərdi:. - 'Te:bi pɔ'wiəm, 'so:mɔ 'ni: t'ri:əba na 'wɛ:jki z'wu:ən ɔ'bi:əšat. - 'Pal pa 'pɔ:j ɔt 'Pɔnca dɔ Pʉ'la:ta! - 'Tɔ: je g'wi:šnɔ d'ruč t'wa:je 'mo:slo! - Je 'tak ʉ'se nʉ š'mo:rɔ. - 'Wi:əš 'ko:j, 'ti: 'boš 'mərɔ pa še 'dɔ:ʉgɔ ž'gɔ:ɲke 'jest, da 'boš jʉ 'ma:jstər. - 'Pərnas sʉ pa 'koj 'bərš na ta'pɛ:tʉ. - A na 'uxex si'di:əš?! - 'Nič 'ni: pɔ'mowɔ, z 'dɔ:ʉgem 'nosʉ je 'mərɔ 'du:əmɔ 'zo:t 'it.

- 'Le:, kọ g'le:da kọ 'miš 'un z 'mo:ke! - 'Fa:ulesn̩ je kọ g'nuj. - 'Fa:ulesn̩ je, da smærd̩j̩. - 'Kine 'bọ:di 'to:ka 'c̩o:ta, 'boš 'mæro 'jo: pọ 'mi:zi̩ ɹ'do:rit! - 'S'pa: pọt š'to:l̩o d'ruč zi'jo:le 'po:se. - 'Tæte s̩j̩ pa 'koj z g'la:we zb'riš̩j̩! - A s̩j̩ 'ti: na g'la:w̩o 'po:d̩o, da 'to:ke k'wo:s̩j̩š? - A d'ruč 'ci:æle 'noč̩j̩ kær'l̩o:t̩j̩š? Za'ko:j̩ s̩j̩ pa 'te: 't̩e:j̩k̩o na g'la:w̩o nako:pleš? - 'J̩e: pa 'tak ž̩j̩ 'da:un̩o ɹ's̩j̩ pọ g'la:w̩j̩ 'x̩o:d̩ij̩o. - 'Tæte pa ne 'bọ:gam, pa č̩j̩ se ɹ's̩j̩ na g'la:w̩o p̩ošt̩a:j̩ite! - 'Nas pa če 'wi:æm 'we:č, 'k̩e: se me g'la:wa 'dærži:. - 'Na:, 'na:, z g'la:w̩o s'kuze 'zit pa 'čeb̩o š'l̩o! - Ta m'l̩o:da 'mo: 'minda pa 'tak d'wi:æ 'li:æw̩j̩ 'rek̩j̩. - Č̩j̩ m̩u 'pa:ɹc p̩o'ko:ž̩eš, pa 'rek̩o zag'ro:b̩j̩. - Č̩e 'mo:rš̩ j̩j̩ d̩o'p̩o'we:t, da ga 'c̩oɹ c'we:j̩k̩o p̩o 'rekex 'no:s̩j̩. - 'Kine 'b̩o'd̩j̩ tak ž'l̩ext! A 'či:æš, da t̩j̩ 'u:r̩o na'wi:j̩em?! - 'Nas sm̩o pa ri:æsn̩ š'l̩j̩ 'so:m̩o na 'u:r̩o p̩og'le:t, če 'm̩o:re p̩o'mo:t. - Ž̩j̩ 'wi:æm, 'k̩e:j̩k̩o je 'u:ra. - K̩o'ko:j̩ sn̩j̩ s̩j̩ 'gær p'riš̩o, 'kam 'pas 'to:c̩o 'm̩o'l̩j̩. - A če 'wi:d̩j̩š, da ɹ 'lastn̩o s'le:d̩o p'luwaš? - 'Ze: no'ba:t ga 'mo:j̩o pa 'te: 'ri:æsn̩ ɹ 'ša:x̩u. - M̩u 'ba:j̩ ž̩j̩ ɹ 'z̩e:le 'x̩o:d̩j̩. - 'Tak ga je 'unta na're:d̩la, da ga še 'pas 'neb̩j̩ p̩o'w̩o:x̩o. - A ž̩j̩ ɹ'li:æč̩eš na s'w̩o:j̩ m'lin? - 'J̩e:ga pa 'dær 'durx p̩o 'zabex w'lo:č̩ij̩o. - 'Neb̩j̩ t̩j̩ k'r̩o:na z g'la:we 'po:d̩la, č̩j̩ b̩j̩ 'ko:k̩o'ba:t g'nuj 'unta z'w̩o'z̩o! - 'Nas s̩j̩ pa 'wa:ž̩n̩ k̩o ma're:la! - Š̩ale 'ze: sn̩j̩ g̩o s'p̩o:znaa, 'mo: pa 'jo: d'wo: ɔb'ra:za. - 'Minda pa 'jo: 'neb̩oš 'š̩oɹ s 'ku:rem̩j̩ s'pat! - 'Tak je na'let̩o, da s̩j̩ 'laxko ɹ's̩e 'pa:ɹce p̩o'li:ž̩e. - 'D̩e:, da 'wi:d̩j̩m, 'k̩e:j̩k̩o te je ɹ x'lo:č̩ex! - Ž̩j̩ ɔd 'ju:tra l̩j̩ži: k̩o k'lo:da. - Pa 'jo: 'ni:s̩n̩j̩ p̩o 'ž̩up̩j̩ pærp'la:w̩o. - 'To:ke s'pu:ša, da b̩j̩ se m̩u še k'ra:we sme'jo:le. - 'No:ša d'wo: sta pa k̩o 'pas pa 'mo:č̩ka. - 'Ri:æwež̩n̩ je pa 'biɹ k̩o 'cirkna 'miš. - Ž̩j̩ 'd̩o:ɹg̩o s'ko:če č̩res p'lu:æt. - 'K̩o:j̩ 'kaj 'mo:š za b'reg̩om? - S 'tu:æb̩o je 'peč z'mi:ærom 'ista 'p̩e:sm̩j̩! - Č̩ærno na 'bi:ælem je 'du:æb̩o, da je 'ba:j̩ta pr̩e'do:na. - Na 'ša:j̩b̩o so me 'wærgl̩j̩! - P're:d̩j̩ge pa 'ni: 'bow̩o ne 'kanca ne k'ro:ja. - Pa 'či: š'l̩o 'tak g'lo:tk̩o, 'ko:r. 'Te: 'pal je 'meɹ pa 'koj 'pu:ne x'lo:če. - 'Kak se ɔ'ku:ɔ za'su:č̩eš, t̩j̩ ž̩j̩ 'e:z̩l̩ne ko:ž̩e. - Ne 'ser̩j̩ k'l̩o:nfe! - 'Ko:r 'k̩e:ka še ne 'wi:æm, ɹ's̩e je še ɹ 'luft̩j̩. - 'Tumast je k̩o 'nu:æč. - 'Jo:, 'e:ŋkrat 'e:na, da 'mærm̩j̩ 'nas še 'it p̩o'mo:t. - Za p'ro:zn̩j̩ 'nič se k'ri:ægata. - 'Ni:maš 'ja:j̩c, da b̩j̩ j̩o p̩o'wo:b̩o! - 'Jo, jo:, 'an je pa ɹ'so:k 'd̩en p̩od 'ga:s̩om. - Ne g're: m̩j̩ ɹ ra'č̩u:n, da se je 'li:æt̩ošne 'l̩e:t̩o 'tak 'xit̩o za'sukaw̩o. - 'D̩o:bær je, 'ko:p̩o 'd̩o:! - 'Ko te g̩ow̩o'ri:š̩ 'n̩e:ka 'ta: ɹ 'tri: d'ni:? - 'Nas je pa l̩j̩'di: k̩o s'mi:æt̩ja/k̩o 'li:st̩ja n̩u 'tra:we/k̩o 'ru:s̩o. - 'T̩æt̩j̩ 'mošt̩ je pa 'dær 'd̩o:bær, je 'ri:æsn̩ 'to:k, da b̩j̩ ga 'wik̩o. - 'De:re se, k̩o b̩j̩ m̩u 'k̩o:ž̩o 'd̩o: w'li:ækl̩j̩. - 'Ze: je pa ž̩j̩ 'dær 'si:t̩na g'ro:tawa, sn̩j̩ pa 'jo: 'ku:xana

nu 'pečena pər 'je: - 'Ze: me pa ne b'ri:ga 'we:č. 'Te:jko mǐ je 'za:jə kə za 'lo:nski s'ni:əx. - 'Pe:t mǐ'nu:t pred d'wo:nestə je za'čee:wa 'mo:ə 'mi:gat. - 'Ze: je pa 'jo: še 'fa:jn, kə tǐ še 'ti:ce 'pa:jejo. - 'Ke: pa 'te: 'xə:dǐš 'to:ke 'ca:jte? 'Te:be bǐ blə t'ri:əba po s'mərt 'pə:šlat! - Čee:ra je 'le:žeu, 'nas pa 'xi:la 'te:jko, da se 'koj ka'dǐ. - 'An je pa 'jo: na d'wo: k'rəo:ja nab'ru:šen 'na:š. - 'Jo: bǐ pa 'minda u ž'li:cǐ 'wa:de u'topǐu, 'te:jko jə sɔu'ro:žǐ. - Za 'mi:šjə d'lo:kə je 'mən'kawə, pa bǐ te pə'wəzə. - 'Ko:j je pa 'te: s 'te:bə? A 'sǐ 'no:re 'gə:be 'jedla? - 'Mowə pa 'le: 'də: 'se:dǐ, da 'neboš s'pəo:ja əd'nee:sla. - 'Ze: sɔ pa 'dər 'wi:dla, da je p'race črez 'li:əs. - 'Kine se 'bə:j, da bǐ na'ro:znə 'pə:dlə. Dr'ži: kə 'pas 'ji:əža. - 'Na:jə če 'mo:rš 'tak 'ču:dnə ra'ču:nat. 'Da:rə jǐx 'mo: za 'uxemi. - 'Te:jko je s'xu:jaa, da je še 'so:ma 'ku:əst pa 'kəo:ža. - 'Tak sɔ 'lo:čna, da se mǐ 'pəo:jenčna 'di:əla. - A sə se tǐ maž'go:nǐ s'ki:salǐ? - Še 'ta:plə jǐ je na 'nu:əs 'nee:sə. - A žǐ 'nu:əs 'fərlǐš? - Pa 'wi:əš da mɔ u 'nu:əs 'gre:, da sə 'te:be pək'li:calǐ. - 'E, 'təte pa 'naj 'bə, 'nema 'we:č 'gro:bla, 'mowə 'məre pa za 'see:me 'a:stat. - Če 'mo:rš pə'mo:t, čǐ sǐ za 'pe:tə 'kələ pər 'ba:jtǐ. - 'Ana pa 'dər ne 'məo:re 'kaj 'za:se za'dəržet, 'so:mə 'pə:štə 'nə:sǐ. - 'Ti: pa 'də: 'de: s'wə:j 'cəkǐ'pək nə'ba:t, pa ne 'nə:sǐ 'zo:xna kə 'mo:čka m'lo:de 'ta: pa 'sam. - 'Ke:jko 'si:wex la'si: sǐ mǐ žǐ 'kaj 'ti: na're:də! - Pre'da:uč je 'šəu, mɔ bə t'ri:əba na 'pa:uce s'topǐt. - 'Ti: 'mo:š pa 'dər 'we:č 'sre:če kə 'pə:metǐ! - 'No:ša ta m'lo:da d'wo: 'mo:ta pa d'ruč 'ti:xǐ 'kəe:dn. - Pər 'e:nǐ 'uxǐ 'nətər, pər d'ru:gǐ 'u:n. - Čǐ 'neboš pə'ma:u, bəš pa 'šəu pəd ma're:lə. - Dr'ži: se me kə 'cek. - 'An bǐ sǐ pa 'minda p're: 'da:u u kə'lee:no 'wərtat, kə pa bǐ 'kaj ət 'se:be 'da:u. - 'Ko se pa 'te: 'tak dər'ži:š? A tǐ je 'mo:čka m'lo:de pəje:dla? - 'Bəmə 'wi:dli - sə 'reklǐ s'li:əpǐ.

Pregovorni frazemi: Də t'ri: 'gre: 'ro:də. - Pər 'jedǐ 'mo: še 'pas 'rat 'mir. - Nə'be:na župa se ne pə'ji:ə 'tak u're:ča, kə se s'ku:xa. - 'So:mə u m'li:nɔ se d'wi:əkrat pə'wi:ə. - 'Duj p're:j p'ri:de, p're:j 'mə:le. - Čǐ 'ni: tož'nika, 'ni: səd'nika. - 'Duj 'je:zǐk š'pə:ra, k'ru:xa st'ro:da. - 'Duj 'xitrə 'do:, d'wi:əkrat 'do:. - G'li:xa 'kup š'tri:xa. - Č'la:wek əb'ro:ča, Bu:əx ə'bərne. - Čǐ 'mo: xǔ'di:č m'lo:de, jih 'mo: 'we:č. - 'Jo: 'či: u'se z'lo:tə, 'ko:j se s'wi:ətǐ. - 'Mo:lə g'no:rja, 'mo:lə 'mu:zike. - 'Bo:be se z'bi:rajə, 'diš bə:. - Iz'gowər je 'də:bər, pa čǐ ga 'pas na 'repɔ pər'ne:se. - Čres 'se:dəm 'li:ət u'se p'ra:u p'ri:de. - U'so:ke 'de:lə 'mo: s'wə:j 'ca:jt. - 'Duj 'bo:ra, ne 'do: 'ra:t. - 'Nišər še 'ni: 'učen na s'wi:ət p'rišə. -

'Laži je 'rečt kə pa na're:t. - 'Ko:j 'kup lǝ'ži:, 'kup dər'ži:. - Ž'lo:xta je ras'tərgana p'lo:xta. - 'We:č g'la:u 'we:č 'wi:ə. - 'Šeŋkanemu 'kujə se ne g'le:da na 'zabe. - Čǝ 'mo:čkǝ s'tə:pǝš na 'rep, zac'wi:lǝ. - 'Ži:wemu člə'wəe:kə se u'se zɡə'dǝ. - Čǝ 'ni:maš u g'la:wǝ, 'mo:š u 'petex. - 'Duj ga z'wə:xa, 'tistǝ s'pə:xa. - Dǝk'le:te, 'bižite, 'pu:əbǝ g're:jə! - P'ro:zn ǝ'zo:kǝ ne stə'ji: pə'kəncǝ. - U'so:ka 'mēe:tla/g're:bǝca 'no:jde s'wə:j š'til. - 'Wa:da še za u 'punčke 'ni:. - 'Kak pər lǝdǝ, 'tak pər 'dēe:lə. - 'Duj na'wə:xa, 'tistǝ s'pə:xa.

Frazemi, ki so po predstavnosti, pomenu in sestavinah podobni knjižnim (oz. pogovornim) frazemom:

'Di:əla ž 'ji:əm kə s'wi:ja s 'ku:rbošəm. (SSF: delati s kom/čim kot svinja z mehom) - 'Ze: sǝ jǝ pa s'topə na 'ži:u:c. (SSF: zadeti koga v živec) - 'A:trek 'mo:peč u'se u 'e:nem ǝ'zo:kǝnu. (SSF: jok in smeh [v enem mehu]) - 'Pale je pa 'ci:ələ 'nu:əč 'Bə:jana/'ujca k'li:cə. (SSF: urha (Urha) klicati [na pomoč]) - 'Tak je 'fa:ulesn, da sǝ še 'mərzle 'wa:de ne zas'lu:žǝ. (SSF: še za slan krop ne zaslužiti, še neslanega kropa ne zaslužiti, ne zaslužiti niti za sol; PRS: ta še tople vode ne pridela) - A 'či:əš, da tǝ 'e:no 'ta:plə pər'pə:lem? (SSKJ: pog. pripeljati komu klofuto *dati komu klofuto*; pog. tako mu je pripeljal, da se je kar zasukal *močno ga je udaril*) - 'Pə:., 'ti: mǝ 'baj z'no:š ǝ'ži:u:cə k'ra:užlat! (SSF: igrati se z živci koga, živce parati komu) - Kə 'bə pa 'mine ǝ'ži:u:c 'pə:knə! (SSF: živci so popustili komu, živci so odpovedali komu) - 'Ni: 'rēe:kla ne 'mu ne 'ma. (SSF: niti mu ne reči) - 'Ze: sta pa 'kup kə 'rit pa x'lo:če. (SSF: biti kot rit in srajca) - A s'ti:ənj ɡəwə'ri:m? (SSKJ: ekspr. govoriti gluhim stenam *prepričevati ljudi, ki se ne dajo prepričati*; SSF: govoriti gluhim ušesom, govoriti v veter, govoriti v prazno) - 'Ko: pa 'te: 'te:be 'nas fa'li:? A 'mo:š 'a:se u 'ri:tǝ? (SSF: imeti sršene v riti) - 'Wi:dǝš, 'ze: sǝ pa 'mine u d'rek pə'ti:snə! 'Duj me bə pa d'ruč 'ze: z 'd'rēe:ka pə'te:nə? (SSF: biti [do ust/gobca/vratu/kolen] v dreku, stati v dreku, znajti se v dreku, živeti v dreku, pustiti koga v dreku) - Žǝ'wi: kə ne 'te:le 'ta: u t'ri: d'ni:. *Nima smisla, cilja v življenju*. (SSF: govoriti tja v tri dni/tja v en dan, živeti tja v en dan) - Za'ko pa 'te: 'si:ədǝš 'kə 'kup d'rēe:ka/'kə 'kup nes're:če? (SSF: kot kup nesreče) - 'Ko pa 'ja:s? A 'ja:s sǝ pa 'pičkǝn 'dim za 'va:s? (SSF: biti (kot) dim (za koga), biti prazen dim) - 'Ni:ma ne 'ri:tǝ ne g'la:we. (SSF: ne imeti ne glave ne repa, ne imeti ne repa ne

glave) - 'Kine 'tɛ:jko 'baši, 'so:mɔ wɛ:jke ɔči:əse sɔ te! (SSF: imeti večje oči kot želodec, SSKJ: ekspr. pred izložbo so ga bile same oči *zelo jo je gledal*; PRS: mnogim so oči bolj lačne kot želodec) - A še 'čeuš 'ti:xɔ? Črez g'la:wɔ te 'mam! (SSF: imeti česa čez glavo *imeti preveč česa, biti preobremenjen, naveličan*) - 'Gɔ:bɔ je pɔ'ji:ədɔ. (SSF: žejen kot goba, piti kot goba, SSKJ: • ekspr. gobo ima v želodcu *zelo dosti pije*) - A sɔ ga 'du:əbɔ na 'fintɔ? (SSF: metati/vreči koga na finto, pasti na finto, nasesti na finto) - Pa je š'lɔ 'u'se ɯ 'tri: k'rasne! *Vse je bilo zaman, vse je uničeno.* (SSF: v tri krasne *izraža, da se dejanje zgodi brez cilja, kar tako*) - 'Ze:be me kɔ 'mo:čkɔ. (SSKJ: zeblo me je kot psa *zelo*) - 'Pa 'bu:əx'lɔ:ni za dɔb'ru:əte. 'Ži 'wɛčɛr je ɯ'se š'lɔ pɔt s'trɛ:xɔ. *Vse smo radi, z užitkom pojedli.* (PRS: Vse je spravil pod streho svojega slabega života. *Vse je požrl.*) - 'An pa d'ruč k'lɛ:je, da se s'wi:ətɔ. (SSKJ: ekspr. klel je, da se je vse bliskalo *zelo*) - 'Na:jɔ pa 'kine ra'ču:ni, da tɔ bɔ 'kaj pɔ'mowa. 'Mo: pa 'jo: 'reke x 'se:bɔ ɔbɛrjene. (PRS: ima prste k sebi obrnjene) - Š'kɔ:da je 'so:mɔ ɯm'rit pa ne'dɔ:ɯžnɔ 'bo:bɔ 'pust. (PRS: škoda je umreti pa denar pustiti) - P'ri:ədɔ se 'li:əpɔga 'di:əla, 'zo:dɔ 'cu:ə 'na:že 'mɛ:če. (SSKJ: nož v hrbet, dvorezen nož; PRS: z nožem v hrbet napasti koga; spredaj z medom maže, zadaj fige kaže) - 'Ze: pa g'wi:šnɔ 'ni: 'we:č 'tak 'lu:šnɔ, kɔ sta s'tɛrt ži pɔ'li:zaa. S'tɛrt se 'xitrɔ pɔ'li:že. (PRS - kot pregovor: Zakonska zveza je z medom namazan križ; med se poliže brž, a križ ostane.) - P'rɛ: da bɔ 'tɛte 'fɛ:rtɔx, bɔ pa še 'wɛ:jko D'ra:we pre'tɛ:klɔ. (SSKJ: ekspr. še dosti vode bo preteklo, preden boš ti zrastel) - 'Kine ga g'lancɔ 'we:č, se pa jo: s'wi:ətɔ kɔ 'pasɯ 'ja:jce. *Zelo se sveti.* (SSF: svetiti se kot pumpeževa rit.) - ɯ'se je š'lɔ ɯ'ra:gu ɯ 'rit/ɯ'ra:gu p'ru:ətɔ/x ɯ'ra:gu. (SSKJ: iti k vragu) - 'Nebo me 'ɯro:x 'ɯze:ɯ, či 'bɔm še 'nɔ 'u:rɔ ɔs'towa. (SSKJ: vrag te vzemi, hudič naj vzame vse skupaj).

Sicer so v govoru zelo pogosti primerjalni frazemi, ki se v nekaterih variantah prav tako deloma razlikujejo od knjižnih oz. pogovornih frazemov. V naslednjih primerah so te posebne narečne variante (ki jih nisem našla v SSF, SSKJ in PRS) podčrtane: s'pije kɔ 'kɛrt/'pɔ:ɯx/'tɔp; 'pijan je kɔ 'aksa, k'ra:wa, d'ruwa, s'wi:ja; smɛr'di: kɔ 'pok, 'ku:ga; 'pi:je kɔ 'lukna, aksa, 'pumpa, k'ra:wa; gno:rja je kɔ s'mi:ətja/'maka, da smɛr'di:; 'masa je ko d'ru:. V pomenu *zelo, močno* se rabi primerjalni frazem kɔ 'pas, kɔ s'wi:ja, kɔ xɯ'dir (v knjižnem jeziku samo: kot pes).

Pregovorni frazemi: 'Mo:l̩j ɔ'trɔɔj 'mo:l̩j k'ri:š, 'wɛ:jk̩j ɔ'trɔɔj 'wɛ:jk̩j k'ri:š. (PRS: Majhen otrok – majhna skrb.) - 'Rit pa g'no:rje 'mære s'krit. (PRS: Denar in nagoto moraš skriti.) - Č̩j 'mo:jɔ 'ti:ərc̩j g'no:r, se k'ro:məɾj smel̩ji:jɔ. (PRS: Ko bi imela deca denar, bi bili kramarji bogati. Kadar imajo otroci in norci denar, imajo kramarji semenj.) - 'Kak se ɔ'bərneš, je 'rit 'zo:dj. (PRS: Kakor se obrneš, ni prav.) - S'to:ra ɯ'ro:na 'mo: 'tərt k'lu:ən. (PRS: Star kozel ima trd rog.) - 'Kak s̩j ga nau'č̩ju, 'tak ga 'mo:š. (PRS: Mladina je povračilo). - Č'la:wɛk 'po:ra 'wɔle, 'Bu:əx pa 'lidj. (PRS: Kmet voli pari, bog pa ljudi.) - ʉ'so:k 'Cigan s'wa:jɔ 'rɔ:bɔ x'wo:l̩j. (PRS: Vsak cigan hvali svojega konja/kobilo/sol.)

Frazemi, ki so povsem drugačni od knjižnih (oz. pogovornih) frazemov¹⁷

Med te frazeme spadajo tudi frazemi, ki so zbrani v poglavju o prislovih, kjer so našteje stalne zveze glagolov in prislovvov, ki glagolom spremenijo pomen (gl. str. 62).

A je trgɔ'wi:na ɔ:f̩ŋ? *Zadrgo na hlačah imaš odprto.*

A 'mu:štər 'jɛe:mleš? *šaljiva opazka, kadar mlad človek opazuje dojenčka*

'A s̩j 'Joža! *v medmetni rabi izraža veliko začudenje*

A t̩j je 'du:əj na 'la:jt̩ŋɔ s'tɔpɔ? *A res ne razumeš?*

'Majkɔ t̩j 'wi:d̩j̩m! *v medmetni rabi izražanje jeze, nenaklonjenosti do nekoga*

'bi:ŋkɔšt̩nj̩ 'čɔ:l̩j̩ *kdor na binkošti vstane zadnji pri hiši*

'bit 'bɔk i 'batina *biti povsod glavni: A 'misl̩jš, da s̩j 'bɔk i 'batina?!*

'bit 'çɛe:glɔɯ kɔ s'tar 'jɔp̩č *biti zelo trdoživ, odporen*

'bit 'da:ma kɔ 'žɛe:gnana 'wa:da *biti vedno doma: 'Kɛ: 'bɔm pa 'te: 'kam š'la! 'Ja:s s̩ŋ pa 'jo: 'da:ma kɔ 'žɛe:gnana 'wa:da.*

'bit enɔs'ta:ɯŋɔ kɔ 'səɾpsk̩j 'pasɔl *zelo enostavno*

'bit na 'xəɾt̩j 1. *poležavati; 2. biti v brezizhodnem položaju; 3. biti zaklan (živina): S'wi:ja je ž̩j na 'xəɾt̩j.*

'bit gl'a:ɯŋj̩ v 'mɛst̩j̩¹⁸ *imeti se za zelo pomembnega*

¹⁷ Dopuščam tudi možnost, da je kateri izmed teh frazemov splošno znan, vendar še ni bil zapisan.

¹⁸ Ta frazem je po nastanku mlajši, saj ni diftonga ('mɛe:st̩j̩).

'bit 'dɔ:ux kɔ pɔn'di:əlɔk *biti zelo dolg, zelo visok*: 'Pɔɔ:, 'tətj 'det je pa 'dɔ:ux kɔ pɔn'di:əlɔk!

'bit 'kiseɥ, da tɔ 'rit 'kup pɔ'te:ne *biti zelo kisel*

'bit kɔ na 'wɛ:ša *biti povsem brez moči, zelo utrujen*

'bit ('kup) s'trupan ko 'piksna *biti zelo utrujen*

'bit 'kurac ɔd 'ɔ:uce *biti odveč, nepotreben*

'bit 'mərzɔ kɔ na 'ko:ča *biti zelo mrzel*

'bit 'mowɔ 'ta: 'bɔl *biti nor, neumen*

'bit na 'ri:ti kɔ 'jo:gərskj 'pas *posedati brez dela*

'bit pər kɔ'li:ndrj *biti pri zdravi pameti, razsoden*

'bit 'pɔ:dn ɔt 'pɔ:dna *biti zelo slabe kakovosti*

'bit 'ra:unɔ 'kɔmɥ za 'kaj *biti vseeno komu*

'bit sɔ pər k'nɔfex *biti si blizu, držati skupaj*: 'Ti:, a 'anad'wo: sɔ pa 'či:sta pər k'nɔfex?

'bit 'si:tɥ kɔ d'rek *biti zelo siten*

'bit s'mɔtan ko 'za:jla *biti zelo neustrežljiv, nepriljuden*

'bit s'tar kɔ 'Pɛe:ca *biti zelo star*

'bit s'tu:ə li:ət za lɔ'si:ənɔ ž'li:cɔ *biti zelo staromodn, nazadnjaški*

'bit s'tu:ə pa 'e:na *velika razlika*

'bit 'su:x kɔ g'ril *biti zelo suh*

'bit še na 'mɔ:ɲgi *ne biti odločeno*

'bit 'tak 'ža:jɥ, da bɔ 'ko:čɔ pɔ'zi:zɔ *biti zelo žejen*

'bit 'tɛ:jko 'na:jɛn, da *biti najboljše, da*

'bit to:k, kɔ bɔ ga t'raktər pɔ'wozɔ *biti zelo utrujen*

'bit 'to:k, kɔ nɔ 'un s'pu:can 'pu:ərman *biti zelo suh, mršav*

'bit 'to:k, kɔ nɔ za'pušen 'po:šnɔk *biti zanemarjen, neobrit in nepostrizen*

'bit za 'pase/ura:ge/'cɔ:tɫne s'tro:šɔt *biti slabo, brezupno*

'bit 'zo:dɔ 'u:nta *biti zapostavljen*

'Bo:ba 'ču:wa, 'bo:ba 'rɛe:kla. *Govorice so izmišljene.*

'cirkna 'miš *nekdo, ki je pogosto in rad v cerkvi*

'cukər 'po:de 'kɔmɥ zahoteti se komu nekaj sladkega

'cuzɔt ga, kɔ bɔ 'Ju:da 'muznɔ *v trenutku, namah popiti*

da te g'la:wa 'pe:če *zelo, za poudarjanje nečesa negativnega*: 'Nas pa 'tak 'rapla, da te g'la:wa 'pe:če.

da te s'rat pər'ti:sne *zelo, za poudarjanje nečesa negativnega*

da t̥ s'lo:bə g'ro:ta *zelo, za poudarjanje nečesa negativnega*

'dat d'rek̥ 'fə:c̥ *še poslabšati položaj*

'dat 'bage/'pasa 'kəmu *povzročiti komu neprijetnosti, težave, prisiliti ga k poslušnosti, ubogljivosti*: 'Ze: s̥ mu pa 'da:u 'bage. - 'Boš 'ti: ž̥i 'wi:də, kə t̥i 'bəm 'da:u 'pasa!

'dat 'ka:ga 'suš̥it *izraža grožnjo, veliko jezo na koga*: Č̥i te 'ju:tre 'ni: p'ra:w̥i 'ca:jt, te 'bəm pa 'suš̥it 'da:u!

'da t̥i 'd̥ek̥l̥ 'd̥ə: 'wərže/'pə:de *dostikrat za poudarjanje, zelo*: Je pa 'sa:j 'tak pə'čo:s̥n̥, 'da t̥i 'd̥ek̥l̥ 'd̥ə: 'wərže.

'd̥ek̥l̥ 'd̥ə: 'wərže 'kəmu *zelo se razburiti*: 'Kə bə pa 'mine nə'ba:t 'd̥ek̥l̥ 'd̥ə: 'wərg̥l̥ə, 'pal 'bət̥e pa 'wi:dli!;

'd̥e:lat d̥ə'ma:č̥ə 'na:ləg̥ə¹⁹ *imeti spolne odnose s stalnim partnerjem*

De'we:t 'šu:əšt̥əɾə b̥i 'laxk̥ə 'gər 'sedl̥ə, 'to:k 'mərđ̥əc̥ je na're:d̥ə. *šaljiva opazka ob tem, ko se otrok pači*

'd̥əb̥it̥ 'lukeža *ostati praznih rok*

'd̥əb̥it̥ 'pasa *imeti neprijetnosti, težave, biti prisiljen k poslušnosti, ubogljivosti*: 'Boš 'ti: ž̥i še 'du:əb̥ə 'pasa!

'd̥əb̥it̥ 'šun̥k *postati zagnan, deloven*

d'rek̥ 'mi:əš̥at *raziskovati, ne pustiti pri miru nekaj sumljivega*

d'rek̥ na 'palc̥i *neuporabna stvar ali človek, ki ni v pomoč*

f'raj̥əra 'pič̥it̥ *bahati, postavljati se*

f'ri:se 'pə:k̥at *šaliti se, početi neumnosti*

'ga:s pa 'd̥ə:u̥ge 'lu:č̥i *treba je pohiteti*

'G̥ə:ša pər 'du:rex 'nət̥ər g'le:da. *Kmetija je zaspuščena, zarašča.*

x k'ro:j̥u 'x̥ə:ntlat *umirati, propadati* 'An pa ne 'wi:əm, č̥i ž̥i 'ne x k'ro:j̥u 'x̥ə:ntla.

('x̥əđ̥it̥, 'it̥) k̥ə b̥i 'ri:əzan 'bi̥u *hoditi zelo počasi*

'isk̥at 'maxke g'ru:ške *iskati najlažjo pot, biti len*

¹⁹ Pri glasovni podobi tega frazema gre za vpliv knjižnega jezika. Stalna zveza domača naloga namreč nima narečne ustreznice.

'it bres 'ku:rc̥a na wese'li:c̥o̥ *iti nekam nepripravljen*

'it k̥o̥ ər'ži:əna 'župa *ne biti pri miru*

'it k̥o̥ 'b̥e:b̥ərca *iti zelo hitro in spretno: 'Kak je 'bi:c̥ik, pa 'jo: g're: k̥o̥ 'b̥e:b̥ərca 'g̥ərta p̥o̥ 'pa:m̥u!*

'it ʌ 'rit 'k̥o̥m̥u̥ *rad, z užitkom nekaj jesti: A 'župa t̥j̥ pa ne g're: ʌ 'rit? - Št'ruk̥l̥ m̥u̥ je pa 'š̥o̥ ʌ 'rit, da je 'kaj.*

'jo: n̥u̥ 'na: *takoj v trenutku: 'Jo: n̥u̥ 'na: pa je 'fe:rt̥ix.*

'Kaj s'lo:b̥iḡa/'burniḡa ne p'ri:de 'tak 'xit̥ro̥ 'b̥ek. *šaljiva opazka, ko je kdo bolan*

'kaj za 'zabe s'pu:cat̥ *žgana pijača*

'kak je 'o̥k̥o̥ 'g̥ər *takoj, ko se nekdo prebudi: 'Kak je 'o̥k̥o̥ 'g̥ər, ž̥j̥ 'začne ž'wekat.*

'ka:za 'li:zat̥ 'k̥o̥ḡa *biti v stiski, iti za nohte: 'Nas 'no:j̥j̥ 'b̥o̥ pa 'ka:za 'li:zawaa.*

'k̥e:l̥o̥ s'ti:s̥n̥t̥ 'k̥o̥m̥u̥ *z besedami prizadeti koga: 'Wi:əš, 'kak je b'lu:z̥o̥ pa b'lu:z̥o̥, 'pal s̥n̥ m̥u̥ pa 'k̥e:l̥o̥ s'ti:s̥n̥o̥, da je ʌ'ti:x̥n̥o̥ n̥o̥'ba:t.*

k̥j̥'s̥e:wa 'župa *nejevolja, jeza, prepir 'Nas b̥o̥ pa 'da:ma g'wi:š̥n̥o̥ ki's̥e:wa 'župa.*

kla'wi:r̥ š'pi:lat̥ *biti v zaporu*

k̥o̥ b̥j̥ 'b̥o̥:mba ʌ'ri:əzaa *razmetano, nepospravljeno 'Ko:k̥o̥ 'mo:j̥o̥ pa 'šele ʌ 'ba:j̥t̥j̥!*

Je pa 'jo: to:k̥o̥, k̥o̥ b̥j̥ 'b̥o̥:mba ʌ'ri:əzaa!

k̥o̥ b̥j̥ 'luč 'd̥o̥: ʌ'go:s̥n̥o̥ *v trenutku preneha nekaj slabega: K̥o̥ s̥n̥ tab'le:t̥o̥ ʌ'z̥e:wa, je b'l̥o̥ pa, k̥o̥ b̥j̥ 'lu:č 'd̥o̥ ʌ'go:s̥n̥o̥.*

k̥o̥ 'b̥o̥ D'ra:wa 'g̥ər̥sa 'zo:t̥ 't̥e:k̥la *nikoli*

k̥o̥ 'k̥eks̥ *z lahkoto 'T̥əte pa 'jo: nar'dim k̥o̥ 'k̥eks̥.*

'Ko:pa 'pu:na! *Dovolj je!*

'k̥o̥st̥j̥ k'l̥o̥:ž̥naj̥o̥ 'k̥o̥m̥u̥ *biti zelo suh, mršav*

k̥o̥ 'š̥us̥ *zelo hitro: 'Ni:ma 'ca:j̥ta 'ko:r̥, 'ž̥j̥ d'ruč g're: k̥o̥ 'š̥us̥.*

k̥o̥ 'w̥əlek̥ *šalj. marljivo, pridno: 'P̥o̥o̥:, 'nas pa 'no:š̥ 'la:t̥ər̥ ž̥j̥ 'ciʌ̥ 'd̥e̥n̥ 'di:əla k̥o̥ 'w̥əlek̥.*

k'ra:wa je aḡ'mo:s̥ p̥o̥'jedla 'k̥o̥m̥u̥ *ne imeti nobenega občutka za mere*

k'r̥e̥nc̥ o̥'ku:o̥ *povsod, pri vsakem delu: K'r̥e̥nc̥ o̥'ku:o̥ je 'so:ma.*

kri'wi:ne x'watat̥ *iskati iskati najlažjo pot, biti len*

k'ro:p̥o̥ se z'lu:šta 'k̥o̥m̥u̥ *biti v stanju z občutki po hudem udarcu: Te 'b̥om̥ p̥ər'mo:z̥o̥, da se t̥j̥ 'b̥o̥ k'ro:p̥o̥ z'lu:štaw̥o!*

k'ru:xa se spre'jest̥ *1. šalj. umreti; 2. s kazalnim zaimkom 't̥ət̥iḡa/'t̥ist̥iḡa/an̥iḡa naveličati se česa: 'K̥o̥s̥j̥t̥ m̥u̥ pa ne g'rem več p̥o̥'mo:t̥. 'T̥ət̥iḡa k'ru:xa s̥n̥ se pa spre'ji:ədo̥.*

'kupit sɨ 'po:meti postati bolj preudaren zaradi slabe izkušnje: 'Ze: sɨ sɨ pa 'kaj
 'kupo 'po:meti, da 'boš 'we:djeu za d'ru:go'ba:t.

'ku:rja 'mərda otr. kdor pri mizi zadnji poje

'Lu:ba 'Ge:la! v medmetni rabi izraža čustveno prizadetost, zaskrbljenost, začudenje

'majek kə 'pu:tər zelo mehek

'me:dn̩ce 'noʃit ('ta: pa 'sam) seliti se, ne ostati na enem kraju

'met 'd̩o:uɡo 'la:jt̩ŋɡo pozno, težka kaj razumeti, ugotoviti: 'Ti: 'mo:š pa 'ri:əsn̩
 'd̩o:uɡo 'la:jt̩ŋɡo!

'met ne 'to:ke 'mo:rne/'mo:rnaɣe govoriti neumnosti

'met pu:n̩o 'ko:p̩o imeti dovolj

'met pu:n̩o 'rit ʌ'se:ga imeti vsega preveč, živeti v izobilju

'met 'pu:ž̩o imeti obvezano roko: 'Ko:j sɨ 'te: 'd̩e:l̩o, da 'mo:š 'pu:ž̩o?

'met 'roge ne biti okusen za koga: A 'ž̩upo pa 'neboš 'ji:əd̩o? A 'mo: 'roge?

'met 'to:ke 'no:te k̩o za n̩o 'x̩o:set/k̩o b̩i se 'ž̩eɳo imeti veliko opravkov in skrbi

'met 'tərde 'zabe biti jezen na koga, ne govoriti s kom

Na g'n̩uj g'rejo 'ro:de. šaljiva opazka, ko na koga sede muha
 (nap'ra:ulat se,) k̩o 'lo:č̩ŋ 'cu:ə x s'ro:j̩u biti len, zavlačevati

'Naj 'b̩o 'kaka 'ro:d̩o! izraža sprijaznjenje spotekom dogodkom

na 'p̩oʊ š'ti:əri površno, za silo: 'Tam so pa ʌ'se 'b̩ol na 'p̩oʊ š'ti:əri na're:d̩i.

na'letet na 'mi:n̩o doživeti nekaj neprijetnega, neugodnega, opeči se

na're:t 'p̩okeli napraviti neumnost, povzročiti sitnosti, težave

na s'wi:ət p̩ərw'ličt roditi: 'Pe:t ɔ'tru:ək je na s'wi:ət p̩ərw'li:əkla.

na'w̩əlčat se 'žiwet šalj. umreti

na 'ž̩o:gi 'd̩e:lat slabo slišati: A na 'ž̩o:gi 'di:əlaš? Večkrat sem ti že povedal, pa ne
 slišiš.

ne 'bit p̩o 'nu:ərc̩u ne biti slab: 'K̩o:št̩i 'no:š 'e:s̩ix. Pa še 'ni: 'tak p̩o 'nu:ərc̩o.

'nebo 'rit ras'tərgawo/raspa'di:əwo 'kom̩u tudi hrana, ki je ne maraš preveč, ti ne bo
 škodila: Pa 'saj 'mo:l̩o 'ž̩upe p'r̩o:b̩i, 'nebo t̩i 'rit ras'tərgaa!

ne 'd̩ob̩it 'ri:de 'tak da 'ri:de ne 'boš 'd̩u:əb̩o

ne 'met 'pet 'či:stex biti neumen

ne 'met dr̩o'bi:ža biti nezgovoren, nerazpoložen za pogovor: 'Ko je pa 'te: ž̩ 'jo:
 'nas? Pa 'jo: 'c̩oʊ 'či:ma dr̩o'bi:ža.

ne 'met 'niga 'ta:pliga 'du:əma šalj. *kar naprej biti zdoma*

ne 'we:det, a sɨ 'bo:ba al 'det *biti zmeden, ne vedeti, pri čem si* : 'Tak tɨ napo'wi:ə, da ne 'wi:əš, a sɨ 'bo:ba al 'det.

'Ni: 'tərtə 'mərte. *Brez odlašanja, nujno je treba nekaj storiti.*

'Ni: 'tak 'xa:klɨx kə na 'pa:urex. šalj. *Ni potrebno komplicirati.*

'ni: d'ru:ge 'mi:ləstɨ *ni druge rešitve, druge možnosti*: 'Ze: pa 'ni: d'ru:ge 'mi:ləstɨ, kə pa da ga še 'so:ma g'rem t'ru:cat.

'ni: 'tak, kə bɨ 'u:n s k'labuka 'nu:dɨče 'ji:ədə *ni enostavno*

nə'be:n 'də:xtər/Halu'žə:n 'nebo 'we:č 'kup s'pacə 'ka:ga *imeti posledice hudega udarca*: Kə te 'bəm pa 'ja:s za'rɛ:zə, te pa nə'be:n 'də:xtər 'nebo 'we:č 'kup s'pacə.

'nu:əs 'cu:ə pər'nɛst *priti ob nepravem času, ko se dogaja nekaj, kar naj bi ostalo skrito*

əp'let brez mətike²⁰ *biti v nezavidljivem položaju*

pər'pɛlat se kə nɨ 'xo:bux *zelo se razburjati nad kom*

'pərpə s'ti:snt *ustrašiti se in odnehati*

pa čɨ 'ka:za cərkne *brezpogojno, ne oziraje se na posledice*: 'Ju:tre pa p'ri:dem 'də:uta, pa čɨ 'ka:za 'cərkne.

Pa s're:čnə, T're:za! *Stvar je končana, s tem se ne bomo več ukvarjali.*

p'rit na ž'max *navaditi se na nekaj dobrega, prijetnega*

(p'lo:nɨt/na'walɨt) kə t'repɨ ɹ ž'gə:ŋke *hlastno, hitro, popadljivo*:

p'lu:nɨt na 'kərbɨt *poslabšati zadevo*

'pə:šlat 'kəmu 'lukeža *pustiti koga samega, brez pomoči, podpore*

'rit se smeji: 'kəmu *ponosen, vesel je*

'rit p'ləska 'kəmu *ponosen, vesel je*

'pə:dŋ je 'zu:n²¹ *šlo je predaleč, nekdo je užaljen, razburjen, nastal je prepir, spor*

pə'zo:bɨt 'di:xat šalj. *umreti*: Žɨ d'ruč je 'nɛ:ɨ pə'zo:bə 'di:xat, na 'Mu:tɨ 'u:n z'wə'ni:jə.

p'rit ɹ š'ti:x *priti na vrsto, priti na svoj račun*

'pustɨt kə s'wi:ja d'rek *ne pospraviti za sabo*

're:žet/s'mɛ:jat se kə 'pə:kjen 'pi:skər *zelo se smejati*

²⁰ Običajno se v govoru uporablja izraz 'mətika.

²¹ Ta frazem je na prvi pogled sicer podoben frazemu izbiti sodu dno, vendar ima drugačen pomen.

're:žet/s'me:jat se, kə bi 'ka:za pə 'di:lex/p'ləŋkex s'rowa zelo, glasno se smejati, hihitati se

're:žet/s'me:jat se, kə je 'kəo:ža p'ra:u 'kəmu smejati se brez razloga: Sme'ji: se, kə mu je 'kəo:ža p'ra:u.

s'ŋ pi'cikl, čj zelo sem prepričan v svoj prav: 'Sŋ pa 'jo: pi'cikl, čj bə 'də:jstj 'je:stj. *Prepričan sem, da ne bo dovolj hrane..*

s'po:je pərdi'si: 'kəmu postati zaspan

s'tu:ə na 'u:rə zelo: Za'gu:ləna je s'tu:ə na 'u:rə.

še k'ri:u 'pa:uc ne s'mi:əš pə'ko:zat 'kəmu zelo je občutljiv/-a

'ši:sə g'nat zelo muditi se komu, zelo hiteti: 'Ko:j te 'to:kə 'ši:sə 'že:neš?

š'pex 'ro:ste 'kəmu biti zelo ponosen nase

'tərt kə 'pa:plat zelo trd: 'Mə:j š'nicl je 'peč 'tərt kə 'pa:plat.

('tak,) da gər'mi: zelo veliko, ogromno: 'Li:ətəs je pa 'jo: č'we:špłnə, 'tak da gər'mi:.

'te:rca se u'se:kat opogumiti se, narediti nekaj kljub pomislekom in nevednosti

('tri:əba je/məre) na 'ra:u'fan'k za'pi:sat zgodilo se je nekaj zelo neobičajnega: 'Pəo:,

da ste še 'wi: 'gərsa z'nalj! 'Bə 'tri:əba na 'ra:u'fan'k za'pi:sat!

'uxə 'fərljət zanimati se za nasprotni spol: Dik'le:te pa z'gu:əda 'začnejə 'uxə 'fərljət. *Dekleta se zgodaj začnejo zanimati za fante.*

'uxə zag'ret 'kəmu kľofutniti koga okrog ušes

'U:ra je s'tu:ə. Zelo pozno je, nimamo več časa.

'ustna 'kap je 'ka:ga biti tiho, nerazpoložen za pogovor: 'No, 'ko:j je pa 'te: s 'te:bə?

A te je 'ustna 'kap?

'we:det 'še:gə 'kəmu poznati obnašanje, navade: Čj 'čebəmə 'də: p'rišlj ž 'ji:əm, 'bəmə pa 'te:be pə'k'li:calj. 'Ti: mu pa 'še:gə 'wi:əš.

'widet, 'kə: je 'bu:əx 'da:ma doživeti nekaj zelo neprijetnega: 'Mo:lə me še 'tro:cj, 'boš pa 'ti: 'wi:də, 'kə: je 'bu:əx 'da:ma!

u g'ro:bŋ u'ri:čt zelo hlastno in hitro spiti ali pojesti

u 'nulə zelo kvalitetno: 'Tro:mj sə u 'nulə pəštri:xanj, 'ni:maš 'kaj.

u'ret ko star grah zelo se razburjati

u se'kundj d'wa:jst šalj. takoj: 'Mi:cnə še pə'čə:j, u se'kundj d'wa:jst 'bəm 'fe:rtjx.

u'se š'ti:ərij pə'ko:zat umreti, poginiti: 'Kine se zaje'ba:wj! Da 'nam 'nebə u'se š'ti:ərij pə'ko:zə!

U'so:k u're:dj 'pawər 'mo: 'ci:ux pət st'ree:xə. *šaljiva opazka, če ima moški velik trebuh*

u s'wo:te 'xədj *obiskovati dekline z namenom, da jo osvojiš*

za 'rit 'dəržet 'ka:ga *pretirano skrbeti za koga*

za 'rit 'metat 'ka:ga *zpostavljati koga: 'An sɨ je pa 'ri:əsɨ še 'bɔgi, z'mi:ərɔm ga za 'rit 'mɛe:čejo.*

'žee:gnan 'li:əs *šalj. delček lesa, s katerim popravimo napačen zarez: 'Kine se 'je:zi: 'Bɔmɔ pa 'žee:gnan 'li:əs 'nətər 'dalj.*

ž'lext 'ri:əkət 'kɔmɨ *zmerjati koga*

Pregovorni frazemi: 'Bo:ba pɨ'jo:na, 'rit prɔ'do:na. - 'Bɔl kɔ d'rek 'mi:əšaš, 'bɔl smər'di:. - B'res 'xɛca še 'wɔlj ne w'li:əčejo. - Čj je 'wɔ:jska, je 'wɔ:jska za u'se. - Čj 'ni: za 'bit, je pa za 'it. - 'Kak 'sam, 'tak 'ta:. - Zas'to:jn se še 'mo:čka ne 'gɔ:nj.²² - Gɔs'pu:ət pa 'zi:ma še ni'ko:l 'ni:sta 'šɛŋkaa. - De'se:t ɔ'tru:ək ne 'mɔo:re za 'e:nɔ 'mo:ter s'kərbet, 'e:na 'mo:tj pa 'laxkɔ za de'se:t ɔ'tru:ək.

²² Rek je na prvi pogled podoben pogovornemu reku Zastonj se še pes ne obesi (Vsaka stvar ima svoj vzrok), vendar ima drugačen pomen: Vsako delo zahteva plačilo.

9.3 BESEDJE IZ GOVORA SV. JERNEJA NAD MUTO IN APOSTLOV SLOVAR

Sredi 18. stoletja je na slovenskem Štajerskem (v Mariboru in Celju) izpod peresa Ivana Antona Apostla oz. patra Bernarda Mariborskega nastajal nemško-slovenski slovar, ki ni bil nikoli natisnjen. Rokopisni slovar z letnico 1760 vsebuje 55.524 slovenskih besed ob približno 36.000 nemških iztočnicah. Zemljevid na začetku slovarja kaže, kje je avtor zbiral gradivo za slovar. Prikazana je t. i. Vindija, tj. današnja slovenska Štajerska, vendar so poleg štajerskega in osrednjeslovenskega besedišča, prepisanega iz osrednjeslovenskih slovarjev, v Apostlov slovar vključene tudi koroške, kranjske, kajkavske in celo madžarske, poljske, češke in slovaške besede. Te besede, ki so bile v Vindiji manj domače in niso »eigentliche windische« (Ilešič 1939: 58), je Apostel (sicer zelo nedosledno, pa vendarle) označil s črko B, le za hrvaške kajkavske izraze je izbral črko C oz. cro. Mnoge, v slovar vključene besede, ki so »v tej deželi tudi rabljene« (Ilešič 1939: 58), a so se avtorju zdele neprimerne oz. nedopustne, je označil s kratico ab. (abuzivne).²³

Ker je slovar Ivana Antona Apostla nastajal v neposredni bližini vzhodnokoroških govorov, avtor pa je poleg štajerskega in osrednjeslovenskega besedišča vanj med drugimi vključil tudi koroško besedje, me je zanimalo, koliko narečnih besed iz Apostlovega slovarja se še danes rabi v govoru Sv. Jerneja nad Muto, zato sem pregledala zbrano Apostlovo gradivo od črke a do n.²⁴ Izpisala sem besede, ki so me na besedoslovni²⁵ ravni kakorkoli spomnile na izbrani govor, in tako skoraj na vsaki strani slovarja našla vsaj eno narečno besedo, ki se še danes rabi tudi v govoru Sv. Jerneja nad Muto.

Med izpisanimi besedami močno prevladujejo germanizmi, ki jih je Apostel z oznako ab. večinoma ocenil za neustrezne, a so se v govoru ohranili do danes. Pri nekaterih je kot jezikovna ostalina v rabi le še koren ali pa je pomen drugačen (praviloma ožji) od navedenega v slovarju (ro:jtam, 'o:xtam, 'wo:xta).

²³ O Apostlovih kraticah Jože Stabej (1972: 265) sicer zapiše, da so za označbo »najbolj nezanesljive« in da je »Apostel z oznakami b B, c C, cro pomešal vsevprek, tako slovenske kakor tudi hrvaške, češke, poljske in celo madžarske besede«.

²⁴ To se zdi smiselno, ker je med pisanjem ostalega gradiva pisec živel v Celju.

²⁵ Seveda se bližina koroških narečij v slovarju ne odraža le na ravni leksike, ampak, kot je opozoril že Ilešič (1939: 65), deloma vsaj še na ravni glasoslovja (ie za jat: mye:fsenz, lie:fs, kri:jenz; ue za dolgi o: rueh, brued).

Prevladujejo glagoli, ki pa so danes v veliki meri izgubili sposobnost tvorjenja novih besed in novih pomenov. Največkrat so ohranjeni le še osnovni glagoli brez predpon ('mo:rnam) ali pa se rabijo le še z nekaterimi predponami. Poleg izpisanih so v slovarju navedeni tudi drugi prevzeti glagoli, za katere lahko predvidevamo, da so se nekdanj rabili tudi v govoru Sv. Jerneja nad Muto, a jih danes (skoraj) ni več slišati (npr. shribam). Na splošno je v slovarju več besed iste besedne družine, kot jih je danes v rabi v govoru. Lahko da so te besede do danes prešle iz rabe ali pa si jih je Apostel preprosto izmislil.²⁶

Narečne besede iz govora Sv. Jerneja nad Muto, ki jih je zapisal tudi Apostel

Besede z oznako B²⁷

Glagol 'mo:rnat *govoriti (največkrat neumnosti)* se danes v govoru rabi redko in samo še brez predpone, tudi pomen se je skozi čas zelo zožil. Redko slišimo tudi glagolnik 'mo:rnaje in množinski samostalniik 'mo:rñj ('Ko:ke 'mo:rne pa 'te 'mo:š? *Kakšne neumnosti pa govoriš?*).

V Apostlovem slovarju je isti glagol rabljen sinonimno z glagolom *govoriti* in z različnimi predponami: *marniam* (reden²⁸, 259), *odmarnuam* (abreden, 7), *namarnuam* (anreden, 23), *se ismarnujem* (entschuldigen, 100).

Apostel je zapisal in z B označil tudi naslednje besede, ki so še danes žive v govoru Sv. Jerneja: 'a:grat (ograd – garten, 118); 'di:la (dyla – gestell, 127; brett, 78; laden, 177); g'li:ətim, g'li:əteje (sgletvim – aushöhlen, 40; sgletvenje – aushöhlung, 40), za'ni:ətim (sanyetim – einheizen, 96); 't̥e:ram, na't̥e:ram, po't̥e:ram (natyram – antreiben, 26); 'bo:ram (baram – fragen, 114; baranje – frag, 114; pobaram – erfragen, 102); pobaranje (nachforschen, 217).

²⁶ O tem, da si je Apostel besede tudi izmišljeval, je pisal že Stabej (1972: 271).

²⁷ Ker je Apostel oznake zapisoval zelo nedosledno, sem skupaj uvrstila skupino besed, kadar je oznaka pri vsaj eni od besed z istim korenem.

²⁸ Ker takrat še ni bilo knjižne norme nemškega jezika, »se Apostlov zapis razlikuje od današnjega pravilnega črkovnega zapisa v nemškem jeziku« (Tomšič 2000: 120). Kjer sem imela težave z branjem rokopisne gotice, sem besede zapisala tako, kot jih v nemščini pišejo danes. Ker je bil Apostel zelo nedosleden tudi pri zapisovanju velike začetnice, sem vse besede zapisala z malo začetnico, po zgledu članka Marka Jesenška Slovensko gradivo v Apostlovem slovarju (2002: 336–353).

Besede z oznako ab.

Glagol 'ro:tat v pomenu *svetovati* se danes v govoru običajno rabi brez predpone, Apostel pa ga zapiše tudi s predpono od (odratam, odratujem – abrathen, 7; mißrathen, 207; ratam, ratujem – rath geben, 254). Dø'ro:tat v govoru pomeni *uganiti*, v tem pomenu pa tega glagola v slovarju ni – ob geslu rathen, 254, je zapisan samo izraz uganim.

Glagol 'o:xtat je v govoru sopomenka knjižnega *paziti* ('Ana 'mære pa 'jo: ɔt'ra:ke 'o:xtat; Pa 'mo:ɔ 'o:xtj, da se 'neuš c'wɛ:jko pɔ'pacɔ; 'O:xtj, 'po:dɔ bɔš!), v slovarju pa je rabljen predvsem v pomenu *spoštovati, ceniti* (ahtam – achten, schäzen, 12; ahtan – geachtet, 119).²⁹ V govoru slišimo tudi tvorjenko pɔ'o:xtat se v pomenu *biti pozoren na kaj, opaziti*, kar ustreza Apostlovemu poahtam (sopomenka samyrkam – achtung geben, 12).

V govoru se kot približna sopomenka glagola *misliti* uporablja glagol 'ro:jtat, najpogosteje v zvezi 'ro:jtam, da *mislím, da*. (Prim.: 'ro:jtat sɟ *misliti si*; z'ro:jtat sɟ *domisliti se, ugotoviti*; 'ro:jtat se *zdeti se, imeti se za*: 'An se pa 'nɛ:ka 'ču:dno 'ro:jta. *Ima se za nekaj več*; ɔb'ro:jtat - *upoštevati koga, imeti ga rad*: 'Jɛ:ga pa 'minda 'ana še 'koj ɔb'ro:jta.) V tem pomenu najdemo isti glagol tudi pri Apostlu (raitam – bedenken, 54).³⁰ Vendar pa Apostel ta glagol z različnimi predponami zapiše tudi kot sopomenko glagola računati, kar pa za govor Sv. Jerneja ni značilno: odraitam – abrechnen, 7; odsraitam – abzählen, 11; israitam – ausrechnen, 43; srajtam, porajtujem – rechnen, 258; saporaitam – vorrechnen, 394).

V govoru so še živi glagoli: t'ru:cat *prošiti*, st'ru:cat *obupati, odnehati* (deležnik st'ru:can *obupan*, sopom.: s'co:gan) in pɛrt'ru:cat *na vsak način nekaj doseči, izsiliti* (Če mo:rš mu dɔpo'wɛ:t, da 'ni: g'no:rja. 'Či:ə pɛrt'ru:cat; deležnik pɛrt'ru:can *ki ne odneha, želi nekaj izsiliti*). V Apostlovem slovarju sem uspela najti le zadnji glagol (pregledala sem tudi geslo verzagen, 405, in verzweifeln, 406), enkrat tudi s predpono od-: odtruzham – abtwingen, 10; pertruzam –

²⁹ Pod geslom *aupassen* (str. 33) ga ne najdemo, gesla *beachten* pa v slovarju sploh ni.

³⁰ Janko Uršnik v diplomski nalogi *Deutsches Lehngut in der slowenischen Mundart von Muta* s pomočjo nemške literature ugotavlja, da je srvn. beseda *reiten* (*šteti, računati*) v istem pomenu (*misliti*) rabljena tudi v nemških narečjih na Koroškem in Štajerskem (Uršnik 1999: 35).

bezwungen, 70; erpreßßen, 104; nöhtingen, 230; pertruzan – bezwungen, 70; gezwungen, 129.

Ob geslu schreiben (str. 307) in vseh sestavljenkah (abschreiben, 8; anschreiben, 24; aufgeschrieben, 32; aufschreiben, 35) Apostel poleg nevtralne slovenske besede pišem dosledno navaja tudi *abuzivno* sopomenko shribam (odshribam, nashribam, gorshribam), ki pa je v govoru Sv. Jerneja (skoraj) ni več slišati, pogosteje pa se uporablja samostalnik š'ri:bər/š'ri:bərca (Apostel: shribar – schreiber, 307).

Prevzeti glagol 'to:lat *deliti* se na Sv. Jerneju uporablja tudi s predponami pō-, ras-, na- (pō'to:lat, ras'to:lat, na'to:lat), ne pa tudi s predpono od-, ki jo poleg drugih (npr. potalam - mitteilen, 209) navaja Apostel (odtalam – abtheilen, 9). Pod vplivom nemščine se v govoru rabi tudi zveza 'u:n 'to:lat v pomenu *premišljeno, preudarno, počasi uporabljati, razdeliti* ('Cukre pa 'mo:ō 'u:n 'to:l̥j, da t̥j 'nebō pre'xitrō z'majkawō). Prim. Apostel: vuntalam – austeilen, 46.

Prevzeta beseda 'kumšt (Kunst, 175) v govoru ni ohranila prvotnega pomena, ampak se uporablja predvsem v vprašalnih in zanikanih povedih v pomenu *zapletena stvar* (K'nōf pər'ti:s̥t pa 'jo: 'či: 'ko:ka 'kumšt), iz tega pa se je najbrž razvil tudi pridevnik 'kumš̥n *pameten, prebrisan, zvit* ('kumš̥n kō li'si:ca). Apostel pa navaja različne izpeljanke te sicer neprimerne, a "v tej deželi tudi rabljene"³¹ besede, pri čemer ostaja pomen enak kot v nemščini: kunsht, kunshtnik, kunshtnu, kunshtek, kunshtnjek, str. 175, 224).

Beseda lushtnu/lushten je v Apostlovem slovarju večpomenka, pojavi se ob geslih begehrllich, 56; erfreulich, 102 in lustig, 192, isti koren pa zasledimo še v naslednjih besedah: se shlushta (belieben, 61); se lushta (lüsteln, 192), lusht³² (gelüste, 123) in se reslushtam (belustigen, 61; erfreuen, 102; ergezen, 103; lustig machen, 192); reslushtlivoft (lustbarkeit, 192). V govoru Sv. Jerneja se v prvem pomenu (*zahoteti se, imeti skomine*) uporabljata glagol (z)'lu:štat se in množinski samostalnik 'lu:št̥j, v drugem pomenu pa samo pridevnik 'lu:š̥n *vesel, razposajen* in prislov 'lu:š̥nō.

³¹ Citat je iz Ilešičevega prevoda Apostlovega uvoda v slovar (prim. Ilešič 1939: 58).

³² Le na tem mestu se pojavi oznaka ab.

V izbranem govoru se rabi samo samostalnik 'mu:štər (*vzorec, model, kroj*; prim. Apostel: *muster – muster*, 214), ne pa tudi istokorenski glagol (ismustram – ausmustern, 42) ali glagolnik (muʃtranje – musterung, 214).

V slovarju je še veliko primerov, ko je poleg samostalnika naveden še istokorenski glagol, ki pa ga govor Sv. Jerneja ne pozna, npr. g'wa:nt (*poʃtlni guant – bethlein*, 67; *meßgewand*, 202; *oguantam, ogvantan – bekleiden*, 60; *kleiden*, 164; *odguantam – entkleiden*, 100).

Iz slovarja sem izpisala tudi glagol vandrati (*frömbd*, 116) in tvorjenke z različnimi predponami (*odvandram, odvandranje – abreisen*, 7; *isvandram – ausreisen*, 43; *povandram – durchziehen*, 92), pri čemer se oznaka ab. pojavi le pri deležniku (*vandran – gewandern*, 128). Na Sv. Jerneju se ta glagol rabi v dveh glasovnih podobah in pomenih, v prvem pomenu tudi s predponami: 1. *seliti se*: 'wɔndrat, ɔd'wɔndrat, z'wɔndrat, pər'wɔndrat; 2. slabš. *potepati se*: 'landrat.

Apostel je zapisal in z A/Ab. označil tudi naslednje besede, ki so še danes žive v govoru Sv. Jerneja nad Muto: *lax'te:rna/lixterna svetilka na petrolej* (*lyhterna – ampel*, 17; *lampe*, 177; *laterne*, 180); *'lampa žepna svetilka* (*lampa – ampel*, 17; *lampiza – lampe*, 177); *na'šuntat* (*nashuntam – anhetzen*, 21; *anweisen*, 23; *nashuntan – angeweizt*, 20; *gereizt*, 124); *na'li:mat* (*nalijmam – anleimen*, 23; *gorlymam – aufleimen*, 33); *za'merkat označiti, ugotoviti, za'merkat s̄j zapomniti si* (*nasamerkam – anmerken*, 23; *pomerkam – anzeichnen*, 26; *gorsamerkam – aufgeschrieben*, 32; *aufzeichnen*, 36; *samerkam – aufmerken*, 33; *samerkam – beobachten*, 62; *merkam – merken*, 202); *apɔ'tɛ:ka* (*apoteku – apothekh*, 27); *apɔ'tɛ:kər* (*apotekar – apothekher*, 27); *k'rɛ:cle* (*kreza – aussatz*, 43); *'šɛ:bɔu* (*sheba, shebaʃt – außbaz*, 43; *ausßäzig*, 43; *außßetzig*, 45); *fər'de:rbat* (*ferderbam – austilgen*, 46); *'pawər* (*pauer – bauer*, 53); *'nafa:jxtat* (*ofaihtam – befeuchten*, 55); *'šɛŋkat* (*shenkam – begaaben*, 56; *poshenkam – belohnen*, 61); *za 'šɛŋk zastonj* (*shenkunga – gabe*, 118); *'kɔ:ɥtər* (*kolter – bettdecke*, 67; *decke*, 86); *'pɛtlat* (*petlam – betteln*, 67; *spetlam – erbetteln*, 101); *'pɛ:tlər* (*petlar – bettler*, 68); *'pildek* (*pildek – bild*, 71); *'pɔ:jštər* (*pouʃter – haubtkhüße*, 139; *kiß*, 162; *küßße*, 176); *'ko:rp* (*korp – brotkhorb*, 78); *'puklast* (*puklaʃt – buckelartig*, 80); *'pɛglat* (*pöglam – bügeln*,

80); 'pu:ŋkɫ (punkel – bündel, 81); 'pi:əgər'ma:jstər (purgarmeister – bürgermeister, 81); 'pu:tər (putra – butter, 81); kɔ'li:ndra (kalendra – cälender, 82; kalender, 156); 'mu:rka (murka – str. 83); 'cɔo:ta (zota – fetzen, 111); 'fadrat (fodram, fodranje – fordern, 114); fra:wa (frau – frau, 114); fra:j (frait – frei, 115); fru:əškət, fru:əška, 'fru:əštɪk (frushtuklam – frühstücken, 116; frustik, fruʃtiklam – morgen brot, 211); 'fi:lat, 'fu:lat (fillam, fulam – füllen, 116); g'wi:šnɔ (guishnu – fürwaar, 117; gewiß, 128; ja, 152); 'fu:ətərŋga (futrunga – futter, 117); 'wi:rt (virt – gastgeb, 118); 'po:xaje (pohanje – gebakhened, 119); 'žɛ:gnan (shegnan – gebenedeyt, 119; gesegnet, 126; geweiht, 128; shegnanje, shegnam – kirchen weihen, 161); 'gɛ:žla (gaysla – geißel, 122); g'ro:tət (ratam – geraten, 124); k'šɛft (shaft – geschäft, 125); g'want (guant – gewand, 128); 'wɛlp (guelb – gewölbe, 128); 'wɛlban (poguelban – gewölbt, 128); s'pu:can (spuzan – gezirt, 129); 'pu:cat (ispuzam – ausputzen, 42; spuzam – putzen, 251); š'tro:fan (strayfan – gezichtigt, 129); 'gips (gyps – gips, 129); g'laš (glafh – glaß, 130); g'lit (glid – gliedmaß, 131); k'nɔ:fɫca (knaffelz – str. 136; knoflza – nadel, 221)); 'xantux (hanteh – handtuch, 138); 'xica (hyza – hitze, 147); 'xɔblat (oblam – hobeln, 147); 'jo:gat (jagam – jagen, 152); 'jo:gər (jagar – jäger, 152); 'pe:ɯcat, 'pe:ɯcane g'ru:ške (peuzham, peuzhene zhreshne – impfen, 154; peuzane grushke – birne, 72); 'falɪt (fallim – fehlen, 110; irren, 155); 'kamplat (kamplam – kämmen, 156); 'fɔ:gleš (foglush – käfig, 158); 'kɛlnər (kelnar – kellermeister, 159); 'kimpet (kynpet – kindelbeth, 160); k'lɔnfa (klanfa – klammer, 163); k'ri:ənc (krijenz – blumenkranz, 75; kranz, 170; lorberkranz, 189); k'ra:ɯžlam (krausham – kräusen, 171); k'ra:ɯžlast (kraushastu säle – kappes, 157; kohl, 167); k'ra:jtɫɪx (kreitlne – kraut, 171); 'riŋk (rink – kreiß, 171); k'ru:mpast (krumpast – krumb, 173); 'kugla, 'kugəlca, 'kuglat (kugla – kugel, 174; kugliza, kuglam – kügelein, 174); 'lo:bam, 'lo:baje (lobam – laben, 176; erquicken, 104; lobanje – labung, 176); 'lɛ:dɪk (ledig stan – lediger stand, 182); 'ca:jtŋge (zeytunge – neüe zeitung, 226); 'nuncat *potrebovati, uporabljati* (nuzam – brauchen, 77; genießen, 123; nießen, 229; nuzen, 231); z'nuncan, pɔ'nuncan (ponuzan – ausgenutzt, 40); 'to:l (täll – antheil, 26); 'we:čɪ 'to:l (vekshi tal – meistens, 201); 'kɔo:štət (koshtam, pokoshtam – kosten 169); pɔ'fri:šam (pofrisham – kräftigmachen, 170); ž'na:jcər (shneizer – str. 187); 'ɔo:fertŋ (hochfahrt, 148);

'ga:uge (galgen, 118); št'ro:fat (postrayfat – lang zuvor, 178), št'ro:f (strajfunga – geldstrafe, 123); 'k̄oo:štat (koshtanje – geschmack, 125); t'r̄oo:štat se (trojhtam – trösten, 364; potroshtan – getröst, 127); k'l̄o:kat (klukam – klopfen, 165); 'k̄ozlat (nakoslam – anspeien, 25; kojlam – kotzen, 161).

Besede brez oznake

Veliko je v slovarju tudi besed, ki jih avtor ni posebej označil (bodisi namenoma bodisi po pomoti) in ki danes niso del knjižnega jezika, v govoru Sv. Jerneja pa jih še slišimo.

Te besede lahko razdelimo na domače (tiste, ki so slovanskega izvora) in prevzete (germanizme).

Domače besede

V govoru se pogosto slišijo izrazi: i'ži:na *kosilo*, 'mo:la i'ži:na *dopoldanska malica* in i'ži:nat *kositi*, v slovarju pa je ob geslu abendbrot (str. 2) zapisan samostalnik jushina in glagol jushinam ter tudi razlaga jestvina popoldan.

Ostale izpisane besede so: gla'du:n *lačen*, 'u:n zgla'du:wan *sestradan* (zgladuvan – außgehungert, 39; gladuvan – hungrig, 151); gla'du:wat (sgladujem, isgladujem – außhungern, 40; gladujem – hunger leiden, 151); z'me:tk̄i (smetki – buttermilch, 81); 'nišer (de Nisher – daß niemand, 86); 'xojka (hoijka – danne baum, 84; hoyava smola – kolb, 167); 'b̄e:b̄erca (beberza – eichhörnchen, 94); 'li:ətanca (letenza – flügel, 114); 'pa:uc (pauz – finger, 112; pauz – daumen, 86); pi'so:ɲka (pysank, psanke – ei, oster eier, 108); m'l̄o:t 'mi:əs̄ɲc (mlad myesenz – neumond, 226); wid'ri:ca (vedriza – lägel, 177); s'tərt (sterd – honig, 149); 'zi:zat (vunsysam – aussaugen, 43; sysam – saugen, 279); 'k̄o:tn̄ik (kotnik – backenzahn, 48); 'u:n b'rit p'riḡlne (vunbryem – ausreiben, 43); 'ka:jšl̄er (kayshlar – einwohner, 98); k'ru:š̄eɲk (krushar – brottkorb, 78; krushenza – körblein, 168); o'tr̄oč'jo:k (otrozhnak – fraß, 114); vymzhik (euter, 107): 'šo:ga (shoga – häher, 137; nußhäher, 231); 'ku:xla (kuhla – löffel, 182); bo'r̄o:uc (borouz – ahorn baum, 14); 'ni:əmat se, 'ni:əmaj̄e (mymanje – durchzug, 91); 'ničke (nyzke – multer-brott, 213); k̄o'l̄enc (kolenze – knod, 166); o'b̄e:č̄at (obezham – anerbieten, 19); 'puč̄eɲ (pyzhela, puzelza –

faß, faßlein, 109); k'la:nčič (klonzhiz – knäuel, 166); 'pi:pat se (se pypam – balgen, 49); 'u:n 'pi:pat, pi:plem (vunpiplem – ausrupfen, 43; ausjäten, 41); 'ju:nc (junz – kalb, 156); i'ni:ca (jeniz – kalb, 156).

Prevzete besede

Glagol 'fo:rbat *barvati* (farbam, pofarbam – farben, 109; nafarban, pofarban – angestriefen, 20, anstreichen, 25; gefärbt, 120) ima v govoru tudi prenesen pomen *lagati se, vleči koga za nos*: A me 'ti: 'fo:rbaš?, ki ga v slovarju nisem našla. V prenesenem pomenu se glagolu doda le predpona na-, sicer pa tudi po-, 'ras-, pre-; za'fo:rbat pomeni *zardeti*.

Glagolu 'xi:jat (henjam – aufhören, 32) se v govoru ne dodaja nobena predpona, Apostel pa (najbrž po vzorcu od-neham) zapiše tudi odhenjam (nachlassen, 218).

Ob geslih neid (str. 224), neiden, neidig (str. 225) in mißgönnen (str. 207) je Apostel na prvo mesto zapisal germanizme nyd, ponydanje, nydam, ponydam in nydik, ki so v nekoliko drugačni obliki ohranjeni tudi na Sv. Jerneju: 'ni:dikajt, o'd'ni:dat, 'ni:dix in 'ni:dičŋ.

V govoru se poleg glagola rič'nu:wat *zdraviti* iz iste besedne družine uporablja le še samostalnik rič'ni:je (prim. arzhnija, arznujem – arzney, 28), v slovarju pa sta poleg *abuzivnih* apotekar in apoteku navedeni sopomenki arzhniarniza in arzhniar (apotheke, 27), ki sta na Sv. Jerneju nepoznani.

V pomenu *dar, darovati* so v slovarju dosledno rabljene tvorjenke iz korena offer (goroffran – aufgeopfernt, 32; goroffram, goroffrujem – aufopfern, 34; sgani offer – brandopfer, 77; offrovan, offeran – geopfert, 124; malykovnu offrovanje – götzen opfer, 132), v govoru se rabi le samostalnik 'o:fər (tudi 'xo:fər) v pomenu *dar za cerkev, ki se pobira med mašo*.

Beseda 'wo:xta v govoru pomeni *bedenje ob mrliču*, v slovarju je pomen besede širši, pripisana je sopomenka strasha (nozhna vahta – nachtwache, 220; vahta – wacht, 437).

Povedkovnik š'pat (Š'pat te je 'ži:xər) je v govoru jezikovna ostalina, iz njega ni moč tvoriti novih besed, v slovarju pa najdemo bogato besedno družino:

spotlivi – pranger, 77; spotliv – ehrlos, 94; spotuvanje – gespött, 126; spotuvauz, spotlivez – klügling, 165; lacher, 176; spotliva bejseda – nachred, 219; vunsashpotam, sashpotujem – ausspötteln, 45; beschimpfen, 64).

V slovarju je veliko besed s korenomo -erb- (oderbam, oderbanje – enterben, 99; poerbam – erben, 101; erbizhnu blagu – erbgut, 101; oderbizhen, oderban – erbloß, 102; erbshyna – erbschaft, 102; erbov, poerban – erbsünde, 102; erbizh – miterbe, 208). V govoru se rabi glagol 'e:rbat, pø'e:rbat, deležnik na -n (pø'e:rban) in samostalnik ri'bi:ja. Pri zadnjem je prišlo do premeta (erb->reb).

Glagol 'tancat ima v govoru Sv. Jerneja spremenjen pomen, večinoma se ne rabi v pomenu *plesati* (pogosteje slišimo 'rø:jat), ampak pomeni *mendрати*. Apostel ob geslu tanzen (str. 81) zapiše tudi tanzham.

Apostel je za tiskarja, tiskanje knjig in tiskarno zapisal izraze bukue fstampar, bukue fstampam in fstamparniza (buchdrucker, 80), isti glagol je v rabi tudi v govoru Sv. Jerneja, le da je pomen nekoliko drugačen oz. prenesen v drugo pomensko polje: š'tanfат *teptati sneg*.

V slovarju najdemo poleg glagola zas'to:pjt³³ (fastopem – begreifen, 57) tudi druge izpeljanke, ki jih v izbranem govoru ni: sastopen (gelehrt, 123; gescheit, 125; laut, 181), sastopnu (meisterlich, 201); sastopnoft (gelehrsamkeit, 123; gescheitheit, 125), povsem enako velja tudi za glagol dø'pa:st se³⁴ (se dopadem – gefallen, 120) in Apostlove izpeljanke (dopadliv, nedopadliv, nedopadljivoft).

Ob geslu martern (str. 197) je na prvem mestu zapisan glagol martram, ki se rabi tudi v govoru Sv. Jerneja. V isto besedno družino spadajo še: martra (marter, 196; v govoru: 'mø:trnija), marternik in marterniza (blutzeuge, 75, märtyrerin, 197) ter martran (gepeiniget, 124; v govoru: z'mø:tran). Na Sv. Jerneju se v pomenu *utruditi* uporablja glagol z'mø:trat (deležnik z'mø:tran), ki ga v slovarju nisem našla.

Apostel je brez oznake zapisal tudi naslednje prevzete besede, ki so še danes žive v govoru Sv. Jerneja nad Muto: øtc'wikŋt (odzuenkam – abzwikhen, 11); š'lo:tat (shlatam – berühren, 63; greifen, 133); pøš'lo:tat (poshlatam –

³³ Koren glagola je sicer domač, vendar je glagol tvorjen po vzoru nemškega ver-stehen (Snoj 1997: 743).

³⁴ Glagol tvorjen po zgledu nemškega ge-fallen (Snoj 1997: 98).

angreifen, 21; begreifen, 57); naš'lo:tat (nashlatam – anrühren, 24; antasten, 26); f'lo:ša (flasha – ausfließen, 39); p'ledrat, 'u:n sp'ledrat (vunpledram – außplaudern, 42; vunbledrujem – ausschwätzen, 44; pledranje, pledraft – geschwätz, 126); 'labrat, 'u:n z'labrat (isshlabram – außplaudern, 42); š'ti:ma (šhtima – baß, 51); 'lamp (vamp – bauch, 52; lampezh, vampezh – bäuchlein, 52); za'šo:fat (sashaffam – befehlen, 54); zg'li:hat (sgliham – befriedigen, 55); pōg'li:xat (poglyham – ebnen, 92); 'bu:əx 'lō:ni (polonam – belohnen, 61); 'župa (šhupa – biersuppe, 71); p'la:tļ (platelz – blattlein, 73); p'lē:xat (pleham – bleichen, 74); sp'lē:xan (plehan, naplehan – gebleicht, 119); š'to:la (shtala – bocks stall, 75); 'pu:šļ (pushelz – büschel, 81); k'lō:štər (kloshter – closter, 83; kloster, 165); g'ri:wat (Taku shivij, de tebi enkrat ne bo grivalu – damit niht, 84); 'rō:jat (raijam – danzen, 84); 'čo:ča (zhazha – str. 89); 'xi:lam (hylam – eilen, 95; laufen, 181); pō'xi:lam (pohylam – nacheilen, 217); 'fo:rba (farba – farbe, 109); f'lek (blek – fleck, 113); flō:s, flō:sər (flofs, flofsar – floß, 114); 'go:tər (gartre – gitter, 129); 'ža:xətər (shehtar – melkkübl, 201); 'mo:lat (malam – malen, 193); 'mo:lər (malar – maler, 193); 'mo:larija (malarija – malerei, 193); 'la:rmat (larman, larma delam – lärmen, 185); ž'no:ble (snabl – lippe 188); lumpiza *ledvica* (niere, 229); 'lō:sat (se lofsam – ablösen, 9; lösen, 190); 'trupat (trupim – ablösen, 9); 'rigat (narigam – anspeien, 25; rigam – kotzen, 161); 'lišpat (lyshpam – anstrich, 25); 'cimprat (gor zympram – aufbauen, 29; zympram – bauen, 52); 'pu:wat (gor puvam – aufbauen, 29; puvam – bauen, 52); š'ti:ma (shtima – hallestimme, 137, 163); g'li:x (gor glih, glih gor – aufrecht, 34; glih taku – eben, 92; glih, per glihi – gleich, 130); g'li:xat se (se gliham – einig sein, 96; se nesgliham – mißhellig sein, 207); š'pi:əgle/š'pi:əglj (spegli za ozhjeje – augenspiegel, 37); 'gō:treža (89); nō'ba:t (en fart – einmal, 97); d'ru:gō'ba:t (drugi varti – ein anderes mal, 95); 'fa:uš (faush, faushni – falsch, 108); 'u:n šukņt (vunshukam – ausschwingen, 44); pō'cō:pran (pozopranje, pozopram – bezauberung, bezaubern, 70); šp'ro:xa (spraha – landsprach, 178; muttersprach, 216; latein, 180); 'lē:dər, 'lē:drast – leder, ledrer, 182; 'lim (leim, 184); ra'mu:əš (ramush – getose, 127); 'xō:fər (offar – einwohner, 98; herberge, 143); š't'ri:tat se (shtritam se – fechten, 109); 'puš (kushez – kuß, 176); 'kušņt (kushnit, kushnem – küßen, 176); 'fu:ərm (furm – muster, 214); 'cō:ta (zota – lumpen, 191); 'cō:tōu (zotaft –

lumpechtig, 191); pəř'te:lat (pořhtelanje – bestellung, 66); 'korp (korp – korb, 168); 'çə:na/'çə:jna (zenna – korb, 168); ž'ni:dər (shnidar – kreze, 172); 'la:dļ (ladica – lade, 177); 'bōžjī ž'lak (boshy slaku obdan, udarien – lam von schlag, 177); 'rušt (rusht – gerüst, 124); ž'max (shmah – geschmack, 125); k're:ūl (kreul – karst, 157); 'katōç (tyzni kotez – käfig, 158); 'pu:əp (pob – knabe, 165); 'žō:kāt (shukam – knütteln, 167); 'rē:stan (rořhtan – geröstet, 124); p'lac (plaz – blaz, 73); g'li:x (glyh – gerade, 124); ž'lo:xta (shlahta – geschlecht, 125); š'wantat (shantam – hinken, 146); 'to:šna (tashka – hirtentusch, 147); 'çə:x'maštər (zehmester, 161); b'ritōf (brytof – kirchlicher frieedhof, 161); 'ju:ŋka (janku – kittel, 162); 'ko:pōs (kapush – kraut, 171).

Drugo

V Apostlovem slovarju je pod vplivom nemščine pred glagoli velikokrat rabljen tudi prislov, kar je značilno tudi za govor Sv. Jerneja. Prislov pred glagolom lahko okrepi pomen glagola ali glagolske predpone, lahko pa pomen glagola tudi povsem spremeni. Iz slovarja sem izpisala nekaj, tudi v izbranem govoru poznanih, primerov rabe prislova pred glagolom:

'gər 'dəržet se 'kə: *nahajati se* (se rad per kraveh gordershi – bachstelze, 48)

č'ri:əs 'da:t 'kōmū *izročiti npr. kmetijo* (zhres dam – behandigen, 57)

'nətər ū'zet *zaužiti, predvsem zdravilo* (noter uřsamem – einnehmen, 96)

'nətər 'kupit³⁵ *nakupiti* (noterkupim – einkaufen, 96)

'gər 'jē:mat *rediti se* (gorjemanje – fortgang, 114)

Apostel je ob kazalnih zaimkih zapisal tudi členico -ta, ki se uporablja glede na položaj govorca in naslovnika, pri čemer -ta pomeni "oddaljevanje od izhodišča" (Zorko: 138), torej od govorca: 'dō:ūta (douлта – herab, 143; herunter, 144; hinab, 146); 'u:nta (vunta – heraus, 143; hinaus, 146); 'gərta (gourta – hinauf, 146).

Pridevnik 'me:dļ v govoru Sv. Jerneja pomeni *zelo suh, mršav*, v enakem pomenu ga navaja tudi Apostel (medel – dünn, 92; mager, 193).

³⁵ Ta zveza je bolj značilna za sosednji govor (Rothwein v Avstriji).

Čeprav sta že Ilešič (1939: 87) in Stabej (1972: 272) ugotavljala, da je Apostel zaradi slabega znanja slovenščine pogosto nepravilno določil spol samostalnikom, pa so v slovarju posamezni primeri, kjer se spol tudi v govoru Sv. Jerneja nad Muto razlikuje od knjižnega in se ujema z zapisom v Apostlovem slovarju: a'mo:r (armar, omar – kleiderkasten, 164; lade, 177); ko'li:ndra (kalendra – cälender, 82; kalender, 156).

V slovarju sem našla tudi nekaj besed, ki so na besedotvorni ravni blizu govoru Sv. Jerneja nad Muto: 'ka:jšlær (kayshlar – einwohner, 98); bo'rõ:uç (borouz – ahorn baum, 14); põ'sõ:dwa (posodva – gefäß, 120); x'wo:la'ritneš, x'wo:la'ritņ (hualorytnik – lober, 188); 'ku:xla (kuhla – löffel, 182; kochlöffel, 167); 'purman (purman – str. 137); z'nõ:tøršņ (snotershnu – innerlich, 155).

Na podlagi opravljene analize lahko zaključim, da med besedami, ki jih je zapisal že Apostel in jih še danes slišimo v govoru Sv. Jerneja nad Muto, prevladujejo germanizmi, ki jih je Apostel z oznako ab. večinoma ocenil za neustrezne. Najmanj je besed z oznako B, veliko pa je tudi tistih brez oznake. Med temi je približno tretjina domačih besed, druge pa so ravno tako prevzete iz nemščine. Na splošno je v slovarju več besed iste besedne družine, kot jih je danes v rabi v govoru. Pri nekaterih besedah je danes kot jezikovna ostalina v rabi le še koren ali pa je pomen drugačen od navedenega v slovarju. Prevladujejo glagoli, ki pa so v veliki meri izgubili sposobnost tvorjenja novih besed in novih pomenov. Največkrat so ohranjeni le še osnovni glagoli brez predpon ali pa se rabijo le še z nekaterimi predponami.

Poleg podobnosti na besedoslovni ravni najdemo v Apostlovem slovarju tudi druge jezikovne pojave, značilne za govor Sv. Jerneja nad Muto in druge vzhodnokoroške govore. S tega stališča bi bila vsekakor zanimiva tudi primerjava vzhodnokoroških govorov in Apostlovega gradiva na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski in besedotvorni ravni.

9.4 OSEBNA IN HIŠNA IMENA V GOVORU SV. JERNEJA NAD MUTO

9.4.1 NAREČNE OBLIKE NAJPOGOSTEJŠIH OSEBNIH IMEN

Nekdaj so starši otrokom dajali le imena po svetnikih, ki pa so jih nato uporabljali samo v uradnih okoliščinah, pri vsakdanjem sporazumevanju pa so uporabljali krajše, narečne oblike imen. Precej več odstopanj od knjižnih oblik je pri moških imenih. Prevladujejo oblike imen s končnico -a, ki je sicer značilna za ženska imena. Pri nekaterih imenih se tako obliki za ženski in moški spol razlikujeta le v dolžini korenskega samoglasnika: F'ri:da in F'rida, Š'te:fa in Š'tefa, 'Jo:ža in 'Joža.

Poleg oblik imen s končnico -a so pogoste tudi oblike moških imen, ki se jim osnova konča z zlogotvornim ɭ. Obe obliki imen podaljšujeta osnovo z -n, zaradi prevlade teh oblik pa se po analogiji z -n podaljšujejo tudi osnove drugih oblik moških imen, ki se ne končujejo na samoglasnik ali ɭ.

Narečne oblike najpogostejših moških osebnih imen:

Albert: 'Be:rtɭ 'Be:rtɭna, 'Alba 'Albana

Aleš: 'Ləkš 'Ləkšna

Alfonz: 'Fɔnza 'Fɔnzana

Alojz: 'Lɔ:js 'Lɔ:jzna, 'Lɔjzek 'Lɔjzeka

Andrej: D're:jč D're:jčna, D're:ja D're:jana

Anton: 'Tɔnč 'Tɔnčna, 'Tɔnček 'Tɔnčeka,

Avgust: 'Gusɭ 'Gusɭna

Dominik: Minč Minčna, Minčɭ Minčɭja

Ernest: 'ɛnst 'ɛnstna, 'ɛnstɭ 'ɛnstɭja/'ɛnstna

Feliks: 'Liks 'Liksna

Ferdinand: 'Nantɭ 'Nantɭna, 'Fe:rdɔ 'Fe:rdɔna

Filip: 'Lipa 'Lipana

Franc: F'ra:nc Fra:ncna

Friderik: F'ri:dɭ F'ri:dɭna, F'rida F'ridana, F'ric F'ricna

Gašper: 'Go:špər 'Go:špəra

Gregor: G're:gər G're:gəra

Ignac: 'Naca 'Nacana

Ivan: 'Xa:nza 'Xanzana, 'Wanč 'Wančna
 Jaka: 'Joka 'Jokana, 'Jokl 'Joklana
 Janez: 'Ja:nč 'Ja:nčna, 'Ja:ŋkɔ 'Ja:ŋkana
 Jernej: 'A:rnj 'A:rnjja, 'Ne:jč 'Ne:jčna
 Jožef: 'Pe:pj 'Pe:pjja/Pe:pna, 'Pe:p Pe:pna, 'Pe:pa Pe:pana, 'Joža 'Jožana, 'Jo:zł
 'Jo:złna
 Jure: 'Ju:ra 'Ju:rana, 'Ju:rč 'Ju:rčna
 Karel: 'Kɔo:dł 'Kɔo:dłna
 Kristjan: 'Krisł 'Krisłna
 Lovrenc: 'Lenc 'Lencna
 Maksimiljan: 'Maks 'Maksna
 Martin: 'Ma:rtɔ 'Ma:rtna, 'Tinč 'Tinčna
 Matevž: 'Tiɔžza 'Tiɔžzana, 'Tjo:uža 'Tjo:užana
 Matija: 'Ti:ja 'Ti:jana
 Miran: 'Mirč 'Mirčna
 Peter: 'Pe:tər 'Pe:tra
 Robert: 'Ruba 'Rubana
 Rok: 'Roka 'Rokana
 Roman: 'Ruma 'Rumana
 Rudolf: 'Ru:dł 'Ru:dłna, 'Dɔ:lfj 'Dɔ:lfna
 Sebastjan: 'Zepa 'Zepana
 Simon: 'Zima 'Zimana, 'Šima 'Šimana
 Štefan: Š'tɛfa Š'tɛfna, Š'tɛe:fan Š'tɛe:fana
 Tomaž: 'Tɔma 'Tɔmana
 Urban: 'Urba 'Urbana
 Vid: 'Fida 'Fidana
 Viktor: 'Fika 'Fikana, 'Fiktər 'Fiktəra
 Vincenc: 'Vinkɔ 'Vinkana, 'Cenc 'Cencna, 'Cenci 'Cencija

Narečne oblike najpogostejših ženskih osebnih imen:

Alenka: 'Lenc̣a, 'Lenc̣ka, 'Lɛ:nka
 Alojzija: 'Lɔ:jza
 Ana: 'Xa:na, 'A:nčka

Anastazija: S'ta:za
 Angela: 'Gɛ:la
 Barbara: 'Bo:rba
 Marjeta: G'rɛ:ta
 Matilda: 'Ti:lčka, 'Ti:lɔa
 Terezija: T'rɛ:za, C'wɛ:ta
 Jožefa: 'Pe:pa, 'Pɛpa, 'Jɔ:ža
 Julijana: 'Ju:la
 Justina: 'Justa
 Katarina: 'Ka:tra
 Marija: 'Mica, 'Micka, 'Mo:jca, 'Ma:rjca
 Neža: 'Nɛ:ža
 Štefanija: Š'tɛ:fa, Š'tɛ:fka
 Veronika: Fe'rɔ:na, Fa'rɔ:na
 Viktorija: 'Fikta
 Zofija: 'Zɔ:fa, 'Zɔfka

9.4.2 HIŠNA IMENA

V nadaljevanju so naštetá hišna imena na Sv. Jerneju nad Muto ter v bližnjih vaseh na obeh straneh državne meje: Pernice, Mlake, Sv. Primož nad Muto in Sv. Trije Kralji ter Sankt Bartlmä, Rothwein, Laaken in Soboth. Večinoma so to domača imena kmetij in *kajš*, nekaj pa je tudi imen hiš s pripadajočo parcelo. Nekatere kmetije so že opuščene, njihova imena pa so med ljudmi še ohranjena.

Nekdaj so navadno ob robu posestva mnogih, predvsem velikih kmetij postavili *kajše* (ali bajte), ki so bile namenjene za stanovanje otrokom, ki niso bili nasledniki na kmetiji, ali najemnikom ('ɔ:fəɾj, 'ka:jšlɔɾj, 'ba:jtlɔɾj)), ki so v zameno za stanovanje pomagali delati na kmetiji. Nekatere *kajše* so bile postavljene tudi za preužitok staršem. *Kajše* z nekaj obdelovalne zemlje so sčasoma postale last stanovalcev ('ka:jšlɔɾɔ) in tako je prihajalo do drobljenja nekdanjih velikih posesti.

Na drobljenje posesti kažejo tudi imena s pridevnikomoma 'gu:ərŋ, s'pu:ədŋ ('Gu:ərŋ K'ra:u̯t̥ɕ, S'pu:ədŋ K'ra:u̯t̥ɕ), ki lahko pri pregibanju izpadeta (S'pu:ədŋ Rab'nik, Rab'nikawo, pər Rab'nikj, Rab'ni:ca), se sklanjata (S'pu:ədŋ 'Rɛ:š, pər S'pu:ədŋnem 'Rɛ:šj) ali pa postaneta kot del samostalniške zloženke nepregibna ('Gu:ərŋ'we:rbər < 'Gu:ərŋ 'We:rbər, 'Gu:ərŋ'we:rbərwo, pər 'Gu:ərŋ'we:rbərj, 'Gu:ərŋ'we:rbərca).

Hišna imena in njihove oblike sem zbrala s pomočjo informatorjev, pregledala pa sem tudi zapis imen na topografskih kartah Geodetske uprave Republike Slovenije. Pri tem sem ugotovila, da vsaj četrtnina zbranih imen na kartah ni označena, predvsem so na kartah izpuščena skoraj vsa hišna imena s sestavino 'ka:jša, pri zapisu hišnih imen pa večinoma niso upoštevani narečni razvoji posameznih glasov, ampak je pri zapisu prevladala težnja po poknjiženju (Vildoner, izg. Bil'do:nər; Gumpolt, izg. 'Gu:mpat; Pipej, izg. 'Pi:pj; Smolnik, izg. S'mu:nj̥k; Osojnik: izg. 'So:jeŋk/'So:jnj̥k; Štandeker, izg. Štu'dɛ:kər; Preval, izg. Pre'wo:l).

Zbrana imena so urejena po abecedi glede na običajen zapis (na kartah oz. na kaŋipotih), pri imenih nekaterih avstrijskih kmetij je dodan tudi zapis v nemščini. Imenovalniški obliki imena (P'ri:mɔš) je dodana pogosto rabljena pridevniška oblika oz. posamostaljeni pridevnik (P'ri:mɔšwo), mestniška oblika imena (pər P'ri:mɔžj) in oblika za ženski spol, tj. poimenovanje za gospodarico kmetije oz. gospodinjo (P'ri:mɔžja). Poimenovanje za gospodarja je enako hišnemu imenu, zato se pri opuščeni kmetijah brez poslopij veliko pogosteje uporablja pridevniška oblika imena ('Xɛ:brawo in ne 'Xɛ:bər). Kjer kakšne oblike nisem zapisala, ta v govoru ni živa. Kjer sta v rabi dve obliki, sem zapisala obe.

V posebnem odstavku so navedena imena s sestavino 'ka:jša (redkeje sinonimno 'ba:jta). *Kajše* so poimenovane po bližnji kmetiji, tj. po kmetiji, iz katere izhajajo (Lj̥s'nikawa 'ka:jša, Pogo'ri:u̯čawa ka:jša, 'gu:ərna 'Pe:rnatwa 'ka:jša), ali po gospodarju *kajše* ('Lo:jznawa 'ka:jša, T'j̥o:u̯znawa 'ka:jša, 'Nɛ:žina 'ka:jša). Gospodar in gospodinja 'ka:jše sta 'ka:jšlər in 'ka:jšlərca: B'ri:əzŋko 'ka:jšlər, B'ri:əzŋkwa 'ka:jšlərca, 'Po:pečŋko 'ka:jšlər; v redkih primerih pa je nastala samostalniška zloženka: Lj̥s'ni'ka:jšlər, Lj̥s'ni'ka:jšlərca; Pogo'ri:u̯č'ka:jšlər,

Poɣo'ri:učka:jšlørca. V Rothweinu in na Mlakah v Avstriji je takšne zloženke moč slišati že pri poimenovanju *kajš* ('U:rx'ka:jša, 'Çenc'ka:jša). Nekatere *kajše* imajo še drugo, sinonimno ime, ki je zapisano v oklepaju.

Feminitivi k hišnim imenom se tvorijo z obrazili -ca, -ija, -ja, -ka, -la, -kla, -njica, -njčka, -jenca, -anca in -i:ca.

Obrazilo -ca se dodaja hišnim imenom, ki se končujejo na -an, -in ali -en ('Kɔlmanca, 'Lipanca, Š'pilmanca, 'Roo:žmanca, 'Riščınca, 'Faštenca), na -ər (Bjl'dɔo:nərca, S'topərca, 'Hu:əbnərca, 'Me:žnərca, 'Ža:uɔərca, 'Ju:ntərca, Pe'çoo:lərca, Štu'dɛe:kərca, 'Pu:əxərca) ali na -i < -ej ('Ku:ri:ca, 'Lu:bija, 'Mɔ:drjica, 'Pi:pjica), in tistim, katerih osnova se podaljšuje z -n- (Š'triglca, 'Xitlca, 'Miklca, Ma'ta:jdjca, 'I:ncjca, 'Šimanca). Obrazilo -ija se dodaja enozložnim imenom ('Xe:rkija, 'Qo:tija, S'ku:əkija, G'rɔ:fjija, 'Lo:pjija, 'U:rxija, 'Re:šjija, K'no:pjija) in tistim dvozložnim, ki se končujejo na -ɔk ('Su:škija, 'Čičkija), -o:k (Plan'šo:kjija, Ra'jo:kjija, Kɔz'jo:kjija), na -'om (Obr'omija) in v nekaterih primerih tudi na -ər ('Xe:brjija, 'Bu:ndrijja, 'Be:brjija). S pripono -ja se tvorijo feminitivi hišnih imen, ki se končujejo na soglasnik ž (-ož: P'ri:možja, 'Lo:požja; -až: 'Tɔo:mažja; -ež: 'Jo:nežja), na -ak (M'ra:ulakja), -ek ('I:žekja, Bu'či:nekja) ali na -at ('Gu:mpatja, 'Ee:ratja, 'Pe:rnatja, 'Kɔndratja). Pripona -ka se dodaja hišnim imenom na -ič (Kɔz'li:čka, Paɥ'li:čka, 'Ri:bjčka, K'ra:u:tička), 'i:n (Ku'pi:njka), -'a:u (Preg'la:uka, 'Čərnag'la:uka), 'o:r (Ka'šo:rka, Gla'wo:rka, Ka'lo:rka), tistim, ki se končajo z zvezo naglašene samoglasnika ter l (-'o:l, -'il, -'el: Pre'wo:lka, Pre'žilka, Kər'bəlka) in hišnim imenom s končaji -nc ('La:nčka, Škər'ja:nčka, Šu'mu:nčka), -rc (Kɔ'pa:rčka) in -uɔ (Ə'r'ja:učka, Š't'rɔ:učka, Poɣo'ri:učka), pri čemer prihaja do premene c v č. Obrazilo -la se pojavlja redko, z njim se lahko tvorijo ženske oblike nekaterih hišnih imen, ki se končajo na t ('Qo:tla, Kər'kɔ:tla) ali k (Bor'nikla, O'nukla). Redko se pojavljata tudi pripona -kla (Ka'šo:rkla, 'Matikla, Kaz'jo:kla) in naglašena pripona -i:ca (Gla'wo:r Glawa'ri:ca, Ka'lo:r Kala'ri:ca, 'Kərbeɥ Kərbe'li:ca). Moškemu obrazilu -nik ustrezata ženski obrazili -nica ('La'pɔ:wɔca, La'di:nəca, B'ri:əzɔca, 'Dɔ:bɔca, K'rənčɔca, 'Na:ušɔca, 'Zɔ:jsɔca) in -nička (Plaz'nička, Klas'nička, Lj's'nička), obrazilu -jenk ženska oblika -jenca ('Ku:əzjenk 'Ku:əzjenca, 'Sɔo:jenk 'Sɔo:jenca, 'Pɔ:xtenk 'Pɔ:xtenca), redkemu obrazilu -anj pa -anca (P'ri:əstanj P'ri:əstanca).

Posebnosti v tvorbi feminitivov: Ra'patoç Rapo'çi:ŋka, 'Pee:xtot Pee:xčija, 'Pe:rnat
'Pe:rnačja, 'Nu:nčič 'Nu:nčičja, 'Ru:š 'Ru:šiča.

9.4.2.1 HIŠNA IMENA NA SV. JERNEJU NAD MUTO (Rə'nə:j/Jer'nə:j, prebivalci: Rə'nə:jčani/Jer'nə:jčani)

Brnik: Bor'nik/Bər'nik, Bor'nikawo/Bər'nikawo, pər Bor'nikj/Bər'nikj,
Bor'nikla/Bər'ni:ca;

Erat: 'Ee:rat, 'Ee:ratwo/'Ee:račwo, pər 'Ee:ratj, 'Ee:ratja/'Ee:račja;

Erner/Edner³⁶: 'Ee:nər, 'Ee:nərwō, pər 'Ee:nərj, 'Ee:nərca;

Fridl: F'ri:dl/Čikf'ri:dl, F'ri:dlnwo, pər F'ri:dlnj, F'ri:dļca;

Hartica: 'Xartiča, 'Xartično/'Xartjwo, pər 'Xarticj, 'Xartj (m. sp.);

Herk: 'Xe:rk, 'Xe:rkawo, pər 'Xe:rkj, 'Xe:rkja;

Ižek: 'I:žek/I:žak, 'I:žekwo/I:žakwo, pər 'I:žekj/I:žakj, 'I:žekja/I:žakja;

Korn: 'Ko:rŋ, 'Ko:rnowo, pər 'Ko:rŋj, 'Ko:rŋja;

Kozlič: Koz'li:č, Koz'li:čawo, pər Koz'li:čj, Koz'li:čka;

Kurej: 'Ku:rj, 'Ku:rjwo, pər 'Ku:rjjj, 'Ku:rjca;

Lanc: 'La:nc, La:nčawo, pər 'La:ncj, 'La:nčka;

Lapovnik: La'pō:unik, La'pō:unkwō, pər 'La'pō:unkj, 'La'pō:wŋca;

Ladinek: La'di:nik, La'di:nəkwō, pər La'di:nikj, La'di:nəca;

Lesnik: Lj's'nik, Lj's'nikawo, pər Lj's'nikj, Lj's'nička;

Lubej: 'Lu:bj, 'Lu:bjwo, pər 'Lu:bjjj, 'Lu:bjca;

Nunčič: 'Nu:nčič, 'Nu:nčičwo, pər 'Nu:nčičj, 'Nu:nčičja;

Ot: 'Qo:t, 'Qo:tawo, pər 'Qo:tj, 'Qo:tla/'Qo:tja;

Preglav: Preg'la:u/P'reglau, Preg'la:ulo/Preg'la:ujo, pər Preg'la:wj, Preg'la:uka;

Preval: Pre'wo:l, Pre'wo:lawo, pər Pre'wo:lj, Pre'wo:lka;

Primož: P'ri:moš, P'ri:možwo, pər P'ri:možj, P'ri:možja;

Rebernik: Rabər'nik/Rebər'nik, Rabər'ni:kawo/Rebər'nikawo, pər
Rabər'ni:kj/Rebər'nikj, Rabər'ni:ca/Rebər'ni:ca;

Samorok: 'Sa:mō'rōk, pər 'Sa:mō'rōkj, 'Sa:mō'rōkawo;

Sedelnik: 'Sēe:dŋk, 'Sēe:dŋkwō, pər 'Sēe:dŋkj, 'Sēe:dŋca;

Skok: S'ku:ək, S'ku:əkawo, pər S'ku:əkj, S'ku:əkja;

Stoper: S'topər, S'topərwo, pər S'topərj, S'topərca;

³⁶ Na kartah najdemo za to kmetijo poimenovanje Zg. Kozlič, ki pa se med ljudmi ne sliši več.

Šimunc: Šu'mu:nc, Šu'mu:nčawo, pər Šu'mu:nci, Šu'mu:nčka;

Štrigel: Š'triɡl, Š'triɡlnwo, pər Š'triɡlni, Š'triɡlca;

Tomaž: 'Tɔo:maš, 'Tɔo:mažwo, pər 'Tɔo:maži, 'Tɔo:mažja;

Vildoner: Bi'l'dɔo:nər, Bi'l'dɔo:nərwo, pər Bi'l'dɔo:nəri, Bi'l'dɔo:nərca.

Imena s sestavino 'ka:jša: Lj's'nikawa ('Pɛe:trawo, pər 'Pɛe:tri); 'Lɔ:jznawa;
T'jɔ:užnawa (T'jɔ:uža, pər T'jɔ:užani)³⁷; 'Faštenwa ('Fašten, 'Faštenwo, pər
'Fašteni, 'Faštenca); 'I:žekwa 'ka:jša.

9.4.2.2 HIŠNA IMENA NA SV. PRIMOŽU NAD MUTO (Šump'ri:moš, prebivalci: Šump'rimčani)

Andric: 'A:ndərc, 'A:ndərcwo, pər 'A:ndərci, 'A:ndərcja;

Brdnik: 'Bərnɪk, 'Bərnɪkwɔ, pər 'Bərnɪki, 'Bərnɪca;

Breznik: B'ri:əznɪk, B'ri:əznɪkwɔ, pər B'ri:əznɪki, B'ri:əznɪca;

Bricnik: B'ricnɪk, B'ricnɪkwɔ, pər B'ricnɪki, B'ricnɪca;

Bučinek: Bu'či:nek, Bu'či:nekwo, pər Bu'či:neki, Bu'či:nekja;

Bunder: 'Bu:ndər, 'Bu:ndərowo, pər 'Bu:ndri, 'Bu:ndrija;

Dobnik: 'Dɔ:bɪk, 'Dɔ:bɪkwɔ, pər 'Dɔ:bɪki, 'Dɔ:bɪca;

Dobrinar: Dɔb'ri:nər, Dɔb'ri:nərowo, pər Dɔb'ri:nəri, Dɔb'ri:nərca;

Fivčnik: 'Fiučnɪk, 'Fiučnɪkwɔ, pər 'Fiučnɪki, 'Fiučnɪca;

Glavar: Gla'wo:r, Gla'wo:rjawo, pər Gla'wo:rji, Glawa'ri:ca/Gla'wo:rka;

Grobelnik: G'ru:əbnɪk, G'ru:əbnɪkwɔ, pər G'ru:əbnɪki, G'ru:əbnɪca;

Gumpolt: 'Gu:mpat, 'Gu:mpatwo, pər 'Gu:mpati, 'Gu:mpatja;

Honži: 'Xu:nži/'Xa:mži, 'Xu:nžiwo/'Xa:mžiwo, pər 'Xu:nžiji/pər 'Xa:mžiji,
'Xu:nžica/'Xa:mžica;

Heber: 'Xɛ:bər, 'Xɛ:bərowo, pər 'Xɛ:brj, 'Xɛ:brja;

Hitl: 'Xitl, 'Xitlnwo, pər 'Xitlni, 'Xitlca;

Hribernik: X'ri:bərnɪk, X'ri:bərnɪkwɔ/X'ri:banɪkwɔ, pər X'ri:bərnɪki, X'ri:bərnɪca;

Hubner: 'Hu:əbnər, 'Hu:əbnərowo, pər 'Hu:əbnəri, 'Hu:əbnərca;

Janež: 'Jo:neš, 'Jo:nežwo, pər 'Jo:neži, 'Jo:nežja;

Krkot: Kər'kɔ:t, Kər'kɔ:tawo, pər Kər'kɔ:ti, Kər'kɔ:tla;

Karbel: 'Kərbeu, Kər'bɛe:lawo, pər Kər'bɛe:li, Kərbe'li:ca/Kər'bɛlca;

Kolar: Ka'lo:r, Ka'lo:rjawo, pər Ka'lo:rji, Kala'ri:ca/Ka'lo:rka;

³⁷ Zapis v Velikem atlasu Slovenije: Matevž, ostale kajze na Sv. Jerneju pa na kartah sploh niso označene.

Kolman: 'Kɔlman, 'Kɔlmanwɔ, pɛr 'Kɔlmanj, 'Kɔlmanca;
 Košar: Ka'šo:r, Ka'šo:rjawɔ, pɛr Ka'šo:rjɔ, Ka'šo:rkla/Ka'šo:rka;
 Kozjak: Kɔz'jo:k/Kazjo:k, Kɔz'jo:kawɔ/Kaz'jo:kawɔ, pɛr Kɔz'jo:kj/Kaz'jo:kj,
 Kaz'jo:kla/Kɔz'jokja;
 Krenčnik: K'renčnik, K'renčnikwɔ, pɛr K'renčnikj, K'renčnica;
 Lapan: 'Lapan, 'Lapanwɔ, pɛr 'Lapanj, 'Lapanca;
 Matij: Ma'ti:, Ma'ti:jawɔ, pɛr Ma'ti:jɔ, Ma'tikla;
 Mežnar: 'Mɛ:žnɛr, 'Mɛ:žnɛrwɔ, pɛr 'Mɛ:žnɛrj, 'Mɛ:žnɛrca;
 Mikl: 'Mikl, 'Miklnwɔ, pɛr 'Miklnj, 'Miklca;
 Mravljak: 'M'ra:ɯlak, M'ra:ɯlakwɔ, pɛr M'ra:ɯlakj, M'ra:ɯlakja;
 Panzi: 'Pa:nzɔ, 'Pa:nzɔwɔ, pɛr 'Pa:nzɔjɔ, 'Pa:nzɔca;
 Paradižnik: Para'di:žnik, Para'di:žnikwɔ, pɛr Para'di:žnikj; Para'di:žnica;
 Plaznik: Plaz'nik, Plaz'nikawɔ, pɛr Plaz'nikj, Plaz'nička;
 Pohternik: 'Pɔ:xteŋk, 'Pɔ:xteŋkwɔ, pɛr 'Pɔ:xteŋkj, 'Pɔ:xtenca;
 Poltnik: 'Poltnik, 'Poltnikwɔ, pɛr 'Poltnikj, 'Poltnica;
 Pogorevc: Pɔgɔ'ri:ɯc, Pɔgɔ'ri:ɯcawɔ, pɛr Pɔgɔ'ri:ɯcɔ, Pɔgɔ'ri:ɯčka;
 Prežil: Pre'žil/'Prežl, Pre'ži:lawɔ, pɛr Pre'ži:lɔ, Pre'žilka;
 Pristernik: P'ri:ɛstanŋk, P'ri:ɛstanŋkwɔ, pɛr P'ri:ɛstanŋkj, P'ri:ɛstanca;
 Rapatec: Ra'patɔc, Ra'pɔcawɔ, pɛr Ra'pɔcɔ, Rapɔ'ci:ŋka;
 Reš: 'Rɛ:š, 'Rɛ:šawɔ, pɛr 'Rɛ:šɔ, 'Rɛ:šjja;
 Rijavec: ɛr'ja:ɯc, ɛr'ja:ɯcawɔ, pɛr ɛr'ja:ɯcɔ, ɛr'ja:ɯčka;
 Rožman: 'Rɔo:žman, 'Rɔo:žmanwɔ, pɛr 'Rɔo:žmanj, 'Rɔo:žmanca;
 Spodnji Reš: S'pu:ɛdnɔ 'Rɛ:š, pɛr S'pu:ɛdnɛm 'Rɛ:šɔ, S'pu:ɛdna 'Rɛ:šjja;
 Sušek: 'Su:šɔk, 'Su:škawɔ, pɛr 'Su:škɔ, 'Su:škjja;
 Špilman: Š'pilman, Š'pilmanwɔ, pɛr Š'pilmanj, Š'pilmanca;
 Štefan: Š'tɛfan, Š'tɛfanwɔ, pɛr Š'tɛfanj, Š'tɛfanca;
 Verdinek: Ver'di:nek, Ver'di:nekwɔ, pɛr Ver'di:nekj, Ver'di:nekja;
 Zavertnik: 'Zawɛrtnik, 'Zawɛrtnikwɔ, pɛr 'Zawɛrtnikj, 'Zawɛrtnica;
 Zlatar: Zla'ta:r, Zla'ta:rjawɔ, pɛr Zla'ta:rjɔ, Zla'ta:rka;
 Žamp: 'Žamp, 'Žampawɔ, pɛr 'Žampɔ, 'Žampjja;
 Žavcer: 'Ža:ɯcɛr, 'Ža:ɯcɛrwɔ, pɛr 'Ža:ɯcɛrj, 'Ža:ɯcɛrca.

Imena s sestavino 'ka:jša: B'ri:ɛznɔkwa; 'Dɔ:bɔkwa; 'Fiktɛrwa; 'Pa:ɯlnɔwa;
 Pɔgɔ'ri:ɯcawa; Pre'ži:lawa, Ci'ri:lawa (Ci'ri:lawɔ, pɛr Ci'ri:lɔ); 'Go:špɛrwa

('Go:špərwə, pər 'Go:špərj), 'Tinčnawa 'ka:jša (poimenovanje za gospodinjo: 'Tinčnca).

9.4.2.3 HIŠNA IMENA NA SV. TREH KRALJIH (T'ri:je K'ro:lǰ, prebivalci: T'ri:jek'ro:lčani)

Breznik: B'ri:əznǰk, B'ri:əznǰkwə, pər B'ri:əznǰkǰ, B'ri:əznǰca;

Cigler: 'Ci:əglər, 'Ci:əglərkwə, pər 'Ci:əglərj, 'Ci:əglərca;

Golmež: 'Gəlmoš, 'Gəlmožkwə, pər 'Gəlmožǰi, 'Gəlmožǰja;

Harnik: 'Xo:rnǰk, 'Xo:rnǰkwə, pər 'Xo:rnǰkǰ, 'Xo:rnǰca;

Junter: 'Ju:ntər, 'Ju:ntərkwə, pər 'Ju:ntərj, 'Ju:ntərca;

Klasnik: Klas'nǰk, Kals'nǰkawə, pər Klas'nǰkǰ, Klas'nička;

Lanc: 'La:nc, La:nčawə, pər 'La:ncǰ, 'La:nčca;

Matajdl: Ma'ta:jdǰ, Ma'ta:jdǰnwə, pər Ma'ta:jdǰnǰ, Ma'ta:jdǰca;

Mlinar: M'li:nər, M'li:nərkwə, pər M'li:nərj, M'li:nərca;

Mori: 'Mə:urǰ, 'Mə:urǰnwə, pər 'Mə:urǰnǰ, 'Mə:urǰnca;

Navšnik: 'Na:ušnǰk, 'Na:ušnǰkwə, pər 'Na:ušnǰkǰ, 'Na:ušnǰca;

Odernik: 'Qo:dərnǰk, 'Qo:dərnǰkwə, pər 'Qo:dərnǰkǰ, 'Qo:dərnǰca;

Onuk: Ǿ'nuk, Ǿ'nukawə, pər Ǿ'nukǰ, Ǿ'nukla;

Osojnik: 'Səo:jeŋk/'Səo:jnǰk; 'Səo:jeŋkwə/'Səo:jnǰkwə, pər 'Səo:jeŋki/'Səo:jnǰkǰ, 'Səo:jenca/'Səo:jnca;

Pičnik: 'Pičnǰk, 'Pičnǰkwə, pər 'Pičnǰkǰ, 'Pičnǰca;

Pečolar: Pe'čəo:lər, Pe'čəo:lərkwə, pər Pe'čəo:lərj, Pe'čəo:lərca;

Pernat: 'Pe:rnat, 'Pe:rnatwə/'Pe:rnačwə, pər 'Pe:rnatǰ, 'Pe:rnatja/'Pe:rnačja;

Praprotnik: P'rapərnǰk, P'rapərnǰkwə, pər P'rapərnǰkǰ, P'rapərnǰca;

Pušej: 'Pušǰ, Pušǰwə, pər 'Pušǰǰi, 'Pušəca;

Pušnik: 'Pu:šnǰk, 'Pu:šnǰkwə, pər 'Pu:šnǰki, 'Pu:šnǰca;

Rožič: 'Rəžǰč, pər Rə'ži:čǰ/'Rəžǰčǰ, Rə'ži:čawə/'Rəžǰčwə, Rə'ži:čca;

Ruš: 'Ru:š, 'Ru:šawə, pər 'Ru:šǰ, 'Ru:šǰca;

Sitar: 'Sitər, 'Sitərkwə, pər 'Sitərj, 'Sitərca;

Spodnji Kravtič: S'pu:ədǰ K'ra:utǰč/K'ra:učǰč, S'pu:ədǰk'ra:utǰčwə/
S'pu:ədǰk'ra:učǰčwə, pər S'pu:ədǰk'ra:utǰčǰ/pər S'pu:ədǰk'ra:učǰčǰ,
S'pu:ədǰk'ra:utǰčca/S'pu:ədǰk'ra:učǰčca;

Spodnji Verber: S'pu:ədŋ 'We:rbər, S'pu:ədŋ'we:rbərwo, pər S'pu:ədŋ'we:rbəri,
 S'pu:ədŋ'we:rbərca;
 Šima: Šima, 'Šimanwo, pər 'Šimanj, 'Šimanca;
 Šta'xe:r: Šta'xe:rjawo, pər Šta'xe:rji, Šta'xe:rka;
 Štandeker: Štu'dɛe:kər, Štu'dɛe:kərwo, pər Štu'dɛe:kəri, Štu'dɛe:kərca;
 Šturm: Š'tu:ərŋ, Š'tu:ərŋawo, pər Š'tu:ərmi, Š'tu:ərmija;
 Šujki: 'Šujki, 'Šujkiwo, pər 'Šujkiji, 'Šujkica;
 Ternik: 'Te:rnik, 'Te:rnikwo, pər 'Te:rniki, 'Te:rŋca;
 Tumpel: 'Tumpl, 'Tumplnwo, pər 'Tumplni, 'Tumplca;
 Zojsnik: 'Zo:jsnik, 'Zo:jsnikwo, pər 'Zo:jsniki, 'Zo:jsŋca;
 Zgornji Kravtič: 'Gu:ərŋ K'ra:uɥič/K'ra:uɥič, 'Gu:ərŋk'ra:uɥičwo/'Gu:ərŋk'ra:uɥičwo,
 pər 'Gu:ərŋk'ra:uɥiči/pər 'Gu:ərŋk'ra:uɥiči, 'Gu:ərŋk'ra:uɥička/'Gu:ərŋk'ra:uɥička;
 Zgornji Verber: 'Gu:ərŋ 'We:rbər, 'Gu:ərŋ'we:rbərwo, pər 'Gu:ərŋ'we:rbəri,
 'Gu:ərŋ'we:rbərca.

Imena s sestavino 'ka:jša: 'Ju:ntərwa; Klas'nikawa; 'Pe:rnatwa ('gu:ərna,
 s'pu:ədna); 'Markanwa ('Markanwo, pər 'Markanj, 'Markanca); Štu'dɛe:kərwa
 'ka:jša.

9.4.2.4 HIŠNA IMENA NA MLAKAH (M'lo:ke, prebivalci: M'lo:čanj)

Herman: 'Xe:rman, 'Xe:rmanwo, pər 'Xe:rmanj, 'Xe:rmanca;
 Krobošnik: K'ro:bəšnik, K'ro:bəšnikwo, pər K'ro:bəšniki, K'ro:bəšŋca;
 Lapuž: 'Lo:pəš, 'Lo:pəšwo, pər 'Lo:pəži, 'Lo:pəžja;
 Lipnik: 'Lipnik, 'Lipnikwo, pər 'Lipniki, 'Lipŋca;
 Nehnik: 'Ne:xnik, 'Ne:xnikwo, pər 'Ne:xniki, 'Ne:xŋca;
 Planšak: Plan'šo:k, Plan'šo:kawo, pər Plan'šo:kj, Plan'šo:kija;
 Podpečnik: 'Pəpečnik, 'Pəpečnikwo, pər 'Pəpečniki, 'Pəpečŋca;
 Rihčen: 'Riščjŋ, 'Riščjŋwo, pər 'Riščjini, 'Riščjina;
 Razpotnik: 'Rospŋk, 'Rospŋkwo, pər 'Rospŋki, 'Rospŋca;
 Zgornji Čiček: 'Gu:ərŋ 'Čičok, 'Gu:ərŋe 'Čičkawo, pər 'Gu:ərŋem 'Čički, 'Gu:ərŋa
 'Čičkija.

Imena s sestavino 'ka:jša: 'Lipŋkwa, 'Ne:xŋkwa; 'Ne:žina ('Gu:lič, pər 'Gu:ličji);
 'Pəpečŋkwa 'ka:jša.

9.4.2.4 HIŠNA IMENA NA PERNICAH (Pər'ni:ce, prebivalci: Pərni'čo:nj/
Pər'ni:čani)

Abram: Qb'rɔm, Qb'rɔmawɔ, pər Qb'rɔmɨ, Qb'rɔmɨja;

Arl: 'A:rɫ, 'A:rɫawɔ, pər 'A:rɫɨ, 'A:rɫɨja;

Čiček (Sp. Čiček): 'Čičɔk, 'Čičkawɔ, pər 'Čičkɨ, 'Čičkɨja;

Dobljenk: Dɔb'li:jenk, Dɔb'li:jenkwɔ, pər Dɔb'li:jenkɨ, Dɔb'li:jenca;

Enci: 'I:ncɨ, 'I:ncnawɔ, pər 'I:ncnɨ, 'I:ncnɨca;

Hribernik: X'ri:bərnɨk, X'ri:bərnɨkwɔ, pər X'ri:bərnɨkɨ, X'ri:bərnɨca;

Jakopin: Ku'pin, Ku'pi:nawɔ, pər Ku'pi:nɨ, Ku'pi:nɨka;

Knop: K'no:p, K'no:pawɔ, pər K'no:pɨ, K'no:pɨja;

Koparc: Kɔ'pa:rc, Kɔ'pa:rčawɔ, pər Kɔ'pa:rcɨ, Kɔ'pa:rčka;

Kozjenk: 'Ku:əzjenk, 'Ku:əzjenkwɔ, pər 'Ku:əzjenkɨ, 'Ku:əzjenca;

Ledinek: La'di:nɨk, La'di:nəkɔwɔ, pər La'di:nɨkɨ, La'di:nəca;

Lipan: 'Lipan, 'Lipanwɔ, pər 'Lipanɨ, 'Lipanca;

Mentl: 'Mɛntɫ, 'Mɛntɫnawɔ, pər 'Mɛntɫnɨ, 'Mɛntɫca;

Modrej: 'Mɔ:drɨ, 'Mɔ:drɨwɔ, pər 'Mɔ:drɨjɨ, 'Mɔ:drɨca;

Ot: 'Qo:t, 'Qo:tawɔ, pər 'Qo:tɨ, 'Qo:tla/'Qo:tɨja;

Pavlič: Pau'li:č, Pau'li:čawɔ, pər Pau'li:čɨ, Pau'li:čka;

Pehtot: 'Pɛ:xtɔt, 'Pɛ:xčawɔ, pər 'Pɛ:xtɔtɨ, 'Pɛ:xčɨja;

Perničnik: Pər'ni:čnɨk, Pər'ni:čnɨkwɔ, pər Pər'ni:čnɨkɨ, Pər'ni:čnɨca;

Pipej: 'Pi:pɨ, 'Pi:pɨwɔ, pər 'Pi:pɨjɨ, 'Pi:pɨca;

Porčnik: 'Po:rčnɨk, 'Po:rčnɨkwɔ, pər 'Po:rčnɨkɨ, 'Po:rčnɨca;

Puhar: 'Pu:əxər, 'Pu:əxərɔwɔ, pər 'Pu:əxərɨ, 'Pu:əxərca;

Ravnik: 'Ra:ɯnɨk, 'Ra:ɯnɨkwɔ, pər 'Ra:ɯnɨkɨ, 'Ra:ɯnɨca;

Smolnik: S'mu:nɨk, S'mu:nəkɔwɔ, pər S'mu:nɨkɨ, S'mu:nəca;

Spodnji Rebernik: S'pu:ədɯ Rebər'nik/Rab'nik, Rab'nikawɔ, pər Rab'nikɨ,

Rab'ni:ca;

Stražišnik: Stra'ži:šnɨk, Stra'ži:šnɨkwɔ, pər Stra'ži:šnɨkɨ, Stra'ži:šnɨca;

Strevc: Š'trɔ:ɯc, Š'trɔ:ɯčawɔ, pər Š'trɔ:ɯcɨ, Š'trɔ:ɯčka;

Šiler: 'Ši:lar, 'Ši:larɔwɔ, pər 'Ši:larɨ, 'Ši:larca;

Zgornji Rebernik: 'Gu:ərɯ Rebər'nik, Rebər'ni:kawɔ, pər Rebər'ni:kɨ, Rebər'ni:ca.

Imena s sestavino 'ka:jša: F'lurjanwa; 'Fo:rška; Dɔb'li:jeŋkwa (gu:ərna, sp'u:ədna); Kɔ'pi:nawa; La'di:nəkwa; 'Mɔ:driwa; ɔb'rɔmawa, 'Pɛe:xčawa; Pər'ni:čŋkwa; Rebər'nikawa; S'mu:nəkwa; Šimanwa 'ka:jša.

9.4.2.5 HIŠNA IMENA NA AVSTRIJSKI STRANI DRŽAVNE MEJE

Domača imena kmetij na avstrijski strani državne meje sem zbrala z intervjuvanjem prebivalcev v vaseh Laaken in Rothwein ter tudi na Sv. Jerneju, pri čemer sem ugotovila, da domačini v Avstriji pod vplivom nemščine nekatera imena izgovarjajo drugače kot prebivalci na Sv. Jerneju (npr. ime Černag'la:u so v Avstriji skrajšali v Čər'na:gļ in Čərg'la:u, Tər'tičŋik v 'Tičŋik, Tər'tičŋkwa 'ka:jša je 'Tičŋkɔ 'ka:jšj, 'Ri:bičwa 'ka:jša je 'Ri:bjčɔ 'ka:jši, 'U:rxawa 'ka:jša pa 'U:rx'ka:jša). Nekatere navedene oblike (predvsem feminitivi) so rekonstruirane oz. narejene po posluhu (s pomočjo informatorjev), ker niso več v rabi (ni bilo stikov s slovenskim prostorom, malo govorcev, opuščene kmetije). Informatorji v vaseh Laaken in Rothwein so mi našteli tudi nekaj povsem nemških hišnih imen (npr. 'Langər'mi:xļ, 'Bɔ:sļ, 'Ša:flər, 'Ek'mi:ərtļ, 'Kams'hujtļ, 'Xujckrixt'xu:ta, 'Ana'xanzļ ...), ki pa jih nisem uvrstila na seznam.

ROTHWEIN/RADVANJE ('Rɔ:t'wajn, prebivalci: 'Rɔ:t'wajnčanj)

Breznik: B'ri:əznjɔ, B'ri:əznjkwɔ, pər B'ri:əznjkj, B'ri:əznca;

Korošec (Koroschetz): Ko'rɔ:šec, Ko'rɔ:ščawɔ, pər Ko'rɔ:ščj, Ko'rɔ:ščjja;

Krampl: K'rampļ, K'rampļŋwɔ, pər K'rampļnj, K'rampļca;

Lap (Lapp): 'Lap, 'Lo:pawɔ, pər 'Lo:pj, 'Lo:pjja;

Lečnik (Letschnik): 'Lɛ:čnjɔ, 'Lɛ:čŋkwɔ, pər 'Lɛ:čŋki, 'Lɛ:čŋca;

Pečnik (Petschnik): Peč'ni:k, 'Pečni:kawɔ, pər Peč'ni:kj, Peč'ni:ca;

Prapretnik (Prapertnigg): P'ropərtnjɔ/P'ropərnjɔ, P'ropərnjkwɔ, pər P'ropərnjkj, P'ropərnca;

Ribič (Ribitsch): 'Ri:bjč, 'Ri:bjčwɔ, pər 'Ri:bjčj, 'Ri:bjčka;

Rostečnik: 'Ro:stečnjɔ, 'Ro:stečŋkwɔ, pər 'Ro:stečŋki, 'Ro:stečŋca;

Tertičnik (Titschnig): Tr'tičnjɔ/'Tičnjɔ, Tr'tičŋkwɔ/'Tičŋkwɔ, pər Tr'tičŋkj/'Tičŋkj, Tr'tičŋca/'Tičŋca.

Imena s sestavino 'ka:jša: 'Ri:bjčwa, Tər'tičŋkwa, K'rampļnwa 'ka:jša.

SANKT BARTLMÄ/SV. JERNEJ (Rə'nɛ:j)

Lapuž: 'Lo:pəš, 'Lo:pəžwə, pər 'Lo:pəži, 'Lo:pəžja;

Ninčnik: 'Ninčnik, 'Ninčnikwə, pər 'Ninčnikj, 'Ninčnica;

Pušnik (Puschnigg): 'Pu:šnjik, 'Pu:šnjikwə, pər 'Pu:šnjikj, 'Pu:šnjica;

Rojak: Ra'jo:k, Ra'jo:kawə, pər Ra'jo:kj, Ra'jo:kjja;

Zamernik: 'Zamərnik, 'Zamərnikwə, pər 'Zamərnikj, 'Zamərnica;

Klemen (Klement): K'lemen, Kle'mɛe:nawə, pər Kle'mɛe:nj, Kle'mɛnka;

Moster: 'Moo:stər, 'Moo:stərwə, pər 'Moo:stərj, 'Moo:stərca;

Kumer: 'Kumər, 'Kumərwə, pər 'Kumərj, 'Kumərca.

LAAKEN/MLAKE (M'lə:ke – s'pu:ədne, 'gu:ərne, prebivalci: M'lə:čanj)

Beber: 'Bɛ:bər, 'Bɛ:bərwə, pər 'Bɛ:brj, 'Bɛ:brjja;

Črnoglav (Schinagl/Tschernagl): Č'čərnag'la:ɹ, Č'čərnag'la:ɹlə, pər Č'čərnag'la:wj, Č'čərnag'la:ɹka;

Donik: Də'ni:k, Də'ni:kawə, pər Də'ni:kj, Də'ni:kjja;

Grof: G'rə:f, G'rə:fawə, pər G'rə:fj, G'rə:fjja;

Hojnik (Hoinig): 'Hə:jnik, 'Hə:jnikwə, pər 'Hə:jnikj, 'Hə:jnica;

Jelen: 'Jɛ:lɛn, Je'lɛe:nawə, pər Je'lɛe:nj, Je'lɛe:njja;

Kolman: 'Kəlman, 'Kəlmanwə, pər 'Kəlmanj, 'Kəlmanca;

Kondrat: 'Kəndrat, 'Kəndratwə, pər 'Kəndratj, 'Kəndratja;

Liapl: 'Li:əpl, 'Li:əplnawə, pər 'Li:əplnj, 'Li:əplca;

Lorber: 'Lə:bər, 'Lə:bərwə, pər 'Lə:brj, 'Lə:bərca;

Martin: 'Ma:rtjɛn, 'Ma:rtɛnawə, pər 'Ma:rtɛnj;

Paper: 'Pə:pər, 'Pə:pərwə, pər 'Pə:prj, 'Pə:pərca;

Pogner (Bogner): 'Pə:gnər, 'Pə:gnərwə, pər 'Pə:gnərj, 'Pə:gnərca;

Škorjanc (Skorianz): Škər'ja:nc, Škər'ja:ncawə, pər Škər'ja:ncj, Škər'ja:ncčka;

Urh: 'U:rx, 'U:rxawə, pər 'U:rxj, 'U:rxjja.

Imena s sestavino 'ka:jša: Škər'ja:ncawa; 'Hə:jnikwa; 'U:rxawa; Də'ni:kawa;

'Təmanəwa, 'Bɛ:bərwa 'ka:jša.

SOBOTH/SOBOTA ('Sɔ:bɔte – s'pu:ədne, 'gu:ərne, prebivalci: 'Sɔ:bɔčanj)

Bogatec (Pogatetz): Bɔ'go:tɔc, Bɔ'go:čawɔ, pər Bɔ'go:tcj, Bɔ'go:čjja;

Cifer: 'Ci:fər, 'Ci:fərɔ, pər 'Ci:fərj, 'Ci:fərca;

Čuhnik (Tschuchnigg): 'Ču:xnik, 'Ču:xnikɔ, pər 'Ču:xnikj, 'Ču:xnca;

Enci (Enzi): 'Ěncj, 'Ěncnawɔ, pər 'Ěncnj, 'Ěncnca;

Hanžič (Hanschitz): 'Xanžič, 'Xanžičɔ, pər 'Xanžiči, 'Xanžička;

Hribernik (Kribernegg): X'ri:bərnjɔk, X'ri:bərnjɔkɔ, pər X'ri:bərnjɔkɔ, pər X'ri:bərnjɔkɔ,
X'ri:bərnca;

Kučnik (Kontschnick/Gontschnigg): 'Kučnjɔk, 'Kučnjɔkɔ, pər 'Kučnjɔkɔ,
'Kučnca;

Lojnik (Loinig): 'Lo:jnjɔk, 'Lo:jnjɔkɔ, pər 'Lo:jnjɔkɔ, 'Lo:jnca;

Mežnar: 'Mɛ:žnər, 'Mɛ:žnərɔ, pər 'Mɛ:žnərj, 'Mɛ:žnərca;

Medved (Nedwed): 'Medwɛt, Med'wɛɛ:dawɔ, pər Med'wɛɛ:dj, Med'wɛɛ:djja;

Pečnik (Petschnig): Peč'ni:k, Peč'ni:kawɔ, pər Peč'ni:kj, Peč'ni:ca;

Podrčnik (Podertschnig): Po'dərčnjɔk, Po'dərčnjɔkɔ, pər Po'dərčnjɔkɔ, Po'dərčnca;

Pongrac (Pongratz): 'Pɔ:ŋgrac, 'Pɔ:ŋgracɔ, pər 'Pɔ:ŋgracj, 'Pɔ:ŋgracja;

Popertnik (Poperneg/Poppernigg): 'Pɔpərtnjɔk, 'Pɔpərtnjɔkɔ, pər 'Pɔpərtnjɔkɔ,
'Pɔpərnca;

Pust: 'Pu:st, 'Pu:stawɔ, pər 'Pu:stj, 'Pu:stjja;

Rajok: Ra'jo:k, Ra'jo:kawɔ, pər Ra'jo:kj, Ra'jo:kjja;

Rožič (Roschitz): 'Rɔžič, Rɔ'ži:čawɔ, pər Rɔ'ži:čj, Rɔ'ži:čka;

Skutnik: S'kutnjɔk, S'kutnjɔkɔ, pər S'kutnjɔkɔ, S'kutnca;

Štefl: Š'tɛ:fl, Š'tɛ:flɔ, pər Š'tɛ:flnj, Š'tɛ:flca;

Trtinek (Tratinec): Tər'ti:nek, Tər'ti:nekɔ, pər Tər'ti:nekj, Tər'ti:nekja;

Urh (Urch): 'U:rx, 'U:rxawɔ, pər 'U:rxj, 'U:rxjja;

Veronik (Verhonig): Ve'rɔ:njɔk, Ve'rɔ:njɔkɔ, pər Ve'rɔ:njɔkɔ, Ve'rɔ:njɔkja.

Imena s sestavino 'ka:jša: 'Ěncnawa; 'Ču:xnikwa; 'Ěncnawa 'ka:jša.

10 PRIMERJAVA GOVORA SV. JERNEJA NAD MUTO Z GOVOROM SOSEDNIH AVSTRIJSKIH VASIC LAAKEN IN ROTHWEIN

Geografsko-zgodovinski oris

V srednjem in zgornjem porečju Bistrice, ki se skozi Muto izliva v Dravo, leži Soboth (Sobota), gorska soseska s središčem na nadmorski višini 1070 m. K občini Soboth spada tudi vasica Laaken (Mlake), ki se razteza na strmem pobočju na desnem bregu Bistrice proti državni meji. Na levi strani Bistrice je hribovita vasica Rothwein (Radvanje).

V zadnjih desetletjih se ob umetnem jezeru ob elektrarni Koralpe na reki Bistrici pospešeno razvija turizem. Večina kmetij, ki so še žive, se ukvarja z živinorejo in dopolnilnimi dejavnostmi. Mnoga kmetijska poslopja, predvsem na Mlakah in v Radvanju, pa so zapuščena oziroma spremenjena v počitniške hišice. Tisti, ki so opustili kmetovanje in se odselili, so svoje travnike dali v najem sosedom in drugim.

Prebivalci obmejnega področja od Mlak (Laaken) preko Sobote (Soboth) in Radvanja (Rothwein) so bili že od nekdaj življenjsko vezani na Dravsko dolino, kamor so bile usmerjene tudi vse prometne poti. Vsi omenjeni kraji so bili v 2. pol. 19. stoletja vključeni v marenberški sodni okoliš, po nakupih so ljudje odhajali na Muto, les so splavili po Bistrici do Mute, najbližja železniška postaja je bila v Vuzenici. Zgodovina omenjenega območja je tako tesno povezana z zgodovino Dravske doline in krajev Pernice, Sv. Jernej nad Muto ter Sv. Primož nad Muto.

Mlake (Laaken) so že od nekdaj spadale v župnijo sv. Simona in Juda na Pernicah ter občino Pernice. Prav tako so otroci z Mlak večinoma obiskovali šolo na Pernicah. Do leta 1778 je k župniji Pernice spadala tudi celotna Sobota (Soboth). Cerkevno je bilo Radvanje (Rothwein) do določitve meje leta 1920 sestavni del župnije Sv. Jerneja v Radvanju, upravno pa del slovenske občine Sv. Primož. Otroci so obiskovali šolo pri Sv. Jerneju.

Po letu 1920 je v Avstriji ostala celotna katastrska občina Sobote, dve tretjini katastrske občine Mlake in skoraj vsa katastrska občina Radvanje ter tudi

manjši del katastrskih občin Sv. Jernej in Sv. Trije Kralji (Zgonik 1977: 183). Določitev meje je močno zaznamovala življenje ljudi na tem območju. Pretrgane so bile vse vezi s slovenskim prostorom in zaradi neugodnih gospodarskih pogojev se je začelo množično izseljevanje. Redki, ki so ostali, radi pripovedujejo: U'se 'kupe je 'bowo nɔ'ba:t čez d'wi:əs'tu:ə d'wo:nt'ri:əstj čj d'wi:əs'tu:ə d'wo:nd'wa:jstj, 'tiste ne 'wi:əm 'tak 'we:č ge'na:u, na 'ci:əlex M'lo:kex. 'Kɔ 'ni: 'bowo 'dɛ:la, 'dɛ:la 'ni: 'bowo, 'sɔ 'furt š'lj. Mla'di:na je 'ma:wa 'it, kɔ 'ni: 'ma:wa 'žiwet, tj s'to:rj sɔ u'mərļj. 'Mi:cnɔ 'ki:ərj še p'ri:de 'zo:t, na'wo:dnɔ je u'se 'cu:ə za'sajenɔ, 'cu:ə, da je 'mi:cnɔ 'o:fn, 'tɛ:jkɔ, da 'ka:jšɔ 'wi:dj.

Po pripovedovanju domačinov je bilo v avstrijskem delu Mlak po 2. sv. vojni torej čez 200 ljudi (od tega čez 40 šoloobveznih otrok), v Soboti in na Mlakah skupaj pa okoli 1000 ('ta:užnt štj:əredj z M'lo:kɔm u'r:at), danes pa je na Mlakah le še okoli 10 prebivalcev, v Soboti pa nekaj čez 300.³⁸ Vasica Rothwein, ki je danes razdeljena med občini Aibl in Sankt Oswald ob Eibiswald, šteje le še okoli 40 prebivalcev, ob določitvi meje pa jih je tukaj živelo 170.³⁹

Po določitvi meje Slovenci v vaseh Laaken in Rothwein niso imeli nikakršne možnosti uporabe slovenščine v javnem življenju. Kljub temu se je v zasebnem življenju po nekaterih družinah slovenski jezik ohranil do danes. V Soboti, ki naj bi bila še v začetku 19. stoletja povsem slovenska,⁴⁰ pa najdemo sledove slovenskega jezika le še v domačih imenih kmetij. Podobno je že pred več kot sto leti ugotavljal Ante Beg, ki je o Soboti zapisal: »V hišnih imenih naletim na star'ga Slovenca, toda v besedi je tujc, Nmec iz ust mu tišči.« (Beg 1905: 28).

³⁸ Podatek s spletne strani [http://de.wikipedia.org/wiki/Soboth_\(Steiermark\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Soboth_(Steiermark)) (28. 12. 2014).

³⁹ Podatek iz Kronike Župnije Sv. Jerneja v Radvanju.

⁴⁰ V zvezi s tem Ante Beg (1905: 21) navaja, da je bila šola v Soboti ustanovljena leta 1844 in je bila še večinoma slovenska. Ob otvoritvi je imel takratni kanonik A. M. Slomšek najprej slovensko, nato nemško pridigo. Od leta 1878 pa se slovenščine v šoli niso več učili. Med letoma 1730 in 1858 je v Soboti delovala glažuta, ki je bistveno pripomogla k razvoju kraja, hkrati pa tudi k ponemčenju prebivalcev (takrat naj bi jih bilo okoli 1400).

Razlike v govoru vasi Rothwein in Laken v primerjavi z govorom Sv. Jerneja nad Muto

V vaseh Laaken in Rothwein se govori arhaično vzhodno podjunsko narečje, ki se od govora Sv. Jerneja nad Muto na glasoslovni ravni razlikuje predvsem po večjem številu ohranjenih koroških glasovnih pojavov (pogostejše švapanje, deloma štekanje, koroški premik akuta s prvega na drugi zlog v trozložnicah), na besedoslovni ravni po pogostejši rabi germanizmov, na ravni oblikoslovja po pogostejših napakah oz. odstopanjih od predvidoma ustaljene rabe in dosledni rabi koroške oblike števnik š'ti:redj̣. Zaradi majhnega števila govorcev in dejstva, da večina slovenski jezik uporablja le redko (v pogovoru z majhnim številom Slovencev), prihajajo bolj do izraza tudi individualne posebnosti govora posameznega govorca (različna stopnja obvladanja slovenskega jezika, priseljenost s Pernic ipd.). Intervjuvala sem pet govorcev, od tega štiri prebivalke Rothweina in enega prebivalca vasice Laaken.

Razlike z govorom Sv. Jerneja nad Muto so po eni strani odraz večjega vpliva nemščine na narečje, po drugi strani pa so se lahko prav zaradi onemogočenih stikov s slovenskim knjižnim jezikom in s štajerskimi govori v vaseh Laaken in Rothwein v večji meri ohranili stari koroški jezikovni pojavi.

Refleks za dolgi polglasnik in novoakutirani polglasnik v nezadnjem besednem zlogu je za razliko od govora na Sv. Jerneju tu bolj enoten, slišimo dolgi a: ('da:n, 'ma:x, 'wa:s, 'ča:st, pre'ma:kne). Prav tako je dolgi a: pogost refleks za stalno dolgi nosni ę (na Sv. Jerneju večinoma dolgi široki e): preg'la:dam, 'za:be, ta 'wa:čj̣, ũ'za:ḷj̣, za'ča:wɔ, u'ja:t, pɔ'ta:nəḷj̣. V govoru je slišati tudi dvoglasnik ar: 'sarna (na Sv. Jerneju dosledno ər). Dobro je ohranjen koroški premik akuta s prvega na drugi zlog v trozložnicah (Bist'ri:ca, de'lo:ḷj̣, se'ko:ḷj̣, pa'li:ca, bɔ'li:ce (*vilice*)). Kratek u se v izgovoru pogosto približa i-ju (predvsem v besedi 'tudj̣). V besedi jajce se je dolgi a razvil v ozek e: 'je:jce. Govorka Marija Hammer iz Rothweina ponaglasni ɔ pogosto reducira v polglasnik (kə < kɔ *kot*, sə < sɔ, 'ni:smə < 'ni:smɔ, 'mo:mɔ > 'mo:mə, kɔ'ru:zə (tož. ed.), prav tako kratek a ('pəle < 'pale).

W pred samoglasniki v prevzetih besedah je lahko ohranjen in ne preide v b ('wək; Sv. Jernej: 'bək), prav tako š v prevzetih besedah ne prehaja v ž: š'lɛ:xte 'ca:jte. Do redukcije pt > t je prišlo tudi v besedi se'tɛmbər. Skoraj pri vseh govorcih je zelo pogosto švapanje (ɔbde'wu:watj, na'mo:walj). Slišimo še ostanke sekundarne palatizacije velarov (na 'raje *na roge*) in štekanja (š'tɥ). Beseda 'ni:wa ima obliko g'ni:wa. Zvočnik w se pogosteje kot na Sv. Jerneju pojavlja kot proteza (wu'či:lj, 'wuxe). Medvokalični j je onemel tudi v besedi zajec ('za:c).

Na ravni oblikoslovja se zaradi slabšega poznavanja in nerabe slovenskega jezika pojavljajo raznovrstne napake: 'mɛ:wa š'ti:ərj ɔ'tru:ək; š'ti:rj 'li:ət je 'bowa 'wɔ:jska; s ɔ'tra:kemj d'wu:əjmj; 'mi: smɔ š'lj ku'pu:jet; 'žɛ:nskj (im. mn.) sə pač 'pɛklj; 'mo:tj 'mɔlj nam 'padj; pred 'nam; da je pač d'ruč 'pu:nɔ g'ro:tɔ 'ta:jxt 'gəra; 'ine 'tut 'či:sɔ li'di: 'nət; djk'ler je peč 'wa:dɔ 'bowɔ ... Zemljepisnih imen v nemščini včasih ne sklanjajo: 'tam b'li:zɔ 'Lankšper; sə s'pa: ɥ Ajbjz'wo:lt 'kuplj 'kaj; 'e:n 'sin je s'pa: ɥ 'Wi:s.

Pri glagolih v 3. os. ed. sed. je opazna členica -de (gɔwɔ'ri:de, žj'wi:de, ɥ'ji:əde). Sedanjiška oblika glagola glagolu *hoteti* se glasi 'očem, 'očeš (na Sv. Jerneju 'či:əm, 'či:əš). Dosledno se uporablja stara zahodnokoroška oblika š'ti:redj. Povedkovnik *treba* se glasi t'rebj. V rabi osebnih zaimkov so zelo žive stare koroške oblike: 'mine, 'te:be, 'se:be, v mestniku končnica -ex, v orodniku pa obliki s tu:əbɔ in 'su:əbɔ ter predlog ž (ž 'ji:əm). V večji meri kot na Sv. Jerneju so ohranjene oblike za srednji spol v ednini.

V govoru je veliko prevzetih besed iz nemščine, ki jih na Sv. Jerneju ni slišati: 'ajnfaħ š'lɛ:xt, š'lɛ:xte 'ca:jte, p'raktjš, 'cimljx, 'furt, g'rɔ:s'fo:tər, š'wi:gər'tɔxtər, fra:jljx, 'wɛ: (*bolečina*), 'jenər (*januar*), 'a:lzɔ, 'taŋkš'tɛla; pogost je kalk 'nətər 'kupjt < einkaufen. Kadar govorci ne najdejo ustrezne slovenske besede, uporabijo nemško. Dosledno uporabljajo nikalnico 'na:, ki jo na Sv. Jerneju slišimo le redko.

11 BESEDILA

11.1 ZAPIS GOVORA NA SV. JERNEJU NAD MUTO

Pripoveduje Jožefa Poročnik, 1937

'Čo:sj je 'bowo 'cəu dərg'o:čj ži'u'lə:je, kə pa je 'ze:. 'Moļi smə 'fə:jst 'dɛ:latj, 'mɛ:lj 'ni:smə 'tak 'wɛ:jko 'kaj, 'so:mə pa, 'bowo je 'boj 'tɛ:škə ži'u'lə:je, pa še 'lu:šnə je b'lə, čjg'li:x da smə 'moļi 'fə:jst 'dɛ:latj pa ũ'se. De'lo:lj smə ət spom'lo:dj də 'pɔ:zne je'si:ənj z'mi:ərom, 'tɛškə. 'Kə je pa ... spom'lo:dj je b'la 'si:ətwa, smə s'jalj, 'pal je p'rjšlə p'li:ətwa, pa 'žɛ:twa, smə 'žɛ:lj, pa še sɔ'sɛ:dəm smə xɔ'di:lj ɔ'ku:ə ũ 'to:bərx. D'ru:gi sɔ x 'nam p'rjšlj, pa, da sɔ 'tudj 'zo:t 'wɛrnlj pa pɔ'mo:lj. ũ je'si:ənj smə pa se wese'li:lj, kə sɔ 'bɪle žj fljncari:je. 'Tiste je 'bowo 'no:ša za'ba:wa, 'kam d'rugam tak 'ni:smə 'wɛ:jko p'rjšlj, da smə 'laxkə 'mo:ɔ na 'mu:zikə š'lj pa 'tistə, pa se 'mo:ɔ wese'li:lj. F'ljncat smə pa xɔ'di:lj ũsepɔ'sɔ:t, ũ'sɛx sɔ'sɛ:dɛx. Kə smə 'fɛ:rtjx pɔfljncalj tər'ki:jə, 'pale je 'bowa pa 'mu:zika, smə 'mo:ɔ p'lɛ:salj, pa smə šlj 'du:əmo. 'Kuma smə pa žj d'ru:gi 'da:n 'čo:kalj, da je d'ruč 'du:əj p'rjšə t'ru:cat za fljncatj, da smə d'ruč 'laxkə š'lj. 'Tak je 'dəržewə se 'čo:sj 'ci:əlj 'kɛ:dn 'kupe, da smə š'lj ət fljncari:je də fljncari:je. 'Pɔdnj smə 'mo:ɔ 'boj zas'po:nj b'lj, 'dɛ:lat smə 'moļi pa g'li:xtak 'koj. Kə je pa 'bowa 'jɛsn, pa 'zi:ma žɛ, 'pa smə pa 'boj p're:dlj pa š'trikalj pa tak nap'rɛ:j, ũ'se 'su:ərtɛ. ũ'si smə 'mɛ:lj ũ'so:k s'wa:je 'dɛ:lə, 'wɛčər ũ š'to:lj na're:t, pa, 'pale smə peč ũ'se 'di:əlalj, 'no. 'E:na je š'trikaa, d'ru:ge sɔ p're:dle, pa, 'boə je 'na:s 'wɛ:jko 'da:ma.

'No, 'ača sɔ pa na'wo:dnə fi'žə:lə 'lu:šlj pa 'mi:, kə smə mlo:jšj b'lj. 'Pa sɔ pa pre'pu:westj p'ra:jlj, pa smə se še 'mo:ɔ posme'jo:lj. ũ'se 'su:ərtɛ sɔ 'wi:ədlj pɔ'wɛ:t. Šɛ 'wi:əm, kə sɔ nɔ pre'pu:west nɔ'ba:t p'ra:jlj, 'kɔ:de sta se d'wo: 'pa:ura za 'mɛ:jə 'pi:paa. 'E:dnj je 'no:sə 'tiste me'nike 'ta: pa 'sam, z'mi:ərom je pre'mo:lə 'zɛmle 'mɛ:u. 'Pale kə sta pa ũ'mərwa 'xabad'wo:, sɔ pa 'tam, 'ni:əmo 'pɔ:t 'bowa, je pa z'mi:ərom, kə sɔ 'lɪdɪ 'ni:əmo xɔ'di:lj, sɔ pa 'čulj, 'kɔ:de 'e:n 'jɔmra. Pa 'koj 'tak 'tɛškə je 'no:sə pa 'jɔmrə pa 'jɔmrə. 'Tɛ: pa nɔ'ba:t g're: 'e:dn 'ni:əmo, 'mo:ɔ 'pijan 'biu, pa 'ču:je 'tiste 'jɔmraje. 'An je pa 'koj g'lo:s 'ču: »Kam ga bj 'de:u, 'kam ga bj 'de:u?« 'Kə je p'ra:jə, 'tistj, kə je pa 'ni:əmo šɔu, kə je 'mo:ɔ 'pijan 'biu, je pa 'rɛ:kə: »Kɛ: sɔ ga ũ'ze:u, 'tam ga pa 'dɛ:!» 'No, 'pale je pa 'anj, se 'ču: 'tistj g'lo:s, je pa 'rɛ:kə: »'Ti: sɔ me 'ri:əšə, 'ci:ələ ... 'ni:sn p'rɛ:

'mi:əra 'me:u, kə sŋ p'rɛ: mɛ'nike pɔs'ta:uɫo.« 'No, 'pale pa 'nišɛr, kə sɔ šɛ 'ni:əmo xɔ'di:lɨ 'lidɨ, pa 'çi:sɔ 'we:č 'čulɨ, da bɨ 'ko:k g'lo:s a pa 'ko:k st'ro:x 'tam 'biu, da bɨ 'kaj st'ro:šɫo. 'Tiste 'da:be je pa 'mi:r 'me:u.

Pa šɛ 'wɛ:jkɔ d'ru:gɛx prɛ'pu:westɨ je 'bowo, sɔ p'ra:jlɨ, 'mi: smɔ pa 'ro:dɨ pɔs'lu:šalɨ. Pa šɛ 'du:əj d'ru:gɨ je p'rɨšɔ, da je z'na:u šɛ 'kaj pɔ'we:t ɔt st'ro:xɔ pa u'sɛ 'su:ərtɛ. 'Tak da je u'čo:sɨx 'na:s st'ro:x 'bowo.

Pripoveduje Marija Ferk, 1923

'Ja:s sŋ pa 'laxkɔ 'du:əbla plɛ'wi:ce, sŋ 'mɛ:wa 'pɛ:ra pər 'xi:šɨ, sɔ gɔ'ni:lɨ s'wi:je, 'an je 'bi:ka 'me:u, sɔ gɔ'ni:lɨ k'ra:we 'wusa, smɔ de'wa:uɛɛ 'mɛ:lɨ, g'no:rjɔ 'le: š'tu 'ni: b'lɔ, sɔ 'ro:jšɨ 'dɔ: ɔts'lu:žlɨ, je pa š'la 'xa:užŋga nap'rɛ:. Pa šɛ 'to:kɔ 'su:ərtɔ 'fa:jnɔ sŋ 'mɛ:wa s'wi:je, sŋ nɨ d'wi:ə s'wi:jɨ p'ro:sɛ 'mɛ:wa, u'sɛ, da 'čo:sɨ šɛ 'so:ma 'ni:sŋ 'mɛ:wa s'wi:j.

'Čo:sɨ, 'wi:əda, u'čo:sɨx sɔ 'bɔl 'xa:užwalɨ ...

'Jo: ... 'A:, 'ja:s sŋ pa 'mɛ:wa, 'ja:s sŋ pa 'pusla 'nɔwe x'li:əwe sɨ na'rɛ:t, 'tiste je šɛ 'Naca 'Nu:nčičɔu 'pal na'rɛ:dɔ, žɛ'lɛ:zɛnɛ x'li:əwe.

A ste 'mɛ:lɨ 'ko:kɨga x'lɔpca tudɨ u'čo:sɨx?

'Ne:, 'Nantɫ je 'biu, kak 'sin ɔd 'jɛ:ŋga, 'pərwi:ga, 'ni:smɔ 'nič 'mɛ:lɨ, 'tak sɔ p'rɨšlɨ 'lidɨ šɛ 'ro:dɨ, 'kɔsɨt sɔ 'ro:dɨ š'lɨ ...

Ste pa u'sɛ na 'reke 'di:əlalɨ, 'wɨda?

'Jo:, 'a:, je 'lu:šnɔ 'bowo! Smɔ pa 'tak na'rɛ:dɨ, smɔ pa, 'na:, kɔ je 'žɛ:twa b'la:, kɔ je 'mi:əsŋɔ ɔ'pu:nema 'biu, smɔ pa x 'e:nemɔ š'lɨ nɔ'ba:t pɔ'nɔčɨ 'žɛt, d'ru:gɛmɔ pɔ'nɔčɨ 'žɛt. Smɔ pa nɨ d'wi:ə, t'ri: 'u:re 'žɛ:lɨ, a 'wi:əš 'ti:, 'ko:j smɔ pɔ'žɛ:le! X'la:dɔ je 'bowo, 'lu:šne smɔ b'le, 'mɔšta je b'lɔ 'dɔ:jstɨ, 'ni: 'tak kɔ pa 'zɛ:, 'pi:r pa 'wi:nɔ ... 'Lu:šnɔ je b'lɔ!

'Jo:, 'le:, p'rɛ: sŋ pər La'di:nəkɨ 'žɛ:wa, 'tɛ: sŋ 'ja:s, 'zɛ:, 'pala sŋ 'ja:s 'zɛ: žɨ 'tu b'la:. Pa Preg'la:u:ja 'Micka pa Mar'jɛ:ta sɔ tut pər La'di:nəkɨ 'žɛ:le, mɨ je pa 'Micka 'rɛ:kla: »A bɨ 'ma:wa tɛ nap'rɔsɨt, da bɨ 'ti: 'wɛčɛr pa x 'nam p'rɨšla 'žɛt?« Sɔ pa 'tak nalɔ'wi:le 'kupe, je 'bowo 'na:s de'we:t žɨ'ni:c. 'Pal sɔ pa šɛ

pər La'di:nəkj 'pu:əbj 'bilj, sɔ p'rišlj pɔ'mo:t 'sərpe 'wɔ:jstərtj, s'na:pe 'kupe 'nɔsiti. Z'lɔ:gat 'ni:sɔ 'mɔlj, kɔ 'ni:sɔ 'mɛ:lj s'tərwe na'sɔ:jene, z'lɔ:gat pɔ'nɔčj tɔt 'ni:sɔ 'mɔlj, ne 'mo:rš 'tak z'lɔžjt kɔ pa 'pɔdnj. 'Pal smɔ pa 'že:le 'ta: dɔ 'e:ne, 'tətɔ 'zo:dnɔ, ɔt ka'pɛ:le 'gəta 'tjstɔ 'ni:wɔ, tɔ 'zo:dnɔ pɔtj La'di:nəkwi 'mɛj 'bowa, 'zi:me 'zi:tɔ, pɔ'žɛ:le 'bɛk 'tistɔ 'wɛčər. Preg'la:ɯka je 'tak g'ma:jtna b'la, s'ku:xaa 'nam nɔ 'wɛ:jkɔ s'lɛ:ɔ ž'gɔ:ɯkɔ pa ki'sɛ:ljga m'li:əka. 'Pal sta pər'nɛ:slj 'gərta. 'Micka je š'la 'du:əmə, sta z 'ma:mɔ pər'nɛ:slj 'gərta, smɔ 'dɔ: pɔ'se:dle, pɔ'jɛ:dli, 'pu:əbj 'cu:ə, pɔ'jɛ:dli 'bɛk. 'Kak 'lu:šnɔ je b'lɔ!

'Ko:j ste pa 'te: 'pɔdnj 'di:əlaj 'pal, čj ste pɔ'nɔčj ...

'Ja:, 'pɔdnj je pa 'dɛ:wɔ 'bowɔ, je pa ɯ'so:ka 'da:ma 'di:əlaa. Čj smɔ žj 'mi:cnɔ pɔd'ri:əmale 'pɔdnj, 'wɛčər pa d'ruč š'le.

Ste pa p'ri:dnj b'lj 'te:!' Kɔ'do:j ste pa 'te: lj'zo:lj, 'kɛ:jkɔ 'dɔ:ɯgɔ pa 'te:?

'Jo:, 'kɛ:jkɔ pa? Ne d'wi:ə, t'ri: 'u:re, 'we:č pa 'tɯd 'nič. 'Tu 'pərnas smɔ 'tɯd ɯ'se 'tətɔ 'ni:wɔ 'dɔ:ɯsa, 'tu je še 'Ěe:račwa T'rɛ:za pɔ'mowa, 'pa:, pa 'Bo:rba, smɔ 'tɯd 'e:dnɔ 'nu:əč pɔ'že:lj. Še 'ma:ma je p'rišla, 'ana je s'pa: pər 'Se:dnkj b'la, 'ma:ma je p'rišla 'gəsa pɔ'mo:t 'žet. 'Jo:, 'pal pa, 'o:, 'kak 'fa:jn 'mi:əsɯc s'wi:ətɔ 'bi:əlɔ. S'pa: smɔ pa 'sa:mj pɔ'že:lj, peč še 'e:na 'ni:wa tu s'pa: s'pu:ət. 'An je 'že:ɯ 'tɯdj, 'Nantlj je 'tɯdj 'že:ɯ, pa 'so:ma, pa sma 'wɛ:jkɔ pɔ'žɛ:wa 'unta, 'pa pa d'ru:gi 'da:n 'ta: dɔ de'se:tix 'že:lj, pa smɔ pɔ'že:lj 'bɛk. 'Čo:sj je pa 'jo: 'bɔl g'ro:tawɔ, 'zi:tɔ 'li:əpe b'lɔ pa pš'e:ni:ca pa ɯ'se. Je 'bowɔ ɯ'se 'da:ma, 'ni: b'lɔ t'ri:əba 'tak 'kupjt, kɔ pa 'nas 'kupijɔ. 'Nas sɔ 'mowɔ pa, 'mowɔ pa pre'lɛ:nj 'tut, g'ro:ta 'tɯd 'nič, 'ja:s ne 'wɛm.

'Jo:, ɯ'čo:sj je 'wɛ:jkɔ li'di: b'lɔ pa 'ni:sj 'mɔ: 'tak 'kupjt, sɔ pa ...

'Jo:, 'kɛ: pa! G'no:rje sj 'me:ɯ, pa tj ɔtk'ri:tɔ pɔ'wɛm, da 'zo:xna 'ni: tak b'lɔ, kɔ ga je pa 'nas. Saj 'ni:sj 'mɔ:, čj sj 'ti: 'ko:kɔ, da 'ni:sj 'me:ɯ 'ca:jta m'let, da sj g'no:rja 'me:ɯ pa sj 'dɔ:ɯta šɔɯ pa 'ko:kɔ 'ki:lɔ 'mɔ:ke 'ku:pɔ za 'ko:ke k'ro:pe a pa 'ka:j, saj si 'te:škɔ 'du:əbɔ 'to:kɔ 'mɔ:kɔ.

'Kam ste pa 'wi: ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:dli?

'Ja:s sɯ pa 'xɔ:dla ɯ 'šu:əlɔ na Pər'ni:ce pa na Ər'nɛ:j.

'Ke: ste se pa 'te: 'wi: rɔ'di:lǐ?

'Ja:s sŋ se pa rɔ'di:wa na Tər'bu:jex pər 'Opečŋkǐ. 'Ja:s sŋ 'jo: s Tər'bu:j 'sam pər'wo:ndrawa.

A 'ri:əsŋ? 'Ke:jkɔ ste pa b'lǐ s'to:rǐ, kɔ ste 'sam p'rišlǐ?

'Ši:əst 'li:ət. Ja:, 'tu pər 'Se:dŋkǐ je 'ača 'biŋ 'ma:mǐn, 'an je 'biŋ pa ũ'doŋ, je pa 'ma:mɔ tak 'xɛɔ, je pa 'sam š'la. 'Mi: smɔ pa 'so:mɔ t'ri:ǐ 'bilǐ: 'ja:s pa 'Zɔ:fa pa F'ra:nc, pa 'Maks je 'biŋ tǐ š'tərtǐ. 'Maks se je še 'tam rɔ'diŋ, 'tu se je pa rɔ'di:wa 'Li:za pa 'Tɔ:nǐ pa 'Fika. 'Nam pa je 'tut s'lo:bɔ š'lɔ, 'tu je pa 'tudǐ 'dɛ:da 'tak ž'lext 'biŋ. 'Mɛstɔ da bǐ 'nam 'ko:k x'lep k'ru:xa 'da:ŋ, 'ma:ma je 'ma:wa k'rux 'pečtǐ, da bǐ pa 'ko:k x'lep k'ru:xa 'da:ŋ, 'tiste pa 'ko:r.

A 'tu 'sam ste p'rišlǐ?

'Jo:, s'pa: pər 'Se:dŋkǐ. Tu 'gəsa sŋ se pa pər'žɛ:nŋwa. 'Tu sŋ pa s'to:rǐga 'dɛ:da 'du:əbla, smɔ pa g'li:xtak 'baj 'xa:užwalǐ nap'rɛ:j. 'Jo:, sma 'bowa pa š'tirdeset 'li:ət na'ro:zŋ. Š'tirdeset 'li:ət. 'Jo:, 'tam 'lɛ:j 'mam s'likɔ, kɔ sŋ se ...

Š'tirdeset 'li:ət sta 'bowa na'ro:zŋ?

'Jo:, ɔtk'ri:tɔ pɔ'wi:əm, pa mǐ 'ni: 'ɛ:ŋkrat 'ža:ŋ bǐ'si:əde 'rɛ:ko.

'Ke:jk ste pa 'te: b'lǐ s'to:rǐ, kɔ ste se 'žɛ:nəlǐ?

T'ri:ŋd'wa:jst 'li:ət, 'an pa t'ri:ŋ'š'i:əzde'se:t, je pa de'we:t 'li:ət ũ'doŋ 'biŋ, se je pa 'tak 'mi:sɔ 'nič ɔ'žɛnt se, sta pa 'si:na, 'Nantǐ nŋ 'pale pa 'Ti:tɔs, tak ž'lext 'bowa, sta ga pa, pa 'ni: nɔ'be:nemŋ x'te:ŋ 'xa:užŋgɔ 'da:t, kɔ 'ni:sta 'bowa za 'xa:užŋgɔ, pa 'ni: x'te:ŋ nɔ'be:nemu 'xa:užŋgɔ 'da:t. 'Pa se je pa 'sam pre'mislɔ, se je pa 'sam ɔ'žɛnɔ, je pa pɔ 'wɔ:jskǐ b'lɔ. 'An je, kɔ je pa ... 'Ja:s sŋ pa 'Kɔ:ndrada 'mɛ:wa, je 'biŋ pa 'Tɔo:mažɔŋ 'sin. 'Tistǐ je pa ũ 'wɔ:jskǐ 'po:dɔ, je pa 'Kɔ:ndrad 'biŋ š'ti:əŋ 'li:əte s'ta:r. 'Pal sŋ sǐ pa štu'di:ərawa, kɔ sta 'ma:ma pa 'ača 'tak 'wa:ndraa se pɔ s'wi:ətǐ, ja:s bǐ pa 'ro:da 'tak p'rišla, da 'nebǐ 'bowɔ t'ri:əba pɔ s'wi:ətǐ 'xɔ:ditǐ, 'pa sŋ pa za'čɛ:wa štu'di:ərat.

A 'pal ste pa, a p'rɛ: ste žǐ 'mɛ:lǐ 'ɛ:ŋga?

'Jo:, 'Kõ:ndrada sŋ pa s 'Tõo:mažwem 'mëe:wa, 'pa je 'mõ: pa u 'wõ:jskõ 'it. 'Jo:, 'Kõ:ndrada pa ži 'dõ:ũgõ 'ni: 'we:č, 'an je pa ži, ži 'tri:ŋtri:deset 'li:ət 'ni: ga 'we:č. 'An se je pa põnes're:čõ u 'A:ũstriji z mõ'to:rjem, se je pa z 'anem, saj 'ma:ma 'wi:ə, K'wasŋkwem sta se š'la 'nətər, K'wasŋik je 'biu pa 'lõ:u:ç, 'no:š je 'me:u pa 'to:k 'wølek mõ'to:r. Je pa ži pre'põ:o:znõ 'bowõ, 'pa je pa 'šo:rf pər'pølo, se je pa 'nətər w 'a: 'zaln za'leteu in 'an je, 'tri: 'u:re je põ 'tistem 'žiweu, je pa u'møru.

A 'Kõ:ndrada ste 'tu z'ra:ũno 'më:li al 'kak?

'Tu sŋ 'mëe:a, pa 'tak 'lõpõ ga je 'me:u. 'Ja:s 'Kõ:ndradu 'ni:sŋ s'me:a, 'ni:sŋ wa'lowa, da bji k'ru:xa 'da:u, 'dowa, je 'mõ: 'an 'da:t k'rux, 'jë:ŋga spoš'tu:wõ, 'an pa 'jë:ŋga.

A 'pale ste se še 'eŋkrat õ'žë:nøli al 'kak?

'Ne:, 'ze: se pa 'ni:sŋ 'we:č 'žë:nũwa.

S 'tøtem ste 'më:li u'se 'tøte õ'tra:ke?

'Jo:, 'ete š'ti:əri jo:, 'ze: sŋ pa ži 'ja:s 'ze: 'tri:ŋtri:deset 'li:ət jo: ži u'dõwa.

'Kak 'dõ:ũgõ je pa 'te: 'žiweu 'wo:š 'mõ:š?

'An je pa 'biu, 'tri: 'mi:əsŋce je 'ma:jnkawõ, da 'ni: 'biu de'we:deset 'li:ət s'ta:r. 'Jo:, 'pe:tũd'wa:jst 'li:ət sŋ 'bowa õ'žë:jena ž 'jim. 'Wiš, 'to:kõ žiũ'lë:je 'mo:š. 'Jo:, 'tu sŋ se pa 'te: s'likaa, kõ se je 'Kõ:ndrad 'õ:set 'me:u. 'Jo:, 'tam sma se s'likaa ... 'Tam na 'anji g'ni:wji smõ se s'likali, kõ 'Kõ:ndrad je pa 'õ:set 'tu 'me:u.

Pripoveduje Pavlina Naglič, 1949

Ži'wëe:wa sŋ na 'xa:ũžŋgi zr'a:ũno 'fo:tra pa zr'a:ũno 'ma:me, 'mëe:a sŋ pa še 'e:niga b'ra:ta. Kõ sŋ b'la 'cõu 'mo:la, sŋ še b'la 'kõj ž'lext, wida za'tu:ə, za'tu:ə kõ sõ me 'fë:jst 'ca:rtlali. 'Pal kõ sŋ pa za'čëe:a u 'šu:əlo 'xõditi, sŋ pa 'xõ:dla š'ti:əri 'li:əte u 'šu:əlo na 'Tri:je K'ro:le. 'Tam je b'lõ še 'kər za'jebanõ 'it 'gøta, kõ je b'lõ 'wølkõ s'nee:ga u'čõ:six põ'zi:mji, da smõ 'mõgli 'kapatji. 'Te smõ pa 'xõ:dli 'pale zə sõ'së:dowemji 'pu:əbemji s'kup, pa smõ se še u'čõ:six s'tëplji, u'čõ:six smõ se 'ro:dji 'më:li. Pač 'to:kji sõ õ'troçji. Põ š'ti:rjæx 'li:ətex je pa 'pale

'ma:ma 'rɛ:kla pa 'fo:tər, da 'mərɱ 'iti ɥ Wɥze'ni:cɔ ɥ 'ʃu:əlɔ, kɔ je 'biɥ ɥ Wɥze'ni:cɔ 'te: ʒi 'nimʃki 'je:ʒik, da se 'bɔm ʃ'la nap'rɛ:j 'ʃu:əlat. Kɔ pa sɯ na're:dla 'tiste ʃ'ti:ərɔ 'li:əte, je pa 'fo:tər bɔ'lɛ:n g'ro:tɔ, pa je 'rɛ:kɔ: »'Wi:əʃ 'ko:j, 'ze: 'bɔʃ 'ti: pa 'da:ma ɔ'stowa, 'bɔʃ pa 'ti: na 'xa:ɥʒŋgi.« 'Tak je b'lɔ, ʃ'ti:ərɔ 'li:əte smɔ 'xɔ:dli, ɥ'ju:trɔ 'dɔ:ɥta naʊsez'gu:əda pɔ 'ci:ələm s'nɛgɥ. ɥ'čo:sɯx je ʃ'la 'ma:ma 'se:bɔ, sma p'riʃli dɔ 'pɔɥ 'pɔ:tɔ, pa sma ʃ'li 'zo:t. Kɔ smɔ pa ʃ'li ɥ 'ʃu:əlɔ, smɔ pa 'xɔ:dli 'gərsa s'kuze. 'Na:s je b'lɔ ʃe 'kər 'wɛ:jko, pa smɔ se 'tut ɥ'čo:sɯx sk'ri:əgalɔ pa s'tɛplɔ. 'Mərɱ pa pɔ'wɛ:t, 'kak smɔ b'li pa 'tut ne'u:mnɔ (KNJIŽNO). Smɔ 'ɛ:ŋk'rat ʃ'li 'du:əmɔ, je 'na:s b'lɔ pa 'kər p'race, pa smɔ ʃ'li pər 'Jɔo:neʒi 'gər na 'ta:jxt. Na 'ta:jxtɥ 'gər je 'biɥ pa 'li:ət, smɔ se pa 'tam 'gər pɔ 'ku:pɥ 'dərsali. 'Kɔj 'tak nanɔ'ba:t je pa 'li:ət 'pɔ:knɔ, je pa 'e:nɔga 'pu:əba 'nətər pɔ'ʒərwo. 'Pal smɔ se pa ɥ'si 'kupe ɥ'stro:ʃli, pa 'ni:smɔ 'wi:ədli, 'kɔ:de 'na:j ga 'ri:əʃimɔ. 'Na:j'ra:ʒʃi bi ɥ'si 'kup ɥ'ʃ'li, 'pal se je pa 'tistɔ 'sam 'ri:əʃɔ, kɔ se je p'rimɔ za ne 'wɛje pa da je 'u:n z'li:əzɔ. 'Tam smɔ ga 'pale pɔb'ralɔ pa 'nɛʃli 'gəta dɔ 'Pɔ:xteŋka 'nətər ɥ ku'xi:jɔ, da smɔ ga pɔsu'ʃi:li, da 'nebɔ 'bu:n g'ro:tɔ.

Kɔ je b'lɔ pa 'kɔnc 'ʃu:əle, 'wɔda, sɯ pa 'ja:s ɔ'stowa 'da:ma. 'Te sɯ 'pal pa ʃ'la ʃe ɥ'čo:sɯx na 'ko:kɔ 'mu:ʒikɔ 'kam, na'wo:dnɔ 'unta x Gla'wɔo:rɯ a pa na flɔnca'ri:jɔ. 'Wɔda, kɔ sɯ pa g'ro:taa 'tɛ:jk s'to:ra, da sɯ za'čɛe:a za 'pu:əbemɔ 'g'le:t, sɯ pa za'čɛe:wa 'g'le:t za 'tətem 'ma:jem 'dɛe:du, kɔ ga 'mam 'ze. 'Tətɔ mɔ je pa ɥ'čo:sɯx 'tut ɥ'se 'su:ərte ɥ'ʃ'pičɔ, kɔ sma s'kup 'xɔ:dla. Mɔ je 'ʃɔɥ, mɔ je 'ɛ:ŋk'rat 'ku:pe ɔd ɔ'ta:we 'dɔ:ɥta 'nətər ɥ 'cɛe:stɔ zw'lo:čɔ, 'pal d'ru:gɔ 'da:n pa p'ri:de, je pa 'rɛ:kɔ: »'Wi:əʃ 'ko:j, 'ti:,« je 'rɛ:kɔ, »'ko:j si pa 'te 'ti: 'di:ələa, da 'mo:ʃ 'ku:pe 'nətre ɥ 'cɛe:stɔ?« 'Ja:s sɯ mɥ pa 'rɛ:kla: »'Wi:əʃ 'ko:', 'ko:j sɔ pa 'ti: 'mine na'rɛe:dɔ? 'Bɔʃ 'ze: pa 'ku:pe 'gəta 'zo:t z'nɔsɔ!« 'Wəda, kɔ me je 'rat 'me:ɥ, je pač 'ku:pe 'gəta z'nɔsɔ. 'Tak je 'pale pa 'ca:jt 'minɔ, pa sma se ɔ'ʒe:nɥwa, pa sma za'čɛe:wa 'xa:ɥʒwat, sɯ pa rɔ'di:əwa d'wo: 'sina. 'Tistɔ 'ca:jt ʃe 'ni: b'lɔ 'tak p'ra:lnɯx st'rɔ:jɔ, t'ri:əba je b'lɔ ɥ'se na 'rake p'rat, ɥ'se na 'rake na're:t, 'wɔdɔ 'nɔʃit, 'tak da je b'lɔ ʃe 'kər 'tɛʃkɔ 'tɛ:j ɔ't'ra:ke 'met. 'Pɔl je pa, pɔ 'pa:r 'li:ətɛx je pa mɔ 'fo:tər ɥ'mərɥ, 'pɔl sma mid'wo: pa ʃ'la 'xa:ɥʒwat. 'Te: smɔ 'pɔl pa 'xa:ɥʒwali. ɥ'čo:sɯx sɯ ʃ'la z 'jəmɥ 'se:bɔ ɥ 'li:əs, kɔ 'ʃɔɥ 'li:əs 'dɛe:wat, sma pa tɔga 'wɛ:čɔga 'sina 'gər na 'ro:me pa sɯ ga 'nɛe:sla, da sɯ p'ri:ədɔ p'red 'wa:lemɔ 'xɔ:dla, kɔ sma 'li:əs 'u:n ʃ't'ra:faa. 'Pal sɔ pa 'tak ... 'tɛʃkɔ

b'lə, 'ni: b'lə g'no:rja, 'ni: b'lə 'tak ž'wi:ne. 'Te: smə 'tak pə'čo:sjə 'pələ za'čə:ljə 'xa:užngə pə'rixtat sjə nə 'mo:ə. 'No, 'pal se je pa še rə'dijə tjə d'ru:gjə 'sin, je b'lə pa še 'te:žjə. Kə 'ze:j ɥ'čo:sjəx 'ma:jjim ət'ra:kəm p'ra:jjim, 'kak sɯ 'ja:s žjə'we:wa, pa 'saj mjə 'ne wər'je:mejə, 're:čejo, da sjə zmiš'lu:jem. 'Ze: pa p'rə:j, 'mislijm, 'ze: 'mo:jə ɥ 'šɯ:əljə ɥ'se: 'ja:užɯ, j'ži:nə, ɥ 'šɯ:ələ se 'wə:zjə z 'a:uɯnɯ, pa še 'ni:sə zadə'wə:lnjə.

Pə'wi:ədla bjə še, da je b'la ɥ'čo:sjəx 'tu pər 'Qo:tjə gə's'ti:lna. 'Tɯ mi je 'fo:tər 'we:čk'rat p'ra:jə pa 'ma:ja 'ma:ma. Je b'lə pa 'tak, ɛ:ɯk'rat kə je b'la 'mu:zika, sə pa se 'tudi 'xətjə 'təpstjə, je pa 'e:dɯ, 'Šujkijə F'ra:nc, 'e:njə 'xətə 'bək ɥst'rəljt. 'Minda je pa b'lə na'mə:jənə 'tak, da 'tistjə naj 'nebjə ɥst'ri:ələ, 'minda 'Bu:əx 'tak 'xətə, je pa 'pəl 'e:nemɯ d'ru:gemɯ, 'Qo:tawemɯ 'sinɯ, 'ko:zə, 'kak je 'unjə 'xətə ɥst'ri:əlat. Kə je pa 'tistemɯ 'sinɯ pə'ko:zə, je pa se 'tista 'puška sp'rə:žla, pa je 'biɯ 'mərtə. 'Wjəda, kə pa 'onjə 'tud 'ni: c'la:js na're:də, 'ampak (KNJIŽNO) se je pač b'la ... z'gu:ədlo 'tak, je pa 'tut 'sam 'šəɯ 'də:ɯta, kə je ɥ'čo:sjəx b'lə pər s'to:rjə 'xi:šjə 'to:kjə 'gə:ɯk s'to:rjə 'unta, 'tam 'də:ɯta s'pu:ət, pa se je še 'sam 'bək ɥst'ri:ələ. Za'tu:ə sə, 'mislijm, za'tu:ə je 'pəl pa p'rišla ɥ 'tistjə na'mən na're:ta ka'pə:la 'tu pər 'Qo:tɯ. 'Tu:ə je b'lə pa 'lɛ:ta 'ta:užnt de'we:ts'tu:ə š'tərɯd'wa:jst. 'Tak sə mjə pač s'ta:ršjə pə'wi:ədli.

Pripoveduje Milka Erjavc, 1944

B'lə je 'pə:znə ne'dəlskə ... je'sənskə ni'də:lə. 'Ma:ma mjə je 'rɛ:kla, da naj g'ram st'ri:cɯ pə'mo:gat 'so:dje pə'bi:ratjə, za'fə: kə sə 'mɛ:ljə 'wɛ:jkə 'so:dja. Sə 'mɛ:ljə 'to:kjə 'wəlkjə 'pu:ɯgrat, tam je b'lə pa 'wəlko dre'wi:əs, ɥse 'su:ərte, 'jo:bəke, g'ru:ške ... P'rə:j sma 'xi:laljə j'ži:nə 'ku:xatjə 'pa sɯ pa 'te: 'ja:s ət'p'ra:jwa se pa sɯ š'la x st'ri:cɯ. Ker so se peč 'baljə, da bo s'lo:bə w'reme, da 'nebojə 'mogljə ɥse 'so:dje 'kupe sp'ra:jtjə, smə pa pə'bi:əraljə 'kəj də 'samraka. 'Pol sɯ se pa ət'p'ra:jwa 'du:əmə. 'Tɛ:ta mjə je še 'rɛ:kla, naj pər 'ljix ət'to:nem, 'bəm pač tam ljə'žowa, 'ja:s sɯ pa 'rɛ:kla: »'Tu pa žjə ne 'sməm 'a:statjə, bjə 'ma:mə p'reweč skər'bɛ:wo.« 'Pa sɯ se pa ət'p'ra:jwa. 'Pə:t je me 'wə:dla 'ni:əmə 'tjstjə 'pu:ɯgrata, 'ni:əmə ... Ker je b'lə pa mag'lɛ:nə, je pa na'ɛ:nkrat prətjə 'min š'la 'e:na 'čərna pə's'ta:wa. 'Ja:s pa ɥp'ro:šam: »'Du:əj 'xə:djə?« 'Bowa se 'tak 'ni:sɯ 'ka:ga d'ru:ga kə pa s'lo:bjə člə'wɛ:ka al pa s'lo:be ž'wi:ne.

U'p'ro:šam pa 'bo:ram, 'du:əj je. Se 'nič 'ni: o'g'lo:sə, še 'e:nkrat 'bo:ram, k'də: je. 'Tista 'černa p'o'sta:wa se pa 'koj p'o'mika p'o'ti 'min. 'Ja:s pa 're:čem: »Či se 'ne o'g'lo:sjš, 'ze: te pa u'do:rj'm!« Kə sŋ 'mɛe:wa nə 'palçə. 'Biŋ je pa 'e:dŋ 'pu:əp, kə me je 'mo:lə 'ra:t 'wi:də, 'te: pa me je 'an p'rišə 'čo:katj. 'Tak da sŋ b'la še 'kər kə'ra:jžna, da sŋ sŋ u'pa:a 'tak 'wečər 'du:əmə 'so:ma 'it.

Qk'tə:bra je b'lə pač 'wəlko 'dɛe:la. Smə sp'ra:ulali 'rɛe:pə pa ku'ru:zo. Kə smə 'rɛe:pə sp'ra:ulali, je 'na:s pač 'we:č b'lə, smə se pa 'mi:ənəli, da 'bomə š'li 'wečər kam flincati, 'kɛ: se je flincawə. Pa smə se pa z'mi:ənəli, da 'bomə peč na 'pərwe'm kri'zi:ščy 'bomə 'kupe p'rišlj. Kə smə tam 'kup p'rišlj, smə pa 'reklj, da bŋ pa 'ki:əro za'pɛ:lj pə 'pə:tj, kə g're:mə. 'Te:j pa še 'ni: 'bowə 'ra:djja pa 'ne e'lɛ:ktrike. 'Ni:əgi sə pa 'mɛ:lj 'ra:djjo, tran'zi:stər na bate'ri:je. 'Tistj sə pa še 'ko:kə 'nəwə 'pɛe:smə 'čulj, sə pa se nau'či:lj, 'pa smə pa pə 'pə:ti g'ri:ədə za'pɛ:lj 'jə. Kə smə pa p'rišlj də 'tiste ... Kə smə pa p'rišlj də 'tiste 'xa:užŋge, tam kə sə flincali, smə pa 'čisto 'ti:xə b'lj, smə pa 'naj'pre: 'mo:lə o'ku:əwə 'waglə pəš'pe:gali, 'ko:k 'wɛ:jkj 'kup ku'ru:ze je pa čj je kaj žj 'wɛ:jkə flin'co:rjə, da 'nebŋ bowə 'tri:əba pre'də:u'gə nam flincati. 'Pa smə pa še 'bo:ralj, a bə le 'mu:zika 'tudj. 'Pa smə pa š'li, smə pa 'reklj: »Ze: pa g're:mə 'nətər, 'bomə 'xi:lali flincat, da 'bomə še pa 'laxkə 'ko:kə'ba:t zap'lɛsalj 'tudj, kə u'ju:tro bə pa 'tri:əba 'tudj u'stati pa d'ruč 'iti x d'ru:gemu 'pa:urj pə'mo:t ku'ru:zo sp'ra:ulat al pa 'rɛe:pə.« 'Pəl je pa, 'pa smə pa š'lj 'nət pa smə pəflincali. B'la je pa 'tut 'to:ka na'wo:da, čj je 'ki:əri 'na:šə 'wɛ:jkə ər'de:čɛx š'to:ro, je 'biŋ pa pə'nəŋŋ, se je pa x'wo:lə: »Ja:s 'mam pa žj 'tɛ:jkə ər'de:čɛx š'to:ro, 'ze: pa žj 'laxkə 'du:əmə g'ram.« 'Tiste pa nə'be:dŋ 'ni: 'ra:t 'wi:də, da bŋ 'ki:əri p're: 'du:əmə šə, p're: da je b'lə 'fe:rtix flincaja. 'Pa kə se je pa pəflincawə, sə pa p'rišlj x'lo:pcj s 'kašemi, da sə flince 'kupe sp'ra:jlj, 'dɛ:kɛ sə ku'ru:zo 'bɛk z'nə:sle, pa še 'mɛe:tlə sə pər'nɛe:sle, da sə 'kup pə'metle, da smə 'pale 'laxkə p'lɛ:sali. Gəspo'di:ja je pa pər'nɛe:sla 'ja:užŋ. Na'wo:dŋ je 'biŋ s'tu:əržŋ k'rux pa s'latkŋ 'mošt pa 'rɛe:zŋ 'mošt, pa še 'ko:ke 'da:re g'ru:ške sə pər'nɛslj, pəne'ko:t, 'tak da smə se 'fa:jn na'ja:užnali. 'Pa smə pa še, 'pa smə pa žj 'kuma 'čo:kali, da je p'rəšə 'ko:k muzi'kant, da bŋ nam zaš'pi:lə, bŋ 'ro:dj p'lɛ:sali. Kə sŋ pa še 'bəl m'lo:da 'bowa, pa 'ni:sŋ z'nowa še p'lɛ:sat, p'lɛ:sat bŋ pa 'ču:dŋ ... p'lɛ:saa bŋ pa 'ču:dŋ 'ro:da. 'Ma:, kə je pa muzi'kant za'čɛ:u š'pi:lat, sma pa z 'ma:jə sə'sə:lkə š'li 'unta za 'wagə, sma g'le:dli, 'kɛ: je 'boj 'ra:uŋ p'lac 'biŋ,

sma pa tam mid'wi:ə se u'či:əli p'l̥e:sati. 'Čo:sj sɔ pa še 'no:ji 'pu:əbi za'me:rkali, da 'sa:mj p'l̥e:šema. 'Te: sma se pa sk'rili. 'Tak da ... 'Pa sɔ pa p'l̥e:sali pɔne'ko:t dɔ 'tri:jix 'tudi pa dɔ š'tirjix ... 'Pa smɔ, 'pa se je nam pa ži 'du:əmo mu'di:əwɔ. 'Tam sj je 'tudi 'marsj'ki:əri 'na:šɔ 'de:kle, ne'wɛ:stɔ. 'Tudi 'ja:s sɔ 'mo:jga 'moža se'da:jniga na fl̥inca'ri:ji s'pɔo:znawa. 'Tak da je še 'koj 'lu:šnɔ b'lɔ na fl̥inca'ri:jex, 'ze: pa 'te:ga 'ni: 'we:č. 'Ni:majo 'ca:jta pa 'tut ma'ši:ne sɔ 'ži:ə, da ɥse ku'ru:zɔ o'flincajɔ. Pri're'di:mɔ pa še ɥ'so:ko 'l̥e:to na je'senskes d'ne:wex, da še 'mo:lɔ pɔ'ko:žemo 'ze:, ko smɔ ži sta're:jsj, m'lo:djm, 'kak smɔ 'čo:sj fl̥incali.

Pripoveduje Marjeta Lesjak, 1948

U'čo:sj sɔ pa 'ri:əs b'li 'xu:dj 'ca:jti. 'Ni: b'lɔ 'cɛ:st pa 'nič 'kaj. Či sɔ o'troci bɔ'l̥e:nj b'li, sj 'moɔo peč 'koj 'nešt jix 'dɔ:uta. Pa sj 'fɛ:jst 'gər o'b'li:əkɔ, pa je pa še 'boj 'teškɔ b'lɔ za 'neštj. 'Naj'bol 'teškɔ je b'lɔ, či je zas'po:lɔ. 'Te: je b'lɔ 'šale 'teškɔ za 'nošiti! U'čo:sj sj 'ka:ga 'tru:cɔ, da tj je pɔ'ma:ɥ. Dər'go:č 'no:slj smɔ pa ɥ'se na 'Mu:to pa Wu:z'ni:cɔ. 'To sɔ b'li 'baj 'xu:dj 'ca:jti, 'ni: b'lɔ 'a:utɔna pa 'nič 'kaj. Pa či sj bɔ'l̥e:n g'ro:to, 'ni:smɔ 'mɛ:l̥j tele'fɔ:na, sj 'mo: 'it 'ta: na ka'ra:ɥlɔ, da sj pɔk'lico, da sɔ g'ra:njčari k'l̥icali.

B'lɔ je 'ta:užnt de'wets'tu:ə enan'sɛ:ndeseti:ga 'l̥e:ta, ko sɔ b'la nɔ'se:ča. 'To je b'lɔ na 'božič, sma š'lj z 'omɔ pɔ'na:čncj. Sma ɥ'zɛ:l̥j petro'l̥e:jko pa sma š'lj 'pɛ:š 'dɔ:uta. P'ri:dema b'lizu s'pu:ədne 'Mu:te. 'Tam sɔ 'tak 'po:dla pa x'wa:la 'boɔy 'ni: b'lɔ 'nič 'kaj na'rɔ:be. Pa še 'mo:j 'fo:tər je 'biɥ g'li:x 'te: ɥ'doɥ, sɔ mu 'ne:sla pɔ'ticɔ. Sɔ 'mo:gl̥a še 'dɔ:uɔo, 'dɔ:uɔo k'l̥ɔ:kat, da se je pɔ'noči z'bu:dɔ. 'Pal sma pa š'lj 'lepɔ 'du:əmo s 'tistɔ petro'l̥e:jko. 'To je b'lɔ 'to:ko doži'wetje, ko smɔ 'pɛ:š š'lj 'dɔ:uta pa še na'za:j. 'Kak 'dɔ:uɔo smɔ 'kaj 'xɔ:dlj? Nɔ 'u:rɔ pa 'pɔ: ži. Pa 'zo:t 'gɛsa je b'lɔ pa še 'da:ɥno 'boj 'da:ɥč pa 'boj 'tərdɔ za 'it, ko je b'lɔ s'tərmɔ. Kaj 'to:kiga! 'Bu:əx 'wi:ə, a 'bojɔ še ka'do: 'to:kj 'ca:jti p'rišlj na'za:j.

'Čo:sj smɔ ɥ'se 'pɛ:š 'xɔ:dlj na 'ru:əmaje, pa sɔ 'tudi 'ja:s pɔ'do:la se 'ta:, na slo'wɛnskemu An'to:nu. U'ju:tro o'pɛ:tix sɔ ɥ'sto:la pa š'la o'du:əma 'dɔ:uta na 'Mu:to, 'pal pa 'gər na Wuze'ni:cɔ. B'la sɔ 'tut nɔ'se:ča. Kɔ p'ri:dem 'ta: ... Wɛ'da, 'čo:sj 'da:ma 'ni:smɔ p're: 'kaj 'je:dlj, pa 'ne fru:əškali. P'ri:dem 'ta:, pa sɔ š'la x s'pu:əwedj. 'Tam mj je pa s'lo:bɔ g'ro:tawɔ, 'tak da je 'mo:gl̥o 'pal

gɔs'pu:ət župnik p'rit, pa da sɔ me tʃa: (KNJIŽNO) ɯ 'forf pe'lo:l̥i. 'Tam sɯ 'mo:ɔ 'černe 'ka:we (KNJIŽNO) 'du:əbla, 'pale sɯ pa p'rišla x 'se:b̥i.

ɯ 'Radlax smɔ sta'nu:wali, p'rauzap'rau na 'Guern̥i 'Wi:žngi. Sɯ b'la s'to:ra 'tak ne 'pe:t 'li:ət. 'Tam smɔ 'nətra nem m'li:nu, 'pɔ:ɯ je b'lɔ stanɔ'wa:nje (KNJIŽNO), 'pɔ: je pa k'met 'me:ɯ m'lin pa je 'mle:ɯ. 'An je ɯ'so:kɔ su'boo:tɔ 'wečər 'tak 'poo:znɔ 'mle:ɯ, pa 'koj 'mle:ɯ je, kɔ b̥i 'la:xkɔ čre:s 'ke:dn̥ 'mle:ɯ. 'Pal pa se 'da:rɔ s'pɔmn̥im, je b'lɔ 'tak, 'li:əp 'dɛn je 'biɯ. Pa p'ri:de 'e:na 'ženska 'gəta s 'ce:ste, je pa 'ma:ja 'ɔma še ži'we:wa, je 're:kla: »Ex, 'nem 'xɔ:dla 'u:nta, 'bɔ 'tak 'usa p'rišla.« Pa gre: 'ni:əmɔ m'li:na 'gərta, 'pa pa 'gərta za m'lin gre:, 'tam je pa 'pa 'tak z'ru:əštawɔ, 'tiste 'ženske pa 'ni: b'lɔ 'we:č 'widet. 'Kam se je 'kaj 'tista 'žɛ:nka 'do:la? 'Pala sma pa za'čɛ:l̥i štu'di:ərat, g'wi:šnɔ da je 'tist̥i 'wəržex, kɔ je 'tət̥i 'mɔšk̥i z'mi:ərom ɯ'so:kɔ su'boo:tɔ 'wečər 'mle:ɯ.

ɔt 'tam smɔ 'pal pa š'l̥i na 'Mu:tɔ. 'Tam sɯ za'čɛ:la ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:d̥it̥i. 'Pal kɔ sɯ pa 'že ... Na s'wa:je sma š'la, sma š'la P'ri:əstan̥kɯ sta'nu:wat. 'Tam sma b'la d'wi:ə 'lɛ:ti na stanɔ'wɔo:jɯ. Enan'sɛ:ndesetəga sma pa p'rišla 'gəsa na 'tətɔ kme'ti:jo. 'O:, je b'lɔ 'teškɔ za'četka, kɔ 'ni:sɯ b'la 'wɔo:jena k'mɛč̥k̥iga 'dɛ:la, 'ne k'ra:we m'le:st̥i, 'nič kaj. ɯ'se s̥i se 'mɔgɔ na'uč̥it, 'so:mɔ z 'dɔbrɔ 'wɔ:lɔ je pa ɯ'se š'lɔ. Še 'da:rɔ 'wi:əm, kɔ me je 'an u'či:ɯ, 'kak 'mərm 'a:rat. 'Kɛ:jkɔk'rat je 'šɔɯ p'lux na'za:j pa d'ruč nap'rɛ:j, 'tak da s̥i 'me:ɯ 'čistɔ p'la:we kɔ'lɛ:ne pa 'nɔge, pa ɯ'sɛ:ga s̥i se nau'či:ɯ. 'Tak da ... z 'dɔbrɔ 'wɔ:lɔ je ɯ'se š'lɔ.

Pa 'tɯd̥i w 'A:ɯstrijo sɯ 'xɔ:dla d'wo:nest 'li:ət 'dɛ:lat. B'lɔ je g'li:x de'we:deset̥iga 'lɛ:ta, ɯ'ju:trɔ smɔ š'le na 'šixt tak kɔ ɯ'so:kɔ'ba:t. 'Pɔ: š'ti:r̥jix sɯ ɯ'sto:la, ɯ š'to:l̥i pɔ'ri:xtaa, ɔp 'šɛst̥ix s̥i 'mɔ: 'bit ž̥i na 'mɛ:ji. 'Te: je pa b'la g'li:x 'təta 'wɔ:jska za Slɔ'wɛ:n̥jɔ. G're:mɔ 'nətər na 'šixt, 'di:əlale smɔ 'nətre ɯ 'Dajčlanc'be:rgɯ. 'Pa pa 'wečər, kɔ 'pe:t̥ix gre:mɔ 'du:əmɔ, 'tu 'usa ɔt Ajb̥js'wɔ:l̥da, 'tam je n̥i 'to:k t'ra:ɯnik 'biɯ, pa 'dɔ:ɯ pərli'ti:jo, ne 'pe:t al š'i:əst xeli'kɔptərɔ je b'lɔ. 'Məbe smɔ 'te:j̥k ɯ'stro:šle, smɔ 'misle, da je 'ko:k na'pa:t, pa smɔ 'misle 'koj s'ri:ət 'ce:ste 'a:ɯtɔne 'sukat̥i, 'tak da 'ni:smɔ 'wi:ədle, kam 'te: naj gre:mɔ. 'Pa sɔ pa d'ru:gi 'lid̥i 'koj nap'rɛ: 'wɔ:z̥li, pa smɔ 'misle, 'te: pa ž̥i 'ni: 'ekstra 'kaj. Smɔ 'misle, da je 'pər 'na:s 'wɔ:jska 'ž̥i, sɔ pa le 'mɛ:l̥i 'an̥i

'wa:je. 'No, 'te: smo 'pa pa 'laxko š'le nap're:. 'To je b'lō pa 'tak ... 'Kę:jko'rat 'tam 'ni:əmo 'pę:lemo, se s'pōmnim pa se 'začnem s'mę:jat, da je 'kaj 'to:kiga 'moglo 'biti.

Pripoveduje Edvard Lesjak, 1940

'Ko:j bi pō'we:dō ođ nex s'to:rex 'ca:jto? 'Kō:de smō p'rę:šali pa 'so:dje pō'bi:erali. Se'wəda, 'tū je b'lō za 'na:s o'trōke na'po:rno 'dę:lo. 'Mogli smō, 'mę:li smō 'wəlko 'so:dja za pōb'rat, p'rę:šali smō pa ū'se 'ročno. 'Tjste ka'maje smō 'gō:nəli, 'tak 'wi:əte, 'ročno, 'tərdō je š'lō, 'tak da, da je 'tę:klō, 'ta da sō se 'ne, 'kak bi se še iz'ra:zo dər'go:či ... š'wicali pō dō'mo:čem, a 'ne, 'fę:jst. 'Mošta je b'lō 'dostj, 'pit ga pa 'ni:smō s'mę:li, 'kō je b'la k'li:ət we'či:noma za'perta. 'Jo:, 'kō:de je pa 'ę:nkrat 'bowo! Smō pa 'mę:li g'nu:əj'wo:žō, sma pa z b'ra:tū se ... naštu'di:ərawa, 'kō:de bi mid'wo: dō 'mošta p'rjšla. 'Jo:, je 'rę:kō: »Wi:əš 'ko:j 'ti:, 'tam z'gu:ər je na 'lukna.« Kō smō ū'čo:sj 'rę:pō 'dō:uta spr'a:ulali ū k'li:ət. 'Tam sma pa 'tisto p'ropret, kō je b'lo 'nət za'fu:lanō, sma 'wu:n, pa 'pi:skər, pa 'e:dŋ je 'mogō 'nətər 'it, 'e:dŋ je 'mogō pa na st'ra:žj s'tat, pō dō'mo:čem, da 'nebi pre'xitro p'rjšō 'tisti 'nezaže'len, a 'ne? 'Pal sma 'mošta 'du:əbla pa 'bek s'kri:əwa 'tam. 'Pōo:, je 'no:ma 'pa:saō, 'pa sma 'baj 'bo:saa 'tisti g'nu:əj. 'U:, je b'lō 'fa:jn.

'Jo:, 'wam še pō'we:dō, 'tam kō sŋ p'rę:j 'rę:kō, 'kak smō p'rę:šali pa pō'bi:erali 'so:dje, se je pa 'nam 'ę:nkrat 'tak zgo'di:əwo, smō nab'rali 'pu:nō k'ri:pō 'jo:bok, 'pa pa 'pę:lali 'mo:ō ū k'lonc, 'wəda z 'wōlemj. Je pa 'z:odj na k'ri:pj 'tjsta stra'ni:ca 'wu:n, je 'wu:n pō'ti:snalo, 'japke sō ū'se š'le 'nətər ū b'la:tō (KNJIŽNO), d'rek, bi 'rę:kō pō da'mo:čem, a 'ne? 'Pa smō 'mogli pa 'gər 'zo:t na'bo:sat pa 'da:ma ūse 'lępō 'dō: sp'rat, p'rę: da smō d'ruč 'laxko p'rę:šali. 'Jo:, 'tak je b'lō o'ku:o 'tətjga p'rę:šaja.

Čj pa še pō'wem ođ 'ko:kex d'ru:gex 'ca:jto, 'kō:de je 'nam b'lō tu 'gəra 'pər 'mę:jj, 'cę:st 'ni: b'lō, p'lu:ženō 'tudj 'nič, kō peč, 'no, al pa bi 'rę:kō, 'kak pa ... 'Ne tele'fo:na, 'ne e'lęktriķe, o'troči pa bō'le:nj. 'Kō:de 'či:əš o'tra:ka spr'a:jt dō ... abu'la:nte a pa dō 'dō:xtəra? Je pa 'biŋ pri'me:r, kō sma 'e:njga 'pu:əba 'nę:sla zə sōsę:dō, je p'rjšō 'tru:cat: »'Ti:, a 'boš pō'ma:ŋ?« 'Pōo:, 'so:ma 'ni:sma 'ma:wa 'it, 'tę:jko je b'lō s'nę:ga, 'kō:de 'bōma pa še 'tak za'wi:tjga pō'zi:...,

'nətər ɯ 'to:kem 'wɛ:jkem s'nɛgɯ, za'wi:tɪga 'pu:əba, 'kɔ:ce č'ri:əs, 'kɔ:de 'boš pa 'nɛ:so? 'Jo:, 'wəda, 'mərəš pər'nɛst 'dɔ:ɯta ... 'Pal sma pa pɔ g'ra:nɪčarskɪ s'tazdɪ 'mɔgla 'it dɔ 'Radl'po:sa, da sma 'tam 'te: pər'nɛ:sla 'tam, da je 'unɪ, 'tak 'či: x'te:ɯ p'ra:ɯ k'li:cat de'žurnɪga a pa re'si:lnɪga. 'No, 'pal 'te: sɔ x'wa:la boɣɯ 'dər z'mi:ənəlɪ se, da sɔ ga ɔtpe'lo:lɪ nap'rɛ:j. 'Tistɪ 'pu:əba 'či: pre'žiweɯ, je 'biɯ nə 'tɛ:jkɔ bo'lɛ:n, 'tɛ:jkɔ prex'laj... rɔ'diɯ se, da je 'pal u'mərɯ 'čes 'nɛ:kaj (KNJIŽNO) 'ca:jta.

Da pɔ'wɛm še 'e:nɔ 'to:kɔ za'dɛ:wɔ, 'kɔ:de smo 'čo:sɪ 'pɔ:tərxwalɪ. Smɔ pa 'kup zb'ralɪ se 'tu 'gɛra, 'wəda, 'ko:j sɪ pa, pa 'či:smo sɪ 'mɛ:lɪ 'ka:j 'začɯt. 'Wɛčər smɔ b'lɪ, na'mɛstɔ bɪ š'lɪ 'lɛ:žet, je 'na:s pa zasər'bɛ:lo, pa smɔ se z'mi:ənəlɪ, pa g're:mɔ 'pɔ:tərxwat, tak'le: 'e:nɛx 'pa:r 'kup, 'pa smɔ pa š'lɪ 'e:nemɯ sɔ'sɛ:du a pa 'mo:lɔ 'boɫ 'da:ɯč. 'Tam smɔ pa 'wi:dlɪ p'lux na 'ni:wɪ, 'wəda, 'na:s je b'lo 'dɔstɪ, je 'e:dɯ 'rɛ:kɔ: »'Wi:əš ko:j 'ti:, g're:mɔ, pa ne 'pa:r b'ro:st 'cu:ə 'za:rjɪmɔ, naj g'rejɔ 'ju:tra 'cu:ə nas'jet 'mo:ɔ 'žita.« 'Anɪ sɔ te s'wa:je žɪ 'tak zas'jalɪ pa zaw'lo:člɪ. 'Wɪda, 'pu:əbɪ 'nətər, ma'do:na, tu je p'lux 'tak 'šɔɯ, 'boɫ kɔ bɪ s 'kujemɪ a'ra:ɯ! 'Pa smɔ se sme'jo:lɪ, smɔ še d'wi:ə b'ro:zdi 'cu:ə na're:dlɪ, smɔ 'rɛklɪ: »'Tak, 'dɔstɪ 'mo:jɔ.« 'Wəda, 'tistɪ 'dɛ:da pər 'tistɪ 'xi:šɪ je 'wi:dɔ d'ru:gi 'dɛ:n, da je za'ro:nɔ, je 'rɛ:kɔ: »Pɔo:, 'ti:, a 'wi:əš 'ko:j, 'ti:, 'wa:le zap're'žɪma! 'Gɛra je za'ro:nɔ, bo'ma 'ma:a 'nətər ɯs'jet, 'ko pa 'či:əma 'tak, 'e:n je pɔ'nɔčɪ 'cu:ə za'ra:ɯ. Pɔo:, 'ki:ərɪ bɪ le 'biɯ?«

'Ze:m pa še nɪ pri'me:r pɔ'we:dɔ, 'kɔ:de smɔ 'čo:sɪ flincat š'lɪ. 'Wɪda, 'ja:s sɯ pa 'mɛ:ɯ nɪ 'kanc xar'mɔ:nɪk, 'pa sɯ pa 'šɔɯ st'rica 'bo:rat, čɪ bo 'šɔɯ 'se:bo. Je 'rɛ:kɔ: »Pɔo:, 'ti:, g're:ma!ě Sma pa š'la 'tam na Jer'nɛ:j, š'pi:lat pɔ da'mo:čem, a 'ne? 'Jo:, flin'co:rjɔ je še 'koj 'wɛ:jkɔ 'bowɔ, 'mi:ja sma 'tak 'naj'boɫ 'pɔɯ'nɔčɪ p'rišla. Je 'rɛ:kɔ: »'No:ma se 'če mu'di:« »Pɔo:, pra:ɯ.« 'Pa sma 'ta: p'rišla, 'koj najp'rɛ: 'nətər ɯ ku'xi:jɔ, 'mɛxe pa trɔm'pɛ:tɔ sma 'bɛk sk'ri:əwa. 'Tista gɔspɔ'di:ja je 'rɛ:kla: »'Kum pa 'či:əmɔ sk'rit dru'gam, kɔ pa 'nətər ɯ k'ru:šnɔ 'pi:əč?« »Pɔo:, 'tam je 'naj'boɫ sk'ri:tɔ.« 'Wəda, 'pal sɔ 'rɛklɪ: »'Kɔ:de pa 'te: 'či:ste 'mɔglɪ 'dɔbɪt 'ko:kɪga, da bɪ 'mo:ɔ zaš'pi:lɔ?« 'Mija sma se pa še 'mo:ɔ 'no:rca 'di:əlawa. Je 'rɛ:kla gɔspɔ'di:ja: »'Bɔmɔ 'mɔglɪ pa zado'wɔ:lnɪ 'bit 'tak, 'kak je. 'Fɛ:rtɪx ɔflincat, 'pal 'bɔmɔ pa 'wi:dlɪ, 'kɔ:de 'bo:. Mɔ'gɔ:če 'bo pa še p'rɛšɔ.« 'Pɔo:, 'mi:ja sma 'pala pa žɪ 'pər ku'xi:ji 'wu:n, pa na 'lɔ:pɪ, pa 'nətər.

'Poo:, sɔ b'li 'ma:xtik. 'Wida, zaš'pi:lama 'e:nɔ, 'pal se pa 'e:dɯ pɔ'ja:wɔ, je 'pær'nɛe:sɔ 'pi:tɨ 'nətra ɯ 'ko:xli, 'mošta pa 'cɔ:klɔ z'ra:ɯnɔ, 'pa je pa 'tistɨ 'mošt 'u:n s 'ko:xle 'nətər ɯ 'cɔ:klɔ 'li:ɯ, 'pa sɔ 'moɣli pa 'u:n s 'tiste 'cɔ:kle 'pit. 'Wəda, 'e:nɨ sɔ, 'e:nɨ 'ni:sɔ. 'Poo:, tɯ je 'to:k 'šɔɯ 'biɯ, 'tak ... 'Pa sɔ š'li, sɔ 'duri 'dɔ: za'pərli, 'to:kɔ so 'di:əlali. U'čo:sɨ še 'lu:šnɔ 'bowɔ, 'wida, saj 'ni: 'bowɔ 'tak, pač za 'xɛc 'mo:ɔ. 'Pa smɔ pa 'unta ɯ ku'xi:jɔ 'moɣli 'it nɔ 'micnɔ, je 'e:dɯ 'rɛe:kɔ: »'Zuna pa wɨ'či:ərjɔ 'ku:xajɔ.« Sɔ se 'zuna t'ri:ji z'b'ralɨ, sɔ 'to:k 'wəlek s'winski 'pi:skər 'gər na špɔ'je:rt pɔs'ta:jlɨ pa ta'li:ərje 'cu:ə pa s'ku:xali s'winski župɔ. 'Poo:, 'tistɨ st'ric je 'rɛe:kɔ: »'Ze: pa 'xitrɔ 'ji:əst, 'pal pa g're:mɔ 'du:əmɔ.« 'Wida, je 'tut 'koj 'tɛ:jko, da sɔ 'tiste ta'li:ərje 'mo:lɔ na'po:calɨ, 'kak bɨ 'rɛe:kɔ, 'ji:ədɔ 'tak 'ni: nə'be:dɯ. Pač 'tak je b'lɔ, kɔ 'ni:sɔ 'mɛ:li 'kaj 'začnt, pa še 'lu:šnɔ je 'bowɔ.

'Ze: 'mərɱ še pɔ'we:t, 'kɔde sma s st'ricɯ 'du:əmɔ š'la. 'Wəda, sma b'la pa žɨ pi'jɔ:na, ɔt flinca'ri:je, 'pa pa p'ri:dema x sɔ'sɛ:dɯ 'ba:jti, 'tam je pa 'lu:č gɔ'rɛe:wa. 'Pal sɯ pa 'bo:rɔ: »'Ko pa 'te: pɔ'mi:ənɨ 'təta 'lu:č?« Je 'rɛe:kɔ: »'Tu je ɯ'čo:sɨ st'rɔo:šlɔ.« »'Te:, a st'rɔo:šɨ?« 'Pa 'ja:s sɯ 'rɛe:kɔ: »'Ko pa 'te: pɔ'mi:ənɨ, a sɔ 'lidɨ 'nət?« »'Ne, 'či: li'di: 'nətra, st'rɔo:šɨ 'tu.« 'Poo:, 'ja:s sɯ 'koj s'kočɔ na 'guə:rn k're:. 'Ni:sɯ wər'je:ɯ, a je 'ri:əs al se zaje'ba:wa al pa da mɔ'gɔ:če 'ki:ərɨ 'mo: 'ko:kɔ 'lu:bicɔ 'nətra pa 'ko:kɔ pat'ri:əlampɔ pa s'wi:ətɨ. 'A:, je 'rɛe:kɔ:, 'kɛ:jko'krat sɯ 'ja:s 'tu pres'pa:ɯ, mɨ še 'ko:r'kaj 'ni: na're:dɔ 'tistɨ, kɔ pra:jijɔ, da st'rɔo:šɨ. 'Poo: sma š'la pa 'du:əmɔ 'bɛk, je 'rɛe:kɔ: »'Ja:s sɯ 'tɛ:jko'krat 'ni:əmɔ 'šɔɯ pa ɯ'so:kɔ'krat je 'lu:č. 'Te: pa žɨ st'rɔo:šɨ.« 'Pal sɯ pa wər'je:ɯ.

Pripoveduje Kristina Ledinek, 1930

'Ja:s 'bɔm pɔ'wi:ədla, 'kak smɔ ži'wɛ:li ɯ'čo:sɨx. 'Mɔ:j 'ača pa 'ma:ma sta b'la 'ɔbad'wo: 'pa:ɯərska. 'Ma:ma je b'la La'di:nəkwa 'či:ra, 'ača je 'biɯ pa 'E:ratɔɯ 'sin. 'Pal bɨ 'moɣɔ pa 'ača 'met 'E:ratwɔ 'xa:ɯžɯgɔ, mɯ je pa 'ma:ma ɯ'mərla, 'ača se je pa še 'ɛ:ɲkrat ɔ'ženɔ. 'Pal je 'moɣɔ pa 'mɔ:j 'oče 'it. 'Pal smɔ pa š'li s'pɛt x La'di:nɨkɯ 'zo:t, smɔ 'tam b'li 'an 'ca:jt, 'pal smɔ pa še pa še 'ɛ:ɲkrat š'li x 'E:ratɯ. 'Tam 'tut 'či:, s'pɛt 'ni:smɔ 'moɣli 'bit, smɔ š'li pa s'pɛt 'zo:t x La'di:nɨkɯ. 'Pal smɔ pa 'tak 'wɔ:ndralɨ 'tu pɔ Jer'nɛ:jɯ. 'E:ɲkrat smɔ š'li ɯ La'pɔ:ɯɲkwɔ 'ba:jtɔ, pa s'pa: pər 'Faštenəwɨ 'ba:jti smɔ 'tudɨ 'bilɨ. Pre'žiwlaɨ

smo se pa 'tak zə 'si:ətwo, da smo sɨ nap'ra:ɯlali 'si:ətwo ɔ'kulo, 'e:ŋkrat pər 'e:nem 'pa:ɯru, 'e:ŋkrat pər d'ru:gem, 'e:ŋkrat pər t'rɛtkem. 'Mɛ:li smo pa 'naj'we:č pər Preg'la:wɨ, pər Rabər'ni:kɨ, pər 'Xe:rkɨ. Pər 'e:nem smo sa'di:li tər'ki:jɔ, pər d'ru:gem 'rɛ:po, pər t'rɛtkem smo s'jalɨ ži:tɔ pa 'tak. 'Tiste smo 'mɔli peč ɯ'se 'dɔ: zas'lu:žɨt zə 'šixtemɨ. Pa sɨ 'mogo pa 'iti, ɯ'ju:trɔ sɨ 'mogo pa 'koj 'bərš ɯ'stat pa 'it na 'šixt. 'Či: 'ni:sɨ 'biɯ ɔp 'sɛdmɨx na 'ni:wɨ, te je b'lɔ ži s'ram pa 'tut 'pa:ɯru 'ni: b'lɔ pɔ'fu:rmɨ. Pa 'tak je b'lɔ ɯ'so:k 'da:n nap'rɛ:. Pa smo z we'sɛljɔm ɯ'stali pa š'li na 'šixt, pa 'wečər smo 'tut š'li zadɔ'wɔ:lnɨ 'du:əmɔ. 'Ze: sɔ pač 'lidɨ 'bɔl 'xɛ:rawɨ, pač 'ni: 'we:č 'tɛ:jko wi'si:əlɨga, kɔ je b'lɔ pa 'čo:sɨ. Kɔ smo 'du:əmɔ š'le m'lɔ:de 'puže, smo sɨ še g'ri:əde za'pɛe:le, 'pal pa š'le ɯ'so:ka na s'wɔ:j k're:. ɯ'ju:trɔ smo 'mogle pa s'pɛt ɯ'stat pa s'pɛt 'it na 'šixt. 'Tak je b'lɔ 'ci:əlɔ 'lɛe:tɔ pɔ 'mo:lex.

'Pale snɨ se pa 'ja:s ɔ'žɛ:nəla na Bil'dɔo:nərwo 'xa:ɯžŋgo. 'Tu snɨ 'ma:a pa 'tut 'fɛ:jst 'dɛe:lat, je b'lɔ pač ɯ'se na 'rakɔ t'ri:əba 'dɛe:lat. S'jalɨ smo 'wɛ:jko, 'ko:ga t'raktɛra a pa 'ka:j še 'tistɨ 'ca:jt 'ni:smɔ pɔz'no:li, smo pač 'mɔli ɯ'se z 'wɔlemi, z 'wɔlemi sɨ z'wɔ:zli 'du:əmɔ, 'tiste, 'ko:j smo pər'di:əlali, pa 'sɛnɔ pa ɯ'se stwa'ri:, 'ko:j smo 'nuncali, d'ru:we pa ɯ'se, 'ko:j je b'lɔ t'ri:əba. 'Tak da sɔ 'bilɨ ɯ'čo:sɨx 'wɔli 'tak š'wicnɨ, da je 'ko:j 'tɛe:klɔ pɔ 'jɨx. 'Pa smo pa še 'wɔdɔ g'rɛ:li, da smo 'wa:le napɔ'ji:li s 'toplɔ 'wɔdɔ, da se 'ni:sɔ prexla'di:li.

B'li smo pa š'ti:rɨ ɔ'trɔ:cɨ, 'ja:s snɨ se ɔ'žɛ:nua x Bil'dɔo:nərɯ, 'sɛe:stra x 'Lisnɨku, b'ra:t x 'Pɛe:rnatɯ, 'e:dŋ je pa ɔ'sta:ɯ 'da:ma. Š'li smo pa ɯ'si z we'sɛljɛm ɯ'so:k na s'wɔ:j k're:, kɔ smo sɨ, ɯ'so:k sɨ je ž'e:le:ɯ s'wɔ:j 'du:əm, kɔ ga p'rɛ: 'ni:smɔ 'mɛ:li. Pa 'tudɨ 'ma:ma pa 'ača sta sɨ še na'zo:dno s'puwaa 'ba:jtɔ. 'Naj'we:č je 'ji:əma pɔ'ma:ɯ b'ra:t 'Pe:pi. 'Tak da smo 'ze: na'zo:dne b'li pa še ɯ'si zadɔ'wɔ:lnɨ pa wi'si:əlɨ, kɔ smo 'mɛ:li ɯ'so:k s'wɔ:j 'du:əm.

'Ze: snɨ pa ži s'to:ra 'petŋ'sɛ:ndesɛt 'li:ət. 'Mo:mɔ pa ži m'lɔ:de 'pa:ɯre 'zo:dɨ, pa snɨ jɨm še 'tut pɔ'mo:gala, dik'ler snɨ 'mogla, 'naj'we:č še, da snɨ jɨm ɔ'tra:ke pɔ'mowa 'gər sp'ra:jt pa 'tak nap'rɛ:j. 'Ze pa ži'wi:mɔ tɨ m'lɔ:dɨ pɔ s'wojem, 'mi:ja z 'možɯ pa 'tudɨ za 'se:be. 'O'tra:ke pa še g'lix 'tak 'o:xtam jɨm pa g'le:dam 'na:je. Pa 'tak, 'tak da sma, 'no, 'naj'bɔl s're:čna sma pa, da sma še 'kɛ:jko 'tɛ:jko pər zd'ra:ɯju. Pa 'tudɨ 'midwa 'mo:ma 'pe:t ɔ'tru:ək pa 'ɔ:sɔm

u'nuko ži pa d'wo: p'ra:u'nuka. 'Təte je 'no:ma 'tudi 'wɛ:jkɔ we'sɛlje, da 'no:ji še 'ro:dji p'ri:dejo ɔ'biskat pa da 'ni:sma 'tak 'so:ma z'mi:ərom.

Pripoveduje Viktor Valtl, 1940

'Ja:s bi peč pɔ'we:deu, 'kak je u'čo:sjx se gɔ'di:əwɔ, kɔ smɔ 'tak 'xɔ:dli ɔ'kulo 'pa:urom pɔ'mo:gati s'tɛla'ra:jo 'dɛ:lat. 'Pal si peč, 'kɛ: se je p'rišlɔ s'kup, sɔ za'čɛ:lji 'sɛ:katji s 'tistemji p'si:cemji in ... 'Pal sɔ peč 'təte djk'le:te ɔ'kulo, 'le:, či sɔ m'lo:dji 'bilji, 'e:dni sɔ s'to:rji b'li, sɔ peč, kɔ sɔ 'wi:ədlji, da se je 'tam s'tɛla'ra:ja 'di:əlawa, sɔ djk'le:te p'ri:ədji 'to:ke 'bo:bɔnce 'nətər 'kup na'we:zale pa 'firtux 'gər, pa 'gər, 'pal sɔ pa pɔs'ta:jlji p'ri:ədji, 'tak kɔ bi s'towa. Peč 'ki:ərji je s're:čo 'me:u, da je 'tam 'cu:ə na'leteu, 'pal sɔ se pa ɔs'ta:lji (KNJIŽNO), kɔ sɔ 'tam 'si:əkali, u'si sɔ se sme'jo:lji. 'Pal pa 'tiste 'tut, kɔ 'e:nji sɔ 'we:zali 'to:ke 'buntare 'kup, da sɔ 'pale 'laxkɔ 'fa:jn, kɔ sɔ na 'rakɔ se'ko:lji 'da:ma s'tɛ:lɔ za ž'wi:nɔ, je 'bowɔ 'fa:jn 'kup z'lɔ:ženɔ pa z'we:zanɔ, 'tak da si 'tistɔ 'buntarɔ u'za:u pa 'tak 'dɔ:uɔ 'sɛ:kɔ, da je z'ma:jkaa. Pa kɔ sɔ 'du:əmo 'wɔ:zli 'furmanji, sɔ 'tudi 'furmanom 'pale 'nətər pɔd ž'lɔ:fe 'tistɔ 'bo:bɔcɔ, kɔ sɔ p're: pər'raxlali, je 'ni:əx 'tudi 'du:əmo pər'pɛlɔ. 'Pal sɔ se pa, 'tiste, kɔ sɔ 'wi:ədlji, 'ki:əremu je 'nətər pərax'lo:lji, sɔ se mu peč sme'jo:lji, 'tɛ:jkɔ da je, s'mi:əxa je b'lɔ.

'Jo:, pa še pɔ'zo:bɔ snɔ pɔ'we:t, 'rečimɔ 'wɛčər, kɔ je 'fa:jrant 'biu ži pa kɔ je wi'či:ərja b'la, sɔ ... je u'so:k 'du:əbɔ s'woj 'pu:šl. Na'wo:dnɔ sɔ pa še 'tak na're:dli, da 'e:dɔ 'pu:šl je 'maj 'biu, 'kɛ:jkɔ je se'ko:čo b'lɔ, 'tak da ... Sɔ peč 'nətre u k'ro:pe a pa pɔ'ti:ce 'nətər 'mɛ:lji z'mi:əšanɔ 'tiste 'pu:šlne, peč 'e:dɔ je peč z'mi:ərom 'u:n 'a:stɔ, 'tɛ:jkɔ da je, 'so:mɔ zate'dɛ:lji, da je s'mi:əx 'biu. Sɔ peč 'tak 'xi:lali, u'so:k je 'we:dɔ, da 'pu:šl 'bɔ, sɔ 'nətre me'to:lji 'tiste k'ro:pe pa ka'pɔ:lji, da je 'koj 'tak 'fərčewɔ ɔ'kulo. 'Ze:, sɔ peč 'tistemu sme'jo:lji se, 'ki:ərji je bres 'pu:šlna 'a:stɔ.

'No, kɔ snɔ ži p'ra:jo, kɔ sɔ 'furmanom 'nətər pərax'lo:lji pa kɔ je 'wɛčər wi'či:ərja 'bowa, da ... Da sɔ še dik'le:te b'le pa da se je še 'ko:k muzi'kant z'na:šɔ 'kɛ:, 'pa se je pa špi:lawɔ se pa p'lɛ:sawɔ, 'tak da je z'mi:ərom še we'sɛlje b'lɔ, 'kum 'it. Kɔ je pa 'tam, kɔ sɔ š'li 'du:əmo, pa si ži x d'ru:gemu

'šou 'pale d'ru:gi 'da:n 'tudj s'te:lə nap'raulatj. Pa 'tak se je pə 'ci:əu 'kɛ:dn̩
'kup 'dəržewə se.

'Kak bi 'začeu? 'Tak kə smə u'jesn̩ s'te:lə nap'ra:ulalj, peč 'dɔ: 'pu:calj smə
we'či:noma 'po:šnikɛ, da smə 'tiste 'ja:uše 'dɔ 'si:əkəlj, 'pal pa ... 'təte 'bowə.
Pə'lɛ:tj je pa g'li:x 'tak b'lə 'tudj, smə š'lj 'kositj, je 'bowə pə 'petnest dɔ
d'wa:jst 'kascə pəne'kɔ:t, pəne'kɔ:t pa 'maj. 'Pa pa kə se je kə'si:əwə, smə š'lj
'kositj žj u'čo:six u'ju:trə. Op t'ri:jix s̩j ɔd 'du:əma 'šou pa da s̩j x 'tistemu
p'rišo. 'Ro:dj 'tut 'ni:sə 'wi:dlj, peč 'ki:ərj je 'šou 'kosit, da bi g'li:x 'cəu t̩j 'zo:dn̩
'biu, 'tudj se je, 'tistem se je 'tudj š'lə, da s̩j u'si z'gu:əda š'lj, da s̩j s 'wi:təm
u're:t 'začno 'kosit. 'Pale pa, kə smə žj kə'si:l̩j, pa mə'gɔ:ča 'tak nex 'sɛdmix a
pa še p're: pəne'kɔ:t, je 'bowa f'ru:əška, s̩j 'bilj ž'gɔ:ŋk̩j a s̩j 'bilj ... s'latke
m'li:əkə a pa ki'sɛ:wo m'li:əkə. Smə se 'kər 'tam 'dɔ: 'sɛdlj se pa 'un z 'e:ne
s'lɛ:de 'jɛ:dlj. S'mi:əx je pa še 'tiste b'lə, kə s̩j, kə se je kə'si:əwə. 'Ze:, u'so:k
peč 'ni: 'biu 'tak u're:dj 'kasɔc, 'e:nj s̩j 'bəl kə'si:l̩j, d'ru:gi pa 'maj. Pa kə se je
'mašt pər'nɛ:sə, da s̩j 'pilj 'pal, smə peč na'wo:dn̩ 'nətər, čj je 'ko:ka d'ro:ga
b'la 'kɛ:, da s̩j 'tistɔ 'bu:čɔ 'nətər u 'wɔdɔ 'dalj in ... 'Ze: peč 'e:dn̩ je, kə je ...
'Ki:ərj je peč 'bəl 'bu:ər̩ 'biu, 'tistj je peč 'tudj 'ra:t 'mo:ɔ 'bəl pə'te:nə 'un z
'liste 'bu:če, je peč 'we:č'bo:rtj 'pit 'šou, je pa 'bu:ər̩ 'bəl g'ro:tɔ, je peč ... 'Mo:ɔ
zaje'ba:walj ga, 'pale je pa ... We'či:noma je 'biu 'tak g'ru:šeu 'mašt, 'ze: pa, kə
je 'tistj g'ru:šeu 'mašt z'ma:jkə, 'te: je pa 'wirt 'mərə 'gər 'datj na pla'jo:k 'pi:pə
na 'jo:bəč̩ 'mašt. 'Tistj, kə je pa žj 'mo:ɔ 'bəl 'biu nat'ri:əskan ɔt 'tistjga
'jo:bəč̩n̩ga 'mošt̩, smə peč 'tistj 'mošt 'puslj̩ mu. 'Pale je pa š'rɔo:jɔ: »Pu:əbj,
'le p'ri:djite 'pit!« 'Mi: smə pa 'rɛklj: »'Ti: 'koj 'mɛ: 'tistj 'mašt, 'mi: 'mo:mə 'tak
s'wə:jga 'tu!«

Pa 'mi:, kə smə kə'si:l̩j, 'zo:dj 'cu:ə s̩j pa še dik'le:te b'le, da s̩j 'wu:n zə 'sɛnc
g'ro:blj pa t'rɔ:sle pa ... da se je 'kər 'u:n zə 'sɛnc sp'ra:jlə pa 'u:n 'nɔ:slj s̩j, da
s̩j na ... Čj s̩j 'ko:ke 'lu:že b'le, da s̩j, da 'ni: 'nətre se su'ši:əwə u 'ma:krem.
'Dəgo:čj je pa 'isto b'lə kə pa, kə pa pər s'tɛla'ra:jj, da je ... 'Wečər s̩j g'li:x
'tak 'bilj k'ro:pj pa 'pu:š̩ne... 'Tak da je z'mi:ərəm b'lə 'tudj, da je, peč 'ki:ərj je
'zo:dn̩ 'biu, da peč 'pu:š̩na 'ni: 'du:əbɔ. 'Pu:š̩ne smə pa na'wo:dn̩, kə smə
klə'buke nə'si:l̩j, u'so:k je 'tistj 'pu:š̩ 'nətər za kla'buk 'da:u.

Pripoveduje Albin Erjavc, 1941

Od s'to:rex 'ca:jto bi p'w'e:do, 'kak sm'o u'čo:six d'ru:we š'nitnali, k'o še n'ki:er 'ni: b'l'o n'o'be:ne 'čee:ste. Sm'o pač spom'lo:dj na're:dli d'ru:we, da so se č'rez 'lee:t'o p'osy'ši:le. 'Pal sm'o pa p'o'zi:mj, k'o je 'naj'bol 'mərzlo b'l'o, sm'o s'j pa is s'nēe:ga na're:dli sa'nenc. 'Tam sm'o pa, sa'nenc sm'o pa 'mogli 'dēe:latj tak'ra:t (KNJIŽNO), k'o je b'l'o 'bol 'ju:žno, da je 'pal č'rez 'nu:əč z'mərznlo in da je 'pal 'tista k'r'o:gla b'la 'bol 'tərda. Sm'o pa 'mē:lj 'to:ke 'sane, da s'j, sm'o jim p'ra:jlj, da so 'p'okj. 'Tu:ə so b'le 'tak na're:te, da s'j pač 'laxk'o 'nətər u'mi:əs s't'o:p'o, pa s'j u'li:ək'o, a 'ne? 'Mēe:le so pa 'tudj 'tiste 'sane, na p'rimər, 'zo:dj ž'l'o:fe. 'Gər na 'tiste ž'l'o:fe sm'o pa na'bo:salj 'pal d'ru:we ... In, 'tam ... 'Sane so pa 'mēe:le 'tudj p'rēmze. Sm'o 'mē:lj 'to:ke 'kē:tne, k'o je za'čēe:l'o 'fē:jst nauz'doū (KNJIŽNO) 'bitj pa da je 'fē:jst pa'di:l'o, sm'o pa 'kē:tno 'nət 'wərglj, da je s'pēt pər'je:l'o. 'Pa s'j 'mogo pa, k'o s'j p'rjšo na rau'ni:no, s'j 'mogo pa 'kē:tno s'pēt 'wu:n 'd'obitj, da s'j 'laxk'o u'li:ək'o s'pēt nap'rēj. 'Tu:ə ja pač b'l'o, k'o 'ni: b'l'o n'o'be:ne 'čee:ste. Sm'o s'j 'kər č'rez 'li:əs pa č'res g'ro:bne sm'o s'j na're:dli s'ni:əx, pa 'tisto je z'mərznlo, pa je 'biu 'li:ət. Pa je š'l'o, do g'la:une 'čee:ste. 'No, 'tam sm'o 'pal pa z ž'wi:no, do 'p'o:tj p'rauzap'rau, 'tam sm'o 'pala pa z ž'wi:no nap'rēj. 'Šele spom'lo:dj a pa čj sm'o, 'tudj sm'o na're:dli sa'nenc, pa sm'o s 'sanemj 'w'o:zlj.

Pripoveduje Ivan Placet, 1942

Sm'o 'm'lj u 'šu:əlo 'it na T'ri:je K'ro:le. 'Na:s je še p'race 'bowo 'jix, 'šu:ələro. Sm'o se zb'ralj 'kup pa sm'o š'lj. 'Čo:sj je 'tudj se s'tēplj g'ri:əde, u'se 'su:ərte je b'l'o.

'Pər nas je 'tudj 'wəlka dru'ži:na b'la, 'na:s je 'sē:dōm 'boo. 'Pal pa sm'o 'tudj 'm'lj 'dēe:latj 'tak u'se o't k'r'o:ja, 'ko:j je p'rjšlo, 'kē:jko sm'o 'm'lj, K'o sm'o s 'šu:əle 'du:əmo p'rjšlj, sm'o 'm'lj pa k'ra:we 'pa:st. 'Pal pa še 'kaj d'ru:ga za 'dēe:lat je b'l'o. K'o sm'o pa žj 'mo:o z'ro:slj, sm'o 'm'lj pa 'košit 'pal, s 'ka:so 'košit, k'o'siln'ce 'ni: b'l'o, n'be:ne ma'ši:ne 'ne, u'se na 'r'ok'o 'dēe:lat. 'Tak je 'čo:sj 'bowo, pa 'bol p'o'čo:sne 'dēe:l'o.

'Fo:tər je 'tudj z'ba:leu 'pal, je 'kap za'de:wa ga, pa 'ni: 'mogo 'de:lat, smo 'moli pa ot'rocj 'de:lat, 'mi: 'so:mi. Ko smo ži 'mo:lo z'ro:slj ži, da 'u:n zə 'šu:əle, pa smo 'moli ži 'košit, na 'roko 'košit. Ma'si:ne 'ni: b'lo, ko'silnce no'be:ne 'ne. Pa 'tudj je b'lo 'tak, da smo 'moli 'seno 'wozjt z 'wolemj, u'se z 'wolemj 'du:əmo z'wozjt. Pa 'čo:sj je u'rečo b'lo, pa 'mu:xe, pa 'woli 'ni:sə 'me:lj 'mi:r. Za'če:lj de'la:wat, 'pale so pa š'li 'woli, da je u'se 'kupe š'lo na'rə:be. 'Jo:rm s'tərgali, pə'lo:məlj 'kup, pa 'go:re 'tudj, u'se 'kupe je 'bowo 'xin. Smo 'moli 'pal pre'de:lat, 'nowo, 'nowo u'se 'kup.

'Ja:, smo 'tudj 'me:lj 'tak do'mo:čo e'letriko, 'tak da 'mo:ə s'wi:ətlə je, pa 'žo:ga je 'tudj b'la, da smo 'li:əs 'ri:əzali. Pa 'gepl na 'wodo, da smo ma'si:nali u 'jesn, čj je b'lo, za ma'si:nat. 'Tak 'ži:tə pa 'xə:us je 'biu, 'ječmen je 'tudj 'biu. 'jo:. 'Tiste smo u'se 'moli u 'jesn zma'si:nat, da je b'lo u'se 'fe:rtik do 'zi:me. 'Ja:, 'ži:tə smo 'tudj 'pala u 'koo:šte 'moli z'nošit, pa 'ko:ša je b'la. 'Ko:ša še 'tak z'da:j (KNJIŽNO) je. M'le:lj smo ži u 'jesn, da za 'zi:mə, da je b'lo 'mo:ə p'ri:ət 'mo:ke. U Pre'ži:ləwem m'li:ny smo m'le:lj, 'tistj je še 'biu, naj'bli:že 'tu. 'Ze: je pa, bəl dər'go:čj je 'ze:. 'Ze: 'mo:mə pa 'da:ma m'lin, pa 'ni: 'tri:əba 'nošit, pa 'bojšj je, na e'letriko. 'Čee:ste so 'tudj 'cu:ə.

Pripoveduje Kristina Kilič, 1920

Je 'peč 'tak. U'čo:sj so b'lj 'bəl ž'lext 'ca:jtj, da smo 'bəl pošu'ro:ušno ži'we:lj pa 'wo:jska je b'la. 'Ni:əmcj so no'kra:t 'na:s pər'go:jali, 'pal d'ruč parti'za:nj pa k'rux sn 'maa 'pečt 'so:k 'ke:dnə pə d'wi:ək'ra:t za parti'za:ne. U'se 'su:əte se je zgo'di:əlo, pa sk'ri:wali smo se o'ku:, pa ... Pa so 'na:s pər'go:jali, pa še 'sam p'rəšlj, pa u'se pre'mee:tali, da so 'nam pəb'ralj u'se 'kup, k'rux pa 'wo:unə pa u'se, 'ko:j smo 'kaj 'me:lj. 'Ja:, 'tak 'da:rə pa 'jo: 'či: b'lo. 'Pal ko 'ni:sə b'lj 'we:č 'Ni:əmcj, 'pal so d'ruč 'tətj 'tak, pa je o'da:ja b'la pa u'se 'su:əte, 'ja:. Na'use'zo:dnə so pa še p'rišle ne 'bo:be 'nətra z 'A:ustrije 'wusa pa so ž'wi:nə pə'ro:dle 'tu, da smo še 'tistə š'koo:do 'me:lj. 'Jo:, so pər 'Qo:dərnkj uk'ro:dle 'wa:le pa pər Bər'nikj nə te'li:cə pa nə k'ra:wə pa 'pal so 'misle 'pərnas 'wa:le uk'ra:st. 'Te: so je 'pal pa 'du:əbli, pa so 'e:dnə ustre'li:lj, 'jo:, 'pal je pa b'lo k're: u'se:ga 'kup. 'Da:rə pa 'tak 'pale s'le: pə 'wo:jskj 'tudj 'či: b'lo, u'se 'su:əte

se je zgo'di:əlo, o'da:ja je b'la ... 'Ze: 'nam peč 'mo:o 'bolsji gre:. P're: smo 'molji še kra:we 'so:mji 'pa:st, 'ze: je saj 'te 'tistji pas'ti:ər.

Smo no'kra:t ma'si:nalji, 'te: so pa 'tətji g'ra:njčərji p'rišlji p'o'mo:t 'tudji. 'Pal ko smo pa 'fe:rtik zma'si:nalji, sŋ 'jim pa 'je:stji 'dowa, jji'zi:nŋ 'tu, da so 'je:dli. 'Pal je pa ni 'wŋdnik p'rišo 'gərsa, je pa s'wo:j g'wi:ər 'ta: ŋ 'xŋo:dər d'ja:u, 'wida, pa je od 'e:njga d'ru:gjga g'wi:ər ŋ'ze:u, je 're:ko: »Ze: g'rem pa na 'lo:u, na 'jo:go.« 'Jo:, 'wida, 'xanji pa 'ni: 'we:djeu, da je 'tistji g'wi:ər na'lo:dan 'biu, je pa 'wu:n s 'xŋo:dra ŋ'ze:u ga. 'Ja:s sŋ pa 'tu pər 'ka:səlji s'towa, 'wun ŋ'ze:u, g'wi:ər pa na'lo:dan 'biu, pa g'li:x 'tam z'ra:uŋŋ 'min 'lo:š 'šoŋ, pa 'gərta 'tu s'kuze st'rop. 'Gəra pa 'nətre nem 'ko:rpji na 'pərga b'la, da je 'tisto 'pərgo 'ta: pŋ 'ci:əlji 'lo:pji 'ne:slo, 'ta: pŋ 'jispji. 'Ma:, bi 'ja:s 'mo:o 'tam 'bŋl s'towa, bi 'ja:s 'du:əbla s'kuze 'lampe! 'Ja:. Ma'ri:ja, 'te: sŋ se pa 'te:jkŋ ŋst'ro:šla! 'U:xe so se mi za'pərle, da sŋ 'wunta li'tee:la pa š'ro:jaa, 'ta: dŋ š'to:le sŋ li'tee:la, 'xanji pa 'wunta za 'me:nŋ, pa p'ra:jlji: »Š'ta: tji je, š'ta: tji je?« 'Ja:s sŋ pa 'to:u'kla 'gər pŋ g'la:wji sji ... Ma'ri:ja, je pa 'dər 'to:ko b'lo ŋ'čo:sji, 'tak da 'ganc 'ni: b'lo za 'wən 'xo:ltat, 'ja. 'To:ko pa 'tudji 'nebji s'me:u na're:t, da na'lo:dan g'wi:ər 'tam p'us'ti:, 'jo:, bi 'laxko 'ja:s 'du:əbla ... Je peč 'me:ja, je peč 'tak b'lo, 'ja:. 'Ze: je pa 'tiste 'bŋl ka'mŋ:t, da 'me:je 'ni:, 'ja:. So P'ru:sji b'li, 'pal so fi'na:ncərji b'li, 'pal so pa 'tətji Sərbji'ja:ncji b'li. 'Tətji pa 'ni:sŋ 'rŋk s'lu:žlji, 'tistji so pa za g'no:r s'lu:žlji, 'ja:. 'Pal ko 'tətex 'ni: b'lo 'we:č, 'pal so pa 'tətji p'rišlji za 'rŋk s'lu:žit, 'ja:. B'lo jix je pa z'mi:ərŋm 'dŋstji, pa 'ni: s'me:u 'duj 'sam x 'nam, da bi 'ko:ko 'žwo:t 'kupo pa 'nič 'kaj, so ga 'koj g'nalji, 'ja:, pa 'ni: b'lo ka'mŋ:t.

P're: smŋ s'pa: b'li, ŋ 'Kulčawji 'ba:jtji, 'pal je pa 'mŋj 'fo:tər 'tu 'kupo d'wo:ŋd'wa:jstjga 'lee:ta, 'pal smŋ pa 'gərsa z'wo:ndralji. Je pa 'tudji na 'li:əpa s'ŋrŋ:u'sna b'la 'tu, ko je ni 'to:k 'gər 'biu, da 'či: x'tje:u 'dee:lat, 'so:mŋ 'pili so, 'jo:, 'di:əlalji pa 'njč. 'Te smŋ 'pal še ne t'ri: 'ke:dne 'tŋ 'kup b'li, so 'xanji še 'tu b'li z'raun 'na:s, 'ja:. 'Pal smŋ pa 'kuma 'čo:kali, da so š'li, ko so 'to:kji pi'jo:ncji b'li. 'Co:tawŋ je b'lo ŋ'se 'kup, st'ree:xe so b'le ŋ'se 'xin, 'ja:. 'Jo: 'či: b'lo 'laxko 'xa:užwat. Smŋ peč na 'rakŋ 'di:əlalji, ko'si:li na 'rakŋ, pa 'že:li na 'rakŋ pa ŋ'se 'kup, 'ja:. Je pa še 'lu:šnŋ b'lo 'čo:sji, 'ja:, so pa 'ju:ckali pa 'pe:li, 'ko so ko'si:li, pa 'tudji ko smŋ 'že:li, so 'pal pa p'rišlji 'sərpe na'mo:zat. Dik'ler da smŋ 'mi: x 'i'zi:nji p'rišlji, so pa p'rišlji ni pŋ'bo:rji pa so na'mo:zali s 'ko:kem 'bŋ:gŋš'mi:ərŋ.

Je 'xɛcnɔ b'lɔ. Nɔk'ra:t smɔ 'tu 'gɛra 'ʒɛ:l̥j, 'tʉ, z'gu:ɛr nat š'to:lɔ, 'te: je pa 'tʉd̥j 'zuna pɛr 'Kɔo:rn̥j b'la 'e:dna, 'tak na 'xɔ:fɛrca, je pa 'tʉd̥j p'rišla pɔ'mo:t. 'Te sɔ se pa 'tɛ:jko s'me:jo:l̥j. 'Ox! Sɔ pa 'tam, sɔ pa kɔ'si:l̥j pɛr 'Qo:dɛrn̥kj, je pa n̥j K'ra:jnc 'biʉ pa 'Qo:dɛrn̥koʉ 'Jɔʒa pa F'r̥jda, 'tɛt̥j sɔ b'l̥j. 'Tista 'bo:ba je pa na'pi:ɛla se 'tu, kɔ je 'ʒɛ:la, je pa za'čɛ:la 'pet 'gɛra, pa 'rɛ:kla: »Wirt pa p'ri:ɛd̥j 'wun kɔ'si:jo, mʉ 'ja:jce 'dɔl wi'si:jo.« Ma'ri:ja! 'Xan̥j F'r̥jda je pa 'zo:t 'rɛ:kɔ: »'Te:bi pa 'pi:zda 'gɛr na 'wɛrx g'la:we wi'si:!<« Ma'ri:ja, 'te: je pa 'tɛ:jko 'xɛcnɔ b'lɔ! »'O:,« je 'rɛ:kla, »'ja:s pa dɔ 'nas 'ni:s̥ʉ 'wi:ɛdla, da 'Qo:dɛrn̥kw̥j 'sin̥j 'tak na 'ti:n̥ko 'pi:zde 'wi:dijɔ!« Pa na'pi:ɛla se, 'pal je pa pre'wɛrgla se, pa 'tu pɔ 'tɛt̥j s'tɛrm̥j ʉ'ro:č̥kj 'dɔ:ʉsa 'rɔ:laa se, 'jan̥ke pa ʉ'se 'kup 'gɛrta. Ma'ri:ja, 'te: je pa 'tɛ:jko 'xɛcnɔ b'lɔ! 'Tak da ... 'Te: sɔ 'pal pa 'mɛ:l̥j, kɔ sɔ 'sam š'ro:jal̥j pa 'xɛcal̥j se z 'bo:bɔ, 'ja:. 'Jo:, 'pal smɔ pa x 'iʒi:n̥j š'l̥j, 'ja:s s̥ʉ pa 'mɔ:j 'sɛrp 'zu:na 'pusla, 'mo:t̥j sɔ pa s'wɔ:jga 'du:ɛmɔ 'nɛsl̥j. 'Pal sɔ pa p'rišl̥j, sɔ pa na'mo:zal̥j d'wo: 'sɛrpa, 'e:dn̥jga pa 'či:sɔ 'na:šl̥j, z 'bo:g̥n̥š'mi:ɛrʉ. Sɔ pa d'ruč 'gɛra ʉ Ra'pɔčawem 'lesʉ č'i'pɛ:l̥j pa 'dɔ:ʉsa g'le:d̥lj, kɔ'do:j 'bɔmɔ 'mi: x 'iʒi:n̥j š'l̥j. 'Ja:, 'pal sɔ pa na'mo:zal̥j. 'Pal je 'xana d'ruč krame'tirwala pa š'ro:jaa 'ta:.

'Čo:s̥j je pa 'jo: 'lu:šnɔ b'lɔ, kɔ smɔ še 'tak tɛr'ki:jo f'lincat 'xɔ:d̥lj. Kɔ smɔ še tɛr'ki:jo f'lincat 'xɔ:d̥lj, je pa še 'lu:šnɔ b'lɔ, pa je 'mu:zika b'la, pa smɔ p'lɛ:sal̥j, pa ʉ'se 'su:ɛrte smɔ š'pi:lal̥j pa ʉ s'wo:te sɔ 'xɔ:d̥lj. 'Pɛrnas je 'wɛ:čkrat 'mu:zika b'la, 'tak na 'pu:st a pa 'pu:stnɔ ni'dɛ:lɔ. 'Te: je pa 'tɛ:jko p'rišlɔ l̥j'di: s'ku:ɛs 'gɛrsa z 'Mute. 'T̥jst̥j ka'wo:č̥j. Pa smɔ 'mɔšt 'wu:n p'ri:ɛdal̥j pa š'nɔps. Pa sɔ 'ci:ɛlɔ 'nu:ɛč sɔ p'lɛ:sal̥j 'tʉ, 'čo:s̥j ʉ'ju:trɔ dɔ 'sɛdm̥ix.

'Ze: s̥ʉ pa ʒi s'to:ra 'petʉ'ɔ:s̥ʉdeset 'li:ɛt, ne 'wi:ɛm, 'kak 'dɔ:ʉgɔ 'bɔm še 'kaj. 'Tak za 'si:lɔ s̥ʉ zd'ra:wa pa 're:ʉma, 'tista me 'muč̥j, dɛr'go:č̥j bi pa še 'koj b'la. Pa še 'mo:ɔ 'di:ɛlam, pa 'ku:xam, pa še 'mo:ɔ s'wi:je 'fu:ɛtram, pa pɔ 'wɛrt̥j di:ɛlam, č̥i je t'ri:ɛba. Pa še 'rɛ:po 'tʉd̥j 'kɔo:plem, kɔ'do:j da 'mɛrn̥j. 'Zi:ma me 'mo:ɔ s'ti:ska, bi 'lɛ:to b'lɔ, bi pa 'tʉd̥j 'mo:ɔ 'bo:l̥š̥j b'lɔ, kɔ bi 'toplɔ b'lɔ. 'Te: pa še 'wunta ɔ'ku:ɔ g'ram na špran'ci:ɛr, 'jo:, pa še 'gɛrta na 'wikent, pa še čɛr'nice g'ram pɔ'bi:ɛrat pa še 'gɔ:be, pa 'tak, 'ja:.

Kɔ s̥ʉ še 'bɔl m'lo:da b'la, s̥ʉ pa 'wɛ:čkrat š'la x sɔ'sɛ:d̥j 'kɛ:ka 'dɛ:lat, 'dɔ:ʉta x 'Šujk̥jʉ. 'Pal s̥ʉ pa d'ruč nɔk'ra:t š'la, smɔ pa tɛr'ki:jo g'ru:ɛbal̥j. 'Pale smɔ pa

x 'ja:uznu š'lj, je pa 'Šujki ni š'pex pər'nē:sə. Je pa ži 'tak 'remen 'biu, mi pa 'či: p'ra:u 'pa:salo, pa 'či:su 'ja:dla ga, su pa 'koj ta 'zo:t š'la na 'ni:wə g'ruəbat. 'Pal pa 'ni: b'lə 'də:uɡə, je pa birt'šaftərca pər'nē:sla 'də:uta nə 'šalco ka'fe:ja. Je 'rē:kla: "'Wirt mi je 'rē:ko, da 'mərnu ti ka'fe: 'nēst 'də:usa, da ti 'nebo s'lo:bə." 'Wida, 'ja:s su pa 'pi:əla 'tisti ka'fe:, je pa 'tak 'də:bər 'biu, da su 'tak 'laxko 'di:əlaa 'pal. Je pa š'nops 'nətra 'biu. 'Tiste pa 'ni:su 'wi:ədla, da je 'ku:šəro š'nops 'biu, su pa 'tistiɡa 'pi:əla, 'ja:, nə pa su, mi je 'tak 'da:ro 'dje:u 'ci:əlji 'dē:n, da su 'tak 'laxko g'ru:əbaa 'pal. 'Tak su b'la 'ma:čna, 'wi:ədla pa 'ni:su, da su 'ku:šara 'pi:əla. 'Pale s'lē: je pa birt'šaftərca pə'wi:ədla, je rē:kla: »'No:š 'wirt 'mo: 'ku:šara nas'ta:ulenga na š'nopsu.« Je rē:kla: »'Ja:s ga z'mirmu 'bək əd'li:jem pa 'pi:jem, 'an pa 'koj 'tak f'lo:šo 'no:ɡne pa 'pi:je.« Je rē:kla: »'Min se pa g'ra:uža.« 'Pal se je pa 'min 'tudi g'ra:užalo, ko su 'wi:ədla. 'P'rē: pa 'wi:ədla 'nisu, 'jo:, g'ma:jtna su pa b'la s 'tistem ka'fe:ju. 'Pa je pa z'ma:jnkalo mu 'tistiɡa š'nopsa, 'pal je pa z'ba:leu nu pa u 'bəlncə je 'šo:u nu pa 'ni: 'biu 'we:č 'bəlšji 'pal. 'Ja:, ko 'ni: 'we:č 'me:u 'tiste, 'ja:. 'Ku:šara pa 'tak 'laxko 'ni: za 'dabji, 'ja:. Še 'o:xtat 'mərə, da 'e:dniga ne už're, 'ja:. Je b'lə u'se 'su:ərte, 'lidi so u'se 'su:ərte za'čē:li p'rē: u s'to:rex 'ca:jtex, ko x 'də:xtəru 'či:sə 'tak 'xə:dlji, 'te: so pa 'so:mji 'tak rac'nu:wali se, 'ja:.

Ko su 'mo:la b'la, su u 'šu:əlo 'xə:dla ne š'ti:ərji 'li:əte na 'Muto, 'pal su pa še na Jer'nē:j 'xə:dla nə 'lē:tə pa 'pə:, da smə 'kəo:palji 'tisti s'ni:əx 'gərta. Je 'nam 'gərta də 'ri:ti b'lə. Nə'be:dne 'go:zi 'ni: b'lə pa p'lu:žə 'tudi 'nišər 'ni:, 'jo:. 'Pal əd Jer'nē:ja su 'pal pa še 'tu 'də:uta x B'ri:znku š'la u 'šu:əlo. 'Tu je pa 'bəlšji b'lə, da je b'li:že b'lə, 'ja:. 'Tu s'pa: su 'pale də k'rəo:ja 'xə:dla.

Pripoveduje Anica Valtl, 1947

Pər 'pa:urex je pač b'lə 'ci:əlo 'lē:tə 'kaj 'dē:lat, ni'kə:l 'ni:sji 'biu 'mi:əsjik. Ko je b'la 'kəo:ša pəsp'ra:jta, se je za'čē:la žē:twa. 'No, p'rē: je ži b'lə, da sji, əkəpə'wo:li smə kə'ru:zo, krom'pi:r (KNJIŽNO), g'ru:əbalji, 'tə u'se se je na 'rəko 'di:əlalo. Ni'kə:l 'ni: ... 'Tak je b'lə 'lu:šno, ko smə se z'b'ralji sə'sē:dji pa še, 'tak še, dji'le:te, 'pu:əbi, u'se je b'lə na 'ni:wji. Ko 'dans nə'be:dnu ži 'nu:əče 'we:č 'kaj pə'mo:t, u'se p'ra:ji: »Ne sp'lo:ča se, 'ne sp'lo:ča se.«

Ko smo pa 'me:lj 'že:two, 'te: je b'lo peč 'naj'bol 'lu:šno, s'j 'šo'u 'dans x 'tətj 'xi:šj, 'ju:tra x 'uni. P'osot je b'lo d'ru:ga na'wo:da, p'osot je b'lo 'lepō. 'Te: smo se pa zb'ralj, žj'ni:ce smo b'le u'ju:tro žj ... 'sədmjx smo 'mogle 'bit na 'ni:wj. 'Te: je g'ospo'di:ja pər'nee:sla fru:əškō še na 'ni:wō 'nam. Pa smo 'jedle, 'ki:əra je pa 'bol 'p'oo:znō p'rišla, 'tista pa fru:əške 'či: 'du:əbla 'we:č. 'Pol smo pa 'že:lj, 'že:lj, 'malca je b'la. Pər 'pa:urex se je pər'nee:slo k'rux, 'mošt, pa 'to je žj 'mo:lō 'kē: b'lo, da je b'lo 'kaj 'cu:ə x k'ru:xu, 'ampak 'mi: smo b'le 'tak zadō'wō:line s k'ru:xu, pa z 'moštū. Ko je g'ospo'di:ja 'pol x i'ži:nj k'li:cala, 'te: smo pa 'reklj: »O:, 'ze: 'mərmō pa žj 'it, čj 'ne, 'bō g'ospo'di:ja pa 'xu:da. 'Wirt 'bō pa 'tudj 'teškō 'čo:kō, da 'bomō na 'ni:wō 'zo:t š'le, kō 'an 'bō žj 'pal pa z'lō:gat za'če:u.« 'Te: pa kō smo 'že:lj, sō pa 'pu:əbj 'nam 'sərpē 'wō:jstərlij. 'Te: pa, 'ki:əra s'j je o'zo:bla, pa 'sərp 'dō: 'do:la, tistj, kō je 'o:jstro, je pa 'so:mō š'pē:go, da bj 'wi:dō 'sərp. Kō ga je pa u'ze:u, je 'mogla pa, da je na'o:jstro, je 'mogla mū pa 'zo:t 'da:t pō'lu:pček (KNJIŽNO), da je, da je 'da:u 'sərp 'zo:t, čj 'ne, sō se pa u'se sme'jo:le 'ji. Pa 'tak je b'lo 'fa:jnō na 'ni:wj, 'ri:əs. Saj je b'lo 'teškō 'dē:lo, 'ampak kō je b'lo 'xēca 'mi:əs, pa 'so:k 'to:kj, 'mo:ō še 'tətj 'wirt 'kē:ka pō'we:dō, pa še 'ko:kj x'lapcj sō 'kē: b'lij, pa še 'tistj sō 'wi:ədlj 'kē:ka pō'we:t. Pa 'tak je 'da:n 'mi:nō, 'tak da je žj 'pal 'kər 'sunce x 'kōncu, 'dō: š'lō za Per'ni:ce, 'dō:. Smō 'reklj: »U:, 'ze: pa žj 'bomō 'moglj 'xē:rat. Š'kō:da, da je žj 'da:n pər k'rejji.« 'Wjda, 'wečər, kō smo p'rišlj x wi'či:ərjji, g'ospo'di:ja u'se 'mē:la žj u'se pa'ra:jt, za 'so:kō. B'lo je pač 'e:na sk'lē:da (KNJIŽNO), 'jē:dlj smo 'wē:dnō 'u:n z 'e:ne sk'lē:de, ni'kō:l 'ni: b'lo 'tak mō'de:rnō kō pa 'ze:, kō 'so:k 'māre 'met s'wō:j k'rō:žnjik (KNJIŽNO), pa 'so:k s'wō:j beš'tek. 'Te: pa g'ospo'di:ja 'pol, kō smo žj 'du:əmo š'li, 'U:, je 'mē:la za 'so:kjga pa'ra:jt, al je 'mē:la ... čj smo pšj'ni:cō 'že:lj, smo 'me:lj k'ro:pe, čj smo pa 'ərš, 'te: smo 'me:lj pa pō'ti:cō. 'So:ka je 'du:əbla za 'du:əmo, sō 'reklj: »A:, bō pa še 'dōo:ma pō'čo:kali 'wa:s 'ki:ərj, pa 'kər 'neste, 'təte ste s'j zas'lu:žle.« Pa 'tak je 'da:n 'mi:nō. 'Marsi'ki:əra je pa še o't'rō:ke 'se:bō pər'pē:lala, 'te: sō pa o't'rō:cj se pō'sē:dlj na 'tiste s'nōpe, pa sō 'čō:kali na 'ma:mō, da, da b'la z 'jō:, kō 'wjda 'ma:ma pa 'tudj 'ni: 'mogla 'čo:sj 'ki:ərjga 'kē: 'pust 'so:mjga 'dōo:ma, peč z'ra:un w'zē:la. 'Te: sō pa 'tistj o't'rō:cj 'moglj 'pol 'tam 'tiste k'lō:sje pō'bē:ratj, ker u'so:kō 'zərnō se je š'kō:da z'dē:lo, da bj 'tam na 'ni:wj o's'to:lō. 'Tak da sō

'tudj ɔ'trɔke pɔ'nuncalj, da sɔ pɔ'mo:galj, al sɔ s'nɔpe 'kup 'nɔsɨt a pa 'bi:lɔ'kaj.
'Tak 'mi:əsɨk 'či:sɔ s'mɛ:lj 'bit.

'Jo:, pa še 'tɔ je b'lɔ, pər 'pa:ɹex je b'lɔ še 'tudj 'kər 'a:kližnɔ, 'ni:sɔ 'kər 'tak
'puslj, da bj 'tak 'bu:ərnɔ 'žɛ:le. Čj je 'ki:əra 'bu:ərnɔ 'žɛ:la, 'tistɔ 'pala sp'lɔx
'ni:sɔ t'ru:calj 'we:č, da bi p'rjšla, kɔ se, pač 'kɔj, da se je 'li:əp s'nɔp na're:dɔ,
pa 'li:əpe, da sɔ 'pala 'li:əpe 'ko:pe b'le, pa da 'ni:sj 'tistjga k'lo:sja 'wəlko pɔ
'ni:wj ɔ'sto:lɔ, ɹ'se se je g'le:dlɔ.

11.2 ZAPIS GOVORA NA SV. PRIMOŽU NAD MUTO

Pripoveduje Marija Črešnik, 1924

'Bom 'cɔɹ ɔt s'to:rex 'ca:jtɔɹ še 'nɛ:ka pɔ'wi:ədla. 'Kɛ: sɹ se rɔ'di:əwa. Sɹ
p'rɨ:əstna Šump'rɨ:mčanjka. Rɔ'di:əwa sɹ se pa pər Pre'ži:lj. T'rɨ:jj ɔt'rɔci smɔ
'bilj, še 'e:na 'sɛ:stra pa 'en b'ra:t. Ži'wɛ:lj smɔ z 'ma:jɔ 'tɛ:ɔ, 'ɔčnɔ 'sɛ:stɔ,
smɔ ži'wɛ:lj 'dɔ:ɹgɔ ɹ s'kupnem gɔspɔ'di:nstvɹ, tak da smɔ t'rɨ: s'tra:nke na
'e:dnem špɔr'xe:rtj 'gər 'ku:xale.

Najp'rɛ: je b'la 'no:ša dru'žɨ:na, 'pe:tč'lanska, 'pal sta 'bowa 'ɔčna 'sɛ:stra, 'ma:ja
'tɛ:ta, pa 'jɛ:n 'sin. 'Jɛ:njga ... 'Sin ni 'me:ɹ ɔ'čɛ:ta, sta pa ɔ'stowa 'kɔj 'da:ma
pər Pre'ži:lj. Kɔ je 'jɛ:n 'mɔ:ž p'rɨšɔ ɹ 'pərɹj swe'tɔ:wnj 'wɔ:jnj, 'ni: ga 'bowɔ
'we:č na'za:j. 'Da:ma je pa 'sin ga 'čo:kɔ, kɔ ga še 'ni: 'wi:djeɹ p'rɛ:. In 'tak sta
ɔ'stowa pər Pre'ži:lj xabad'wo: 'dɔ:ɹge 'li:əte. 'Ača jɨm je 'pustɔ 'lɛpɔ, da sta
'mɛ:ə k'ra:wɔ, s'wi:jɔ, 'ɔ:ɹce pa 'ku:re, da sta se s 'ti:əm pre'ži:əwlawə.

Pa še 'e:dnj so b'ilj, tak nj 'bɔ:gj, nj Š'tɛfa pa na 'Mica. ɹ'čo:sj je 'bowɔ pa
s'lo:bɔ za stano'wa:nje (KNJIŽNO), 'di:ərij 'ni:sɔ 'mɛ:lj s'wa:jex 'xi:š. T'iste 'ka:jše,
kɔ sɔ za preu'žitkarje 'bile, sɔ tak, čj sɔ b'lj, za ɹse pa 'ni: 'bowɔ 'tiste, tak da
smo t'rɨ:jj 'ku:xalj na 'e:dnem špɔr'xe:rtj. 'Ni: se 'tak s'wi:əɔ kɔ pa da'naš:nj,
'biɹ je 'zi:dan, 'wələk, pa ɔt t'rɛx stra'ni: dɔs'tɔpɹ, 'tak da smɔ ɹ'sj 'laxkɔ
s'ku:xalj sj 'gər. 'Ma:ja 'mo:tj pa 'či:sɔ 'bilj 'tak, da sɔ 'kɔj zadɔ'wɔ:lnj 'bilj, da
so 'bilj 'lidj pər 'xi:šj, da sɔ za 'dɛ:ɔ b'lɔ.

'Tistemɹ je 'bowɔ pa 'ime Š'tɛfa, kɔ je 'tudj 'biɹ žj, 'boj s'ta:rček 'biɹ 'žj, da
sta ... X'čɛ:rka ga je ɔskərbɔ'wo:la. Nɹ 'mo:lɔ ɔp'či:nskɔ pɔt'pu:əɔ sta
dɔ'biwlawə. Kɔ'dɔ:j da 'da:ma 'ni: 'bo:wɔ 'wəlko 'dɛ:la, 'te: je pa x'čɛ:rka š'la

dər'gam ʊ 'to:bərx, da je še 'ko:k 'di:nər al pa ži 'kojsi'bɔ:dj 'cu:ə zas'lu:žla. 'Tak smɔ se pre'žiwlali, 'ko:j smɔ na 'pu:əlji pər'di:əlali pa še ... 'Ja:s sɔ pa k'ra:we 'po:sla, ʊ se dɔk'le:r da se 'ni:sɔ ɔ'že:nuwa. ʊ'čo:sj, čj sɔ 'ma:jɔ 'tɛ:tɔ nap'rɔ:sla, da je 'za:me k'ra:we 'po:sla, sɔ pa 'laxkɔ š'la 'žet, da sɔ sɔ 'mo:ɔ 'ko:k 'di:nər zas'lu:žla, da je 'bowɔ 'pal za 'li:əpe no'ga'wi:ce (KNJIŽNO) al pa za pret'pas... za 'fi:ərtɔx. X 'Qo:dərnkɔ sɔ 'ro:da š'la, 'tam sɔ 'da:rɔ p'lo:čali, 'tam sɔ 'da:lɔ de'se:t 'di:nəro na 'da:n, na 'de:n, 'no, kɔ sɔ pɔnekɔ:t 'kuma 'ɔ:sɔm 'da:lɔ.

'Tisti Š'tɛfa, kɔ je 'biʊ pər 'nam, je pa s'tɛ:lɔ 'sɛ:kɔ, pa je ɔ'be:dnem je d'wɔ:jnɔ s'lužbɔ (KNJIŽNO) 'dɛ:lɔ. 'Ja:s, kɔ sɔ b'la še 'mo:la, me je 'o:xtɔ, da 'ni:sɔ kam zaš'la. 'Tak sɔ pa ži b'la, da sɔ ži gɔ'wɔrɔt z'nowa pa ʊ'se 'to:kɔ. Kɔ je ži se 'mo:ɔ z'mɔo:trɔ 'tudj, je pa, sma pa 'nətər ʊ s'tɛ:lɔ 'dɔ: 'sedla, me je pa 'pɛ:smɔ nau'či:ʊ:

'Ja:s bɔ 'ra:t ci'ga:jnər 'biʊ,
 pa r'de:če 'ko:pe 'ni:mam.
 R'de:čo 'ko:pɔ še žj dɔ'bi:m,
 pa 'pu:šlɔna 'nətər 'ni:mam.
 'Ja:s bɔ pa 'ra:d nɔ 'de:kle 'me:ʊ,
 da bɔ mj 'pu:šlɔ 'nətər 'dowɔ,
 'ja:s bɔ jɔ pa 'wi:nca 'ku:pɔ,
 da se bɔ sme'jowɔ.

Pripoveduje Vincencija Vrhnjak, 1916

Rɔ'di:əwa sɔ se pər k'mɛčkj, na kme'ti:jj na P'ri:možɔ, šes'na:jstiga 'lɛ:ta. Ži'wɛ:lɔ smɔ 'bɔl 'tak, na'wo:dno, pər rɛ:epj, fi'žɔ:lɔ, 'zɛ:le, pa še 'masɔ je 'bowɔ 'čo:sj, kɔ'dɔ:j sɔ kɔ'li:ne b'le. ʊ 'šu:əlɔ smɔ 'mɛ:lɔ 'da:ʊč za 'xɔdɔt, na 'Mu:tɔ. Pɔ'zi:mj 'kər, 'ni: b'lɔ še 'tak 'čɛʊlɔ a pa 'e:ne d'ru:ge, 'šu:xɔ, s 'cɔ:klemj trepe'to:lɔ 'dɔ:ʊta, pa 'mɔkrj p'rjšlɔ ʊ 'šu:əlɔ pa ʊ'se. Pɔ'uk je pa 'biʊ 'ciʊ 'da:n, dɔ'pɔ:ʊdan (KNJIŽNO) dɔ 'e:ne, 'e:nɔ 'u:rɔ fra:j, 'pal pa s'pɛt nap'rɛ:, smɔ 'jo: zwe'čɛ:r (KNJIŽNO) p'rjšlɔ 'du:əmo, nj z'mɔo:tranj. 'Dɛ:lat smɔ 'mɔlɔ pa 'fɛ:jst, na 'pɔ:lje 'it, ʊ š'to:lɔ, s'tɛ:lɔ nap'ra:ʊlat, 'fu:ətər rɛ:zat, ʊ'se je b'lɔ t'ri:əba pɔ'mo:t 'iti. 'Nɔ, 'pal smɔ pa 'tak dɔ'ro:slj, pa 'tak smɔ š'li ɔ'ku:, sɔ pɔ'žɛ:nəlɔ st'ra:n (KNJIŽNO). ʊ 'wɔ:jnex 'ča:sex je b'lɔ s'lo:bɔ za 'ži:weš, za ɔ'b'li:əkɔ,

'gwant. 'E:, o'tročj sō b'li sĭ 'bō:gi, kō 'ni:smō 'mē:lj 'kē: p'ra:u 'dōbjit. 'To:kō je 'no:še žiū'lē:je b'lō, 'jo:, na 'pa:ūrex. 'Pal smō se 'tak pō'čo:sĭ pō'žē:nəlj, 'sē:stra, 'ja:s. 'Tu sō se mĭ pa 'tut rō'di:lĭ o'so:m o'tru:ək, u 'tətĭ 'mo:lĭ 'ba:jtĭ. 'Ze: sō pa u'si o'tš'li o'du:əma, 'e:dŋ je o's'ta:u. 'E:dna je u Lūb'lo:nĭ, 'e:dna je u We'lē:jj, 'e:n u 'Radlex, d'wi:ə sta na 'Mu:tĭ, 'pu:əbj pa 'tudĭ 'tak, da smō se razlj'tē:lĭ. 'Mo:jō u'so:k s'wa:jō dru'žinō, pa še p'ri:dejo 'čo:sĭ še 'du:əmo še pōg'le:t, jo:.

Ži'wē:lĭ smō pa 'tut 'tak 'bōl, u 'to:kĭ s'to:rĭ 'ba:jtĭ 'tam, s'tərganĭ. 'Tu 'ni: b'lō 'tak za 'dōbjit 'e:nō pa d'ru:gō, smō 'koj 'bōl pō dō'mo:če. 'Ze:blō 'na:s je 'tudĭ, z'ra:uŋ k'ra:u s'tat, 'diš 'šōu, pa 'koj 'zuna 'bit. 'Jo; je 'tak 'jo:, u'se je mi'nowō. 'Ze: smō pa žĭ s'to:rĭ g'ro:talĭ ... 'Teškō je b'lō žiū'lē:je 'tu pər 'tətĭ 'ba:jtĭ 'mo:lĭ, o'so:m o'tru:ək, 'wōda je b'la za 'nošitĭ, e'lēktriķe 'ni: b'lō, p'ralĭ smō 'tak na 'tistĭ 'bō:šma'š'i:n. A:, da je 'tak 'rumplawō, da 'ni: ... Ōb'li:əke 'tak 'bō:gō b'lō za 'dōbjit, za 'kupit 'ni:sō ni'kol 'mē:lj 'kaj, smō 'moļĭ 'ši:wat, p'ralĭ, 'ēe:, u'se pōd 'rōkō. 'Tō je b'lō g'ro:znō. 'Jo:, 'teškō je b'lō žiū'lē:je, jo:. 'Xitro smō 'moļĭ o'tra:ke 'cu:ə, da sō pō'mo:galĭ. 'wōda je b'la 'da:uč za 'nošit, smō 'moļĭ 'ši:wat, o'b'li:əke, u'se f'like 'gər na x'la:če (KNJIŽNO) o'troške pa 'kiklce, 'ni: b'lō. 'Wō:jne sō b'le z'mi:əs, da je še s'lapšĭ b'lō.

Pripoveduje Terezija Dobnik, 1922

'Ača je 'biu pər d'wi:ə 'ba:jtĭ o'žē:jen. 'Pərwiķrat sō 'bilĭ š'ti:rĭj: d'wi:ə dĭk'le:tĭ, d'wo: 'pu:əba. 'Pal pa smō še b'le, sta pa, 'una je b'la dewet'na:jst 'li:ət s'to:ra, 'ača pa 'pe:de'se:t. 'Tu je b'lō pa u 'wo:jnĭ, pō 'pərwi swe'tō:wnĭ 'wo:jnĭ, 'tu 'jo: 'ni: b'lō 'fantō (KNJIŽNO) 'tak na raspō'la:gō, sō 'bilĭ u'sĭ u 'wō:jskĭ. 'Pal sō se peč o'žē:nəlj, 'pal pa 'na:s še b'lō, še 'na:s pre'če:j (KNJIŽNO) b'lō, sō we'či:nōma, 'dēklĭce smō 'bile š'ti:ərĭ pa 'e:nĭga 'pu:əba. Pa smō se pa g'li:x tak 'lēpō razu'mē:lĭ (KNJIŽNO) z 'unemĭ.

D'ru:gō smō peč 'tak frē:talĭ, pa še 'lu:šnō je b'lō, še wĭ'si:əlj smō 'bilĭ, kō 'ni:smō 'wi:ədlĭ, 'ko je 'xudō. Smō peč u'se za 'da:rō 'mē:lj. 'Pa:, je b'lō 'lu:šnō! 'We:č lū'di: je 'na:s b'lō na kme'ti:jex pō'sō:t. Pa smō pər 'dēe:lĭ 'kup s'tō:plĭ, na p'ri:mer (KNJIŽNO) pər 'že:twĭ pa pri 'košnĭ (KNJIŽNO). 'Kak je b'lō 'fa:jŋ, kō sō za'pē:lĭ 'pu:əbj, kō sō kō'si:lĭ! Žĭ'ni:ce listō. 'Ki:ərĭ je 'sərpe b'ru:sō, 'u:, je 'biu wĭ'si:əlj! 'Kē: je 'sərp pōb'ra:u s k'lēxa, da ga je nab'ru:sō, je 'ma:a mu pa 'puš

'da:t 'pal za'tu:ə, kə ga 'so:ma 'ni: 'dowa ʌ 'reke, da je 'mɔ: 'sam pɔb'rat. 'Ja:s sɔ pa 'jo: 'bowa 'mo:la še 'te:, sɔ 'ma:wa pa 'wɔdɔ 'nɔʃit jɪm. Sɔ 'pɪlɪ 'wɔdɔ, 'mɔʃta 'jo: 'ni: b'lɔ 'tɛ:jko, da bɪ 'koj 'tak 'nɔ:slɪ ga, 'so:mɔ za 'ja:ʌznɔ. 'Te: smɔ se ga pa na'pɪlɪ! Da smɔ 'laxkɔ 'di:əlalɪ, pa 'nič, pa 'som k'rux. 'Či: 'duj 'kɛ:ka 'xɔtɔ 'met, smɔ peč 'sam k'rux 'jɛ:dli, 'jo:, pa je 'fa:jɔ b'lɔ. 'Či: bɔ'lɛ:wo 'na:s kaj 'pal 'zo:dɪ 'cu:ə. 'Jo:, 'tak je š'lɔ, dik'le:r da 'ni:, da 'ni:smɔ ... ʌ 'wɔ:jnem 'ca:jtɪ pa 'tak 'ni: za gɔ'wɔrɪt, 'kɔ:de je 'pal b'lɔ. 'Tɔ: je pa pre'dɔ:ʌga z'gɔdba, 'čisto pre'dɔ:ʌga pa pre'tɛška. 'Ja:, 'fe:rɪk je. 'Tɔte kme'ti:je, 'tɔta je pa 'ɛkstra 'bɔl 'gɛr p'lo:čaa, ɔt 'pɛrwe swe'tɔ:ʌne 'wɔ:jne žɪ. Štɛr'na:jstɪga 'lɛ:ta se je za'ča:a pa dɔ ɔs'na:jstɪga. Je pa 'mɔgɔ 'wirt 'jɪt, 'pe:t ɔt'ru:ək je 'pustɔ, 'mo:lex, pa 'nič se 'ni: 'we:č 'wɛrnɔ. 'Ma:ma se je 'pal 'ma:a, pɔ 'dɔ:ʌgem 'ca:jtɪ je 'bowa pɛr'si:lɛna se ɔ'ženɪt. 'Jo:, je pa 'du:əbla 'ɛnga 'to:kɪga, da je 'gɛr p'lo:čaa, pa je 'za:se 'kup 'ga:jɔ, pa sɪ 'za:se 'ba:jtɔ 'kupɔ, 'da:ma pa ... 'Nɛ:ka sɔ žɪ na're:dli, pa ʌ'se 'ne. Sɔ 'ja:s 'usa p'rišla, je še 'dimnɪca b'la 'tu. 'Jo:, 'nɛtɛr na'pɛ:lanɔ ʌ 'dimnɔɔ 'rɔo:rɪ sɔ 'bilɪ.

'Ni: p'rišɔ 'we:č 'du:əmo ... D'ru:ga swe'tɔ:ʌna 'wɔ:jna je 'tudɪ 'bu:ərnɔ b'lɔ. Je 'šɔ:ʌ, je 'biʌ pɔk'li:can x š'tɛlnɔgi, 'tri: d'ni: pred bɔ'ži:čɔm. A:, sɔ pa 'koj ɔb'dɛržalɪ ga! Pa 'nič 'we:č 'du:əmo. ɔt 'tam 'bɛk pa 'koj nap'rɛ: 'gɔta v 'Aʌs... 'Nimčɪjɔ, aʌsš'pi:lɔgɔ sɔ 'mɔglɪ na're:t, 'pal pa di'rɛknɔ ʌ frɔntɔ, kɔ je žɪ 'bɔl x 'zo:dnem š'lɔ. ʌ frɔntɔ, pa ʌ'jɛ:tɪ sɔ p'rišlɪ, pa ʌ jet'ništʌwɔ je 'mɔgɔ 'bit. 'Ma:, kɔ je 'du:əmo p'rišɔ, 'ja:s pa 'da:ma 'so:ma 'bit! 'Da:rɔ, da smɔ ne 'xɔ:fɛre 'mɛ:lɪ, da sɔ 'tɪstɪ pɔ'mo:galɪ. 'Te: pa še 'ni: b'lɔ, 'e:ne je b'la 'kuma 'puža, 'mičkɪna, 'ja:s pa 'so:ma. 'Pa:, kɔ je 'zo:t p'rišɔ, 'pal sɔ pa 'druč 'koj 'xu:dɪ 'ca:jtɪ 'bilɪ, 'tɪsta ɔ'da:ja pɔ 'wɔ:jnɪ, ɔt'ra:ke, ɔt'rɔɔ sɔ za'čɛ:lɪ 'bit. 'Ni:smɔ 'du:əblɪ 'nič'kaj za ɔt'ra:ke, 'ko:r'kaj! 'Koj 'tak sɔ 'mɔglɪ 'gɛr, 'da:ʌč ʌ 'šu:əlɔ 'xɔdɪt 'pale nɪ 'bɔ:gɪ, 'bɔ:gɔ ɔb'ličenɪ. Pa g'la:ʌnɔ, da sɔ 'bilɪ zd'ra:wɪ, da sɔ 'ze: še sɪ spɔ'mo:galɪ, da sɔ p'rišlɪ dɔ s'wojga k'ru:xa pa dɔ 'xi:še, s'pu:walɪ sɔ sɪ, pa dru'žɪ:ne 'mo:jɔ. 'Jo:, 'an je pa 'tak ... ʌ pɔ'mɛtnɪ nes're:čɪ 'pale, 'wɪda, 'tam, z'mi:ərom 'tɪstɔ 'wɔ:jnɔ 'mɛ:ʌ še ʌ g'la:wɛx, pa 'tɪstɔ 'wɔ:jnɔ, pa st'ri:əlalɪ, pa 'bɔmbe pa ʌ'se. Je 'pale z'nɔ:rəlɔ, z'mi:əšawɔ ga, da ʌ pɔ'mɛtnɪ nes're:čɪ 'pale je ʌ'mɛrʌ. Je žɪ 'tri:desɛt 'li:ət pɔ 'tɪstem, sɔ b'la 'tri:desɛt 'li:ət ɔ'žɛ:jɛna, 'ze: pa žɪ 'tri:desɛt 'li:ət ʌ'dɔwa, pa ... Š'li sɔ ɔ'du:əma, 'e:n 'kuma je ɔs'taʌ, še 'tɔtɪ 'ni:ma gɔspɔ'di:je. 'Tʌ je pa 'najbɔl 'dɔ:ʌga'ca:jtnɔ, da gɔspɔ'di:je 'ni:.

Ō'či: (KNJIŽNO) me še 'ni:sə za'pusle. 'Ro:da 'ri:šem, k'ro:dek 'ca:jt, za k'ro:dek 'ca:jt. Pa sĭ z'godbĭcə na'ri:šem. 'Ču:jem pa s'lo:bə. 'Pa:, 'tiste je pa 'bəgə. Pa 'čo:sĭ še 'kuma, da ne 'ču:jem. 'Kaj 'xu:dĭga, 'kaj 'bu:ərnĭga p'ri:de. 'Ja:, je peč, 'mərm peč 'si:nŭ pə'mo:gat. Pa ũ'so:k 'dɛn p'rə:sĭm Bə'ga: (KNJIŽNO), da bĭ se ga 'ki:əra ũ'smi:lŭwa, da bĭ, 'nebə 'məgə 'sam 'bit, čĭ 'bəm 'ja:s, 'ja:s 'bəm pa 'jo: ... 'Čisto s'lo:ba sŭ žĭ, pa 'jo: 'nebə, ne 'mɔ:rem 'we:č. Čĭ bĭ 'mogle žĭ ũ'nukĭnje 'bit, da bĭ pə'mo:gale, pa ne še, kə pa še 'žɛ:ne 'ni:. 'Tak je.

'Na:, stro:šlə pa 'ni:. 'Wi:dla sŭ pa z'wɛzdə repa'ti:cə, p'ra:wə, ũ 'səmrakŭ, še 'ni: b'lə nə'bɛ:nĭx z'wi:əst. 'Ja:s pa 'sɛ:stra pa b'ra:t, t'ri:jĭ smə š'li 'gəta z 'Lančawem 'su:əbə. 'Lančawĭ sə z'mi:ərom p'rĭšlĭ 'də:ŭta x 'nam, je pa st'ro:x b'lə jĭx, sŭ pa, smə pa 'su:əbə š'li 'gəta. Kə smə žĭ 'nətə ũ 'li:əs š'li, tam ɔd 'Ju:nərə 'gəta, pa 'wi:dimə na 'nɛbŭ 'to:kə 'wɛ:jkə z'wi:əzdə, dĭ'rɛknə 'tak kə je nas'likana, 'rep 'tak 'zo:t pa 'tak g'li:x, g'li:x 'tak 'zo:t 'rep, repa'ti:ca. 'Ja:s sŭ 'rɛ:kla: »'Wɛčər 'mərm pa 'dər pəg'lɛ:dat, 'ko:ke 'ba:rwe je 'mi:əsŭc.« Pa 'ista 'fo:rba b'la, pa 'ni: 'bowə 'ko:ke z'wi:əzde, nə'bɛ:ne z'wi:əzde na 'nɛbŭ še 'te:. 'Ko:de kaj je 'tista z'wi:əzda, ne 'wɛm.

'Koj smə še 'di:əlale? Pə'zi:mĭ smə peč p're:dle, pa š'trikale pa p're:dle. Pa:, ka'lə:ŭrat je 'məgə 'it. Pa 'žəkĭ p'rə'do:jalĭ pa p'rejə. Ō:ŭce smə 'paj 'mɛ:lĭ. Pa ũp're:žnə ž'wi:nə pa 'kuja smə z'mi:ərmŭ 'mɛ:lĭ, d'wo:, še pə d'wo:. 'Ja:, 'te: ũ 'wə:jskĭnem 'ca:jtŭ, najp're: je 'məgə 'an 'it, 'ne:, ne:, 'kuje smə 'mɔlĭ p're: 'da:t, 'ɔbad'wo: 'kuja, 'pal na'zo:dnə pa še 'an je 'məgə 'it. 'Jo:, da smə 'mɛ:lĭ 'so:mə 'wɔle, 'mɛ:lĭ smə 'pale. 'Cɛ:st 'ni: b'lə. Čĭ smə š'li kaj 'kupĭt, ũ'se na g'la:wĭ, na g'la:wĭ pər'nɛst 'du:əmə. Pa 'pɛ:š. Pa nə 'u:rə pa 'pə:, d'wi:ə 'u:rĭ 'du:əmə. 'Də:ŭta smə žĭ p're: p'rĭšlĭ, 'pal 'du:əmə je pa 'kəj d'wi:ə 'u:rĭ 'cu:ə š'lə. Pa 'tɛškə 'nɛst na g'la:wĭ. Pa smə 'nə:slĭ m'let. Pər 'We:rbəru sə pə 'ri:žĭ 'də:ŭta 'bilĭ m'li:nĭ.

Smə ɔ'tra:ke 'kə:palĭ 'nətre, 'to:kə 'žɛ:xncə smə 'mɛ:lĭ, pa smə 'wa:də zag're:lĭ, pa ũ'se pə 'ri:žĭ smə jĭx 'kə:palĭ. Pa 'ni:smə 'mɛ:lĭ p'raŭ 'bɛ:ša, da bĭ 'tak 'lɛpə se ɔb'li:əklĭ, 'kəj st'ore 'cɔ:te 'kup 'ši:walĭ pa 'so:mə, da smə sp'ro:ne 'bile. 'Kɛ: pa smə 'mɛ:lĭ! 'Kɛ:jkə pa 'ze: 'mo:jə! ɔb'li:ək, ɔb'li:ək! P're:j pa 'ni: b'lə 'kaj. 'Kak je b'lə 'xudə. Kə je 'najm'la:jšĭ 'biŭ, je 'Zə:jsnĭk 'da:ma 'kup pəb'ra:ŭ, cɔ:te, pa mĭ je pər'nɛe:sə za ple'ni:ce. »A:,« je 'rɛ:kə, »a 'dər 'wi:əš, da bəš

'mɛ:wa 'kam 'djet?« Pa mi jix je pər'nɛ:sɔ, kɔ je 'mɔ:j 'biɯ dər'go:čɨ 'pɔ:b'ra:t, pa 'ja:s mɯ 're:čem, je 'biɯ b'ra:t in 'pɔ:ɯ 'za:me, 'tak je 'dɔ:bər 'biɯ 'na:me. Pa 'sɛ:stra Kɔz'li:čka, 'ana, 'ana. 'Ana je pa 'jo: 'bowa 'tak kɔ 'moja 'ma:ti (KNJIŽNO) pa 'sɛ:stra pa zdrau'ni:ca pa ɯ'se. 'Ana mi je pa 'jo: 'tɛ:jkɔ 'dowa, 'tak sma se 'mɛ:ljɨ, 'na:, 'tak, da 'ni: za dɔpɔ'we:t, 'kak. K'ra:jtɬixe nab'ro:la 'kupe sɨ pa mi jix je 'do:la, čɨ 'ja:s 'ni:sɯ 'mɛ:wa, kɔ sma 'ku:xaljɨ. ɯ 'wɔ:jnem 'ca:jtɯ sma sɨ pa š'ljɨ ɔb'li:əke 'ta:ɯšat, da sma sɨ, dər'go:čne 'bile, da sma 'bile s'pɛt 'bɔl na 'nɔwɔ, sma sɨ pač z'mɛnjaljɨ. Sɯ 'ja:s p'rjɬša 'čistɔ d'ru:ga 'du:əmɔ, kɔ sɯ pa š'la. Je 'ri:əs. Pa 'da:ma, kɔ smɔ 'biljɨ, smɔ peč, 'pɛ:ljɨ smɔ, b'ra:t 'tudjɨ je 'pɛ:ɯ nɔ'ba:t. Smɔ 'učkɔ 'kup na're:dljɨ, 'pal smɔ se 'xučkaljɨ. Pa še 'Lančawe sɔ p'rjɬše, pa 'tak je 'mi:nɯwɔ. ɯ p'rɔstem 'ca:jtɯ smɔ x k'ri:žewem 'pɔtɯ š'li x T'ri:jem k'ro:lɔm, 'pal smɔ pa 'tam na 'Pɛ:rnačwɨ 'ra:ɯnjɨ smɔ se pa 'fɔ:ɲgər š'pi:laljɨ 'to:kjɨ 'wɛ:jkjɨ. Še 'Pɛ:rnačwa, kɔ je žjɨ 'najsta'rɛ:jša b'la, se je sme'jowa, dɔ 'sərca nasme'jowa, kɔ je 'mɔgla 'letet, da 'ni: 'fɔ:ɲgər 'du:əbla. Smɔ se š'pi:laljɨ 'ine na 'ra:ɯnjɨ, 'ja:, je 'bowɔ 'bɔlšjɨ kɔ pa wese'li:ca. D'ru:gɔ njɨ'dɛ:lɔ smɔ pa s'pɛt p'rjɬšli, smɔ 'mɔ:dlɔljɨ, 'pal smɔ se pa š'pi:laljɨ. 'Tak je b'lɔ.

Pripoveduje Nada Brezovnik, 1959

'Ja:s 'bɔm 'wam pɔ'wi:ədla, 'kak je ɯ'čo:sjɨx st'ro:šlɔ 'gəra pər 'Ko:rnjɨ. Za'tɔ: pa 'či:sɯ 'ro:da z 'no:šem F'ra:ncɯ 'nɔ:sla 'gərtə m'li:əka, kɔ sɔ 'rɛkljɨ, da se pač š'kɔ:pjɛnk 'wɔ:zjɨ. 'Te: pa, 'tistjɨ se bɨ pa 'te: p'rɔtjɨ 'nu:əč ... Kɔ je 'nu:əč g'ro:tawa, sɔ ga pa 'te: 'wi:dljɨ. 'Te: pa smɔ 'mi: n'ba:t g'ro:bljɨ, peč, a 'ne. 'Wɛčər, p'rɔtjɨ 'wɛčərɯ pa 'ma:ma 'no:jjɨ naš'tɛ:la, da 'mərma 'gəta 'Xɛdwjɨki 'nɛstjɨ ki'sɛ:ɔ m'li:əkɔ. Je pa F'ra:nc 'rɛ:əkɔ: »'Na:, le 'pɔ:j 'se:bɔ!« »'A:, 'nem š'la, 'sam 'pɔ:j.« Je 'rɛ:əkɔ: »'Mine je pa st'ro:x.« »Za'ko pa 'te?« Je 'rɛ:əkɔ: »Pa st'ro:x me je, 'pɔ:j 'se:bɔ.« 'Te: pa sɯ š'la. Pa g're:ma 'abad'wo: 'gəta 'tɯ pɔ 'wɛ:jkɛx 'ni:wɛx, pa p'ri:dema 'gərtə dɔ 'ja:ɯšja, pa žjɨ F'ra:nc 're:če: »'Na:da, 'dɔ: se pərkl'lonjɨ!« Sɯ 'rɛ:əkla: »'Ko pa 'te je?« Je pa 'rɛ:əkɔ: »A 'te: če 'wi:djɨš, š'kɔ:pjɛnk se 'pɛ:le!?!« Sɯ 'rɛ:əkla: »'Ja:s pa 'jo: če 'wi:dim 'kaj!« Je pa 'rɛ:əkɔ: »Pa 'gəta ɯ 'luft pɔg'le:j!« 'Pa pa 'ri:əs pɔg'le:dam 'gəta ɯ 'luft, 'te: pa sɯ 'wi:dla nɔ ža'rɛ:čɔ g'la:wɔ pa ne 'ru:se pa nɔ 'mɛ:tlɔ pa š'ko:rne. 'Pal se je pa 'pɛ:lawɔ 'ta: na La'pɔ:ɯɲkwɔ 'li:pɔ, 'de:le pa 'ni:sɯ 'wi:dla 'we:č. 'Te: pa mi je F'ra:nc 'rɛ:əkɔ, da 'mərma se 'xitrɔ 'tam 'nətər ɯ'lečt, kɔ 'kolɔ g're:de ɔd 'go:r, da pač p'ra:jijɔ, da

'baj 'te: se s're:čnə 'ni:əmə 'pɛ:lɛ. Či pa 'baj 'ne 'tam 'nətər se 'baj ʉ'le:žɛš, sə pa 'rɛklj, da pač 'mo: ɔ'p'ra:ʉka 'te: s 'tistɛmʉ, 'ki:əriɡa pač 'wi:dj, 'tak da ... 'Pa sma pa 'koj š'la nap'rɛ:j 'gərta, pa 'te: 'nɛ:sla 'tistə m'li:əkə, pa 'jo: z nem st'ro:xʉ pərli'tɛ:wa 'dɔ:ʉsa 'zo:t. 'Te: pa sma 'rɛ:kla: »'Wi:š 'ko:j, 'ma:ma, d'ru:gɔ'ba:t tʃi pa ži 'nema 'nɛ:sla m'li:əkə 'gərta!"« ... 'Tɔ: je pa 'tut ʉ'sɛ.

Nɔ'ba:t je p'rišə 'tətʃi 'Mɛ:žnərɔ 'Pɛ:tər g'ri:ədə pɔ 'no:šigə 'ačjja, da pač ... Nɔ'ba:t niɡa dɛ'žɛ:ʉnj ... 'Tak, kɔ je 'tak nɔ dɛ'žɛ:ʉnɔ w're:me 'bowɔ, sə pa 'Mɛ:žnərwi 'mɛlj 'tətʃi Ka'lo:rjɛʉ t'ra:ʉnik 'dɔ: pɔ'kɔ:šɛn. 'Te: pa sta F'ra:nc 'Mɛ:žnərɔ pa s'to:rj 'Mɛ:žnər z 'wa:lemj 'pɛ:lawa 'gəsa 'tistə 'ma:kro t'ra:wɔ. 'Te: pa 'či:sta 'ma:a 'tak 'wɛ:jko 'gər na'bo:sat, 'mo:lɔ 'nɛ:ka, 'koj 'tak ne 'cucle. 'Te: pa p'ri:dɛta 'unta dɔ 'Mɛ:žnərwiɡa pik'li:nca, pa 'wɔla 'ni:sta š'la 'wɛ:č nap'rɛ:j. Pa p'ri:dɛ 'usa 'zo:t 'Mɛ:žnərɔ 'Pɛ:tər, je pa 'rɛ:kɔ: »'Kɛ: pa 'te je 'ačj?« Je pa 'rɛ:kɔ, da 'naj bi 'te: z 'jɛmʉ 'šɔʉ 'unta, da 'wɔlj 'ne g're:jɔ nap'rɛ:. 'Gəra ʉ 'za:lnʉ je 'baj pa 'te 'wi:dɔ 'e:niɡa 'dɛ:da 'gər, z 'ru:sɛmj, pa g'wɛ:r 'gər 'mɛ:ʉ. Je pa 'tɛtɛ raz'lo:gɔ 'ačjʉ, je pa 'rɛ:kɔ: »'Bɔm pa 'ja:s pat'nu:štər ʉ'zɛ:ʉ, pa 'nətər ʉ 'to:škɔ 'dɛ:ʉ, pa g're:ma." 'Te: pa p'ri:dɛ 'unta, pa 'ačj 'či: 'wi:dɛʉ 'kɛ:ka 'gər ʉ 'za:lnʉ, sə pa 'wɔlj g'li:x 'tak š'li nap'rɛ: pa sta 'la:xkɔ 'pɛ:lawa 'tistə 'fu:ərɔ t'ra:wɛ, 'mo:ɔ 'nɛ:ka, sə pa 'wɔlj š'li nap'rɛ:. Za'tu:ə se pa šɛ 'zɛ:, p'ra:jjjɔ, da na 'Mɛ:žnərwe m pik'li:ncʉ 'tak st'ro:šj pa st'ro:šj, ʉ'so:kjɡa je 'koj st'ro:x tətʃiɡa, ne 'Mɛ:žnərwiɡa, 'Xɛ:brawjɡa pik'li:nca.

Nɔ'ba:t sɔ pri (KNJIŽNO) 'Xɛ:rkj 'žɛ:lj 'gəra, pa sɔ 'čudnɔ 'wɛ:jko s'nɔpɔ na'lɔ:žlj pɔ 'ni:wj 'unta. 'Te: pa je 'ɛ:n 'moškj 'rɛ:kɔ: »'Bɔ pa 'jo: t'ri:əba z'lo:gatj.« Je pa, ta d'ru:ɡj je pa 'rɛ:kɔ: »'A:, pa 'koj 'pustj mɔ, pa 'koj šɛ 'mo:ɔ 'žɛ:mɔ, 'bɔmɔ pa 'te: 'ju:tra 'ka:pɛ 'di:əlalj.« 'Jo:, 'no, 'te: pa 'ju:tra p'ri:dɛjɔ d'ruč nap'rɛ: 'žɛt, pa 'te: 'wi:dijɔ, da 'tistj s'nɔpj sɔ 'te: ži ʉ'sɛ ʉ 'ka:pɛx. Je pa 'rɛ:kɔ: »'Duj je pa 'te: 'tak p'ri:dɔ 'biʉ pa 'ka:pɛ 'dɛ:lɔ?« Je pa 'rɛ:kɔ 'ɛ:dɔ: »'A 'te: 'čɛ 'wi:ətɛ, 'mo:jɔ pa 'jo: 'tam ʉ x'li:əwʉ niɡa kɔs'mo:tjɡa, je pa 'tak 'tistj šk'ratek 'tak p'ri:dɔ s'na:pɛ 'nɔsɔ pa 'ka:pɛ 'dɛ:lɔ pa ʉ'sɛ 'sam, 'ko:r 'ka:ɡa 'ni: 'nuncɔ.« 'Jim se je pa 'mo:ɔ 'ču:dnɔ z'dɛ:lɔ, da je pač 'te: 'tak. 'Te: sɔ pɛč 'bo:ralj, za'ko: pa 'te 'mo:jɔ 'tistjɡa kas'mo:tjɡa, 'ko pa te je 'ma:wɔ 'bit, da je 'te 'to:k, a 'ne. Sɔ pa 'te 'rɛklj, da 'ki:əra d'wo: sta w 'ɔklɔcɛx, pa čj sta 'kupe lj'žɔ:wa pa čj je 'te: 'a:trɛk b'lɔ spɔ'čɛ:te, da sɔ pɛč 'rɛklj, da 'to:k bi 'te: 'naj šk'ratek 'biʉ. Za'tu:ə

so pa s'to:ri 'lidi 'reklj, da 'nebi s'me:li 'te: 'kupe s'patj, da pač 'nebi 'to:kj, bi 're:kla, 'boj ko 'ne priža'de:tj o'tro:ci se ro'di:lj.

'Te: pa je s'to:ri F'ri:dj 'du:əmo 'xodo o't 'Pri:moža, 'tam 'do:uta 'ni:əmo La'pə:uŋkwe 'li:pe, je ga pa 'koj 'me:tawo 'tak pa 'me:tawo. 'Kak je 'gər u'sta:u, ga je pa 'te: d'ruč 'wərglo. Pa 'te:j je 'ma:wə žj 'ne:ka 'bitj, da je 'te:j u'so:kjga 'tudj 'bowo s'tro:x, so p'ra:lj, 'kak 'gəra pər La'pə:uŋki s'tro:šj. 'Ja:s sŋ se peč p're: te 'mo:lo z'mo:tla, ko sŋ 're:kla 'gəra pər 'Xe:rkj. 'Ni: 'bowo 'le pər 'Xe:rkj, a pač pər La'pə:uŋki.

'Zi:mskiga 'ca:jta no'ba:t sma se z 'no:šem F'ra:ncu š'la 'woziti. 'An je 'me:u š'ki:je, 'ja:s pa 'sane. 'Te: pa je 're:ko: »Na:da, g're:ma se 'pe:latj. A se 'upaš 'tu 'do:uta pə 'tətem s'tərmem b'regu 'pe:lat?« 'Tu je pa 'ri:əs 'tak na ču:dna š'ka:rpa 'bowa, 'tak še 'ze: je, s'pu:ət š'ka:rpe je pa ... Nj 'ro:p je 'biu, 'ne š'ka:rpa, s'pu:ət je 'bowa pa 'to:ka 'pə:t, 'wožna 'pə:t, pət 'pə:tjə 'unta je pa b'la 'tak na 'ri:ža 'jo:bok. 'Te: pa sŋ 're:kla: »Za'ko se pa 'te: 'nebi 'upaa 'do:uta s'pust?« Se pa spus'ti:m, pa me 'te: 'wərže 'gəta u 'tisto s'latko 'jo:boko, smo jŋ p'ra:lj. 'An je pa 'koj 'tak nj 'me:tər 'do:uta s'pusto se, pa je 'ta: 'bək za'ri:do pa se mŋ s'me:jo. 'Ja:s pa 'so:ma 'ni:sŋ 'ma:a 'ri:əšiti se, 'pa sŋ pa 'gər u 'jo:bokj 'wi:sea. Sŋ pa 'me:wa 'gər o'b'lečene 'wu:natne ža:ke pa 'gumj š'ko:rne pa 'ju:ŋko. Pa 'an g're: 'gəsa u 'xi:šo 'bək, 'mŋne pa 'pusto s'pa: 'wi:setj. 'Ja:s sŋ pa žj ... A'ja:, ko sŋ se pa 'do:uta s'pusla, sŋ pa o't 'san ž'nu:ro si 'gəta na 'ši:nj 'dowa, za'tu:ə sŋ se pa 'gər o'b'e:sla. 'Pala sŋ pa 'tak 'do:ugo 'gər 'wi:sea, da sŋ žj 'cou pe'ni:əwa 'bowa o'kulə 'u:st, pa 'gumatne š'ko:rne 'do: z'bincaa pa 'wu:natne ža:ke, pa 'ni: me 'do: 'du:əbo za 'nič 'ne, pa se mŋ s'me:jo. 'Pala pa 'te 'le g're: 'təta 'Wəe:ra o'd 'I:de s'wa:jŋ 'Xa:nj p'ru:ətj, smo jŋ 'reklj 'ka:jšna 'Xa:na, ko so 'tu u Pre'ži:lawj 'ka:jšj b'lj, pa g're: 'unta pru:ətj, 'no, do 'cirke. 'Te: pa je 'ana 'wi:dla, da sŋ 'te 'ja:s 'gər u 'jo:bokj, me je pa 'te 'ana 'do: 'du:əbla pa 'gəsa u 'xi:šo za'ne:sla. 'Ja:s pa sŋ žj tak 'boj ko 'ne 'pə: neza'westj al 'ko:dj bi žj 're:kla, 'te:jko, da, sp'lox ne 'wi:əm, a ... 'Ni:sŋ pač p'ra:u 'wi:ədla 'we:č, 'ko:dj, 'ko:ka sŋ b'la, 'no.

No'ba:t njga we'či:əra, p'ro:ti we'či:əru je 'no:š F'ra:nc 're:ko: »Na:da, 'pə:j mŋ pə'mo:t 'fu:ətər 're:zat!« Sŋ 're:kla: »Jo:, 'boj pa 'te: žj š'la.« Se je pa žj 'nu:əč

'di:əlaa. Pa g're:ma, 'an pa pri:ədi 'u:n gre:, 'dɔ:ɥta x š'to:l̩j, 'rɛ:če: »Ja:s 'bɔm 'šɔɥ 'nətər š'tɛkat̩j, 'ti: pa 'kɔj 'pɔ:j gəta ɥ š'kɛdn̩, da 'bɔš 'sɛnɔ 'gər 'di:əwaa.«
 'Či: tak 'xitrɔ b'lɔ ga. Je pa s'pa:da 'šɔɥ pa š'tɛk'dɔ:zɔ 'gər 'ɔ:fnɔ, pa 'e:nɔ 'fa:zɔ 'tist̩jga d'rɔ:ta 'unta, 'u:n zə š'tɛk'dɔ:ze 'unta na'pɛlɔ. 'Te: pa je 'rɛ:kɔ: »Pɔ:j, 'Na:da, 'ja:s 'ni:sɥ 'nətər, 'ja:s sɥ pɔ'zo:bɔ 'nətər š'tɛkat, 'pɔ:j 'te: 'ti: 'dɔ:ɥta 'nətər š'tɛkat.«
 'Pal pa 'te 'ja:s g'rem 'dɔ:ɥta zə š'kɛdna x š'to:l̩j pa 'nətər š'tɛkam. 'M̩jine pa za'čɛ:wo, sp'lɔx 'ni:sɥ 'ma:a 'bɛk ɔt, 'pa:jtlat̩j, 'ni:sɥ 'ma:a 'bɛk ɔt 'tiste š'tɛk'dɔ:ze nɔ'ba:t 'lɔ:saɥ se, 'dɔkler da 'ni: 'te: 'tist̩j d'rɔ:t 'dɔ: pre'gɛnɔ se, 'cɔɥ 'bɛk ɔd'lɔmɔ se. Kɔ se je pa 'te: 'bɛk ɔd'lɔ:məlɔ, me je pa 'te: 'ta: 'nətər ɥ g'nujsk̩j 'kup pɔ'sta:jwɔ, 'tak 'fa:jn na, 'pra:ɥ na 'na:ge. Je pa n̩j 'to:k̩j 'biɥ, tak da sɥ g'li:x 'kuma 'un 'zo:t sp'ra:jwa se s 'tist̩jga g'nujsk̩jga 'ku:pa. 'An je pa 'te: 'gəra ɥ š'kɛdn̩j 'biɥ, pa 'unta na 'gɔ:ɲk š'ɔɥ g'le:t, 'ko:j 'bɔ 'te se z 'me:nɔ dɔ'gɔ:jalɔ, je pa 'te:j se m̩j 'dɔ:ɥta s'mɛ:jɔ na 'tɔ:ɥstɔ, kɔ sɥ 'ja:s, 'kak je 'mine 'te: 'pa:jtlawɔ pa 'kɔ:d̩j 'ni:sɥ 'ma:a 'un s 'tist̩jga 'ma:sɥjga g'nuja p'rit̩j.

Nɔ'ba:t smɔ pər Pre'ži:l̩j 'žɛ:l̩j. 'Te pa sɔ p'rišle pɔ'mo:t 'Ti:ɥžanwa Fa'rɔ:na pa 'Wɛ:ra pa 'Justa pa 'minda še 'tət̩j F'ri:d̩lw̩j sɔ 'tud̩j b'l̩j. Peč 'na:s 'bowɔ še 'kɔj 'nɛ:ka, 'no, 'tak na 'mi:za, kɔ sɔ 'wɛčər š'li x wi'či:ərj̩j. 'Te: pa je 'ma:ma 'dowa j̩m wi'či:ərj̩j, je pa 'bowɔ 'tak, je 'ku:xawa n̩j 'pi:skər 'ɔ:ɥč̩jga 'masa. Wə'da, 'ma:ma pa p'ri:de p'rɛ: ɥ 'xi:šɔ pa 'mis̩l̩j, 'ze: 'bɔ pa 'tətɔ ž̩j 'tak 'laxkɔ 'ta: na 'mi:zɔ 'dowa. Pa 'či: 'bowɔ 'tist̩jga 'pi:skra 'kɛ:. Je pa 'te: 'no:š F'ra:nc 'nɛ:sɔ 'tist̩j 'pi:skər 'gəta na 'ispɔ, kɔ je pač 'lo:č̩n̩ 'biɥ, kɔ je pač š'tirčɔ ɔ'kulɔ, tak 'pɔ 'par d'ni: je š'tirčɔ, 'ni: 'upɔ se ɥ 'xi:šɔ pər'ko:zaɥj, kɔ se je 'ačna 'ba:ɥ. 'Ačna se je pa zate'dɛ:l̩j 'ba:ɥ, kɔ je ga peč 'gərdɔ 'tɛ:ɔ 'čɔ:s̩j, 'wɛ:č'bo:rt̩j, kɔ'dɔ:j je š'tirčɔ pa 'tumarije 'dɛ:lɔ. 'Te: pa 'un̩j pɔ'sɛ:dejɔ 'ta: za 'mi:zɔ, 'ma:ma j̩m pa 'te: 'nɛ:ka d'ru:ga 'dɔ: za 'jest̩j. 'Ze: ne 'wɛm, a 'ko:kɔ ki'sɛ:lɔ m'li:əkɔ pa k'rux, 'nɛ:ka je pa ž̩j 'dowa, 'ko:j, pa ne 'wɛm. Je pa 'Fra:nc, a 'ne ... 'Mi: smɔ pa nad 'mi:zɔ 'gər 'mɛ:l̩j tak n̩j 'burn̩j čɛke'tur, 'tak je 'dɔ: 'wi:sɔ, F'ra:nc je pa 'gəra na 'isp̩j 'biɥ, g'li:x na 'tistɔmɥ 'kɔncɥ, kɔ smɔ ɥ ku'xi:j̩j 'mi:zɔ 'mɛ:l̩j, je pa 'gəra 'gər pɔ'pa:jtlɔ 'tak z 'na:gɔ, pɔš'ta:ncɔ, da se je 'tist̩j čɛke'tur 'dɔ:ɥta na 'mi:zɔ ɥ'si:pɔ, da 'te: še 'tistɔ ki'sɛ:lɔ m'li:əkɔ pa k'rux 'te: 'ni:sɔ 'ma:le 'tiste, kɔ sɔ 'žɛ:le, pɔ'jest̩j, kɔ se je 'dɔ:ɥta ɥ s'lɛ:dɔ ɥ'si:pawɔ.

11.3 ZAPIS GOVORA NA SV. TREH KRALJIH

Pripoveduje Terezija Valtl, 1936

'Na:s je 'bowo 'ši:əst ɔ'tru:ək. 'Tak da 'ni:smo 'mɛ:l̩j, 'no, 'nič ne 'wɛm kak 'da:rɔ, peč 'jɛ:st̩j smo 'mɛ:l̩j pa w'sɛ:ga. Pa 'tɛ:jko sta 'ma:ma pa 'ača z'mi:ərom s'kərbjɛa. 'Pale u 'šu:əlɔ smo pa na 'Per'ni:ce 'xɔ:d̩j. 'No, 'ja:s s̩ ... ta 'we:č̩j d'wo: sta 'bɔl 'xɔ:d̩la 'gɛrta ž̩j p'rɛ:, 'ja:s s̩ 'bɔl m'lo:da 'bowa, da so še 'nɛ:ka u 'g'ro:b̩j 'dɔ:usa 'xɔ:d̩j, 'tɛtɛ 'ni:əsmko 'šu:əlɔ. 'Tam s̩j 'ni:smo 'nič'kaj za'me:rkali. 'Pale smo pa ž̩j na 'Per'ni:ce š'l̩j, 'tam je pa ž̩j 'bɔl 'bowo, je K'nɛ:s p'rišo, 'tak ... 'No, pa pər K'nɛ:z̩j smo 'u:n s'tɔ:pl̩j. 'Pale smo 'mɔl̩j pa 'tak u'se za k'mɛčkɔ 'dɛ:ɔ p'rim̩t, u'so:k je 'mɔ: za s'wa:jɔ, n̩ pa ž'wo:t smo 'po:sl̩j pa 'tak. 'Tak je b'lɔ ... 'Nič ne 'wi:əš 'kaj. 'No, 'pale smo peč 'tak, 'ko:ke 'šixte smo na'rɛ:d̩j pər 'pa:urɛx pa 'tak, 'nič d'ru:jga, da smo s 'tistem ... Pa ž'wi:nɔ smo 'mɛ:l̩j pa 'tak ...

'No, pɔ 'zimske 'dɔ:ugɛx 'wɛčɛrɛx smo p're:dle 'tak pa š'trikale, da smo 'to:ke dɔ'mo:čɛ 'jɔ:pɛ 'di:əlali s̩j pa 'žake s'ta:lno. Pa 'tak smo 'di:əwali, pa še 'xa:dno smo 'mɛ:l̩j, da smo 'tiste p're:d̩j, da so 'ma:ma še 'tiste 'dɔ:uta 'kau:čk̩j 'nɛsl̩j, da so p'arte 'di:əwali pa u'se 'to:kɔ, smo 'mɛ:l̩j dɔ'mo:čɔ 'ri:əč. Smo b'le ne 'tri:, 'te: smo pa u'so:ka s'wa:je 'dɛ:ɔ u'ze:le pa smo p're:dle pa 'tak ... Smo peč pər 'to:k̩j pɛtrɔ'lɛ:j̩k̩j smo p're:dle, pa smo 'nɛ:kɔ še 'wi:dle, 'tak da je še š'lɔ. U'co:l̩j smo peč pər ž'wi:n̩j pɔ'ri:xtali, 'pale smo pa p're:dle pa 'tak.

'Ze: še 'mam ka'lo:wrat, p're:dem 'ze: ne 'we:č. 'Tiga s'to:r̩ga s̩j 'bɛk 'dowa, da so ga 'nətər 'nɛsl̩j. S̩j peč p're:dowa. Ka'lo:wrat še 'mam, p're:dem pa 'ze: ne 'we:č, kɔ ne dɔg'ro:tam 'tud 'nič 'n̩ pa mɔ'de:rno 'ni: 'we:č 'tɛta 'ri:əč, kak je 'čo:s̩jx 'bowo.

11.4 ZAPIS GOVORA V VASI ROTHWEIN

Pripoveduje Elisabeth Kanner, roj. Gostenčnik, 1930

Jo:, ži'wi:m Fɔ'ra:d̩l'berg̩j. S̩j ž̩j 'bowa de'wet̩t'ri:əst̩j 'li:ət, kɔ s̩j 'unta p'rišla. P'rɛ: smo pa š'tu 'bil̩j, 'jo:, š'tu, u 'Rɔ:twajni, ne ... 'Ka:ner se 'ze: 'pi:šem, 'lɛ:d̩k̩ s̩j pa 'bowa Gɔs'tɛ:nčnik. 'Ma:ma so pa 'I:zak 'bil̩j, kɔ so 'lɛ:d̩k̩ 'bil̩j. 'An̩j so pa, 'jo:, 'pala so de'wet̩d'wa:jst̩ga 'lɛ:ta so se 'sam ž̩'ni:l̩j, so pa 'pala 'tudi

'su:əbɔ na Fɔ'ra:dʎ'berg. Š'tirŋ'ɔ:sŋde'se:tɪga sɔ ɯ'mərli. 'Ača sɔ pa 'tam 'rɔjenj, Šem'pɛčər, Šem'pɛ:tər, 'kak je 'unta ɔt T'rɔɔ:bərka, 'jo:, 'no. 'Anj sɔ pa žj ɔt ... De'wetnestu'ɔ:sɔm sɔ žj 'sam p'rišlj. 'Anj sɔ pa 'ši:əzdesetjga 'lɛ:ta ɯ'mərli. 'Zuna pa pər 'sinu žj'wi:m, te t'ri: 'sine 'mam pa 'tu ... Š'tu rast'rɔ:šene, 'jo:, na'ro:zn.

'Jo:, 'tu smɔ 'bɔ:ɡɔ žj'wɛ:lj, 'ni: 'bowɔ dɛ:wa tu, za'tu:ə smɔ pa 'unta 'pala š'li.

Ste ɯ'se na 'reko 'di:əlalj al ste 'mɛ:lj žj ma'si:ne?

'A:, 'kɛ:, ɯ'se pɔd 'reko, ɯ'se 'nošjɪ, še 'wɔzjɪt 'ni:sj 'mɔ: 'tak p'rau, kɔ je s'tərmɔ.

'Kɔ:j ste 'te: 'mərli 'dɛ:wat ɯ'se?

'Jo:, 'mowɔ s'jetj. 'Tu sɪ 'mərɔ 'tuɔj ɯ 'tətem b'rɛɡu, čj sɪ z ž'wo:djɔ 'dɛ:wo, je 'xudɔ 'bowɔ. 'Kɔ:j pa pɔd 'reko, pa d'ru:we, d'ru:we ɯ'se pɔd 'reko 'rɛ:zatj za 'ci:əwɔ 'zi:mɔ, jo:. Pɔ'zi:mj 'tak, 'kak je nɔ 'mowɔ w're:me 'bowɔ, da sɪ 'zuna 'mɔ:, 'koj d'ru:we 'rɛ:zat, 'pala pa 'fu:ətər 'rɛ:zat za ž'wo:t, ɯ'se pɔd 'reko.

'Kam ste pa ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:dli?

'Jo:, 'tuɔj š'tu, ɯ 'Rɔ:twajnj.

'Kɛ: pa je 'bowa 'šu:əla?

'Jo:, 'pɔ: 'u:re, 'pɔ: 'u:re je žj za 'jit 'tu 'gərta, 'kɔ ste 'dɔ:ɯsa pe'lo:lj 'ine, 'ine, 'kɛ: je 'tista ka'pɛ:la, 'ine s'pu:ət je b'la šu:əla.

'Kɛ:jkɔ je pa b'lɔ ɔt'ru:ək?

'Jo:, 'te: je še b'lɔ 'ši:əsŋt'ri:deset, kɔ sŋ 'ja:s ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:dla, 'ze: je pa za'pərta.

Ste se slɔ'wɛnskɔ u'či:lj ɯ 'šu:əlj?

'Na:, 'ko:r, ɯ'se 'ni:əmškɔ.

'Kak pa 'da:ma?

'Jo:, 'da:ma sɔ 'ača me 'tud 'ni:əmškɔ 'wu'či:lj b'rat nu pa 'tak. 'Anj sɔ z'no:lj 'ni:əmškɔ.

A gɔ'wu:ərlj ste pa slɔ'wənskɔ?

Slɔ'wənskɔ, 'jo:. 'Ma:ma sɔ tak 'koj, 'tak ɔs'to:lj slɔ'wənska. 'Ni:sɔ se nawu'či:lj, kɔ ɕj 'tak 'kupe slɔ'wənskɔ gɔwɔ'ri:š, 'te: 'palə pa ne 'mɔ:re se na'wu'čitj. 'Ja:s sɔ ɔ 'šu:əlɔ p'rišla, sɔ nɔ 'lɛ:to 'bowa šp'ro:xɔ, šp'ro:xɔ 'wu'čitj se ɔ 'šu:əlj. 'Palə sɔ 'šele, 'ni:sɔ z'nowa 'kaj, 'ača sɔ 'tak 'mowɔ gɔ'wu:ərlj, 'ni:sɔ 'wɛ:jkɔ gɔ'wu:ərlj, 'te: 'ma:ma 'ni:sɔ z'no:lj 'tɔdj. 'Palə je 'tak 'ža:ɔ 'bowɔ jɪm, da 'ni:sɔ se 'mɔlɔ nawu'či:tj, kɔ bɔ 'tɔdj 'nu:calj, da bɔ z'no:lj.

'Ko sɔ pa ɔ 'šu:əli 'rɛklj, ɕj 'ni:ste z'no:lj?

'Jo:, 'či: 'rɛklj 'kaj, sɔ pa ... 'So:mɔ 'se:det š'la 'ta:, da sɔ se na'wu:čla. B'rat sɔ pa 'ača me še 'da:ma wu'či:lj, 'pale pa nɔ'be:n 'lɛ:rɛr 'ni: 'bo:rɔ me 'kɛ:ka, a z'nam a pa 'ne. 'Palə nanɔ'ba:t sɔ pa, 'bo:rɔ me, 'te: sɔ pa z'nowa b'rat. 'Pɔ:, 'te: se je 'ču:dɔ 'pala. 'Ača sɔ me 'da:ma wu'či:lj, 'jo:.

A ɔ'čo:sj sɔ drɔ'gɛ:, 'tut pɛr d'ru:gɛx 'ba:jtɛx 'tu slɔ'wənskɔ gɔ'wu:ərlj?

'Jo:, 'tak pɔ'sɔ:t na'maj š'tɔ.

'Ki:əre 'ba:jte sɔ pa 'te: še 'tu b'le, 'ki:əre 'xa:ɔžŋɛ?

Š'tɔ? 'Jo:, sɔ'sɛ:dj š'tɔ ɔ'ku:ɔ. 'Ro:stečnjik, 'Ri:bjčj, 'Tičnjikwe, 'jo:, B'ri:əznkwe ... 'Tam 'tɔt 'či: 'wɛ:č kɔ'go:, sɔ 'tɔdɔ ɔ'si š'li. 'Jo:, 'tistj je 'tak ɔ G'ro:cj, 'kak mɔ s'li:šj, 'unj pa ... 'Tistj 'tak ne 'di:əwa, 'mɛrjɔ peč 'Ro:stečnjikwɔ ɔbde'wu:watj.

'Ze: pa 'či: 'wɛ:č 'wɛ:jkɔ kɔ'go: 'tu ...

'Jo:, 'mowɔ, 'jo:. 'Tiste 'ba:jte, 'ko:j sɔ p'rɛ:j, 'wɛ:jkɔ 'ba:jt 'bowɔ, sɔ ɔ'se 'dɔ:ɔ 'puslj, ɔ'se je 'furt.

'Ko pa sɔ'sɛ:de črez 'mɛ:jɔ, 'kɔ ste 'tu žj'wɛ:lj, a ste pɔz'no:lj?

'Jo:, sɔ 'jo: 'pɔ:znaa ne 'pa:r ...

A ste 'kaj 'xɔ:dj črez 'mɛ:jɔ 'tud 'laxkɔ?

'Jo:, pred 'wɔ:jskɔ ... 'Te: pred 'wɔ:jskɔ smɔ še x 'ma:šj š'li 'ta:. 'Te: si še 'mɔ: 'jɔtj, sɔ 'mɛrɔ peč, je fi'na:ncɛr 'biɔ 'gɛra pɛr ... slɔ'wənskɔ. 'Palə ɔ 'wɔ:jskɔ, 'te:

tak 'ni:si s'me:u 'itj, pale je pa 'tak pɔ 'wɔ:jski, 'o:u, 'te: je 'bowɔ š'tre:ŋk, 'jo:, 'te: 'ni:si, 'paɫa pɔnɔ'mo:ɔ ... 'Jo:, pa 'gɛra x 'ma:šj 'či:smɔ xɔ'di:lj, 'tu 'dɔ: smɔ nɔ 'mo:ɔ xɔ'di:lj na 'Mu:tɔ nu pa sɨ 'mɛrɔ peč s'kuze, s'kuze kɔnt'rɔ:lɔ 'itj, 'jo: ...

'Kak sɔ pa u'čo:six, se s'pɔmnite 'kaj, sɔ 'wam p'ra:jlj pa 'wi: ste 'tak žj 'te: b'li, kɔ je b'la 'wɔ:jska?

'Jo:, 'ja:s sɔ 'tak 'so:ma 'wi:dla 'ži:ə, 'tɛ:jkɔ sɔ b'la ... De'we:t 'li:ət, kɔ se je za'ča:wɔ, 'paɫa pa 'petnest 'li:ət, kɔ je 'u:n 'bowɔ. 'Ciə:wɔ 'wɔ:jskɔ 'wɛm nɔ 'mo:ɔ ... Najp're: je 'Xitlɛr p'rišɔ, 'ne. 'Te: sɨ 'mɔ: pa 'tak 'o:xtat, da 'ni:sj 'kaj k'fa:ltɲiga 'rɛ:ekɔ a pa da bɨ nas'pru:ətj 'biu. 'Te: sɔ kɔ'ko:j te 'u:n 'li:fralj, 'no. 'Jo:, 'na:s sɔ 'takal'tak, žj 'mislj, kɔ smɔ slɔ'wɛnskɔ z'no:lj, da, 'jo: ... 'Jo:, 'pala sɔ 'tistj parti'za:nj p'rišlj, 'tiste je 'naj'gɛršj 'bowɔ, je 'pala žj š'tu 'tiste s'tri:əlaje 'bowɔ nu pa 'tistj ... 'Kɛ: sɔ p'rišlj, 'tam sɔ ɔs'to:lj, 'jo:, pala pa sɔ, čj sɔ 'kupe p'rišlj z 'Ni:əmcmj, 'te: je pa, sɔ pa 'xi:še pɔž'galj nu pa 'di:ɛrj je 'tam 'biu. Čj sɔ parti'za:nj 'tam 'bilj, 'te: sɔ 'Ni:əmcmj pɔž'galj, še 'gɛrta na M'lo:ke 'tu, čj sɔ pa 'Ni:əmcmj 'bilj, sɔ pa parti'za:nj, 'jo:. 'Ja:s sɔ 'tak, kɔ sɔ tɨga 'pɛrwiga 'wi:dla, sɔ 'misla 'Ajbjs'wɔ:lt 'itj, 'ta: čres Šent'lo:renc, je 'tam žj 'e:dɔ s'ta:u pa s 'flinkɔ. Sɔ 'mɛrwa 'zo:t 'itj pa na Šent'ɔo:žbɔlt pa na 'Ajbjs'wɔ:lt. 'Jo:, 'te: je te 'pɛrwe 'bowɔ, kɔ sɔ 'sam p'rišlj 'tu. 'A:, je 'bowɔ, 'ja:s sɔ 'misla, 'wɔ:jske, da bɨ ne p'rišla 'we:č, 'wɔ:jska. 'Jo, 'nam p'ra:uzap'ra:u 'či: 'tak na're:dlɔ š'tu, pa kɔ sɨ 'wi:djeu, 'kɔ:de d'ru:gem g're:, jo:.

A 'wa:s je u'čo:six 'kaj st'ro:šlɔ?

St'ro:šlɔ 'mine 'ni: 'kaj, pa, pa 'so:mɔ ... 'Wɛčɛr sɨ 'ni:sɔ 'upaa 'unta 'jit, je 'tamlɔ 'bowɔ tak, 'kɔ sɔ tɛ:jkɔ gɔ'wu:ɛrlj ɔt, 'ko:j st'ro:šj nu u'se nu pa da čj je 'kɛ: pɛr sɔ'sɛ:dj 'en u'maru a pa tak, sɨ 'ni:sɔ 'upaa 'unta. Čj smɔ na 'wo:xtɔ š'li, sɔ g'le:dla, da sɔ na s'ri:ədj š'la, 'ko:r p'ri:ədj pa 'ko:r 'zo:dj.

'Kɔ:j u'se sɔ pa 'te: p'ra:jlj, da je?

'Jo:, 'tak kɔ bɨ 'une 'wi:djeu še nu, kɔ sɔ umɛrlj nu pa tak, je še 'di:ɛrj ... 'Ja:s ne 'wi:əm, 'ko:j bɨ žj 'rɛ:kla, 'gɛr u'sta:u 'ni: 'we:č 'di:ɛrj ...

'Ja:s pa ne 'wi:əm, 'mi: smo ŋ'ba:t no s'wi:jə 'mɛ:l̩j, da je ... 'Wɛčɛr, kə smo pɔp'ra:ɯleno 'mɛ:l̩j, je 'tak š'pa:sno, si 'nɛ:ka 'ču: s'pa:. 'Pala je pa, kə smo kɔ'li:nəl̩j, je pa 'mɛ:wa 'rɛ:bre st'rɯpane pa 'tak 'tɔ:ɯstɔ, kə je 'kup 'zo:t za'ro:slo/za'ro:šlo. 'Jo:, palə sɔ 'ača 'tistɔ 'gɛr na'mo:wali na 'dur̩j, 'pala pa 'či: 'bowo 'we:č 'kaj. 'Jo:, 'čo:sj so peč 'tak ɯ'se 'su:ɛrte, 'tistj 'di:ɯj 'jo:x ... A sj 'ti: 'tuj 'ču:wa 'tiste? Da je pɔ 'mɛ:jɛx, 'kɛ: se za 'mɛ:jɔ, da 'kɔ:tɛrno sɔ'bɔo:tɔ, 'tam, da sɔ š'li pɔ 'mɛ:jɛx 'dɔ: nu pa ... Nu pa ɯ'čo:sj, da je 'di:ɛrj 'ko:k 'jo:mɛr 'ču:, 'te: je pa pɔ'bo:rɔ, čj je 'kɛ: 'di:ɛrj, 'kɛ: sɔ za 'mɛ:jɔ š'tri:talj se: »Kum bj d'ja:ɯ, 'kum bj d'ja:ɯ?« 'Te: je pa 'unj š'pa:s 'zo:t 'rɛ:kɔ, je 'rɛ:kɔ: »Kɛ: sj ɯ'za:ɯ, pa 'ta: 'do:š.« 'Pala je 'baj pa 'ri:əšen 'biɯ.

Nu pa da ... 'jo:, da je gɔ'rɛ:wo, 'pala da je 'čo:sj 'duj 'wi:djeɯ, da je p'la:wo gɔ'rɛ:wo. 'Pala je pa 'jiskat 'šɔɯ, pa 'ni: 'na:šɔ. A pa čj bj, sɔ 'ma:ma 'rɛklj, čj bj 'jiskɔ, pa g'li:x 'te: 'ne 'wu:n, 'mɛrɔ 'nɛ:ka 'žɛ:gn̩iga 'gɛr d'jetj, čj pa 'ko:r, je pa, 'či: 'na:šɔ 'we:č 'tiste, 'jo:. 'Ja:s ne 'wɛm, a je 'dɛr 'ri:əsɯ b'lo 'tak, pa p'ra:jlj sɔ 'tak.

No'ba:t smo 'mi: na 'wo:xtɔ 'bilj, 'tu 'nɛtɛr x 'Ša:flɛrj, 'ne. 'Te: pa 'du:əmo g're:mɔ 'pala. 'Te: je pa zaš'rɔo:jawɔ s'tatj, s'tatj. Pa 'ine je 'ro:jtam 'duj t'ro:cɔ 'na:s al 'kɔde, 'wi:djeɯ 'ni:si kɔ'go:. S'tat. 'Pala smo pa ɔps'talj, pale je pa d'ruč š'rɔo:jawɔ: »Čj se ne zbe'ži:te, p'ri:dem! P'ri:dem!« 'Pɔo:, 'te: smo 'pale š'li! Je 'na:s pa ne 'par 'kupe 'bowo.

'Na:šɯ 'ca:jt ne wer'ja:me 'duj 'kɛ:ka 'we:č. Sɔ 'ri:əkali, da je 'tiste 'gɛr 'dɛrženɔ, da 'ze: ne 'wi:djš 'tak 'kɛ:ka 'we:č, da 'tiste p'ri:de d'ruč. Pa 'tiste sɔ 'tuj 'ri:əkali, da sɔ 'fa:jmɛštri st'ro:šlj, sɔ 'tuj 'ri:əkali, 'ja:s ne 'wi:əm. Da bj se 'lidj 'bɔl 'balj.

Ŧt 'kɔ:t ste 'rɛklj, da je 'wo:ša 'ma:ma?

S 'Kɔ:zja 'wɛrxa, 'jo:. Ŧt Per'ni:c 'wunta je še 'mina no 'u:rɔ al 'ko:j ... 'Ja:s bj 'bowa 'tɛ:jko 'ro:da 'wi:dla, 'kɛ: sɔ 'da:ma 'bilj, pa 'ni:sɔ me ɯ'za:l̩j kɔ'do:j 'su:əbɔ. No'ba:t smo b'li 'zuna pɛr 'tistem, sma 'wɛčɛr 'unta p'rišlj, 'pa pa ne 'wɛm, a smo 'do:le š'li ɯ'ju:tɛr. 'Ja:s se ne 'mɔ: s'pɔmn̩j, 'kak je 'un zg'le:dawo ...

'Jo:, 'ma:ma 'tuj 'ni:sə 'mɛ:l̩ 'kaj 'da:r̩ga, 'jo:. 'Jɛ:na 'mo:t̩ sɔ 'bu:n̩ 'bil̩, ɔ'žɛ:jena 'tak ž'lɛxt. 'Te: pa 'ni:sə 'mɔ:l̩ 'ma:mɔ 'pustit̩, 'ne, kak 'mɔ:jɔ ba'bi:cɔ, 'ne, sɔ 'tak 'dɔ:uɔ 'da:ma ɔs'to:l̩, da sɔ 'bil̩ 'ši:əsnt'ri:deset 'li:ət, da je 'ma:ma ɯ'mərwa 'pale. 'Te: 'pale sɔ se pa žɛ'ni:l̩, 'pal sɔ š'li ɔd 'du:əma. 'Sɛɛ:stɔ sɔ 'mɛ:l̩, 'e:dnɔ 'sɛɛ:stɔ pa 'n̩ga b'ra:ta, 'ne. 'Tistɛm je pa 'tɯd̩ 'tɛ:jko ž'lɛxt š'lɔ, kɔ je 'pale ma'čɛ:xa p'rišla, da je 'tak 'bowɔ, da 'ni: za 'bit 'bowɔ 'we:č. 'Pala 'an̩ sɔ š'tɯ 'sam, 'jo:. Š'tɯ pa 'tɯd̩ 'či: 'bowɔ 'kaj 'da:r̩ga. Peč 'tɛ:jko, da sɔ, da s̩ pre'žiweɯ, 'ne. 'Jo:, g'no:r̩jɔ 'nič, 'tɛ: pa 'tak 'micnɔ s'wɛ:ta, 'ne. 'So:k̩ga nɔ 'micnɔ nasa'di:š, peč 'tɛ:jko, da za ... 'Kak b̩ ž̩ rɛ:kla, peč gla'di: je 'mo:ɔ 'cwe:jko 'bowɔ, za pre'žiwet pa c'mowɔ ... 'Ača pa 'tɯd̩ sɔ 'bil̩ sta'rɛ:jš̩ 'kak 'mo:t̩. Sɔ 'mɛ:l̩ 'ɔ:čma, sɔ 'tam, 'inde 'sam ɔt Šem'pɛčra 'nɛtr 'tut 'kupl̩ nɔ 'ba:jtɔ, 'ne. Je 'tɯd̩ 'tak ž'lɛxt š'lɔ jim z'ra:uɔ 'ɔ:čma nɯ pa da sɔ š'tɯ, š'tɯ 'etɔ 'ba:jtɔ 'kupl̩. 'An̩ b̩ pa 'tam 'mɔ:l̩ 'a:stat̩, 'tam b̩ pa ne pɔ'sɛstwɔ 'du:əbl̩ ɔt 'tɛ:te, kɔ 'ni: 'm'ɛ:wa ɔ'tru:ək. Ja:, pa 'ma:ma: »Š'tɯ 'su:əbɔ 'j̩t.« pa »Š'tɯ 'su:əbɔ«. 'Jo:, 'tɛ: sɔ 'pale 'rɛkl̩: »U'se ne s'mi:əš sta'rɛ:jšɛ 'bɔ:gati.« 'Jo:, 'pal̩ š'tɯ pa 'tɛ:jko tər'pɛ:l̩ 'tɯd̩, da sɔ š'ti:ər̩jɔ, ɯ'se pər 'un̩ 'wɔ:jski, 'ci:əle š'ti:ər̩jɔ 'li:ət, kɔ je, š'ti:ər̩jɔ 'li:ət je 'bowa 'wɔ:jska. Z'ra:uɔ 'pala pa še ɯ'ja:ti 'bil̩ nɔ 'lɛ:to nɯ nɔ 'pɔ:. 'Jo:, p'rɛ: pa 'tista sɔl'da:čwa, kɔ 'mərjɔ m'lɔ:d̩jɔ x sɔl'do:tɯ 'it, 'tri: 'li:ətɛ, 'jo:. 'Wi:əš, 'kɛ:jko 'li:ət ... 'An̩ sɔ ž̩ p'rɛ:j 'bil̩ ɔ'žɛ:jeni, 'ača, 'ne, 'ana je 'bowa 'bɔl s'to:ra, p'race 'bɔ:l, pa 'bu:na. 'Pal̩ je ɯ'mərwa. 'Pal̩ sɔ 'ma:ja 'ma:ma 'cu:ə p'rišl̩ 'tɯ ... 'O:, je 'tɯd̩ tər'pɛ:wa, 'ača pər sɔl'do:tex, 'ana pa ɯ 'tɔtem b'rɛɣɯ 'tɯ 'dɛ:wat 'so:ma nɯ pa ... 'Jo:, ɔd 'ača 'sɛɛ:stra je pɔ'mowa 'tɯ, 'jo:. 'So:ma bi 'tak ne 'ma:wa. 'Jo:, 'pale, 'pale sɔ 'ača, 'jo:, 'ja:s sɯ ž̩ 'bowa, 'ača sɔ 'bil̩ 'pɛ:deset 'li:ət s'to:r̩jɔ, kɔ sɯ 'ja:s na s'wi:ət p'rišla. 'Pal sɔ pa 'tɯd̩ 'bil̩ 'bu:ni. 'Ja:s sɯ 'bowa 'šɛle 'ši:əsnest 'li:ət, sɯ 'mərwa ɯ'se 'dɛ:wat̩, 'ne. Pɔt'pɔ:re 'ni:sə 'mɛ:l̩, 'ko:ke pɔt'pɔ:re, kɔ 'ni: 'bowɔ 'dɛ:wa p'rɛ:. 'Ani b̩ 'jo: 'ro:d̩jɔ š'l̩ na 'dɛ:wo, kɔ b̩ 'dɛ:wa 'bowɔ, 'tɛ: pa, 'jo: ... 'Te: 'pale 'ɔ:sɯ'pɛ:deset̩ga 'lɛ:ta je pale 'tista 'pa:wern̩'rɛnta p'rišla. 'Te: pa 'tak 'ni:sə 'we:č 'dɔ:uɔ ži'wɛ:l̩, 'jo:. Pa 'ma:ma sɔ pala 'du:əbl̩, 'jo:. 'Pala, kɔ sɯ se ɔ'žɛ:nɯwa, 'dɛ:wa 'tɯd̩ 'ni: b'lɔ 'tɯ. 'Te: smɔ pale peč 'wunta š'l̩, 'ma:mɔ smɔ 'su:əbɔ ɯ'za:l̩ nɯ pa ... 'Zuna 'ja:s sɯ 'tak 'koj 'xitɔ na 'dɛ:wo š'la 'tɯd̩ ɯ fab'r̩ko. 'An je pa ž̩ 'pɛ:t, 'mɔ:š je ž̩ 'pɛ:t 'li:ət p'rɛ: 'zuna 'biɯ, kɔ sɯ 'ja:s še z ɔ'tra:kem̩ 'tɯ b'la.

'Kak pa 'ze: ži'wi:te?

'Ze: mi pa 'da:rɔ g're:, 'so:mɔ zd'ra:ɯ 'mərš 'biti, 'jo:, pa ... 'Mərš peč, ɯ'so:k 'mo: nɔ 'mo:ɔ 'nɛe:ka, 'mərš peč, 'dɔ:kler še 'gər ɯ'stat 'mo:rš nɯ pa ɔ'ku:ɔ, 'mərš cu'fri:dnɯ 'biti. 'Bɔlšɨ 'neɔ 'we:č, smɔ ɯ'so:ke 'lɛe:tɔ s'to:ršj.

'Mɔ:j 'sin je 'ti:šlɛr, 'jo:, ɔ'žɛ:jen pa 'tru:əje ɔ'tru:ək 'mo:, pər 'tistem, 'kak ži'wɨm, 'jo: ... 'A:grat 'ma:m, 'tiste 'ma:m we'sɛlje, 'mo:ɔ 'rɔo:žɛ, nɔ 'mo:ɔ sa'lo:tɔ nɔ 'tak. 'Tiste je 'ma:je, 'ma:je 'dɛe:wɔ nɯ pa nɔ 'mo:ɔ 'nɛtre 'ka:j s'pu:cati, 'ne, 'mo:ɔ pa, 'mo:ɔ pa faɯ'lɛncati ... Pa no 'mo:ɔ g'ram kɔ'go: ɔ'biskati, nɯ pa 'tak, 'di:əri sɔ 'tak 'sa:mj, je 'tuj 'wɛ:jkɔ 'to:kex li'di:, da sɔ 'so:mj.

Pripoveduje Zofija Novak, roj. Preglav, 1927

Rɔ'di:la sɯ 'ja:s se pər 'Lɛ:čnɨki. ɔ'tru:ək je 'na:s 'bowɔ 'sɛ:dɔm, a sɔ um'ɛ:rlj. 'Sɛ:dɔm 'sɔ ži'wɛ:lj, 'tri:jj sɔ um'ɛ:rlj. 'Tak, 'bowa 'wɛ:jka dru'ži:na, a pa 'ču:dnɔ, 'a:lzɔ, 'ca:jti 'ni:sɔ 'bilj 'tak 'fa:jn. 'Wɔ:jska je b'la, 'pɛe:. 'Ni: 'bowɔ 'tak za ... 'Ko:j smɔ 'da:ma 'mɛ:lj za 'jest, 'nɛtər 'kupit 'ni: 'bowɔ g'no:rjɔ 'tut 'ne, da bɨ 'mɔlj 'nɛtər 'kupit 'it. 'Ko:j smɔ 'da:ma 'mɛ:li ... 'Ajnfah š'lɛ:xt, š'lɛ:xte 'ca:jte ... ɔ'žɛ:nɯwa sɯ se de'wetnajs'tu:ə de'wetɯš'tiredɛ'se:t, ɔk'tɔ:bra. 'Te: smɔ 'mɛ:lj, 'mɛe:wa š'ti:əri ɔ'tru:ək, 'e:n 'pu:əp je se mit, 'kak je 'biɯ de'we:tneɪt 'li:ət s'ta:r, se je pɔnes're:čɔ. Pa 'tiste bi 'šele s'lɛ:... 'A:lzɔ, kɔ sma se ɔ'žɛ:nɯwa, sma še 'da:ma 'bowa, 'tam pər 'Lɛ:čnɨki. 'Pal smɔ 'tu 'bilj, 'tu 'sam p'rišlj x 'Tičnɨkɯ, 'bilj na 'pɔo:xt, 'pɛ:xtəri, nɯ pal sma, pal sma 'ku:pla. 'Ni:ma sma 'me:a 'wɛ:jkɔ g'no:rjɔ, g'no:rjɔ tak 'da:lj, 'gər ɯ'ze:ɯ ... 'No, unt, 'kɔ:de bɨ ... 'Tak je 'fa:jn b'lɔ, sma 'mɛe:a 'sa:ma st'rɛe:xɔ nɯ pa 'wɛ:jkɔ 'dɛe:la.

Še 'wi:əte, 'kɔ:de je b'lɔ, kɔ je b'la 'wɔ:jska 'tu?

'Jo:, 'te: sɯ še 'da:ma b'la 'tam pər 'Lɛ:čnɨki, kɔ sɔ 'tu 'bilj. 'Nam 'ni:sɔ 'kaj na're:dli. Čj sɔ p'rišlj pɔ 'kaj, da sɔ 'kɛ:ka 'nuncali, za 'jest, 'ko:k k'rux ... 'E:ɯkrat je 'e:n p'rišɔ, 'cɔɯ nɨ m'lo:d ɯ'ju:trɔ. 'Tiste še 'da:rɔ 'wi:əm, je 'biɯ 'e:n 'cɔɯ nɨ m'lo:d 'pu:əp. Smɔ g'li:x b'ru:əštɨk 'jɛ:dli, smɔ 'mɛ:lj ž'gɔŋke, je 'rɛe:kɔ: »Ma:jj ž'gɔ:ɯki!«, je 'rɛe:kɔ, kɔ 'ni:sɔ 'mɛ:li 'tiste, kɔ sɔ 'bilj z'mi:ərom 'kɛ: ... A

pa 'ni:sə 'mɔljɪ 'tak 'ku:xat sɪ, 'ne. Sə sɪ 'so:mə 'ku:xaljɪ tak 'mesə pa kɾəm'pi:rjɛwə 'ʒupə.

Ste mu 'da:lɪ ʒ'gə:ŋke?

'Jo:, 'ma:ja 'mo:tɪ 'jo:, ʒ'gə:ŋkə pa m'li:əka. G'wi:šnə 'an ni: 'mɔ:, je 'mɔ: 'su:əbɔ 'it a pa 'kaj. 'Ja:s ne 'wi:əm, ne 'wi:əm 'ko:r ... 'Tak je peč 'bowə.

'Ki:əŋj sə pa 'wo:ʃj sə'sɛ:djɪ 'tu?

Sə'sɛ:djɪ? 'Tu je 'Ri:bjč, 'Tičŋkwa 'ka:jša, P'ro:pnɪk, Ko'rə:šec, 'gəra K'rampɫ pa 'Lap.

'Kak je pa 'kaj ɯ 'Sə:bətɛx? A 'tam 'tut pɔz'no:te 'tiste, 'kak se 're:če 'tam? 'Wi:ətɛ za 'ki:ərə 'xa:ɯʒŋge 'tam?

'Jo:, ʒɪ 'wi:əm, 'so:mə, ʒɪ 'wi:əm 'xa:ɯʒŋge: 'gəra 'Lojnɪk, 'tu je še ʒ'lo:xte ɔd 'mine. Sə pa, 'mo:jə 'wɛ:jkə 'xa:ɯʒŋgə. Pa 'tudjɪ 'tam pər 'E:ncijjɪ je 'tuj 'wɛ:jka 'xa:ɯʒŋga, je 'tu 'bowa od 'Lapa, 'Lo:pa 'či:ərə se je 'ta: ɔ'ʒɛ:nuwa 'ɛ:ŋk'rat, je pa ʒɪ 'tudjɪ šɛ s'to:ra.

'Tuj 'ni: 'we:č 'wəlko 'pa:ɯrɔ 'tam, je 'pɔ'sɔ:dema g'li:x. 'Tu, kə sɯ 'ja:s ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:dla, smə 'biljɪ dɔ 'pe:deset, 'pe:tɯ'pe:deset ɔ'tru:ək, 'ze: 'wɔ:zɪ 'bu:s ɔd 'Ro:špenka s'pa: 'e:njga ɔ'trɔ:ka še. 'Tak je ɯ'se 'dɔ:. ɯ'se g're: 'wɛk, ɯ'so:k 'dɔ:, ɯ 'mɛ:stɔ a pa 'kam. G'li:x 'tak 'kak 'mɔ:j b'ra:t, kə je 'da:ma pər 'Lɛ:čŋkjɪ 'du:əbɔ ɯ'se 'kup, 'ci:əlɔ 'xa:ɯʒŋgə, je 'tudjɪ ɔt 'tu 'wɛk, 'dɔ: na 'E:n'xa:ɯznɔ. 'Me:ɯ tudjɪ ɔt'ra:ke, 'wɛk, 'tam je 'ze: 'so:mə 'we:č, da ʒ'wo:t 'po:sejɔ.

'Kɛ:jko lɪd'i: pa 'te: sp'lɔx še ʒi'wi: 'tu?

Bj 'ma:a, 'ja:s 'tak ne 'mɔ: pɔ'we:t kɛ:jko ... 'Kə je 'ana (HČERKA) ɯ 'šu:əlɔ 'xɔ:dla, 'bowə še s'tu:ə t'ri:deset lɪd'i: ... ɯ'se je p'ro:znə, Kɔ'rə:šec je p'ro:znə, P'rapernɪk je p'ro:znə, B'ri:əznɪk 'ni: 'we:č 'tu. 'Kɛ: sɯ 'ja:s 'da:ma 'bowa, pər 'Lɛ:čŋkjɪ, 'nišər 'ni: 'tu, 'tu 'gəra pər K'rampjɪ 'ni: 'we:č 'tu. 'Ni: jɪx 'we:č. Pa 'ja:s 'mi:sɫɪm, čɪ 'bɔmɔ nɔ'ba:t 'mi: tɪ s'to:rɪ 'wɛk, 'bɔde p'ro:znə 'tu.

Pripoveduje Marija Hammer, roj. Placet, 1949

'Ja:s sn̩ 'tu pər 'xi:šj̩ 'r̩o:jena, d'wo:najst̩iga 'jenəra de'wetn̩š'ti:red̩j̩. Pa 'tu 'gər 'ro:sla. Sn̩ 'tu 'da:ma p̩o'mo:la 'd̩e:lat. U 'šu:əl̩o sn̩ š'la 'gəra pər 'Lo:p̩j̩, k̩o je p'r̩e: 'bowa, 'o:s̩om 'li:ət. 'Pəle sn̩ pa, peč 'da:ma p̩o'mowa 'd̩e:lat, 'ko je pər 'xa:už̩ŋgi, 'ne. De'wetnest 'li:ət sn̩ 'bowa. 'Pəle sn̩ o'ž̩e:n̩uwa se, 'pal sn̩ pa 'd̩o:u̩ta p'riš̩la. 'Mo:j 'm̩o:š̩ je 'biu̩ per fi'nanc̩ər̩j̩. 'Pal sn̩ pa 'd̩o:u̩ta p'riš̩lj̩, je 'me:u̩, s'lu:ž̩o s'pa:, 'A:rn'f̩els. 'Pal sn̩ pa 'adnest, 'a:, peč 'o:s̩nest 'li:ət s'pa: 'bowa, 'A:rn'f̩els. 'Ze: sn̩ pa d'ruč̩ 'gəsa 'zo:t 'du:əm̩o, s̩ o't'ra:kem̩j̩ d'wu:əjm̩j̩. T̩j̩ s'to:r̩š̩j̩ je 'da:ma, t̩j̩ m'lo:j̩š̩i je pa 'tam b'li:z̩u 'Lankš̩perk. 'Mo: s'wa:je 'ba:j̩to.

'Di:əro 'l̩e:to s̩o pa 'te: 'm̩e:j̩o p̩o'ta:n̩lj̩? De'wetnest̩iga 'l̩e:ta. 'Tau:ž̩nt de'we:ts'tu:ə de'wetnest̩ sə 'm̩e:j̩o 'pəle p̩o'te:n̩lj̩ ... 'Jo:, 'ma:ma je 'r̩e:kla, da p'r̩e:, k̩o je 'bowa 'bi:ca pa 'd̩e:dej, s̩o 'so:m̩o sl̩o'w̩ensk̩o g̩o'wu:ərl̩j̩, k̩o 'ana je 'šele 'n̩emš̩k̩o u 'šu:əl̩j̩ u'či:wa 'šele 'baj, ko je 'tu 'gəre pər 'Lo:p̩j̩ u 'šu:əl̩o š'la 'pəle ... 'Ko:j je pa 'pəle 'm̩e:ja 'bowa, sə pa pər 'Pu:š̩ŋk̩j̩ ka'p̩elcə 'puwal̩j̩, a je ž̩j̩ 'bowo, 'tiste ne 'w̩em, pa sə pa 'pəle 'tam za 'ž̩e:gnaje Rə'n̩e:j̩ o'p'xa:j̩alj̩ 'pəle, sm̩o 'tam 'm̩e:l̩j̩. 'Jo:, sm̩o 'tam 'm̩e:l̩j̩ 'pəle 'ž̩e:gnaje, pa 'di:əro l̩e:to, 'ja:s ne 'w̩em. 'Pəle sm̩o pa 'tak 'gəta š'lj̩, gəta p'r̩o't̩j̩ sl̩o'w̩ensk̩j̩ 'm̩e:j̩j̩ pa na 'anem k'ro:j̩j̩ 'd̩o:u̩sa, 'tak sm̩o š'lj̩ x p'r̩oč̩e:s̩ij̩j̩, za š'ti:r̩j̩ ewaŋ'g̩e:lij̩e s̩o pa 'm̩e:l̩j̩ 'tak na're:to. 'Tam je peč o't Šent'lo:renca p'riš̩o 'sam 'fa:j̩m̩əšt̩ər, da je 'me:u̩ 'm̩e:š̩o 'tu ... 'Jo:, k̩o 'unta 'či:s̩ə s'm̩e:l̩j̩ p'r̩e:, 'ni:sm̩o s'm̩e:l̩j̩ 'we:č̩ 'unta, ne 'we:č̩ 'tak k̩o pa 'ze: ...

S'jo:l̩j̩ s̩o u'se 'da:ma, 'ko:j s̩j̩ ... O't 'o:l̩j̩, 'le o'd 'ripsa, 'ži:to, pš̩e'ni:c̩o, 'ječmen, ku'ru:zə, 'ku'bus̩j̩, 'r̩e:pe pa u'se, 'ko:j je za ... 'Ni:s̩o 'm̩o'l̩j̩ 'tak 'kup̩it. 'Tak pər 'so:k̩j̩ 'ba:j̩t̩j̩ s̩o pər g'li:x, pač pər 'so:k̩j̩ 'xi:š̩j̩ a pa 'k̩e: je b'la, da s̩o 'tak 'mo:o s'jo:l̩j̩, da s̩o p̩o'te'we:č̩em 'da:ma 'm̩e:l̩j̩. 'So:m̩o 'so̩u pa 'cuk̩ər, 'tiste s̩o pač 'm̩o'l̩j̩ 'pəle 'kup̩it pa pit'r̩o:l̩ s̩o 'm̩o'l̩j̩ 'tud̩j̩ 'kup̩it, k̩o 'mi: sm̩o 'šele 'tu u 'R̩o:twajn 'du:əbl̩j̩ š̩i:əzdeset ... 'Čo:k̩j̩, 'ad̩ŋ'š̩i:əzdeset̩iga 'l̩e:ta sm̩o 'šele 't̩oka 'du:əbl̩j̩. 'Pəle s̩o za'č̩e:l̩j̩, p'r̩e: je pa 'bowo, 'mi: sm̩o 'm̩e:l̩j̩ 'tu pen'cinsk̩j̩ m̩o'to:r. 'Te: sm̩o u'se 'm̩o'l̩j̩ 'pəle pen'cin 'du:əm̩o 'n̩osit, al pa 'di:z̩l̩ m̩o'to:r sm̩o 'tud̩j̩ 'm̩e:l̩j̩, da 'ni: 'bowo 'pəle na 'rek̩j̩ 'pəle t'r̩e'b̩j̩ 'bowo 'gonit, 'ne. Pa 'so:m̩o 'mi: sm̩o 'm̩e:l̩j̩ 'gəra n̩j̩ 'ta:j̩xt, 'tak je 'ma:ma p'ra:j̩la, da je 'bowo za 'fu:ət̩ər 'r̩e:zat, za ma'š̩i:nat tist̩j̩, 'ko:j sə s'jo:l̩j̩ 'tu, 'pəla pa za ... 'Aj̩ə, ma'š̩i:nat sn̩ ž̩j̩ 'r̩e:kla ...

Pa tistj 'ta:jxt pač 'mərə z'mi:ərom 'tistj š'təkər 'un pə'ta:nət, 'pəle je pa š'lə, djk'ler je peč 'wa:də 'bowə, 'ne. Či je pa 'wa:de 'bək 'bowə, sə pa 'məlj 'gəta 'itj 'cu:ə zaš'tekat, da je pač d'ruč 'pu:nə g'ro:tə 'ta:jxt 'gəra. Pa p'rə: je še 'le sji 'tudj, da sji 'mə: le 'gənjt, 'ne, na 'wəlkə 'ša:jbj, da sə 'pəle 'mašt 'məlj na're:t. Za 'pit sə 'tudj 'mə:lj 'mašt 'da:ma. 'Tiste je peč 'bowə te g'wi:šnə, 'ko:j je peč 'bowə, 'ne.

'P'rə:, čj je peč, 'minj s'ti:, ja:s 'sa:j 'tak zas'tə:pjm, 'tut čj 'ni:si 'tak p'ra:u 'bə:go, sə peč 'mo:ə zast'rə:šlj te, da sji 'pəle dər'go:čj 'bowə, dər'go:čj 'mislə 'pəle ... 'Jo:, 'naj'bəl st'ro:x je 'bowə z'mi:ərom, čj je 'pəle 'bowə mjk'la:užewə. 'Tiste 'ni:sj ... Kə 'pəle k'rampus pa Mjk'la:uš p'ri:de, 'ne, 'tak 'mo:jə 'tu. Pa u 'šu:əlj smə 'tudj 'mə:lj še, da ... 'Pəle smə pač 'du:əbli 'ko:ke 'micne ... Sji peč 'tak ... 'Fart'finderj sə p'ri:šlj əd G'ro:ca, da sə 'nam 'ko:kə 'pə:šlaj, no, 'to:k 'mičen 'zak smə 'du:əbli, Mjk'la:uš pa k'rampus ... 'Jo:, 'te smə pa u'sj 'du:əbli 'pəle u 'šu:əlj 'tiste, 'to:ke 'paklče, da sə pər'nəslj. 'Pəle smə pa 'mə:lj, p'rə: da sə peč za 'bəžič, a 'ne, smə 'jo: fraj 'mə:lj 'šu:əle ne 'šti:rnest d'ni:, 'ni: 'bowa 'šu:əla, da sma p'rə: 'to:kə 'i:grə 'mə:lj. 'Mi: smə 'pəle špi:laj, 'pəle sə pa 'tisti, 'ko:j sə 'fart'finderj p'ri:šlj, sə 'pəle 'du:əbli 'kaj za 'pit, 'ka:j 'ta:pljga, 'ko:kə ... 'ča:j pa 'pəle 'tu sə də'mo:čj 'tistj ... 'Že:nskj sə pač 'pəklj nj 'mülš'pa:js, 'ne, 'ko:k 'pəkəl.

'Kə:de sə pa 'kaj ət'rəčj əb'ličenj 'bilj za 'šu:ələ u'čo:six?

'Jo:, 'ko: bj 'rē:kla, sə peč 'e:n 'gʌnt, 'e:nə əb'li:əkə 'mə:lj za 'šu:ələ, 'e:nə za 'da:ma. 'Pəle sə pa ŋ'ba:t d'ruč ... 'un sp'rat pa, pa 'wə:jkə sə 'ro:jtam š'trikalj 'da:ma. 'Le:, pər u'so:kj 'xi:šj je 'bowə, sə 'əuce 'mə:lj, da sə 'əuce pəle əst'ri:glj, 'pəle pa 'u:nə, 'ne, da sə s'pi:pat 'puslj, 'pəle pa sp're:st, 'pəle pa sə pač 'žake š'trikalj pa 'ko:kə 'jə:pə pa pu'lə:bər, 'kak se je 'pəle 'kaj 'nuncawə 'tudj. Za 'kupit peč g'no:rjə 'tudj 'ni:sə 'mə:lj 'tak.

'Kam ste pa 'xə:dlij ku'pu:wat?

'Mi: smə š'lj ku'pu:jet 'nətər 'tu 'Ma:uŋ'ək, 'E:dəry. 'Tam je 'bowə na trgə'wi:na, 'tam si peč u'se 'du:əbə. Čj sji peč za 'kəsit 'nuncə, si 'ka:sə 'laxkə 'tam 'kupə,

'pəle za ... 'tistj 'ko:men, 'sərp ... 'Mi: smə peč z'mi:ərom 'rəkli, 'ko:j sŋ ət sta'rə:jšex 'ču:wa: »G're:mə x 'E:dəru 'nətər 'kupit.«

Pripoveduje Jožefa Izak, roj. Valtl, 1942

'Jo:, 'kə: sŋ se 'ja:s rə'di:əwa? Na Pər'ni:cex, u 'šu:əlo 'xə:dla sŋ 'tut na Pər'ni:cex. 'Da:rə 'nam peč 'ni: š'lə. 'Bilj smə pər 'Rospetŋkij. Kə sŋ 'šu:əle 'u:n, še 'ni:sŋ 'šu:əle 'un 'bowa, smə 'mərli 'it pə k'məčkex 'šixtex ət'kulə. 'Pal sŋ 'ə:ŋkrat u 'gozdu 'du:əbla 'dɛ:lə, kə dər'gə: ga 'tak 'ni: b'lə. 'Tam sŋ nex 'par 'li:ət 'di:əlaa, 'pal sŋ se pa 'sam ət'žə:nəwa. Je peč b'lə 'tak. 'Tu sŋ pa 'tɔdij, na kme'ti:ji je b'lə peč 'dɛ:la. 'Jo:, na kme'ti:ji smə peč de'lo:li, u'se smə sjo:li, 'ko:j smə peč 'nuncalij, a 'ne. Pə'zi:mj pa 'tɔdij, smə p're:dlij, š'tri:kalij, na š'kədnj smə m'lo:tlj. U'se smə z 'rəkemj na're:dlij, kə 'ze: ne 'poo:znajə 'we:č 'kaj 'to:kijga.

'Kak 'da:uč ste pa u 'šu:əlo 'xə:dli?

'Jo:, u 'šu:əlo 'ja:s 'nisŋ 'me:wa 'da:uč, ne čj'tert 'u:re, 'tiste ... 'Tiste 'ni: b'lə 'tak 'xu:dijga, pa pə'zi:mj u 'cə:klex, 'tiste pa ... 'Tiste pa 'tɔdij, 'tɔdij 'ni:sə 'məli 'kupit 'nam, čj ... Čj 'ni: b'lə g'no:rja. 'Pale, 'ja:s sŋ 'tɔdij še m'lo:da b'la, kə je ət'ča u'məru, pa sma z 'ma:mə 'sa:mj 'bilj 'də:ugə. Stanə'wo:ja 'tut 'ni:smə 'sa:mj 'mɛ:li, za'tə: ... za'tə: sŋ pa na 'tətj k're: š'la.

'Jo:, 'də:uta smə š'li, 'ma:ma pa ... 'Na:, 'te: je 'bowə, 'mə:j brat'ra:nc je 'biu, pa 'ja:s, sma š'la 'ma:mj p'ru:ətj, kə sə na 'Mu:tj, kə sə š'li pə rič'ni:je za 'bi:cə. 'Pal sma, smə š'li 'pale pa pə'nəčj 'du:əmə. Smə p'rišlj də nija š'tiklna, 'te: smə pa 'ču:li 'nəčnj 'jo:x, da sə ... U'se š'ti:me sə g'ro:tale pa je šlə 'tak 'də:ugə, da 'ni:smə 'we:č 'čulj, pa je s'pət ət k'ro:ja se za'ča:wə ne 'atrek d'rit pa ... 'Pale sə u'se š'ti:me g'ro:tale pa 'tak 'də:ugə je šlə, da s'pət 'ni:smə 'čuli, pa s'pət je 'tak šlə. Je 'na:s žj 'mo:ə u'se 'kupe st'ro:x g'ro:tawə. 'Jo:, kə smə pa p'rišlj 'gər na nj d'ru:gj g'runt, pa 'ni:smə 'čulj 'we:č. 'So:mə da smə čres 'rə:p p'rišlj, 'pal pa 'ni:smə 'čulj 'we:č. 'Tiste je b'lə pər 'Porčŋkij, 'jo:, čres 'tistj ... Pər 'tistem x'ri:brj 'də: smə 'čulj. 'Pal je pa šlə nap'rə:, pa nap'rə:. 'Pal pa 'ni:smə 'we:č 'čulj. Je pa 'začŋwə pər 'Porčŋkij, 'tak kə bj se 'a:trek 'dərwo, 'tak je 'na:s st'ro:šlə.

11.5 ZAPIS GOVORA V VASI LAAKEN

Pripoveduje Franz Kristöfl, 1930

Š'ti:mnestiga 'lɛ:ta je 'wɔ:jska za'ča:wa se, de'wɛtnestiga 'lɛ:ta sɔ pa 'mɛ:jo u'li:ɛkɫi. Je pa 'biu 'mɔ:j g'rɔ:s'fo:tər Kriš'tɛ:fl 'Tɔ:nj. 'Gɛra pər Ur'bo:nj, pər tɨ 'wɛ:jkɨ 'pɛčɨ sɔ Anɟ'lɛ:žɨ, Fran'cɔ:zi pa 'tistɨ, kɔ sɔ 'gɛsa p'rɨšɫi, sɔ 'kup p'rɨšɫi, 'pal sɔ pa 'mɛjo 'tak sɔ 'dɔ: š'ti:malɨ. 'Tu na 'etɛm k'ro:ji je ž'lext 'bowɔ, 'zuna je 'minda 'da:rɔ 'bowɔ, sɔ 'pa:wri 'ze: 'tak u'li:ɛkɫi. 'Kak je 'rɛ:kɔ, 'tak sɔ pa 'mɛ:rəlɨ.

A 'wi: žɨ s'ku:əs 'tu žɨ'wi:te?

'Jo:, ɔd m'lo:djč 'u:n, 'jas sn 'tu 'rɔ:jen. 'Tu je 'bowɔ na š'ti:mnestiga 'setɛmbra de'wɛtnɛs'tu:ə t'ri:de'se:t. 'tu pər Š'kərjancɨ. 'Ma:ma je 'bowa za 'da:ma, 'fo:tər pa 'mowɔ 'dɛ:ewɔ ɔ'ku:, u 'lɛsu, 'tɛjkɔ, da smɔ 'jɛ:stɨ 'mɛ:li, sɔ 'jo: ž'lext 'ca:jtɨ 'bilɨ 'te:. T'ri:setiga 'lɛ:ta sn 'jas 'rɔ:jen, 'te: ne 'wɛm, pa 'ɔ:snt'ri:ɛsetiga 'lɛ:ta žɨ 'mo:ɔ 'pu:əmlam. 'Mi: smɔ gla'du:nɨ 'bilɨ, čɨ je 'ma:ma s'wi:je 'fu:ətraa, smɔ 'ci:əlɔ 'rɛ:ɔpɔ ji x'atlɨ 'u:n pɔ'jest pa 'tistɔ 'pi:əscɔ sɔ 'mɛ:li, kɔ sɨ 'tak, 'ku:xana 'bowa 'ta: č'ri:əs, da 'tak 'dɔ: 'ručnɔ, da 'tak g'lo:tka 'bowa, sɔ u'se 'mo:tɨ 'molɨ nam 'padɨt. 'Pale 'ɔ:snt'ri:ɛsetiga 'lɛ:ta 'jo: žɨ 'mo:ɔ 'pu:əmlam, 'ko:j je 'Xitlɔr p'rɨšɔ, 'pal je 'xitrɔ nam 'mo:ɔ 'bɔ:jšɨ š'lɔ, smɔ žɨ 'du:əblɨ 'ko:rtɔ pa ut'ru:čka nak'la:da je 'bowa žɨ 'pale pa 'to:ke 'rɛčɨ. 'Tak 'jo: 'ni: 'biu ž'lext tɔ 'pərɔ, 'pale pa c'wɛ:jke ɔ'či:əsɛ 'mɛ:u, kɔ je 'ateu 'ci:əlɨ s'wi:ət 'mɛt, 'tam smɔ ga 'gər p'lo:čalɨ. 'Mi: smɔ 'jo: d'wi:ə 'bo:rtɨ 'gər p'lo:čalɨ, 'pərɔ tɨ ž'lext 'ca:jtɨ, 'pal pa 'zo:dɨ 'cu:ə pa d'ruč, 'pal sɔ pa pɔ'ni:ətɨ 'tu u'se. 'Pale sɔ 'bilɨ parti'za:nɨ 'bɔ:gɨ 'ta:jfəlɨ, sɔ 'molɨ u 'lɛsu 'žiwɛt pa sɔ 'nuncalɨ 'jɛ:stɨ, pa 'ne 'so:mɔ ɔt Slɔ'wɛ:njɛ a pa ɔd Juɟɔs'la:wije, so 'no:šɨ 'wɛ:jkɔ z'ra:unɔ 'bilɨ 'tut ...

'Pal pa 'tak 'xitrɔ 'gər š'lɔ. 'An'pɛ:desɛtiga 'lɛ:ta je pa žɨ za'ča:wɔ 'bitɨ k'ru:xa 'dɔ:jstɨ, pa u'sɛ:ga. Pa 'dɔ: pɔ'da:blɨ sɔ 'tudɨ 'Nɛmcɨ, t'ri:'li:ətne 'a:trɛk sɔ pred 'nam zak'lalɨ, e:nɔ u'st'ri:əlalɨ, 'jɛ: 'rɛ:kɔ u'st'ri:əlalɨ, 'janɟa u'bulɨ ... 'Ti:xɔ 'dɛ:mɔ, kɔ je žɨ 'tɛ:jkɔ 'li:ət.

'Kɛ: ste pa u 'šu:əlɔ 'xɔ:dli?

Na M'lo:kex. Pa 'tudj ne 'pa:r 'bo:rtj na Per'ni:cex, 'ine 'ni: 'bowo 'we:jko, je 'bowo 'na:cj 'ca:jtj. 'Jo:, 'ko boš pa u'čiu, p're: 'ni: 'bowo 'tak, da s̩j u gim'na:zijo 'laxko 'šo:u, 'jo: 'ni: 'bowo g'no:rjo. 'To so 'jo: 'so:mō t̩j 'bojši š'li, 'anj̩ t̩j 'bo:gj̩ so pa 'mōlj̩ 'da:ma 'bit. Pa 'tumastj 'tuj 'či:smō o's'to:l̩j, 'mi: smō pa 'zo:dj̩ 'cu:ə na're:dj̩ 'no:š 'tal, pa 'tudj s'kuze p'rišlj̩, pa žj̩'wi:mō 'mo:r'bit 'bojšj̩ ko pa 'to:k, 'di:ərij̩ 'te:jko 'šu:əle 'mo:. 'Ja:s 'poo:znam 'to:ke, 'jo:, smō 't̩d̩j̩ s'kuze p'rišlj̩. 'Mi: smō peč 'zo:dj̩ 'cu:ə, 'tri: 'k̩e:dne a pa 'ko:k 'mi:əsn̩c 'kam š'li, 'učj̩t se. Žj̩ 'tam 't̩d̩j̩ 'reklj̩ u'čitelj̩, 'nam, 'tumastj̩ 'ni:smō, 'so:mō 'šu:əla fa'li:, je pō'we:deu. 'To:kj̩ 'wi:əjo. S̩j̩ 't̩d̩j̩ na're:dō za 'lō:uca, 'lō:uskj̩ lō'ga:r, pa s̩j̩ na're:dō mi'ni:raje, 'mi:əste mi'ni:raje, ko so 'so:mō inžj̩'ne:rj̩ pa gos'pu:ədj̩ 'bilj̩, 't̩d̩j̩ s'kuze p'rišo z'ra:uṇō. 'Tak s̩j̩, u 'lešj̩ s̩j̩ 'd̩e:wō, mi'ni:əro s̩j̩ o'ku:ō, 'lō:u s̩j̩ 'me:u. 'Le:žeu 'ni:s̩j̩ 'we:jko, pa s̩j̩ 'lepō zas'lu:žō.

'Jo:, 'ž̩e:nelj̩ smō se an'pe:desetj̩ga 'l̩e:ta. 'Ž̩e:nō 'mam o't Slo'we:nije, o't Ši:l̩era 'zuna, Ras'pōtnj̩k se je p're: 'pi:saa, 'Pōlda j̩j̩ je 'ime. 'Tista je pō'be:gnywa de'wetj̩š'ti:əredj̩ga 'l̩e:ta. P̩r 'Porč̩nj̩k̩j̩ je 'bowa, 'tak je uš'la, u 'A:ustrj̩jo. Pa se m̩j̩ je dō'po:dla z'mi:ərom, s̩j̩ g'la:dō, 'ko pa 'o:če, pa je 'pa:saa. Kō je u 'no:šejj̩ g'ro:taa, 'pal sma se o'ž̩e:nəla. Kō p're: je tak 'bowo, 'kak je u 'no:šejj̩, se o'ž̩eṇō. 'Ze: 'ni: 'we:č, 'ze: 'mo: 'tru:əje o'tru:ək, t̩j̩ še 'fi:go 'ko:že za 'ž̩ent. P're: je 'tak b'lō, 'no. Nj̩ pa 'tak smō 'xa:užwalj̩, z'mi:ərom 'tj̩, 'tj̩ 'roo:jen, pa še 'ze: 'tj̩. 'Tiste ne 'wiəm, 'am 'tj̩ 'xin čj̩ 'd̩ər 'k̩e: d̩ər'ge:ma, 'tiste še ne 'wi:əmo. Pa 'na:jb̩ərš žj̩ 'koj 'tj̩, 'ze: s̩j̩ s'ta:r 'tj̩. Pa m̩j̩ je 'da:ro š'lō, pa ž'lext 'ca:jte smō 'm̩e:l̩j̩, pa 'tak 'wi:əte, 'kak je, 'kak 'tj̩ 'cu:ə gre:. Čj̩ n̩ə 'te:jko 'li:ət 'ji:əš, uše 'su:əte p'ri:de. Pa 'we:č s̩j̩ 'li:əpe 'ca:jte 'me:u ko pa ž'lext, 'tiste 'm̩ərm pō'we:t. 'Ja:s s̩j̩ z̩ə gos'pu:ədemj̩ 'da:ro 'dō: p'rišo, so me 'ro:dj̩ 'm̩e:l̩j̩, 'puslj̩ zas'lu:žj̩t pa ... Čj̩ le 'ka:j 'tumastj̩ga ne nar'di:š ... U'so:k č'la:wek nō'ba:t t̩ər'pi:. 'Ja:s peč 're:čem, brez 'we: nō'be:d̩j̩ č'la:wek 'ni:, 'tudj̩ 'ja:s ne.

'Ana je u 'penzj̩j̩. 'Tudj̩ š'la 'dewat, 'pe:t o'tru:ək na s'wi:ət p̩ərw'li:əkla, pa je 'penzj̩jo zas'lu:žla, pa 'laxko gre:. O'tročj̩ so pa 'tak, 'e:na je u G'ro:cj̩, 'e:na u 'So:botex, 'e:na 'mo: 'd̩ər nō 'we:jko pō'sestwō, 'Šulx̩ər, u 'Wi:nj̩, 'mo: 'tri: xek'ta:re, tak da ži'wi:de. 'An je š'tuc, 'm̩e:stnj̩ ... 'Tak da 'di:əwa na 'c̩e:stj̩, 'tuj 'lepō zas'lu:žj̩. O't te d'ru:ge je d're:j̩ər, 'tut p̩ər n̩j̩ 'fi:rmj̩ 'di:əwa ... 'E:na je pa ma'rō:t.

An'pe:desetjga 'lɛ:ta 'tʉ nɔ'be:dŋ 'ni: s'me:u 'cu:ə x 'mɛjɪ, sɔ 'mɛ:lɪ 'tətɪ s'tu:ə ɔb'mɛjnɪ 'pa:s (KNJIŽNO), 'wo:šɪ, sŋ 'ja:s žɪ 'pər Slɔ'wɛ:nɪjɪ prɛ'ti:əpɔ se ɔ'ku:, smɔ žɪ lɔ'wi:lɪ 'zuna. Pa sŋ 'me:u 'lɔ:u 'pər 'fi:rma Š'ta:derxɪ, sŋ pa'sa:žen, 'lɔwec 'biu. 'Ja:s sŋ zə 'Se:rbɔm 'si:əla 'da:rɔ 'dɔ: p'rišɔ, 'si:əla 'da:rɔ. 'Pər 'mɛjɪ 'kɛ: 'kup p'rišlɪ, 'mine 'ni:sɔ u'za:lɪ, je 'sa:m 'rɛ:ko: »'Lɔwec, 'dɔ:ber tɔ'wa:rɪš.« 'No:šɪga ca'ri:nɪka sɔ 'e:nɪga u'za:lɪ, sŋ 'mo: 'ja:s 'itɪ, da sŋ ga 'u:n 'du:əbɔ, sɔ ga u Drawɔg'ra:dɪ 'mɛ:lɪ. Pa 'zuna u 'Čičkɔwɛx 'pɛčɛx, 'tam 'zuna u 'tri: 'waglex, Kɔ'rɔ:ška, Š'tajerska pa Slɔ'wɛ:nɪja 'mɛ:ja gre:, 'tam sɔ 'Se:rbɪ z'mi:ərom 'ja:uznalɪ. Sŋ 'ja:s 'cu:ə p'rišɔ, 'bɛk 'da:lɪ 'jɛ:stɪ. 'Ja:s sŋ 'šɔu ɔd 'ine 'bɛk, 'puškɔ 'tam 'pustɔ, ne 'petstɪ 'mɛtrɔ x 'mojem 'a:uɔnɪ, da sŋ 'pi:ər pər'nɛe:sɔ, 'ni:sɔ 'kaj na're:dli. 'Na:, 'ri:əsŋ, je 'lu:šnɔ b'lɔ. 'Pal nɔ'ba:t sɔ pa 'tudɪ po 'Lo:bərgem 'dɔ:usa š'lɪ, pɔ 'etɪ 'mɛ:jɪ, pa 'tam 'kup p'ri:demɔ. Sŋ pa 'rɛ:ko: »Tɔ'wa:rɪšɪ, 'idɪma na 'pi:wɔ.« 'Sam 'su:əbɔ š'lɪ s 'puškemɪ, 'jo:. Pa 'ni:sŋ s'mɛu 'u:n pɔ'we:t. 'Ta: x 'Lo:bərgu na 'pɔ:t, ne d'wi:əstɪ 'mɛtrɔ ɔt ka'ra:ule 'bɛk sŋ 'rɛ:ko: »Ze: pa u'tišɪ, 'tʉ sɔ pa žɪ 'wo:šɪ.« Sta pa š'la. 'Ja:s sŋ 'da:rɔ 'dɔ: p'rišɔ ž 'ji:əmɪ. 'Fa:jn, 'ri:əsŋ 'fa:jn 'bilɪ. 'Pa:, 'tətɛ pa ne s'mɛm 'we:č 'ro:jtam 'rɛčt, Hər'wo:ti, je 'tudɪ č'la:wek, pa 'tətɪ 'zo:dɪ 'cu:ə 'na:že 'mɛe:če ... Pa Slɔ'wɛncɪ 'tut 'či:sɔ 'bilɪ z'lɔ:tɪ, je 'mine nɪ 'Se:rp 'rɛ:ko: »Pa:zɪ, je 'rɛ:ko, 'tu je 'wa:š.« Sŋ 'rɛ:ko, 'bɔm 'ja:s 'tak 'šɔ:u, čɪ sta nɔ'ba:t ... Pa ɔpi'ja:č, 'tɔ sɔ fara'ca:jgɪ 'bilɪ, 'tistɪ, kɔ sɔ 'tak s'ko:kali, pa sɪ 'du:əbɔ pat'ro:ne 'cu:ə, 'tiste 'pɛčɪ. 'Kɔ:j sŋ 'ja:s jɪm 'li:frɔ! Sɔ me 'ro:dɪ 'mɛ:lɪ, čɪ sɔ 'kɛ: 'wi:dli, žɪ ɔd 'da:uč sɔ zaš'rɔo:jali. 'Ja:s sŋ 'da:rɔ 'dɔ: p'rišɔ, 'bu:əx pɔ'mo:j, sŋ 'me:u ɔt Kaz'jo:ka dɔ Bɪst'ri:ce 'mɛ:jɔ, 'ja: Za 'tulmača sŋ 'dɔ:uɔ 'biu. A 'wi:ətɛ, 'ko:j je 'tulmač? Čɪ sɔ 'kɛ: 'kaj 'nuncali, sɔ 'mine 'i:skalɪ, da sŋ 'u:n s'tajčɔ, 'kak je.

'Jo:, ne s'mɛm 'rɛčt. 'Ja:s sŋ z 'lidemɪ 'da:rɔ 'dɔ: p'rišɔ pa u'si:əm. Slɔ'wɛnc mɪ nɔ'be:dŋ 'ni: 'rɛ:ko: »Ti: 'nimška s'wija!« ɔ'be:dŋ! 'Sɔ:bɔčani sɔ pa 'wi:ədlɪ, da 'mam 'da:re 'wɛ:ze, 'ani sɔ pa 'rɛklɪ, da sŋ slɔ'wɛnska s'wija. 'Tak 'dɔ:uɔ, da je nɔ'ba:t 'ma:ja ta s'to:ra 'e:dnem pər'ti:snɔwa, da je 'kɔfŋt'lɔ:x 'šɔu. 'Pal je pa 'mi:r 'biu. 'Ja:, je pa 'ri:əsŋ! ... Je 'mi:cŋ 'biu tɪ xɪ'di:č, 'sɛe:ko je pa 'fɛ:st!

12 SKLEP

Magistrsko delo zajema teoretično in empirično analizo govora vasi Sv. Jernej nad Muto, ki se razprostira tik ob avstrijski meji, natančneje na jugovzhodnih pobočjih južnega obronka Golice. Analizo govora dopolnjuje obsežno gradivo (besede in frazemi) za narečni slovar. Zbrani narečni frazemi so razvrščeni v tri skupine glede na podobnost s knjižnimi oz. pogovornimi frazemi. Besede in stalne besedne zveze sem zbrala z intervjuvanjem informatorjev, z večletnim aktivnim usmerjenim poslušanjem govora in zapisovanjem ter z lastno kompetenco rojenega govorca.

Govor Sv. Jerneja nad Muto spada v koroško narečno skupino, v vzhodno podjunsko narečje. Sem ga lahko uvrstimo predvsem zaradi ohranjenih koroških glasovnih pojavov (švapanje, štekanje, naglasni pomiki tipa babíca – mis'li:l̥j, de'lo:l̥j), ki so v remšniškem podnarečju pod vplivom štajerskih govorov (zlasti kozjaškega govora) že opuščeni. Na podjunsko narečje kažejo tudi primeri, ko se dolgi a pojavlja kot refleks za nosni ɛ (p'ra:ja, 'ža:ja, 'ra:sa), in deloma tudi za dolgi polglasnik ter novoakutirani polglasnik v nezadnjem besednem zlogu ('da:n, 'ma:x, 'pa:jsj̥), in primeri, ko za sekundarno naglašeni o slišimo diftongični široki ɔo ('kɔo:ga, 'dɔo:ma). Na ravni oblikoslovja je tipičen podjunski pojav pridevniška končnica za imenovalnik srednjega spola -e (< -oje, -eje), ki je nastala iz jata (gɔ'we:ske 'masɔ, 'su:xe 'sɛnɔ, s'latke m'li:əkɔ, 'zi:me 'ži:tɔ).

Z besedoslovnega in deloma skladskega vidika je za govor značilen predvsem velik vpliv nemškega jezika, na ravni glasoslovja in oblikoslovja pa je govor ostal zvest slovenskemu jezikovnemu razvoju.

Govor je izgubil tonemsko nasprotje pod vplivom štajerske narečne skupine in pozna jakostno oziroma dinamično naglaševanje. Izvedeni so vsi splošnoslovenski naglasni premiki, terciarni umik (z'latɔ), v trozložnicah pa pomik akuta (pa'li:ca). Zaradi mlajših naglasnih umikov so pogosti kratki naglašeni samoglasniki sredi besede. V zvezah predloga pər (pri) z mestnikom osebnih zaimkov *mi* in *vi* preide naglas na predlog ('pərnas).

Govor pozna dolge naglašene, kratke naglašene in nenaglašene samoglasnike. Vokalni sistem je monoftongično-diftongičen.

Dolgi naglašeni samoglasniki so: i:, u:, i:ə, u:ə, ɛ:, ɔ:, e:, ɛɛ:, o:, ɔɔ:, a: in əɾ.

Kratki naglašeni samoglasniki (i, u, ɛ, e, ɔ, o, ə in a) so lahko nasledniki prvotnih kratkih naglašanih samoglasnikov ali pa so rezultat poznejših naglasnih umikov.

Nenaglašena j in ɥ se izgovarjata manj napeto in nekoliko niže od naglašanih i in u. Nenaglašeni ɔ je ozek, nenaglašeni e pa širok glas.

Zlogotvorni postanejo tudi glasovi l, l', n, redko tudi m ('ka:sɫ, 'žo:kɫ, 'kɛ:ɔɫ, 'pɛ:sɫ).

V govoru slišimo neenotne reflekse za dolgi polglasnik in novoakutirani polglasnik v nezadnjem besednem zlogu: 'dɛ:n/'da:n, 'mɛ:x/'ma:x, 'we:s, 'ča:st, 'mɛ:ša, 'saje, pre'me:kne. Kratki naglašeni in sekundarno naglašeni polglasnik sta se razvila v kratki a ('pas, 'nas, 'magla, s'tabər), stalno dolgi in staroakutirani nosni ɛ pa večinoma v dolgi široki e ('pe:tɔk, p're:dem, g'le:dam, s're:ča, pok'le:kɫt), izjemoma v dolgi a (p'ra:ja, 'ža:ja, 'ra:sa). Sekundarno naglašeni nosni ɛ je dal kratki naglašeni a ('masɔ), stalno dolgi in staroakutirani nosni ɔ pa dolgi ozki ɔ (gɔ'lɔ:p, 'gɔ:ba). Stalno dolgi jat in dolgi cirkumfektirani e sta se razvila v diftong i:ə (m'li:əkɔ, s'wi:əča, s'mi:əx, 'li:ət, 'pi:əč), dolgi cirkumfektirani etimološki o pa v diftong u:ə ('mu:əč, 'ru:əx), ki se je pred istozložnim j skrajšal v kratki u ('kuj, 'luj). Staroakutirani jat in novoakutirani etimološki e, ki sta se podaljšala pred splošnim daljšanjem, sta dala dolgi ozki ɛ (nɫ'dɛ:la, žɫ'wɛ:lj; 'zɛ:le, 'mɛ:lem, 'sɛ:dɔm), ob splošnem podaljšanju pa se je iz teh glasov razvil diftong ɛɛ: (ne'wɛ:sta, s'tɛ:xa; 'nɛ:sɔ, 'rɛ:kɔ, 'pɛ:kɔ). V govoru sta zaradi daljšanja v dveh časovnih obdobjih dva refleksa tudi za novoakutirani etimološki o: dolgi ozki ɔ ('wɔ:la, 'nɔ:sɫm, 'pɔ:sɫm) in diftongični široki ɔɔ: ('xɔɔ:ja, š'kɔɔ:da). Sekundarno naglašeni e se je razvil v diftongični široki ɛɛ: ('rɛ:kla, 'tɛ:klɔ 'sɛ:stra, 'tɛ:ta), v soseščini zvočnikov pa v dolgi (srednje) široki e ('če:lɔ, b're:me, p're:šɫč, 'e:na, 'te:le, 're:čem) ali kratki naglašeni ozki ɛ (('jɛsɫ, 'wɛčər, 'nɛbɔ). Sekundarno naglašeni o je dal dolgi a ('ra:sa, 'wa:da, 'na:ga), deloma tudi ɔɔ:

('kɔo:ga, 'dɔo:ma), v nekaterih besedah celo kratki a ('katɫ, 'kanc) ali ɔ ('nɔʃit, 'lɔwɔit, 'boʒiɕ). Novoakutirani o v edinem besednem zlogu je dal kratki a ('kaʃ, st'rak, 'pat), novoakutirani e v edinem besednem zlogu in v kratkih nedoločnikih pa kratki (srednje) široki e (x'lep, 'det, m'let, 'met). Stalno dolgi a se je labializiral v dolgi široki o (st'ro:x, 'po:ʃnɪk, na'wo:da), kratki naglašeni a pa se je podaljšal v dolgi a (b'ra:t). Stalno dolga in staroakutirana i in u sta večinoma ohranila svojo kvaliteto, le v določeni soglasniški soseščini sta se skrajšala ('lukna, 'kupʃat, 'lupit, s'lika, 'mislj, 'tistj).

Samoglasniški r je razvil pred seboj polglasnik: ɚr, samoglasniški ɫ je dal ɔ:ɥ ('wɔ:ɥk, 'čɔ:ɥn) ali u ('pu:nɪm, 'wu:na).

V razvoju soglasniškega sistema govor ni doživel velikih sprememb. Soglasniški sistem sestoji iz zvočnikov *l, w/ɥ, j, r, m, n*, nezvenečih nezvočnikov *p, t, k, s, ʃ, c, č, f, x* in zvenečih nezvočnikov *b, d, g, z* in *ž*.

Palatalni l' se je depalataliziral v l. V položaju za samoglasnikom in samoglasniškim ɾ prehaja -la > -wa ('dɛe:wɔ, sa'di:əwa, 'pi:əwa, 'mərwa). V medvokaličnem položaju lahko bilabialni w onemi in slišimo izgovor dveh zaporednih samoglasnikov ('dərʒewa > 'dərʒea, ɔs'towa > ɔs'toa). W pred samoglasniki pogosto prehaja v b ('bɛ:bərca, pu'lɔ:bər). Poznamo protetični w ('wɔjstərt), w/ɥ v vzglasju in izglasju lahko tudi onemi ('čɛe:ra, xek'ta:rɔ). Zvočnik n ima varianto ŋ pred mehkonebniki k, g, h. Palatalni n' se je depalataliziral v n ali denazaliziral j. Pojavlja se rinezem ('po:jeŋk), sliši se tudi sekundarni n ('buntare). Zvočnik m redko postane zlogotvoren. Fonem j se pojavlja kot protetični glas ('jɪspa), v izglasju in med samoglasnikoma j pogosto onemi (z'gu:əda). Zvočnik r se izgovarja uvularno. Ohranjeni sta skupini čre-, žre-.

Zveneči nezvočniki se pred pavzo in konzonom premenjujejo z nezvenečimi. G v izglasju izgublja zaporo in se premenjuje z nezvenečim x (b'ri:əx), druge premene po zvonečnosti so enake kot v knjižnem jeziku. Sklop šč se je zreduciral v š ('ši:pat), hč pa v č ('či:ra), ohranjen je primarni sklop dl (mɔd'li:lɪ, 'we:dɫ). Pred zadnjimi samoglasniki se lahko pojavi protetični x, medvokalični x pa lahko preide v j ('majek). V nekaterih besedah prihaja do

zamenjave sičnikov in šumnikov (wa'ru:čka, ž'ma:uc (das Schmalz)) ter b in p ('lupje). Pri starejših govorcih je še ohranjeno štekanje.

Govor Sv. Jerneja nad Muto loči samostalnike moškega, ženskega in srednjega spola, nekaj pa je tudi samostalnikov, pri katerih spol ni natančno določen in se lahko sklanjajo po različnih sklanjatvah ('a:trek, 'luft). Prevladuje nepremični naglasni tip, zaradi številnih naglasnih umikov proti začetku besede je ohranjenih le malo primerov mešanega naglasnega tipa, nanj pa še vedno kažejo refleksi sekundarno naglašanih samoglasnikov v neimenovalniških osnovah. Končniškega naglasnega tipa v govoru ne poznajo. V mestniku množine in dvojine se je pod vplivom zaimenske sklanjatve pri vseh samostalnikih posplošila končnica -ex, v orodniku pa (z nekaj izjemami pri I. ženski sklanjatvi) -emj.

V rodilniku ednine I. moške sklanjatve je še ohranjeno sklonilo -u, prevladuje pa -a. V mestniku in orodniku ednine prevladuje končnica -u, mestniška končnica -j se dosledno uporablja predvsem pri domačih imenih kmetij. Govor ne pozna preglasa o v e za soglasniki c, č, ž, š in j (z 'ji:əžom), prav tako ni končnice -je v imenovalniku množine ('lidj) in ne podaljševanja osnove z -ov ('moštj). V ednini je zelo značilno podaljševanje osnove z -n, kadar se ta končuje na samoglasnik (predvsem na a in o) ali na zlogotvorni l ('Silwə 'Silwəna). Osnove, ki se končujejo na -r, se podaljšujejo z -j, kadar je zadnji zlog naglašen (me'so:r me'so:rja, 'ku:šər 'ku:šəra).

V rodilniku množine I. ženske sklanjatve so ohranjene metatonirane oblike ('ka:za 'ku:əs). V dajalniku množine se slišita končnici -am in -om, v orodniku množine pa -amj in -emj. Zaradi močne feminizacije nevter spada v to sklanjatev tudi precej samostalnikov, ki so v knjižnem jeziku srednjega spola (oči:əsa oči:əse, 'uxa 'uxe). Tudi množinski samostalniki knjižne II. ženske sklanjatve se v govoru sklanjajo po vzorcu I. ženske sklanjatve (s'mu:če, 'sane, 'pərse, 'jo:sle).

Tudi pri samostalnikih II. ženske sklanjatve je prevladal nepremični naglasni tip. Na mešani naglasni tip pa kažejo korenski samostalniki neimenovalniških osnov (k'li:ət k'lejtj). Nekaj samostalnikov ima še vedno naglašeno končnico v

rodilniku množine (mi'ši:). V dajalniku in orodniku dvojine slišimo končnici -oma in -ema.

Srednji spol je še najbolj ohranjen v ednini, pri nekaterih samostalnikih pa v govoru hkrati obstajajo oblike za srednji in za ženski spol (kɔ'li:əsa, 'kɔlɔ). V dvojini in množini so samostalniki srednjega spola podvrženi feminizaciji, deloma pa tudi maskulinizaciji (samostalniki s podaljšano osnovo na -n in -t). Po analogiji s samostalniki, ki označujejo mlada, majhna, nebogljena bitja, je tudi samostalnik 'a:trek v ednini prešel med samostalnike srednjega spola.

Posamostaljeni pridevniki vseh spolov se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi in imajo določni člen tɿ, ta, te: tɿ s'to:rɿ, ta m'lo:da, te 'zo:dne. Brez določnega člena se rabijo le pridevniške oblike hišnih imen (Rebər'nikawɔ).

Pridevniki imajo posebne končnice za spole v ednini: -ə/-i, -a in -e. Opazna je končnica -e < -oje, -eje za srednji spol. Ločevanje med določno in nedoločno obliko pridevnika se je v končnici zabrisalo, zato sta to vlogo prevzela pregibni določni (tɿ, ta, te) in nedoločni člen (nɿ, na, ne), ki lahko stojita pred pridevnikom. Za moški in srednji spol je značilna rodilniška končnica -iga, v orodniku pa končnica -em po mestniku. V dvojini in množini so se posplošile končnice -ema, -emɿ -ex po pronominalni sklanjatvi. V govoru je precej nesklonljivih pridevnikov, ki so prevzeti iz nemščine ('ma:xtɿk). Govor pozna opisno stopnjevanje in stopnjevanje z obrazili -ši, -ji in -ejši. Nadomestne oblike slišimo pri pridevnikih 'dɔ:bər, 'li:əp in s'lap.

V rabi osebnih zaimkov je ohranjenih še nekaj starih koroških oblik. V dajalniku ednine je ohranjena stara končnica z jatom ('mine, 'te:be, 'se:be), v mestniku končnica -ex, v orodniku pa obliki s tu:əbɔ in 'su:əbɔ ter predlog ž (ž 'ji:əm). Obliki osebnih zaimkov za ženski spol 'nibe, 'wibe sta iz dvojine prešli v množino. Pri kazalnih zaimkih je pri nekaterih starejših govorcih še ohranjeno štekanje. Raba in vloga zaimkov v govoru se ne razlikuje od knjižnega jezika.

V govoru se uporabljajo zlasti glavni in vrstilni števniki. V pregibanju glavnih števnikov so končnice prevzete po pridevniški sklanjatvi. Redko in predvsem

pri starejših govorcih je še slišati staro zahodnokoroško obliko š'ti:redj. Vrstilni števniki se večinoma rabijo skupaj z določnim členom t̃ ta te.

Glagol v govoru Sv. Jerneja nad Muto ni doživel velikih sprememb. Od knjižnega jezika se najbolj razlikuje po številnih germanizmih in pogosti rabi prislovov ob glagolih ('gər ʊs'tat). Ohranjena je glagolska priponska spregatev. Enozložne glagolske osnove in dvožložne z naglašeno pripono lahko v 3. os. ednine podaljšujejo osnovo s členico -de. V prvi osebi dvojine se je posplošil del množinske končnice. Zaradi pogoste rabe glagola *biti* prihaja v nepoudarjenih položajih do redukcij pri oblikah za prihodnjik, prav tako pozna govor več zanikanih oblik glagola *biti*, pri čemer se je naglas tudi v prihodnjiku prenesel na nikalnico. Pri velelniških oblikah je prevladal nepremični naglasni tip in edninska osnova se je posplošila tudi v dvojini in množini. Končaj -aj v velelniku prehaja v j̃, končni -j za ę-jem pa onemi in ę se podaljša. V govoru se je razlika med nedoločnikom in namenilnikom izgubila. Posebna oblika za namenilnik je ohranjena le še pri redkih glagolih. Glagoli s korenem na -č imajo v nedoločniku dodano nedoločniško obrazilo -t-. V opisnem deležniku na -l so ohranjene številne metatonirane oblike za ločevanje spola in števila. V oblikah opisnega deležnika za ženski in srednji spol ednine ter za moški spol dvojine je ohranjeno švapanje, pri čemer medvokalični w pogosto izpade ('pi:saa). V deležnikih za moški spol ednine se vse bolj posplošuje končaj -o. Dvojnice množinskih oblik deležnikov za moški spol so rezultat naglasnih premikov. V govoru ni jasne ločnice med oblikami opisnih deležnikov glagolov *morati* in *moči*.

Iz nedovršnih glagolov dobimo dovršne tako, da jim dodamo predpono. Glagolske predpone so pogosto podkrepljene še s prislovi. Predpona za- se uporablja namesto knjižne predpone se- (za'zu:wat). Premene glagolskih pripon se večinoma ne razlikujejo od knjižnega jezika, posebne pa so pripone -i:ɹla- (dɔ'bi:m > dɔ'bi:ɹlam), -i:ɹkl- ((me'žiknem > 'me'ži:ɹklam) in -ka- (zali'ti:m > za'li:ətka:m).

V prislovih deiktični -j pogosto izginja. Končaj -aj je prešel v -j̃. Nekateri prislovi imajo še staro končnico -e < -ě. V časovnih prislovih š'tu, š'tam in

š'no je ohranjeno štekanje. Členici -ta ('gərta 'dɔ:ʉta, 'unta) in -sa ('gərša 'dɔ:ʉsa, 'usa) se uporabljata glede na položaj govorca in naslovnika. Prislov ob glagolu lahko okrepi pomen glagola ali glagolske predpone, lahko pa pomen glagola tudi povsem spremeni. Nekateri glagoli ob sebi obvezno zahtevajo prislov, saj brez njega sploh nimajo pomena.

Tvorba podredno, priredno in soredno zloženih povedi se v govoru bistveno ne razlikuje od knjižne tvorbe. Najpogosteje se pojavlja veznik pa (v vezalnem, protivnem in posledičnem priredju), pogosta so tudi brezvezja (v vezalnem, protivnem in pojasnjevalnem priredju ter v pogojnem in časovnem odvisniku). V govoru so opazni narečno zaznamovan besedni red, izpuščanje pomožnega glagola biti v preteklem času ter pogosta raba povezovalnih sredstev 'te:, 'te: pa, pa, 'pal na začetku povedi.

Tudi na besedotvorni ravni je v govoru Sv. Jerneja opaziti velik vpliv nemškega jezika. Prevzete besede so različno prilagojene slovenskemu jeziku, pri nekaterih je še ohranjeno izvirno obrazilo ('ajfər'zixtix), večinoma pa je prevzet le koren, obrazila pa so že domača (š'pilika). Iz prevzetih korenov nastajajo nove besede in novi pomeni, ki jih v nemškem jeziku ni. Za govor so značilne tudi številne samostalniške in pridevniške zloženke, ki so lahko v celoti prevzete ali pa so nastale v govoru ('tɔ:tɔ'gru:əbər).

Priponska obrazila v govoru pa se bistveno ne razlikujejo od knjižnih, večinoma imajo podoben pomen in funkcijo kot v knjižnem jeziku, drugačna je le njihova glasovna podoba (zaradi narečnega razvoja glasov). Posebnost pa so pripone -en̩k, -li, -n̩ga in -ɔ:ʉje za tvorbo samostalnikov in -nat̩, -rit̩ za tvorbo pridevnikov. Izstopa tudi izpeljava glagola wa'ru:čwat/wa'ru:čkat (*varovati majhne otroke*) iz samostalnika wa'ru:čka in glagola ba'bi:čwat (*opravljati vlogo babice pri porodu*) iz samostalnika ba'bi:ca.

Večina besed v govoru je večpomenskih. Večpomenke nastajajo z metonimičnim ali metaforičnim razširjanjem prvotnega pomena. Od večpomenk moramo ločiti enakozvočnice. Predvsem zaradi mnogih prevzetih besed je v govoru tudi veliko sopomenk, pri čemer izstopajo sopomenski izrazi za hudiča, za omejenega, neumnega moškega in za omejeno, neumno žensko. Število sopomenk narašča tudi z ekspresivno rabo (in metaforičnim razširjanjem

pomena) prvotno nesinonimnih izrazov. Da je govor živ, dokazujejo tudi številni frazemi, ki v govoru še vedno nastajajo.

Slovar Ivana Antona Apostla je nastajal v neposredni bližini, na ozemlju današnje Štajerske. Skoraj na vsaki strani slovarja tako najdemo vsaj eno narečno besedo, ki se še danes rabi tudi v govoru Sv. Jerneja nad Muto. Prevladujejo germanizmi, ki jih je Apostel z oznako ab. večinoma ocenil za neustrezne, a so se v govoru ohranili do danes.

Arhaično vzhodno podjunsko narečje se še danes govori tudi na drugi strani državne meje, v avstrijskih vaseh Rothwein in Laaken. Govor teh vasi se od govora Sv. Jerneja nad Muto na glasoslovni ravni razlikuje predvsem po večjem številu ohranjenih koroških glasovnih pojavov (pogostejše švapanje, deloma štekanje, koroški premik akuta s prvega na drugi zlog v trozložnicah), na besedoslovni ravni po pogostejši rabi prevzetih besed iz nemškega jezika, na ravni oblikoslovja po pogostejših napakah oz. odstopanjih od predvidoma ustaljene rabe in dosledni rabi koroške oblike števnikarja š'ti:redj. Zaradi majhnega števila govorcev in dejstva, da večina slovenski jezik uporablja le redko, prihajajo bolj do izraza tudi individualne posebnosti govora posameznega govorca. Razlike z govorom Sv. Jerneja nad Muto so po eni strani odraz večjega vpliva nemščine na narečje, po drugi strani pa so se lahko prav zaradi onemogočenih stikov s slovenskim knjižnim jezikom in s štajerskimi govori v vaseh Laaken in Rothwein v večji meri ohranili stari koroški jezikovni pojavi. V kraju Soboth najdemo sledove nekdanjega prevladujočega slovenskega jezika le še v domačih imenih kmetij.

13 UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

Janez Anton APOSTEL (Bernardo Marburgensi), 1760: *Dictonarium Germanico-Slavonicum*. (Rokopis)

Ante BEG, 1905: *Slovensko-nemška meja na Štajerskem. Kulturnozgodovinski in narodnopisni doneski*. Ljubljana.

France BEZLAJ, 1976: *Etimološki slovar slovenskega jezika*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik: 1976–2007.

Pavle BLAZNIK, 1988: *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500*. N–Ž. Maribor: Založba Obzorja.

Etbin BOJC, 1987: *Pregovori in reki na Slovenskem*. Ljubljana: DZS.

Christoph CREMSER idr., 2003: *Zeihen des Glaubens*. Eibiswald: Eibiswalder Veranstaltungsinitiative.

Doris, Božidar in Primož DEBENJAK, 1999: *Veliki slovensko-nemški slovar*. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.

Doris, Božidar in Primož, DEBENJAK, 1999: *Veliki nemško-slovenski slovar*. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.

Fran ILEŠIČ, 1939: P. Bernard Mariborčan, slovenski pisatelj 18. stoletja. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 39–97.

Katica JESENIČNIK, 2007: *Moje Trbonje in Trbonjčani*. Dravograd: samozaložba.

Marko JESENŠEK, 2002: Mehrsprachigkeit bei Bernardus Marburgensis. *Plurilingvizem v Evropi 18. stoletja*. Maribor: Slavistično društvo. 83–94.

Marko JESENŠEK, 2002: Slovensko gradivo v Apostlovem slovarju. *Med dialektologijo in zgodovino slovenskega jezika*. Maribor: Slavistično društvo. 336–353.

Janez KEBER, 2011: *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: ZRC SAZU.

Jože KOROPEC, 1972: *Zemljiške gospoščine med Dravogradom in Mariborom do konca 16. stoletja*. Maribor: Založba Obzorja.

Kronika župnije Sv. Jerneja v Radvanjah. Arhiv Župnije Muta.

Kronike enorazredne osnovne šole pri Sv. Jerneju. Arhiv Osnovne šole Muta.

Erika KRŽIŠNIK, 1994: Frazeologija kot izražanje v "podobah". V: Martina Križaj - Ortar, Marja Bester, Erika Kržišnik: *Pouk slovenščine malo drugače*. Trzin: Different. 91–103.

Tine LOGAR, 1993: *Slovenska narečja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

- Konrad MARITSCHNIK, 1995: *Land an der Grenze. Geschichte – Kultur – Erlebniswelt. Südweststeiermark – Slowenien*. Gnas: Weishaupt Verlag.
- Vlasta MLAKAR (ur.), 2013: *Veliki atlas Slovenije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jože MLINARIČ, 1997: *Marenberški dominikanski samostan 1251–1782*. Celje: Mohorjeva družba.
- Josip MRAVLJAK, 1927: Vuzeniški urbarji 1. V: *Časopis za zgodovino in narodopisje* XXII. 61–75.
- Marjeta PLACET, 2010: *Govor vasi Rothwein*. Maribor. (Diplomska naloga)
- Saša POKLAČ, 2004: Nekaj teoretičnih izhodišč o narečni frazeologiji in narečnih frazemih. *Jezikoslovni zapiski* 10. 137–145.
- Fran RAMOVŠ, 1924: *Historična gramatika slovenskega jezika. II. Konzonantizem*. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.
- Fran RAMOVŠ, 1952: *Morfologija slovenskega jezika*. Ljubljana: DZS.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, 2014. 2., dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, elektronska objava. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Jože STABEJ, 1972: Janez Anton Apostel – pater Bernard: Dictionarium Germanico-Slavonicum 1760. *Časopis za zgodovino in narodopisje*. 263–274.
- Marjan TERNIK (ur.), 1984: *Radlje skozi čas*. Radlje: Občinska kulturna skupnost.
- Tanja TOMŠIČ, 2000: *Slovenska frazeologija v slovarju Bernarda Mariborskega*. Maribor. (Diplomska naloga)
- Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. 4., prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.
- Janko URŠNIK, 1999: *Deutsches Lehngut in der slowenischen Mundart von Muta*. Ljubljana. (Diplomska naloga)
- Mavricij ZGONIK, 1977: *Dravska dolina. Novejši razvoj kulturne pokrajine*. Maribor: Založba Obzorja.
- Zinka ZORKO, 1995: *Narečna podoba Dravske doline*. Maribor: Kulturni forum,.
- Zinka ZORKO, 2009: *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih*. Maribor: Filozofska fakulteta. Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti.
- [http://de.wikipedia.org/wiki/Soboth_\(Steiermark\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Soboth_(Steiermark)) (Dostop 28. 12. 2014)

Priloga: ZAPIS BESEDJA PO VPRAŠALNICI ZA SLOVANSKI LINGVISTIČNI ATLAS

I. Telo ('lee:bŋ)

1. *las*

ed.

1. st.: 'la:s; ml.: 'las

2. 'lɔsɯ; 'lasa

3. 'lɔsɯ; 'lasɯ

4. 'la:s; 'las

5. 'lɔsɯ; 'lasɯ

6. 'lɔsɔm; 'lasɯ

mn.

1. 'la:sj; 'lasj

2. la'si; 'lasj

3. 'la:sɔm; 'lasɔm

4. 'la:sj; 'lasj

5. 'la:sex; 'lasex

6. 'la:semj; 'lasemj

dv.

1. 'la:sa; 'lasa

2. la'si:

3. la:sɔma; 'lasɔma

4. 'la:sa; 'lasa

5. 'la:sex; 'lasex

6. 'la:sɔma; 'lasɔma

2. *teme* nat 'ši:nikɔm

3. *lobanja* 'šɛ:dj

4. *pleša* p'lɛ:ša, je brez la'si:, p'li:əšast

5. *barva las*: 'fo:rba 'la:s

črni 'čɔrnj

plavi ru'me:nj, b'lɔ:ntnj

sivi 'si:wj

rjavi ɛr'ja:wj

6. *čelo*

ed. 1. 'če:lɔ

5. 'če:lɯ

6. 'če:lɔm

7. *sence* ed. 'sɛnca, mn. 'sɛnce (redko: 'šɛ:ncj)

8. *uho*

ed. 1. 'uxa

2. 'uxe

5. 'uxj

mn. 1. 'uxe

2. 'ux

5. 'uxex

6. 'uxemj

9. *nos*

- ed. 1. 'nu:əs
2. 'nɔsɥ; 'nɔsa⁴¹
5. 'nɔsɥ
6. 'nɔsɥ/'nɔsɔm

10. *nosnica* –

12. *lice*

- ed. 1. 'li:ce

- mn. 1. 'li:ce

13. *ustnice* ž'no:ble

14. *usta*

- mn. 1. 'u:ste

5. 'u:stex

15. *jezik* 'je:zɨk

16. *zob*

- ed. 1. 'zap; 'zɔ:p

2. 'zɔba

5. 'zɔbɥ

- mn. 1. 'zabɨ; 'zɔbɨ

2. 'zabɔ; 'zɔbɔ

3. zabɔm; 'zɔbɔm

4. 'zabe; 'zɔbe

5. na 'zabex; 'zɔbex

6. 'zabemɨ; 'zɔbemɨ

- dv. 1. 'zaba; 'zɔba

17. *nebo* 'nɛbɔ

18. *brada*

- ed. 1. b'rada

2. b'rade

19. *vrat* k'rɔf

20. *grlo* k'rɔf

21. *tilnik* 'ši:nɨk

⁴¹ Kadar sta v vprašalnici dve obliki ločeni s podpičjem, je prva starejša, druga mlajša.

22. *prsi*

- mn. 1. 'pərse
2. 'pərs
5. 'pərsɛx
6. 'pərsɛmj̥

23. *rama*

- ed. 1. 'ro:ma
mn. 1. 'ro:me

24. *pazduha* 'po:zux/pɔt'po:zux

25. *roka* 'raka/'reka; 'rɔka

ed.	1. 'raka	mn.	1. 'rake	dv.	1. 'rak̩j̥
	2. -e		2. 'ru:ək		2. 'ru:ək
	3. -j̥		3. 'rakam		3. 'rakama
	4. -ɔ		4. 'rake		4. 'rak̩j̥
	5. -j̥		5. 'rakɛx		5. 'rakɛx
	6. -ɔ		6. 'rakem̩j̥		6. 'rakama

26. *komolec* kɔ'mɔ:ɥc

27. *pest*

- ed. 1. 'pe:st
2. 'pe:st̩j̥

mn. 1. 'pe:st̩j̥

28. *prst* 'pa:ɥc

29. *dlan*

- ed. 1. d'lo:n
2. d'lo:n̩j̥
5. d'l:ɔn̩j̥

30. *palec* 'uʃ̩j̥'bi:jeŋk

31. *kazalec* sme'tɔo:jeŋk

32. *sredinec* 'dɔ:ɥg̩j̥ 'pɛɛ:tər

33. *prstanec* 'gɔ:ltan̩j̥ 'pərsleŋk

34. *mezinec* 'mo:l̩j̥ 'mɪncel̩j̥

35. Kako se imenujejo *pregibi prstov*? kɔ'lɛ:nc

36. *členek* (Določite pomen.) Beseda ni poznana.

37. *noht*

ed. 1. 'nu:əxt/'nu:əxɔt

2. 'nɔxta

mn. 4. 'nɔxtj

38. *zanoihtnica* (gnojenje za nohtom)

g'nu:əj za nɔxtɔm, g'nu:əjnj 'nu:əxt, zag'nojen 'nu:əxt

39. *ščepec* (kar se prime s tremi prsti) za nɔ 'ja:jcɔ 'sɔlj, 'kɛ:jkɔ 'ja:jcɔ sɔ'li:š

40. *prgiščē* 'pe:st

41. *bradavica* brada'wi:ca

42. *žila* 'ži:əla

43. *rebro*

ed. 1. 'rɛ:bra

2. 'rɛ:bre

mn. 1. 'rɛ:bre

2. 'rɛ:bər

5. na 'rɛ:brex

6. z 'rɛ:bremj

dv. 1. 'rɛ:brj

44. *trup* (*život*) 'lɛ:bɯ

45. *trebuh*

ed. 1. 'lamp

2. 'lampa

5. 'lampɯ

46. *poppek* 'pap

47. *jetra*

1. 'čərnj d'ru:əp; 'jɛtre

2. 'čərnjga d'rɔba; 'jɛtər

5. 'čərnem d'rɔbɯ; jɛtrex

48. *srce*

ed. 1. 'sərce

5. na 'sərcj/-ɯ

49. *pljuča*

1. 'bi:əlj d'ru:əp; p'lu:če

5. 'bi:əlem d'rɔbu; p'lu:čex

50. *ledvice* 'lu:mpjice; led'wi:ce

51.A *mehur* mj'xi:ər

51.B *črevo* č'rɔvɔ (pri človeku: č'rɔvɔ me bɔ'li:), č'ri:əwa (pri živalih, za koline: č'ri:əwe za kla'bo:se)

ed. 1. č'rɔvɔ, č'ri:əwa
2. čre'wi:əsa, č'ri:əwe

mn. 1. č'ri:əwe
2. č'ri:əu (redko tudi č'riu)
5. č'ri:əwex

54. *križ* k'ri:š

55. *kolk* 'kɔlk, 'kɔlkj

56. *noga*

ed.	1. 'na:ga	mn.	1. 'na:ge	dv.	1. 'na:gj
	2. 'na:ge		2. 'nu:əx		2. 'nu:əx
	3. 'na:gj		3. 'na:gam/-ɔm		3. 'na:gama
	4. 'na:gɔ		4. 'na:ge		4. 'na:gj
	5. 'na:gj		5. 'na:gex		5. 'na:gex
	6. 'na:gɔ		6. 'na:gemj		6. 'na:gama

57. *stegno* s'tɛe:gna, 'bɛe:dra

58. *koleno* ko'lɛe:na

59. *piščal* –

60. *meča* 'mɛ:ča

61. *gleženj* g'le:žna, *nart* 'rušt

62. *stopalo* sta'po:lɔ

63. *kost*

ed.	1. 'ku:əst	mn.	1. 'kɔstj	dv.	1. 'kɔstj
	2. 'kɔstj		2. 'kɔstj		2. 'kɔstj
	3. 'kɔstj		3. 'kɔstem		3. 'kɔstema
	4. 'ku:əst		4. 'kɔstj		4. 'kɔstj
	5. na 'kɔstj		5. na 'kɔstex		5. na 'kɔstex
	6. s 'kɔstjɔ		6. s 'kɔstemj		6. s 'kɔstema

64. *koža* 'kɔo:ža
 65. *obrvi* ɔ'bərwi
 66. *trepalnice* tre'pa:lŋce
 67. *brki* 'ru:se
 68. *zadnjica* 'rit
 72. *smrdeti* s'mərdet (smər'di:), 'dunftat, 'du:xat
 73. *mrič* mər'li:č, 'mərtwi
 74. *stegniti se* s'te:gŋt se

(Je beseda znana tudi v zaničljivem pomenu za umreti? Da. Podobno še: *se je k'ru:xa spre'ji:əɔ*, *pɔ 'zo:bɔ je 'di:xat*, *na'wə:lčɔ se je 'žiwet*.)

75. *smrt* s'mərt
 76. *umreti*

nedol.	ɯm'rit
ed.	1. ɯm'ri:jem
mn.	1. ɯm'ri:jemɔ
3. ɯm'ri:jeɔ
del. -l	ɯ'məru
del. -la	ɯ'mərwa
del. -li	ɯ'mərli

77. *mrtvaški oder* 'po:re
 78. *sveča* s'wi:əča
 79. *krsta* t'ru:glə
 80. *kropiti* pɔʃp'ricat/pɔk'rɔpɪt ('badet na 'wo:xtɪ)
 81. *pogreb* pɔg'ri:əp
 82. *pokopati* pɔ'kapat
 pɔka'po:lɪ; pɔ'kɔo:palɪ (del. -li)
 83. *grob*
 ed. 1. g'rap
 5. na g'rɔbu
 84. *venec* k'ri:ənc; k'rɛnc
 85. *vsi sveti*
 mn. 1. ɯ'si swet'ni:kɪ
 4. na ɯ'si swet'ni:ke

5. ʊ'si swet'ni:kex
86. *pokopališče* b'ritaf/b'ritof
87. *križ (razpelo)* k'ri:š
88. *mrtvašnica* 'tɔ:tn̩'kɔmra
89. *navček* 'ciŋg̊l̩
90. *zvoniti*
- nedol. z'wɔŋɪt̩ (*zvoniti ob smrti nekoga*: un z'wɔŋɪt̩)
- ed. 3. z'wɔŋi:/z'wɔŋi:de

II. OBLEKA (g'wa:nt, ɔb'liə:ka)

91. *klobuk* kla'buk
- ed. 1. kla'buk
2. kla'bu:ka
92. *ruta* 'ti:əxl̩
93. *suknjič* 'jɔpič
94. *hlače* x'lo:če
95. *čevlji* 'pu:nčk̩j, šu:əxi; šu:xi (ml. oblika)
- a) *visoki čevlji* w̩'sa:k̩j 'pu:nčk̩j, 'gu:əjzəri, g'lɛznəri
- b) *nizki čevlji* 'ni:sk̩j 'pu:nčk̩j, 'šu:əl̩n̩j; 'šul̩n̩j (ml. oblika)
- c) *škornji* š'ko:rn̩j, š'ti:fl̩n̩j
- č) *druge vrste čevljev* ɔ'pa:ŋk̩j, 'cɔ:k̩le, 'cɔk̩l̩'su:əxi, š'lap̩n̩j, šla'po:r̩j
96. *copati* ca'po:t̩j, 'po:č̩n̩j
- a) *iz blaga* 'po:č̩n̩j
- b) *iz usnja* š'lap̩n̩j
97. *nogavice* 'žɔk̩j, 'žak̩j, š'tu:nf̩j, 'zɛk̩l̩n̩j, 'zɔk̩n̩j, š'tra:mp̩l̩n̩j (*hlačne nogavice*)
98. *srajca* s'ra:jca (*bluza* 'plu:zna)
99. *kikla* 'ju:ŋka, k'la:d̩l̩ (*obleka*), 'kikla (s 'ci:əl̩jga) 'šu:ərc (**krilo**)
100. *suknja* 'i:ber'rɔk
- 101.A *plašč* (ženski) 'mɔ:nt̩l̩
- 101.B *ogrinjalo* (*plet*) ɔp'lɛ:t̩/p'lɛ:t̩
- *večje ogrinjalo* 'xɔɔ:dra, 'šɔlta'tu:x

- *manjše ogrinjalo* oɣ'lɛ:t
102. *pas* 'pɔ:s
103. *naramnice* (za moške hlače) 'xɑ:ɹtre, 'xɔ:zɯt'rɛ:gərj
104. *robec* ž'na:jcər
105. *peča* (pri narodni noši) 'pe:čka
106. *rjuha* 'pərt, 'xɑ:dɯ 'pərt, z 'lana (*lanen*)
- 107.A *blazina* Besede ni v narečju.
- *pomen besede*
- *polšter* 'pɔ:jštər
- *prevleka za polšter* 'pɔ:jštər'ci:əgər, (za 'pɔ:jštər pa 'kɔ:ɹtər: 'kapna, 'i:bər'cuk, š'lufər/š'lɔfər)
108. *brisača* 'xantɯx
109. *cunja* 'cɔ:ta, 'fɛe:ca
110. *kučma* 'kučma
111. *nedrc* (pri stari noši neke vrste brezrokavnik, ki se je nosil povrhu) 'ni:ədərc, 'la:jbjč
112. *kožuh* 'pɛlc
113. *gumb* k'nɔf
114. *predpasnik* 'firtɯx
115. *spodnje krilo* 'u:ntərce, s'pu:ədni šu:ərc,
116. *šivati* 'ši:watj, 'bu:datj, 'kup za'bu:datj (za silo zašiti, slabšalno), pər'xɛftat (na rahlo prišiti)
117. *šivilja* šj'wi:la
118. *krojač* ž'ni:dər
119. *čevljar* 'šu:əštər
120. *igla* (*šivanka*) 'igla, xɑ:dɯ c'wi:ərɯ (z 'lana), 'fi:ɯgrat (*naprstnik*), p'ra:ja, 'wu:na/'u:na
121. *šilo* 'šilo
122. *dreta* d'rɛe:ta
123. *usnje* 'lɛe:dər
124. *podplat* pap'lo:t/'pa:plat ('tərt kɔ 'pa:plat)
125. *peta*
- a) *na nogi* 'pe:ta na 'na:gj

b) *na čevlju* 'pe:ta na 'pu:nčkex

126. *žebelj*

a) *splošno poimenovanje* žg'rɔbl̩/ž'rɔbl̩ (mn. žg'rɔbl̩n̩j)

b) *razne vrste žeblicev* žg'rɔbl̩ (za 'pu:nčke 'kɔwat, za 'ku:əje, na'wo:dni, š'mi:dani, ka'wo:n̩j, 'šinkl̩sk̩j), 'ra:jsk'n̩e:d̩ (žeblicek)

127. *podkev*

a) *pri konju* 'pɔtka

b) *pri čevlju* 'pɔtka

128. *podkovati* pɔt'kɔwat

III. HIŠA ('ba:jta)

129. A *hiša* 'xi:ša, 'ba:jta, x'ram (= 'wɛ:jka 'xi:ša)

B *slaba hiša* (koča, bajta, kajža itd. Se te besede uporabljajo tudi za dobro hišo ali samo pejorativno?) 'ka:jša ('mo:la 'xi:ša), 'ba:jta (Ta beseda se rabi nevtrarno za vsako hišo.)

130. *shramba* š'pa:js, 'ko:ša (kašča)

130.a *podstrešna soba* š'ti:b̩l̩, 'ispa

131. A *spalnica* (kamra) 'xi:ša, 'cimɐr

B *čumnata* (Je beseda znana? Določite pomen.) –

131.a *dnevna soba (hiša)* 'xi:ša, 'xu:jša

131.b *soba, v katero je vhod iz dnevne sobe (hiše)* š'ti:b̩l̩, 'lɔ:pa

132. *podstrešje* 'ispa

133. *stopnice* š'tɛ:je, š'tɛ:nge, š'ti:əge

134. *vrata*

mn. 1. 'dur̩j

2. du'ri:

3. 'du:rɔm

4. 'dur̩j

5. pɐr 'du:rex

6. z 'du:rem̩j

135. *podboj* š'tɔk, pɔd'wu:əje

a) *leseni okvir pri vratih* le'si:ən š'tɔk, pɔd'wu:əje

b) *kamniti okvir pri vratih* 'zi:dan š'tɔk

136. *ključ*

ed. 1. k'lu:č

6. s k'lu:čɥ

137. *odpreti*

ned. 'ɔ:fnat

ed. 1. 'ɔ:fnam/'ɔ:fnem

mn. 2. 'ɔ:fnate/'ɔ:fnete

3. 'ɔ:fnajɔ/'ɔ:fnejɔ

del. -l 'ɔ:fnɔ

del. -la ɔ:fnawa

del. -li 'ɔ:fnalj

del. -n 'ɔ:fnɿ

138. *tla*

ed. 1. 'pat

2. 'pɔda/'pɔdɥ

4. na 'pat/'na:tle

5. na 'pɔdɥ/na k'li:əxɿ

mn. 1. 'pɔdɿ

2. 'pɔdɔɥ

4. 'pɔde

5. na 'pɔde

139. *strop*

ed. 1. st'rap, pla'fo:n

5. st'rɔpɥ, pla'fo:nɥ

140. *stena* s'ti:əna (lesena), 'zit, 'mi:r (zidano)

a) *vmesna notranja stena v hiši*: ɥ'mi:əsna s'ti:əna

b) *zunanji zidovi hiše*: 'zit

141. *opeka* 'ci:əgɔ/'ci:əgl̩

a) *zidna* 'zidɿ 'ci:əgɔ

b) *strešna* st'ri:əšɿ 'ci:əgɔ

142. *omet* 'čike'tur (Čo:sɿ kɔ sɔ lɿ'si:əne 'xi:še 'bile, 'pal sɔ pa 'lo:te 'gər na'bilɿ, 'inde je 'biɥ 'čike'tur. 'Tam sɔ 'pal 'koj 'wɛ:jkɔ 'malte 'gər na'di:əwalɿ, kɔ 'lo:ta je še p'race 'tɔ:ɥsta b'la, 'pal pa 'tak na'ro:znɿ.)

143. A *slama* s'lo:ma

B *škopa* (slama za pokrivanje strehe) š'kɔ:pa, *skodla*: 'šintɫ

144. *steklo*

a) *splašen izraz* glaže'wina

b) *šipa* 'ša:jba

145. *okno*

ed.	1. 'a:kna	mn.	1. 'a:kne	dv.	1. 'a:knj
	2. 'a:kne		2. 'a:kɲ		2. 'a:kɲ
	3. 'a:knj		3. 'a:knam/-ɔm		3. 'a:knama
	4. 'a:knɔ		4. 'a:kne		4. 'a:knj
	5. pər 'a:knj		5. pər 'a:knex		5. pər 'a:knex
	6. z 'a:knɔ		6. z 'a:knemj		6. z 'a:knama

146. A *štedilnik* špɔ'xert/špɔ'jert

B *kuhinja* ku'xi:ja, 'kuxna

147. A *peč* (k'ru:šna, cent'ra:lna) 'pi:əč

- ed.
1. 'pi:əč
 2. 'pečj
 5. ɥ 'pečj
 6. s 'pečjɔ

B *ognjišče* 'xacɲga, 'čərna 'kuxna

148. *burklje* (priprava za devanje posode v peč) 'bu:rkle

149. *lonec*

- ed.
1. 'pi:skər
 5. ɥ 'pi:skrj/-ɥ

- mn.
1. 'pi:skrj
 2. 'pi:skru
 5. ɥ 'pi:skrex

- dv.
1. 'pi:skra

150. *kotel* 'katɫ (š'nɔps 'katɫ, s'wi:nskj 'katɫ)

- ed.
1. 'katɫ
 5. ɥ 'katɫɲɥ/-j

- mn. 1. 'katl̩nj̩
 2. 'katl̩nɤ
 5. ɥ 'katl̩nex

151. *žlica*

- ed. 1. ž'li:ca
 4. ž'li:cɔ
 6. ž'li:cɔ
 mn. 1. ž'li:ce
 6. ž'licem̩j̩
 dv. 1. ž'li:cj̩
 6. ž'li:cama

152. *vilice* bɔ'li:ce; 'wəlce

153. A *nož* 'na:š

B *žepni nož* (razne vrste) 'fa:jd̩, 'to:š̩ 'na:š

C *britev* (za britje) b'ri:twa, k'li:ja (rezilo)

154. *kladivo* kla'di:wo; kla'di:wa, 'xɔmər ('Xɔmər je pa 'tiste 'wɛ:jke kla'di:wɔ b'lɔ. 'Tist̩ l̩'si:ənj̩ je 'biɥ 'xɔmər, kɔ sɔ ka'wo:č̩ 'mɛ:l̩. Na 'e:nem k'ro:j̩ je 'mɛ:ɥ š'pic, na 'e:nem k'ro:j̩ je 'mɛ:ɥ pa 'wagɔ.)

155. *klešč*e k'li:əše

156. *hlod* p'lax

157. *klet* k'li:ət

- ed. 1. k'li:ət
 2. k'lɛt̩j̩
 a) *prostor za shranjevanje krompirja* 'ri:əpna k'li:ət
 b) *prostor za shranjevanje vina* mɔš'tɔ:wa k'li:ət

158. A *drva*

- mn. 1. d'ru:we
 2. d'ru:
 3. d'ru:wam
 4. d'ru:we
 5. na d'ru:wex
 6. z d'ru:wem̩j̩

- B *butara* (nasekano dračje ali vejevje, povezano v snop) s'nap
159. *streha* st'rɛ:xa
160. *plot* (lesena ali spletena ograja) p'lu:ət
ed. 1. p'lu:ət
2. p'lɔta
161. *hlev* š'to:la
a) *za krave* š'to:la
b) *za ovce* 'ɔ:uɕj̥ x'li:u (rod. x'li:əwa)
c) *za svinje* s'winski x'li:u
- 161.a *kurnica* (kjer spijo kokoši) 'ku:rj̥ 'katɔç
- 162 A *skedenj* (Je beseda znana? Določite pomen.) š'keɣn̩ (nat š'to:lɔ)
B *petra* (Je beseda znana? Določite pomen.) 'pe:tər (nat š'keɣnɔm)
C *gumno* 'gumna (redko)
163. *čebeljak* buče'jo:k (čebele bu'če:le)
164. *stranišče* 'ša:js'xa:jz̩, 'xa:jz̩, a'purt
165. *vrt*
a) *sadni* 'pu:ŋgrat
b) *za zelenjavo in rože* 'a:grat, 'ga:rt̩
166. *greda* 'pɛ:t̩
167. *steza* s'tazda (met 'pɛ:t̩nemj̩), b'ro:zda (sɔ 'bile s'kuze 'pu:əlje)
ed. 1. s'tazda
5. na s'tazd̩
168. A *studeneč* s'tu:djenk
B *vodnjak* š'tapux
169. *korito*
a) *za vodo* kɔ'ri:tɔ za 'wa:dɔ
b) *za prašiče* kɔ'ri:tɔ za s'wi:je, s'winske kɔ'ri:tɔ
170. *tnalo* (kos lesa, na katerem sekajo drva.) 'no:tan, š't'ra:nc̩
Ima beseda 'tnalo' drug pomen? Ne.)
171. *cepiti* (drva na drobno)
nedol. 'ci:ɛp̩t̩, pomen: *po dolgem razpoloviti*

sekati nedol.'sekat/'see:kat; ed. 1. 'si:əkam (s'te:lɔ, p'riglne)
pomen: *na drobno nasekati (počez)*

IV. VAS ('we:s)

172. *vas*

ed. 1. we:s

2. 'we:sj

5. na 'we:sj

6. z 'we:sjɔ

mn. 1. 'we:sj

2. 'we:sj

5. na 'we:sex

172. a *ime vasi, kjer se zapisuje*

ed. 1. Rə'nɛ:j/Jer'nɛ:j

2. Rə'nɛ:ja

4. Rə'nɛ:j

5. na Rə'nɛ:ji

pridevnik od imena vasi rə'nɛ:jškj

ime za prebivalce Rə'nɛ:jčanj; Jer'nɛ:jčani

ime za prebivalke Rə'nɛ:jčanke/Jer'nɛ:jčanke

patron 'A:rnj

174. *cerkev* 'ci:ərkɔ; 'ci:ərkwa

175. *šola* 'šu:əla

176. *gostilna* 'birc'aus (st.), gɔs'ti:lna

177. *občina* 'ɔ:pčjina

178. *trgovina* šta'cu:na, tɛrgɔ'wi:na

179. A *župnišče* 'forf/'fo:rɔf

B *župnik* 'fa:jməštɛr

180. *kmetija* (grunt) g'ru:nt, 'xa:užŋga, pawər'ni:ja

181. *kmet*

ed. 1. 'pawər

2. 'pa:ura

182. *semenj* (Določite pomen.) 'sɛ:jmɔ ('Že:nejɔ ž'wi:nɔ na 'sɛ:jmɔ.)

183. *župan* 'pi:əgər'ma:jstər
184. *sosed* 'sə:set
185. *gruntar* g'ru:ntər/we:jkj 'pa:wər
186. *bajtar* 'ba:jtələr, 'ka:jšlər, 'xə:fər ('Xə:fəri 'ni:sə 'mɛ:li s'wa:je 'xi:še.)
187. *m̄lin* m'lin
188. *m̄leti* m'let
- nedol. m'let
- namen. m'let
- sed. ed. 1. 'mɛ:lem
- sed. mn. 1. 'mɛ:lemə
3. 'mɛ:lejə
- del. -l m'le:ɯ
- del. -la m'lɛ:wa
- del. -li m'lɛ:l̄j
- vel. ed. 2. 'mɛ:l̄j
- vel. mn. 2. 'mɛ:l̄jite, za'mɛlte
- del. -n
- del. -t zam'li:ətə
189. *moka*
- ed. 1. 'mɔ:ka
2. 'mɔ:ke
4. 'mɔ:kə
190. *otrobi* ət'rɔ:bj, 'me:t (grobo mleta zrna za živino)
191. *žito* (Določite pomen.) 'ži:tə (pomen: 'rž', 'Zi:me 'ži:tə s̄j ɯ'l̄jɛs̄n̄ s'jeɯ, 'jo:re pa 'wigret.)
192. *pšenica* pšj'ni:ca
193. *rž* 'ži:tə
194. *ječmen* 'jɛčmen
- ed. 1. 'jɛčmen
2. jɛč'mɛ:na
195. *proso* p'rɔsə (Je 'ti:čje p'rɔsə 'bowə, pa 'une p'rɔsə. 'Ti:čje p'rɔsə je 'bowə 'ti:ste ər'de:če, ɯ ag'ro:dj sə 'mɛ:l̄j.)

196. *meti* p'xat (P'rɔsɔ se je p'xawɔ ɯ s'tɔ:pex, 'lječmen pa 'e:dɔ sɔ pa 'dɔ: 'rɔ:lalj.)

nedol. p'xat

sed. ed. 1. p'xem

sed. mn. 1. p'xemɔ

del. -l p'xaɯ

del. -la p'xowa

del. -li p'xalj

Je beseda '*meti, manem*' znana v zvezi s prosom, oz. kakšen pomen ima? Beseda ni poznana.

197. *koruza* tər'ki:ja

198. *ličkati* (majiti, slačiti, kožuhati) f'lincat, šɔ'pi:nat (redko: kɔ'žu:xat)

199. *žganci* ž'gɔ:ŋkǝ ('turskǝ, 'xɛ:dawǝ, ɔ'žɛ:jenǝ ž'gɔ:ŋkǝ)

200. A *kruh*

ed. 1. k'ruks

2. k'ru:xa

6. s k'ru:xɯ

B *peka* 'pɛ:ka

201. *čebela* bɯ'če:la

ed. 1. bɯ'če:la

mn. 1. bɯ'če:le

2. bɯ'če:l

202. *med* s'tɛrt

ed. 1. s'tɛrt

2. s'tɛrdǝ

203. *satovje* 'sadj; 'satǝ

204. *vosek* 'wu:əsɔk

205. *kovač* ka'wo:č

206. *železo* ž'e'lɛe:zɔ

207. *ogljje* 'wɔ:gle

208. *meh* 'mi:əx

209. *podružnica* pɔd'ru:žɯca

210. *žegnanje* (farni praznik) 'žɛ:gnaje, 'li:əpa nǝ'dɛ:la

211. *patron* (farni) 'A:rni (Jernej), pat'ro:n

V. PRAZNIKI (p'ro:zniki)

212. *božič*

- ed. 1. 'božič
2. bo'ži:ča
5. 'božiču

213. *polnočnica* pɔ'na:čna, pɔu'na:čnca

214. *koline* (Določite pomen.) ko'li:ne, da'm:oč p'ro:znik

215. *poprtnjak* 'mi:zjenk

216. *potica* 'ša:rtl̩ (je ɔk'rɔ:gɔ, za ɔ'tra:ke za pi'sɔ:ŋke) pɔ'go:ča, pɔ'ti:ca, 'pɔkelj
(nadpomenka, zajema tudi narastke, peciva itd.)

217. *trije kralji* t'ri:j̩ k'ro:l̩j

218. *svečnica* s'wi:əčnca

219. *pust* 'pu:st

220. *post* 'pa:st

221. *velika noč* 'wɛ:jka 'nu:əč

222. *gnjat* 'zɛ:lxane 'masɔ

223. *hren*

- ed. 1. x'rɛn
2. x'rɛ:na

224. *pirhi* pi'sɔ:ŋke, pɔ'fo:rbane 'ja:jce

- a) *enobarvni* pi'sɔ:ŋke
b) *večbarvni* pi'sɔ:ŋke

225. *binkošti* 'bi:ŋkɔšt̩ ('bi:ŋkɔšt̩ni 'čɔ:l̩j)

226. *birma* 'firm̩ga

227. *škof*

- ed. 1. š'kɔf
2. š'kɔ:fa/š'kɔfa

228. *veliki šmaren* (15. avgust) 'wɛ:jka gɔs'pɔ:jnca

229. *verne duše* (2. november) 'we:rne 'du:še, na 'we:rɛx 'du:š 'dɛ:n

230. *advent* ad'wɛ:nt
231. *šmarnice (majska pobožnost)* š'ma:rŋce
232. *maša* 'mɛ:ša ('mɛ:šŋ g'want)
233. *pidiga* p're:diga/p'ri:ədiga
234. *blagoslov* 'žɛ:gn
235. *procesija* prɔ'cɛ:sija, p'rɔŋgaje
236. *romar (božjepotnik)* 'ru:əmər
237. *božja pot* 'kirfet
238. *božji grob* 'bɔžji g'rap (rod. g'rɔba)
239. *cvetna nedelja* c'wɛtna ni'dɛ:la
240. *Kaj nesejo na cvetno nedeljo k žegnu?* 'pi:əgɔ/'pi:əgl
241. *obhajilo* ɔpxa'ji:əlɔ
242. *sv. olje* s'wɛ:tj 'ɔ:lji
243. *poroka* 'xɔ:set
244. *ženin* že'ni:m; 'žɛ:njɪn
245. *nevesta* ne'wɛ:sta
246. *krst* 'kərst (zakrament), kərs'ti:tje (obred, praznovanje)
247. *boter* 'gɔ:tŋ, 'gɔ:tj; 'bɔtər
- 247.a *botra* 'gɔ:ta, 'gɔ:tjca; 'bɔtra
248. *oltar* ɔl'to:r
249. *prižnica* 'kancŋ
250. *spovednica* spɔwɛd'nica
251. *spovedati se (iti k spovedi)* itj x s'puə:wɛdɪ, da se spɔ'wi:əš
252. *kor* (prostor v cerkvi, kjer so orgle) 'kor
253. *orgle* 'o:rgle
254. *mežnar* 'mɛ:žnər
255. *hostija* 'xɔ:stija
256. *križev pot* k'ri:žɛu 'pɔ:t
257. *kadilo* ka'di:lɔ
258. *blagoslovljena voda* 'žɛ:gnana 'wa:da
259. *krstni kamen* 'kərsŋ 'ko:mɔn
260. *steber* s'tabər
- a) *v cerkvi* s'tabər

b) *drugod* s'tabər

261. *lesteneč* (*luster, kloka*) 'lu:štərnĭk; 'lustər

262. *plašč* (*mašni*) 'mɛ:šŋ 'mɔ:ntĭ

264. *bandero* 'fa:ŋgĭ

265. *cehmošter* (*cerkveni ključar*) cɛx'ma:štər; 'cɛ:xmaštər

VI. ORODJE ('ci:ux)

266. *voz* 'wu:əs, 'go:re, ž'lɔ:fa (P'ri:ədĭ sɔ b'le kɔ'li:əse, 'zo:dĭ je pa š'lɔ na š't'raf.

'Tak so 'čɔ:sĭ g'nuj 'wɔ:zĭ nauz'du:.)

ed. 1. 'wu:əs

2. 'wɔza

5. na 'wɔzɔ

6. z 'wɔzɔm

267. *oje* (*štanga*) 'aje, š'tɔ:ŋga

268. *kolo*

ed. 1. 'kɔlo; kɔ'li:əsa

2. kɔ'li:əsa; kɔ'li:əse

5. pər kɔ'li:əsɔ; kɔ'li:əsĭ

6. s kɔ'li:əsɔ; kɔ'li:əsɔ

mn. 1. kɔ'li:əse

2. kɔ'li:əs

3. kɔ'li:əsɔm

4. kɔ'li:əse

5. pər kɔ'li:əsɛx

6. s kɔ'li:əsɛmĭ

dv. 1. kɔ'li:əsĭ

6. s kɔ'li:əsɔma

269. *pesto* (*leseni del kolesa, skozi katerega gre os*) 'pi:əsca

270. *lojtrnik* (*lojtrni voz*) 'lɛ:tərskĭ 'wu:əs

271. *ročni voziček* sama'tɛ:žne 'go:re, sa'mɔ:tež

a) z *dvema kolesoma* sama'tɛ:žne 'go:re

b) s *štirimi kolesi* sama'tɛ:žne 'go:re

272. *ročica* 'aje (rod.: a'je:ta)

273. *deska na vozu*

a) *spodnja* 'pɔ:dŋ

b) *stranska* st'ro:nske 'le:tre, stra'ni:ce ('Raka je pa 'gər 'dəržewa 'le:tre, da 'ni:sɔ na'ro:zŋ š'le. – 'Že:rt je pa 'una, kɔ je za 'səŋɔ 'dɔ: pɔwe:zat, 'ka:zɔ:c je 'biŋ pa 'zo:dj 'nətre, 'tistj, kɔ je pɔ'kɔŋcɔ s'ta:ŋ pa 'lukne 'me:ŋ pa sɔ 'že:rt 'gər na'takŋɔ.)

274. *vaga*

a) *velika na ojesu* 'kujska 'wo:ga

b) *vprežna* 'bɔk'ša:jt, d'rikl (Na ŋ'so:kem k'ro:ji sɔ 'da:lɔ 'e:ŋga 'kuja 'cu:ə.)

275. *os*

a) *lesena* 'ɔo:za

b) *železna* 'a:jzŋ'aksər

276.A *oplen*

ed. 1. 'a:plan

2. 'a:plan

5. 'a:planŋ

Določite pomen (*drog na vozu*).

276.B *prednji del voza* 'pa:djeŋ

zadnji del voza š'tirŋik, 'zo:dŋ 'to:l

277. *sora* –

278. *zavora* ž'la:jfa, špe'ri:la ('To:ka 'ke:tna, da 'tudi ž'la:jfle, da sɔ ɔ'ku:ə kɔ'li:əsa 'da:ŋ, da se 'ni: 'ma:wɔ 'sukat.), p're:mza

279. *zavreti*

a) *z verigo* 'nətər 'zawərt

b) *z zavoro* zaž'la:jfat, zap're:mzat

280. *cokla* (za podkladanje kolesa) 'cɔ:kla ('Tɔ je pa 'una b'la, 'tista, kɔ sɔ ŋ'čo:sɔ 'me:lɔ pɔč'ri:əs pa kɔ sɔ 'me:ŋ na ž'la:jfɔ na're:tɔ, 'pal sɔ pa 'e:nɔ pɔ'kɔŋcɔ 'da:lɔ, 'tak, a 'ne:, 'to:kɔ š'ra:kɔ.)

pɔk pa 'ka:za (Čj sɔ 'ke: ŋ b'reŋŋ 'go:re pɔs'ta:jɔ, sɔ pa 'pale pɔd'lɔžɔ 'pɔka pa 'ka:zɔ. 'Tistj je 'biŋ pa 'to:k lɔ'si:ən, je 'me:ŋ 'to:ke 'to:ce, da sɔ 'tiste 'to:ce 'dərže:le, da se 'ni: 'ma:wɔ z'rɔ:lat, 'tistj je 'biŋ 'pɔk. 'Ka:za je pa b'la, da se 'go:re 'ni:sɔ 'ma:le 'gər ŋ'zigŋt, čj sɔ 'zo:t 'šɔŋ, sɔ 'zo:dj 'nətər 'dje:ŋ.)

281. *sani*

a) *vprežne wp'režnji* 'pɔ:kj ('Pɔ:ke smɔ 'mɛ:l̩j pa še 'une, kɔ sɔ za 'lid̩j b'l̩j, kɔ sɔ jix 'lid̩j 'wɔ:zlj, za 'lid̩j, da s̩j 'nət na s'ri:əd̩j 'šɔu pa si 'me:u d'wo: 'to:ka wi'sɔka, 'pal s 'tistem̩j s̩j u'li:əkɔ, 'zo:d̩j pa se je 'ri:dalɔ.)

b) *otročke* 'sane (redko: 'sene)

282. *smučī š'ki:je, s'mu:če*

283. *jarm*

a) *za enega vola* 'kɔ:mat ('Tisti za 'wɔla je 'biu l̩j'si:ən, 'xani za 'kuja sɔ b'l̩j pa 'kɔwani pa pɔd'lɔo:ženi. Za 'kuja je 'biu pa še 'jo: 'kɔ:mat pa 'lajp'ki:s s'pu:ət. 'Lajp'ki:s je 'tist̩j 'maxk̩j 'biu, 'jo:.)

b) *za dva vola* 'jo:rm̩ (Kɔ s̩j 'wɔla u 'jo:rm̩ 'da:u, s̩j pa zə šp'ru:nclɔm ga 'dɔ: za'pɛru, da 'ni: 'mɔ: 'u:n z 'jo:rma. Šp'ru:ncl̩j je 'mɛrɔ pa žel'ɛe:zn̩ 'bit, kɔ li'si:ən 'ni: 'nɛtre 'a:stɔ, 'to:k žel'ɛe:zn̩ 'ro:r je 'biu. P'regl̩ je pa 'biu za 'nɛtɛr u'taknt, kɔ s̩j 'me:u 'go:š na s'ri:əd̩j, a 'ne, pɛr 'wɔlex, kɔ sɔ 'go:re 'gɛr 'cu:ə x 'jo:rm̩ na're:d̩j, 'pal s̩j 'me:u pa 'to:k p'rigl̩, 'tist̩j je 'biu 'tak na're:t, da 'ni: 'mɔ: 'u:n 'pa:st, 'tist̩j je 'biu p'regl̩.)

284. *igo* 'i:ga

ed. 1. 'i:ga

2. 'i:ge

Je beseda znana? Določite pomen. 'Mi:cnɔ dɛr'go:č̩j 'jo:rm̩ za 'wa:le.

85. *kljuka*

a) *pri verigi* 'xo:k̩j/'o:k̩j, d'rik̩j, 'ra:jc̩j ('Ra:jc̩j je 'biu, kɔ s̩j 'kɛ:tnɔ 'me:u, 'mo: 'to:ke g'l̩ide, 'pal s̩j pa 'tak na're:dɔ, pa s̩j za'te:gnɔ pa č̩j je še š'lɔ, s̩j še za 'e:niga, da s̩j š'po:nɔ 'tak 'kup, p'lɔxe 'kup z'we:zɔ.)

b) *pri vratih* ž'no:la, 'rig̩j

286. *plug* p'lux

ed. 1. p'lux

2. p'lu:ga

a) *enojni* a'rowɔ/a'ro:lɔ

b) *dvojni* p'lux

286a. *ralo* (preprosta naprava za oranje s simetričnim lemežem) a'rowɔ/a'ro:lɔ (za 'a:rat)

Ali se ralo uporablja (se je) za kopanje krompirja? Da. (F'li:əgl̩ je pa za g'ru:əbat.)

287. *lemež* 'lemeš ('tiste že'lee:zə, kə je 'gər na p'lu:gu)
288. *črtalo* (nož pri plugu) re'zo:lə
289. A *držalo* (ročice pri plugu) 'burkɫnɫ
 B *držalo pri cepu* 'cepe ('tam, kə p'ri:meš)
290. *cep* 'ci:əpəc ('tam, kə 'də: 'to:učeš)
291. *gožva* (usnjen obroček pri cepu) 'gə:š (Zə 'gə:šjə je 'kup na're:tə. 'Məre pa jo: 'to:ka 'ma:čna 'gə:š 'bit.)
292. *mlatič* (Mla'tič je 'tistɫ, 'duj m'lo:tɫ, pa 'tudɫ 'tistɫ k'ro:tkɫ 'pa:cɫ, kə ga 'gə:njš.)
- ed. 1. mla'tič
- mn. 1. mla'ti:čɫ
293. *mlatiti* (Kə sə 'ci:əlɫ s'nəpɫ bli, sə najp're: š't'ra:jfalɫ, sə 'mɛ:li 'ka:zə, 'pi:əč al pa 'ko:ke 'kələ, da sə 'ta: 'tə:uɫli zə s'na:pemɫ. 'Pal sə pa 'cepe 'mɛ:li, sə pa s'na:pe 'ta: pə k'li:əx 'da:lɫ pa m'lo:tlɫ.)
nedol.	m'lo:tɫ	š't'ra:jfatɫ
sed. ed.	1. m'lo:tɫim	š't'ra:jflem
	2. m'lo:tɫiš	š't'ra:jfleš
	3. m'lo:tɫ	š't'ra:jfle
sed. mn.	1. m'lo:tɫimə	š't'ra:jflemə
	2. m'lo:tɫite	š't'ra:jflete
	3. m'lo:tɫjə	š't'ra:jflejə
sed. dv. m.	1. m'lo:tɫima	š't'ra:jflema
	2. m'lo:tɫita	š't'ra:jfleta
	3. m'lo:tɫita	š't'ra:jfleta
sed. dv. ž.	1. m'lo:tɫima	š't'ra:jflema
	2. m'lo:tɫita	š't'ra:jfleta
	3. m'lo:tɫita	š't'ra:jfleta
vel. ed.	2. 'mlo:tɫ	š't'ra:jfli
vel. mn.	1. m'lo:tɫimə	š't'ra:jflimə
	2. m'lo:tɫite	š't'ra:jflite
vel. dv. m.	1. m'lo:tɫita	š't'ra:jflita
	2. m'lo:tɫita	š't'ra:jflita

vel. dv. ž.	1. m'lo:t̥ɪta	št'ra:jfl̥ɪta
	2. m'lo:t̥ɪta	št'ra:jfl̥ɪta
del. -l	m'lo:t̥ɔ	št'ra:jfɔ
del. -la	m'lo:twa/m'lo:tla	št'ra:jfawa
del. -li	m'lo:t̥l̥ɪ	št'ra:jfal̥ɪ
del. -n	zm'lo:čeno	ošt'ra:jfanɔ
del. -t	–	
294.	<i>mlačev</i> m'lo:čwa	
295.	<i>pleva</i> p'l̥e:we	
296.	<i>velnica</i> 'binta	
297.	<i>vejati</i> 'wet ('w̥e:je se)	
299.	<i>kozolec</i> ka'zɔ:ɯc	
300.	<i>stebri kozolca</i> s'tabɾɪ	
301.	<i>late kozolca</i> 'lo:te	
302.	<i>stol v kozolcu</i> –	
303.	<i>seno</i>	
	a) <i>splošen izraz</i> 'senɔ	
	b) <i>prva košnja</i> 'senɔ, 'p̥ərwa 'kɔo:ša	
304.	<i>kopica sena</i>	
	a) <i>za čez noč</i> 'kup 's̥e:na	
	b) <i>za čez zimo</i> 'ka:pa	
304.a	<i>ostrv, ostrnica</i> ošt'ərwa	
305.	<i>mrva</i> (Je beseda znana? Določite pomen.) 'm̥ərwa (Za 'ɔ:ɯce 'to:ke 'bɔl s'lo:be 'senɔ.)	
306.	<i>otava</i> o'ta:wa	
307.	<i>vnuka</i> (druga otava) ɯ'nuka, t'r̥etka 'kɔo:ša	
308.	<i>kosa</i> 'ka:sa	
309.	<i>osla</i> (brusilni kamen za koso) 'ko:mɔn, ošt'ri:wɳɪk	
310.	<i>oselnik (vodir)</i> šu'pu:ər	
311.	<i>klepati</i>	
nedol.	k'lepat	
sed. ed.	3. k'l̥e:ple	
del. -l	k'lepɔ	

312. *kositi*

nedol. 'koʃit
sed. ed. 3. ko'si:/ko'si:de
pokosil po'ko'si:u
del. -n po'koo:ʃeno

313. *sušiti*

nedol. 'suʃit
sed. ed. 3. su'ʃi:/su'ʃi:de
del. -l su'ʃi:u
posušil po'su'ʃi:u
posušila po'su'ʃi:əwa

314. *obračati seno* 'seno o'b'ro:čat

315. *sekira* sɛ'ki:əra

a) *navadna* si'ki:əra, 'bo:gnərca ('mo:la, na'wo:dna, za 'sekat, za 'kole š'pi:čɛt), ka'nɔ:ška (še 'boɫ 'mo:la, 'zo:dɟ je 'mɛe:wa še 'tak, da sɟ še 'laxko žg'rɔbɫne 'pi:pɔ z'ra:uɔ)

b) *tesarska* 'cimɔrska si'ki:əra, 'pɔntaka (za 'li:əs 'sɛe:kat), 'cimərka (za t'ro:me o'pse'ku:wat)

316. *toporišče* (pri sekiri) 'ta:pər

ed. 1. 'ta:pər

2. ta'po:ra; 'ta:pra

317. *poleno* d'ru:wa, t'ra:kɫ, pɔ'lɛe:nɔ

ed. 1. d'ru:wa, t'ra:kɫ

mn. 1. d'ru:we, t'ra:kɫnɟ

6. z d'ru:wemɟ, t'ra:kɫnemɟ

318. *sveder* c'wɛe:dər

319. *koš* 'kaš

320. *jerbas* (nizka široka košara) 'korp

321. *A dera* (Je beseda znana? Določite pomen.) 'de:ra (za so:dje, 'rɛ:žɫne 'suʃit)

B *lesa* (za sušenje sadja) –

322. *kolovrat* ka'lɔ:uɔrat

323. *predivo* pre'di:wə/pre'di:əwə (se 'lan ɔb'di:əla, da se 'pale p're:de)

324. *presti*

nedol. p're:st

sed. ed. 1. p're:dem

sed. dv. m. 1. p're:dema

sed. dv. ž. 1. p're:dema

del. -l p're:də

del. -la p're:dla

del. -n sp're:denə

325. *statve* 'ka:u̇čəusk̇i s'tau̇

326. *tkati*

nedol. t'kat

sed. ed. 1. t'kem

2. t'keš

sed. mn. 1. t'kemə

3. tkejo

del. -l t'kau̇

del. -la t'ko:wa

del. -li t'kali̇

del. -n st'ko:nə

VII. ŽIVALI (ž'wo:t, ž'wi:na)

327. *konj* 'kuj (< 'ku:əj)

ed. 1. 'kuj

2. 'kuja

3. 'kujə

4. 'kuja

5. pər 'kujə

6. s 'kujə

mn. 1. 'kuj̇i

2. 'kujəu̇

3. 'kujəom

4. 'kuje

5. pər 'kujex

6. s 'kujeṁi

dv. 1. 'kuja

2. 'kujəu̇

3. 'kujəoma

4. 'kuja

5. pər 'kujex

6. s 'kujəoma

328. *žrebec* ž'ri:əbɔc, 'xɛ:ŋks

329. žrebe

- ed. 1. ž'rebe
2. žre'be:ta
5. pər žre'be:tɯ

330. čreda

- a) čreda krav 'šo:ra
b) čreda ovc 'šo:ra, 'šak, nɨ 'xa:ʊfŋ 'o:ʊc

330. a čreda (v drugem pomenu) –

331. krava

ed.	1. k'ra:wa	mn.	1. k'ra:we	dv.	1. k'ra:wj
	2. k'ra:we		2. k'ra:ʊ		2. k'ra:ʊ
	3. k'ra:wj		3. k'ra:wam/-oŋ		3. k'ra:wama
	4. k'ra:wɔ		4. k'ra:we		4. k'ra:wj
	5. k'ra:wj		5. k'ra:wex		5. k'ra:wex
	6. k'ra:wɔ		6. k'ra:wamj/-emj		6. k'ra:wama

332. bik 'bik, 'junc

- ed. 1. 'bik
2. 'bi:ka

333. vol 'wa:ʊ, rod. 'wɔla

334. tele 'te:le, 'čogelj (ljubk.), 'čugi

ed.	1. 'te:le	mn.	1. 'tɛ:latj	dv.	1. 'tɛ:lata/te'le:ta
	2. te'le:ta		2. 'tɛ:lat		2. 'tɛ:lat
	3. te'le:tɯ		3. 'tɛ:latoŋ		3. 'tɛ:latoma
	4. 'te:le		4. 'tɛ:late		4. 'tɛ:lata
	5. pər te'le:tɯ		5. pər 'tɛ:latex		5. pər 'tɛ:latex
	6. s te'le:tɯ		6. s 'tɛ:latemj		6. s 'tɛ:latoŋ

335. ovca

- ed. 1. 'o:ʊca
mn. 1. 'o:ʊce
2. 'o:ʊc

336. koza 'ka:za

337. kokoš 'ku:ra

ed.	1. 'ku:ra	mn.	1. 'ku:re	dv.	1. 'ku:rj
	2. 'ku:re		2. 'ku:r		2. 'ku:r
	3. 'ku:rj		3. 'ku:ram/-om		3. 'ku:rama
	4. 'ku:rɔ		4. 'ku:re		4. 'ku:rj
	5. pər 'ku:rj		5. pər 'ku:rex		5. pər 'ku:rex
	6. s 'ku:rɔ		6. s 'ku:remj		6. s 'ku:rama

338. *petelin* pɛk'lin, pe'tɛ:l

- ed. 1. pɛk'lin, pe'tɛ:l
2. pɛk'li:na, pe'tɛla

339. *gos* 'gɔs 'gɔsɨ

340. *raca* 'ro:ca

341. *pišče* 'piše

- ed. 1. 'piše
2. pi'šɛ:ta/pi:šata

- mn. 1. pi'šɛ:tj/pi:šatj
2. 'pi:šat

342. *zajec* 'za:jc, 'ma:ndɫc (Rothwein: 'za:c)

- ed. 1. 'za:jc
2. 'za:jca

343. *zajklja* 'za:jkla (redko: 'zɛ:kla), 'ba:jbika

344. *prašič* p're:šjč, p'ro:scj (m'lo:de s'wi:je)

- ed. 1. p're:šjč
2. pre'ši:ča

345. *svinja* s'wi:ja

346. *merjasec* 'pe:r

1. 'pe:r
2. 'pɛ:ra

347. *skopiti* 'rɛ:zat

nedol. 'rɛ:zat

sed. 'ri:əžem

vel. 'rɛ:žj

348. *pes*

1. 'pas	mn. 1. 'pašj	dv. 1. 'pasa
2. 'pasa	2. 'pašo	2. 'pašo
3. 'pasu	3. 'pašom	3. 'pašoma
4. 'pasa	4. 'pase	4. 'pasa
5. pər 'pasu	5. pər 'pasex	5. pər 'pasex
6. s 'pasu	6. s 'pasemj	6. s 'pašoma

349. *mačka* 'mo:čka, samec: 'mo:čok, 'ko:tər

351. *mravlja* m'ra:ula

351. a *mravljišče* mraʋ'liše, m'ra:uļskj 'kup

352. *osa* 'a:sa/'xa:sa

ed. 1. 'a:sa/'xa:sa

mn. 1. 'a:se/'xa:se

2. 'xa:s

353. *sršen* 'səršen

354. *čmrlj* 'šumeu, 'šumelj

355. *muha* 'mu:xa

356. *gosenica* gəse'ni:ca

357. *komar* ka'mo:r

ed. 1. ka'mo:r

2. ka'mo:rja

358. *srna* 'ka:za, 'pək (*srnjak*)

359. *veverica* 'bɛ:bərca

360. *polh*

ed. 1. 'pɔ:ux

2. 'pɔ:uxa

361. *dihur* smər'dɛ:t

362. *lisica* lɪ'si:ca

363. *netopir* f'lɛdər'ma:us

364. *miš*

ed. 1. 'miš

2. 'mi:šj

mn. 1. 'mi:šj

2. mi'ši:
 5. pər 'mi:šex
 6. z 'mi:šemj
365. *podgana* pat'ko:na; pɔdgo:na
 366. *oven* 'bi:dər
 367. *bramor* w'rɛe:wər
 368. *kopito* (pri živalih) 'po:rkǫ
 369. *krepelj* (mačke) k'rɛ:mpǫ
 370. *griva* g'ri:bj
 371. *rep*
 ed. 1. 'rɛp
 2. 'rɛ:pa
 372. *parkelj* 'po:rkǫ
 373. *žaba* 'žo:ba
 374. *krota* (*velika žaba, rjava*) 'žo:ba, kras'to:ča
 375. *riba* 'ri:ba
 376. *postrv* pɔts'tɔrɥ, 'ri:ba
 377. *glista* (*deževnik*) 'čɔrɥ
 378. *močerad* mɔč'wi:ɔr, š'te:rǫ
 ed. 1. mɔč'wi:ɔr
 2. mɔč'wi:ɔrja
 379. *kuščar* 'ku:šɔr
 ed. 1. 'ku:šɔr
 2. 'ku:šɔra
 380. *martinček* 'mo:lǫ 'ku:šɔr
 381. *črv*
 ed. 1. 'čɔrɥ
 2. 'čɔrwa
 382. *gristi* g'rist
 383. *glodati* g'lɔ:dat
 384. *žreti*
 nedol.: ž'rit
 ed. 1. os.: 'že:rem

- mn. 1. os.: 'že:remɔ
 3. os.: 'že:rejɔ
- vel. ž'ɛrj, 'pɔžrj
385. *strojiti* st'rɔ:jit ('kɔo:žɔ obdɛe:lat)
386. *čreslo* sm'rɛ:kawa š'ku:ərja
387. *dlaka* d'lo:ka
388. *kača* (*kaj pomeni*) 'ko:ča
389. *gad* 'packan (pri mlajših: 'packan *slabš. policaj*)
390. *modras* 'mɔdras

VIII. RASTLINE

391. *drevo*
- ed. 1. d'rɛwɔ/dri:əwa
 2. dre'wi:əsa/dri:əwe
- mn. 1. dre'wi:əse/d'ri:əwe
392. *grm* 'gɛrm
393. *smreka*
- ed. 1. sm'rɛe:ka
 2. sm'rɛe:ke
394. *jelka* 'xɔ:jka, 'xɔ:ja
395. *bukev*
- ed. 1. bu'kɔ:ɯna
 2. bu'kɔ:ɯne
396. *hrast* x'ro:st
397. *gaber* 'go:bɛr
398. *vrba* 'wɛrba
399. *jelša* 'ja:ɯšje
400. *javor* ja'wo:r
401. *jesen* je'si:ən
402. *češnja* č'ri:əšna
403. *hruška* g'ru:ška, k'lɔo:ca (suha hruška)

404. *jablana* 'jo:bokɔ, 'japka
405. *jabolko* 'jo:bokɔ, 'japka
- 406.A *mošt* (določiti pomen) 'mošt, 'mašt ('Jo:bokɔŋ pa g'ru:šoɥ 'mašt smɔ nap'ree:šali.)
 B *sadjevec* 'mošt
407. *češplja* č'we:špɫ (mn. č'we:špɫni), 'pərpɪč (*vrsta slive*)
408. *breskev* b'rɛskwa
409. *trta* 'tɛrta, b'ra:jda
410. *vino* 'wi:nɔ
411. *želod* 'že:lɔt
412. *šiška* (hrastova) Ni znano.
413. *žir* 'žir
414. *jagoda* (gozdna) 'go:jda, ja'go:jda
415. A *malina* (rdeča) ma'li:na
 B *robidnica* (črna malina) ɔst'ru:əga
416. *brinje* s'mɔ:li, s'mɔlje
417. *storž* š'to:r (rod. š'to:ra)
 a) *koruzni* 'tu:rski š'to:r
 b) *smrekov* sm're:kɔɥ š'to:r
418. *pelin*
 ed. 1. pe'lin
 2. pe'li:na
419. *goba*
 a) *navadna* 'gɔ:ba
 b) *na drevesu* 'gɔ:ba
420. *krompir* 'rɛ:pa
421. *zelje* 'zɛ:le
422. *repa* (bela) 'šo:bɥca
423. *fižol*
 ed. 1. fi'žɔ:la
 2. fi'žɔ:le
424. *kostanj*
 ed. 1. kɔs'to:je

2. kɔs'to:ja
425. *grah* g'rax
 ed. 1. g'rax
 2. g'ro:xa
426. *buča* 'ku:rbuɣ
427. *sončnica* 'sunčɯca
428. A *peška* kɔ'si:ca
 ed. 1. kɔ'si:ca
 2. kɔ'si:ce
 mn. 1. kɔ'si:ce
 2. kɔ'si:c
- pomen: 'sɛ:me ɔt 'so:dja
 B *bučno seme* 'ku:rbuɣšnɔ 'sɛ:me
429. *česen* k'lɔ:bɯx
430. *čebula* ču'bu:
431. *poper* 'papɐr
432. *praprot* p'ro:pret
- 433 A *skorja* (pri kruhu) k'ru:xawa š'ku:ɛrja
 B *lubje* 'lupje, sm'rɛ:kawa š'ku:ɛrja
434. *breza* b'rɛ:za
436. *deska*
 a) *splošno*: 'di:la
 b) *tanka deska* 'ti:ŋka 'di:la, 'lo:ta
 c) *debela deska* š'tuk, 'fɔ:sɯ
437. *žagati* 'rɛ:zat
438. *tesati* 'un 'sekat (del. na -l: 'si:əkali in se'ko:lǝ) 'tesatǝ (po gos'pɔ:škɔ)
439. *lešnik* 'li:əʃɛŋk
440. *oreh*
 ed. 1. ɔ'rɛ:x
 2. ɔ'rɛ:xa
441. *trava* t'ra:wa
442. *kislica* kǝ'sɛ:la t'ra:wa, 'kislca
443. *rakita* (vrsta vrbe) 'pɔntɔɯ

444. *planika* ' ɛ:dɫ'wa:js
 445. *resje* ɯ'resje
 446. *srobot* sər'bɔ:t
 447. *omela* (rastlinski zajedalec) ɔ'mɛe:la
 448. *grča* k'lo:da
 449. *deblo* p'lax (mn. p'lɔxj)
 450. *veja* 'wɛ:ja
 451. *korenina* kɔrɛ'ni:na, kɔ'ri:ən
 452. *nagelj* 'na:gɫč, 'na:gɫ

IX. PLANINA

453. *stan/tamar* – ('Ni:smɔ 'pɔo:znalj.)
 454. A *pastir* pas'tir, 'čɔban (slabš.)
 a) *ki pase za celo vas* –
 b) *ki pase za enega gospodarja* –
 B *planšar* –
planšarica –
 455. *planina* pla'ni:na
 456. *sir* 'si:r
 457. *sirotka* si'rɔtka, *pinjenec* z'me:tkj
 458. *skuta* 'šipkj
 459. *sesiriti* se s'ki:sa se, 'kup g're:de
 460. *ograja* p'lu:ət, rod. p'lɔta
 461. *kol ograje* p'lu:ətɫ 'ka:ɯ
 462. *pletena ograja* –
 463. *deske ograje* 'lo:te, 'rɔ:nte
 464. *naprave za sir* –
 465. *naprave za surovo maslo* (*surovo maslo* 'pu:tər, *kuhano maslo* 'mo:slo –
 'ku:xawɔ se je pa dɔ ɔce'di:əwɔ za rec'ni:je, 'ku:xla, 'pi:skər, 'mo:dɫ – da so
 'pu:tər 'nətər x'ro:nɫj, 'pu:tər'ki:bla, 'pi:ja – za 'pu:tər 'dɛe:lat, tak ko ni 'mi:ksər)
 466. *pograd v koči* 'pɔ:grat, k'lɔ:p
 467. *vedro* 'ɛmpər, 'a:jmər (že'lɛe:znɔ), wj'd'ri:ca (lj'si:əna)

468. *kad* š'te:c] (l]i'si:ən, 'ni:zek, na'mesto la'bu:ərja, da so se u'mujwalj), š'kaf
(za 'zē:le), 'ni:ska wi'd'ri:ca za 'o:l]i, kō se je m'lēe:wō
469. *kotel* 'kat] (rod. kat]na)
470. *palica* pa'li:ca; 'palca
471. *oprtni koš* 'kaš
472. *brenta* 'pu:ta (tam so pa k'rux 'nətre nō:slj)
473. *imena krav* (po barvi) 'Mo:ura ('čər:na), 'Si:uka ('si:wa), 'Ba:jsa (bi:əla), 'Li:sa
(ər'ja:wa, z 'bi:əlo g'la:wō), 'Šēka ('šē:kasta), 'Fuksa (ər'de:ča)

X. BOLEZNI (bō'li:əznj)

474. *garje* k'rē:cle, sərbe'či:ca, 'o:gərci (gər se nar'di:jo tak ne 'mo:le 'bu:l]ce)
475. *kašelj* 'ko:š]
476. *šen* 'šen
477. *mozolj* šp]i'šinj
478. *bezgavka* –
479. *revma* 're:uma, reu'ma:t]š
480. *vodenica* wōde'ni:ca, je wōde'ničŋ
481. *rdečica* ərde'či:ca
482. *kuga* 'ku:ga
483. *rana* 'ro:na
484. *jetika* 'jē:t]ka, su'ši:ca
485. *mrzlica* 'mərz]ca ga t're:se
486. *ošpice* 'ošp]ice
487. *slep* s'li:əp
488. *gluh* g'lu:x
489. *šepav* k'ru:mpast, š'lēe:prast
490. A *zdrav* zd'ra:u
B *bolan*
ed. m. sp. bō'lē:n, 'bu:n, ma'rō:t (nav. le v povedni rabi)
ž. sp. bō'lē:na, 'bu:na
491. *grbast* 'puklast
492. *živčen* 'ži:učŋ
493. *suh* 'su:x, 'me:d]

495. *debel* 'tə:ɹst
 496. *trebušast* 'la:mpast
 497. (živino) *napenja se spre'ji:ə, na'pə:ja*
 498. A *kokoš se goli* (skube, mavsa) 'ku:ra se 'pi:ple
 B *kokoš nese* 'ku:ra 'ne:se 'ja:jce
 499. (koklja) *vali* 'u:n zwa'li:, p'rə: k'lu:nfle
 500. *gnezdo*
 ed. 1. g'ni:əzdə
 mn. 1. g'ni:əzde
 501. *jajce*
 ed. 1. 'ja:jce; 'ja:jca (ml.)
 mn. 1. 'ja:jce

XI. ČAS

502. A *dan*
 ed. 1. 'dɛ:n/'da:n mn. 1. d'ni: dv. 1. d'ni:
 2. d'ni: 2. d'ni:
 3. d'nɛ:wɹ 3. d'nɛ:wɹm 3. d'nɛ:wɹma
 4. 'dɛ:n/'da:n 4. d'ni:
 5. d'nɛ:wɹ 5. d'nɛ:wɛx 5. d'nɛ:wɛx
 6. z d'nɛ:wɹm 6. d'nɛ:wɛmǝ 6. d'nɛ:wo
502. B *danes* 'nas
 503. A *noč* 'nu:əč
 ed. 1. 'nu:əč mn. 1. 'nɔčǝ dv. 1. 'nɔči
 2. 'nɔčǝ 2. nɔ'či:; 'nɔčǝ 2. nɔ'či:; 'nɔčǝ
 3. 'nɔčǝ 3. 'nɔčɛm 3. 'nɔčɛma
 4. 'nu:əč 4. 'nɔči 4. 'nɔči
 5. 'nɔčǝ 5. 'nɔčɛx 5. 'nɔčɛx
 6. z 'nɔčǝ 6. 'nɔčɛmi 6. 'nɔčɛma
- B *nocoj / sinoči* nɔ'c:ɔɹ, s'nu:əčǝ, s'nu:əčka
 504. *jutro* 'ju:trɔ
danes zjutraj (davi) 'nas ɹ'ju:trɔ

- zjutraj* ʊ'ju:trɔ
505. *večer* w'ečər
drevi nɔ'co:ʊ, 'nas 'w'ečər
zvečer 'w'ečər
506. *dopoldne* dɔ'pɔ:gna, dɔ'pɔ:gɲi
opoldne ɔ'pɔ:gɲ, wi'da:ɲkɔ
507. *popoldne* pɔ'pɔ:gɲi, wj'če:rka (sam.), wj'če:rko (prislov)
508. *polnoč* pɔ'nu:əč
509. *zajtrk* fɾu:əštjɪk, fɾu:əška
510. *kosilo* (opoldanska jed) j'ži:na
511. *malica*
a) *dopoldanska* k'ruχ 'ji:əst, 'mo:la j'ži:na, 'ja:ʊzɲ
b) *popoldanska* Ni v navadi.
512. *večerja* we'či:ərja
513. *pomlad* 'wigret
514. *poletje* 'lɛ:tɔ, pɔ'lɛ:tj (prislov)
515. *jesen* jɛsɲ
516. *zima*
ed. 1. 'zi:ma
2. 'zi:me
517. *leto*
ed. 1. 'lɛ:tɔ
2. 'lɛ:ta
518. *mesec*
ed. 1. 'mi:əsɲɔ
2. 'mi:əsɲca
519. *teden* 'kɛ:ɔɲ
520. *ponedeljek* pɔn'di:əlɔk
521. *torek* 'ta:rɔk/'tark
522. *sreda* s'ri:əda
523. *četrtek* čit'ɛrtɔk
524. *petek* 'pe:tɔk
525. *sobota* sɔ'bɔɔ:ta

526. *nedelja* nǐ'dɛ:la

527. *dež*

- ed. 1. 'diš
2. 'di:ža(st.); 'diža (ml.)
3. 'di:ž̩; 'diž̩
4. 'diš
5. 'di:ž̩; 'diž̩
6. 'di:ž̩; 'diž̩

528. *megla* 'magla

529. *rositi*

nedol.: 'pəršet

sed. ed. 3. pər'ši:

531. *sneži* s'ni:əx g're:
sneg s'ni:əx

532. *babje pšeno* 'bɔ:bje p'ša:nɔ

532.a *sodra* p'ša:nɔ

533. *toča* 'tɔ:ča

534. *bliska se* b'liska

535. *grmi* gr'mi:

536. *oblačno* ɔb'lo:čnɔ, mag'lɛe:nɔ

537. *vihar* ne'u:rje, ne'wi:xta, 'wi:xa

538. *veter* 'wɛe:tər

539. *vreme*

- ed. 1. w'reme
2. wre'me:na
5. wre'me:n̩
6. wre'me:nɔm

540. *sren* (skorja na snegu) s'ri:əm, š'ku:ərja, tərđi s'ni:əx

541. *inje, ivje* (na drevesu) 'iɥje

542. *srež* (na zidu) 'i:nastɔ

543. *odjuga* 'ju:žje, 'jux

544. *severni veter* 'sɛ:wər, 'sɛ:wərn̩i 'wɛe:tər

545. *južni veter* 'ju:ž̩ 'wɛe:tər

546. *vzhodni veter* *Se ne uporablja.*

XII. POKRAJINA

547. *polje* 'pu:əlje

548. *njiva* g'ni:wa; 'ni:wa

549. *travnik* t'ra:uŋik (la'di:na, 'pu:ŋgrat, t'ro:te, b'ri:əx, s'tərmi b'ri:əx, x'ri:bər)

550. *senožet* (Je beseda znana?) –

551. *laz* (Je beseda znana?) –

552. *grič* 'kɔo:gɫ, 'mo:lɫ x'ri:bər, 'pukɫ

553. *hrib* x'ri:bər

554. *skala* 'pi:əč, ska'lɔ:ɯje

555. *gora* 'ga:ra (redko); 'go:ra,

556. *gozd* 'li:əs, 'gɔ:ša

ed. 1. 'li:əs

2. 'lɛ:sa

5. ɯ 'lɛsɯ

557. *preseka* 'po:s, š'lo:k

558. *reber* (Je beseda znana?) je na r'i:əbrɫ, 'pukɫ (domače ime kmetije: Reber'nɫik)

559. *navkreber* 'gərta, natɫ'gu:ər

560. *grapa* (Je beseda znana?) gr'o:bɯ

561. *breg* b'ri:əx

ed. 1. b'ri:əx

2. b'rɛ:ga

5. ɯ b'rɛgɯ

562. *log* (Je beseda znana? Določite pomen.) –

563. *mlaka* m'lo:ka

564. *potok* gr'o:bɯ

565. *jez* 'ji:əs

566. *tolmun* 'tunft

567. *rokav* (struge) –

568. *čoln* 'čɔ:ɯn

569. *brod*

a) *plitvo mesto* –

b) *prevozno sredstvo* b'ru:ət, flɔ:s

570. *brv* 'bərɯ

571. *most* 'mu:əst

ed. 1. 'mu:əst

2. 'mɔsta

571.a *pot* 'pɔ:t

572. *leha* 'li:əxa

573. *gnoj*

ed. 1. g'nu:əj; g'nɯj

2. g'nu:əja; g'nuja

574. *vrh* (gore) 'wərx, š'pic

575. *pobočje* –

576. *vznožje* –

577. *visok* 'wisek

nedoločna oblika

določna oblika

m. sp. ed. 1. (nɨ) 'wisek
2. (nɨga) wɨ'sa:kɨga
3. (nemɯ) wɨ'sa:kemɯ
4. (nɨga) wɨ'sa:kɨga/(nɨ) 'wisek
5. pər (nem) wɨ'sa:kem
6. z (nem) wɨ'sa:kem

1. (tɨ) 'wisek
2. (tɨga) wɨ'sa:kɨga
3. (temɯ) wɨ'sa:kemɯ
4. (tɨga) wɨ'sa:kɨga
5. pər (tem) wɨ'sa:kem
6. z (s tem) wɨ'sa:kem

m. sp. mn. 1. (nɨ) wɨ'sa:kɨ
2. (nex) wɨ'sa:kex
3. (nem) wɨ'sa:kem
4. (ne) wɨ'sa:ke
5. pər (nex) wɨ'sa:kex
6. z (nemɨ) wɨ'sa:kemɨ

1. (tɨ) wɨ'sa:kɨ
2. (tex) wɨ'sa:kex
3. (tem) wɨ'sa:kem
4. (te) wɨ'sa:ke
5. pər (tex) wɨ'sa:kex
6. z (s temɨ) wɨ'sa:kemɨ

m. sp. dv.	1. (na) wj'sa:ka 2. (nex) wj'sa:kex 3. (nema) wj'sa:kema 4. (na) wj'sa:ka 5. pər (nex) wj'sa:kex 6. z (nema) wj'sa:kema	1. (ta) wj'sa:ka 2. (tex) wj'sa:kex 3. (tema) wj'sa:kema 4. (ta) wj'sa:ka 5. pər (tex) wj'sa:kex 6. z (s tema) wj'sa:kema
	nedoločna oblika	določna oblika
ž. sp. ed.	1. (na) wj'sa:ka 2. (ne) wj'sa:ke 3. (nǐ) wj'sa:kǐ 4. (nǝ) wj'sa:kǝ 5. pər (nǐ) wj'sa:kǐ 6. z (nǝ) wj'sa:kǝ	1. (ta) wj'sa:ka 2. (te) wj'sa:ke 3. (tǐ) wj'sa:kǐ 4. (tǝ) wj'sa:kǝ 5. pər (tǐ) wj'sa:kǐ 6. z (s tǝ) wj'sa:kǝ
ž. sp. mn.	1. (ne) wj'sa:ke 2. (nex) wj'sa:kex 3. (nem) wj'sa:kem 4. (ne) wj'sa:ke 5. pər (nex) wj'sa:kex 6. z (nemǐ) wj'sa:kemǐ	1. (te) wj'sa:ke 2. (tex) wj'sa:kex 3. (tem) wj'sa:kem 4. (te) wj'sa:ke 5. pər (tex) wj'sa:kex 6. z (s temǐ) wj'sa:kemǐ
ž. sp. dv.	1. (nǐ) wj'sa:kǐ 2. (nex) wj'sa:kex 3. (nema) wj'sa:kema 4. (nǐ) wj'sa:kǐ 5. pər (nex) wj'sa:kex 6. z (nema) wj'sa:kema	1. (tǐ) wj'sa:kǐ 2. (tex) wj'sa:kex 3. (tema) wj'sa:kema 4. (tǐ) wj'sa:kǐ 5. pər (tex) wj'sa:kex 6. z (s tema) wj'sa:kema
	nedoločna oblika	določna oblika
sr. sp.ed.	1. (ne) wj'sa:ke 2. (nǐga) wj'sa:kǐga 3. (nemǝ) wj'sa:kemǝ 4. (ne) wj'sa:ke 5. pər (nem) wj'sa:kem 6. z (nem) wj'sa:kem	1. (te) wj'sa:ke 2. (tǐga) wj'sa:kǐga 3. (temǝ) wj'sa:kemǝ 4. (te) wj'sa:ke 5. pər (tem) wj'sa:kem 6. z (s tem) wj'sa:kem

sr. sp. mn.	1. (ne) wj'sa:ke	1. (te) wj'sa:ke
	2. (nex) wj'sa:kex	2. (tex) wj'sa:kex
	3. (nem) wj'sa:kem	3. (tem) wj'sa:kem
	4. (ne) wj'sa:ke	4. (te) wj'sa:ke
	5. pər (nex) wj'sa:kex	5. pər (tex) wj'sa:kex
	6. z (nemj) wj'sa:kemj	6. z (s temj) wj'sa:kemj
sr. sp. dv.	1. (nj) wj'sa:kj	1. (tj) wj'sa:kj
	2. (nex) wj'sa:kex	2. (tex) wj'sa:kex
	3. (nema) wj'sa:kema	3. (tema) wj'sa:kema
	4. (nj) wj'sa:kj	4. (tj) wj'sa:kj
	5. pər (nex) wj'sa:kex	5. pər (tex) wj'sa:kex
	6. z (nema) wj'sa:kema	6. z (s tema) wj'sa:kema

visok – stopnjevanje:

	m. sp.	ž. sp.	sr. sp.
primernik:	'wi:šj	'wi:šj	'wi:šj
	m. sp.	ž. sp.	sr. sp.
presežnik:	'najtj'wi:šj	'najta'wi:šj	'najte'wi:šj

578. *globok* g'la:bek, gla'ba:ka, gla'ba:ke

	m. sp.	ž. sp.	sr. sp.
primernik:	'bəl g'la:bek	'bəl gla'ba:ka	'bəl gla'ba:ke

579. *plitev* p'li:tu/p'li:twj

580. *nizek* 'ni:zek

581. *širok* 'šurek

široka š'ra:ka

582. *soteska* g'ro:bŋ

583. *slap* s'lap

584. *gori* 'gəra/'gəre

gor 'gər, 'gərta/'gəta, 'gərsa/'gəsa

585. *doli* s'pa:/s'pa:da

dol 'dɔ: 'dɔ:ʉta, 'dɔ:ʉsa

586. *ven* 'u:n/'wu:n, 'unta/'wunta, 'usa/'wusa

587. *zunaj* 'zuna
 588. *noter* 'nətər, 'sa:ntər, 'usa/'wusa
 589. *tukaj* 'tu
 tu 'tu
 le-tu –
 590. *tam(kaj)* 'tam
 591. *ondi* 'ine/'xine/'inde
 592. *sem(kaj)* 'sam
 le-sem –
 593. *ravan* 'ra:una
 ravnina raʋ'ni:na
 594. *kje* 'kɛ:
 595. *kod* 'kɛ:
 odkod ɔt'kɔ:t
 596. *kam* 'kam
 597. *doma* 'da:ma, 'dɔo:ma
 598. *domov* 'du:əmɔ
 599. *od doma* ɔ'du:əma
 600. *proč* 'bɛk
 601. *čez čri:əs* (prisl.), *čres* (predlog)
 602. *daleč* 'da:uĉ
 od daleč (*od zdaleč*) ɔ'da:uĉ
 603. *blizu* b'li:zu

XIII. DRUŽINA (fa'mi:lja)

604. *oče* 'fo:tər, 'ača, 'ta:tj; 'ata
 ed. 1. 'ača Mlajše oblike: 1. 'ača/'ata
 2. 'oĉu 2. 'ačana/'ačna/'atana
 3. 'oĉu 3. 'ačanu/'ačnu/'atanu
 4. 'oĉu 4. 'ačana/'ačna/'atana
 5. pər 'oĉu 5. 'ačanu/'ačnu/'atanu
 6. z 'oĉu/'oĉom 6. 'ačanu/'ačnu/'atanu
 (povsod možno tudi -om)

605. *mati*

ed.	1. 'mo:tj	mn.	1. 'mo:tere/ma'te:re
	2. 'mo:tere/ma'te:re (redko)		2. 'mo:tər
	3. 'mo:terj/ma'te:rj		3. 'mo:teram
	4. 'mo:tər		4. 'mo:tere/ma'te:re
	5. pər 'mo:terj/ma'te:rj		5. pər 'mo:terex
	6. z 'mo:terjə		6. z 'mo:teremj

- dv.
1. 'mo:teri/ma'te:rj
 2. 'mo:tər
 3. 'mo:terama
 4. 'mo:terj/ma'te:rj
 5. pər 'mo:terex
 6. z 'mo:terama

606. *sin*

ed.	1. 'sin	mn.	1. 'sinj	dv.	1. 'sina
	2. 'sina/'sinu		2. 'sinə		2. 'sinə
	3. 'sinu		3. 'sinəm		3. 'sinəma
	4. 'sina		4. 'sine		4. 'sina
	5. pər 'sinu/'sinj		5. pər 'sinex		5. pər 'sinex
	6. zə 'sinu		6. zə sinemj		6. zə 'sinəma

607. *hči*

ed.	1. 'či:əra	mn.	1. 'či:əre	dv.	1. 'či:ərj
	2. 'či:əre		2. 'či:ər		2. 'či:ər
	3. 'či:ərj		3. 'či:əram/-əm		3. 'či:ərama
	4. 'či:əro		4. 'či:əre		4. 'či:ərj
	5. pər 'či:ərj		5. pər 'či:ərex		5. pər 'či:ərex
	6. s 'či:əro		6. s 'či:əremj		6. s 'či:ərama

608. *vnuk* u'nuk

609. *stari oče* 'dɛ:da, 'dɛ:dj

610. *stara mati* 'bi:ca, 'oma, ba'bi:ca (redko)
611. *tast* š'wi:ga'fo:tər, t̩ s'to:r̩
612. *tašča* š'wi:ga'mutər, ta s'to:ra (ta s'to:ra d'wo:)
613. *zet* t̩ m'lo:d̩
614. *snaha* ta m'lo:da (ta m'lo:da d'wo:)
615. *stric* 'u:jc, st'ri:c, 't̩t̩č (ot 't̩e:te 'm̩o:š)
616. *ujec* (materin brat) 'u:jc
617. *teta* 't̩e:ta
618. *ujna* (Je beseda znana? Določiti pomen.) 'u:jna ('m̩əzla 't̩e:ta, ot st'ri:ca 'ž̩e:na)
619. *svak* š'wo:gər, *svakinja* š'wo:gr̩ja
620. *brat*
ed.	1. b'ra:t	mn.	1. b'ra:ti	dv.	1. b'ra:ta
	2. b'ra:ta		2. b'ra:t̩		2. b'ra:t̩
	3. b'ra:t̩		3. b'ra:t̩m		3. b'ra:t̩ma
	4. b'ra:ta		4. b'ra:te		4. b'ra:ta
	5. p̩ər b'ra:t̩		5. p̩ər b'ra:tex		5. p̩ər b'ra:tex
	6. z b'ra:t̩		6. z b'ra:tem̩		6. z b'ra:t̩ma
621. *sestra*
ed.	1. 's̩e:stra
	2. 's̩e:stre
622. *po poli brat* 'p̩o:b'ra:t
623. *očim* 'o:č̩m
624. *mačeha* ma'č̩e:xa, k'ru:šna 'mo:t̩
625. *svat*
ed.	1. s'wo:t, 'x̩o:setər
mn.	1. s'wo:t̩, 'x̩o:setər̩
626. *bratranec* brat'ro:nc
627. *sestrična* sest'rična
628. *družina* fa'mi:l̩ja
629. *žlahta* (rod) ž'lo:xta
631. *vdova* v'd̩ova
632. *omožiti se* o'žen̩t se

633. *oženiti se o'ženit se*

634. *pastorek Ni besede.* ('jɛ:na 'çi:əra, 'jɛ:ngɔɹ 'sin, rɛ'jɛ:njɪk)

635. *otrok 'a:trek* (sr. sp.: 'Ko:j je 'tu za ne 'a:trek?), 'la:uženjk, froc

ed.	1. 'a:trek	mn.	1. ɔt'rɔɔɔj
	2. ɔt'rɔkɹ; ɔt'ra:ka		2. ɔt'ru:ək
	3. ɔt'rɔkɹ		3. ɔt'ra:kɔm
	4. 'a:trek/ɔt'rɔkɹ; ɔt'ra:ka		4. ɔt'ra:ke
	5. pər ɔt'rɔkɹ		5. pər ɔt'ra:kex
	6. z ɔt'rɔkɹ		6. z ɔt'ra:kemj

dv.	1. ɔt'ra:ka
	2. ɔt'ru:ək
	3. ɔt'ra:kɔma
	4. ɔt'ra:ka
	5. pər ɔt'ra:kex
	6. z ɔt'ra:kɔma

636. *fant 'pu:əp*

To je fant. 'Tɔ: je 'pu:əp.

To je njen fant. 'Tɔ: je 'jɛ:n 'pu:əp.

637. *dekle 'de:kle, 'puža*

To je dekle. 'Tɔ: je 'puža.

To je njegovo dekle. 'Tɔ: je 'jɛ:ngawa 'puža/'jɛ:ngawe 'de:kle.

638. *mož 'det, 'la:tər, 'an*

ed.	1. 'det
	2. 'dɛ:da

639. *žena 'bo:ba, 'bo:bɹca 'ana*

640. *prijatelj kɔ'lɛ:ga, pər'jo:tɔ*

642. *hlapec x'lo:pɔɔ; x'lo:pɔɔ*

643. *dekla 'dɛ:kla*

644. *gospodar 'wirt*

645. *gospodinja gɔspɔ'di:ja*

646. *starši*

mn.	1. s'taršj
-----	------------

2. s'taršoꝰ
3. s'taršoꝰm
4. s'tarše
5. pər s'taršex
6. zə s'taršemj

646.a *ljudje*

- mn.
1. 'lidj
 2. li'di:
 3. 'lidɔm
 4. 'lidj
 5. pər 'lidex
 6. z 'lidemj

XIV. ŠTETJA

647. *eden* 'e:dn̩
en 'en

- m. sp. ed.
1. 'e:dn̩/'en
 2. 'e:njga
 3. 'e:nemɔ
 4. 'e:njga/'e:dn̩/'en
 5. pər 'e:nem
 6. z 'e:nem

- ž. sp. ed.
1. 'e:na
 2. 'e:ne
 3. 'e:nj
 4. 'e:nɔ
 5. pər 'e:nj
 6. z 'e:nɔ

sr. sp. ed. 'e:dne/'e:ne

648. *dva*

- m. sp. dv.
1. d'wo:
 2. d'wi:əx/d'wu:əjex

3. d'wɛe:ma/d'wi:əma
4. d'wo:
5. pər d'wi:əx
6. z d'wɛe:ma/d'wi:əma

ž. sp. dv. 1. d'wi:ə

649. *trije*

- m. sp. mn. 1. t'ri:ji
 2. t'ri:jex/t'ri:əx
 3. t'ri:jem/t'ri:əm
 4. t'ri:
 5. pər t'ri:jex/t'ri:əx
 6. s t'ri:jemi/t'ri:əmi

ž. sp. mn. 1. t'ri:

650. *štirje*

- m. sp. mn. 1. š'ti:rji
 2. š'ti:rjex
 3. š'ti:rjem
 4. š'ti:əri
 5. pər š'ti:rjex
 6. s š'ti:rjemi

ž. sp. mn. 1. š'ti:əri

651. *pet*

- m. sp. mn. 1. 'pe:t
 2. 'pe:tex
 3. 'pe:tem
 4. 'pe:t
 5. pər 'pe:tex
 6. s 'pe:temi

652. *šest* 'ši:əst

653. *sedem* 'sɛ:dəm

654. *osem* 'o:səm

655. *devet* de'we:t
 656. *deset* de'se:t
 657. *enajst* 'adnest/'ednest
 658. *dvanajst* d'wo:nest
 659. *petnajst* 'petnest
 660. *dvajset* d'wa:jstj/d'wa:jst
 661. *enaindvajset* 'a:nd'wa:jst
 662. *trideset* t'ri:əstj
 štirideset š'ti:əredj; š'tirdeset
 petdeset 'pe:deset
 šestdeset 'ši:əzdeset
 sedemdeset 'se:dŋdeset
 osemdeset 'o:sŋdeset
 devetdeset de'we:deset
 663. *sto* s'tu:ə
 664. *tisoč* 'ta:užŋt
 665. *1946* 'ta:užŋt de'we:ts'tu:ə 'ši:əsŋš'ti:əredj ('ši:əsŋš'tirdeset)

XVI. GRAMATIČNA VPRAŠANJA

700. dolgi ə iz i, o (padajoči zlog):
vas 'we:s
dan 'da:n/'de:n (redko tudi 'dɛn)
mah 'ma:x/'mɛ:x
lan 'lan/'lɛ:n
laž 'laš
čast 'ča:st
701. zgodaj podaljšani ə (primeri v R mn.):
tal k'li:əx
dan d'ni:
702. novoakutirani ə v nezadnjem besednem zlogu:
maša 'mɛ:ša
sanje 'saje

pasji 'pe:sj̩ (['pe:sj̩ d'rek), 'pa:jsj̩ ('Pa:jsj̩ je pa č'la:wek 'biu, 'ki:ərj̩ je
ž'lext č'la:wek 'biu. 'Eti je 'baj 'pa:jsj̩!)

vaški 'waškj̩

usahne u'se:xne

premakne pre'me:kne

pahne 'pe:xne/'paxne

gane u'je:ne

703. kratki naglašeni ə:

pes 'pas

ves /

tešč na 'taše

bet 'bat

704. nenaglašeni ə:

steber s'tabər

čeber 'čabər

megla 'magla

pekel 'paklɔ

hlapec x'lo:pɔc; x'lɔpɔc

konec 'kanc

hlebec x'li:əbɔc

kosec 'kasɔc

pesek 'pi:əsɔk

torek 'tark/'ta:rɔk

petek 'pe:tɔk

707. *duri*

mn. 1. 'durj̩

2. du'ri:

3. 'du:rɔm

4. 'durj̩

5. pər 'du:rex

6. z 'du:remj̩

708. *kdo*

1. 'du:əj/'duj
2. 'ka:ga/kə'go:
3. 'kɔmu/kə'mu:
4. 'ka:ga/kə'go:
5. pər 'ku:əm/pər 'kɔmu
6. s 'ku:əm/s kə'mu:

708.a *kaj*

1. 'ko:j/'ko
2. 'čee:sa
3. 'čemu
4. 'ko:j/'ko
5. pər 'či:əm
6. s 'či:əm

709. *kateri* 'ki:əri/'di:əri

nekateri 'ni:əkj/'ni:əgi

711. *uš*

- ed. 1. 'uš
2. 'ušj
- mn. 1. 'ušj
2. u'ši:
3. 'ušem
4. 'ušj
5. pər 'ušex
6. z 'ušemj

712. *vzeti*

nedol. ɯ'zet

- ed. 1. ɯ'ze:mem
2. ɯ'ze:me
- mn. 3. ɯ'ze:mejə
- dv. m. 1. ɯ'ze:mema
2. ɯ'ze:meta
- ž. 1. ɯ'ze:mema

2. u'ze:meta

del. -l

ed. m. u'ze:u

ž. u'zee:wa/u'zee:a

mn. m. u'ze:li

del. -t

ed. m. u'zi:ət

vel.

ed. 2. u'zəm̩

mn. 1. u'zəm̩m̩o

2. u'zəm̩te

dv. m. 1. u'zəm̩ma

2. u'zəm̩ta

ž. 1. u'zəm̩ma

2. u'zəm̩ta

713. *izba, ispa* (določiti tudi pomen) 'ispa (*podstrešje*)

714. *cvesti*

nedol. c'watet

ed. 3. cwa'ti:

mn. 3. cwa'ti:jə

del. -l

ed. m. c'watjeu

ž. cwa'tee:wa

mn. m. cwa'te:li

715. *lahek* 'lajek

m. sp.

ed.	nedoločna oblika	določna oblika
	1. (ni) 'lajek	1. (ti) 'lajek
	2. (ni)ga 'laxki)ga	2. (ti)ga 'laxki)ga
	3. (nem)u 'laxkem)u	3. (tem)u 'laxkem)u
	4. (ni)ga 'laxki)ga	4. (ti)ga 'laxki)ga
	5. pər (nem)'laxkem	5. pər (tem) 'laxkem
	6. z (nem) 'laxkem	6. z (s tem) 'laxkem

mn.	1. (ni) 'laxki 2. (nex) 'laxkex 3. (nem) 'laxkem 4. (ne) 'laxke 5. pər (nex) 'laxkex 6. z (nemi) 'laxkemi	1. (ti) 'laxki 2. (tex) 'laxkex 3. (tem) 'laxkem 4. (te) 'laxke 5. pər (tex) 'laxkex 6. z (s temi) 'laxkemi
dv.	1. (na) 'laxka 2. (nex) 'laxkex 3. (nema) 'laxkema 4. (na) 'laxka 5. pər (nex) 'laxkex 6. z (nema) 'laxkema	1. (ta) 'laxka 2. (tex) 'laxkex 3. (tema) 'laxkema 4. (ta) 'laxka 5. pər (tex) 'laxkex 6. z (s tema) 'laxkema
ž. sp.		
ed.	nedoločna oblika 1. (na) 'laxka 2. (ne) 'laxke 3. (ni) 'laxki 4. (no) 'laxko 5. pər (ni) 'laxki 6. z (no) 'laxko	določna oblika 1. (ta) 'laxka 2. (te) 'laxke 3. (ti) 'laxki 4. (to) 'laxko 5. pər (ti) 'laxki 6. z (s to) 'laxko
mn.	1. (ne) 'laxke 2. (nex) 'laxkex 3. (nem) 'laxkem 4. (ne) 'laxke 5. pər (nex) 'laxkex 6. z (nemi) 'laxkemi	1. (te) 'laxke 2. (tex) 'laxkex 3. (tem) 'laxkem 4. (te) 'laxke 5. pər (tex) 'laxkex 6. z (s temi) 'laxkemi

dv.	1. (ni) 'laxki	1. (ti) 'laxki
	2. (nex) 'laxkex	2. (tex) 'laxkex
	3. (nema) 'laxkema	3. (tema) 'laxkema
	4. (ni) 'laxki	4. (ti) 'laxki
	5. pər (nex) 'laxkex	5. pər (tex) 'laxkex
	6. z (nema) 'laxkema	6. z (s tema) 'laxkema

sr. sp.

ed.	nedoločna oblika	določna oblika
	1. (ne) 'laxke	1. (te) 'laxke
	2. (ni)ga 'laxki)ga	2. (ti)ga 'laxki)ga
	3. (nem)u 'laxkem)u	3. (tem)u 'laxkem)u
	4. (ne) 'laxke	4. (te) 'laxke
	5. pər (nem) 'laxkem	5. pər (tem) 'laxkem
	6. z (nem) 'laxkem	6. z (s tem) 'laxkem

mn.	1. (ne) 'laxke	1. (te) 'laxke
	2. (nex) 'laxkex	2. (tex) 'laxkex
	3. (nem) 'laxkem	3. (tem) 'laxkem
	4. (ne) 'laxke	4. (te) 'laxke
	5. pər (nex) 'laxkex	5. pər (tex) 'laxkex
	6. z (nem) 'laxkem)j	6. z (s tem) 'laxkem)j

dv.	1. (ni) 'laxki	1. (ti) 'laxki
	2. (nex) 'laxkex	2. (tex) 'laxkex
	3. (nema) 'laxkema	3. (tema) 'laxkema
	4. (ni) 'laxki	4. (ti) 'laxki
	5. pər (nex) 'laxkex	5. pər (tex) 'laxkex
	6. z (nema) 'laxkema	6. z (s tema) 'laxkema

stopnjevanje:

primernik:	m. sp. la'žə:ji	presežnik:	m. sp. 'najtəla'žə:ji
	ž. sp. la'žə:ji		ž. sp. 'najtəla'žə:ji
	sr. sp. la'žə:ji		sr. sp. 'najtəla'žə:ji

716. *lagati*

nedol. 'lagat
sed. ed. 3. 'la:že
del. -l
ed. m. 'lago
ž. la'gowa

717. *bolha*

ed. 1. 'bɔ:ɯxa
mn. 1. 'bɔ:ɯxe
2. 'bɔ:ɯx

719. *sonce* 'sunce

719.a *meseč* 'mi:əsɯc

luna 'mi:əsɯc

720. ę

a) stalno dolgi:

pet 'pe:t
petek 'pe:tɔk
ped 'pe:t
ime 'ime
vežem 'we:žem
plešem p'le:šem ('rɔo:jam)
predem p're:dem
zebe 'ze:be
gledam g'le:dam
spet s'pɛt
pest 'pe:st

b) staroakutirani:

detelja gan'tɛ:la; de'tɛ:la
poklekniti pok'le:kɯt

c) kratki:

zet Besede ni v narečju ('zɛ:t).

- v kratkih nedoločnikih:

začet 'začɯt
zapet za'pet

c) pod terciarnim naglasom (kjer ga poznajo):

meso 'maso

pesti 'pe:stj

d) nenaglašeni:

pamet 'po:met

jastreb / ('xo:bɔx)

klečati (3. os. ed.) (k'lɛ:čet) kle'či:/kle'či:de

pest (I mn.) / ('pe:stj)

e) izglasni:

tele 'te:le

žrebe ž'rebe

žena (I mn.) / ('bo:be)

miza (I mn.) 'mi:ze

fant (T mn.) / ('pu:əbe)

720.a primeri z navadno neregularnim refleksom za ɛ:

grēda / ('pɛ:tj)

peta 'pe:ta

mehka 'maxka

teška 'te:ška

klečal k'lɛ:čɛu/k'lɛ:čjɛu

721. o

a) stalno dolgi:

klop k'lɔ:p

drog / ('zaln)

krog k'rɔ:k

prot p'rɔ:tje

sod / (ple'jo:k)

golob gɔ'lɔ:p

gobec 'gɔ:bɔc

pot 'pɔ:t

moder/ (p'la:u/'po:metɔ)

mož / ('det, 'dɛ:da)

otrobi ɔ'trɔ:bj

b) staroakutirani:

doga 'dɔ:ga

goba 'gɔ:ba

koča / ('ka:jša)

toča 'tɔ:ča

c) kratki:

mogoč mɔ'gɔ:č

c) pod terciarnim naglasom, kjer ga poznajo:

zobje 'zɔbj/'zabj

d) nenaglašeni:

zobje /

e) izglasni (T in O ed. ž. sp.):

mizo 'mi:zɔ *pod mizo* pɔd 'mi:zɔ

lipo 'li:pɔ *pod lipo* pɔd 'li:pɔ

721.a primeri z navadno neregularnim refleksom za ɔ:

moški 'mɔškj ('dɛ:dɔɯskj)

moten 'matɯ

vogel 'wagl

roka 'raka/'reka

723. *pajek*

ed. 1. 'pɔɔ:jeɲk

2. 'pɔɔ:jeɲka

724. *pajčina* 'pɔɔ:jeɲčna

725. *več* 'we:č

726. *sreča* (samost.) s're:ča

sreča (3. os. ed. gl. srečati) s're:ča

727. *ě* (stalno dolgi):

mleko m'li:əkɔ

zvezda z'wi:ɛzda

sveča s'wi:əča

trebuh / ('lamp)

greh g'ri:əx

bel 'bi:əlj

les 'li:əs
meh 'mi:əx
smeh s'mi:əx
lep 'li:əp
leta (I mn.) 'li:əte
mesta (I mn.) 'mɛ:ste
beseda bɛ'si:əda

728. ě (staroakutirani):

breza b'rɛ:za
cesta 'cɛ:sta
nevesta ne'wɛ:sta
streha st'rɛ:xa
pena 'pɛ:na
leto 'lɛ:tɔ
mesto 'mɛ:stɔ
koleno kɔ'lɛ:na
poleno pɔ'lɛ:nɔ
rezati 'rɛ:zat
povedati pɔ'we:t

729. ě (kratki naglašeni):

ded 'dɛ:da
sem (prisl.) 'sam

v kratkih nedoločnikih:

umret ʊm'rit
mlet m'let
plet p'let

729.a ě (pod terciarnim naglasom, kjer ga poznajo):

seno 'sɛnɔ
lepo 'lɛpɔ

730. ě (nenaglašeni):

a) prednaglasni:

črepinja čɛr'pi:ja
lenoba / ('faʊlikajt)

<i>lesnika</i>	l̥ɨs'nika
<i>levica</i>	le'wi:ca
<i>plenica</i>	ple'ni:ca
<i>resnica</i>	res'ni:ca
<i>sedeti</i>	/ ('se:det)
<i>cediti</i>	/ ('cɛd̥ɨt)
<i>seno</i>	/ ('sɛnɔ)
<i>zgrešiti</i>	/ ('falit)
<i>smejati se</i>	/ (s'mɛ:jat se)
<i>lesen</i>	l̥ɨ'si:ɛn
<i>snežen</i>	sne'ži:ɛn
<i>cenɔ</i>	/
<i>testo</i>	/ ('tɛstɔ)
<i>telo</i>	/ ('l̥ɛ:bn̥)

b) ponaglasni:

<i>oreh</i>	/ ɔ'rɛ:x
<i>sosed</i>	'sɔ:set
<i>videti</i>	'widet

730.a ě pred r:

<i>mera</i>	'me:ra
<i>vera</i>	'we:ra
<i>zver</i>	z'we:r

730.b primeri z navadno neregularnim refleksom za ě:

<i>veža</i>	/ ('lɔ:pa)
<i>povreslo</i>	/ ('po:s)
<i>žrelo</i>	/ (k'rɔf)
<i>breme</i>	b're:me
<i>vreme</i>	w'reme

731. *nisem, ni* 'či:s̥n̥/'ni:s̥n̥, 'či:/'ni:

732. *nimam, nima* 'či:mam/'ni:mam, 'či:ma/'ni:ma

733.A o (dolgi cirkumflektirani):

<i>noč</i>	'nu:əč
<i>moč</i>	'mu:əč

<i>rog</i>	'ru:əx
<i>bog</i>	'bu:əx
<i>gnoj</i>	g'nu:əj; g'nuj
<i>loj</i>	'lu:əj; 'luj
<i>meso</i>	/ ('maso)
<i>lepo</i>	/ ('lepə)
<i>suho</i>	/ ('suxə)

733.B o (novoakutirani):

<i>volja</i>	'wɔ:la
<i>hoja</i>	'xɔ:ja
<i>noša</i>	'nɔ:ša ('glagolnik od nositi), 'nɔ:ša (sam.)
<i>škoda</i>	š'kɔ:da
<i>dota</i>	/ ('ərbi:ja)
<i>nosim</i>	'nɔ:sɨm
<i>prosim</i>	'prɔ:sɨm

733.C o (sekundarno naglašeni):

<i>kotel</i>	'katl
<i>koza</i>	'ka:za
<i>osa</i>	'(x)a:sa
<i>konec</i>	'kanc
<i>lonec</i>	/ ('pi:skər)

734. o (novoakutirani v zadnjem besednem zlogu):

<i>pod</i>	'pat
<i>škof</i>	š'kɔf
<i>koš</i>	'kaš
<i>konj</i>	'ku:əj; 'kuj
<i>čok</i>	'čɔk
<i>strok</i>	st'rak; st'rɔ:k
<i>krop</i>	k'rɔp
<i>dno</i>	/ ('pɔ:dɔ)

734.a o (pod terciarnim naglasom, kjer ga poznajo):

<i>oko</i>	'ɔkɔ
<i>golob</i>	/ (gɔ'lɔ:p)

735. e (dolgi cirkumflektirani):

<i>led</i>	'li:ət
<i>med</i>	/ (s'tərt)
<i>peč</i>	'pi:əč
<i>pepel</i>	pa'pi:ɥ, rod. pa'pi:əwa
<i>večer</i>	'wɛčər
<i>drevesa</i> (R ed.)	drɛ'wi:əsa; d'ri:əwe
<i>črevesa</i> (R ed.)	črɛ'wi:əsa; č'ri:əwe
<i>imena</i> (R ed.)	i'mɛ:na
<i>srce</i>	'sərce

736. e (novoakutirani):

<i>zelje</i>	'zɛ:le
<i>ženska</i>	/ ('bo:ba)
<i>ženin</i>	žɛ'ni:m; 'žɛ:nɨn
<i>perje</i>	'pe:rje
<i>kmeta</i> (R ed.)	/ ('pa:ɥra)
<i>pogreba</i> (R ed.)	pɔg'ri:əba
<i>ušesa</i> (R ed.)	/ ('uxɛ)
<i>mečem</i>	(1.os.ed.) 'mɛ:čɛm
<i>nesel</i>	'nɛ:so
<i>rekel</i>	'rɛ:kɔ
<i>pekel</i>	'pɛ:kɔ
<i>sedem</i> (7)	'sɛ:dɔm

736.a e (sekundarno naglašeni):

<i>žena</i>	/ ('bo:ba)
<i>teta</i>	'tɛ:ta
<i>čelo</i>	'če:lɔ
<i>nesem</i>	'ne:sem
<i>rebro</i>	'rɛ:bra
<i>rečem</i>	're:čɛm
<i>rekla</i>	'rɛ:kla
<i>spekla</i>	s'pɛ:kla

737. e (novoakutirani v zadnjem besednem zlogu):

kmet k'mɛt ('pa:wɛr)

žrem 'že:rem

v kratkih nadoločnikih:

nest 'nɛst

plest p'lɛst

737.a e (pod terciarnim naglasom, kjer ga poznajo):

nebo 'nɛbɔ

737.b e (nenaglašeni):

a) prednaglasni:

zeleno ze'lɛnɔ

vesela wɪ'si:ɛla

leti lɪ'ti:

beseda bɪ'si:ɛda

teleta te'le:ta ('tɛ:latɪ)

b) ponaglasni:

nesem 'ne:sem

nesemo 'ne:semɔ

c) izglasni:

polje 'pu:ɛljɛ

morje 'mu:ɛrjɛ

nese 'ne:se

teče 'te:če ('So:mɔ 'wa:da 'te:če, č'la:wɛk 'laɥ:fa.)

peče 'pe:če

738. *tvor* 'tu:ɛr

739. *sirota* s'ru:ɛta

740. naglas v sklanjatvi tipa *žena* (če beseda *žena* ni domača, je treba vzeti

drug primer)

ed. 1. 'sɛ:stra

2. 'sɛ:stre

3. 'sɛ:stri

4. 'sɛ:stro

5. pɛr 'sɛ:stri

6. s 'sɛ:stro

mn. 1. 'sɛ:stre

2. 'sɛ:stɛr

3. 'sɛ:stram/-ɔm

4. 'sɛ:stre

5. pɛr 'sɛ:strex

6. s 'sɛ:strami/-em

- dv. 1. 'sɛe:stri̯
 2. 'sɛe:stər
 3. 'sɛe:strama
 4. 'sɛe:stri̯
 5. pər 'sɛe:strex
 6. s 'sɛe:strama

741. naglas v sklanjatvi tipa noga (če beseda noga ni domača, je treba vzeti drug primer)

ed. 1. 'na:ga	mn. 1. 'na:ge	dv. 1. 'na:g̊i
2. 'na:ge	2. 'nu:əx	2. 'nu:əx
3. 'na:g̊i	3. 'na:g̊om	3. 'na:gama
4. 'na:g̊o	4. 'na:ge	4. 'na:g̊i
5. pər 'na:g̊i	5. pər 'na:gex	5. pər 'na:gex
6. z 'na:g̊o	6. z na:gemi̯	6. z 'na:gama

742. i

a) stalno dolgi:

<i>zima</i>	'zi:ma
<i>svinja</i>	s'wi:ja
<i>list</i>	'li:st
<i>zid</i>	'zit
<i>pišem</i>	'pi:šem

b) staroakutirani:

<i>lipa</i>	'li:pa
<i>riba</i>	'ri:ba
<i>hiša</i>	'xi:ša
<i>žila</i>	'ži:əla
<i>ptiči</i> (I mn.)	'ti:ce

743. i (kratki naglašeni)

<i>nit</i>	'nit
<i>ptič</i>	'tič, 'ti:ca
<i>miš</i>	'miš

nič 'nič

sit 'sit

744. i (nenaglašeni):

a) prednaglasni:

širok / ('šurek)

cigan / ('cigan)

cvilila c'wi:lɨwa

pisala / ('pi:sawa/'pi:saa)

tišči ti'ši:

tiščalo / ('ti:šewo)

zidar zi'do:r

b) ponaglasni:

grabiti g'ro:bɨt

hodim 'xo:dɨm

c) izglasni:

hodi 'xo:dɨ

na mizi na 'mi:zɨ

745. u

a) stalno dolgi:

luč 'lu:č

lupim 'lupɨm

olupek o'lupek

lubje 'lupje (šku:ərja)

b) staroakutirani:

kupa (R ed.) 'ku:pa

kruha (R ed.) k'ru:xa

746. u (kratki naglašeni):

kruh k'ruχ

skup 'kup

kup 'kup

tu 'tu

v kratkih nedoločnikih:

čut 'čut

obut o'but (prid.: o'bu:t)

747. u (nenaglašeni):

a) prednaglasni:

<i>lupina</i>	lu'pi:na
<i>studenec</i>	/ (s'tu:djeŋk)
<i>sušiti</i>	/ ('sušit)
<i>dušiti</i>	/ ('dušit)
<i>pljuvati</i>	/ (p'luwat)
<i>tulila</i>	/ ('tu:lɔwa)
<i>kupila</i>	/ ('kupla)
<i>ključavnica</i>	/ (k'lu:čanca)
<i>čudak</i>	/

b) ponaglasni:

<i>trebuh</i>	/ ('lamp)
<i>pazduha</i>	'po:zux/pot'po:zux

c) izglasni:

<i>bratu</i>	bratɔ
<i>sinu</i>	sinɔ
<i>le-tu</i>	/

748. a

a) stalno dolgi:

<i>grad</i>	g'ro:t
<i>prah</i>	p'ro:x
<i>vrat</i>	/ ('ši:nik)
<i>dva</i>	d'wo:
<i>kralj</i>	k'ro:l
<i>hrast</i>	x'ro:st
<i>mlaj</i>	m'la:j
<i>kovač</i>	ka'wo:č
<i>trava</i>	t'ra:wa
<i>glava</i>	g'la:wa
<i>brada</i>	b'rada
<i>apno</i>	'o:pno

b) staroakutirani:

<i>krava</i>	k'ra:wa
<i>mati</i>	'mo:tj
<i>brata</i> (R ed.)	b'ra:ta

749. a (kratki naglašeni):

<i>brat</i>	b'ra:t
<i>gad</i>	'ga:t
<i>fant</i>	/ ('pu:əp)
<i>nas</i>	'na:s

750. a (nenaglašeni):

a) v internih zlogih:

<i>žagati</i>	/ ('r̥e:zat)
<i>delati</i>	'd̥e:lat

b) izglasni:

<i>jagoda</i>	jo'go:jda/'go:jda
<i>glava</i>	g'la:wa
<i>hruška</i>	g'ru:ška
<i>krava</i>	k'ra:wa
<i>sora</i>	/
<i>steza</i>	s'tazda

751.A preglas za palatalnimi soglasniki:

<i>hiša</i>	'xi:ša
<i>maša</i>	'm̥e:ša
<i>toča</i>	't̥o:ča
<i>sveča</i>	s'wi:əča
<i>stelja</i>	s't̥e:la
<i>zemlja</i>	'z̥emla
<i>kralja</i>	k'ro:la
<i>meja</i>	'm̥e:ja
<i>veja</i>	'w̥e:ja
<i>konja</i>	'kuəja; 'kuja
<i>svinja</i>	s'wi:ja

<i>peljati</i>	'pelat
<i>plačati</i>	p'lo:čat
<i>klečati</i>	k'lɛe:čet
<i>mešati</i>	'mi:əšat

751.B preglas za palatalnim zlogom

752. prehod -u > -o:

<i>psu</i>	'pasu
<i>temu</i>	'tətemu

753. prehod -i > -e:

<i>si</i> (2. os. ed.)	sɨ
<i>bi</i>	bɨ

754. akanje (razne stopnje)

- prednaglasno položajno – pred o:<a: (ka'wo:č, sa'lo:ta, kla'bo:sa, a'ro:wɔ, ka'mo:r, sta'po:lo, maž'go:ni, ca'po:ti, pap'lo:t, da'mo:č, ka'mo:r, pat'ko:na, ka'lɔ:urat; VENDAR: pɔ'go:ča, ɔl'to:r)

- drugo prednaglasno (redko) (kla'buk, sama'tɛe:žne)

755. prehod prednaglasnega o > u (ali samo pozicijsko?)

Redko, npr. u'tru:əškɨ, su'bɔo:ta, ku'ru:za

756. prehod prednaglasnega e > i:

pik'lin, mi'xi:ər, li's'nika, bi'si:əda, li'ti:, pš'i'ni:ca, ni'dɛ:la, wi'd'ri:ca, wi'či:ərja, čɨ'tərtɔk, di'k'le:te, ži'ni:ca

(večinoma v položaju pred naglašenim i)

757. prehod prednaglasnega e > a:

a) ali splošno

Redko: pa'pi:u, an 'ca:jt, Rabər'ni:kawɔ

b) ali samo v nikalnici *ne*

Redko.

758. *pero*

ed.	1. 'pero
	2. pe'ri:əsa
	6. s pe'ri:əsɔm
mn.	1. pe'ri:əse
	6. s pe'ri:əsemi

dv. 1. pe'ri:əs̩j

759. slekanje (sovpad sičnikov in šumevcev)

/

760. štekanje

Slišimo ga lahko le še pri redkih starejših posameznikih, bolj razširjeni pa so časovni prislovi, ki kažejo na ostanke štekanja: š'tu ('zo:d̩ɕ), š'tam ('te:, žə 'bɔ:j dɔ:ɣɔ 'zo:t), š'tam no 'ba:t, š'nɔ:.

761. zastopstvo l-a pred zadnjimi samoglasniki (ta, la, -ua)

-wa > -aa (značilno predvsem v opisnih deležnikih, pojavljata se obe obliki)

'di:əlaa/'di:əlawə, s'xu:jaa/ s'xu:jawə, m'le:wa, 'ɔ:fnaa/'ɔ:fnawə, ɯ'mərwa

762. mlad

m'lo:t

763. zastopstvo končnega in predsoglasniškega -t (-l, -t, -ɯ, -o, -a):

m'le:ɯ, c'watjeɯ, s'xu:jɔ, 'katɫ

765. refleks sonantnega t:

a) stalno dolgi:

volk 'wɔ:ɯk

dolg (samost.) 'dɔ:ɯx

žolna 'žu:na/'žɔ:ɯna

molzem 'mu:zem/'munzem

čoln 'čɔ:ɯn

kolnem k'lɛ:jem

dolbem g'li:ət̩im

polnim 'pu:n̩im

tolcem 'tɔ:ɯčɛm

b) staroakutirani:

volna 'wu:na/'u:na

polhi (mn.) 'pɔ:ɯx̩j

dolga (prid. ž. sp.) 'dɔ:ɯga

polna (prid. ž. sp.) 'pu:na

c) kratki naglašeni:

polh 'pɔ:ɯx

poln 'pu:n

dolg (prid.) 'dɔ:ɹx

- v kratkem nedoločniku:

tolč 'tɔ:ɹčt

molst m'lest (namenilnik: m'li:əst)

c) nenaglašeni:

jabolko 'jo:bɔka, 'japka

molčim / (sn̩ 'ti:xɔ)

solze (I mn.) 'sɔ:ɹze

dolžan 'dɔ:ɹžn̩

765.a refleks sonantnega r:

prst, prsta / ('pa:ɹc)

prst, prsti 'pərst, 'pərsti

smrt s'mərt

trd 'tərt

Ali se razlikuje stari sonantni r od novejšega, ki je nastal po moderni vokalni redukciji?

žrd 'že:rt

žreti ž'rit, 'žəɹɹ

766. refleks skupine -ɹɹ:

drl 'dəɹɹ

cvrl /

umrl ɹ'məɹɹ

žrl 'žəɹɹ

brv 'bəɹɹ

obr̩v ɔ'bəɹɹ

črv 'čəɹɹ

768. l'

stelja s'te:la

kralj k'ro:l

zemlja 'zəmla

ključ k'lu:č

volja 'wɔ:la

769. črě, žrě

žebelj žg'rɔbļ/ž'rɔbļ

čevelj / ('šu:əx)

čreda č'rɛ:da

češnja č'ri:əšna

žrebe ž'rebe

770. *res* : *resen* (prislov)

'ri:əsŋ

771. *nobeden* 'nišər, nɔbɛ:dŋ

772. refleks palatalnega n':

ogenj 'wɔ:ɟŋ

svinja s'wi:ja

luknja 'lukna

skedenj š'keŋ

njiva 'ni:wa/g'ni:wa

korenje kɔ'rɛ:je

kamenje ka'ma:je

znamenje zna'mɛ:je

773. *včeraj* 'čɛe:ra

ovca 'ɔ:ɯca

zdrav z'dra:ɯ

prav p'ra:ɯ

774. *človek* č'la:wek

pravi p'ra:wj

zapoved za'pu:əwet

775. analogično menjavanje med *l* in *v* Ne.

glava / *gvale*

cerkle

mrtle

776. *vpiti* ɯ'put (pogosteje š'rɔo:jat)

umiti ɯ'mut

ubiti u'but
ukazati u'ko:zat

777.A v pred samoglasniki (v, u, w, b, b̃)

a) pred prednjimi 'wi:nə

b) pred zadnjimi 'wa:da

777.B b pred samoglasniki (b, b̃, w)

'bo:ba

778. *zvon* z'wuə:n

779. *postelja* pə'stɛ:la; 'pə:jsla (ml.), 'xəo:dər

uzda 'u:zda

pazduha 'po:zux/pə't'po:zux

780. *tuj* 'tu:j

tujec 'tu:jc

na tuje na 'tu:je

781. izglasni zveneči zaporniki

-b (-b, -b, -b̃, -p, -f)

g'rap, s'lap (prid.)

-d (-d, d, -d̃, -t, -s)

m'lo:t, 'li:ət

-g (-g, g, y, -h, -0)

'ru:əx, s'ni:əx, b'ri:əx

781.a izglasni zveneči priporniki

-z (-z, -z, -s)

č'ri:əs, 'go:s ('gaz')

-ž (-ž, -ž, -š)

'diš, 'ru:əš (R. mn.)

782. *moliti* 'mɔd̥ɪt

783. *sedlo* 'sedlɔ

784. skupina *dl* v opisnem deležniku:

padel 'po:dɔ *padla* 'po:dla

bodel 'badɔ *bodla* 'badla

jedel 'ji:ədɔ *jedla* 'jedla

pletel p'lɛ:tɔ *pletla* p'letla

cvel c'watjeu *cvela* cwa'tɕe:wa

784.a primarna skupina *dl*:

krilo k'ri:əlɔ (Le v pomenu 'naročje': ɥzeu ga je na k'ri:əlɔ.)

vile 'wi:əle

salo /

šilo 'šilɔ

vilice bɔ'li:ce; 'wəlce

785. *dleto* g'li:ətɔ/-a

786. *sladka* s'latka

redka 'ri:ətka

redkev 'rɛtka

podkev 'pɔtkɑ/'pɔtkwa

788. *tretji* t'rɛtkj

tjakaj /

tja 'ta:

789. *nihče* 'nišər

790.A refleks za *g* (g, y, h, 0)

'gɔ:ba, 'jo:gər

790.B refleks za *k* (k, q)

'kɔo:ža, 'raka

791. refleks za *x* (x, h, 0)

'xɔo:dər, 'mi:əx, 'či:əra (*hči*), 'či:əm (*hočem*)

792. sekundarna palatalizacija velarov

noge /

roke /

orehi /

muhe /

Zelo redko: 'Gər na 'raje sɔ mɥ na're:dlj š't'rik.

793. Ali je znana beseda *jerob*? (oskrbnik, varuh) Da, redko: ge:r'xɔp.

796. *solza*

ed. 1. 'sɔ:ɥza

mn. 1. 'sɔ:ɥze

797. šč : š

<i>iščem</i>	'i:šem
<i>ognjišče</i>	/
<i>gošča</i>	'gɔ:ša
<i>na tešče</i>	na 'taše
<i>klešče</i>	k'li:əše

798. *droža*

pomen: *usedlina*

sklanjatev:

- ed. 1. d'rožje
2. d'rožja
3. d'rožju
4. d'rožje
5. pər d'rožju
6. z d'rožjom/-u

800. *možgani* maž'go:nj

802.A -gega : -zega, -kega : -cega, -hega : -sega

<i>drugega</i> / -zega	d'ru:gjga
<i>takega</i> / -cega	'to:kjga
<i>visokega</i> / -cega	'wi'sa:kjga
<i>suhega</i> / -sega	'su:xjga

802.B ostanki II. psl. palatalizacije: /

na roce
na noze
na potoce
oresi

803. sufiks -ski, -ški, -čki

<i>človeški</i>	člɔ'wɛ:škj	ʉ't'ru:əčkj; ʉ't'ru:əškj
<i>mrtvaški</i>	mɔrt'waškj	
<i>nebeški</i>	ne'bɛ:škj	
<i>turški</i>	'tu:rškj	

804. *breme*

ed. 1. b'reme

2. bre'me:na
3. bre'me:nʊ
4. b'reme
5. pər bre'me:nʊ
6. z bre'me:nɒm

vreme

- ed.
1. w'reme
 2. wre'me:na
 3. wre'me:nʊ
 4. w'reme
 5. pər wre'me:nʊ
 6. z wre'me:nɒm

seme

ed. 1. 'sɛ:me 2. se'mɛ:na 3. se'mɛ:nʊ 4. 'sɛ:me 5. pər se'mɛ:nʊ 6. zə se'mɛ:nɒm	mn. 1. 'si:əmʊŋj 2. 'si:əmʊn 3. 'si:əmʊnɒm 4. 'si:əmʊne 5. pər 'si:əmʊnex 6. zə 'si:əmʊnemj

- dv.
1. se'mɛ:na
 2. se'mɛ:n
 3. se'mɛ:nɒma
 4. se'mɛ:na
 5. pər se'mɛ:nex
 6. zə se'mɛ:nɒma

805. *kri*

- ed.
1. k'ri:
 2. 'kərʋj
 3. 'kərʋj
 4. k'ri:
 5. na 'kərʋj
 6. s 'kərʋjɔ

806. *moram* : *morem* 'mærem/'mærm̩ : 'mɔo:rem/'mo:rm̩/'mɔ:

moral : *mogel*

moral: 'mæɹ̩, 'mæɹwa in tudi 'mɔ:, 'ma:wa/'ma:a (zabrisano ločevanje med obema glagoloma), 'mærl̩/'mɔl̩, 'mærl̩e/'ma:le

mogel: 'mɔ:, 'ma:wa/'ma:a, 'mɔl̩/'ma:le

V pogojniku se pogosto rabi tudi glagol imeti namesto glagola morati (b̩ 'me:ɹ̩/'mɛe:wa/'mɛ:l̩ na'sad̩it).

807. predpona *vi-* : *iz-* (tudi razni relikti kot *vilaz*, *vigred* ...)

'wigret

808.A *daj. ed. m. in sr. spola* (-u, -o, -i, -e, -ə, -r)

bratu – b'ra:t̩ɹ̩

sinu – 'sin̩ɹ̩

oknu – ž. sp. 'a:kn̩j̩

808.B *mest. ed. m. in sr. spola* (-u, -o, -i, -e, -ə, -r)

pri bratu – pəɹ b'ra:t̩ɹ̩

pri sinu – pəɹ 'sin̩ɹ̩

po mestu – pɔ 'mɛe:st̩j̩ɹ̩

v senu – ɹ̩ 'sɛn̩ɹ̩

na bregu – na b'rɛg̩j̩ɹ̩

809. *orod. ed. o-jevske sklanjatve* (-om, -am, -um, -əɹ̩, -an, -en, -em)

z bratom – z b'ra:t̩ɹ̩/ɔɹ̩

s fantom – s pu:əb̩ɹ̩/ɔɹ̩

s šilom – zə 'ʃil̩ɔɹ̩

s stricem – zə st'ri:c̩ɹ̩/ɔɹ̩

s kovačem – s ka'wo:č̩ɹ̩/ɔɹ̩

s konjem – s 'kuj̩ɹ̩/ɔɹ̩

pred gnezdом – pret g'ni:əzd̩ɔɹ̩

(Ali je orodnik nadomeščen z mestnikom? Da, deloma.)

810. *im. mn. m. spola* (-i, -je, -a)

lonci / loncje / lonca – ('pi:skəɹ̩j̩)

bratje / brati b'ra:t̩j̩

sini / sinje / sinovi 'sin̩j̩

golobi / golobje gɔ'lɔ:b̩j

810.a im. mn. sr. spola: -a : -e (-e, -ə, -o, r)

mesta : meste

'mɛ:ste

810.b vezava pridevnika v množini s samostalniki sr. spola

velika mesta

velike mesta

velike meste 'wɛ:jke 'mɛ:ste

lepa dekleta

lepe dekleta

lepe deklete 'li:əpe d̩k'le:te

811. daj. mn. o-jevske sklanjatve

bratom b'ra:tɔm

fantom 'pu:əbɔm

sinom / sinovom 'sinɔm

otrokom ɔ'tra:kɔm

stricem st'ri:cɔm

kovačem ka'wo:čɔm

konjem 'ku:əjɔm; 'kujɔm

812. mest. mn. o-jevske sklanjatve (-éh, -ih, -ah)

a) končniško naglašeni:

po zobeh pɔ 'zabex/pɔ 'zɔbex

po laseh pɔ 'lasex

na stoléh / na stolih / na stolah na s'ta:lex/na s'tɔlex

b) korenško naglašeni:

bratih b'ra:tɛx

fantih – ('pu:əbɛx)

golobih gɔ'lɔ:bɛx

sinovih 'sinɛx

v kotih ɯ 'kɔ:tɛx

v mestih ɯ 'mɛ:stɛx

v gnezdih ɯ g'ni:əzdɛx

v letih ɯ 'li:ətɛx

812.a orod. mn. o-jevske sklanjatve

s fanti – (s 'pu:əbemi̯)
z brati z b'ra:temi̯
s sinovi zə 'sinemi̯
s konji s 'kujemi̯
s šili zə 'šilemi̯
z leti z 'li:ətemi̯

813. maskulinizacija nevter

okno 'a:kna
sonce 'sunce
meso 'maso
mleko m'li:əko
dobro seno 'da:re 'seŋo
mlado tele m'lo:de 'te:le (V množini in dvojini m. sp.: 'li:əpi̯ 'te:lati̯.)
sonce je otemnelo 'sunce je g'ro:tawo 'tamlo.

814. feminizacija neuter

I ed. *okna* 'a:kna
šilo 'šilo
mesto 'me:sto
gnezdo g'ni:əzdo
letno 'le:to

Kako se veže s pridevnikom?

veliko mesta 'we:jke 'me:sto
velika mesta
velika mesta

814.a rod. ed. a-jevske sklanjatve

mize 'mi:ze
žabe 'žo:be
metle 'me:tle
glave g'la:we
brade b'rade
zime 'zi:me
sestre 'se:stre

žene – 'bo:be

815. *daj.*, *mest. ed. ž. sp.* (-i, -e, -ə, -r)

'mi:zi, pər 'mi:zi

816. *orod. ed. ž. sp.* (-o : -oj : -ov)

z rokoj z 'rakə/'rekə

z ženoj – z 'bo:bə

s kostjoj s 'kəstjə

z brado z b'radə

pod mizo z 'mi:zə

817. *rod. mn. a-jevske sklanjatve pri mešanem naglasu* (-a : -i : -e : -0, npr.:

žená : žení : žené : žen)

kos 'ku:əs

os '(x)a:s

osel /

metel 'mɛ:tɫ

sester 'sɛ:stər

besed / besedí bɪ'si:ət

818. *daj. mn. ž. spola* (-am : -em) Slišijo se tudi oblike z -em, a le pri mlajših govorcih.

a) *korensko naglašeni*

kravam k'ra:wam/-əm

mizam 'mi:zam/-əm

b) *mešano naglašeni*

k rokam / rokem 'rakəm

sestram 'sɛ:stɾam/-əm

819. *mest. mn. ž. spola* (-ah : -eh)

a) *korensko naglašeni*

pri kravah pər k'ra:wɛx

b) *mešano naglašeni*

v rokah / rokeh ʋ 'rakɛx/'rekɛx

sestrah 'sɛ:stɾɛx

v solzah / solzeh 'sɔ:ʋzɛx

821. *kostem* 'kɔstɛm

<i>kosteh</i>	'kɔstex
<i>pestem</i>	'pe:stem
<i>pesteh</i>	'pe:stex
<i>rečem</i>	'rečem
<i>rečeh</i>	'rečex

821.a mest. mn. i-jevske sklanjatve

<i>na nitih</i>	na 'ni:tex
<i>o miših</i>	o 'mi:šex

825. *nebo*

ed.	1. 'nebo
	2. 'neba
	3. 'nebu
	4. 'nebo
	5. na 'nebu
	6. z 'neboṃ

nebesa

mn.	1. ne'bi:əse
-----	--------------

826. *oko*

ed.	1. 'okɔ; oči:əsa
	2. oči:əsa; oči:əse
	3. oči:əsɥ; oči:əsĭ
	4. 'okɔ; oči:əsa
	5. ɥ oči:əsɥ; oči:əsĭ
	6. z oči:əsɔṃ; z oči:əsɔ

mn.	1. oči:əse
	2. oči:əs
	3. oči:əsɔṃ
	4. oči:əse
	5. ɥ oči:əsɥ
	6. z oči:əsɥ

826.a *oko* pri rastlini

ed.	1. oči:əsa
	2. oči:əse

mn.	1. oči:əse
-----	------------

827. *jaz*

nasl. obl.

navez. obl.

1. 'ja:s		
2. 'mine	2. me	
3. 'mine; 'minĭ	3. mĭ	
4. 'mine	4. me	4. 'na:me, 'za:me, 'pa:me
5. pər 'minex; 'minĭ		
6. z 'me:nɔ		

mi

1. 'mi:
2. 'na:s 2. /
3. 'nam 3. /
4. 'na:s 4. / 4. /
5. 'pərnas/o 'na:s
6. z 'no:mǝ

me (ž. sp.)

1. 'nibe
2. 'na:s 2. /
3. 'nam 3. /
4. 'na:s 4. / 4. /
5. 'pərnas/o 'na:s
6. z 'no:mǝ

midva

1. 'niba/'nibad'wo:
2. 'nɔo:ǝǝ 2. /
3. 'no:ma 3. /
4. 'nɔo:ǝǝ 4. / 4. /
5. pə r 'nɔo:ǝǝ/'no:ma
6. z 'no:ma

medve

1. 'nibi/'nibid'wi:e
2. noǝǝ

828. *ti*

1. 'ti:
2. 'te:be 2. te
3. 'te:be/'te:bǝ 3. tǝ
4. 'te:be 4. te 4. 'na:te, 'za:te, 'pa:te
5. pə r 'te:bex/'te:bǝ
6. s 'tu:əbɔ/s 'te:bɔ

vi

1. 'wi:

2. 'wa:s	2. /	
3. 'wa:m	3. /	
4. 'wa:s	4. /	4. /
5. 'pərwas/ɔ 'wa:s		
6. z 'wo:mj		

ve

1. 'wibe		
2. 'wa:s	2. /	
3. 'wa:m	3. /	
4. 'wa:s	4. /	4. /
5. 'pərwas/ɔ 'wa:s		
6. z 'wo:mj		

vidva

1. 'wiba/'wibad'wo:		
2. 'wɔo:ji	2. /	
3. 'wo:ma	3. /	
4. 'wɔo:ji	4. /	4. /
5. pər 'wɔo:ji /'wo:ma		
6. z 'wo:ma		

vedve

1. 'wibi/'wibi'd'wi:ə		
2. 'wɔo:ji	2. /	
3. 'wo:ma	3. /	
4. 'wɔo:ji	4. /	4. /
5. pər 'wɔo:ji /'wo:ma		
6. z 'wo:ma		

829. *on*

1. 'an		
2. 'jɛ:ŋga/'jɛe:ga	2. ga	
3. 'jɛmʊ	3. mʊ	
4. 'jɛ:ŋga/'jɛe:ga	4. ga	4. 'na:jŋga, 'za:jŋga, 'pa:jŋga
5. pər 'jɛmʊ		
6. ž 'ji:əm		

ona

1. 'ana		
2. 'jɛ:	2. je	
3. 'jɛ:	3. j̥i	
4. 'jɔ:	4. jɔ/gɔ	4. 'na:jɔ, 'za:jɔ, 'pa:jɔ
5. pər 'jɛ:		
6. ž 'jɔ:		

ono

1. 'ane		
2. 'jɛ:ŋga/'jɛ:ga/'an̩ga	2. ga	
3. 'jɛmu/'anemu	3. mu	
4. 'ane	4. ga	4. 'na:jŋga, 'za:jŋga, 'pa:jŋga
5. pər 'jɛmu/'anem		
6. ž 'ji:əm/z 'anem		

oni (mn. m. sp.)

1. 'an̩i		
2. 'j̥ix	2. j̥ix	
3. 'j̥im	3. j̥im	
4. 'je/'j̥ix	4. je	4. 'na:je, 'za:je, 'pa:je
5. pər 'j̥ix		
6. ž 'ji:əm̩/ž 'jɛ:mi		

one

1. 'ane		
2. 'j̥ix	2. j̥ix	
3. 'j̥im	3. j̥im	
4. 'je/'j̥ix	4. je	4. 'na:je, 'za:je, 'pa:je
5. pər 'j̥ix		
6. ž 'ji:əm̩/ž 'jɛ:mi		

ona (mn. sr. sp.)

1. 'ane		
2. 'j̥ix	2. j̥ix	
3. 'j̥im	3. j̥im	
4. 'je/'j̥ix	4. je	4. 'na:je, 'za:je, 'pa:je

5. pər 'j̥iːx
6. ž 'ji:əmi/ž 'j̥e:mi

onadva

1. 'anad'wo:
2. 'j̥e:wa/'ju:ə̯ji 2. /
3. 'j̥e:ma 3. /
4. 'j̥e:wa/'ju:ə̯ji 4. / 4. /
5. pər 'j̥e:ma
6. ž 'j̥e:ma/'ji:əma

onidve

1. 'an̥id'w:iə
2. 'j̥e:wa/'ju:ə̯ji 2. /
3. 'j̥e:ma 3. /
4. 'j̥e:wa/'ju:ə̯ji 4. / 4. /
5. pər 'j̥e:ma
6. ž 'j̥e:ma/'ji:əma

onodvoje (sr. sp.)

- 1.: 'an̥id'w:iə

830. *ta*

1. 'tə̯ti/'eti/šə̯ti
2. 'tə̯tiɡa/'etiɡa
3. 'tə̯temu/'etemu
4. 'tə̯tiɡa/'etiɡa
5. pər 'tə̯tem/'etem
6. s 'tə̯tem/z 'etem

to

1. 'tə̯te/'ete

ta (ž. sp.)

1. 'tə̯ta/'eta
2. 'tə̯te/'ete
3. 'tə̯ti/'eti
4. 'tə̯tə/'etə

5. pər 'tətj/'etj

6. s 'tətɔ/ z 'etɔ

ti (mn. m. sp.)

1. 'tətj/'etj

te (mn. ž. sp.)

1. 'təte/'ete

ta (mn. sr. sp.)

1. 'təte/'ete

2. 'tətex/'etex

3. 'tətem/'etem

4. 'təte/'ete

5. pər 'tətex/'etex

6. s 'tətemj/z 'etemj

ta (dv. m. sp.)

1. 'təta/'eta

ti (dv. ž. sp.)

1. 'tətj/'etj

ti (dv. sr. sp.)

1. 'tətj/'etj

832.A *moj*

1. 'mu:əj; 'mɔ:j

2. 'mu:əjga; 'mɔ:jga

3. 'ma:jem

4. 'mu:əjga; 'mɔ:jga

5. pər 'ma:jem

6. z 'ma:jem

moja

1. 'ma:ja

2. 'ma:je

3. 'ma:jj

4. 'ma:jɔ

5. pər 'ma:jj

6. z 'ma:jɔ

moje (ed. sr. sp.)

1. 'ma:je

moji (mn. m. sp.)

1. 'ma:jǐ
2. 'ma:jex
3. 'ma:jem
4. 'ma:je
5. pər 'ma:jex
6. z 'ma:jemǐ

moje (mn. ž. sp.)

1. 'ma:je

moja (mn. sr. sp.)

1. 'ma:je

moja (dv. m. sp.)

1. 'ma:ja
2. 'ma:jex
3. 'ma:jema
4. 'ma:ja
5. pər 'ma:jex
6. z 'ma:jema

moji (dv. ž. sp.)

1. 'ma:jǐ

moji (dv. sr. sp.)

1. 'ma:jǐ

832.B *tvoj*

- ed. m. sp. 1. t'wu:əj; t'wɔ:j
2. t'wu:əjga; t'wɔ:jga

svoj

- ed. m. sp. 1. s'wu:əj; s'wɔ:j
2. s'wu:əjga; s'wɔ:jga

832.avsak ɯ'so:k

kakršen 'ko:k

marsikateri 'marsjǐ'ki:əri/'marsjǐ'di:əri

834. *dober*

ed. m. sp.	1. 'dɔ:bər 2. 'da:rɪga 3. 'da:remɯ 4. 'da:rɪga 5. pər 'da:rem 6. z 'da:rem	ed. ž. sp.	1. 'da:ra 2. 'da:re 3. 'da:rɪ 4. 'da:rɔ 5. pər 'da:rɪ 6. z 'da:rɔ
ed. sr. sp.	1. 'da:re 2. 'da:rɪga 3. 'da:remɯ 4. 'da:re 5. pər 'da:rem 6. z 'da:rem	mn. m. sp.	1. 'da:rɪ/'dɔrɪ 2. 'da:rex 3. 'da:rem 4. 'da:re 5. pər 'da:rex 6. z 'da:remɪ
mn. ž. sp.	1. 'da:re 2. 'da:rex 3. 'da:rem 4. 'da:re 5. pər 'da:rex 6. z 'da:remɪ	mn. sr. sp.	1. 'da:re 2. 'da:rex 3. 'da:rem 4. 'da:re 5. pər 'da:rex 6. z 'da:remɪ
dv. m. sp.	1. 'da:ra 2. 'da:rex 3. 'da:rema 4. 'da:ra 5. pər 'da:rex 6. z 'da:rema	dv. ž. sp.	1. 'da:rɪ 2. 'da:rex 3. 'da:rema 4. 'da:rɪ 5. pər 'da:rex 6. z 'da:rema
dv. sr. sp.	1. 'da:rɪ 2. 'da:rex 3. 'da:rema 4. 'da:rɪ		

5. pər 'da:rex

6. z 'da:rema

835.a *zlo* /

zlega

po zlu

836. *mlajši* m'lo:jši

837. *ožji* 'wɔ:žji

838. *večji* 'we:čji

839. nar- : naj- v presežniku (če se menjujeta, več primerov)

največji 'na:jtj'we:čji

839.a Kje stoji določni člen v presežniku?

ta največji : *naj ta večji*

840. *najprej* najp're:

841. *nesti*

nedoločnik 'nešt

sedanjik

ed. 1. 'ne:sem

2. 'ne:seš

3. 'ne:se

mn. m. sp. 1. 'ne:semɔ

ž. sp. 1. 'ne:semɔ

2. 'ne:sete

2. 'ne:sete

3. 'ne:sejɔ

3. 'ne:sejɔ

dv. m. sp. 1. 'ne:sema

ž. sp. 1. 'ne:sema

2. 'ne:seta

2. 'ne:seta

3. 'ne:seta

3. 'ne:seta

velelnik

ed. 2. 'nešj

mn. 1. 'nešjɔ

2. 'nešjite

dv. m. sp. 1. 'nešjima

ž. sp. 1. 'nešjima

2. 'nešjita

2. 'nešjita

del. -l

ed. m. sp. 'ne:so

ž. sp. 'nɛe:sla
 sr. sp. 'nɛe:slɔ
 mn. m. sp. 'nɛslj
 ž. sp. 'nɛe:sle
 sr. sp. 'nɛslj
 dv. m. sp. 'nɛe:sla
 ž. sp. 'nɛe:slj
 sr. sp. 'nɛe:slj

del. -n za'ne:šen

841.a *vzdigniti*

nedoločnik ʊ'zignɔt

sedanjik

ed. 1. ʊ'zignem

2. ʊ'zigneš

mn. 3. ʊ'zignejɔ

velelnik

ed. 2. ʊ'zignj

mn. 1. ʊ'zignjɔ

2. ʊ'zignjete

843. *videti*

nedoločnik 'widet

sedanjik

ed. 1. 'wi:djɔm

2. 'wi:djɔš

3. 'wi:dj

mn. m. sp. 1. 'wi:djɔmɔ

2. 'wi:djɔte

3. 'wi:djɔ

ž. sp. 1. 'wi:djɔmɔ

2. 'wi:djɔte

3. 'wi:djɔ

dv. m. sp. 1. 'wi:djɔma

2. 'wi:djɔta

3. 'wi:djɔta

ž. sp. 1. 'wi:djɔma

2. 'wi:djɔta

3. 'wi:djɔta

velelnik –

del. -l

ed. m. sp. 'wi:djeu; wi:dɔ

ž. sp. 'wi:dla

mn. m. sp. wi'de:li; 'wi:dli

844. *trpeti*

nedoločnik 'tərpət

sedanjik

ed. 1. tər'pi:m

2. tər'pi:š

3. tər'pi:

mn. m. sp. 1. tər'pi:mɔ

2. tər'pi:te

3. tər'pi:jɔ

ž. sp. 1. tər'pi:mɔ

2. tər'pi:te

3. tər'pi:jɔ

dv. m. sp. 1. tər'pi:ma

2. tər'pi:ta

3. tər'pi:ta

ž. sp. 1. tər'pi:ma

2. tər'pi:ta

3. tər'pi:ta

velelnik

ed. 2. 'tərp̩i

mn. 1. 'tərp̩imɔ

2. 'tərp̩ite

dv. m. sp. 1. 'tərp̩ima

2. 'tərp̩ita

del. -l

ed. m. sp. 'tərp̩jeu; 'tərp̩eu

ž. sp. tər'p̩e:wa

mn. m. sp. tər'p̩e:li

845. *nositi*

nedoločnik 'nɔsit

sedanjik

ed. 1. 'nɔ:s̩im

2. 'nɔ:s̩iš

3. 'nɔ:s̩i

mn. m. sp. 1. 'nɔ:s̩imɔ

2. 'nɔ:s̩ite

ž. sp. 1. 'nɔ:s̩imɔ

2. 'nɔ:s̩ite

	3. 'nɔ:sijɔ	3. 'nɔ:sijɔ
dv. m. sp.	1. 'nɔ:sj̩ma	ž. sp. 1. 'nɔ:sj̩ma
	2. 'nɔ:sj̩ta	2. 'nɔ:sj̩ta
	3. 'nɔ:sj̩ta	3. 'nɔ:sj̩ta

velelnik

ed.	2. 'nɔsj̩	
mn.	1. 'nɔsj̩mɔ	
	2. 'nɔsj̩te	
dv. m. sp.	1. 'nɔsj̩ma	ž. sp. 1. 'nɔsj̩ma
	2. 'nɔsj̩ta	2. 'nɔsj̩ta

del. -l

ed.	m. sp. 'nosɔ
	ž. sp. 'nɔ:sla
mn.	m. sp. nɔ'si:l̩j̩; 'nɔ:sl̩j̩

845.a loviti (če gre po tipu nositi, je treba vzeti drug primer)

nedoločnik 'lɔwit

sedanjik

ed.	1. lɔ'wi:m	
	2. lɔ'wi:š	
	3. lɔ'wi:/lɔ'wi:de	
mn. m. sp.	1. lɔ'wi:mɔ	ž. sp. 1. lɔ'wi:mɔ
	2. lɔ'wi:te	2. lɔ'wi:te
	3. lɔ'wi:jɔ	3. lɔ'wi:jɔ
dv. m. sp.	1. lɔ'wi:ma	ž. sp. 1. lɔ'wi:ma
	2. lɔ'wi:ta	2. lɔ'wi:ta
	3. lɔ'wi:ta	3. lɔ'wi:ta

velelnik

ed.	2. 'lɔw̩j̩	
mn.	1. 'lɔw̩j̩mɔ	
	2. 'lɔw̩j̩te	
dv. m. sp.	1. 'lɔw̩j̩ma	ž. sp. 1. 'lɔw̩j̩ma
	2. 'lɔw̩j̩ta	2. 'lɔw̩j̩ta

del. -l

ed. m. sp. lɔ'wi:ɥ
 ž. sp. lɔ'wi:əwa
 mn. m. sp. lɔ'wi:l̩j

846. *delati*

nedoločnik 'd̩e:lat

sedanjik

ed. 1. 'di:əlam
 2. 'di:əlaš
 3. 'di:əla

mn. m. sp.	1. 'di:əlamɔ	ž. sp.	1. 'di:əlamɔ
	2. 'di:əlate		2. 'di:əlate
	3. 'di:əlajɔ		3. 'di:əlajɔ

dv. m. sp.	1. 'di:əlama	ž. sp.	1. 'di:əlama
	2. 'di:əlata		2. 'di:əlata
	3. 'di:əlata		3. 'di:əlata

velelnik

ed. 2. 'd̩e:laj/'d̩e:l̩j

mn. 1. 'd̩e:lajmɔ/'d̩e:l̩mɔ
 2. 'd̩e:lajte/'d̩e:l̩te

dv. m. sp.	1. 'd̩e:lajma/'d̩e:l̩ma	ž. sp.	1. 'd̩e:lajma/'d̩e:l̩ma
	2. 'd̩e:lajta/'d̩e:l̩ta		2. 'd̩e:lajta/'d̩e:l̩ta

del. -l

ed. m. sp. 'd̩e:lɔ

ž. sp. 'di:əlawə/'di:əlaa

mn. m. sp. de'lɔ:l̩j; 'di:əlal̩j

847. atematski glagoli

biti

nedoločnik 'bit

sedanjik

ed. 1. s̩ɥ
 2. s̩j
 3. je

mn. m. sp.	1. smo	ž. sp. 1. smo
	2. ste	2. ste
	3. so	3. so
dv. m. sp.	1. sma	ž. sp. 1. sma
	2. sta	2. sta
	3. sta	3. sta

del. -l

ed.	m. sp. biu
	ž. sp. 'bowa; b'la
	sr. sp. 'bowo; b'lo
mn.	m. sp. 'bili; bli
	ž. sp. 'bile; b'le

dati

nedoločnik 'da:t

sedanjik

ed.	1. 'dam	
	2. do:š	
	3. 'do:de; 'do:	
mn. m. sp.	1. 'do:mo	ž. sp. 1. 'do:mo
	2. 'do:te	2. 'do:te
	3. 'do:jo	3. 'do:jo
dv. m. sp.	1. 'do:ma	ž. sp. 1. 'do:ma

velelnik

ed.	2. 'de:j/'de:	
mn.	1. 'de:jmo	
	2. 'de:jte/'de:te	
dv. m. sp.	1. 'de:jma	ž. sp. 1. 'de:jma
	2. 'de:jta/'de:ta	2. 'de:jta/'de:ta

del. -l

ed.	m. sp. 'da:u
	ž. sp. 'do:wa
mn.	m. sp. 'da:li/dali

del. -n 'do:n

vedeti

nedoločnik 'we:det

sedanjik

ed. 1. 'wi:əm; 'wɛm

2. 'wi:əš

3. 'wi:ə

mn. m. sp. 1. 'wi:əmɔ

2. 'wi:əte

3. 'wi:əjɔ

ž. sp. 1. 'wi:əmɔ

2. 'wi:əte

3. 'wi:əjɔ

dv. m. sp. 1. 'wi:əma

2. 'wi:əta

3. 'wi:əta

ž. sp. 1. 'wi:əma

2. 'wi:əta

3. 'wi:əta

del. -l

ed. m. sp. 'wɛe:djeɯ

ž. sp. 'wi:ədla

mn. m. sp. 'wi:ədli̯

jesti

nedoločnik 'jest

namenilnik 'ji:əst

sedanjik

ed. 1. 'ji:əm; 'jɛm

2. 'ji:əš

3. 'ji:ə

mn. m. sp. 1. 'ji:əmɔ

2. 'ji:əte

3. 'ji:əjɔ

ž. sp. 1. 'ji:əmɔ

2. 'ji:əte

3. 'ji:əjɔ

dv. m. sp. 1. 'ji:əma

2. 'ji:əta

3. 'ji:əta

ž. sp. 1. 'ji:əma

2. 'ji:əta

3. 'ji:əta

velelnik

ed. 2. 'jɛ:j/'jɛ:

mn. 1. 'jɛ:jmɔ/'jɛ:mɔ

2. 'jɛ:jte/'jɛ:te

dv. m. sp. 1. 'jɛ:jma/'jɛ:ma

2. 'jɛ:jta/'jɛ:ta

ž. sp. 1. 'jɛ:jma/'jɛ:ma

2. 'jɛ:jta/'jɛ:ta

del. -l

ed. m. sp. 'ji:əɔ

ž. sp. 'jedla

mn. m. sp. 'jɛ:dli

del. -n po'ji:ədenɔ

hoteti

nedoločnik xə'tet

sedanjik

ed. 1. 'či:əm; 'čɛm

2. 'či:əš

3. 'či:ə

mn. m. sp. 1. 'či:əmɔ

2. 'či:əte

3. 'či:əjɔ

ž. sp. 1. 'či:əmɔ

2. 'či:əte

3. 'či:əjɔ

dv. m. sp. 1. 'či:əma

2. 'či:əta

3. 'či:əta

ž. sp. 1. 'či:əma

2. 'či:əta

3. 'či:əta

del. -l

ed. m. sp. 'atjɛɯ; x'tɛ:ɯ

ž. sp. 'atla; x'tɛ:wa

mn. m. sp. 'atli; x'tɛ:li

849. dvojina glagolov m., ž. in sr. spola

delava : delavi

'di:ələma (v vseh spolih)

delata : delati

'di:ələta (v vseh spolih)

850. -ste v 2. os. mn.

a) pri atematskih glagolih

<i>ste</i>	<i>ste</i>
<i>daste</i>	<i>'do:te</i>
<i>veste</i>	<i>'wi:əte</i>
<i>jeste</i>	<i>'ji:əte</i>
<i>greste</i>	<i>g're:te</i>
<i>boste</i>	<i>'bɔte</i>

b) pri tematskih glagolih

'di:əlate, ži'wi:te, tər'pi:te

851. končnice -o : -e : -jo (-ejo, -ijo) : -e/-ido v 3. os. mn.

<i>reko</i>	<i>'re:čeɔ</i>
<i>neso</i>	<i>'ne:seɔ</i>
<i>trpe</i>	<i>tər'pi:ɔ</i>
<i>žive</i>	<i>ži'wi:ɔ</i>

852. prihodnjik gl. biti

	naglašene obl.	nenaglašene obl.
ed.	<i>bom</i> <i>'bɔm</i>	<i>bɔm</i>
	<i>boš</i> <i>'bɔš</i>	<i>bɔš</i>
	<i>bo</i> <i>'bɔde; 'bɔ:</i>	<i>bɔ</i>
mn.	<i>bomo</i> <i>'bɔmɔ</i>	<i>bɔmɔ</i>
	<i>boste</i> <i>'bɔte</i>	<i>bɔte</i>
	<i>bodo</i> <i>'bɔɔ</i>	<i>bɔɔ</i>
dv. m.	<i>bova</i> <i>'bɔma</i>	<i>bɔma</i>
	<i>bosta</i> <i>'bɔta</i>	<i>bɔta</i>
	<i>bosta</i> <i>'bɔta</i>	<i>bɔta</i>
ž.	<i>bova</i> <i>'bɔma</i>	<i>bɔma</i>
	<i>bosta</i> <i>'bɔta</i>	<i>bɔta</i>
	<i>bosta</i> <i>'bɔta</i>	<i>bɔta</i>

zanikane obl.

ed.	<i>ne bom</i>	<i>'nebɔm/'čebɔm/čem</i>
	<i>ne boš</i>	<i>'nebɔš/'čebɔš/'čeʉš</i>
	<i>ne bo</i>	<i>'nebɔ/čebɔ, 'nebɔde/'čebɔde,</i>

mn.	<i>ne bomo</i>	'nebomɔ/'čebomɔ/'čemo
	<i>ne boste</i>	'nebɔte/'čebɔte
	<i>ne bodo</i>	'nebojɔ/'čebojɔ
dv.	<i>ne bova</i>	'nebɔma/'čebɔma/'čema
	<i>ne bosta</i>	'nebɔta/'čebɔta
	<i>ne bosta</i>	'nebɔta/'čebɔta

velelnik

ed.	2.	'bɔ:dj̥
mn.	1.	'bɔ:dj̥mɔ
	2.	'bɔ:dj̥te

853. *iti*

nedoločnik 'it

sedanjik

ed.	1.	g'ram; g'rem	
	2.	g're:š	
	3.	g're:de; g're:	
mn. m. sp.	1.	g're:mɔ	ž. sp. 1. g're:mɔ
	2.	g're:te	2. g're:te
	3.	g're:jɔ	3. g're:jɔ
dv. m. sp.	1.	g're:ma	ž. sp. 1. g're:ma
	2.	g're:ta	2. g're:ta
	3.	g're:ta	3. g're:ta

velelnik

ed.	2.	'pɔ:j/'idj̥	
mn.	1.	'pɔ:jmɔ/g're:mɔ	
	2.	'pɔ:jte/'idj̥te	
dv. m. sp.	1.	'pɔ:jma/g're:ma	ž. sp. 1. 'pɔ:jma/g're:ma
	2.	'pɔ:jta/'idj̥ta	2. 'pɔ:jta/'idj̥ta

del. -l

ed.	m. sp.	'šɔɹ
	ž. sp.	š'la
	sr. sp.	š'lɔ
mn.	m. sp.	š'lj̥

ž. sp. š'le
sr. sp. š'le
dv. m. sp. š'la
ž. sp. š'li
sr. sp. š'li

854. *kleti*

nedoločnik k'let

sedanjik

ed. 1. kl'e:jem

del. -l

ed. m. sp. k'le:ɥ

ž. sp. k'lɛ:wa

mn. m. sp. kl'e:li

855. *pahniti*

nedoločnik 'paxɯt (*suniti, poriniti*) (pe:xɯt *zabosti z nožem*)

sedanjik

ed. 1. 'paxnem

velelnik

ed. 2. 'paxɯ

del. -l

ed. m. sp. 'paxɯ

ž. sp. 'paxɯwa

mn. m. sp. pax'no:li; 'paxɯ

856. *živeti*

nedoločnik 'žiwet

sedanjik

ed. 1. ži'wi:m

2. ži'wi:š

3. ži'wi:

mn. m. sp. 1. ži'wi:mɔ

2. ži'wi:te

3. ži'wi:jɔ

dv. m. sp. 1. ži'wi:ma

ž. sp. 1. ži'wi:mɔ

2. ži'wi:te

3. ži'wi:jɔ

ž. sp. 1. ži'wi:ma

2. ži'wi:ta

2. ži'wi:ta

3. ži'wi:ta

3. ži'wi:ta

velelnik

ed. 2. 'žiwi

mn. 1. 'žiwiᵐᵒ

2. 'žiwiᵗe

dv. m. sp. 1. 'žiwiᵐa

ž. sp. 1. 'žiwiᵐa

2. 'žiwiᵗa

2. 'žiwiᵗa

del. -l

ed. m. sp. 'žiwe:ᵘ

ž. sp. ži'wᵘe:wa

sr. sp. ži'wᵘe:wᵒ

mn. m. sp. ži'we:lᵒ

ž. sp. ži'wᵘe:le

sr. sp. ži'wᵘe:le

dv. m. sp. ži'wᵘe:wa

ž. sp. ži'wᵘe:lᵒ

sr. sp. ži'wᵘe:lᵒ

857. tvorba iterativov

stopam s'tᵒ:pam

letam 'liə:tam

kupujem ku'pu:jem

davam 'di:əwam/'do:jam

858. *sedevati* pᵒ'si:ədat

859. imperfekt (Rezija)

860. *najti*

nedoločnik 'na:jt

sedanjik

ed. 1. 'no:jdem/'na:jdem

del. -l

ed. m. sp. 'na:šᵒ/'na:jᵒ

ž. sp. 'na:šla

mn. m. sp. 'na:šlj

861. nedoločnik (dolgi : kratki) (Ali je razlika pri različnih glagolskih vrstah?)

Večinoma kratek, redkeje je pri posameznikih slišati tudi dolg nedoločnik.

862. namenilnik		nedoločnik
<i>past</i>	'po:st; 'pa:st	'pa:st
<i>leč</i>	'lečt	'lečt
<i>žet</i>	'žet	'žet
<i>spat</i>	s'po:t; s'pat	'spat
<i>sušit</i>	'sušjt	'sušjt
<i>kosit</i>	'košjt	'košjt
<i>orat</i>	'a:rat	'a:rat
<i>sejat</i>	s'jet	s'jet

Razlika med nedoločnikom in namen. je deloma ohranjena še pri glagolih *jesti, mlesti, hcati* ('ji:əst, 'jest; m'li:əst, m'lest; x'co:t, x'cat).

863. narava akuta (tonski potek) –

864. narava dolgega padajočega naglasa (tonski potek) –

865. terciarni akcentski premik

oko 'oqo
uho 'uxa
meso 'maso
lepo 'lepø

866. sekundarni akcentski premik (Ali je izveden in ali je refleks dolg ali kratek in kakšno je razmerje med *e* in *o*?)

žena / 'sɛ:stra
noga 'na:ga
koza 'ka:za

867. akcentuacija tipa

megla 'magla
steza s'tazda

868. akcentuacija tipov

bogat 'ba:gat/ba'go:t
otrok 'a:trek

temen 'tamli̯

visok 'wisek

869. akcentuacija

breza b'r̥e:za

cesta 'c̥e:sta

leto 'l̥e:to

smreka sm'r̥e:ka

streha st'r̥e:xa

seme 's̥e:me

870. akcentuacija

baba 'bo:ba

suša 'su:ša

skakati s'ko:kat

rezati 'r̥e:zat

kisela k̥i's̥e:wa

IZJAVA

Podpisana Majda Marija Lesjak, rojena 28. 8. 1976, izjavljam, da sem magistrsko delo Govor Sv. Jerneja nad Muto izdelala sama, prispevki drugih so posebej označeni, uporabljeni viri in literatura so korektno navedeni.

Maribor, marec 2015

Podpis: